B A
B. R. V.
1420-a

BIBLIOTECA
Centrală a „Astrei"
SIBIU
Inv. 211

BIBLIOTECA „ASTREI"
(Asociațiunea pentru lit. rom. și cultura poporului român)
Centrala Sibiiu.
Nr. 15087

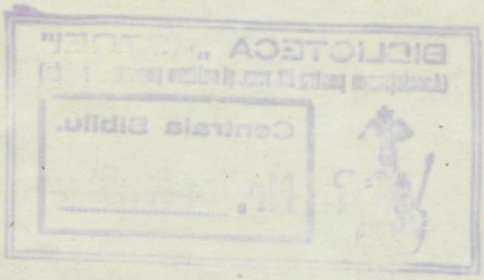

I. 3. 63.

ФІЛОСОФІА

КѢВѪНТѢЛѢЙ ШИ Ѫ НЪРАВѢРИЛЄОР,

ѪДЕКѪ

ЛОГІКА ШИ ЙѲІКА

ЄЛЄМЄНТАРЄ,

КѪРШРА СѪ ПѢНЕ ѪНАЙНТЕ ЇСТОРІА ФЇЛОСОФЇЧЕСКѪ

Окрисе Ѫтѫю Латїнѣше де ЛѢѲДАТѢЛ Професор Їѡ. Готтлїєв. Ѧїнєкїє, фїінд Ѫ кѫєдра фїлос. дин Ѧлла. Ѧпой традѣсе Ѫ лимба Влинческѫ

ДЕ

ДѢМНЕАЛѢЙ Мареле Бан

ГРИГОРІЄ БРѪНКОВЕНѢЛ,

Ѫр Ѫкѣм Ѫ лимба Ромънческѫ

ДЕ

ЄѢФРОСѢН ДИМИТРІЄ ПОТЕКА,

Їером. шй Професор де Фїлософіе дела ЄѢкѢрещий спре повѫцѢире ла Ѧцїиле сале де Фїлософіе.

Logica und Moral-Philosophie walachisch.

ЛА БѢДА

Ѫ Крѫяска Типографіе Ѫ Оѫніверсітатей Оѫнгарїей.

1829.

BIBLIOTECA CENTRALĂ ROMÂNĂ
Nr. 15087
BIBLIOTECA CENTRALĂ a „ASOCIAȚIUNII“

I. 5. 1
B. R. V.
1420-a

Ферічи́т е́сте ѡ́мѫл ка́реле а̂ѫ а̂фла́т ѧцелепчю́нѣ, шѝ мѫрито́рѫл, ка́реле а̂ѫ а̂вѫца́т причеперѣ; Пентрѫ къ май бине е́сте а̂ доѫжандѝ пре а̂часта, де ка́т комо́рй де а́ѫр шѝ де а̂рѫинт. А̂часта май чинсти́тъ е́сте де ка́т пїе́трile че́ле де мѫлт пре́ц. Ле́сне съ кѫноа́ще че́лор чѐ съ а̂про́пїе де ѫ́нса. Нѫ е́сте чи́нсте вре́дникъ де ѫ́нса. Пентрѫ къ дин гѫ́ра е́й проче́де дрептатѣ. Ле́ѫѣ шѝ ми́ла пре ли́мбъ ле́ поа́ртъ. Кѝile е́й са́нт кѝй кѫ́не шѝ тоа́те кърѣ́риле са́ле ѧ пе́.

Парим. г̑.

Дꙋмнѣлор Прѣчинстѝцилор, Прѣлꙋминáцилор, шѝ Прѣлꙋдáцилор Бꙁркáцій âй Щꙁрїй Ромжнéцй!

Мáрелꙋй Бáн Дмнꙋлꙋй мїéꙋ
Константѝн Бꙁлꙁчáнꙋл,
М. Вóрник Геwргáке Голéскꙋл,
шѝ
М. Логофéцй Âлеѯáндрꙋ Фїлїппéскꙋл шѝ Нéстwр, Бꙋнилор Патрїѽцй шѝ ѽбитóрилор децїйнце Ёфорй âй Школáелор, шѝ ч. л.

Âчáста ёсте Кáртѣ чѣ фїлософїчѣскꙁ, Прѣчинстѝцй Бꙁркáцй, пре кáрѣ Дмнꙋл мїéꙋ Мáреле Бáн Г. Бржнковѣнꙋл дин Латїнéце â фꙁкꙋтw Ёллинéце; шѝ пре кáрѣ

рѣ май де мълт четиндъш ѣ̈ъ, кънд ѣ-
рам л Шкоала Грекаскз Даскъл ал Сфи-
телър ноастре Догме, маъ лдрзуит къ
Фїлософїа. Ачастз Карте маъ лдемнат
атъчѣ де ам тжлмзчиит ши ам тупз-
риит л лимба ноастрз пре ачѣ Кзртїчи-
кз фїлософїчѣскз нъмитз: Гзтире
спре къиощинца де Дмнезеъ. Дар
ши кънд ам венит дела Парис, ши къ
лвоирѣ ши чинстѣ де ѡ̈бще ам фост а-
шзцат Професор де фїлософїе л лимба
Патрїей; Тот ачастз Карте, нъ пентръ
нъмеле чел стрълъчит, че авѣ л фрънте,
чи пентръ кз ѣ̈сте къ адевърат фолосi-
тоаре, аъ фост алѣсз къ лвоирѣ де ѡ̈къ-
ще спре повзцъире ла лѣцїиле мале де фї-

ло-

лософіе. Пентрꙋ ачастa дар де атꙋнчѣ мам ѡсжрдꙋит а ѡ градꙋче л лимба цꙁрїй ноастре; лꙁ мам слꙋжит л школꙁ кꙋ джнса манꙋскрисꙁ, пꙁнꙁ кжнд л-тр' ачест ан кꙋ кꙋнꙁ воирѣ Д. в. ам плекат ла Пѣмя ка сꙁ ѡ дꙋ л тупарю спре лесниѣ де ѡбще а юкиторилор де фїлософіе.

Ачастa дар акꙋм, фїинд кꙁ сꙋ хотꙁржт, Юкиторилор де лꙋминꙁ, ка сꙁ се тупꙁрѣскꙁ кꙋ кꙋнꙁ воирѣ Д. в. пе дрептате требꙋе сѫши арате фаца л-подобитꙁ кꙋ лꙋминателе ачел нꙋмеле Д. в. ши афарꙁ де ачастa, фїинд кꙁ тот прин ѡсжрдїа Д. в. ши ачастꙁ школꙁ де щїинце л лимба Патрїей сꙋ ашꙁꙗт,

ши

шѝ ѧ҆тръ́ми́не, шѝ кѫ́нд а҆́м фо́ст три-
ми́с спре ѧ҆взцзтъ́рз, шѝ а҆́лте дзцѝй
мъ́лте шѝ лъмина́те се́мне де драго́сте
а҆цѝй а҆рзга́т: пентръ а҆ча́ста хі҃ша шѝ
ноа́пте мз сокоте́ск, кз тре́къе сз мз
стрздъ́е́ск, ѧ҆тѫ́ю, пентръ ка сзмѝй ѧ-
плине́ск тоа́тз дато́ріа кзтрз Па́трїе;
а҆по́й, пентръ ка сз вз а҆рзт ѧ҆ фа́птз
мъ́лцзми́рте мѣ кзтрз Д. в. ка ни́ къ́м-
ва вре ѡ҆да́тз пе дрепта́те сз вз па́рз
рзъ́ де нздеѭдѣ че а҆вѣ́цѝй ла ми́не шѝ
ла ѧ҆взцзтъ́риле ме́ле. Ѝ҆тз дар шѝ пен-
тръ а҆че́ст къвѫ́нт а҆фїерше́ск Д. в. пре
а҆че́сте стрздани́ѝ а҆ле ме́ле, Прѣчин-
сти́цѝй кзрка́цѝ. Дар ѧ҆сз нъ сѫ́нт є҆ъ
а҆ша҆, ѧ҆ кѫ́т са́ъ пре а҆че́стѣ сз ле соко-

те́ск

тéск фóарте врéдниче де Персóанеле Д. в.
сáў пре мúне, кў âтжтa пўтéре де âскрì
шì âчéст фéлю де рúтwр, ѧ кжт сz
пóчю ѧподобì кў лáўде, ăў мzкáр сz
повестéск вжртўтеле шì ѧцелепчюнѣ Д.
в. шì ѧкz âтжтѣ вредничúй ѧтрéбиле
цzрїй. Шì âпóй пz Д. в. вzцíў, прѣслz-
вúцй кzркáцй, кz лa челе лáлте кўнz-
тzцй âле Д. в. шì пре âчéa ѡ âдzw-
гáцй, ăдекz воúцй май бúне â фáче чé-
ле де лáўдz, де кжт â вz читì ѧшивz
лáўделе Д. в. воúцй сz âвéцй май бúне
цїúнца фáптелwр Д. в. де кжт ăрй че
лáўдz дела мúне. ѧнаúнтѣ âчéцїй кzрцй
âм âшzзáт ѡ лéцїе де âле мéле ѧтро-
дўкztóаре, їăр лa Сфжршúт, кўвжнтўл

че

че ам пѹс ла Ѯзамен л 20. Юлїе. 1827.
лкаре ѥсте скрисѫ Історїа шкоалей ноастре кѹ дрепте лаѹде але Д. в. пре кѹм ши оўн кѹвжнт, каре сав ѯис ла Кѹрте ла Нашерѣ Дмнѹлѹй 1827. Мам стрѫдѹит ши тоате ворбеле стрейне лѣм деслѹшит, кжт ам пѹтѹт, лсѫ тоате оунде сав афлат лтжю. Четиторюл сѫ ціе минте. Ла скрис ам оурмат ѳр.а.w-графїа де w̆бще. Дѣка лимба ѥ май фрѹмоасѫ ачѣа че сѫ лцелеце, аша скрисоарѣ ѥ май бѹнѫ чѣ wбичнѹитѫ де w̆бще. Нѹ тоате чѣле вѣкй сжнт рѣле, нічй тоате чѣле нwо бѹне.

Мѫрог дарѣкѹм, прѣчинстицй бѫрбацй, ка кѹ фрѹнтѣ дескисѫ, прекѹм

w-

ѡбичнѹи́ци, сѫ прїими́ци а҆че́сте стрѫда́нїй а҆ле ме́ле, а҆часть фїлософїчѣскѫ Ка́рте, чѣ дин тѫ́ю л҃ фе́люл а҆че́ста дин шко́ала но́астрѫ, тѫлмѫчи́тѫ шѝ тѹпѫри́тѫ л҃ лимба цѫрїй но́астре, ка́рѣ є҆̑ чѣ ма́й фрѹмо́асѫ пентрѹ но́й. Дар є҆̑ѹ сѫнт плин де нѫдеждѣ кѫ Д. в. мѹлцѫми́ци, ве́ци прїими́ шѝ ве́ци а҆пѫрѫ̀ пре а҆че́сте стрѫда́нїй а҆ле ме́ле, шѝ ве́ци а҆вѣ чи́нсте шѝ сла́вѫ, ка́ре не҃л҃чета́т вѫ петре́к, шѝ дела чѣ́й че вѹр сѫ фїе. А҆часта є҆̑сте сѹ́мма дори́рилѡр ме́ле, ка́ре л҃плини́нд҃ѹмисѫ, вою л҃чѣ́пе а҆мѫ кѹкѹрѫ̀ шѝ є҆̑ѹ де ро́дѹл привиге́рилѡр ме́ле. Ѝр пѫ Д. в. кѫрка́ци прѣчинсти́ци, Дм҃не҃ѹ сѫ вѫ цїе л҃трѹ мѹлци́ме де вре́ме, пентрѹ

Сѫ-

Сѫпжнитóрюл, пентрѫ цáра нóастрѫ, пентрѫ лѫминáте фамілїиле Д. в. пентрѫ Шкóала нóастрѫ, ѧ чѣ дѫпѫ оўрмѫ шѝ пентрѫ мúне!

Ѧл чúнстей Д. в. ѿжрднїкѫ Слѫгѫ

ѧ Пéшта. 28. Февръáрїе. 1829.

ѣуф. їврм. потѣкя.

Пре-

Прекꙋвънтáре â Скрїиторюлꙋй кътрă Ю-
биторюл де ѧвцътꙋрă Четиторю.

Деши ѫкă дин тинерéце мїадꙋк âминте, кă май
мꙋлт ѫмй плăчĕ âчéле ѧвцътꙋрй, каре сăвършéск
пре чĕ май чинстúтă пáрте â ѿмꙋлдй, шй дин
ѫсꙋш дрéптꙋл кꙋвънт âрáтă пре âдевърáта кꙋно-
щúнцă â лꙋкрꙋрилор дѡмнезéщй шй ѡменéщй; шй
âпóй âша биневоúнд дѡмнезéꙋ, ка шй ăлтора де
ѿбще, ѫпърцúнд дáрꙋл чéл ѫкрединцáт мíе, сă
фíꙋ фолоситóрю, ла Каѳéдра лꙋминáтей Ăкаде-
мїй Фредерічїána кꙋ máре блăндéце âм фóст кемáт:
дар ѫсă нꙋмй бенúсе ѫгăнд вре ѡдáтă, кă дꙋпă
âтăцĕ шй âтăцĕ ѫналцй фїлософй ва фáче требꙋ-
úнцă сă дáꙋ шй ёꙋ чева ла лꙋмúнă де âчéст фéлю;
ăꙋ сă сокотéск кă сар фй кꙋвенúт сă май ѫмꙋл-
цéск нꙋмърꙋл кърцилор Ѳлементáре, пентрꙋ мꙋл-
цúмĕ кърора âм âжꙋнс âне кꙋнóаще лиѱúцй. Пен-
трꙋ кă дéспре ѡ пáрте, стрăдꙋúрĕ некꙋрмáтă ла
ѧвцътꙋра лéцилор, кáре ѫ ăнїй чéй май депре-
ꙋрмă âфлăндꙋмă ѫ Ăлла, кꙋ тóтꙋл маꙋ кꙋпрúнс,
ла âчéлĕ âмă ѫделетничй май бъртóс маꙋ ѡпрúт;
дéспре ăлта, нꙋ май пꙋцúн âчéщй ѡпрúре ѫмй
фăчĕ дрегătорía Презїдéнтꙋлꙋй ѫ Славúта Ăка-
демíе Франекерáна, прéсте нădéжде шй âщептáре
ѫкрединцáтă мíе кꙋ máре чúнсте де кътрă прĕ-
лꙋминáцїй четáщй âй Фрїзíей шй кꙋ токмé-
ле нꙋ пꙋцúн лăдáте, ѫтрꙋ кáрĕ май мꙋлт де

кăт

кáт май найнте, нелгрижáнд де дрáгостѣ мѣ чѣ вéке, де ѡкúта фїлософíе зúк, тóатъ врéмѣ че пꙋтѣм съ фꙋр дин ѧделетничúрѣ де ѿще шѝ ѧ пáрте, пре âчáста ѡ ăм дáт спре десклꙋшúрѣ лéцилор, шѝ скрїérѣ ăлтор Кѡдïче спре âчéлѣ фолоситóаре. Дар éсте âдевърáт, къ шѝ де мар фѝ éртáт трéбиле, пóате нꙋмашфѝ âнꙋкáт âшà кꙋ тóатъ йнима, ка съ мъ стрꙋдúск, ѧ кáт шѝ ăлтора, скрїúнд шѝ ѧвъцънд, съ дескúз кáлѣ кáрѣ дꙋче кътръ цїúнце; пентрꙋ къ цїăм кáт де âнебóе шѝ примеждїѡс éсте âкꙋм â съ âнꙋкà чинеà де фїлософíе, шѝ съ кáꙋте кꙋ де âмърꙋнтꙋл шѝ кꙋ жꙋдекáтъ слóбодъ чéл че съ кꙋвúне, сáꙋ съ ѧпротивéще ла кꙋвънтꙋл чéл дрéпт; пентрꙋ къ цїăм ла кáтъ връжмъшíе, ла кáте пригонúрй шѝ ѡкáрй âчéст лꙋкрꙋ ѡвичнꙋéще â фѝ сꙋппꙋс, ка съ нꙋ зúк, къ шѝ ла âлкътꙋúте пъндúрй оꙋнеѡрй, кънд чинеà дин чéй лáлцй фъкънд вре ѡ ѧноúре ла чева, съ ба пърѣ къ ăре дешсебúтъ пърéре. ѧ чѣ дꙋпъ оꙋрмъ шѝ прин черкáре âм ѧвъцáт, къ де ѧпърцéще ла ăлт фéл де ѧвъцътꙋрй прежꙋдѣцїꙋл ѧчепъторíй ѡменéцй, дар нꙋ пꙋцин шѝ ѧ фїлософíе, оꙋнде нимúк нꙋ требꙋà, шѝ тинерúмѣ чéл че ѧвáцъ май кꙋ гꙋст âлѣргъ пре âчастáстъ кáле ѡвичнꙋúтъ шѝ оꙋмблáтъ, ѧ лóк съ се ѧтóаркъ де ла дънса. Дар фїешкáре бѣк â зúче âшà ăре дешсебúт меѳóд â фїлософй, кáре нꙋмай сúнгꙋр ѡвичнꙋéще â фѝ кътъва врéме де гꙋстꙋл ѡвщéск шѝ âл тинерúмей, пънъ кънд ăлт ѿаре кáре фїлосóф нꙋ фъръ сꙋнет съ âрáтъ ѧ Θеáтрꙋ.

трꙋ. Вра ѡдатъ, кънд ѡаменїй съ хрънѧ кꙋ търъцеле Ѳхоластїчѣщій, шй ли съ пъръ ѧфй ѧчерю сълъшлꙋйцій, дѣка цїѧ мꙋлте съ ѧшире де ѧчѣлшиме, кътъциме, фїиториме, їншиме, шй мій ѣлтеле ѧшѧ Метафꙋсїчѣщій, ѧ кът шй лор шй ѣлтора ѐра кꙋ тотꙋл непричепꙋте; дѣка цїѧ съ ѧтоаркъ Сꙋллогїсмй пре ѡрй каре фїгꙋрѧ шй кип, шй ѣр съй ѧдꙋкъ ла чѣ дин тѣю; дѣка цїѧ съ ѧ рѣгꙋле гата дин ѧрмарїꙋл локꙋрилор Дїалектїчѣщій, шй съ ле ѧрꙋнче ка пре нище съцѣщій; дѣка цїѧ съ се ѧрате, жꙋкъндъ де мꙋлте ѡрй шй ѧчѣле де стрꙋданіе, къ пот ѧдꙋче пре ѧпротивничій ла рꙋшине кꙋ нище Ѳофісме копилърѣщій шй дꙋпъ фїгꙋрѧ. Фꙋ ѣръш, кънд ѧчѣсте чинститe шй Ѳфинциte ѧчепꙋрѧ ѧ фй невъгатe ѧ сѣмѧ, шй ѣлтеле ѧ плъчѣ ла слꙋжиле Мꙋселор шй ѣй кꙋвинтелор, ѣдекъ пъртичѣлеле ѧчѣлѣ ѧле ѧтѫлбй, ѧлдонлѣ, шй ѧл трѣилѣ Елемѣнт, Въртѣжъле чѣрюлбй, шй Їдѣѧ ѧчѣѧ ѧ фїинцей чѣй прѣдесъвършиt ѧтꙋпъриtъ ѧ минциле мꙋриторилор; шй ѧ чѣ дꙋпъ оꙋрмъ съ мꙋлцъмѣ кꙋ нище Ѳорй скъпатацій ѧ рѫндꙋл Планицилор, шй кꙋ ѣкꙋноаще причиниле тꙋтꙋрор лꙋкрꙋрилор нꙋмай миханичѣще, ла каре съ лъсѧ пре сине сꙋппꙋшй, ка ла нище грѫирй Сꙋвїллїчѣщій; ѧ кът чине ѧр фй ѧдръзнит съ тъгъдꙋѧскъ пре минте ѧ фй ѧскꙋнсъ ѧ гланда пїноасъ, шй пре Картесїе къ сингꙋр ѐл ѐсте ѧвцат, нꙋ філософ, чй фъръ цїїнцъ де тоате лꙋкрꙋриле сар фй сокотит. Ѧтꙋнчѣ съ мирѧ лꙋмѣ къртꙋрарилор кꙋм ѧдатъ дин Ѧрїстотѣ-

лїкъ

лїкъ съ фáкꙋ Картесїáнъ: шй кꙋ мꙋлт май мꙋлт съ мирá чиневá пꙋцин май пъ оꙋрмъ, кынд ведѣ стъпынínд оꙋнде фїлософíа чѣ трꙋпéскъ шй Ятомїстíка, оꙋнде Кабалїстїка алкътꙋíтъ дин ачепътꙋрй Пꙋтагорічéцй шй Платонїчéцй. Ячáстъ фїлософíе, пре кът ерá май ътꙋнекóасъ, пре âтъта ерá май депáрте де симцирѣ деꙗще; прекът âчéле таíне фрикошáте, май мꙋлте съ ведѣ фъгъдꙋíнд, пре âтъта âꙋ плекꙋт кътъва врéме чéлор че воâ ноíриле, пынъ кынд ăлцій âꙋ âпꙋкáт Кателéдриле, карíй ꙋрй цííнд де нимíк вóрбеле ъвъцътóрюлꙋй, âꙋ âпъráт фéлюл Ѣкклектїк де â фїлософй, ꙋрй âꙋ кемáт пре тинерй дин пꙋлбере шй дела Дїаметрꙋ ла май âдынкъ Метафусїкъ шй Малематїка фїлософíа, шй нꙋмай пре âчéле ънáлте спекꙋлáцій, кáре кꙋноащем дела Леїбниц шй дела Нéвтон, ле сокотѣ врéдниче де нꙋмеле фїлософíей. Яшà саꙋ ътъмплáт âпꙋрꙋрк ла пркфрꙋмóаса фїлософíе â цííнцелор, âчéл че съ ѡбичнꙋéще ла фóрма ъвъкъмíнтелор, каре нꙋ пре фїешкáре вѣк, чй пре ăний съ скúмъ. Пентрꙋ кърпъ кꙋм âчéлѣ, âкꙋм ăдекъ плáк хáинеле чéле май лꙋнцй, âкꙋм чéле май скꙋрте шй нꙋмай пынъ ла ценꙋкю; шй мънíчиле, кынд чéле май стрúмте, кынд чéле май лáрдй сънт май веселитóаре ла ѡкй; дар нимíк нꙋ ни сар пърѣ май де ръс, де кът съ не ътúмпине фърде вéсте оꙋнꙋл ъвъкáт ътр' ѡ хáинъ прѣ дꙋпъ мóда вéке, фíе шй стрълꙋчúтъ: âшà съ ътъмплъ шй фїлософíа кынд оꙋна, кынд ăлта съ фíе дꙋпъ гꙋстꙋл ѡаменилор;

ъ

ѧ кáт ла оꙋ́н къркáт, ѧдъпáт де ѧчепътꙋ́риле фїлософилор чéлор май нóй, нꙋ май пꙋци́н де рáс й сар пърк пърéриле чéлор вéкй, де кáт нóш мóда хáинелор май мáрилор нóшри (стрънмóшилор). Шй ва вени врéмк, нꙋ мъ ънъмéск, кънд шй пре ъчéсте лꙋми́ний ълцїй ле бор ѧтꙋнекà, шй пóате нꙋ дꙋпъ мꙋлтъ врéме, ърътáндꙋсъ кꙋ мꙋлтъ фантасíе ѧтр' ъчéст Теáтрꙋ. Че префáчере, вай! ѧ тóате лꙋкрꙋриле; ничй ѧръцътꙋриле мꙋритóрилор нꙋ сънт ъшà де статóрниче, ка оꙋ́на шй ъчéлшй съ пóатъ плъчк мꙋлтъ врéме. Кънд ѐрам кълт ънꙋкм дела дáскъл, цїꙋми́нте, къ фїлосóфїй чей вéкй тóцй ънꙋ фóст кълкáцй де сóарта Кронтóрилор чéлор фъръ цїйнцъ де фóрма ѧръкъми́нтелор чк май нóш: шй де ъчéст ъдевър мꙋлцй кꙋ неплъчére шй дꙋрére сав ѧкрединцáт. Тóате дар ъчéстк прекáт ѧгънд дꙋпъ дрéпт кꙋвънт ѧрърткм, прѣюбúте чититóрю, пре ътáта май ферици́й ъ фй сокоткм пре ъчéл, кáрїй шав ълéс ълт фéлю де вїáцъ чинстúт ъ слꙋжй лꙋй Дмнезꙋ шй църїй, шй пре ъчéсте ѧнекърй дин мълдрй привиндꙋле, лóрдшй, нꙋ ълтъра фїлософéск. Шй ънóй дин врéмк ъчéл, де кънд ъм ѧчепът ѧръцà цїйнца Дрéптълдй, мам силúт ка оꙋ́н къркáт ѧтр' ъчáстъ слꙋжкъ съ ѡ ѧплинéск кꙋ деслꙋшúрк дрéптꙋриле, шй мїампꙋс ъчáстъ лéце, ка мíе съмй фїлософéск нꙋмай, ѧсемнáриле мéле съ фíе спре требꙋинцеле мéле, йар нꙋ ълтъра. Шй мъртꙋрисéск, къ ъчáстъ лéце ътáта май веселитóаре мїерà, пре кáт ъ фй май мꙋлт ѧмй плъчк, ъфáръ де

ъчé-

âчéсте грозáве рăзкóае âле фїлосóфилор, кáре нúчй ѡ лáꙋдă нꙋ âвѣ, шй ка кꙋм âшăзăт оўнде нꙋ бáте сăкéта, кꙋ плăчére ѧ тóате зúлеле сă гꙋст âчéле статóрниче бꙋне, кăте сă кꙋлéг дин ѧвăцătꙋра ѧцелепчюней.

Дар ѧсă пре мúне âшà фїлософúнд, шй кꙋ ѧсꙋмй âчáста боровúнд, ѡкăрмꙋитóрюл âтóате Дмнезéꙋ ѣрăшй мă âшăзă ѧ Каѳéдра фїлософїчéскă, шй вой, ка ѧчекúп ѡарекăнд ѧ Ѣла; âшà шй âкꙋм ѧтр' âчáстă лꙋминáтă Вїадрїна Ѣкадемíа, сă ѧвăц пре âчéсте ѧвăцătꙋрй ѧпреꙋнă кꙋ цїúнца Дрéптелор, шй май бăртóс ăдекă пре âчéлѣ, кáреле âшáзă пре мúнте спре âфлáрѣ шй âлéцерѣ âдевăрлꙋй, ѣр пре вой́ре, спре бăртꙋте шй чинстицúме; шй пре кáреле Ѳкрáт ѡарекăнд ле жꙋдекà майнаúнте де тóате шй прéѧчепătóаре, кăнд шй боровúнд, сă силѣ сă повăцꙋáскă пре ѡамéнй спре ѧцелéцерѣ âдевăрлꙋй, шй пре ѧсăш фїлософíа, кꙋрăцúтă де âчéле почúте шй негрéкниче Ѳпекꙋлáцїй, ѡ кемà дин чéрю, ѡ лăкꙋà прин четăцй, шй ѡ ѧтродꙋчѣ прин кáсе: шй ѧтрекăрй порꙋнчѣ сă се фáкă де бꙋне шй де рéле, де дрéпте шй недрéпте. Шй де сăнт дар кемáт ла âчáста, нꙋ цíꙋ прин че пресимцúре ѧмй спꙋнѣ йнима де чéл че ва сă фїе, кă нꙋ ла тóцй ѧтóкма ва фй плăкꙋтă âчáстă ѧпреꙋнáре â слꙋжбелор шй âчинстей, шй ла чéл че мїаш̈ептáм пáре кă нꙋ де тот âм фóст грешúт: ѧсă нꙋмай пꙋцúн âм хотăрăт â фй сꙋппꙋс ла Дмнезеáска боúре, де нúчй ѡ завíстїе сă нꙋмúсă ѧ спăймăнтéзе сꙋфлетꙋл, чи

сꙋ ънфрꙋмóсеск â прїимí мънкꙋ пре âчáстꙋ лꙋптꙋ ; ънтрꙋ кáрє кът éсте спре фїлософíе âм спорúт ; мăр ла стригáриле чéлор гълбежóшй де зависти шí де холéрїкꙋ мам фъкꙋт ка оўн сꙋрд че нꙋ ăꙋде ; шí пре ѡ̆рй кáре прксълбáтечй мам ънцáт â ънлънзí кꙋ ѡменía шí кꙋ блăндéцє ; мăр пре чéй âдевърáцй прїетенй âмїй цинє кꙋ крединца шí кꙋ чúнстє ; шí сꙋ мꙋ âрáт ла тóцй кꙋ нзрáвърй де ъзбáт кꙋ бꙋнꙋ крединцꙋ, де кáре врéмє шí черкáрє пре фїешкáре трєбꙋ сꙋ ънкрединцéзе. Яшà дар ънкрединцáт ла âжꙋторюл лꙋй Дмнезéꙋ, каре нúчй ѡдáтꙋ нꙋ маꙋ лъсáт, ънчепꙋю прелéцїиле мéле нꙋ нꙋмай де цїúнца лéцилор, чи шí де фїлофíе нꙋ фърꙋ ѡáре кáре ънкрединцáре, кꙋ бúне ънмí ва мéрце, шí кꙋрáт ънцелесéю кꙋ де нъдéждє мє лиуúт нꙋ вюю фй. Пентрꙋ кꙋ âм вꙋзꙋт, кáре сꙋ нꙋми фíе âмꙋ лꙋдà, пре тúнерїй, пре кáрїй май наúнте ънй бедєм неънгрижънд де ънцъторá фїлософíей, ка деѡ нефолоситóаре шí нероднтóаре, âкꙋм ѭкúндю, шí пꙋзúнд бꙋна кꙋвїúнцꙋ сꙋ âлéрце кáрдурй ла âчéсте лéцїй, шí âкꙋм ънчéт ънчéт â пресимци че лꙋкрꙋ чинстúт éсте â десъвъ шí пре кꙋвънтꙋл чéл дрéпт, шí â ѡбичнꙋй мúнтє ънтрꙋ кꙋтáрє шí âлéцерє âдевърлꙋй. Дéчй дар, пентрꙋ ка сꙋ нꙋмꙋ сокотéск â лиуí ла вре оўн лꙋкрꙋ спре фолóсꙋл тинерúмей ѭкитóаре де ънцъторꙋ, шí сꙋ âнкꙋ че âвє ънаúнтє ѡкилор ънпрелéцїиле мéле, мам силúт â дà ънтупáр пре âчéсте блемéнтурй де фїлософíа кꙋвúнтелор шí â нзрáꙋ-

рáвꙋрилωр, ѧтрꙋ кáреле чéцй боꙋ дà, демивéй лꙋà âмúнте, кꙋ пꙋцúне ѧцй боꙋ спꙋне.

Л фїлософíа кꙋвънтꙋлꙋй, сав лóгїка, âчéа âм лꙋкрáт, ка тóате ѧвъцътꙋриле съ ле âдꙋк, нꙋмай спре âчéлаш сфършúт, пре кáре тóцй кꙋ тóтꙋл мъртꙋрисéск â стà ѧтрꙋ â âфлà, â âлéце, шй ăлтωра â комꙋникà âдевăрꙋл. Ăшà дар âм крезꙋт къ трéбе съ спꙋю нꙋ нꙋмай мецешътꙋл Сꙋллогїстїчéск, нꙋ нꙋмай ѧвъцътꙋра де â боровй шй â съ дїспꙋтà, спре кáрѣ мꙋлте кáрцй âле лóгїчїлωр сънт âлкътꙋúте, чй шй кꙋ че ръндăлъ май бъртóс шй мелóд âр пъшй чéй че съ âпꙋкъ съ кáꙋте âдевăрꙋл шй съл ăлéгъ дин минчюнъ, кꙋрáт âм âрътáт. Ăпóй лꙋкрúриле мúнцїй деслꙋшúте âвъндꙋле, âм спꙋс ѧведерáт ѧвъцътꙋра де Їдéй, шй âм âрътáт ѧчекúп фїешкáре кꙋмпънúнд ѧтре дънселе шй âлътꙋрънд Їдéй ѧведерáте, лъмꙋрúте шй плúне, съ формéзе дꙋпъ ръндăлъ, хотърърй, ши деспърцúрй; дин âлътꙋрáрѣ âчéлωра съ ѧпреꙋне фъръ грешăлъ прин черкáре дешевúте спꙋнерй, âзїώме, Ѣтиме, Θеώриме, Прóблиме, Пóрисме, съ скóацъ шй кꙋвънтърй: шй ѧчѣ дꙋпъоꙋрмъ прин черкáре, прин кꙋетáре, прин четúре, прин дїспꙋтáцїе шй прин ѧвъцътꙋръ съ пóатъ ѧтăт âфлà âдевăрꙋл, кăт шй ăлтωра съл комꙋнїче кꙋ чѣ май мáре леснúре. Нꙋ вωр фй неплъкꙋте, пре кꙋм ми съ пáре, чéле че де âчéстѣ тóате âм âрътáт, пре кꙋм шй âчéлѣ кăте шй âместекáте сав семънăт де âдевăрꙋл âдеверúт, де ѡсевúрѣ чéлꙋй де крезꙋт, де фéлюрй де трéпте

âле

âле âдевърсъмънърїй, де ръндꙋáла че съ се пъзéскъ ѫтрꙋ гънди́ре, четúрѣ кърцилωр, шú ѫ врéмѣ дїспꙋтáцїилωр, лънгъ âчéстѣ шú де тълкꙋúре, шú âлте капете нꙋ май пꙋцúн трекꙋинчóасе кът шú плъкꙋте юбитóрилωр де âвъцътꙋръ. Че повъцꙋитóрй âм оурмáт оунеóрй (къ нꙋ мїе рꙋшúне â лꙋá шú дела âлцїй спре сустима мѣ, чéле кúне хúсе) кꙋрáт âм âрътáт ѫ схóлїиле че âм âдáос ла мꙋлте параграфꙋрй; ѫтрꙋ кáреле пре âчéлъшй âвъцътꙋрй, кꙋ мꙋлте шú âведерáте парáдигме дин тóатъ фїлософíа лꙋáте, лѣм деслꙋшúт. Пентрꙋ къ че âр фú май некꙋвïóс, âꙋ май неплъкꙋт, де кът â ѫтóарче âпꙋрꙋрѣ пре âчéле де ѡкше прóасте вóрбе: Пéтрꙋ âлкъргъ, ѡмꙋл éсте вїецꙋитóрю, шú чéле âсéменѣ, фърде кáре âчéсте де сúне Офúциúте чéй вéкй сокотѣ къ нꙋ пот стà?

Йр ѫ Фїлософíа моráле, саꙋ â нърáвꙋрилωр, âм спꙋс фúрѣ мúнцїй ѡменéуй, нърáвꙋриле ѡменилωр, кꙋнътáциле шú рътáциле, ѫкъ шú характéрїй лωр шú сéмнеле; лънгъ âчéстѣ фúрѣ кꙋнꙋлꙋй âтът ѫ нѣм, кът шú ѫ фел âчéлꙋй прѣднáлт шú ковършитóрю, ѫтрꙋ доканди́рѣ кáрꙋа съ пꙋне âдевърáта ферични́ре; шú ѡръш лꙋкрáриле âчéлꙋа, ѫтре кáреле вънтꙋтѣ шú лúниѫ сꙋфлетлꙋй ковършúск, âпóй кꙋноцúнца де сúне, шú чéле лáлте мижлóаче дин дрéптꙋл кꙋвънт âрътáте, кáре дꙋк спре âдевърáта ферични́ре, шú пре âчéстѣ âшà лѣм âрътáт, ѫ кът ми съ пáре къ нимúк нам лъсáт оуйтáт дин чéле трекꙋинчóасе чéлꙋй че дорéше съ се âдáпе де âчáстъ прѣкфрꙋмóасъ âвъцътꙋръ. Мър-

тꙋри-

тꙋрисúм къ чéле май мꙋлте ънвъцътꙋрй не сънт
деóвше кꙋ áлцiй, шú май ънтáю кꙋ Прекꙋвiïóсꙋл
Теолóг Iоáн Франчúск Бꙋддéю, пре âле кúрꙋа ънвъ-
цътꙋрй фiлософiчéюй ъáре кúнд ън áла нꙋ нꙋмай
ъдáтъ лúм тълкꙋúт. Дар ънсъ нам жафꙋúт скри-
селе кꙋúвà; чéле май мꙋлте ънвъцътꙋрй де âчéл
нúм, де сúне йзворéск, саꙋ дин ънчепътꙋриле нóа-
стре, саꙋ пре áлте темелúй негрешúт съ зидéск.
„Де âчéст фéлю де граюрй нꙋ сúнт жꙋдекътóрй â
„зúче, къ сúнт âле âчéстꙋа ърй âле âчéлꙋа: пꙋ-
„блúче сúнт. Чéа че ъбичнꙋéше â съ фáче ън сенáт,
„трéбе съ се фáкъ, éй сокотéск, шú ън фiлософíе;
„кúнд âколъ чиневà â зúс чевà, чеа чéмй плáче
„деспре мúне, зúк âчéлꙋа съ ънпáрцъ шú áлтъра
„âчáстъ сокотúлъ, шú оурмéз, зúче Генéка ꙋ-
„пïст. 21.“ Ър дин кáре ънчепътꙋрй âм скóс
пре фiешкáре ънкéре, нꙋмай де кúт вор ведé, чей
че нꙋ съ вор леневú съ се ънтóаркъ ла параграфꙋри-
ле âрътáте ън парен.éсе. Пентрꙋ къ мам силúт ън фiе-
шкáре ръндꙋúлъ, ка ънвъцътꙋриле, кúт âꙋ фóст
прин пꙋтúнцъ, съ фíе кꙋрáт легáте ънтре сúне. Ър
ън схóлiй бей âфлà, оунде доведúрé спꙋнерилър
май пре лáрг, оунде тълкꙋúрé май деслꙋшúтъ;
ън мꙋлте пърцй шú мъртꙋрíйле чéлър май бéкй шú
чéлър май нóй. Дар наш бой съ сокотéюй, къ пен-
трꙋ âчéа âм âдꙋс éй пре âчéстé áичй дела ънпро-
тúвничй, ка кꙋм âш крéде къ âчéлé май мꙋлт â-
рáтъ; пентрꙋ къ бей ведé, дéка нꙋмъ âмъюéск,
къ éй âм ънтребúнцат áлт мелóд â доведú, чú
âм âдъшгáт âчéстé, ка съ ънцелéюй къ ънвъцътꙋ-

риле

рилe нóастре нaꙋ фóст фъръ цїúнцъ дe чeй вéкй кáрїй âꙋ оꙋрмáт кꙋвънтꙋл чéл дрéпт. Ядевърꙋл нꙋмай оꙋнꙋл éсте, шй âчéла нꙋ май мꙋлт пóате съ фꙋгъ дe ѿмꙋл чe съ ѧтребꙋинцéзъ лa сфáт кꙋ кꙋвънтꙋл чéл дрéпт, дe кът стрълучúрé соáрелꙋй, съ се âскꙋнзъ дe ѿкюл чел сънзтóс. Пентрꙋ къ прекꙋм вїецꙋитóареле, оꙋнúле кꙋ ѿкїй кам ѧкúшй, дe мꙋлте ѿрй клипúнд, ăлтеле кꙋ ѿкїй дескúшй, дe дрéпт шй неклипúнд, съ оꙋйтъ кътръ неасемънáта âчéа лꙋмúнъ â лꙋмїй; тóате ѧсъ, нꙋмай дe нꙋ колéск дe ѿрбúре, âꙋ дe нꙋ сáнт âскꙋнсе ѧ пънтечеле пъмънтꙋлꙋй, вăд прe соáре: âшà âчéа, кáрїй шaꙋ ѧдрептáт ѿдáтъ прe âскꙋцúмѣ мúнцїй, прe кáре кꙋвънт ѿ нꙋмúм, âчéцїа пóт съ се оꙋйте дe дрéпт лa âдевăр, дe шй оꙋнїй ѧл вăд кa прин нóр, ѫр ăлцїй мꙋлт май кꙋрáт. Дар чe плъчéре â вéдѣ прe âчѣ ѧтокмúре ѧтрꙋ мꙋлте ѧвъцътꙋрй, шй ѧтр' âчéлѣ ѧкъ чéле прѣкнáлте! Чe ѧвъцътꙋръ фолоситóаре спре фáпте бꙋне, â âꙋзй шй фїлосóфй, кáрїй ѧкъ нꙋ довънди́се кꙋноúнца âдевърáтꙋлꙋй Дмнезéꙋ, съ сéмене âтáта мꙋлте кꙋ чúнсте Дмнезеáскъ шй кꙋ ѧцелепцíе дe вăртꙋте шй дe ăлте лꙋкрꙋрй моралїче! Чe лꙋкрꙋ лꙋминáт ѧ чѣ дꙋпъ оꙋрмъ â кꙋмпънй шй фрꙋмосéцѣ шй âскꙋцúмѣ âчéстор грáюрй! Дар нꙋ цїꙋ кꙋм сaꙋ ѧтъмплáт ѧтр' âчáстъ лꙋме ѧвътрънúтъ, шй ка кꙋм нар фй ѧ фúрѣ éй âчáстъ стáре, *) къ чéй май мꙋлцй ѧтр' âчéл фéлю ювéск â фїлософй, кáре мúро-

съ

*) Ѯаменїй ѿвичнéск â нꙋ съ мълцúмй нúчй дe стáрѣ, ѧ

сꙋ â чевà лꙋмéск, ѿрй парáдоѯон, шй прекꙋм ѿрй Спїнóза шй Толáнд âꙋ оꙋрмáт, ѿрй Сѻккéс, Кавл; шй âчéл май вѫртóс, пре карíй Ѧрхїтéкцїй зичерилор чéлор нóѡ, дꙋхꙋрй тáрй ѫй нꙋмéск (esprits forts), прекꙋм сꙋ вѣд дин кáрциле лор. Пентрꙋ âчáста дар, дéка чиневà ѫтр' âчáстꙋ врéме сꙋ ва ѫтрекꙋинцà кꙋ ѡ фїлософíе ѫцелéптꙋ шй оꙋнúтꙋ кꙋ кꙋноцúнца Дмнезеéщїй âчéлїа фїúнце чей прé дескꙋвършúт, шй âшà сꙋ ва пзрé кꙋ âре дежсебúре де пзрéрé лор, нꙋ лиѱéск ѫдáтꙋ, карíй стрúгꙋ: Прé Ѳеологїчéщй шй прóасте сфнт ѫвꙋцꙋтꙋрíле âчéлꙋа, шй прé плекáте спре пїетáте, (чинстúре де Дмнезéꙋ) каре ла нúще дꙋхꙋрй рꙋсврътúте éсте ѫ лóк де сꙋперстúцїе, (кредúнцꙋ некꙋвїѡáсꙋ). Дар кáт де грешúтꙋ éсте пзрéрé âчéстѡра шй âúчé, май кúне нам пꙋтé доведй, де кáт âрꙋтáнд кꙋ âчéст фéлю де дóгме âꙋ фóст ѫкꙋ де мꙋлт кꙋноскꙋте шй ла чей дин âфáрꙋ, кáцй âꙋ оꙋмблáт дꙋпꙋ кꙋвáнтꙋл чéл дрéпт. Пентрꙋ âчáста дар ѫ мꙋлте лóкꙋрй âм боúт сꙋ сéмѧн âчéст фéлю де сокотéле, кáре дꙋхꙋрилор лꙋмéщй сꙋпáр â фй май мꙋлт Ѳеологїчéщй, де кáт Фїлософїчéщй. Шй фїúнд кꙋ âм сокотúт â фй лꙋкрꙋ плꙋкꙋт ѫ тóкма шй фолоситóрю â сꙋ ведé ѡ âрмоníе â ѫвꙋцꙋтꙋрилор нóастре кꙋ чéле плꙋкꙋте âлтор фїлосóфй: пентрꙋ âчáста мꙋртꙋрисúм кꙋ нꙋ пꙋцúн сфнтем мꙋлцмúцй

ѫ кáрé сꙋ âфлꙋ, нúчй де кéквл, ѫ кáре трзéск. Скрїитóрюл нóстрꙋ сꙋ плáнце ѿаре кꙋм âсéпра кéквлей сзв, ла 1728. шй âтéнчé Ѣра кéквл чел де âвр âл фїлософíей, шй âл тетрáр цїúнцелор. Нота. Традéкт.

цѫмúцúй, дe кáтe ѡ̑рúй вeдém âчéст фéлю̆ дe ⁂въцътꙋрúй йзворя́нд дин ⁂чепътꙋрúле нóастре, кáрele âрáтъ ⁂воúрк кꙋвънтꙋлꙋй чéлꙋй дрéпт шú â Дескоперúрей, пре кáрк прин кърцúй ⁂трéцúй ⁂веделáт âꙋ доведúт Климéнт Âлеѯандрúнꙋл ⁂ Стромáтe, Ꙋсéвïe ⁂ Прегътúрк Ꙋвънгелúчéскъ, Данúил Оꙋéтïe ⁂ чернетáрile Âлнетанúчéцúй, шú âлцúй къркáцúй ⁂въцáцúй.

Пентрꙋ къ чe âр фú май дe чúнстe ла сфúцúта нóастръ лéцe, чé май фолоситóрю̆ шú спре кꙋноцúнца Дмнезеéщúй Скрúптꙋрúй, дe кáт къ ⁂тр' âтáта ⁂нълцúме â тáйнелор шú â ⁂въцътꙋрúлор нúчúй ѡ̑ ⁂въцътꙋръ моралúнк ⁂протúвнúк дрéптꙋлꙋй Кꙋвънт съ нꙋ съ кáцe, нúчúй âлт чевà чe нар фú нúчúй кꙋвънтꙋлꙋй кꙋвïúнчóс шú чúнстúт, нúчúй дe Дмнезéꙋ сар кꙋнóацe дe тóт врéдник? Пентрꙋ âчáста дар ⁂ схóлúй âм âдꙋс мартꙋрúй шú дин Сфúцúта Скрúптꙋръ âжꙋтътóаре сокотéлелор мéле, пъзúнд ⁂съ âчéа, ка съ нꙋ май ⁂семнéз пре чéле дe тóцúй кꙋноскꙋте, шú дe сúне ла тóцúй пꙋтáндꙋсъ ⁂целéцe.

Дар дe шú воáм ⁂тáю̆ â скрúe нꙋмай пре ⁂чепътóареле Бléмéнтꙋрúй âле Фïлософúей Кꙋвънтꙋлꙋй, шú âле Фïлософúей Нъръвꙋрилор, ⁂съ âм жꙋдекáт âпóй съ преâшáз ѡ̑ Бпítомъ прескꙋрт дe Істóрïа фïлософïчéскъ; фïúнд къ сокотéск къ нꙋ съ кꙋвúне съ фúе фърде цúúна Історúей âчéцïа чей чe âꙋ Хотърáт â съ дà ла фïлософúе. Пентрꙋ къ кꙋм âр пꙋтé ⁂трекꙋúнцà мето́д Єкклéктïк шú дрéпт â фïлософú чéл чe âр фú кꙋ тóтꙋл ⁂ нещïúнцъ дe чé-

лe

ле че âꙋ фїлософи́т чей вéкй, чéле че âꙋ âфлáт, шй чéле че âꙋ догматїси́т? Шй кꙋм âр пꙋтé ѧтокмй пърéриле фїлосóфилор кꙋ ѧчепътꙋрриле дрéптꙋлꙋй кꙋвънт âчéла, кáре нꙋ цíе нúчй де кꙋм âчéлк че éй âꙋ âшъзáт, шй пентрꙋ че пре âчéле сокотéле âꙋ прїимúт, ѧ тóкма ка чей кꙋ тóтꙋл нелъвцáцй? Шй ка съ нꙋ зúк кáт éсте де минꙋнáт фолóсꙋл дин ѧцелéцерк âчéцїй Історїй âтáт спре áлте ѧвъцътꙋрй, кáт шй спре цїúнца лéцилор, кáреле май тóате сúнт йзворáте дин ѧчепътꙋриле Стоїчилор, éсте де присóс âрътáт! Дар де шй мам силúт âскꙋртà фóарте пре âчáстъ Історїе, ѧсъ дин чéле че éрà де требꙋúнцъ нелъчетáтъ съ ѧтре ѧтр' âчéст трактáт нимúк нꙋ сав лъсáт, чй пре тóате чéле дин трáнса дин кꙋráте йзвóаръ лúм кꙋлéс, кáрциле скрїитóрилор, шй пре ѧсъш кáпетеле кꙋ мáре грúжъ лúм ѧсемнáт. Прéсте âчéстк тáбла, âшъзáтъ ла сфършúтꙋл кáрцїй, ѧцй ва âрътà лéсне тóате ѧвъцътꙋриле, чé âм скрúс, шй лóкꙋриле лор.

Май âдáꙋг шй âчáста, къ де шй âм ѧтребꙋинцáт ѿare кáре прекꙋцетáре нꙋ пꙋцúн âдáнкъ спре ѧвъцътꙋриле че сав âшъзáт ѧтр' âчáстъ кáрте; ѧсъ нúчй врéмк, нúчй трéбиле нꙋ мав лъсáт, ѧ кáт âчéст лꙋкрꙋ съ се фáкъ ѧтóкма дꙋпъ кꙋм éл âр фй чербт, шй éꙋ âшй фй вóит. Âчéсте Елемéнтꙋрй рандꙋúте фїúнд â слъжй ла Прелéцїиле мéле, де мꙋлте ѿрй сав ѧтъмплáт âцїà съ пóчй оꙋрзй, нъпъдúндꙋмъ áлте трéбй, шй силúт фїúнд â лъсà âчéст лꙋкрꙋ, прекꙋм съ ѧтъмплъ де мꙋлте ѿрй чéлор че трзéск âчáстъ вїáцъ ѿстени-

чоáсъ

чоасъ а Академїилор. Яша дар пре тоате май нетеде шй май пре лърг лкй авѣ, дкка аш фй авꙋт време съ май пꙋ пила, шй пре фїешкаре съ ле май нетезеск ѡдатъ. Дар чел че ла мине нꙋ сав пътꙋт пентрꙋ ѧгꙋстарѣ времїй, шй пентрꙋ грѫмада требилор, че апасъ фоарте пре чел че скріе ѧ тоате зилеле; ачаста тꙋ, дкка вей ждека къ требе съ се зикъ чева май деслꙋшит, аратъ, шй пре мине мъ вей авѣ лъдъндꙋте. Дар ѧсъ вей фаче чел че ва фй май вредник де блънделѣ та, дкка нꙋ вей кꙋрцà пънъ ла карне віе пре челе че съ кꙋпринд ѧтр' ачастъ карте прескꙋрт оурзитъ; ѣꙋ нам скріс ачестѣ, ка съ адꙋк ѡкаръ кꙋйба диитре мꙋриторй. Пре нименѣ цїꙋ къ нам мꙋшкат, ла нименѣ рѫзкою нам арътат, кꙋ нічй оун къркат ѧвцат ѡкрѫзничеще мам чертат, ѧкъ нічй оунде ѧсꙋш адевърꙋл а нꙋмъ ѧвой маꙋ силит. Пентрꙋ каре нічй оун кꙋвънт де бъртꙋте шй де блънделеце сар ведѣ къ нар авѣ, ѡрй чине ар вой съ се скобоаре ѧ театрꙋ шй съ се лꙋпте кꙋ мине пентрꙋ ѧвцътꙋриле мале. Дкка чинева атята наре де лꙋкрꙋ, ѧ кат съ апꙋче кондеюл; ѣꙋ нꙋ вою авѣ време ка съ рѫспꙋнъ ачелора, карій ѧшй кътъ кꙋнꙋнъ дин фрꙋнзеле пре каре сав копт плъчинта, шй розънд слава алтора, лѡрꙋшй слабъ съ силеск а къшигà. Нꙋ прин ждека оунор ѡамений ка ачестора стъ шй каде прецꙋл бърбътꙋлꙋй бꙋн, нічй нꙋ ѡбичнꙋеск аш гъти мꙋлтъ слабъ, ачел, карій грйнд де рѫ, ѧвацъ, шй аратъ, къ ѣй ѧсꙋш нічй а бине симцй, нічй а бине зиче нав ѧвцат. Тꙋ

фій

фíй сѫнтóс, четитóрꙋ мꙋлцѫмитóрꙋ, шѝ дѣка
âчáстѫ стрăдáнїе â мѣ нꙋцй ёсте ѧтрѣгѫ непла-
кꙋтѫ, май âщѣптѫ дела мúне ѧкѫ шѝ ăлтѫ пáрте
де âчéсте фїлософíй, кáрѣ кꙋпрúнде дрéптꙋл фи-
рéск, шѝ цїúнца полїтїчѣскѫ.

ѧ Франкофóрт дꙋпѫ Бїáндрꙋ 1728.

Кѫтрѫ

Кътрѫ Фиїй Ромънилор! Ѕуф. Потека. Їерм.

Ынтродукере ла Фїлософіе, сау Лекціе ынчепътоаре.

„Ялта ѥ Фїлософіа, ялта ѥ ынцелепчюнѫ, Драгій мїей Фій Ромъній! зичерѫ фїлософіе ѥсте дин дво зичерй Гречещй компусѫ, Філос, Юбитор ю, шй Софіа, ынцелепчюне ав цїйнцѫ. Фїлософіа дар ѥсте юбирѫ де ынцелепчюне, нв ынш ѫ ынцелепчюнѫ. Фїлософ ѥсте чине юбеще шй черчетѫзѫ адевърул шй дрептатѫ лукрърилор, дин кареле сѫ доѫндеще бинеле шй ферічирѫ ѡаменилор; шй ынцелепт ѥсте чине нв нумай куноаще адевърул шй дрептатѫ, чй шй ле ынплинеще пре ачестѫ, пъртындусѫ дупѫ вредничіа кунѫнтулуй дрепт, ынкът нв нумай фаптеле сале, чй шй войриле сале сѫ се поатѫ потрівй ла тоцй, ка ѡ леце. Якум дар, юбицилор, дѣка воім сѫ не фачем шй фїлософй шй ынцелепцй, ынтяю сѫ кунощем сѫ не ынвацѫм куцетеле ноастре пънѫ ла ынцелепчюнѫ чѣ не мърунитѫ, ла Дмнезеў, шй сѫ ведем пътерѫ луй ъртындусѫ ынаинтѫ ѡкилор ноштри, привинд алкътуирѫ трупълуй ностру. Ноў динтре вїецуиторе сынтем фъкуцй кв трупъл дрепт спре черю, пентрў ка сѫ ведем кв

лесніре

лесни́ре мѹлци́мѣ сте́лелор дѣсѹпра ка́петелор но́астре, шѝ съ мѹлцъми́м фъкъто́рюлѹй че́лѹй че лѣѹ ръндѹи́т съ нѹ по́атъ къдѣ преште но́й. Дар оу̀йта́ндѹне шѝ ла че́ле де пре пъма́нт, Ѧтрѹ то́т лѹкрѹл динтре че́ле че са́нт, а̂флъ́м ѡ̂ дова́дъ де е̂сти́мѣ лѹй Дми́незе́ѹ шѝ де пѹте́рѣ лѹй; оу̀н мик вермѹле́ц зи́че но́ѡ: Нѹ а̂лтѹл, чѝ Дми́незе́ѹ маѹ формя́т; лѹа́нд се́ма ла продѹктѹриле, че́ле нъскѹте шѝ крескѹте пре фа́ца пъма́нтѹлѹй, черчета́нд шѝ че́ле дин лъѹнтрѹ а̂ле лѹй, Ѧцелепцѣ́ем, къ ѡ̂ Ѧто́тпѹтерничѣ́е оу̀ни́тъ кѹ ѡ̂ цѣ́инцъ шѝ ѡ̂ Ѧцелепчѣ́не немърини́тъ а̂ѹ а̂шъза́т а̂че́стѣ то́ате. Пентрѹ къ чи́не порѹнче́ще е̂вре́ѣй съ кре́скъ? Чи́не ѡ̂ а̂да́пъ ла вре́ме? Чи́не фа́че съ кре́скъ гра́ѹл че семъна́м? Чи́не нил Ѧмѹлце́ще Ѧсѹти́т? То́ате а̂че́стѣ, шѝ то́атъ формаці́а че́лор че са́нт а̂ра́тъ пре е̂сти́мѣ, Пѹте́рѣ, Ѧцелепчѹ́нѣ, Дрепта́тѣ, Кѹнъта́тѣ, шѝ ми́ла лѹй Дми́незе́ѹ. То́ате са́нт, пентрѹ къ е̂сте Дми́незе́ѹ. Дар пъма́нтѹл Ѧсъ, кѹ то́ате ма́рите шѝ кѹ то́ате ѡ̂кеа́нѹриле, кѹ то́ате ненѹмъра́телѣ фе́люрй де Пла́нте шѝ де бїецѹито́аре, ка́те не а̂ра́тъ Історі́а Натѹра́ле шѝ Ботаніка, пъма́нтѹл но́стрѹ зи́к, кѹ то́ате а̂че́стѣ че са́нт пре дѧнсѹл, е̂сте фо́арте ми́к пе лѧнгъ мѹлци́мѣ а̂че́лор трѹпѹрй чере́шй, ка́ре дѹпъ симци́рѣ де ѡ̂кеше съ пар ми́чй, шѝ Ѧсъ ка́т е̂ де мира́ре стрълѹчи́рѣ лор, пре а̂та́та е̂ мари́мѣ лор! Ѧстроно́мѹл ве́де кѹм планиці́й Ѧшй дескрі́ѹ кѹрсѹл лор, кѹм Со́арele Ѧшй а̂ра́тъ оу̀нещо́рй пе́тele cáле Ѧвартѧндѹсъ Ѧпрежѹрѹл сѹ́ѹ, кѹм Коми́тele съ а̂ра́тъ шѝ съ Ѧто́рк

Пăрăш ынапóй! Ел сă мúрă кăт ē де рéпеде кýрсýл лор, фăрă â сă кýшú ынтрé дăнселе âчéсте неномăрáте стéле, шú зúче ынтр-ú сúне: Чúне âй фăкýт âчéстă? Чúне лă-й рăндýит léцей? âчéстă вестéск мăрúрă лýй Дúмнезéй. Дéчй дар шú нóй, дýпă че âм кýноскýт кă тоáте, кáте сúнт ын чéрю шú пре пăмúнт, сúнт, пентрý кă ёсте Дúмнезéй, сă не ынкинăм лýй, зикúнд ынпрéунă кý Соломóн: Дúмнезéул пăрúнцилор нóшри, чел че âй фăкýт тоáте кý кýвúнтул тáў, шú кý ынцелепчúюнă тă нкúй дáт нóш âчéст фéлю де Органисúре шú âшăзăре, ын кáт сă стăпúним пре пăмúнт престе тоáте чéле лáлте фăптýрй âле тáле, ăиле шú бóїй, шú тоáте докитоáчеле кúмпýлýй, пăсăриле чéрюлýй шú пéцiй мăрiй, шú сă петрéчем ын лýме кý кýвїшiе шú кý дрептáте; тў прă ынцелéпте, пре нúменă нў юбéцй, ка пре чél че лăкýéще ынпрéунă кý ынцелепчюнă; пентрý кă âчáста ē май фрýмоáсă де кáт соáреле шú де кáт тоáтă стрăлýчúрă стéлелор; âчáста âлăтýрăндýсă кý лýмúна сă ăфлă май ынтáю; пентрý кă дýпă лýмúнă вúне ноáптă, ăр пре ынцелепчюне нў ю вúрýе рăутáтă. Милýецене пре нóй Дúмнезéул Татăл нóстрý, шú дăне ынцелепчюнă шú причéперă дин чéрюл чél Офїт âл тáў, шú де пре скáўнеле тáле; пентрý кă нóй шú де сúнтем мúчй шú пýцúнй ла причéпere, ынсă фій âй тáй не нýмúм шú сúнтем, пентрý кă тў âй фăкýт пре нóй, пре пăрúнцїй нóшри, шú пре ăменiй чей дин тáю стрămóшiй нóшри. Дар ынтре нóй шú де âр фú чинева десăвършúт, фăрă ынцелепчюнă чă дела

тúне

тине ътръ нимик сар сокотѝ. Тримите нóѡ Дмне ѧцелепчюнк та, ка фїинд ѧпрезнѫ кѹ нóй съ не ѧжѹте ла ѡстенелеле ноастре, пентръ ка съ кѹноаѫем че ѿ ѧдевърат, де фолос, шѝ плъкѹт ѧнаинтк та! пентръ къ ѧчеѧ пре тоате ѫіе шѝ кѹноаѫе, шѝ повъцѹиндѹне ътръ лѹкрѹриле ноастре, не ба цинк ътръ слáва ѐй, шѝ вър фѝ прїимите лѹкрѹриле ноастре. Дне нóѡ Дмне, ка тóцй Ромънїй, мáрй шѝ мичй, тинерй шѝ бътрънй, съ ѧрътáм ѧ фáптъ кът де ферициτе сънт нороаделе шѝ нкмѹриле, кáреле ѧделетничиндусъ ла ѫїинце шѝ ла фїлософíе, вїецѹеск дупъ вредничíа кѹвънтѹлѹй дрéпт! Ѧцелкгъ дар тóцй Ромънїй къ кѹвънтѹл чéл дрéпт, Дмнезеéскѹл дар чéл Мънтѹитóрю ѧй ине боит ѧ фѝ тримис шѝ ѧ пъмънтѹл ѧчíеста, шѝ мѹлцъмкскъ ѧлéшилор тѫй пре кáрїй ѧй пѹс спре ѧдрептáрк шѝ ѡкърмѹирк лор, шѝ кáрїй кѹноскънд фолóсѹл ѧвъцътѹрилор ѹне, съ ѡсърдѹéск ѧ ѧгрижѝ ка тóатъ тинерímк Ромънкскъ съ фíе фїлосóфй шѝ ѧцелépцй! Ѧшà нерѹгúм ѫіе Дмне, ка нороаделе дин прежѹрѹл нóстрѹ, възънд ѧвъцътѹриле шѝ фáптеле ѹне ѧле ноастре съ слъвкскъ Прксфѝциτѹл шѝ де мáре кѹвїинцъ Нѹмеле тѫѹ ѧл Тáтълѹй, ѧл Фíюлѹй, шѝ ѧл сфѝтѹлѹй Дх, ѧмúн!

Ѧкѹм дáр, ювúцїй мїéй, ътр' ѧчáстъ лéцїе ѧчепътоáре, вѡм ѧрътà кáре ѐ хотърърк фїлософíей чѣ май кѹвїинчоáсъ. Чѝ ѐсте кѹвънтѹл чéл дрéпт? Кáре ѐ скóпосѹл шѝ фолóсѹл фїлософíей? Шѝ пентрѹ чé ѡвичнѹúм ѧ ѧчéче ътрáю дела Істóрїа фїлософї-

чáскъ ?

чѣскъ? Вwм аръта шй ѧ кате цїйнце ѣ деспъртите шй кѹпринсъ фїлософіа ѧ зилеле ноастре, шй кат де требѹинчоасъ ѣсте Ѩ.о.їка, адекъ Фїлософіа Нъравврилwр. Пре тоате ачестѣ мъ пропвю съ ле спвю, съ ле арът, шй съ ле деслвшѣск кѹ де амървнтвл ѧтр' ачастъ лецїе ѧтродвкътоаре шй ѧвїтътоаре спре Фїлософіе.

Авмѣ ачаста ѣ плинъ де кѹне шй де реле адевърате, шй първте; оунwра ѧсъ ли съ пар тоате кѹне, алтwра тоате реле; де айчѣ атъта де wсебире ла пърериле мѹритwрилwр ѧ тоате лѹкрвриле. Челwр че ли съ пар тоате реле сокотеск, къ тот родвл фїлософіей ѣсте а кѹета ѧ тоате зилеле де моарте; пентрѹ ачаста оунїй дин чей векй хотърà шй зичѣ: къ Фїлософіа ѣсте кѹетарѣ морцїй. Поате дар фй май тристъ їдее де кат ачаста? авем ной требѹинцъ а лвда мешешвгвл де а мврй? Май вине ам зиче ной дар: Къ Фїлософіа ѣсте кѹетарѣ вїецїй, сав мешешвгвл де а трăй феричит шй а мврй фъръ фрикъ ѧ мъна лвй Дмнезѣѹ Татълвй нострѹ. Чичерwн, ачел маре Рйтwр, Фїлософ шй Консвл Рwман, зиче: Къ Фїлософіа ѣсте цїйнца лѹкрвриlwр Дмнезеецй шй wменецй. Кѹ адевърат ачаста ѣсте деюсце хотърѣрѣ Фїлософіей шй двпъ чей векй, шй двпъ чей ной. Ачаста ѧсъ аре маре требѹинцъ де деслвшире; пентрѹ къ оунїй wбичнвеск а да дин лѹкрврй пре тоате челе кѹне нѹмай лвй Дмнезѣѹ, шй пре тоате челе реле, нѹмай дракълвй, шй ашà пре несимците тъгъдвеск дарвл wмвлвй чел май маре, каре ѣсте слокозенїа

зенїа съфлетълъй шй стъпънирѣ де сине. Динтре чей май нобй Съвеч зиче: Кѫ Фїлософіа ѣсте шй стѫ ътръ ѫ доѫнди кѫнощинца фаптелор дин кѫнощинца причинилор, шй ътръ ѫ ведѣ причиниле дин кѫнощинца фаптелор, ътребѫинцѫнд ѫпъръ-рѣ дрептъл кѫѫнт. Шй ѫчаст хотъръре ѣ шй кѫнз шй дрептъ шй ѫдевъратъ, дар нъръш ътънекоаз пентръ нобй ѫчепътобрй. Ялцій нъръш зик: Кѫ фїлософіа ѣсте щіинца лъкрърилор нематеріалниче, кѫноскѫте прин лъмина кѫѫнтълъй дрепт. Якъм чине нъ беде, кѫ їдеиле челор нематеріалниче нъ съ пот доѫнди фъръ челе матеріалниче? Дар Яїнекїе, *) ѫчел маре лъминътор ѫл лъмилор, фїлософ,

*) Їоан Готаїеб. Яїнекїе сав нзекѣт ѫ дѫкатъл Ялтембергълій ла Вїтемберг ла 1681. ѫнъл Мънтвірій; ѣл кїинд ѫ кърста тинерецій нъмай де кът ѫв ѫгрижит де ѫчеле ѫкъцътърій, каре съкършізк пъртѣ чѣ май чинстіт-тъ ѫ ѫмълій, шй каре прѣ бине дин кѫкѫнтъл чел дрепт скот ѫдевърата кѫнощинцъ ѫ лъкрърилор Дъмнезеещій шй ѫменещій, прекѫм ѣл ѫгъш ѫпрекѫкѫнтърѣ съ ѫв мъртърисит. Яша дар ѣл съкършинд ѫкъцътъра щіинцелор, ѫтжю ѫ Яла сав ѫкредничит де Кадедра фїлософічѣскъ, ътръ карѣ фъкѫнд ѫ спорире крѣдникъ де мълте лъде, й сав дат ѫ фй Сфетник ѫл кърцій шй професор ѫл лецилор. Ла ѫл трѣилѣ ѫн дъпъ ѫчаста, бѣстѣ лъй претътиндинѣ зъбърѫнд, дъпъ рѫзчюнѣ лъминацилор четаший ѫй Фрізїей, сав мътат ѫ Якадемїа Франекерїчѣскъ. Де ѫичѣ нъръш ла ѫл трѣилѣ ѫн дъпъ Декретъл Мърирей Прѫсїенещій кѫ мълтъ слъкъ ѫ прїимит Кадедра лецилор ѫ Франкофърт де лънгъ ѫпа Вїандълъй. Яичѣ нъръш бине спорінд шасе ѫнй ѫтрецій, де ѫчелаш ѫпърат ѫ фост ѫаре кѫм силит съ

май

со́ф, шѝ полїтїк, пре ка́реле кѹ вѹкѹрїе а̑м а̑ле́с а̑ цинѣ спре повъцѹ́ире ла ле́цїиле ме́ле де фїлософіе, е̑л зи́че: Къ фїлософіа е̑сте кѹноцѝница а̑девъра́вълуй шѝ а̑ вѹвълуй, доамндѝтъ дин кѹвѣ́нтѹл че́л дре́пт, шѝ потрибѝтъ спре а̑девъра́та ферічи́ре а̑ ѡ̑мълуй. Ѝ̑тъ дар хотъра́рѣ фїлософіе́й че ни съ кѹвине! а̑часта е̑сте шѝ вѹнъ, шѝ дрѣ́птъ, шѝ а̑девъра́тъ шѝ ле́сне. А̑по́й дестѹл съ читѣ́скъ чинева̀ шѝ нѹмай ѡ̑да́тъ ло́гїка а̑часта а̑ а̑че́стуй прѣчинсти́т фїлосо́ф, шѝ ва шѝ а̑ тоа́тъ вїа́ца са̀ че е̑сте а̑девъра́тъ, шѝ че е̑сте минчюна; а̑шѝждерѣ шѝ дин Ѝ̑лїка са̀, че е̑сте вѹнѹл а̑девъра́т, шѝ вѹнѹл пъръ́т. А̑тр' а̑че́ст кѝп фїеш чи́не а̑шѝ съвършаще пре ми́нте па́ртѣ чѐ май чинсти́тъ а̑ ѡ̑мълуй; пентрѹ къ фїешчи́не съ тра́це дѹпъ а̑девъ́р,

къ́нд

май прїимѣ́скъ пре чѣ̀ дин а̑ла, оу̑нде а̑ѕ а̑къ́т шѝ сфършѝтъл кїе́цїй ад 1741. мѣ́лте скри́се адзѣ́нд че́лор дѣпъ дзѣ́ѕа, а̑р че́ле де прѣ́маре ла́ѕдъ сѫ́нт а̑че́стѣ; 1. А̑нтїчїтъ́циле Ромѫ́нилор, ѡ̑ ка́рте фоа́рте фолосито́аре спре а̑къцатъ́ра ле́цилор, а̑часта а̑тъ́ю а̑ѕ причинѹ́ит ма́ре ла́ѕдъ дела тоа́тъ Е̑вро́па. 2. Е̑лемѣнтъриле дре́птъвлй полїтїчѣ́ск дѣпъ ржндѹ́ала Ко́дїчилор Їстїнїанѣ́щй. 3. Ѡ̑ ка́рте пентрѹ кѣ́м трѣ́кѣ съ скрїе чинекѣ̀ Латїнѣ́ще. 4. Е̑лемѣ́нтъриле ло́гїчїй шѝ а̑ле Ѝ̑лїчїй, (а̑часта ка́рте) ла ка́ре а̑пѣ́къ а̑наинте Їсто́рїа фїлософїчѣ́скъ. 5. Їсто́рїа дре́птъвлй полїтїчѣ́ск а̑л Ромѫ́нилор шѝ а̑л Герма́нилор (Нѣ́мцилор). 6. Е̑лемѣ́нтъриле дре́птъвлй фире́ск шѝ а̑л Нѣ́мцилор. 7. Дїсерта́цїй (*Diatribæ*) А̑кадемїчѣ́щй пентрѹ дешкѣ́ите ла́кърй, ка́ре тоа́те а̑че́стѣ, ка къ ѡ̑ гъ́рѕ мъртъритѣ́ск а̑ бърба́тъвлй спорѝре ла фїлософіе, шѝл пѣ́н пре а̑тъ́нсул ска́ѕн а̑тре фїлосо́фїй Герма́нилор.

***

кънд ъл къноаџе; фїешчине оумълъ дъпъ бинеле съў, кънд ъл причепе; фїешчине дорєџе съ ъжънгъ ла феричирѣ чѣ ъдевъратъ, ла карѣ тот ѡмъл ар ъжъџе, дѣка нў сар ъшълъ ла ълєџерѣ фєлюбїй вїєцїй сале ши ъ мижлоачелор ъ ътребъинцъ, пътинчоасе, сав нў, фолоситоаре, сав вътъмътоаре, бъне сав рєле, ъдевъратє сав пърътє. Ѧкъм дар спре ъдевърата феричире повъцъџе дрептъл кънт, пър нў формеле чєле дин ъфаръ але фїлософълъй. Дар чѣ ѣсте къвънтъл дрепт? Ѧчѣста ѣсте ѡ пътере ътръ ноў де ъ сокоти ши ъ къвънта дрепт, ъдекъ ъ скоате ъдевъратє їдєй дин ъдевъратє їдєй, ѣшинд негрешитъ оурмарѣ чєлъй ъдънат. Ѧчаста ѣсте фирєџе ла ноў; пентръ кънд ъм ъ симци, ъ не ъдъче ъминте, ъ не ъкипъй ъминте, ъ пофти, сънтем фирєџе фъкъцй, ъша ши пентръ ка съ ъцелєџем, съ жъдекъм, съ къвънтъм, ши съ воим, ши ъкъ ъ фи соцїалнїчй ши ъ къта нечетат ъдевъръл ши кънъл ъ тоатъ врємѣ вїєцїй ноастре спре ъ не мънтъй вїаца, ъ фи ъдестълацй де чєле спре вїацъ, ши фъръ мъстраре де къџет ътръ драгостѣ лъй Дмнезеў, каре ѣсте бънъл чєл прѣ ънълт.

Ши ъдевърат, ѡрй къте вър фи дешєкириле че съ ъфлъ ътръ їншїй фєлюбїй ностръ, тоцй ноў ъвєм ѡ фире де ѡџе, каре нў съ поате ъскъндє нїчй ѡдатъ; пентръ кънд съ ъфлъ ѡм карєле съ нў нъдъждъаскъ тоатъ врємѣ вїєцїй сале, кънд ва пътѣ доканди ѡ старе плъкътъ ши веселитоаре; нў съ ъфлъ ѡм, карєле прин мижлоачеле

че

че сокотеще май ѧдѫмнатече, съ нѫ кѫуте ѫш доканди феричирѣ шй ѫскапа де дѫрерй. Дар ной нелѫшлам ѫдесѣ ѫрй, сав оумблянд дѫпъ нище кѫне пърѫте, сав спре ѫдоканди кѫнеле челе ѫдевърате, ѧтревѫинцянд нище мижлоаче нефолосітоаре, ка чей че нѫ немерѣск дофторіиле спре доканди-рѣ сѫнътъцій; шй ѫчаста, сав пентрѫ къ не лиуеще кѫноцинца ѫдевърлуй шй ѫ кѫнлуй, сав пофтинд кѫ грешалъ челе прѣсте пѫтериле шй фирѣ ноастрѫ. Пентрѫ къ нѫ ѫжѫнце ѫ цй нѫмай че ѐ ѫдевърат шй кѫн прѣстетот, шй дѫпъ ѫчела съ оумблам, чи трекѫе ѫ кѫноаще шй каре ѐсте ѫдевърл шй кѫнѫл ѧ парте, каре съ потривеще ла фирѣ ноастрѫ; пентрѫ къ мѫлте несѫнт слокоде, дар нѫ тоате не фолосѣск; ѿмѫл поате шй съ се трѫнтѣскъ кѫ капѫл де пърете, дар ѫчаста нічй ла дѫнсѫл, нічй ѫлтѫ нимік нѫ фолосеще. Нещійинца дар шй грешала сѫнт причиниле челе ѫдевърате де рътъчириле ѿаменилор шй де неноročириле чеш трăг ѫсѫпръ.

Дар шй дин фїлософй мѫлцй сав ѧшълат ѧтрѫ Сустемиле лор, дѫндѫне нище романце шй факѫле (касне) ѧлок де Історіа чѣ ѫдевърата ѫ фаптелор ѿменещій шй натѫралниче; пентрѫ къ зичерѣ натѫрѫ, (каре ѐсте нъскътѫрѫ, сав фире) прин карѣ ѧцелеще ѫкѫм тот че съ наще, съ формѣзѫ, шй съ стрикъ, сав каре трѣще шй моаре, ѫчастъ зичере, фѫ дѫпъ дѫншій нехотърътъ, лѫѫндѫсъ, кѫнд ѧ лок де причинъ, кѫнд ѧ лок де фаптъ; ѧкъ оуній прин ѫчастъ зичерѣ, натѫ-

рѫ,

рѫ, ѧцелецѣ кїар пре дм҃незѣѹ фѫкѫторюл, рѫѹ шй фѫрдекале. Ѥр фїлософїй чей май дрепт сокотитор҃й аѧй вѣкѹлѹй-нострѹ, лѹѫнд май мѹлтѫ причепере аѳѫт дин кѹетѫриле лор, кѫт шй дин скриселе челор май векй, не дай їдей кѹрате, ѧведерате, лѫмѹрите, шй плине. Ѧлта ѣ фапта, ѫлтѹл ѣ фѫкѫторюл; ѫлта ѣ нѫскѫтѹра, шй ѫлтѹл ѣ тѫтѫл дин карале сай нѫскѹт ачѫстѫ нѫскѫтѹрѫ, сай натѹра латїнеще. Ѧкѹм ка сѫ цим ѫдевѫрат їсторіа фаптелор ѡменещй, сѫ кѹвине май ѳтѫю ѫ ачепе сѫ не фачем їдей ѫдевѫрате де ѡм шй де фирѣ лѹй; фѫрде каре ам фй ѧ примеждїе сѫ не рѫтѫчим ѧ тот часѹл. Ѧтрѹ ѡм ѧ тѫю кѹноащем ѡ нѫскѫтѹрѫ (ѡ фире) дин трей сѹбстанце (ѣстимй) ѫлкѫтѹйтѫ, ѫдекѫ трѹпѹл мїеѹ, сѹфлетѹл мїеѹ, минтѣ мѣ; прин трѹп ѧцелег матерїа чѣ органисйтѫ кѹ тоате мѫдѫларелѳ; прин сѹфлет, пѹтерѣ чѣ крескѫтоаре, формѫтоаре, шй мишкѫтоаре; прин минте, пѹтерѣ чѣ кѹцетѫтоаре, ждекѫтоаре, шй кѹвѫнтѫтоаре. Шй фїйнд кѫ тот ѡмѹл сѫ кѹноаще пре сине ѫлкѫтѹйт дин ачесте трей ѵпостасѹрй, фѫрде оѹна дин карале нар пѹтѣ фй ѡм, ѫшѫ бине сар хотѫрѫ шй фїйнцѫ трїсѵпостатнїкѫ, мйкѫ лѹме, шй бїецѹиторю ѹпѫ кипѹл лѹй дм҃незѣѹ. фїйнцѫ трїсѵпостатнїкѫ, пентрѹ кѫ ѣсте ѫлкѫтѹйт дин ачесте трей ѵпостасѹрй, трѹп, сѹфлет, шй минте, пре кѹм май сѹс зисею. Мйкѫ лѹме, пентрѹ кѫ шй ѧ тотѹл ачеста немѫрининт ѧцелецем ѫ фй ачесте трей ѵпостасѹрй. ѹпѫ кипѹл лѹй дм҃незѣѹ,

пен-

пентрꙋ кꙋ дела дм҃нежеꙋ фїінд тоате челе че сънт, âшà фїінцꙋ трїсꙋпостатнїкꙋ нꙋмім ши слъвім ши пре дм҃нежеꙋ.

Дéстꙋл éсте нóш дар сꙋ кꙋноáщем пре ѿм ⁊тр' âчéст кип, пре кꙋм сꙋ âрáтꙋ ⁊ведéрѣ нóастрꙋ, прекꙋм оумълꙋ âпꙋрꙋрѣ ⁊наинтѣ ѿкилор нóщри, ши сꙋ черчетáм фелїтáциле ши ⁊сꙋшириле каре сꙋ áфлꙋ âрꙋтáт ши нечетáт ⁊трънсꙋл. Ⅎпóй âчáстꙋ Ідéе пꙋсꙋ, нóй кемáм фúре â ѿмꙋлдй пре âдꙋнáрѣ ⁊сꙋширилор ши âфелїтáцилор, кáрел фáкчел че éсте, кáре сънт ⁊фїінцáте ла фéлюл сꙋй, кáрел дежсебéск де чéле лáлте вїецꙋитóаре, ши кáрей сънт де ѿвще кꙋ дънселе. Прекꙋм трꙋп, сꙋфлет, мúнте ⁊тр' оун кꙋвънт, сай кꙋ май мꙋлте кꙋвúнте, áдекꙋ: Пꙋтére де â симцй, де â пофтй, де âш âдꙋче âмúнте, де âш ⁊кипдй ⁊мúнте, де â кꙋцетà, де â ⁊целéце, де â жꙋдекà, де â кꙋвънтà, деавой, де â фáче шй де âш кꙋтà кúнеле сꙋй шй феричúрѣ ⁊тóатꙋ врéмѣ вїецїй сáле.

Ⅎкꙋм дар, дéка âм кꙋноскꙋт ⁊трꙋ ѿм âчéсте фелїтáцй, âчéсте ⁊сꙋширй, âм кꙋноскꙋт шй че éсте ѿмꙋл, шй кꙋм трéкꙋе сꙋ се пóарте спре докꙋндúрѣ âдевърдй шй â кúнелдй пентрꙋ кáре éсте фъкꙋт. Дар нóй вꙋм âфлà âдевърдл, дéка нꙋ вꙋм прїимй нимúк неâдеверúт шй фърѣ добáдꙋ, чй ла тóате вꙋм âвѣ Ідéй âведерáте, лъмврúте, шй плúне, сай прин ⁊сꙋш симцúриле докꙋндите, сай дин чéле симцúте прин скꙋдére фъкꙋте, сай мъкáр дела мъртꙋрій врéдниче де кредúнцꙋ лꙋáте; пентрꙋ кꙋ скóпосꙋл фїлософіей éсте â пꙋ-

не кѹрáт хотáрѣле чéлѹй âдеверúт, чéлѹй неадеверúт, чéлѹй де крезѹт шì кѹ ѧдоáлѣ; шì â прочéде ла тóате дела чéле кѹноскѹте спре чéле некѹноскѹте прин ѡ кáле негрешúцѣ де â кѹнóаще, âпóй â сѹрпà грешáла âскѹнс сѹпт кúпѹл âдевáрѹлѹй. Тóатѣ фїлософíа ẽ деспáрцúтѣ ѧ Ѳеѡрéтїкѣ шì Прáктїкѣ. Пáрциле чéй Ѳеѡрéтїче сúнт Фѹсїка, Лóгїка шì Метафѹсїка; ѩр âле чéлїй прáктїче сúнт Йѳїка, Політїка, шì Йконóмїка. Фѹсїка черчетéзѣ нѹмай фелїтáциле шì ѧсѹшúриле трѹпѹрилор шì âле ѣлемéнтѹрилор; ѧвцѣтѹра âчéа кáре ѧнѹмѣрѣ трѹпѹриле шì ле мѣсóарѣ сѣ нѹмéще Маѳимáтїка; Âчéа кáре черчетéзѣ фéлюл шì пѹтéриле ѣрѣѹрилор шì плáнтелор сѣ нѹмéще Ботáнїка; кáре вéде фéлюриле вїецѹитóарелор шì ѡбичéюриле лор ѧ нѹме де Íсторíа натѹрáле; ѧ чѣ дѹпѣ оѹрмѣ пáртѣ âчéа â фѹсїчїй кáре дескóпере пѹтéриле шì ѧсѹшúриле ѣлемéнтѹрилор âле Âпей, Âервлѹй, Âмúней сѣ нѹмéще кѹ дѣѡсебúре фѹсїка Ѳпериментáле. Дар май сúнт шì âлте цїїнце че сѣ цúн де фѹсїкѣ; пентрѹ кѣ шì Геѡграфíа шì Âстрономíа май мѹлт ла фѹсїкѣ сѣ âдѹк, шì âлтеле, прекѹм Химíа, Âнатомíа, шì ѧсѹш Медїчúна ѧтрéгѣ. Дар нóй нѹ не вом ѧтúнде âкѹм де кáт ла Фїлософíа кѹвáнтѹлѹй, шì â нарáвѹрилор, кáре ẽсте Лóгїка шì Моралѹ. Лóгїка ẽсте ка оѹн Ôрган кáре прегáтеще пре мúнте спре âфлáрѣ âдевáрѹлѹй, шì пентрѹ кѣ кѹ âчáста неѧтребѹинцăм шì ла чéле лáлте пáрцй âле фїлософíей, шì май вáртóс ла Метафѹсїкѣ, фїúнд цїї-

ѝнца де ѡ̑вце де чѣле нематеріа́лнїче, деспрци́тъ ѧ пáтрѹ, а̑декъ Ѻнтологіа, Пневматологіа, Космологіа, шѝ Теологіа натѹра́ле, де ка́ре съ ба борѫ́ дестѹл ѧвцѫ́нд Істоpіа фїлософїчѣ́скъ; ѝр дин ло́гїкъ ѧвцѫ́м пѹте́риле шѝ лѹкра́риле ми́нцїй но́астре, кѹм съ фак причѣпериле, Іде́иле, хотрѫ́риле, деспрци́риле, жѹдека́циле, спѹнериле, Сѹллогісмѹриле; кѹм съ а̑лѣ́цем а̑девѣ́рѹл дин минчю́нъ, ка́ре е̑́сте а̑девѣ́рѹл престето́т, а̑девѣ́рѹл шѝ минчю́на доведи́те, а̑девѣ́р декрезѹ́т, минчю́нъ декрезѹ́т; дин ло́гїкъ ѧвцѫ́м шѝ мижло́ачеле прин ка́ре съ а̑флъ а̑девѣ́рѹл шѝ а̑лтѫра съ комѹнїкъ; кѹм съ проче́дем ла гѫнди́ре, ла четѝ́рѣ ка́рцилѡр, ла тѫлкѹи́ре, ла воровѝ́ре шѝ ла скрїе́ре. ѝр Фїлософіа мора́ле е̑́сте цїѝнца кѹнѹлѹѝ деѡ́вце шѝ ѧ пáрте; а̑ча́ста нелѣва́цъ съ не ферѝ́м де рѣ́ѹ шѝ съ фа́чем кѝне, а̑ча́ста ѧдрептѣ́ѫъ во́а но́астрѫ; а̑ча́ста нева дескѝ́де ѡ̑кїѝ съ кѹноа́щем май ле́сне нъра́вѹриле ѡ̑аменилѡр, а̑рътѫ́ндѹне фе́люриле де Характѝ́рїй шѝ темпераме́нтѹрїй, шѝ нъра́вѹрїй а̑ле ѡ̑аменилѡр сѹфлете́цїй шѝ трѹпе́цїй, шѝ ѧ̑къ се́мниле характѝ́рилѡр шѝ а̑ле нъра́вѹрилѡр. Ѧча́ста не ва ѧкрединца́ де ма́рининѣ ферича́рей спре ка́рѣ съ ѡ̑сърдѹе́ще ѡ̑мѹл; а̑по́ѝ шѝ ка́ре е̑́сте кѹнѹл а̑девѣра́т шѝ кѹнѹл пърѹ́т, рѣ́ѹ а̑девѣра́т шѝ рѣ́ѹ пърѹ́т; ка́ре е̑́сте Сѹма кѹнѹлѹѝ сал кѹнѹл ковършито́рю шѝ лѹкра́риле лѹѝ ѧтрѹ ѡ̑мѹл че лал доѫндѝ́т, вїецѹи́нд дѹпъ Дмнезе́ѧска ле́це шѝ а̑вѫ́нд а̑пѹрѹрѣ́ веселито́аре конщїѝнцъ; дар дин Ѝ̑ѡ̑ѣ́къ ѧвцѫ́м а̑ ѧтрекѹи́нца

ца

цà шꙝ мижлóачеле спре âдокăндꙝ пре âдевърáта âчéа ферични́ре; кꙋм сă не кꙋнóащем пре ѫшине, кꙋм сă хотърáм âне ѫдрептà, шꙝ кꙋм сă не лꙋптáм ѫпротúва пáтимилор вътъмътóаре; лас сă зúк кă дин Йлúкă вшм ѫвцà шꙝ че éсте полúтїка шꙝ Йконóмїка, йспрăвúнд кꙋ ѡ спꙋнере пă скꙋрт де дрéптꙋл фирéск, дрéптꙋл де âбére, дрéптꙋл пꙋблúк, дрéптꙋл де ѡбще, дрéптꙋл четъценéск, дрéптꙋл нéмꙋрилор, де Полúтїкă, Дїпломáтїкă, шꙝ Йконóмїкă, шꙝ вшм довéдꙝ кă Йлúка éсте Мáма тꙋтꙋрор âчéстор цїúнце, шꙝ ѫкă â тꙋтꙋрор лéцилор ши вúсерúчéцꙝ шꙝ Полúтїчéцꙝ; тóате фїúнд пентрꙋ мънтꙋúрк шꙝ ферични́рк нóастрă, тóате ѫпрéвнă âлергáнд âне ѫдемнà â не пꙋртà дꙋпă врéдничúа кꙋвънтлúй. Ячáста éсте цїúнца кáре не зúче: Кă ѡрúй чúне ва сокотúй кúне кꙋвїúнцеле сáле, шꙝ ле ва ѫплúнꙝ кꙋ крединцă, âчéла ѫтр' âчáстă лꙋме ва трăй плúн де кꙋкꙋрúе шꙝ фърă мꙋстрáре де кꙋнет, шꙝ âпóй ва рăпосà фърă фрúкă, ка сă фíе ѫвéчнúк ферични́т.

Дéчꙝ дар âкꙋм â зúче чевà шꙝ де фолóсꙋл шꙝ прéцꙋл фїлософíей даторúа не фáче шꙝ кꙋвїúнца неѫдéмнă. Дар кăт ва фй фолóсꙋл нóстрꙋ дин Фїлософíе, шꙝ кăт ва фй де прецꙋúт, кънд âчáста не слꙋжáще ка ѡ лꙋмúнă повъцꙋитóаре ла тóате цїúнцеле шꙝ мешешꙋгꙋлриле? Нóй ѫвцăм дин фїлософíе сă не формéм ѡ мúнте дрéптă, ѡ жꙋдекáтă сънътóасă, сă не ѫподобúм йнима кꙋ тóате кꙋнътъцúле, шꙝ сă фúм ферични́цꙝ. Норóаделе âꙋ гꙋстáт дин рóдꙋриле чéле мънтꙋитóаре âле

Фї-

Фїлософіей, кънд âчаста шъдѣ пре скаѹн кѹ дѣ âлде Маркѹл Ѧѹрелїе, Ѧнтωнїнѹ, шѝ ѧкъ май де мѹлт кѹ Соломѡнѝ. Дар âкѹм ѧсъ пѹтем зи-че: Къ тоатъ Ѣвръпа Ѣсте ѡкърмѹитъ де ѧпъраций Фїлософѝ, карїѝ ѡкърмѹѣск пре сѹппѹшїѝ лър пъринтеще, привиндѹѝ, ка пре фиїѝ лър, ѧкъ шѝ ѧтре дѡншїѝ съ привѣск фрацеще; ѧ кът â зи-че, къ ѧ зїса де âстъзѝ тоатъ Ѣвръпа чѣ регѹлатъ сѣмънъ кѹ ѡ ферицитъ фамілїе ѧ карѣ ѧпъраценще кѹвънтѹл чел дрепт, драгостѣ, шѝ дърѹл лѹѝ Дѡмнезѣѹ чел мънтѹитѡрѡ. Шѝ тоатъ âчастъ ферицире кѹрце дин фїлософіе; пентрѹ къ дин Портѹгалїа пънъ ла Ѳ. Пѣтрѹ-Бѹрг нѹ Ѣ четате оѹнде съ нѹ фіе ѡ Каѳедръ фїлософїчѣскъ. Фїлософіа дар Ѣсте, карѣ ѧвъцънд пре ѡѡм кѹноцинца дрептелър сале, ѧл фаче съ пъзѣскъ кѹ Ѳфїцерїе кѹвїинцеле сале, шѝ âшâ ѧл âратъ врѣдник â ѧтрâ съ тръѣскъ ѧтр' âчеле Ѳоцїетъцїѝ Полїтїчещѝ, оѹнде персѡана шѝ кѹнеле фїешкърѹл ѧсоцит сънт âпъратѣ шѝ пъзитѣ де пѹтерилѣ ѧпревънатѣ але тѹтѹрѡр мъдълърелър âчелїѝ Ѳоцїетъцїѝ. Фїлософіа â фъкѹт ѧ Ѣвръпа âчеле âшъзъмънтѹрїѝ Полїтїчещѝ врѣдниче де тоатъ лѹдъ, карѣле âр цинѣ пре ѡамений ѧтрѹ ѡ ферицире некѹрмътъ, дѣкъ лъкомїа шѝ слъва дершъртъ н' âр тѹрвѹрâ оѹнеѡрѝ âчѣ минѹнатъ âрмонїе.

Шѝ съ нѹ зикъ чинева, дѣкъ Фїлософіа дѹче ѧкълѣ ферицїѝ, пентрѹ че оѹнїѝ динтре фїлософѝ фъръ късъ шѝ фъръ âвере? Тоцѝ âчеѧ ѧ-грижиндѹсъ, поате, дѣ спорирѣ ѧвъцътѹрилър

шѝ

шй де фолосѹл де ѡ̈кѹце, нѹ ѥ̄ де мираре сѫшй фй трекѹт кѹ ведерѣ фолосѹл аверїй лор ѳ парте; пентрѹ кѫ ѡ минте май ѳдемнатїкѫ ла лѹкрѹрй марй ѳдеск ѡ̈рй ѥ̄ май пресѹс де мѫрѹнцишѹрй. Дар ѳѫ фїлософїй ажѹтацй де цїйнцѫ фѫрѫ ѳдоамѫ сар ѳнѫлцà ла чинстй шй ла бредничїй май ѡ̈те де кѫт ѡ̈аменїй чей де ѡ̈кѹце, хотѫрынд à слѹжй норокѹлѹй. Ѡ̈р кѫ фїлософїа, преспе челе лалте фолосѹрй, рѫвърѫ шй дѹлчацѫ ѳтрѹ характїр шй полїтецѫ ѳтрѹ пѹртаре спре ѳдрептарѣ нърѫвѹрилор, черкарѣ дестѹл à доведит. Пентрѹ кѫ ѳпърацїй фїлософй ѳтемеѫѫ ферицирѣ нороаделор, шй слава Отатѹрилор; оѹнде Офетнїчїй лор так, кърциле ѳй Офѫтѹеск; ачест фелѡ де ѳпърацй лѹминѣѫ пре сѹппѹшй кѹ ѳѫцѫтѹрисе, пентрѹ кѫ нѹ боеск à фй ѡкѫрмѹиторй де докитоаче, цїйнд че фел де ѡ̈амений пѫѫеск докитоачеле. Ѡ̄ че славѫ à ѳпърацй преспе сѹфлете Олокоде! Шй ачест фелѡ де славѫ нѹ докындеск де кѫт ѳпърацїй, карїй ѳтрекѹинцѣѫ кѹвынтѹл чел дрепт, кърѹа тоате прежѹдецїиле шй патимиле й сѫ сѹппѹн фѫрѫ ѳпротивире шй фѫрѫ сила.

Че славѫ à трїомфà прин пѹтерѣ ѳцелепчюнїй! ачаста ѥ̄ ѡ славѫ бредникѫ де Дмнезеире! Фолосѹл фїлософией, дѹпѫ ѳпъратѹл Соломѡн, ѥ̄ май прецѹит де кѫт скиптрѹриле шй де кѫт скѹнеле. Дар шй богацїа, зиче ѐл, пълѧнгѫ цїйнцѫ ѳтрѹ нимик сѫ сокотеще. Пентрѹ ачаста зиче ам ѡкит ѳцелепчюнѣ шй цїйнца май мѹлт де кѫт сѫнтатѣ шй фрѹмосецѣ, шй ам воит сѫ ѡ ѧнк де

лѹ-

лꙋмінꙑ повъцꙋитоаре, апой, зиче, ⁊преꙋнꙑ кꙋ ⁊целепчюнꙑ тоате кꙋнꙑтъцилe мїаꙋ венит. Дар шꙑ ной пꙋтем зиче, ⁊преꙋнꙑ кꙋ Соломон: де пофтеще чинева мꙋлтꙑ цїінцꙑ, сꙑ ⁊веце Фїлософіа шꙑ апой лесне ва семꙋй пре челе трекꙋте шꙑ пре челе фїитоаре; ва цꙑ ⁊тоарчериле кꙋвинтелор шꙑ деслегꙑриле воръелор; семне шꙑ минꙋнй маї наинте ва кꙋноаще, ⁊кꙑ шꙑ ѣшїриле тимпилор шꙑ але бремилор. Петрекꙑнд ⁊преꙋнꙑ кꙋ Фїлософіа ѡ ва авѣ сфетникꙑ кꙋнꙑтъцилор, шꙑ мꙑнгъере грижилор шꙑ ⁊тристъріїй. Пентрꙋ дꙑнса ва авѣ славꙑ ⁊трꙋ нороаде, шꙑ чинсте лꙑнгꙑ чей кътрꙑнй чел тꙑнър. Да жꙋдекатꙑ ва фꙑ причепꙋт шꙑ ⁊ ѡкїй челор пꙋтерничй де мираре. Тъкꙑнд ⁊л вор ашептꙑ шꙑ воровинд вор лꙋа аминте. Пентрꙋ Фїлософіе шꙑ ⁊целепчюне ва авѣ немꙋрире, шꙑ поменире вечникꙑ ва лъса челор дꙋпъ дꙑнсул.

Слꙋжкеле Ирѡилор, каре сꙑнт адескърй мърмините ⁊ Патріа шꙑ вѣкꙋл лор, шꙑ кꙋ тоате ачестѣ дѣка атꙑта сꙑнт прецꙋите, кꙑт оꙋнїй сар ⁊вредничит де чинстире Дмнезеѣскꙑ; Че вом зиче де Слꙋжка оꙋнꙋй фїлософ, карele ⁊тинде фачерѣ де вине а лꙋминилор сале динтр' ѡ марꙋине а лꙋмїй пънꙑ ла алта, шꙑ пънꙑ ⁊ вѣкꙋриле челе маї депъртате? Слꙋжка Ирѡилор ѣсте ка ѡ Плоае репеде, карѣ ⁊нѣкꙑ шꙑ стрикꙑ марй локꙋрй, ⁊ар фїлософіа ѣсте ка ѡ пъчникꙑ ⁊трорарe, каре адꙋче родирѣ асꙋпра атот пъмънтꙋл. Шꙑ ⁊кꙑ де оꙋнде скоате чинева Таїна чѣ ферициторъ де а нꙋ фꙑ ⁊спꙑймънтат де нимик, фъръ нꙋ-

маї

май дин привиръ чѣлор че съ фак фиреще? Мулцій ъзд фенóмениле фиреций, дар фїлосóфул кунóаще шй спуне пентру че. Ънспймынтáрѣ, фіика нецїінцей, ъу ну ести ізвóрул пăгубелор нóастре? Ъдевърáт кă ноиръ шй стрълучиръ нелобеще шй нелъшълă; дар ăжуне съ читим Історія времилор, шй съ стръдтем пуцин ълъмъшул лукрърилор ъменеций, шй ътунчѣ нумай де кът ăчем че съ пиръ прéсте фире, шй ну дупă рындуăлă ну май ести май мулт. Пóмпа шй стрълучиръ мъриреи ъменеций прекпуцин ънспймынтăцă пре чел че привеще де депáрте ътру немърининта лъримиле ă чĕрюрилор пре лъкуитерїй пъмынтулуй, ка пре нище муще ăкă ъзуте, мишкăндусă шй ъторкăндусă ънпрежурул оуній гръмезй де пулбере, кáрѣ съ май ăдăугă нелъчетăт дин трупурile фелюрилор де плáнте шй де їецуитоаре каре съ ътóрк ă праф шй ъцрънă. Дар нóй ăвем шй ăлт фолóс дин фїлософіе, кă минтѣ нóастрă нелъчетăт ăре требуинцă де хрăнă духовничĕскă непуцинăтă; кáре дар ва фи ăчăстă хрăнă, де кът кубинтеле чéле фолоситоаре ъменирей ăле Офіцилор фїлософй шй Теолóгй? Пентру че не плáче съ трăим; Каск мънкăм шй съ бем? Нуу; пентру кă ътунчѣ н' ăм ăвѣ дешептăре де доритоаче. Дар пентру че? пентру нуме куи. Че поменирй дар сънт ăшă де тарй ка ăле минцій? Кăте палăтурй шй кăте четăцй врĕмѣ ămънкăт, де кăнд Омер ă скрис Поéма că! Икоанеле луй Апелис шй ста-

туе-

тѹеле Фїдіей нѹ сѫ май ѫфлѫ; ѩр скрїитóрїй чей слѫвйцй трѫéск ѫ пѹрѹрк ѫ скриселе лор.

Че дѹлчй плѫчéрй пентрѹ ѡ йнимѫ лáкомѫ де лáде! дѹпѫ че ѫ оѹмплѹт де ѫсѹфлáрк сà ѫчк пáрте ѫ тóтѹлй, кáрел ѫкѹнюрѫ сѫ докѫндéскѫ немѹрúрк сà прин ѫтѫюл гѹст че не дѫ нѫдéждк, шй ѫпóй сѫ трéкѫ динтр' ѫчáстѫ вїáцѫ кѹ ѫчк ѫкрединцáре, кѫ нѹмеле сѫѹ ва сѫ рѫмѫе Патрїѡцилор сѫй ѫвéчй, шй пентрѹ кáре пáтрїа сà ва сѫ фíе слѫвúтѫ ѫтре нéмурй!

Дѹпѫ ѫчáстѫ лéцїе ѫтродѹкѫтоáре, ѡбитóрилор де ѫцелепчюне! нѹмай де кáт ѫвém ѫ ѫчéпе Історіа фїлософїчéскѫ, дин кáрк ѫчáста вéцй ѫсемнà май вѫртóс: Кѫ минтк ѡменéскѫ де шй сѹѫ ѫделетничúт ла Фїлософіе де мѹлте бóкѹрй, ѫсѫ ѫчáстѫ цїúнцѫ чк май врéдникѫ де ѫ ѫтересà пре ѡм, нѹ сѫ вéде сѫ фй фѫкѹт дела ѫчепѹт мáрй споримрй; ѫчепѫтѹриле сáле ѫѹ фóст сѹппѹсе ла мѹлте дїспѹте, шй фїлософій ѫѹ фóст пѹцин ѫвоúцй ла темéюриле че трекѹà сѫ ле дк. Платѡн шй Ариcтотéл зичк кѫ фїлософіа ē нѫскѹтѫ дин мирáре; ѫлцїй ѫѹ зúс, кѫ ѫшй ѫре ѫчепѹтѹл дин йскодúре, дин требѹúнца ѫдевѫрѹлѹй, дин симцúрк че ѫре минтк де врединчіа сà, дин дѹлчáца че ѫре дин трѫнса чел че сѫ ѫделетничéще ла дѫнса, дин плекáрк че ѫре минтк ѡменéскѫ спре немърцинúре, дин черкáрк де ѫ кѹноáще пре ѫтѫм причúнѫ шй ѫчепѫтѹрѫ ѫ тѹтѹрѡр лѹкрѹрилор, шй кáре ē-сте темéюл кѹноцúнцелор ѡменéцй. ѫ мѫйниле чéлор май мѹлцй фїлосóфй ѫй бекúмей, фїлософіа

фѫкѹтѫ

фѫкѹтѫ спре â лѹмина Ѧтóкма петрéчерѣ тѹтѹрóр ѿаменилор, âѹ âжѹнс â фи Ѧтѹнекоáсѫ ши мустерїѹасѫ; оѹнїй ка âчéа н' âѹ Ѧгрижúт де ѣ̈перїéнцѫ (черкáре), чи сав лѫсáт â фи повѫцѹúцй де Ѧлѹсїáсмѹ ши де ѭвúрѣ чéлор де мирáре. Де âúчѣ фéлюрй де ѵполéсе âле âтѫцѣ фїлосóфй, кáрїй де пáрте де â деслѹши фолóсѹл ѿаменилор, н' âѹ фѫкѹт âлт де кѫт âл Ѧвѫлѹй Ѧтр' оѹн грóс Ѧтѹнéрек, Ѧ кѫт Йлаїка, цїúнца чѣ май фолоситоáре пентрѹ ѿм, де мѹлте ѿрй сав фѫкѹт нефолоситоáре пентрѹ стрѫдáнїа че âѹ пѹс оѹнїй â ѡ фáче иепричепѹтѫ.

Пѵлагóра лѹáсе пре âле сáле кѹноцúнце мустерїѹáсѣ дела Прéщїй ѣгѵпетѹлѹй; Ѳкрáт âшúждерѣ ѣ̄ мустерїѹ́с ла оѹнеле, Ѧсѫ ѣ̈л âѹ Ѧвѫцáт дрептáтѣ, темéюл Полúтїчїй. Стоїчúсмѹл не âрáтѫ ѡ десѫвѫршúре непѹтинчоáсѫ, воинд сѫ âдѹкѫ пре ѿм ла несимцúре де плѫчére ши де дѹрére. Йлаїка лѹй ѣпíкѹр, лѫсánд фрáѹл ла тоáте пáтимиле, нѹ пѹтѣ фи кѹнѫ спре ферични́рѣ ѿменѣскѫ, де ши партижáнїй сáй зúк, кѫ âчéа Ѧдемнà пре ѿамений ла кѫртѹте сѹпт нѹме де плѫчére, дѹлчáцѫ, ферични́ре. Йр Кунїчїй ши Скéптїчїй нав причинѹúт де кѫт кѫтѫмáре Ѧ вїáца полїтїчѣскѫ; пентрѹ кѫ âчéа сѫ фѫлѣ Ѧ траїстѫ ши Ѧ рáса чѣ зкѫрчúтѫ, ши дефúймà вїáца Соцїáлнїкѫ ши лéциле полїтїчéцй, ши вредничíа ѿменúрїй; кăр âчéцй дѹпѫ оѹрмѫ зичѣ, кѫ нимúк нѹ ѣ̈сте âдевѫрáт дин чéле дин лѹме, чи тоáте сѫнт бúс ши пѫрére.

Дар

Дар Фїлософіа, пентрѹ ка сѫ фіе фолоситоре ѧ тоатѫ врéмѣ шѝ ѧ тоате бѣкѹриле, трéбѹе сѫ фіе слóбодѫ шѝ кѹрáтѫ. Нѹ сѫ кѹвúне дар сѫ оу̑рмúм о̑рéще дѹпѫ і̑деиле чéлор вéкй. Дéчй дар сѫ нѹ прїимúм ѧчепѫтѹриле сав пърéриле лор, фърѫ нѹмай ѧ кáт черкáрѣ ле ва а̑рѫтá ѧведерáте, лѫмѹрúте, плúне, шѝ ѧтóкма кѹ фúрѣ, шѝ кѹ фолосúнца статорнїкѫ а̑ ѹ̑аменилор ѧ бїáца соцїáлнїкѫ шѝ полїтїчéскѫ дин тоате бѣкѹриле. Сѫ оу̑рмúм дар лѹй Сѡкрáт, кáнд не зúче сѫ не кѹноáщем пре сúне шѝ сѫ пъзúм дрептáтѣ; сѫ а̑скѹлтúм пре Пѵѳагóра шѝ пре Плáтѡн, кáнд не дáѹ ѧвъцътѹрй причепѹте; сѫ прїимúм сфътѹúриле лѹй Зúнѡн, кáнд ле а̑флúм потривúте кѹ фúрѣ ѹ̑мѹлѹй; сѫ не ѧдоúм шѝ кѹ Пѵ́ррѡн ла лѹкрѹриле, ѧчепътѹриле кáрора пънѫ а̑кѹм нѹ дестѹл сав деслѹшúт; сѫ ѧтребѹинцúм шѝ сѹпцирътáтѣ лѹй Ѧрїстотéл спре а̑лéцерѣ а̑девáрѹлѹй дин минчюнѫ, дар ѫ̑сѫ ѧдáтѫ че вѡм кѹноáще грешáла, а̑тѹнчѣ врéдниїа а̑чéстор нѹме чинстúте сѫ нѹ не май ѧ шáле.

Ѧтр' а̑чéст кúп, Юкúцилор, сѫ фїлософúм а̑пѹрѹрѣ, дин чéле кѹноскѹте спре чéле некѹноскѹте, пънѫ ла Дѹмнезéѹ кѹ рѹгъчюне шѝ кѹчерíе. Динтр' а̑чáстѫ лéцїе ѧтродѹкатоáре а̑цй ѧвъцáт кáре Ѯ хотърáрѣ Фїлософіей чѣ май кѹвїинчоáсѫ, чѣ Ѯ кѹвáнтѹл чéл дрéпт, чѣ Ѯсте ѹ̑мѹл шѝ фúрѣ лѹй, кáре сáнт пърциле шѝ скóпѹл фїлософіей, кáре Ѯ фолóсѹл дин ѧвъцътѹра фїлософіей, шѝ ѧ чѣ дѹпѫ

оу̑рмѫ

оурмѫ чѣ сѫ кѫлѣцем дин Їсторіа фїлософїчѣскѫ, кар'к сѫ ва ѫчѣпе ѫтрѫ ла Лецїиле чѣ вѫр оурмѫ.

Дѣ нѫ́ѫ Дмнѫл сѫ фїлософ'кскѫ тѫцй фиїй Ромѫнилѫр!

Шй фїе Нѫмеле Дмнѫлуй Бине кѫвѫнтат і

IGTO-

ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІКЯ.

КЯП І.

Де Фїлософіе ѧ генерале, ѫдекѫ престе тоц.

§. 1. Чѣ ѥсте Фїлософіа?

Фїлософіа ѥсте кѫноцинцѫ (1) ѧ ѧдевѫрѫлѫй шй ѧ кѫнѫлѫй, скоасѫ дин кѫвынтѫл чел дрепт, шй прибитоаре спре чѣ ѧдевърать ферицире ѧ ѿмѫлѫй.

(1) Ѧ цй сав ѧ кѫноаце, ѥсте ѧ кѫноаце причина, пентрѫ карѣ ѥсте оун лѫкрѫ, кѫ ѥсте ѧчелуй причина ѧчелуй лѫкрѫ, шй нѫ сѫ поате ѳ фй ѫлт фелю: дечй дар ѧрътат ѥсте, кѫ ѧйчѣ сѫ ѧцелеце кѫноцинца нѫ фїешкаре, шй де ѿбще, чй чѣ ѧкъцатѫ шй сѫнътоасѫ.

§. 2. Чѣ ѥсте Дрептѫл Кѫвынт?

Ѫр кѫвынтѫл чел дрепт ѥсте ѿ пѫтере ла ной де ѧ не сокоти, ѫдекѫ ѧ ѧдѫна ѧдевърате дин ѧ-

девзрáте, ĕшинд оўрмáрĸ чéлўй âдўнáт де нечеситáте, (1) ăдекз прин кўвжнт негрешит.

(1) Квкжнтвл чéл дрéпт, де шì сз сокотéще бúне тотдеўна, кжнд прежвдеціúле (пзрéрй прежвдекáте) нв ѝ се пўн дĸіпра, ка ѡ чĸцз âтвнекóлз, âлз нв тотдеўна дин âчепзтўрй âдекзрáте шì кздúте, чì де мéлте ѡрй ĕ силúт сз прїимĸíкз шì ѵподéс. Шì âшà фїúнд кз âчепзтўра ĕсте Вáлис â квнощúнцей чéй âдекзрáте шì докедúте, їăр ѵподéвл, â квнощúнцей чéй де крезўт, âл фїешкзрїа квнощúнцей âчéщїа фéлюл ва âтрà â Філософíе де нечеситáте (не âпзрáт).

§. 3. Фїлософíа догмáтїкз ĕсте, нз скéптїкз.

Де âúчĸ âрзтáт ĕсте, кз нўмúрĸ Філософíей нў сз квúне ла скéптїка, чéа че âвáцз кз де нимúк квнощúнцз нў пóате сз âйкз, чì ла чĸ догмáтїкз. (§. 1.)

§. 4. Нúчй дўпз Традíцїе, сав скриптўрз сав ĕрéс.

Сз вéде дáр кз âчáстз нўмúре нў сз дà ла щїúнца âдевзрўлўй шì â квнўлўй, де ĕсте прїимúтз, сав дин спўнерĸ чéлор май вéкй, сав скóасз дин Дмнезеáска Скриптўрз, сав лўáтз дин âле вре оўнўй âцелéпт рéгўле; âшà дáрз рзмáне âфáрз шì чĸ дўпз спўнере, шì чĸ дўпз скриптўрй, шì чĸ дўпз ĕрéс; фїúнд кз нúчй оўна динтрў âчéстĸ нў сз тráце дин квжнтўл чéл дрéпт. (§. 2.) (2)

(2) Пентрв кз âчепзтўра âчéлор квнощúнце тятврўр ĕсте стзпжнúрĸ, сав â стрзмóшилор, ла кáрĸ карвáрїй май вжртóс ĕрà резимáцй, сав â Дмнезеéщїй Скриптўрй, дин кáрĸ Âмóс Коменїе шì âлцїй дин чéй май нóй âв âчепзт

â

ѫ фїлософи, сав ѫ оуѫнѧй бърбат сингър, карєле ла ѫй сѫй оурматорй съ сокотєщє ка оун Пророк.

§. 5. Минчинóасе деспърцирй ѫле Фїлософієй.

Де оунде ла чєй май мълцй дин деспърцирилє Фїлософієй, чєле май мълте сѫнт дешáрте шй нелъмурите; пентрў къ де шй нўмєск пре оўна ѫдевърáтъ, пре ăлта минчинóасъ, шй пре оўна скєптїкъ, пăр пре ăлта догмáтїкъ, єклектїкъ, шй дўпъ єрéс; дáр ăсъ пре чѣ минчинóасъ, пре чѣ скєптїкъ, шй пре чѣ дўпъ єрéс, н' ѫй пўтѣ съ ѡ зичй Фїлософіе май бинє, де кăт ѫй зичє пре ѡ стáтўъ къ ĕсте ѡм. (§. 3. 4.)

§. 6. Сфършитўл Фїлософіей.

Шй фїйнд къ Фїлософіа привéщє спре чѣ ѫдевърáтъ ферічúре ѫ ѡмўлўй (§. 1.) шй ѫчéст фéлю ĕсте сфършитўл, прекўм чєле спре дăнсўл: оўрмѣзъ 1. Къ, чєй чє съ фъгъдўєск съ скóацъ рéгўле дин кўвăнтўл чел дрéпт спре доказндирѣ ферічúрей чєїй де ѫ пўрўрѣ, трéбє съ фїлософѣскъ май пре сўс де рáсъ шй де трáйстъ: 2. Къ деорїнле чєле сўпцúрй ăтăта сѫнт депáрте де Фїлософіе, кăт шй де ѫдевърáта ферічúре ѫ ѡмўлўй. (1)

(1) Пентрў кáре Схоластичїй дўпъ крединчіе съ бичюéск де катръ чєй май ѫцелéпцй, пентрў деорїнле чєле чє сѫнт, сав неажўнсе де мúнтѣ ѡменéскъ, сав мъкáр нимúк нў адўк спре ферічúрѣ нѣмўлўй ѡменéск.

§. 7. Деспърцирй ѧ Ѻрганикъ, деорétїкъ, шй практїкъ.

Прєсте ѫчéстѣ фїйнд къ Фїлософіа стъ ѧтрў кўнощúнца ѫдевърўлўй шй ѫ кўнўлўй (§. 1.), ѫ-

чєа

чѣа че гатѣше минтѣ спре кѹноштица адевѣрѹлѹй, шѣичнѹѣше а сѫ кема органїкѫ: тар ачѣа че пре ѧсѫшй кѹноштица минцїй ѡ ѧвацѫ бине, θеωрѣтїкѫ: тар ачѣа че адѹче минтѣ спре бѹнѹл чѣл адевѣрат, сѫ нѹмѣше Практїкѫ. (1)

(1) Чѣй бѣкй пре чѣ дин тѫю ѡ нѹмѣ Логикѫ, пре чѣа лалтѫ Фѹсїкѫ, тар пре чѣ де а трѣйлѣ Йаїкѫ, сав Полїтїкѫ, лѫндзѣ ачѣете нѹме май пре ларг.

§. 8. Пѫрциле чѣїй θеωрѣтїче.

Дечй дар чѣ θеωрѣтїкѫ Фїлософіе ѧвцѫнд пре минте адевѫрѹл, (§. 7.) сав черчетѣѫ адевѫрѹл де Дѹмнезѣѹ, де Дѹхѹрй, шй де фїїнцѫ; сав жѹдекѫ че ѣсте адевѫрат пентрѹ кѹѫзеле (причиниле) чѣлор че сѫнт натѹралниче: шй ачѣа фкѫнд, сѫ нѹмѣше Метафѹсїкѫ, тар ачаста, Фѹсїкѫ.

§. 9. Шй але Практїчей.

Практїка тѫржшй арзтѫнд кѫлѣ спре чѣл бѹн, ѧвацѫ сав ѧ нѣм че ѣсте бѹн, сав ѧ фѣлю че ѣ дрепт, чинстйт, фрѹмос, сав де требѹїнцѫ. Шй ла чѣл бѹн ѧ нѣм сѫ ѧделетничѣше Йаїка, ѫдекѫ Фїлософіа Моралникѫ; тар ла чѣл дрепт, чинстйт, шй фрѹмос, фирѣска лѣце; тар ла ачѣа че ѣсте де требѹїнцѫ, Полїтїка шй Йкономїка.

§. 10. Чѣ кѫ сѫ ашѫзѫ май наінте Фїлософїка Історїе.

Дар кѹноштица де Фїлософіе ѣсте ашà де фрѹмоасѫ, ѧ кѫт ѧдатѫ че сав арзтат ѡаменїй пре пѫмѫнт лѫкѹйт, кѹ не ачетатѫ ѭбйре де ѡстенѣ-

лѫ ла дѫнса сѫѫ стрѫдѫи́т; пентрѫ ѫча́ста да́р Істо́рїа Фїлосо́фїка сѫѫ ѫшезѫ́т май наи́нте де че́ле ла́лте пѫрцй ѫле Фїлософіей, ѫѣ, ка́т сѫѫ пѫтѫт, ѫлкѫтѫи́тѫ май пе скѫрт.

К А П 2.

Де Фїлософіа чѣ дѫпѫ спѫнере.

§. 11. Фїлософіа варварічѣскѫ е̑сте́ прѣ ве́ке.

Фїлософіа чѣ ве́ке де ѡ̑вше сѫ деѡ̑себе́ше ѫ варварічѣскѫ шй е̑ллінѣскѫ: пентрѫ кѫ май наи́нте де ѫ ѫче́пе е̑ллінїй ѫ ѫвѣ че́ва нѫме, ѫм чити́т кѫ варва́рїй ѫшй ѫгонисисерѫ прѣ ма́ре нѫме де ѫцелепчю́не. (1)

(1) Тѫгдзе́ше ѫча́ста Дїо́г: Лае́рт. ѫѣ кѫ пѫтреде шй копилзре́цй е̑пїхи́риме, пентрѫ ка́ре ле́не сѫ кзде́ше болинд фо́арте ю̑би́рѣ де Па́трїе.

§. 12. Фи́рѣ е̑й.

Че́й ве́кй фѫчѣ варва́рй пре то́цй, ка́цй нѫ сѫ трѫцѣ дин нѣ́м е̑ллине́ск, пентрѫ ка́ре шй Евре́їй кѫ ѫча́стѫ нѫми́ре сѫ кѫноцѣ. Якѫм но́ѡ ни сѫ па́ре, кѫ то́атѫ Фїлософіа варва́рилѡр ѫр пѫтѣ сѫ се зи́кѫ дѫпѫ спѫнере; пентрѫ кѫ то́цй варва́рїй дела стрѫмо́шй прїими́нд рѫмзши́целе ѫцелепчю́нїй, шй кѫ крединцѫ пззи́ндѫле, лѣ спѫс шй че́лѡр дѫпѫ дѫншїй.

§. 13. Де ѫѫ фо́ст ѫцеле́пцй варва́рїй, шй ѫвзцаци́.

Е̑ѡр ѫча́ста прѣ взѫт ѫпротивиндѫсѫ ла фи́рѣ Фїлософіей, ѫрѫта́т е̑сте, кѫ ѫцелепчю́нѣ, шй ѫвзцѫтѫра

цатꙋра варварическ҃ъ аꙋ фост проастъ шй попоралникъ, шй нꙋ пꙋцин ера ашалацй ачеїа че гандеск҃ъ ат҃рꙋ ачеле спꙋнерй рамынд, ар фй фост тайничй шй де май налте Θеωрїй, шй ка ниме взвацй мꙋлт цїꙋторй.

§. 14. Ццелепчюнеле Вреилор, шй лъцатꙋра.

Нємꙋл Еврееск аꙋ фост прк ювиторю де ццелепчюне, динтре карїй съ нꙋмърз Адам, Ное, Моїсй, Давид, Соломон шй алцїй; дар ъсъ ццелепчюнеле лор съ веде къ стъ май мꙋлт ат҃рꙋ кꙋноцинца чеа адевърата алꙋй Дмнезеꙋ, де кът ат҃ фусичешиле Θеωрїй. (1)

(1) Дар съ кꙋвине а лва сема че есте ат҃протива лви Кїрхер, Іоан Пінеда, шй алтора, карїй дав Патрїархилор ат҃ тот фелюл прк ат҃налта лъцатꙋрз: шй кꙋ атъта май вжртос требе а не пъзи де чей чеш липеск сокотелеле лор ла Моїсй шй ла алцй Еврей: ачеа че аз фкът Едм. Дїакїнекнїе ат҃ чеа кеке шй адевърата Фтїїкъ, Лондра 1702. Скрїиторюл лвй Моїсй Коперничйства шй алцїй.

§. 15. Де сав фолосит дела дмнщїй Пꙋлагора шй Платωн.

Ймр Іадеїй, невъгацй фїинд ат҃ сема, кꙋ ат҃налта спрнчекнъ де къторъ челе лалте нємꙋрй, нꙋ е атъта де крезꙋт сокотела челор че гандеск, къ Пꙋлагора шй Платωн ар фй фꙋрат Віблїωтечиле Іадеилор, дар ничй ачелор, че де пре Тертꙋлїан повестеск, Аполог. кап 27. къ ничй оꙋн фїлософ

фїлосóф нáѫ фóст, кáреле нáр фи сѫпт дин йѕвóрѫл пророчéск. (1)

(1) Їѡан Клерик, шѝ ăлцїй âѫ довединт, кѫ нѝчѝй оўна дѝнтр' âчéстѣ ê резимáтѫ пре тáре темелíе.

§. 16. Чéтеле Фарїсéилор, Садѫк. шѝ â Ессин.

Нерѫштáтѣ âчéа â нѣмѫлуй âѫ цинѫт, пѧнѫ кѧнд стă Бесéрика чѣ дин тѧю; ăр дѫпѫ ăтóарчерѣ дела роб͡ıа Вавилóнѫлуй, Евреїй âѫ ăчепѫт â сѫ Éллинѝ, фрѧмѧнтѧнд ăчепѫтѫриле Фїлософíей Éллинéщѝ кѫ вéка ăцелепчюне â пърѝнцилор лор: де оўнде âѫ рѫсърѝт шѝ Éрéсѫриле Фарисéилор, Садѫкéилор, шѝ Ессѝнилор, пре кáреле поменѝндѫле сѫ вéде шѝ Їѡсип. Полїт. Їѫд. Кáрт. 2. кап. 8. ла Фїлософíе. (2)

(2) Їѡсип кíде Éрéсла Фарисéилор ăсéменѣ кѫ âл Стоїчилор ла Éллинѝ, ăр кѫ Садѫкéїй âѫ лѫăт ăчепѫтѫриле луй Епїкур, шѝ Ессѝнїй пре âле луй Пѳагóра, ăѕшѝ лѫкрѫриле стрíгѫ: шѝ фїѝнд кѫ Ессѝнїй дѧпѫ роб͡ıа Вавилóнѫлуй сав кѧноскѫт, мирáре Éсте, кѧм нѫ кенѝт ă мѝнтѣ луй Гоодѫѝн. Де дóгме. Евр. Карт. 1. кап. 12. Шѝ âлуй Грóтїе Партѣ 1. Епїст. 552. кѫ май лéсне Éрâ Ессѝнилор â сѫ фолосѝ дела Пѳагорїй, де кѫт луй Пѳагóра дела Ессѝнѝ.

§. 17. Де оўнде Каввáла.

Пентрѫ кѫ âместекáрѣ Фїлософíей Пѳагорічéщѝй шѝ Евреїчéщѝй ăкѫ шѝ âкѫм сѫ цѝне ă Каввáла; пентрѫ кáрѣ, де шѝ сѫ лáѫд мѫлт Евреїй, дáр ăѕшѝй âчѣ Сѵстемѫ â Каввалíщилор ла тóцѝ сѫ вéде â нѫ фѝ Евреїчéскѫ, чѝ Пѳагóрико-Платоничéскѫ, де нѫ сар âмѕѫ чѝнева де нѫмеле Евреилор, шѝ де спăймѧнтáрѣ чéлор прѣ нелѧмѫрíте.

§. 28.

§. 18. Фéлюл де акýм ал Фїлософíей Їздаїчéщй.

Пр Їздеїй чеїй де акýм кáскэ гýра, сэ нýмай ла лъзцэтýриле Талмýдичéщй, сэ фїлософúнд оýрмéзэ ачéлэ, че плáк лýй Аристóтел, (1) сэ Каббалíщилор.

(1) Пентрэ кэ нúчй сэ афлэ кре ѡ пáрте дин Фїлософíа Аристотелéскэ, пре кáрэ Дáскэлїй Їздéилор, дъпэ оýрмáрэ Арáбилор, сэ нэ ѡ фй лъзкáт л хáйнэ Евреéскэ.

§. 19. Лцелепчюнэ Егуптéнилор, шй лъзцэтýра.

Дъпэ Еврей сэ ворбéще де Егуптéний, пре кáрїй Їоáн Марсхáм, шй Їоáн Спéнкер рáзэ нíй лфзцишáзэ, ка пре нúще лъзцэтóрй áй Евреилор. Кý тóате кэ éсте áдевэрáт, кэ éй, áдекэ Егуптéнїй áзý лгрижúт де Фїлософíе лкэ май наínте де Мóуси, прекýм дин фáптеле Апост. 7. 22. лъзцúм. Дáр лсэ кэ éрэ де ѡсебúтэ лцелепчюнэ áчáста á Егуптéнилор де áчéа á Евреилор, éсте áрэтáт ла тóт, чéл че черчетéзэ кýрáтеле йзвóарэ але лýй Мѡуси шй але Пророчилор дин превнэ кý Кэрциле лýй Ермúс, (2) Сфрапóллон, шй Іáмблíх.

(2) Ачéстэ сънт рзмзшúцеле лъзцэтóрїй Егуптенéщй, мзкáр кэ фзрэ лдоáлэ Ермúс Трíсмегíст нúчй ѡдáтэ нэ стэтýт л лýме, ачéлэ лсэ че сэ áфлэ пе нýмеле лýй Ермúс, каре май де нимúк нэ сънт бýне, л каре сэ лтрадýче шй ѡаре че де ал Хрíстíánилор, дар кэ лтрънселе шй пзрéрй Ермаїчéщй, áдекэ рзмзшúце дин Фїлософíа Егуптенéскэ сэ áфлэ, езрбáцй лцелéпцй бúне áз паратирисúт.

§. 20. Де че лъзцэтýрй сэ лгрижúт ачéа?

Éсте áрэтáт, кэ Егуптéнїй сэ лделетничúт ла Гешметрíе шй ла чéле лáлте пзрцй але лъзцэтýрїй,

тѫрїй, âтѧт мораличе́шй, кѧт шй натѫра́лниче, Опре ѧкрединца́ре съ вѣ́д шй пѧнъ ѧ зїша де ѣстѣзй мѫлцй ѡвелїскй, Пурами́де, шй ѣлте прѣ ма́рй шй минѫна́те зидирй. Ѣр къ Θеологїа лѫр шй фїлософїа Ѣлаїка âѫ фо́ст прѣ âсе́менѣ кѫ чѣ пулагоричѣскъ, âча́ста ѧвзцѧ́м дела Іамблїх; катръ âче́стѣ âѫ âвѫт мѫлте спѫнерй, саѫ традицїй де лѫкрѫриле че́ле фире́шй, пре ка́ре съ силѣ, кѧт пѫтѣ съ ле цїе та́йниче, шй дин ка́ре съ май цин ѡ̈аре ка́ре рѧмъши́це ѧ Ѳраполлѡн.

§. 21. Ѧцелепчю́нѣ Халде́илѫр.

Халде́ій, дѫпъ зи́са лѫй Дїодѫр Сїкелїѡ́тѫл, ѧ то́атъ вїа́ца лѫр фїлософѣ. Ѣр ѧчепътѫра фїлософіей лѫр ѡ̂ да́ ла ѡ̈аре ка́ре Зѡроа́стрѫ, де ка́ре ни́менѣ нѫ цїе ка́нд âѫ стътѫт. Ѣр Хрисмоа́селе, (проро́чиле) âдѫна́те де Геми́стїе, Пли́ѡн, Михаи́л Ѱелло́с шй Франче́ск Патри́кїе пре âче́стѣ Іоа́нн Ѧлкерт, сокоте́ше нѫ фъръ кѫвѧ́нт, къ де нѫ сѧ́нт âдевъра́те âле лѫй Зѡрѡа́стрѫ, кѫпри́нд ѧсъ рѧмъши́це дин фїлософїа Халде́їчѣскъ. Факр. Бїклї: Грѣч. Ка́ртѣ. 1. Ка́п. 26. §. 1.

§. 22. Сокотѣ́ла лѫр пе́нтрѫ ѧчепътѫра че́лѫр чѣ сѧ́нт.

Дintрѫ âче́сте Хрисмо́сѫрй е̂сте âръта́т, къ Халде́ій сокотѣ, къ мѫлте сѧ́нт ѝзворѧ́риле че́лѫр чѣ сѧ́нт, шй рѧндѫриле Ѧмнезе́илѫр шй âле âѫхѫрилѫр, ѧтре ка́рій шй ѣ̈нгели е̂рѧ: ѣр дѫпъ пъре́рѣ

пърѣрѣ лѫр, дин Дмнезѣѵ чѣл пѵрѵрѣ фїитóрїѫ ѧѵ їѫворѧ́т фóкѵл, ѫдекѫ лѵмúна чѣ̀ май прєсѵс де лѵме шѝ немъруинúтъ. Шѝ дúнтрѵ ѧчáста ѫлте рѧ́ндѵрїй ѧле чѣлър чѣ̀ сѫ́нт, шѝ фелѵрúмѝ дѣ̀ трeймѝ ѧле фїúнцелър, де кáреле май пе оѵ̆рмъ ѧѵ висáт шѝ Платѫ́ничїй. (1)

(1) Ѣшà дáр нѫ̀ ѣ̀ де мирáре, де кѫпрúнде чекà Хрїстїанéск Хрїсмóсѵл лѵй Зѫроáстрѵ: „Ла тóт чѣ̀ ѣ̆сте ѧ „лѵме, Стрълучéще ѫ̂ трeйме, кáрїѫ оѵ̆нúмѣ ѣ̆сте ѧчепътóрѫ. „Стíх. 5.“ Шѝ нúчѝ нѫ съ ѧпротивéще ла ѧчепътóриле чѣлър чѣ̀ сѫ́нт ѧчéѧ, чѣ̀ зúче Дїóдор Сїкелiѫ́тѵл Кáртѣ. 1. Къ Халдéїй слъвéск лѵмѣ ѫпóрѵрѣ фїитоáре шѝ фърѫ де ѧчепът; нúчѝ ѧчéѧ ѫлвѝ Фílѫн ѧ Кáртѣ, ѫкáрїѧ нѵмúре ѣ̆сте, чúне ѣ̀ Клиронóмѵл чѣлър черéщѝ, оѵ̆нде Халдéїй ѧвъцà, къ лѵмѣ нѫ̀ ѣ̆сте фънтóръ ѫлвѝ Дмнезѣ́ѵ, чѝ ѣ̆сте Дмнезѣ́ѵ.

§. 23. Мещешѵгѵрй де гѫчúт.

Лáнгъ ѧчéстѣ пѵцúн ѿѧре чѣ̀ дѣ ѧцелепчю́не ѧрáтъ висѵриле лър чéле Ѧстрологичéщѝ, мещешѵгѵриле де гѫчúт, де врѫжúт, де Феѵргисúт, сав де ѧ фáче минѵнúй, де кáре ворвéще пре лáрг Станлéѵ ѧ Історїа фолософїéй Ѧсїатїчéщѝ. том. 2. Кап. 17. шѝ ч. съ ѧвъцáсе ѧкъ тáйнеле ѧчéстѣ шѝ Мáркѵл монáхѵл месопотаминéнѵл, ѧле кърѵѧ кѵвúнте пентрѵ Дéмонѝ сѫ́нт тупърúте де Михаúл Ѱемóс.

§. 24. ѧчепътóрюл фїлософїéй персичéщѝ.

Оѵ̆н Зѫроáстрѵ, нѵ̀ Халдéѵл ѧчéла, чи ѫлтѵл май пе оѵ̆рмъ ѧвпъ врéмѣ лѵй Дáрїе Ѵстаспѵл, сав ѧдемнáт, прин мѵлте кúпѵрй

ка

ка съ фáкъ пре нѣмѫл Пéрсилѫр, нѫ лиѱи́т де фї-
лософíе, спре â прїимí пре чѣ́ де дѫ́нсѫл âфлáтъ
нóаъ фїлософíе, фїи́нд âдевъра́те чéле чѣ́ âѫ скри́с
Ѳомáс де ѧчепътѫ́ра крединцей Пéрсилѫр.

§. 25. Чи́не âѫ фóст Мáгїй?

Ла Персй Магїй ѣ́ра âпъръторїй фїлософíей,
шй âй слѫ́жѣелѫр весеричéщй; де карїй мѫ́лте
сѫ́нт мъртѫрíиле чéлѫр вéкй, âтáт пентрѫ ѧподо-
би́рѣ нъра́вѫрилѫр лѫр, кáт шй пентрѫ цїи́нца
âстрологичѣскъ, шй пѫтéрѣ Явличѣскъ.

§. 26. Пърéрѣ лѫр де Дмнезéѫ.

Пéрсїй проáстъ сокотѣлъ де Дмнезéѫ âвѣ,
пѫи́ндѫшй дóѫ ѧчепътѫрй ѧпотрибúте оу́на
ăлтїа, ăдекъ Ѳромáсдис, шй Ярїмáнис, шй ѧтре
дѫ́ншїй пре Мїѳра, ка оу́н мижлочитóрїѫ нéѫтрѫ;
дар ѧсъ âчéсте ѧчепътѫрй съ âрáтъ шй ѧ мѫ́лте
ăлте Ѳúстиме. (1) ѦкЪ шй ѧ вѣ́кѫл Хрїстїáни-
лѫр âѫ нъскѫт Манїхаїсмóсѫл.

(1) Ячáста ѣ́сте бърбътéще âрътáтъ де Їѡáнн Хрїсто-
фор Вóлф, ѧ Манїхаїсмóсѫл майнаínте де Манїхéй. Шй
Вáїл ѧ Лексїкóнѫл Їст. ла нѫ́меле Манїхéѫ.

§. 27. Рѫмъшúце дин Мáгй.

Шй ѧ врéмѣ де âкѫ́м съ май ăфлъ ѦкЪ ѧ
Персíа Оу́рмътóрй ла вéка âчéл фїлософíе â Ма-
гилѫр, кърѫра Мѫамедáнїй ле дѫ́ нѫ́ме де Гевúрй.

§. 28. Мáгїй Ярáвилѫр.

Шй Ярáвїй ѦкЪ, май бърто Сабвéїй, шаѫ
âвѫт Мáгїй лѫр, де карїй Плíнїе поменéще. Їст.

фус.

фүс. шѝ фїѝнд кꙋ а̑дѣ́сѣ́ ла Е̑врѣ́й Ѧра́вїа сꙋ кѣмà рꙋсꙋри́т, Е̑сте фо́арте де крезꙋ́т, кꙋ Ма́гїй дела рꙋсꙋри́т, Малеѡ. к. 1. сꙋ фи фо́ст Ѧравѝй.

§. 29. Фи́рѣ́ фїлософіе́й лор.

Дар ѧ̑сꙋ шѝ де нꙋ рꙋмꙋ́не ѧ̑доа́лꙋ, кꙋ Ѧравїѝй че́ѝ ве́кѝ нꙋ фо́ст лиѱи́цѝй де а̑девꙋра́та ѧ̑целепчꙋ́не, шѝ а̑ча́ста де́стꙋл сꙋ а̑ра́тꙋ дела Іѡв, май пре оꙋ́рмꙋ ѧ̑сꙋ а̑ча́стꙋ фїлософіе а̑ Савве́илор а̑ꙋ кꙋзꙋ́т ѧ̑ гоа́лꙋ Сꙋперстіцїе, а̑декꙋ ѧ̑кредѝ́нцꙋ некꙋвїѡ́асꙋ.

§. 30. Шѝ оꙋржоа́са сꙋперстіцїе.

Пентрꙋ кꙋ прїетенїй лꙋй Іѡв, а̑фа́рꙋ де че́ре́ѣ „пентрꙋ чѐ сꙋ ѧ̑тꙋ́мплꙋ ре́ле че́лор вꙋ́ни, де Е̑сте Проніе? ре́ꙋ фїлософѣ́. Іѡв. 4. 11. 15. 23. 25. шѝ ч. л.“ пре ка́рїй ꙗсꙋка́цѝй ѧ̑вꙋца́цѝй нꙋ фꙋрꙋ кꙋвꙋ́нт дин Е̑ре́сꙋл Савве́илор ѧ̑й сокотѣ́ск, а̑фа́рꙋ дѐ а̑че́а зи́к, де сꙋ кꙋви́не а̑кре́де Ѧрави. лор шѝ Маїмоні́ди, ни́чѝ оꙋ́н нѣ́м нꙋ стꙋтꙋ́т а̑шà пирони́т ла до́гме ѧ̑протѝвниче ла Дм̑незеѣ́ска ле́це, ка нѣ́мꙋл Савве́илор кꙋ Слꙋжѣ́рѣ́ ла трꙋпꙋриле чере́цѝй. (1)

(1) Ѧ̑сꙋ резима́цѝй фїѝнд а̑че́цїа нꙋ́май пре сокотѣ́ла Ѧра́вилор шѝ а̑ Равві́нилор.

§. 31. Фїло́софїй Індїа́нилор.

Вечѝні́й Пе́рсилор деспре ѡ̑ па́рте Е̑ра̀ Індїа́нїй, ла ка́рїй фїлосо́фѝ, дꙋпре Стра́вѡн Е̑ра̀ Враχма́нїй шѝ Герма́нїй. Шѝ Враχма́нїй сꙋпт нꙋ́ме де Врамі́нений ѧ̑сꙋ шѝ а̑кꙋ́м се а̑флꙋ ѧ̑ Індїа;

аїа; де карїй скріе Палладїе, Амвросїе, шй Янѡнум. (1) шй алцїй.

(1) Пре ачѣщй Скрїитор де Брахман гав тупърит апрѣвнъ Едвард Бїосѣв.

§. 32. Фїлософїа лѡр.

Ачѣщїа гандѣск, къ тоате аў йзворът дин Амнезеў, шй къ лумѣ нў ѣ алт чева, де кът Амнезеў стинс, каре луме стрънгандусъ ларъш ап Амнезеў, сокотѣск къ съ ва фаче сфършитўл; ашà дар нимик нў мъртурисѣск адевърат, шй каре ап фаптъ съ се арате, май бъртос сокотинд шй пре чел адъцат къ трѣбуе нічй съ се гандѣскъ, нічй съ симцъ. (1)

(1) Ачаастъ Сустимъ прѣ бине ѣ спусъ де Карол Гобїен ап прекъмънтарѣ Історіей де леџюирѣ Апърателяй Кінезилѡр. Шй Франціск Бернїер атрў але сале Упомниме де апърціа марелуй Могол.

§. 33. Шй стрăдуйрй.

Де аїчѣ дар лесне съ поате кулеџе пентрў чѣ сўферѣ атът несўферите дурерй фъръ картире пентрў бунътате, шй дин векиме ліс съ Історисѣск дефймънд моартѣ, ла Климент Алеџ. съ џіе ікъ шй фапта Індїанулуй Калан чел, чѣ сав ăрс пре сине ап фок дупъ ѡкичѣюриле пърінтещй. ла Ярріан. Алеџ. анаб.

§. 34. Фїлософїа Кінезилѡр.

Шй Сустима Кінезилѡр аў фост май асемнѣ ікъ дин векиме, пентрў къ нумай ла дъншїй сокотѣск къ ѣсте дрептъ зиса ачеа, ăдекъ

кѫ кѫмкѫ ѣл нѫмай ѣсте ѧсѫфлецѝт, ѩр де чеѧе лáѧте нѣмѫрй зѝк; âчéщїа сѫ мѝшкѫ ка нѝще оѹмкре, ѫдекѫ сѫфлете де мóрцй. Шѝ нѝчй нѫ поáте чинева тѫгъдѫѝ, кѫ ѣй âѫ пѫс прѣ мѫлтѫ ѡстенѣлѫ пентрѫ ѧфрѫмсецáрѣ, ѡвичéюрилωр. (вéзй Леїбнѝц. ѧ прекѫвънтáрѣ Кїнéзилωр) дар ѧсѫ фїлософїа Кинезилωр чѣ май тáйникѫ ѧтрѫ âдевáр колéще де Спїнозїсм, шѝ нѝчй де неѧпѫтимірѣ âчéѧ â Індїáнилωр нѫ сѫнт стрейнй оѹрмѫторїй лѫй Комфѫчїе чéй май прóщй. (1)

(1) Комфѫчїе фїлóсофѧл Кїнезилωр, ѫдекѫ щїйнца лωр ѣсте тупърѝтѫ ѧ Парѝс. 1687. Латинéще де Кѫплéцїе; ѩр де сѫнт âскѫнсе ѧтрѫнса нискарева тайнй ѧфрикошáте âле щїйнцей, âчáста ѧкѫ шѝ âкѫм ѣсте ла ѧдоáлѫ ѧтре вѫрвáцїй чéй ѧкцáцй.

§. 35. Шѝ ѫлтωр вáрварй фїлософїа.

Сѫнт слъвѝцй ѧкѫ шѝ âй Фїнѝчилωр Санχѫнїаѳѡ́н шѝ Мóсχ (2) ѩр âй Гáллилωр шѝ âй Германилωр Друѝдїй шѝ Бáрдїй, шѝ âл Фрáкилωр Ѻрфéфс; дар дѫпѫ кѫм âл âчéлωра кѫвънтѫл де â фїлософѝ ѣсте ѧтѫнекóс; âшà шѝ âл âчéстѫл, âфáрѫ де слѫжкеле сфѝнте, нѫмай вре ѡ кѫтебà Ѳеωрїй фусїче, шѝ прѣскѫрте сѫ ѫфлѫ де Ѳѫстима мѫлтωр лѫмй лѫкѫѝте, дѣ нáшерѣ тѫтѫрóр дин ѡ̃ѫ, шѝ âсéменѣ, де кáре Плѫтархѫ, де чéле чѣ плáк фїлосóфилωр. Кáртѣ 2. Кáп. 13.

(2) Санχѫнїаѳѡ́н âѫ скрѝс финичéще, ѧ кáре мáлте деспре фáчерѣ лѫмїй, прекѫм âрáтѫ Ѳусéвїе.

КАП. 3.

КАП. 3.

Де фїлософїа Еллинилор.

§. 36. Фи́рѣ фїлософіей Еллине́щій.

Еллинїй сѫнт прѣвестици́й де а̂вцътура фїлософіей. Ачѣщїа де шй а̂в лъа́т мълте дела варварй, а̂ѣ ла́ъдъ дешсебѝтъ а̂в лъа́т, пентрѫ къ а̂требуинца́нд май лъмъри́т мело́д спре а̂фїлософй, шаъ а̂ле́с повъцъиторю́ пре къвѫ́нтъл че́л дре́пт, сав а̂л а̂вѣ сав ѡ̂скрдъи́т.

§. 37. Дешсебѝте че́те а̂ле е̂й.

Ла Е̂ллиний фїлософїй е̂ра́ че́те, че́те, пентрѫ къ оўна е̂ра́ фїлософїа Поетичѣскъ, ӑ́р ӑ́лта Їталичѣскъ, ӑ́лта Їоничѣскъ, шй ӑ́лта Елеатичѣскъ. Дар дин а̂чѣщїа трѣбѫ съ лепъда́м пре Окѣптичй, ӑ́декъ непричепътори́й, прекѫм съкъбине съ дешсебѝм шй пре Еклѣктичй дин четашй.

§. 38. Фїлософїа Поетичѣскъ.

Негреши́тъ пъре́ре е̂сте, къ дин че́й а̂вцъцій а̂тя́ю Поецїй а̂ѫ фїлософи́т, да́р фїи́нд къ че́й май мълцй дин тря́ншїй а̂ѫ фрамънта́т традиціїле де а̂чепътура че́лор че́ сѫнт къ Теогоніиле лор, шй сфътъи́риле мораличе́щй къ ка́снеле, пентрѫ а̂ча́ста Е̂рминїа фїлософіей лор, пя́нъ а̂към е̂сте нелъмъри́тъ; ка́рѣ, по́ате, ни́чй ла че́й вѣкй наъ фо́ст а̂ша а̂рътъ́тъ. (1)

(1) Пентрѫ ка́ре дешсебѝте медоа́де де Е̂рминїа басне-лор; пентрѫ къ оўнїй ӑ́флъ а̂трѧ́нгеле гоа́ле та́йне натъра́лниче, Химичѣщй шй Метафїзичѣщй; ӑ́р ӑ́лцїй, гоа́ле Їеторїй

історїй весеричéщій, сав Полїтичéщій; ѓар ѧлцїй, нúще поветирй де нúчй ѡ трéбѣ ѧкоперúте кѣ чюдáте ѧтжмплáрй; ѓар ѧлцїй крéд ѧ кедѣ сïмплв морáл. Шй пре чéле дин тóю Ермінíй ле ѧкáцѣ Платѡнúчїй, ѓар пре чéле де ѧлдоúлѣ, Вохарт, шй ѧлцїй, шй пре чéле де ѧлтрéйлѣ Палефáт шй ѧлцїй.

§. 39. ѧчепѣтóрюл фїлософіей Їталичéщій.

Їталїáнїй сѫнт датóрй де ѧчепѣтúра фїлософіей лшр лúй Пѵѳагóра Самїáнúлúй, кáреле ѧѵ стѣтúт кѵ 600. де ѧнй ѧнайнтѣ лúй Хс; ѧчéст máре тáйник ѧл фúрей шй ѧл ѧдевáрúлúй, дин мúлте пѣрцй ѧле лúмїй ѧдúнánд ѧтрѵ сúне мúлтѣ богоцíе ѧ ѧвѣцѣтúрїй, май пѣ оѵрмѣ сав дúс ѧ Їтáлїа шй ѧѵ дескúс ѡ Шкоáлѣ ѧ Крóтона, дин кáрѣ ѧѵ ѐшúт ѡ прѣмáре мúлцúме де оѵченúчй, пре кáрїй Фабрúкїе ѧ Кáртѣ ѣ. ѧй ѧрáтѣ дúпѣ ѧлфа вúта. (1)

(1) Дар ѧтре ѧчéщїа оѵнїй ѧѵ фóст нѵмай оѵрмѣтóрй дóгмелшр сáле, ѓар нѵ оѵченúчй ѧй сáй.

§. 40. Кѣрциле че кѵпрúнд фїлософíа лúй Пѵѳагóра.

Вїáца лúй Пѵѳагóра сѣ ѧфлѣ ѧ Фѡтїе дела Порфѵрїе, Їамблїх, шй Ѧнѡнúм; ѓар Історіа фїлософíей Пѵѳагоричéщій, ѧ кáртѣ лúй Їѡáнн Ѳхефéр, ѓар дóгмеле Пѵѳагоричéщій дин фрагмéнтѵриле лúй Пѵѳагóра тѵпѣрúте де Ѳѡмà Гáле, шй дин версѵриле де ѧѵр ѧле лúй Пѵѳагóра, шй дин Ѳумвóлѵриле Пѵѳагроричéщій, шй де ла Їероклéѵ Ѵпомнíматістѵл лшр.

§. 41.

§. 41. Лѫцѫтѹ́ра лѹ́й Пѵѳагóра шѝ нѫскочи́риле.

Пѵѳагóра, оу́рмѧнд пре Ѥгѵптéнѝй, де шѝ таї́никѫ цинѣ́ пре цїи́нца сѧ̀, шѝ ни́чѝй ѯсѫшѝй пре оучени́чїй сѫ́й нѹ́й прїи́мѣ ѯ Шкоа́лѫ дин пре́ѵнѫ; ѯсѫ дéстѹл Ѥ́сте а̑рѫтáт, кѫ̀ Ѥ́л ѯтѧ́ю де Гешметрíе, де Ѧрїѳмéтїкѫ шѝ де Мѹ́сїкѫ сѹ́ а̑пѹкáт, шѝ нѹ́ кѹ́ пѹци́не нѫскочи́рй а̑ѹ ѯкогѫци́т пре а̑чéсте цїи́нце.

§. 42. Лѫцѫтѹ́ра а̑чéстѹ́ѧ де фїлософíе ѯценерáле (прéсте тóт) шѝ де Дми́незéѹ.

Пре фїлософíе, кáре нѹ́ме Ѥ́л ѯтѧ́ю лаѵ́ хи́с, ѡ̑ хотѫрà Щїи́нца чéлѡр чѣ́ сѧ́нт, пре кѹ́м сѧ́нт; шѝ ѡ̑ деспѫрцѣ́ ѯ Ѳеѡрéтикѫ шѝ Прáктикѫ; шѝ скóпосѹл а̑чéлїѧ Ѥ́рà а̑ нѹ́ сѫ минѹ́нà де нимѝк; ѩр а̑л а̑чѣщїѧ, а̑ слокозѝ сѹ́флетѹ́л де легѫтѹ́рите трѹ́пѹлѹ́й, шѝ сѫл а̑дѹ́кѫ ла лїкертáте, (слокозéнїе). Пѫрци́ле а̑чéлїѧш Ѥ́рà чéле гѧндитоáре, де Дми́незéѹ шѝ де дéмонѝй, шѝ чéле натѹрáлниче, де чéле трѹпéщѝй. Пре сѹ́флетѹ́л чéл вѫрсáт ѯтóате пѫ́рциле лѹ́мїй шѝ ѯ тоáтѫ натѹ́ра ѯл нѹ́мà Дми́незéѹ, шѝ нѹ́май пре а̑чéста ѯл кѹ́нощѣ́ гѧндитóрѣ шѝ не кѫзѧ́нд ѯ симци́ре, чѝ май вѫртóс а̑семѫнѧ́ндѹсѫ кѹ́ лими́на шѝ кѹ́ а̑деѵѫ́рѹл, шѝ сѝнгѹр нѹ́май цїѹтóрѣ. Шѝ сѹ́пт а̑чéста май а̑дѹ́чѣ Дми́незéй, Дéмонѝй шѝ Ѩршѝй. Де фи́рѣ кáрша, де лѹ́кра́рй шѝ де слѹжи́ре фїлософѣ́ кѹ́ де а̑мѫрѹ́нтѹл. Шѝ сокотѣ́ кѫ̀ чéле май пре сѹ́с де лѹ́нѫ сѫ фѫчѣ́ дѹ́пѫ Прóнїе; ѩр

чѣле де сѫпт лѫнѫ, ѫлтеле дѫпѫ оурситоаре, шй ѫлтеле дѫпѫ ѫтѫмпларе, ѫлтеле ѫрѫш дѫпѫ проніе, шй ѫлтеле дѫпѫ сфѫтѫире; каре сѫнт де слѫшите шй прин парадигме ѫ Фѡтіе. Кѡд: 249.

§. 43. Шй де лѫме.

Ѫр пре лѫме, (карѣ нѫ дин врѣме, чй дин гѫндире зичѣ кѫ ѣсте ѫдѫсѫ, шй нічй кѫ сѫ ва стрика,) ѣл ѫтѫкѡ ѡ ѫѫ нѫмит лѫме. (Кѡсмос) ѫр Сѫстима лѫй мѫлцй зік кѫ ѣра ѫсѣменѣ кѫ ѫлѫй Коперник. (1)

(1) Ѫр пмѫнтвл, зичѣ, кѫ ѫдевзрат нѫ ѣ немишкат.

§. 44. Шй де сѫфлет шй де морал.

Кредѣ кѫ ѫдевзраѣ фіінце нѫмай чѣле фѫрѫ трѫпѫрй сѫнт; пентрѫ ѫчѫста шй фіінца ѡмѫлѫй сокотѣ кѫ стѫ нѫмай ѫ сѫфлет, пре каре шй прибиндѫл ѫчѣста ка пре ѡ пзртичікѫ дин Дмнезеѣска фіінцѫ, пѫнѣ ферічірѣ ѡмѫлѫй ѫтрѫ лїбертатѣ, (слобозенїа) шй деслегарѣ сѫфлетѫлѫй де легѫтѫриле чѣле чѣл зѫтигнѣск, (2) ка сѫ прибѣскѫ спре ѫсемнарѣ ѫчѣл ѫлѫй Дмнезѣѫ, ѫтрѫ карѣ стѫ шй ѫдевзрата ферічире. Де ѫічѣ дар шй трѣптеле ѫчѣлѣ ѫле кѫрцірей, шй сѫйшѫриле сѫфлетѫлѫй, шй ѫле Ѳеѫргіей, де каре ѫсѣменѣ цим, кѫ нѫскочісерѫ шй мѫстичїй дѫпѫ ѫчѫста май пѫ оѫрмѫ. Шй фіінд кѫ сокотѣ, кѫ ѫчѣстѣ тоаѣе кѫ непѫтінцѫ ѣра сѫ се фѫкѫ фѫрде Стрзданіа трѫпѫлѫй, прїимѣ мѫлте кінѫрй шй мѫлте фѣлюрй де мѫнчй спре слѫжноцірѣ трѫпѫлѫй.

(2) Гѫндѣ кѫ трѫпѫл, ѫтрѫ карѣле сѫфлетѫл сѫ мѫтѫ дѫпѫ скимбаре, нѫ ѣра ѫфіінцаѣѫ пѫрте ѫ ѡмѫлѫй, чил

сокотѣ тѣмницѫ ѫ сѳфлетѵлѵй, ѫчѣста ѣ Пѵѳагорнчѣска ѫчѣѳ метемѱѵхосис, (мѵтѫре ѫ сѳфлетѵлѵй).

§. 45. Ѣнѳѵсїѫсмѵ лѵй Пѵѳагора.

Мѵлте сѫнт ѫ вїѫца лѵй Пѵѳагора, дин кѫреле сѫ ѫратѫ ѣнѳѵсїѫсмѵл лѵй; ла ѫчѫста сѫ ѫдѵче шй коѫѱа чѣ де ѫѵр, шй ѫдѵчерѣ ѫминте ѫ сѳфлетѵлѵй Пѵѳагорічѣск. Шй ѫкѫ воркйрѣ кѵ добитоѫчеле шй кѵ гѫрлеле, прѣсте кѫреле шй прѣсѵперстїцїшѫселе ѫчѣлѣ гѫчитѵрй, де кѫреле сѫ фѫлѣ прин тѫмѫѣрй, шй врѫжй, шй вйсе, шй нѵмере, шй стѣле шй ѫпѫ, де кѫре спѵне пре лѫрг Станлѣѵ.

§. 46 Ѫчепѫторюл шкоѫлей Ївнїчѣцій Ѳалйс Мїлїсѣнѵл.

Май тот лѫ ѫчѣлаш ѣпохѫ сѳѵ ѫтѫмплѫт шй ѫчепѵтѵл фїлософїей Ївнїчѣцій. Пентрѵ кѫ Ѳалйс Мїлїсѣнѵл, дела кѫреле ѿвичнѵѣск сѫл Ѫ, сѫ зйче кѫ дела ѫчѣлаш Ферекйд Сѵрѵл ѫѵ ѫвѫцѫт, дела кѫреле шй Пѵѳагора сѳѵ фолосйт; пентрѵ кѫ шй ѫчѣст Ѳалйс пентрѵ ѫцелепчюне петрекѫнд чѣ май мѵлтѫ пѫрте ѫ вїѣцїй сѫле ѫ стреинѫтѫте, сѳѵ ѫтѵрс ѫпой ѫ пѫтрїе, оѵнде ѫкѫтрѫнѣ фѫрѫ слѵжѣ шй не ѫсѵрѫт; дар дѵпѫ кѵнзвойнца четѫцѣнилор, шй ѫкѫ май вѫртѵс ѫлѵй вїѫнт, Пїтакѵс, Сѵлѳн, Клеовѵл, Мѵсѳн шй Хїлѳн, сѳѵ фѫкѵт чѣл дин тѫю дйнтре ѫцелѣпцїй шй ѫвѫцѫцїй Грѣчїей.

§. 47.

§. 47. Стáрѣ фїлосóфилωр, пжнѫ лa Cωкрáт.

Дȣпѫ Фалúс сѫ ѯúче кѫ âȣ стѫтȣ т школá Їωнїчѣскѫ Анаѯїмандрȣ Мїлїскнȣл, чéл че âȣ черчетáт шú âȣ âфлáт Cфероскóпїиле, Сфéра, Ѧрхѫтóрюл, Скїалúра, Тáбла Геωграфичѣскѫ, тпїеѯишáрѣ Ѯωдїáкȣлȣй, шú Їсимерíиле. (ттокмúрѣ, ѯúлей кȣ ноáптѣ) пăр т лóкȣл âчéстȣ âȣ стѫтȣ Анаѯимéн, тгр' âл кѫрȣ пăрѯш Анаѯагóра Кла. ѯоменѣнȣл, кáреле кѫчй, пентрȣ фїлософíе, сáȣ нȣмúт Мúнте дȣпѫ вредничíе, їсгонúндȣсѫ дела Ѧωúна сáȣ дȣс т Ламѱáк. тлóкȣл лȣй Анаѯагóра пăрѯш âȣ стѫтȣ нóкилȣл Ѧрхелáȣ âвѫнд âскȣлтѫтóрю нȣмай пре Cωкрáт, дела кáреле сáȣ тчепȣт нóȣл перїóд âл школáлей Їωничéщй.

§. 48. Де сáȣ стрѯдúт ĕй лa фїлософía прáктїка.

Ѧдевѫрáт, âфáрѫ де нúщe âпофωéгме, сáȣ сентéнце, кáре кúне сокотúте сѫ дáȣ чéлωр шáпше тцелéпцй âй Грéчїей, нимúк âлт нȣ сѫ âфлѫ, дин кáре âр âдȣнá чиневá, кѫ âчéщй фїлосóфй âр фú кѫвтáт де прáктїка фїлософía.

§. 49. тгрижúрѣ лωр де чéле натȣрáлниче.

Пăр де чéле натȣрáлниче дин протúвѫ прѣ мȣлт сѫ тгрижá, т кѫт шú май кȣ деωсебúре пентрȣ âчáста âȣ лȣáт ĕй шú нȣмúрѣ натȣрáлничилωр. Ла фáчерѣ чéлωр чĕ сѫнт, âчáстѫ школѫ âвѣ прѣ мáре деωсебúре, пентрȣ кѫ Фалúс пре тоáте дин ăпѫ ле скотѣ, пăр Анаѯїмáндрȣ дин фúрѣ немѫрȣнитȣлȣй, пăр Анаѯїмéнис шú Ѧрхелáȣ,

лѫѫ, дин ѣер; пѫр Анаѯагóра зичѣ, кѫ ѫчепѫтѫл тѫтѫрѫр сѫнт Ѻмїомерíиле, ѫдекѫ оѫнѫл шѝ ѫмѫлцѝт, пѫрцѝй немѫрунúте, ѫсéменѣ ѫпротúвѫ, кѫ ѫпревнáрѣ рѫзимáте оѫна де ѫлта, шѝ нúчѝй кѫпринѯѫндѫсѫ оѫна де ѫлта.

§. 50. Ѫвѫцѫтѫрѝй ѫле ѫчéстѫра шѝ нѫскочúрѝй.

Сѫ кѫбúне ѫ ѫсемнà май вѫртóс, кѫ ѫчéцѝй фїлóсофѝй оѫмплѣ тоáте де дéмонѝй, кѫ кѫнощѣ немѫрúрѣ сѫфлетѫлѫѝй, кѫ ѫѫ нѫскочúт ѿаре кáре прóвлиме шѝ Ѳеѡ́риме геѡмéтрїче, кáре тоáте ѫчéстѣ кѫ ѫмѫрѫнтѫл сѫнт ѫнѫмѫráте де Станлéѫ Íст: фїлос. кѫ де Стéле!, фенóмене, шѝ метéѡре шѝ ѫлте ѫтѫмплѫтоáре ѫ натѫра чéлѡр че сѫнт, пре оѫниле лѣѫ деслѫшúт кѫ кѫнѫ сокотѣлѫ, пѫр пре ѫлтеле нѫ прѣ кúне лѣѫ семѫúт, (1) пентрѫ кáре Ѳалúс шѝ Ѧстролóг сѫ нѫмѣ.

(1) Ѭтѫ чѣ фéл сѫнт ѫчéле ѫвцѫтѫрѝй; Ѳалúс зичѣ, кѫ рѫкрсáрѣ Нúлвлѝй сѫ фчѣ дин кѫнтвриле ѫнвлѝй; пѫр Анаѯїмáндрѫ, кѫ стéлеле сѫнт май жóс де кѫт лѫна, шѝ кѫ соáреле шѝ лѫна ѐклúпсѝ, кѫнд ѿ пáрте ѫ лѡр сѫ ѫтѫпѫ де фóквл че лѫминѣѯѫ прéсте дѫнселе; ѫсéменѣ шѝ Анаѯагóра зичѣ оѫниле, кáреле де рѫс ѫр фѝ ѐкѫм.

§. 51. Вїáца лѫй Сѡкрáт.

Дар ѫчáстѫ фїлософїе трéбѫе сѫ мѫлцѫмѣскѫ лѫй Сѡкрáт пентрѫ спорúрѣ ѐй чѣ máре, кáреле нѫскѫт ѫ Ѧѳúна дин Сѡфронїск пїетрáрюл шѝ дин Фенарéти Моáша, ѫтѫю сѫ ѫпѫкáт сѫ ѫвé. це мешешѫтѫл тáтѫ сáѫ, шѝ ѫпóй ѫѫ ѫчепѫт сѫ фїлософѣскѫ, шѝ ѫвцѫнд ла Ѧрхелáѫ, шкоáлѫ наѫдескúс; пѫр прїетенúлѡр ѫ кáсѫ шѝ прин тѫрг

корбúн-

воркиндвле, кв фелюрй де ѧтребъри съ стрэдвѧ съй ѧкрединцезе шй съй ѧквнътъцѣскъ, зикѧнд къ ѣл нимік нвщіѧ, сав глвминд, сав шй ѧтрадинс. Ѣр ѧчѣ двпъ оўрмъ пърѧт фіінд де неквчеріе шй ръсвръти́ре ѧ тінерилор де къторъ Ѧнўт шй Мелїт, ѧв ъзвт Квквта спре вѣчникъ рвшине ѧ Ѧлинѣнилор.

§. 52. Чѣ ав ѧдрептат ѣл ѧ філософіе?

Сократ професинд філософіа, ѧтѧю сав ръсвоит ѧсвпра Софїстилор, карій мари лвкрърй зикѧнд, ѧш ъзтѣ жок де чей че къскѧ гвра ла квбинтеле лор ка ніще корбй; ѣр пъ оўрмъ сав силит съ кврзце філософіа де маске, фъквле шй слвжирile сверстиціосилор ла Дмнезей, кв карій Пѵѳагора шй Ѣмпедоклис ѡ спвркасеръ; шй ѧчѣ май двпъ оўрмъ фіінд къ ѧчѣле фѵсїче Ѳеорій, ла карele съ ѧделетничѣ чей дела школа Іѡничѣскъ, лвй й съ пърѣ нелъмврите шй де пвцин фолос, шй ѧкъ сокотѣ фъръ ѧцелепчюне пре чей че йскодѣ чѣle депъртате, шй невъгънд де сѣмъ де чѣle де жос ѡменещій. Ѧтѧѫ ѣл скоцънд філософіа дин чѣle таїниче шй ѧсквнсе, ѡ ав ѧдвс ла вїѧца де ѡбще.

§. 53. Лвцътўриле ѧчѣствъ Метафѵсїче.

Сократ ѧ гвра маре філософѣ де Дмнезеў фъкътърюл тътврўр, де Дмнезеѧска прогніе, шй де немврирѣ сўфлетълвй; дар ѧсъ сокотинд пре сўфлет съ фй фост май наінте де трвп, шй ѧтрвп съ фй ѧтрат, ка ѧтр' ѡ темніцъ, десткл

ѣ ѫрѫтáт, кѫ шѝ ѣл ѫр фѝ фóст дин чáта лúй Пи-
ѳагóра.

§. 54. Фїлософíа ѫчéстúѫ моралникѫ.

Сѫкрáт май мúлт ѫгрижà де морáл, де вúнѫтáте шѝ де рѫвтáте фóарте лúминáт ворбѣ, де шѝ тѫгъдúнд ѫ фѝ ѫчéстѣ дин ѫвѫцѫтúрѫ; лѫ́нгѫ ѫчéстѣ дестúл ѣсте ѫрѫтáт, кѫ шѝ де йкономїа Полїтїка сaú ѫгрижúт, Ѯенофóн, Ѧпомнимонéвмата лúй Сѫкрáт, дестúл ѫрáтѫ.

§. 55. Де оу́нде сѫ се кáвте ѫчéстѣ?

Сокотѣлѫ ѣсте ѫдевѫрáтѫ ѫчéлор вéкú, кѫ Сѫкрáт нимúк наú скрúс, ѫшà дáр тóт че цúм де Фїлософíа лúй, ѫчáста дела Ѯенофóн шѝ дела Ѣсхíн чéй ѫдевѫрáцúй ѫскúлтѫтóрúй ăй сѫ́й лúѫ́нд ѡ ѫвéм, пентрú кѫ Плáтѡн ѧ Дїалóгúрúй прѣ мúлте дѫ лúй Сѫкрáт, кáре пóате ничúй прин гѫ́нд нú мú трекúт; пентрú кáре ѧсúш Сѫкрáт ѧл прихѫнéце, дúпѫ Ѧаéрт. З. 35.

§. 56. Нóѡ ѣрéсúрúй дин шкоáла лúй Сѫкрáт рѫсърúте.

Ѧчéцїѫ сѫ́нт чéй май дин тѫю ѫскúлтѫтóрúй ăй сѫ́й, кáрїй, (ка нúце нóѡ фамúлїй фѫкѫ́ндúй лúй) сѫ ѧтѫ́мплѫ ѧчепѫтóрúй шѝ ѫпърѫтóрúй ăлтѡр ѣрéсúрúй: Ѧрїстíп ѫл чéлїй Кърїнаїчéцúй; мăр Фéдѡн чéй Нлїачéцúй, мăр Ѣвклúд, чей Мегаричéцúй; шѝ Плáтѡн, чей Ѧкадимаїчéцúй престе кáреле шѝ Ѧнтїсфéнис ѫл чéлїй Кúниче.

§. 57. Ачепътъл шй Історїа чéлїй Курина́їче.

Брéсъл Курина́їк лаъ ашезáт Ярїстїп Курине́л, оученик фїйнд шй ел ал лъй Сшкрáт, дáр нъ прк мълт спорйнд ла дáскал, Ксенофóн. Сшкр. Апом. пентръ кз спре плзчére адъкáндъле пре тóате, пре áчáстз Ачепътърз аъ авцáт шй а авцътърїй шй а вїецїй; шй аъ цинът áчáстз шкóалз Курина́їкз, саъ Йдóникз нъ пъцин, ътръ кáрк дъпз дáнсъл саъ пъс Ярúта фáта лъй, пáр дъпз дáнса фíюл сáъ, чел че саъ кемáт Митродїдактос, (авцáт де мъмз сà) шй Йнтїпáтрос; пáр дъпз áчéста аъ оурмáт Теóдор Йлаéл, шй дъпз áчéста Епїтемїд; шй прекъм áчéла мълте ноúнд, фъ Ачепътóрю де Брéсъл лъй Теóдор, ъ кáре дъпз дáнсъл аъ ътрáт Вїюн; áша шй Епїтемíд дóгмеле лъй Ярїстїп ле трекъ лъй Паревáт; пáр аскълтътóрїй áчéстъа аъ фóст Игисíас, Писїлáнатос, шй Йннїкéр, деспре кáрїй саъ áшезáт шй Брéсъл Игисїáк шй Йнїкéрїъ.

§. 58. Авцътъриле áчéстїа.

Де нимúк нъ трекъе сз се феркéскз чúнеба май мълт, де кáт де áчáстз Фїлософíе; пентръ кз áчéщїа зичк, кз симцúриле сúнт ъшлътóаре, шй а причéпе ел че ва адевзрáт, тзгъдъ, фзрз нъмай прин симцúрк чк дин лънтръ, плзчérк, зúк, шй ътристáрк; пáр прин симцúрк áчáста лепъдà шй недърérк лъй Епїкър: пентръ áчáста шй пре Фúсїка Фїлософíа ю лепъдà къ тóтъл; пáр ъ Йлаїкз, пънк пре чк май мáре феричúре а юмълди

ътръ

ѧтрѫ плъчѣре, шй жичѣ къ ѧчѣста стъ ѧ врѣмѣ де ѧкѫм, пр нѫ ѧ чѣ трекѫтъ сѫ ѧ чѣ вїнтоаре. Шй прецѫѧ май мѫлт пѫтѣриле трѫпєщй, де кът чѣле сѫфлетєщй; шй къ вѫртѫтѣ ѣсте лъдатъ нѫ пентрѫ ѫлт, чй нѫмай пентрѫ къ ѣ причинѫитоаре де плъчѣре; шй кредѣ къ нимїк дин фїре шй де сїне нѫ ѣсте нїчй дрєпт, нїчй чинстїт, нїчй недрєпт шй нечинстїт.

§. 59. Простїмѣ ѧскѫлтъторилор ѣй.

Пр ѧпъръторїй ѧчєщїй проасте цїїнце ѫ цесѫт нощ мѫрцинй; пентрѫ къ Ѳеодорєскїй професѣ Ѧлєїа ѧ тоатъ лїкертатѣ; шй ѧкъ Ѵгисіас ѧ Кѫртѣ скрисъ дѣсѫпра Ѧпокартерѡн, кѫ ѧтѫта пѫтєре ѧ кѫвинтелор ѫ лъдат пре мощртѣ чѣ де кѫнъ воє, ѧ кът мѫлцй дин чєй че читѣ, дѫкѫндсъ де кѫнъ воє съ ѧрѫнкъ ѧ мѫре.

§. 60. Ѧчепѫтѫл Ѣрєсѫлѫй Ілїачєск.

Пр Ѣрєсѫл Ілїак сѫ нѫмїт дела Фєдѡн дин Ілїѫ; кѫреле дин Ноємилй фїїнд, шй къзѫнд ѧ тѫлхарй прадъторй, сѫ вѫндѫт ла ѿаре кѫре гъздъ де кѫрве, шй прин ѧдемнарѣ лѫй Сѡкрат сѫ словозїт де Ѧлкївїад шй де Платѡн. Оѫмклѫнд де ѧчїа прѣмѫлт дѫпъ воѫ лѫй Сѡкрат шй ѧлѫй Платѡн, мѫрїнд ѧчєла, ѣл ѫ ѧшъзат ноѫ Ѣрєс, ѧ кѫре ѫ ѧвѫт клиронощй пре Плистани, Менедїм шй Ѧсклипїад.

§. 61. Ѧ Фїлософилор Ѩлїачешй.

Дăр де шѝ нѝчй ѡ мемо́рїе â фѝрїй лор нѹ съ май ăфлъ е̂шѝтъ дела âчешй фїлосо́фй, па́ре ѧ̀съ къ âѹ оўрма́т де âпро́апе пе Сѡкра́т; пентрѹ къ претѹтѝндинѣ ворѣ̀ де че́ле фїлософешй дѹпъ ѡ̂бичéюл âче́лѹа, шѝ зичѣ̀, къ оўн лѹкрѹ е̂сте бѹн вăртѹтѣ̀, шѝ къ âча́ста оўна е̂сте.

§. 62. Ѧчепътóра Бре́свлей Мегарíческ.

Дѹпъ кѹм дела Па́трїа лѹй Фе́дѡн, сав нѹмѝт Шко́ала Ѩлїакъ, âшà шѝ дела Ме́гара, чѣ̀ Мегарíческъ: пентрѹ къ де âколѡ̀ е̂ра Бѹклѝд та́тъл âче́стѹй Брíс; шѝ âтắта кѹ по́фтъ âѹ âскѹлта́т пре Сѡкра́т, ѧ̀ къ́т дин порѹ́нкъ ѡ̂прíндѹсъ ѧтра́рѣ̀ ѧ Ѩлѝна, сав ѧерзка́т кѹ хăйнъ мѹерéскъ, ка âшà префкѹ́т съ по́атъ мíрце ла Ѩлѝна. Ѩр ка́нд âѹ е̂шѝт дела Да́скъл, ӗл ѧ̀сѹш ѡ̂ шко́алъ шаѹ âшъзъ́т, ѧтрѹ ка́рѣ̀ дѹпъ дăнсѹл сав пѹс Бѹклѝд, Ѩлеѯíн, Бѹфа́нт, Ѩполлѡ́нїе Кро́нѹл, Дїо́дѡр Крóнѹл, Стíлпѡн, шѝ ăлцїй.

§. 63. Фїлософíа Мега́ричилор.

Мега́ричїй съ ѧделетничѣ̀ май вăрто́с ла ло́гїкъ, пентрѹ ка́ре съ шѝ пърѣ̀ май гăлчевито́рй, де ка́т то́цй Фїлосо́фїй; шѝ но́ѡ фе́люрй де Бпїхѝриме нъскочи́серъ, ѧтре ка́реле шѝ Сѡрѝтѹл, шѝ Ѱевдоме́нѹл; пентрѹ âча́ста да́р шѝ Дїале́ктїчй, шѝ Брíстїчй, шѝ Бленъ̄їнй сав нѹмѝт: пентрѹ âча́ста дар шѝ Дїоге́н пре Шко́ала лор ѡ̂ нѹмѣ̀ Бенѝн, ἀ σχολὴν,

λὴν, ἀλλὰ χολὴν. Ѩр ѧ чѣле лѫлте цїїнце че пѫрѣрй ѫр фй ѫвѫт, нѫ цим. (1)

(1) Дар ѧѩ ѣѣсте ѫрѫтѫт, кѫ нѫ ѣрѫ невинокѫцй ѧтрѫ нѣцелѣцерѣ шй ѪѪеїа скѣптичилѡр; пентрѫ кѫре шй зичѣ кѫ оѫрѫтѫ лѫй Дмнезѣѳ ѣѣсте перїѣргїа (йскодйрѣ) ѫ черчетѫ де ѣѣсте Дмнезѣѳ: шй тѫгдѫѫ фїїнца кре оѫнѫй рѫѳ ѧ фйрѣ чѣлѡр че сѫнт, шй ѩкѫ тѡатѫ мишкѫрѣ, шй ѫпой шй нѫцерѣ шй стрикѫчюнѣ чѣлѡр че сѫнт: ѪлцїЙ дин трѫншїЙ Ѫрѫшй зичѣ, кѫ трѣѳѳе сѫ дегрѫдѫчинѣзе чйнека кѫ тѡтѫл Пѫтимиле, пѫрѫндѫлеѫ, кѫ ѧтрѫ ѫчѣст фѣлю де непѫтимйре стѫ ѫнѫлта феричйре.

§. 64. Ѧчепѫтѫл Шкоѫлей Платѫниче.

Дѫр ѧѩ Плѫтѡн ѧчепѫтѡрюл ѢрѣсѫлѫЙ Платѫнїк, сѫѳ Ѫкадѣмїк лѣсне ѫѳ ѧтѫнекѫт слѫва чѣлѡр лѫлцЙ, кѫрѣле дин Ѫлѡйна фїїнд де нѣм лѫминѫт шй вестит ла фрѫмоѫса кѫвѫнтѫре, май пе оѫрмѫ сѫѳ дѫт ла Фїлософїе; шй ѫскѫлтѫнд ла Ѳѡкрѫт, шй дѫкѫндѫѫ кѫтрѫ Ѣгуптєнй, гѫстѫнд ѩкѫ ши дѡгмеле лѫй Ѭраклйт шй ѫле лѫй Пѵѳагѡра, ѧтѫю ѧ Гумнѫсїѫл Ѫкадимїей ѫѳ дескйс ѡ нѡѡ Шкоѫлѫ (оѫнде ѫѳ скрйс дѣсѫпра оѫшїй, нймент нецїїнд Геѡметрїа сѫ нѫ ѧтре). Ѩр май пе оѫрмѫ сѫѳ мѫтѫт ѧ грѫдина дин Колѡн. Шй лѫсѫнд прѣ мѫлте скрйсе, ѧтр' ѫдѫнчй кѫтрѫнѣце шѫѳ дѫт дѫхѫл.

§. 65. Ѫвѫцѫтѫра лѫй Плѫтѡн де крїтйрїиле ѫдевѫрѫлѫЙ.

Плѫтѡн ѧтребѫинцѫнд фѣлюл Ѣклѣктїк де ѫ фїлософй, зичѣ кѫ Фїлософїа ѣѣсте Деслегѫре ѫ сѫфлетѫлѫЙ де трѫп, шй ѧтѡарчере ѡѫре кѫре кѫтрѫ чѣле че сѫнт ѫдевѫрѫте шй кѫпринсе де мйнте. Шй

кѫ

кꙋ ѧ Фїлософіе ѣсте ѧтѫ҃ю ѳеѡрїа, ѩр лꙋкрꙋрѣ оꙋрмѣꙁꙋ дынтрʼ ѫчѣа, шѝ ѧ чѣ маї дꙋпъ оꙋрмꙋ сокотѣ, кꙋ Дїалектїка ѣ҃ требꙋинчоаꙁъ шѝ кътрꙋ оꙋна шѝ кътрꙋ ѫлта; ѫ ѧвꙁцà шѝ ѫш ѫдꙋче ѫмѝнте, гѫндѣ кꙋ ѣ҃ тот оꙋна. Ѭр крїтирїꙋ ѫл ѫдевꙁрꙋлꙋй пꙋнѣ пре оꙋнирѣ симцирей шѝ ѫ меморїей, (ѫдꙋчерїй ѫмѝнте). Ѭр ѫчѫста рѫре ѡрй ѫрꙋтѫтъ ѧтѫмплѫндꙋсъ, нѝчй ѣл нꙋ фост стреѝн де скептїчїсмꙋл лꙋй Ѳѡкрат.

§. 66. Метафꙋсїка лꙋй.

Ѣл кредѣ маї наѝнте фїѝница матерїей чей дин тѫ҃ю, ѫкꙁрїѫ фирѣ зичѣ кꙋ ѣсте ѫ прїимѝ нѫшериле тꙋтꙋрор чѣлор че сѫнт, шѝ ѫ фѝ липсѝтъ де тот кипꙋл; ѩр ѫсꙋпра ѫчѣщїй матерїй стѫ Дмнезеꙋ, ѧтѫ҃ѫ причѝнꙁ ѫчѣлор че сѫнт дꙋпъ кип, ѫ҃декꙁ чѣлор че сꙋ фак дꙋпъ натꙋрꙁ: вечничиле парадигме, дꙋпъ кареле пре тоате ѫꙋ фкꙋт; шѝ зичѣ кꙋ ѣл ѣсте ѫ пꙋрꙋрѣ фїитор҃ю, кꙋи, ѫдевꙁрат, негрꙁит, шѝ фꙁрꙁ трꙋп, кареле ѫꙋ ѫдꙋс матерїа ла рѫндꙋѫлꙁ, фїѝнд дин вѣк фꙁрꙁ рѫндꙋѫлꙁ, шѝ пре кѫрѣ кꙋ нꙋмере ѫнѫлоге, ѧкипꙋирй шѝ мꙁсꙋрꙁ, ѫшà ѡ ѫꙋ ѧфрꙋмсецѫт, ѧ кѫт фокꙋл сꙁ цїе локꙋл чѣл маї де сꙋс, ѩр пѫмѫнтꙋл, пре чѣл маї де жос, ѩр ѫерꙋл шѝ ѫпа пре чѣл дин мїжлок; ѩр лꙋмїй ѧй дà оꙋн сꙋфлет, нꙋ де Дмнезеꙋ фкꙋт, чѝ ѫ пꙋрꙋрѣ фїитор҃ю, шѝ ѧдрептѫндꙋле пре тоате дꙋпъ Дмнезеѫска Проніе.

§. 67. Маї кꙋ де ѡсебире де Дмнезей шѝ де сꙋфлет.

Ѧфꙁрꙁ де Дмнезеꙋ фкатор҃юл лꙋмїй, ѣл плѫсмꙋѫ шѝ демоній шѝ Дмнезей маї ноѝ ѩзворѫцй

дынтрʼ

динтр' ѫчѣла, кѫрѫра ле шѝ дедѣсе кѝпѫл сѫѫ; шѝ трѫпѫл ѡменѣск сокотѣ кѫ ѣсте вас ѫл сѫфлетѫлуй, ѫдекѫ ѫл пѫрцїй чѣй черѣщѝ, шѝ кѫ сѫфлетѫл ѣрѫ май наінте де трѫп дин вѣк, шѝ кѫ ѣсте немѫвиторю, пѫнѫ кѫнд, ѫрѫкѫндѫсѫ ѫ мѫлте трѫпѫрй, шѝ ѫшѫ кѫрцинт, се ва ѫшѫхѫ ла лок ѫ Дмнезѣѫ. (1)

(1) Ѫинчѣ ѫкѣм оун пѫргаторїѫ Платѡник, дин кѫре, кѫ шѝ Пѫрінцїй чѣй оурмѫторй лѫй Платѡн ла чѣле май мѫлте, шѝ май кѫртос Ѫугѫстин ѫс скос пѫргаторїѫл сѫѫ, шѝ кѫ май пре оурмѫ Папїй кѫ мѫлте фабѫле пре ѫчѣста лѫѫ крескѫт, ѫкѫ де мѫлт кѣме де Хемніцїе сѫѫ кѫзѫт, ѫ черчетѫрѣ собѫрѫлй дела Трїдѣнт.

§. 68. Ѫчѣстѫ Фїлософїа морѫле.

Ѫтрѣга ферічире шѝ ла ѫчѣста ѣрѫ ѫсѫш ѫсемнѫрѣ лѫй Дмнезѣѫ, спре кѫрѣ жичѣ, кѫ трѣбѫе сѫ ѫлергѫм кѫт май де грѫб, шѝ пентрѫ ѫчѫста прїимѣ кѫртѫтиле, ѫцелепчюнѣ, дрептѫтѣ, кѫрцїа, кѫрцѣнїа; пре кѫреле Платѡничїй ле ѫпѫрцѣ ѫ Натѫрѫлниче, Морѫлниче, Полїтиче, Кѫрцитоаре, пре ѫле сѫфлетѫлуй чѣлуй кѫрцинт, Ѳеѡрѣтиче, Ѳеѫргїче, шѝ Дмнезѣѣщѝ. (1)

(1) Ѫшѫ дѫр дин кѫртѫтиле натѫрѫлниче ла причѣпере ѫдѫчѣ ѫтрецѝмѣ симцирилѡр; ѫр ла кѫрцїе, трїа трѫпѫлуй; ѫр ла кѫрцѣнїе, фрѫмосѣцѣ; ѫр ла дрептѫтѣ, сѫнзтѫтѣ; ѫр кѝпѫриле кѫртѫтей, кѫре юбѣск сѫ ѫсѫ дин сѫфлетѫл ѫкѫ не ѫдрептѫт, кемѫ пре кѫртѫтиле морѫлниче; ѫр дѣка ѫчѣстѣ прикѣ спре кѫнзтѫтѣ полнтичѣскѫ, полїтичѣщй; ѫр дѣка, спре ферѝрѣ де пѫтимиле трѫпѣщй сѫфлетѫл ѫтребѫинцѫ пре ѫчѣсте кѫртѫцй, кѫрцитоаре; ѫр дѣка немерѣ скопѣтѫл сѫѫ, ле нѫмѣ пре ѫчѣстѣ ѫле сѫфлетѫлуй чѣлуй кѫрцинт; ѫр дин трѣпта чѣ май ѫнѫлтѫ ѣрѫ чѣле Ѳеорѣтиче, Ѳеѫргиче, шѝ

кѫртѫ-

кжртѣтиле Дмнезеѣщй; дин кареле оуниле адвчѣ спре Деврґіе, пр алтеле спре Дауматврґіе, пр алтеле спре Енавсїадмос. Вѣзй Сїмпл: ѧ Енхир. Епїк.

§. 69. Трей Академїй.

Пр стрк Платѡничилѡр ѣсте ѧ трейтѫ; шй Академїа чѣ дин тѫю цине дела Платѡн, пнѫ ла Кратис, пр адоша, дела Аркесїлай пнѫ ла Игисїн; пр атреа, дела Карнеад, пнѫ ла Клитомах; шй ѧ чѣ веке ас ѧфлорит Епїкурїн фїюл сврѡрїй лй Платѡн, Ксенократ, Полемѡн, Кратис шй Крантѡр; пр ѧ чѣ дин мижлок, Аркесїлай, Лакѷд Куринеѧл, Евандр, Игисїн; пр ѧ чѣ ноѡ Карнеад шй Клитомах нмит шй Асдрвал Кархидонїѧл.

§. 70. Ѧ че нѫ сѫ аѣоа.

Авцатѡра де адеверирѣ кѫноцинцей ѡменещй, ас причинѫит чѣ май маре схїсмѫ ѧтре Академїле ачестѣ. Пентр кѫ Платѡн цїа, кѫ оуниле сѫнт кѫпринсе кѫ симцирѣ, пр алтеле кѫ минтѣ, шй кѫ минтѣ наше цїинцѫ, пр симцириле, зичѣ, сѫнт причинѫитоаре нѫмай де пърере, фїинд тѫмпе шй зкавниче. Пр Аркесїлай зичѣ кѫ нимик нѫ сѫ поате цй; пентр кѫ ѧсѫш фирѣ челѡр че сѫнт ѣсте не прїимитоаре де кѫноцинцѫ; апѫ каре Карнеадис зичѣ кѫ адевръл ѣсте кар ѧтр челе че сѫнт, дар ѡмлай ѣсте кѫ непътинцѫ де ал кѫноаше.

§. 71. Платѡничй май ноій.

Пр сфъдирile ачестѡр Академїй ас ѧчетат катва апѫ Хс; ѧсѫ де атѫнчѣ мѫлцй сав фкѫт

оурмѫ-

оўрмѫторй лўй Платѡн; дин Їўдей Фїлѡн; ѩр дин хрїстїанй мўлцй дин Пѫринцй, (1) май вѫртос Їўстин Мўченикўл, Климент Алеѯандрѣнўл, Аммонїе Сакас, шй Ѡриген; ѩр дин пѫгѫнй, Плѡтин, Амелїе, Порфўрїе, Сурїан, Прокл, Марїн шй Їсідѡр Ѣлланй, (пре карїй май вѫртос лй сокотим а фй Ѣкклектичй) ѩр рѡманй Апўлеїў шй Халкідїе.

(1) П. Кът сѫ силеще сѫ ѫпере пре пѫринцй де кѫнѫла Платонїсмълвй; дар де оўнде Ѣ Ѳеологїа мѵстїкѫ, де кѫт динтр' ачѫстѫ амеѣтекѫтѫрѫ?

§. 72. Ачепўтўл Шкоалей Перїпатетїче.

Ѩр ѫтре аскўлтѫторїй лўй Платѡн ѣрѫ шй Арїстотел Стагирйтл, къркат фоарте спиртос, шй ѫвѫцѫторў ал марелй Алеѯандр; ачеста симцинд неплѫчере, кѫ трзинд Платѡн, ал куприне лўкїўл. Ѩр ачела мўринд, ал дескис аколѡ шкоалѫ, кърѣ дин причина кѫ ѣл ѫвѫцѫ принклѫндѫ, ал ачепўт а сѫ нўмй Перїпатетикѫ. Ѩр дупѫ дѫнсўл сал пўс ѫтр' ачѫстѫ шкоалѫ Ѳеофраст Ѣресїе, Стратѡн Лампѫкинѣнўл, Лўкѡн Трѡадѣнўл, Арїстѡн Кїўл, Крїтолай шй Дїодѡр; шй кѫ Арїстотѣл ал стѫпѫнит мўлцй ѫнй ѫ Академїиле Хрїстїанилѡр, ѣсте ла тоцй ѫрѫтат.

§. 73. Чѣ фелю Ѣ Фїлософїа Перїпатетїка.

Дар ничй нў сѫ кўвине ачѣ а спўне ничй ѫвѫцѫтўриле, ничй сустима лўй Арїстотѣл, нў нўмай пентрў кѫ скриселе лўй сѫнт ѫ мѫйнилетўтўрѡр, чй шй пентрў кѫ ачѫтѣ синѡпис де Фїлософїа

фіа Аристотелѣскѫ съ ѫфлѫ претѫтиндинѣ; Якѫм дар ачéа мїадѫк амúнте, кѫм пѫ негѫндúте Аристотéл ѫ зúлеле нóастре хѫлúндусѫ съ ѡкѫрáше, шй май бѫртóс шй де чéй че нѫ причéп але лѫй; пентрѫ кѫ де рáс éсте кѫ адевѫрáт Фúсїка лѫй, пр Йлогїка кѫничúкѫ, пр апóй Логїка, ѡрй кѫм съ ва пѫрѣ ѫлтшра, éсте де сѫвѫршúт; пр Політїка, шй Кáртѣ де Поетїкѫ, шй Ритóрика ѫкѫ, шй чéле де Історїа Фїлософилор шй де лѫкрѫриле чéле де ѡкше фрагмéнтѫрй, ачéстѣ нúчй ѡдатѫ де кѫтрѫ нúменѣ нѫ съ бор липсй де а лор лáдаѫ.

§. 74. Перїпатетїчй май нóй.

Фóарте мѫлт ад бѫтѫмáт ла ѫвѫцѫтѫра лѫй Аристотéл, стрѫдáнїа че ад пѫс ла дѫнса пе ла мúжлокѫл бѣкѫлѫй Арáбїй шй сколастїчїй, шй дѫпѫ ѡдрослúрѣ цїйнцелор Андрéю Кесалпїнѫл, Пїколомúн Берїгáрд, Кéсар Кремóнїн, Помконáт шй áлцїй; пентрѫ кѫ шй ачéа кѫ мѫлте лептологїй ад мѫнжѫт ѫвѫцѫтѫра лѫй Аристотéл, шй ачéцїа сад ѫдѫс май бѫртóс ла Йлеіе шй ла áлте ѫвѫцѫтѫрй пѫгѫнéцй.

§. 75. Ачепѫтѫра Фїлософилор Кúничй.

Аúчѣ де рѫнд ѫтрѫ Кúнїчїй, кáрора Брессіáрхѫл ад фóст Антїсфéн Йлоинѣнѫл; ачéста дáр, де шй рѫвнитóрю лѫй Сѡкрáт фїйнд, ѫсѫ пентрѫ ѫгрижúрѣ спре вїáцѫ май áспрѫ, нѫ ѡдатѫ сад чертáт. Кѫ тóате ачéстѣ шй ачéста ад ѫшѫзáт оѵ и Брéс, шй кѫпринзѫнд Гимнасїѫл дин Киносáргес,

вéчникѫ

вѣ́чникѫ нѫмі́ре ѫ Кѫ́ничилѫр ѫѫ лѫса́т ла ѫй сѫ́й, ѫтѫ́та май вѫртóс прїимі́тѫ, кѫ́т чи́нева дин оѫ́рмѫторі́й май ѫпрóапе ѫѫ фóст де рѫшинѫ́рѣ Кѫйнѣ́скѫ. (1)

(1) Де оѫ́нде лѣ́сне кей ѫтóкмі дежлебѝтеле сокотѣ́ле, де ѫчепѫ́тѫл нѫмелѝй Кѫ́ник; пентрѫ кѫ нѫ ѫдекѫрѫ́т ѫнтїсѣ́н сѫѫ кемѫ́т ѫплокѫ́ѫн, пѫцѝн фїѝнд чинстѝт.

§. 76. Чѣй май ѫлѣ́шй Кѫ́ничй Фїлосо́фй.

Дѫ́р де шѝ прѣ пѫцѝн ѫѫ фóст по́фтѝтѫ де ѫ̃вѫще Фїлософїа Кѫ́ничилѫр, шѝ ни́чй нѫ пѫтѣ́ сѫ плѫ́кѫ чѣ́лѫр май чинстѝцѝй ла ѫ̃кичѣ́ѫ ра́са чѣ́ кѫкѫрчѝтѫ, голичѫ́нѣ, тра́йста, лѫпѝнѝй, тоѫ́гѫл шѝ чѣ́й лѫ́лтѫ гѫтѝре ѫ Кѫ́ничилѫр; шѝ ѫ̆сѫ ѫѫ ѫвѫ́т оѫ́рмѫторі́й прѣ вестѝцѝй, пре Дїоге́н Сїнопїа́нѫл, ѫ̆декѫ небѫ́нѫл ѫчѣ́ла Сѫкра́т, Мо́ним, Сѫнисїкрѝт, Кра́тис шѝ небѫ́ста лѫ́й Іппархі́а, Митроклѝт, Мѣнїпп, Менѣ́дим шѝ ѫ̆лцїй нѫ пѫцѝнѝй. (1)

(1) Ѫ̆р дин крѣ́мѣ лѫ́й Ѫнтѫ́нїе Фїлосо́фѫл Кѫ́ничїй нѫмай ѫкѣ́ чѝнѣте, дар нѫ пентрѫ ѫча́ста шѝ Ѫ̃ре́сѫл лѫр ѫѫ липсѝт де сѫкѫршѝт, чѝ май мѫ́лтѫ крѣ́ме ѫ Ѫ̆фрика ѫѫ цинѫ́т. —

§. 77. Ѫчепѫ́тѫл лѫр.

Кѫ́ничїй непрїимѝнд ло́гїка шѝ Фїлософїа Теорѣ́тїка, сѫ ѫделетничѣ́ нѫмай ла Фїлософїа моралѣ, шѝ скопо́сѫл ѣ̃й кѫцета́ сѫ фіе неатѫрнѫ́рѣ, сѫѫ кѫм ѫчѣ́ла зичѣ́, ѫ̆кертѫ́тѣ (слокозѣнїа). Дѫ́р ѫ̆сѫ фїѝнд кѫ гѫндѣ́ кѫ ла ѫ̆кертѫ́тѣ сѫ ѫпротивѣ́, дин лѫ́нтрѫ, пѫ́тимиле чѣ́ле рѣ́ле, ѫ̆р де ѫфа́рѫ, лѣциле полїтїчѣцѝй, шѝ дежлебѝрѣ стѫ́рилѫр, шѝ

порѫнчиле тѵранилѡр, пентрѫ ачаста дар сокотѣ къ трѣбѫе, ка съ бирѫаскъ, пре рѣлеле чѣле дин лъѫнтрѫ, кѫ чинеле чѣле кѫйнецй, шй кѫ голичюнѣ, шй кѫ фоамѣ де вѫнъ воѣ, шй кѫ сѫферирѣ ѡкъ-рилѡр; кар пре лециле полїтїчецй, кѫ некѫминикарѣ (некѫмѫнирѣ) кар пре дежебирѣ старилѡр, кѫ тъгъдѫирѣ чинстей; кар пре порѫнчиле тѵранилѡр, кѫ семеція; кар дѣка вре ѡдатъ лѫкрѫриле ай ва примеждй шй ѧ вре ѡ кѫрсъ, атѫнчѣ сокотѣ къ трѣбѫе кѫ моартѣ чѣ де вѫнъ воѣ шй грабникъ съшй рѫзъ де дѫнселе.

§. 78. Дин Врѣсѫл Кѵничѣск ай рѫсърит чел стоїчѣск.

Шй мъкар къ Кѵничїй съ пърѣ оуѫнѡра ѧналцй фъръ ѧдоалъ, шй ѣй ѧсѫшй съ фълѣ а фй рѫвниторй лѫй Ираклис шй вѫзъторй де Дїа, кѫ тоате ачестѣ нерѫшинарѣ ачѣл а лѡр наѫ плъкѫт лѫй Зинѡн Кїтїанѫл, карале ѧтяю аѫ ѧвъцат ла Кратис Кѵникѫл, апой ла Отїлпѡн Мегарѣнѫл, ѫпъ ачаста, ла Ѯенократ шй ла Дїодѡр Кронѫл, шй май пе оурмъ де тоцй, ла Полемѡн, шй ѧдрептяна Фїлософїа Кѵнїка, ѧвъцà Фїлософїа ѧ Пикилй Стоа, ѫдекъ ѧ фойшорѫл Пестриц, факандъсъ ѧчепъторю Врѣсѫлѫй Стоїчѣск.

§. 79. Спорирѣ ачѣцїа.

Кар ачест Врес, нимй нар пѫтѣ чинева зичѣ, кът съ чинстѣ, нѫ нѫмай ла Ѣллинй, чй шй ла чей май алеший дин ѡмани, шй май бъртос ла легалничй; карїй май тоцй съ ѡкичнѫисеръ а оурма

Стої-

Стоічилор; пър ѧ шкоалъ дупъ Зинон сау пъс Клеанѳис, шй дупъ âчѣста Хрісїпп, пър дупъ дѧнсъл, Зинон Тарсѣнъл; нъ сѧнт нецїъцй ѧкъ шй Аїоген, Ѧнтїпатръ, Панетїе, Посидоніе шй ălцїй.

§. 80. Лоґїка Стоїчилор.

Стоїчїй деспърцѣ Фїлософіа ѧ Лоґїкъ, Фусїкъ, шй Ѣѳїкъ, пър ла Лоґїкъ съ пъртă ŭаре кум съперстиціїеще, стръдъиндусъ престе мъсурă, регълиле кăрїа, дупре Зинон, съ ăфлъ тоате ѧ Станлѣй.

§. 81. Фусїка лор.

Пър ѧ Фусїкъ ѧтѧю фачѣ ѡ Ѳеорїе де трупурй, шй âл дойлѣ, де ѧчепътурй, пе оурмъ де Елементурй, май пе оурмъ, де Ѧмнезей, пър ѧ чѣ май дупъ оурмъ, де лок шй дешărт. Де âчіа дар тоате кăте сѧнт ѧ фїїнцъ, ли съ пърѣ къ сѧнт трупурй, ѧ кăт гѧндѣ къ шй съфлетъл, ноаптѣ, глăсъл, ѧрътътиле ѣрă трупурй. Пър трупъл хотърă къ ѣсте фъкътóрю де чѣва, сау пътимитóрю. Трупуриле зичѣ къ сѧнт ѧтѧм ѧчепътурь, дин кăре, пărтѣ чѣм че фăче, зичѣ къ ѣсте Ѧмнезѣй, пър чѣм че пътимеще, матерїе. Пър пре ѧчепътурй кй оун нъме ле нъмѣ фире, кăрѣ ѣрă ла ѣй Ѧмнезей âместекăт кй лъмѣ, (1) âфăрь де кăре зичѣ къ ѣсте дешărт немърцинит, кăре нъ ѣсте ѧ лъме. Пър Елементуриле ѣрă ла дѧншїй пътрй: фок, дин кăре шй стѣлеле сау фъкът; ăер, де локуриле кърă, пътимиріле шй метеорiле нъ âтѧта кине

фїлософѣ; пъмънтъл шй ъпа, дин темперамéнтъл кърора зичѣ кз сав фкът лъмѣ.

(1) Оунїй дáв Стóїчилор Спїнозїѣмвл, ѣр ълцїй Манїхаїѣмвл.

§. 82. Шй Ѳеологїа.

Ѧтáю ѧвца кз ёсте Дмнезéв; шй ъпóй кредѣ кз ёл ёсте оун вїецвитóрю фърде де móарте, квънтзтóрю шй де сввършúт. Шй ѧкз де ѡ фúре ѧ кúпъл фóкълвй, шй квпринзънд ѧ сúне пре тóате фóрмеле спермáтиче (ъле семúнцилор), шй ъшà вúне борѣ де прóнїа лвй Дмнезéв. Дáр ѧсз фїúнд кз ъместекà кврáт пре Дмнезéв кв лъмѣ, шй ъпóй пре оунъл шй пре ълта ѧй свпънѣ ла некъвънтзтóарѣ оурситсáре, пентрв ъчáста фїеш чúне ѧй причéпе спїнозúнд.

§. 83. Шй Фїлософїа моráле.

Ѣр скóпосъл Фїлософїей моráлниче ла дъншїй ёрà, ъ трзй дъпз ръндъ́ла фúрей, ъдекз ъ трзй дъпз пофтúриле чéле фúрещй; ѣр пофтúрѣ фúрѣскз зичѣ кз ъдъче ѧтáю спре пззúрѣ де сúне, ъпóй спре бънзтáте; шй бънзтáте ёсте нъмай бзртъ́тѣ, ѣр нетребничíе, нъмай рзщтáтѣ; ѣр чéле лáлте, нúчй бúне нúчй рéле, де шй оунúле сз пáр врéдниче де цинъ́т, ѣр ълтеле, де лепздáт, ѣр ълтеле кв тóтъл ъдїáфоре. Пентрв ъчáста фїúнд кз нъмай бзртъ́тѣ ёсте де пофтúт, ѣр матéрїа пáре причúна рáълвй, требъ́ сз домолѣскз тóатз търебáрѣ; трънъл, зичѣ, кз трéбе сзл ѧпилáм, шй сзл пъртáм ъспрв, ѧкз, ѧ врéме де примéждїе, сз

шй

шй спа́рцем те́мница сѫфлетѫлѫй, преcте ка́реле шй нѫмай пре чёй ѫвъцаці́й шй ѫвънъцъці́ці́й ѫй сокотѣ сло́кожй, ѫцелепцй, ѫпъра́цй, прйнчипй, шй фъкъ́нд то́ате дѫпъ кѫвїи́нцъ.

§. 84. Ѫчепѫтѫл Шко́алей Вле́атиче.

Че́ле зйсе пънъ а́йчѣ сѫ́нт дестѫле де Фїлософїа Іонїчѣскъ, дѫпъ ка́рѣ вйне чѣ Вле́атичѣскъ, авъ́нд нѫми́рѣ дела Вле́а четате а Грече́й чёй ма́рй, а́декъ Іта́лїей; пентрѫ къ динтр' а́часта сѫ аръта́т зйнѫн Вле́атѫл нъскочито́рюл де ре́гѫлиле логїчёцй, Парменй́д, Ле́укїпп, де шй то́цй а́чёцїа ѫвъцъ́нд ла Ксенофа́н Колофѫнѣ́нѫл; Да́р чёй май вести́цй ѫтр' а́часта шко́алъ Димокрі́т шй Ира́клит аѫ фо́ст, а́чёста дин Ефе́с, шй а́чёла дин Абдира; ка́рїй де шй а́р фй фо́ст прѣ дешсебй́цй ла фи́ре, амъндо́й ѫсъ Ера́ пиронй́цй ла пъре́рѣ ато́мелър фїлософи́нд, пре ка́рѣ дѫпъ а́чёстѣ Епїкѫр ѫ аѫ а́дѫсѫ ла съвършире; а́р де вїа́ца шй де Фїлософїа лѫй Димо́крїт съ читѣ́скъ чи́нева пре Ба́їл.

§. 85. Ѫшъзъ́рѣ а́чёцїй Фїлософїй де Епїкѫр.

Шй Епїкѫр ѫкъ Ѧлинѣ́н дин Фамй́лїа Гарги́тилър, аѫ спори́т ѫ Фїлосфїе май мѫлт дин ка́рциле лѫй Димокрі́т, де ка́т дела да́скалй. Ачёста ѫшъзъ́нд ѫ шко́алъ ѫ грѫди́на чѣ фрѫмо́асъ ка́ре кѫмпъра́се, а́колѫ петречѣ трѝнд ѫпреѫнъ кѫ прїетенїй са́й, вїецѫи́нд кѫ плъчёре, да́р ѫдестѫла́ндусъ де пѫци́не, шй пре а́й са́й ѫѫ педепси́т нѫмай пѫци́н кѫ кѫви́нте, де ка́т кѫ скри́се чѣ прѣ

мѫлте

мълте âл лъсат, âпой бътрън сал дъс дин вїаца, дар âша плъкът шй юбит фїинд оурмъторилор сăй, ⁊ кът ⁊ фїеш каре ăн ⁊й пръзнъ̀ зїоа нашерїй сале къ съръътоаре лъминатъ. Вїаца лъй ĕсте бине âлкътуїтъ де Петрл Гасенди.

§. 86. Оурмъторїй лъй Епікур.

Чей май марй ⁊ школа лъй Епікур карїй âл стътът дупъ дънсл ⁊тр' âчеаш градинъ, прекарк дин преунъ къ Вївліотека спре ⁊трекуинцарк оученичилор сăй мърінд, ⁊ тестамент âл лъсат; âчещїа âл фост Ермах, Полустрат, Дїонусїе, Васїлид; ăр нъмърл челор лалцй прк маре ⁊л вей âфлà ла фабрикїе Елинĕскъ Вївліотїкъ З. 33.

§. 87. Логїка лъй.

Епікур кът сар хълй де чей мълцй, ăсъ ла тоцй âй сăй âл петрекът плъкът ла ѡвичеюрй; ăр пре Філософіа лъй сал âпъкат съ ѡ ⁊ноаскъ Гасенди. (1) ⁊ Логїка, пре карк Епікур ѡ нъмк Канонїкъ, трей Критирїй пънк âле âдевърълъй, симцире, прецинере, патима; шй симцирк зичк къ нич ѡдатъ нъ минте, шй къ тоате фантасїиле причеперй âдевърате сънт; ăр пърерк чĕ динтр' âчестк сал âдевъратъ ĕсте, сал минчиноасъ, ка към âр фй ăдекъ мъртърисиндъсъ, сал ⁊противъ зикиндъсъ дин партк ⁊ бедерирей симцирилор; ăр прецинерк ăсъшй Ера ла дънсл ⁊целецерк лъкрълъй, ăдекъ хотърърк, дин карк ⁊ведерата фїинд, сокотк къ трекъе съ се ă доведирк челъй

че нꙋ ѣсте ѧведе́рат; ѩр де па́тимъ препꙋнѣ ѧче́ле ре́гꙋле; ѧ прїими́ плѫче́рѣ чѣ фѫръ приме́ждїе, шй ѧ съ фери́ де лꙋ́крꙋл гре́ꙋ фѫръ ни́чй ѡ плѫче́ре; дар ѯсъ ѧ тре́че кꙋ беде́рѣ плѫче́ре чѣ май ми́къ пентрꙋ чѣ май ма́ре; шй ѧ прїими́ ре́ꙋл че́л май ми́к спре ѡпри́рѣ че́лꙋй май ма́ре.

(1) Дин че́й ве́кй Дїоге́н Лае́ртїе ѧша́ мꙋлт дескрїе фїлософїа лꙋй Е̃пїкꙋр, ѯ кѫт пентрꙋ ѧча́ста шй ѣл съ па́ре съ фи фо́ст динтр' ѧче́л Е̃ре́с.

§. 88. Фꙋ́сїка.

Тоа́тъ Ꙋ́стима ѣре́ ла дѫ́нсꙋл ѧлкътꙋи́тъ дин трꙋп шй дин деша́рт; шй хотъра́, къ трꙋп ѣсте, че́л че съ пи́пъе, ѩр деша́рт, че́л че дин фи́ре ѣсте непїпъи́т; шй фїи́нца ѧче́стꙋ де ѧколѡ ѡ семꙋ́, пентрꙋ къ нефїи́нд деша́рт, трꙋпꙋриле нар ѧвѣ ни́чй оу́нде съ фіе, ни́чй пре оу́нде съ се ми́шче. Ѩръш сокотѣ то́тꙋл ка оу́н немъри́ни́т шй немишка́т; пентрꙋ къ ѧфа́рѫ де дѫ́нсꙋл нꙋ ѣ̃ ло́к прин ка́ре сармишка́, шй ѯкъ шй немꙋта́т, ка кѫ́нд ѧр фи фо́ст дин вѣк ѧче́ст фе́лю. Доведѣ къ Дми́незе́й ѣре́ дин прецине́ре, шй къ ѧче́цїа ѣре́ ферици́й, немꙋрито́рй, ѧ пꙋрꙋрѣ фїнто́рй, дар нелꙋкръто́рй, ѧнѳрѡпомо́рфй, ѫдекъ ѧкип де ѡ̃м, шй трꙋпе́цй; съ ѯдꙋплека́ ѯсъ ѧ фи ѡаре че, де ѧл трейлѣ нѣ́м шй фи́ре, ѧфа́рѫ де трꙋп, зи́к, шй деша́ртꙋл, ка́ре ѧ фи кꙋприне де ми́нте тъгъдꙋа́.

§. 89. Ачепътýрй але ачéствă де фáчерĕ чéлор чè сắнт шй де лсвши́рй.

Дечй дáр фїйнд кă л фи́рĕ чéлор чè сắнт, мвлте сă фáк лфїешкáре зй, шй нимúк дин нимúк, де áичĕ тоáтă матéрїа чĕ дин тáю ѡ сокотĕ л ăтоме, кáреле зичĕ кă ăв де ѡсебúре двпă мăрúме, фигвръ, шй грештáте, ăр нв двпă хрóмă, кăлдвръ, рăчĕлă, шй ăлте лсвши́рй, шй кáре сă пóартă, зичĕ, двпă лдоúтă мишкáре, грештáте ăдекă шй ловúре; дин ălкътвúрĕ кăрора тоáте сă фáк, шй дин деслегáре, тоáте сă стрúкă, ăр дин лсвши́рй тоáте фенóмениле чéлор чè сắнт фирéскй сă тráг.

§. 90. Фїлософїа ачéствă морáлникă.

Ăр л йлáїкă лбцă кă скóпосвл ă тоáтă вїáца, двпă тăквта двоúре ă ѡаменилор, ĕсте феричúрĕ, нв лсă ачéа лнáлтă шй нелиψúтă, чй чĕ двпă стáрĕ фїешкáрвă, шй ачáста зичĕ кă стă лтрв плăчére; ăр плăчúрĕ, лтрв недврéрĕ, шй нетвркврáрĕ сvфлетвлвй. Шй зичĕ кă кв кврцéнїа шй кв ăлте бвнътăцй трéбве чинебă сă се гътéскă; Дáр лсă, фїйнд кă шерчĕ дин фїлософíа лвй пре немврúрĕ сvфлетвлвй, пре Дмнезеáска прóнїе шй пре Дмнезеáска фрúкă, ăрътáт ĕсте, кă сvрпà лпревнă шй пре чéле май мáрй кóлдврй шй лдемнáрй спре бървте. (1)

(1) Нв ĕ де мирáре дáр, дéка нв тóцй ĕпїкврїй ăв оврмáт бїáца чĕ лзвдáтă ă дăскълилор лор.

§. 91. Фїлософїй вклѣктїчй.

Ачѣщїа дăр сѫнт фїлософїй, дела карїй фїешкăре врѣс сăв нѫмит. Дăр ѫскѫ ăв фост шй оуній карїй не ѫдрѫзнинд ă сѫ ѫкрединцă ла стъпънѣска хиспѫ ă кѫїва, ăв хотърăт сѫ протимисѣскѫ кипѫл ѣклектик де ă фїлософй, карїй шй нічй сѫ вор жѫдекă врѣдничй де нѫмирѣ ѣресїѫцилор, (четăшилор.)

§. 92. Вклѣктичй прѣ вѣкй.

Мѫкăр кѫ шй май тоцй вресїархїй, ăдекѫ Пѫлагора, Сократ, Зинон, Димокрїт, Епікѫр, Платон, ăшă ѫскѫ шй ѫсăш Арїстотел, мѫкăр, хик кѫ тоцй ачѣщїа вклѣктїчй ăв фост; шй пентрѫ ăчăста ăтътѣ кăй шаѫ ălес, ѫрй че ăр фй фост ăдевърăт шй врѣдник де кѫнощинцѫ, дин тоате пърциле ăдѫнăндѫшй, дар ѫскѫ сѫ хиче кѫ чел май ѫтăю ѫчепътóрю ăл фїлософїей вклѣктиче ăв фост Потăмон.

§. 93. Чине ăв фост Потăмон.

Ачѣст Потăмон ăв фост де нѣм Єгуптѣн, ѫр де пăтрїе Алеѯандрѣн, шй ăв ѫфлорит кѫ пѫцин май наінте де Лаерт, сăв май вьртóс де Августъ, ѫкѫ Сѫида хиче кѫ дѫпѫ дăнсѫл; ăчѣста дăр, ăфăрѫ де Елементѫриле фїлософїей, сѫ лăдѫ кѫ ăв лъсăт шй ѫ Упомнимѫ ла Полїтїка лѫй Платон.

§. 94. Карїй ăв оурмăт дѫпѫ медóдѫ лѫй.

Ѫр ă кѫтă пре вресїѫцїй лѫй Потăмон ачѣлѫ, ăр фй лѫкрѫ фăрде кăле; (пентрѫ кѫ дѣка

ă-

âчéцїа сѫнт вклéктїчй, оўнде сар âфлà?) дáр ѓсѫ éсте âдевърáт, кѫ âпъръторюл âчéла âл вклéктїчилωр фїúнд Ѓлеѯандрéн, ѓтѫю Ѓлеѯандрéнїй фїлóсофй шй оўрмътóрїй лωр пъгѫнй шй Хрїстїáнй, âў прїимúт мелóдѫл лўй.

§. 95. Дин пъгѫнй

Дéчй дáр чéй май дин тѫю дин чéй че âў ѓвъцáт âчáстѫ фїлософíе сѫнт Ѓммóнїе Саккáс Хрїстїáн, шй âскўлтътóрїй лўй пъгѫнй, Плωтїн, вренїе, Сѳрїгéн, Порфúрїе, (кѫйниле âчéла ўте ѓпротúва лўй Хс̄,) Їамвлїх, Сωпáтрў Сúрўл, вдéсїе, Хрусáнѳїе, шй ăлцїй, кѫцй сѫ кўнóск де ѿвъще сѫпт нѫмúрк Платѡничилωр чéлωр май нóй, пре кѫм ē Сурїáн, Сѳлумвїодωр, Прóклў, Мáрїн, Игїáс, Їсúдωр, Дамáскїе, шй ăлцїй мўлцй.

§. 96. Дин Хрїстїáнй.

Нăр дин чéй кў нѫмеле лўй Хс̄ нѫмúцй, саў ѓделетничúт ла âчáстѫ фїлософíе, дўпѫ Ѓммѡнїе Саккáс, Климент Ѓлеѯандрéнўл, Сѳрїгéн, Ѓдамáндїе, Григóрїе фъкътóрюл де минўнй, пре кáрїй â âвк̄ ѡаречѣ май мўлт де кáт чéй лáлцй пърúнцй âй весéричїй, де мўлт Ѳеолóгїй âў възўт.

§. 97. Де сѫнт тóцй âчéщїа âдевърáцй вклéктїчй.

Ѓ зúче âдевърўл, éсте лўкрў ѓцелепцéск âлéмерк кáре тóцй âчéщїа âў фъкўт; дáр ѓсѫ тóцй чéй лáлцй фїлософй пре Плáтωн âў гъсúт кў кáле âл протїмисй; пентрў âчáста дáр кѫцй, пѫнѫ âй-

чк

чѣ сав нѹмѫрат ѫтре ѳклѣктїчй, дрептате ѳ ѫ сѫ пѹне шй ѫтре Платоничй.

§. 98. Ѫчепѫтѹра фїлософіей скептиче.

Шй пентрѹ ка сѫ нѹ фіе лйцит кѹвынтѹл нйчй де чѣле де рѫс, кѹ фїлософїй ѫчѣцїѫ догматичй ѫпревѹнѫм пре скептїчй, карїй, дин нечетата ѫмфїволїе, шй ѫпоретїчй сѫ нѹмѣск, шй ѪКаталиптїчй, гѫндинд кѫ нимик нѹ ѣсте причепѹт. Ѫр ѫчепѫтѹра ѫчѣцїй фїлософїй ѡ прїимѣск дела Пѹррѡн Илїанѹл, (дин врѣмѣ лѹй Ѫрїстотѣл,) кареле читинд скриселе лѹй Димокрїт, шй дела мѹлцй фїлософй ѫскѹлтѫнд, ѫр май мѹлт дела Ѫнаѯархѡ, ѳ сокотит кѫ нимик нав ѫфлат ѫдевърат, сав лѫмѹрит, шй гѫндинд кѫ нѹ сѫ поатѫ нйчй де кѹм сѫ причѣпѫ чинева чева, сав мкар сѫ префѫчѣ кѫ ѫчаста сокотѣ.

§. 99. Оѹрмѫторїй ѫчѣцїѫ.

Дар шй де нар фй май фост ѫлт чева май фѫрде кале де кат ѫчастѫ фїлософіе, кѫрїѫ нимик нѹ ѣра ѫ ѫвѫцѫ, де кат кѫ нимик нѹ ѣ кѹ пѹтинцѫ ѫ цй, шй ѫкѫ лѫнгѫ ѫчѣстѣ скептичїй ѣра дацй латот фелюл де вїацѫ оѹрѫтѫ, шй мѹлт рѫс причинѹл ла мѹлциме, кѹ тоате ѫчѣстѣ нѹ пѹцинй сѫ вѫд оѹрмѫторй шй ѫчѣцїа: ѫдекѫ Тїмѡн, ѳкатѣѹ Ѫвдирітѹл, ѳврїлохѡ, Навсїфан, шй дин скептичй чѣл прѣюте шй прѣ ѫцелепт Сеѯт ѳмпирїкѹл, ѫле кѫрѹл скрисе, прин кре сѫ сфѫдеще, зикѫнд, кѫ нѹ ѣ кѹ пѹтинцѫ сѫ цїе чинева чева, мѹлте пре дѫнсѹл ѫла ѫрѫтѫ кѫ ѫр фй цїѹт.

КЯП

КАП 4.

Де чѣ дин мижлóкъл вѣкълъй шѝ нów фїлософíе.

§. 100. Ачепъ́тъл фїлософíей Схолáстїче.

Яшà дáр фїлософíа ѧ Грéчїа сáъ ѧпърцúт ѧ прѣ мъ́лте врéсърй; дáр пъ ла мижлóкъл вѣкълъй фїлософíа чѣ дъпъ Ярїстотел áъ стъпънúт тоáте Каѳедриле Якадéмїилωр; дáр фїúнд къ Яравїй ѧтъню áъ прїимúт пре дънса ѧ Шкоáлеле лωр, традъкънд ѧ лúмба лωр скрúселе лъй Ярїстотéл, шѝ тълкъúндъле дъпъ Ѵпомнúмеле лъй Якерóю шѝ Якїкéнде мъ́лтъ врéме пре âчéстѣ читѣ ѧ шкоáлеле дела Вгъ́пет, дин Яфрїка, шѝ дин Іспáнїа, âчéстωра оъ́рмънд Хрїстїáнїй, дин Оъ́стима âчéа Ярїстотелéскъ, шѝ Яравїчéскъ áъ скóс хáосъл чéл нóъ âл фїлософїей Схолáстїче. (1)

(1) Къ дин лáкъриле âчéлѣ Яравїчéщй Ѣра скоáсе оъ́рдóриле âчéлѣ Схоластїчéщй де мъ́лт сáъ къноскът де Іωс. Скалїгер.

§. 101. Чéй май дин тъню Схолáстїчй.

Дáр âпъръторїй âчéстъй Врéс Пéтръ Якелáрд, Пéтръ Ломбáрд, Ялеѯáндръ дин Ялéс, Ялвéрт Мáгнъ, Ѳωмà Якинáтъл, Іωáнн Дънс Окóтъл, Дърáнд дела Офúтъл Порчїáн, Гъїлéлмъ Окáм, шѝ Гаврїúл Бїéлм, âчéщїа тóцй âкъм, нъ-

нѫ нѫмай пентрѫ трѫфіа (1) схоластїкъ шѝ несъ-
нътоаса кѫрїозитате; чѝ шѝ пентрѫ некѫвїинчо-
сѫл кѫвънт ал спѫнерїй шѝ ал ѫвъцътѫрїй, ръс
причинѫеск дѫпъ кѫвїинцъ чѣлѫр май ѫцелѣпцй.

(1) Де айчъ шѝ нѫмирле ачѣлъ крѣдниче де ръс; пентрѫ къ Албѣрт къ кемъ ѫвъцътѣрїѫ небирѫит; ѫр Рихард демѣда Вїлла, Вредник де крединцъ; ѫр Скѣтва, Прѣдесъ-ржшит, ѫр Бонавентѫра, Серафїмїческ; ѫр Фѫмъ Акинател, Херѫвїмїческ; шѝ алцїй алтфел,

§. 102. Ѫвъцътѫра ачестѫра.

Дар ачѣщй ангеличѣщй, шѝ Херѫвимичѣщй, шѝ Серафимичѣщй ѫвъцътѣрй, нѫ нѫмай пре тоатъ фїлософїа шѝ Теологїа кѫ прѣ мѫлте грешале аѫ спѫркат; чѝ ѫкъ шѝ ѫ фїлософїа моралнїкъ аѫ ѫтрадѫс оѫрѫтеле ачѣлѣ ѫчепѫтѫрй, ачѣлѫй де крезѫт, а мелодѫлѫй де ашъзарѣ войрей, а пъзирей скопосѫлѫй, а пъкатѫлѫй фїлософїѣск, пре карале Іисѫїцїй ѫкъ шѝ акѫм кѫ минѫнаре ле ѫтребѫинцѣзъ.

§. 103. Ѫвъцътѫра лѫй Аристотѣл сав ѫрдъчинат шѝ ѫ школале Протестанцилѫр.

Мъкар къ Лѫтер аѫ ѫтребѫинцат тоатъ пѫтерѣ кѫвънтѣрїй сале спре а кѫрцй бесѣрика де оѫрдѫриле ачѣлѣ Схоластичѣщй, ѫкъ скопосѫл сѫѫ атѫта аѫ линѫит а ѣшѝ дѫпъ дорире, ѫ кѫт нѫ май пѫцин ѫвъцътѫра лѫй Аристотел аѫ прине рѫдъчинй шѝ ѫ школале Протестанцилѫр, ѫ оѫ-нисе семпличе Схоластїкъ, ѫр ѫтр' алтеле кѫрцитъ де Меланхѫон шѝ де алцїй, карѣ прѣ а локѫрѣ ѫ мѫлтъ врѣме аѫ ѫфлорит.

§. 104.

§. 104. Фїлософїй ноуй, карїй аў сърпат пре Аристотел.

Шй спре асърпа акъ пре Аристотел дин Калкидръ мълте фелюрй де апъкътърй наў лиуит; динтръ кареле лаў ътът пре дънсъл ын Італїа, Лаурентїе Валла, Маріе Нїзолїе, Адріан Кардинал, Франчиск Патрикїе; тар ын Франца, Петръ Рамъл, шй май кў юцълъ Петръ Гасендй, шй ын Германїа, Данїил Оффман, дар нў мълт аў испръвит.

§. 105. Чине шй че аў ынойт дин Врестриле челе векй.

Чине аў войт съ май ръдиче вре оунъл дин Врестриле челе векй, нимик май мълт ын філософіе наў фъкът, пентръ къ де шй саў апъкат съ ыноаскъ, Франчиск Георгїе, шй майнаинте де ачеста, Пікъл Мїрандола, пре чел Пуѳагорїческ; тар Висарїон Кардинал, шй Марсилїе Фїкїн, пре чел Платонїческ; тар Їст Липсїе, шй Каспр Скїопїе, пре чел стоїческ; тар Петръ Гасенди, пре чел Епїкурїеск; шй Бернардин Телесїе пре фїлософіа лъй Парменід Блеатъл, дар шй остенкла ачестора пъцин де нў саў дешъртат ын дешърт, нў маре лъдъ фъкъндъшй.

§. 106. Чей че аў нъскочит нояъ сустиме, каре нў мълт аў плъкът.

Тар челе ноуъ сустиме але фїлософилор май мълт саў бестит, каре нў нумай пъла мижлокъл бъкълъй, чй шй дин врем ъ адептърїй цїїнце-

лор

лор сав нъскочи́т де Раймо́нд Лъллъ, Франчи́ск Патрїкїе, Пе́трв Ра́мъл, Їерон. Карданос, Ѳомас Кампане́лла, мъкар къ то́цїй ачецїа нв мъцїй оурмъто́рю ав авът.

§. 107. Чи́не сав ѧделетничи́т ла е̃ксперїе́нце.

Пр амінтерк фїлософїа е̃сте прк мълт датоаре прк ѧцелепцилор ачелора къркаці, карїй е̃ксперїенце (черкърй) ѧтребуінцънд динтр' ачест кв ноѡ нъскочирй ші лъкърй де скмъ ѡав ѧбогъці́т; пентрвкъ ашà Гълїелм Ѧрвев ав афлат (1) куклофорїа сѫнцелвй, пр Каспв Ѧсе́лїе, вінеле лăптелвй, пр Корне́лїе Древе́лїе, ші Ѧнтѡнїе Левенхоек, ѧтребуінцърк мїкроскопїилор, дин превнъ кв Робе́рт Со̃скїе ші Пе́трв Коре́лло; пр Галїле́й, Тилескопїиле ші Дорвфорїй лвй Зевс; пр Касін ші Вигенїе, пре дорвфорїй Кронълвй, пр Хрїстофор Схейнер, пре пе́теле соарелвй; пр Тохїрхаве, катоптриле чéле ърхітоаре; пр Торричел, Варометрїй; пр Корне́лїе Древе́лїе, Ѳермометрїй; Со̃ѡн гвберна́торвл де Магдебврг ші Робе́рт Бо̃ле ші ăлцїй, Ѧнтлїа пневма́тїка; пр Ѳеофраст Паракелс ші Данїил Генерт, ші Робе́рт Ко̃ле, Хімїа; пр Їѡан раїос, Ѧнатомїа Пла́нтелор, дин превнъ кв Марчел Малпи́гх, ші ăлцїй ăлтеле де ачест фелю, сав ав афла́т сав де ăлцїй, афла́те е̃й лъв ăдвс ла съвършире.

(1) Дар ăлцїй ав пвс ла ѧдоăлъ слăка май тътърѡр ачéстора; пентрв къ куклофорїа сѫнцелвй е̃сте къзвтъ май де наінте, зик оу̃нїй, де Пăкел Сарпїе, ші де Ѧндре́ю Кесалпін; пр Дорвфорїй лвй Зевс, де Сїмѡн Ма́рїе; пр пе́теле

теле соáрелвй, де Лéѡн Ăллóтїе; ѿр Варомéтрїй, де Валéрїе Мáгнвл, шй Кавчúнвл; ѿр Ѡермóметрїй де Робéрт Флвд; ѿр химїа, де Е̂гуптéнїй чéй вéкй, де Димокрúт, шй ăлцїй: ѿр âрхитоáреле Катоптре, де Е̂вклúд, шй ч.л. сх поáте се фй âфлáт мвлцй âчéлкшй, шй сх нв сх цíе оўнвл пре ăлтвл.

§. 108. Лáвдх кътрх Франчúск Бáкѡн Верулáмїе.

Дар сх кўвúне сх мхртўрисим, кх нў пўцúн âў контрїевўúт спре спорúрк фїлософíей Франчúск Бáкѡн Верулáмїе; Парáдигма кáрвх âў оўрмáтѡ шй ăлцїй шй сóцїй сáй ла цїйнцеле слăвúтелѡр соцїетăцй чéй Ăнгличéцй шй Парїсїачéцй, шй â Берлúнвлвй, шй â йскодитóрилѡр натўрей.

§. 109. Історíа лвй Картéсїе.

Дар Гўстимеле чéле май нўмúте ла чéй нóй, сáнт â лвй Декáрт, чк мўстїкохимїчéскх, шй чк Метафўсїко-маѳиматїчéскх, ла кáрк Леївниц, Нéѹтѡн шй ăлцїй сав ѧделетничúт; шй Декáрт Ренáт, дин фамúлїа Ăгатвнїка, францéз де нéм, âў фóст ѧчепхтóрюл Гўстимей сáле, кáреле âскўлтáнд фїлософíа ла Іесўúцй, шй петрекáнд кътъва врéме бїăцх нестхтхтоáре, ѧ чк май дўпх оўрмх сав дáт ла фїлософíе, шй прин мвлте четăцй шй ѡráше âле Бéлгилѡр фїйнд незгáт де сéмх, пăнх кáнд âў дáт ла лўмúнх скрúселе сáле нў фхрх máре слáвх âчéлѡр ѧцелéпцй. Сав сфършúт ѧ Стоколм ѧ Швекїа пăла 1650.

§. 110. Оўрмхтóрїй âчéствх.

Шй âў âвўт прк мвлцй оўрмхтóрй, дин кáрїй чéй май âлéшй Енрúк де Рвї, Данúил Ăйсторп,

Ăн-

Ѧндрѣю Бребоорд, Їоан Клаубѣрг, Ѧнтѡнїе Мағнѹл, Лѹдовик дела Форге, кѹ стрѣдѹирѣ кърѡра ѧтр' ѣтѣта ѧѹ спорит лѹкрѹл, ѧкѣт Теолоґїй шй фїлософїй Бѣлгилѡр, де шй ѧмар ѧтѣю сав ѧпротивит ѧчѣствй Брес, кѹ тоате ѧчѣстѣ ѧ Ѧкадемїиле лѡр сав ѧтрадѹс ѧчепътѹриле лѹй Дескарт; дар ѧсъ тоатъ стрѣданїѧ спре ѧвъцътѹра ѧчѣствй Брес, сав фъкѹт спре сѹрпарѣ ѧчепътѹрилѡр ѧвъцътѹрюлѹй, пре кѹм шй ѣлцїй ѧѹ бъзѹт.

§. 111. Ѧчепътѹрй ѧле ѧчѣствѧ Лоґїчѣщй.

Дечй дар Дескарт, дѹпъ чѣ че съ кѹвине ла лоґїкъ сокотѣ, къ де тоате съ кѹвине ѧ съ дїспѹтà; (ѧ съ ѧтребà) шй ка съ нѹ казъ ѧ скептїсмос ѧчастъ Дїспѹтаціе, прїимѣ ѡ ѧчепътѹръ; ѣѹ ѧцелег, сѧнт дар; де кăре непѹтинцъ фїинд ѧ съ дїспѹтà, фїинд къ ной ѧрътат шй ѧведерат ѧцелѣщем, нѹмай пре ѧчастъ ѧведератъ шй кѹратъ ѧцелѣщере ѡ пѹнѣ Крїтирїѹ ѧл ѧдевърѹлѹй; шй пентрѹ ка съ вїе чинева ла ѧчастъ ѧведератъ шй кѹратъ ѧцелѣщере, оучениčїй лѹй, шй май въртос Ѧнтѡнїе Мағнѹл, шй Клаубѣрг, сав ѧпѹкат съ доведѣскъ ѧ кърциле Лоґїчѣщй че ѧѹ скрис.

§. 112. Метафусїчѣщй.

Ѣр пре фїинца лѹй Дмнезѣѹ, Картесїанїй ѡ ърътъ дин Їдеа фїинцей чѣй Прѣдесвършит, пре кăре Їдее непѹтинцъ ѣсте ѧ ѡ ѧцелѣще, фъръ ѣстимѣ чѣ де ѧпѹрѹѣ; ѣр пре ѧчастъ ѣпїхиримъ ѧтѣта ѡ чинстеск оунїй, ѧ кѣт нимик нѹ съ ѧдоеск ѧ ѡ нѹмй доведире дин чѣле дин тăю; ѣр

дъхъл ла дъншїй ёсте фїїнцъ целегътоáре, дъпъ кум шй тръпъл ёсте фїїнцъ тíнсъ; дáр цъ сокотíнд оунїй, къ фїїнца дъхърилор стъ кърáт нумай тръ а целéце, непътíнцъ ёра съ нъ съ ювёскъ система причинїй: чéй дъпъ причинъре, шй а Бекеранїсмълуй.

§. 113. Натурáлниче.

Пър тръ чéле фурéшй пъне елемéнтърй де трéй фéлюрй немърунит тинзáндъсъ, шй дешекúте дъртежúрй сáвършинд, шй ла пáрте принсе препъ ла ненумърáцй Горй шй Планúцй, нотáнд тóцй тръ дъртежúриле лор. Пър Систима лумїй дй плачё áчéа алуй Коперник; пър пáтимиле чéлор лáлте фїїнце натурáлниче, шй мишкáриле шй причиниле ле лумурéше къ кубинте миханичéшй, шй áчáста ёсте къ âтáта йстецúме нъскочúтъ, ла кáт пáре къ âдевърáт врéдник де лáудъ. Сокотéла луй цъ, къ тоáте чéле лáлте бїецуитоáре, âфáръ де ум, сáнт лиуúте де симцúре, шй сáнт гоáле мáкїне лиуúте де повъцуитóрю дин лъунтрю, áчáста нъ де тóцй сау прїимúт.

§. 114. Морáлниче.

Пър де фїлософїа морáлникъ май пъцин сау âпъкáт Картéсїе, дáр цъ фїїнд къ пъсéсе ушáре кáре ачепътурй де пáтимиле суфлетулуй, пре дънселе дъпъ áчáста âскулътътóрїй луй âу зидúт шй Ілаічёскъ Сúстимъ. (1)

(1) Шй съ лáудъ де оунїй, май въртóс â луй Арнóлд Гевлїнъ, шй âлуй Фїларéт, дар чё дин тóю цъ нъ ё де депáрте де Спїнозїсмо.

Дар ѯсѫ âчѣщїа, âкѹм сокотѣск кѫ пѫтимиле повѫцѹѣск пре мѝнте, âкѹм пѹн пре ѯнѫлта феричѝре нѹмай ѯтрѹ дрѣпта ѯтребѹинцѫре â пѹтерилор сѹфлетѹлѹй, âкѹм ѯкѫ шѝ пре вѫртѹте нѹ прѣ дрѣпт скрїѝндѹѡ; пентрѹ âчѫста сѫ пѫр â фѝ прѣ депѫрте де кѹноѫщете пре тине, ѯцелѣпта âчѣа хѝсѫ, де оѹнде требѹѝнцѫ ѣсте сѫ пѫсѫ тоѫтѫ ѯцелепчюнѣ.

§. 115. Лѫѹда лѹй Картѣсїе.

Пентрѹ âчѫста дар Картѣсїе ѣ шѝ брѣдник де лѫѹделе чѣле дин тѫю; пентрѹ кѫ де шѝ пѫре, кѫ нѹ ѯ тоѫте âр фѝ немерѝт, ѯсѫ жѹдѹл фїлософїчѣщїй робїй лѫѹ лепъдѫт, шѝ чѣлор дѹпѫ дѫнсѹл прѣвѹне ѻвсервѫцїй (кѫгѫрй де сѣмѫ) âѹ лѫсѫт. Шѝ ѣл, нелѫгрижѫнд сѫшй фѫкѫ брѣс âл сѫѹ, нѹ требѹе сѫ се прихѫнѣскѫ нѝчй де кѹм, пентрѹ кѫчй оѹченѝчїй лѹй сѫ пѫр кѫ пре брѣдничїа лѹй рѫзнмѫндѹсѫ, шѝ оѹнїй дин трѫншїй рѫѹ ѯтребѹинцѫнд ѯчепѫтѹриле лѹй, сѹѹ ѯнѫмолѝт ѯ фѣлюрй де пѫрѣрй химеричѣщй, сѹѹ мѫкар ѯ Θеѡрїй фоѫрте дешѫрте.

§. 116. Де âѹ їзворѫт Спїнозїсмѹл дин фїлософїа лѹй Картѣсїе.

Клеветѝре ѯкѫ âрѫтѫтѫ ѣсте шѝ â хѝче, кѫ дин шкоѫла лѹй Картѣсїе âѹ рѫсѫрѝт Спїноѹза Бенедїкт; пентрѹ кѫ âчѣста, де шѝ âѹ доведѝт ѯчепѫтѹриле лѹй Картѣсїе кѹ мелоѫдѫ Маѳематїчѣск, дар ѯсѫ нѹ дела Картѣсїе âѹ ѯвѫцѫт Панѳеїсмѹл, чѝ динтр' âй сѫѝ âѹ âвѹт пре чѝне сѫ оѹрмѣзе.

§. 117. Фїлóсофй Мустїкохи́мичй.

Ѣр фїлосóфїй мустїкохи́мичй сѫнт ѫпърциций ѫ мѫлте чéте; пентрѫ кѫ Теофрáст Паракéлс, шй фрáцїй Крѫчїй Рохїне, Робéрт, шй Флѫд, Ѣрà дешсебúций дé Ѣлмонт, Ѣр Поїрéт, Ѣкóв, Ваїхмїе, Кúр, Кѫлманос, шй чéй лáлцй, кáрїй сѫ скрїà ѫтре Теосóфй, âчéщїа нѫ сѫ ѫвоà ѫтре дѫнщїй ла чéл че Ѣрà Сумпéрасмѫ (ѫкеére).

§. 118. Ѫчéстура ѫчепътóрй.

Шй фїїнд кѫ де ѿщще чéй май мѫлцй дин грѫнщїй крéд, кѫ тоáте дин Дѫмнезéѫ âѫ йзворѫт, шй Ѣръш ѫ Дѫмнезéѫ сѫ ѫтóрк, шй зúк кѫ сѫфлетѫл Ѣсте пъртичúкѫ дин Дѫмнезéѫска фїїнцѫ, шй спре дешсебúте кѫцетърй, шй нешбичнѫúте тáйне ѫклїнкѫ, кътрѫ âчáста професéск шй Хрусопиía шй Ѳерапéвтїка генерáле, копилърúндѫсѫ; пентрѫ âчáста нѫ сѫ ва мирà нúменѫ âтѫта, дéка âчáстѫ фїлософíе Ѣсте неплъкѫтѫ ла Соцїетáте. (1)

(1) Ѫдáѫуесѫ, кѫ мѫлцй ѿбичнѫúндѫсѫ кѫ âчéст фéлѫ де меѳóд â фїлософй, ѫ чѣ дѫпѫ оўрмѫ ѫбéск â ѫтрадѫче шй ѿаре каре ѫчепътърй нефолосúтоáре ла соцїетáтѣ ѫменéскѫ, шй нѫ фърѫ ѫщѫрдїе сѫ ѫделетничéск спре ѫдрептáрѣ де ѿщще â тѫтърор стърилѫр.

§. 119. Ѫдрептъторїй лéцїй чéй фирéщй.

Дин чéй нóй фїлосóфй ѫкѫ âѫ фóст шй âчéа, че сѫ ѫделéтничúт ла лѫкрáрѣ цїúнцелър прáктїче; дин кáре, кѫ шй ла лéцѣ чѣ фирѣскѫ âѫ пѫс прѣ мѫлтѫ стрѫдáнїе трей ѣзвáцй, Оўгон, зúк,

ꙁик, Гроціїе, Ѳома Ѻкес, шй Самоил Пафендорф ла нименѣ нѫ ѣсте нецїѫт. (1) Пре ачещїа шй ѫлцїй пѫ оурмат, дар нѫ кѫ ачеаший немерире, ѫдекѫ Іоан Галдин, Лам. Вѫелаѳус, Хрїст. Ѳомасїе шй ѫлцїй мѫлцй.

(1) Гроціїе, Ѻкес, шй Пафендорф траг лѣцѣ чѣ фирѣскѫ, диптр' ѫ ачечепатѣрѫ, ѫдекѫ а соцїетаціїй; дар Гр. ꙁиче, кѫ ачаста сѫ кѫкине Дмнезейрей; пр Ѻкес, пентра пачѣ тятѣрѫ; пр Пафендорф, кѫ ѣсте коа лй Дмнезеѳ.

§. 120. Шй ай полїтичей.

Яшиждерѣ шй Полїтїка ѫлцїй ѫ ай май дрептат, шй май вѫртос Врм. Корїнгіе, Іѫ. Врр: Боїклир, шй ѫлцїй, диптре карїй чей диптрю сѫнт Італїанїй, ка кѫнд ар фи фост адѫшй дин сфїта фире спре лѫкрарѣ шй фрѫмосецарѣ ачещїй цїинце; дар дин трѫншїй, фїинд кѫ чей май мѫлцй ай апѫрат Монархіа, шй чей лалцй ай рѫдикат рѫзкою неспѫс асѫпра ей, диптр' ачаста саѫ нѫскѫт бѫтѫмѫтоареле ачелѣ Оустиме, ѫдекѫ Махїавелїсмѫл, шй Монархомахїа.

§. 121. Чей май дтрю Махїавеллїстй шй Монархомахй.

Шй ла Махїавеллїсмѫ, афарѫ де Нїколае Махїавелли Флорентїнѫл, сѫ адаѫгѫ Ѳома Ѻкес шй ѫлцїй дин Англезй, карїй силеск спре ачеа че ѫ нѫмеск сѫппѫнере пѫтимитоаре; пр пентрѫ Монархомахіе сѫнт Франчиск Ѳтоманѫл, Отефан, Іѫн. Брѫтѫс, Іоан Мїлтѫн, Іоан Ялаѫсїе, Ратвод Охелїе, шй дин Англезй май тоцй репѫблїканїй.

§. 122.

§. 122. Ачепатъриле фїешкъріѧ Ересіе.

Дъпъ оу́на, Махїавеллїстїй пре тоа́те ле да́ъ ѧпътерѣ ши́ во́ѧ Принцълъй, не ѧсърчина́ндъл къ ни́чй ѡ̂ даторіе катръ съппъший; ѩр дъпъ чѣй ла́лтъ Монархома́хїй, дървѣск норо́дълъй мърѝмѣ домніей; ѩр пре Прінц, ка пре оу́н слъжито́рю ѧл норо́дълъй, ѧл съппън ла жъдека́та четъцѐнилор, ши ѧкъ ши ла педе́ѱе ши мъ́нчй къ семеціе ши къ ѧдръзнѣлъ.

§. 123. Ачее́ре дин Історїа Фїлосо́фїка.

Ѧтъ́та мъ́лтъ ла нъ́мър Ѐсте ча́та фїлосо́филор, ши ѧтъ́тѣ фелюри́меле де нелѧвойй але пърѐрилор ѧтре дъ́ншїй, фїи́нд къ прѣ мъ́лцй про́ѱй ѡ̂аре към, ши нъ ѧтъ́та ѡ̂кито́рй де ѧдевъ́р, ѧкъ оу́неѡ́рй оу́нїй ѧъ професи́т ѡ̂ ѧцелепчюне пли́нъ де тоа́тъ рѫщта́тѣ, ѧрътъ́нд пре си́не пара́дигмъ де ѧвъцътъ́ръ нефолосито́аре: пентръ ѧча́ста нъ Ѐ ни́чй ѡ̂ мира́ре, ѧче́а че ѡ̂аре чи́не дин чей ве́кй ѧъ съцета́т ѧпроти́ва оу́нѫра ка ѧче́а; Къ ни́мик ѧша̀ нелеџюи́т наъ виса́т чинева̀ дин колна́въй, ка́ре вре оу́нъл дин чей че ѧъ фїлософи́т, нъ дин гъ́ръ ѧъ грѫи́т.

*****

Плинирe ла Елементѹриле де Історіа фїлософилор.

КАП 1.

Пандеісмѹл.

Тоцй фїлософїй, ât ât вѣкй, кât шй нóй, цiѹ, къ дин нимúк, нимúк съ фáче, шй дѹпъ оѹрмáре сънт силúцй съ прїимѣскъ вечничіа лѹмїй; (лгенерáле лсъ, кăр нѹ лпáрте) шй фїúнд къ нѹ тóцй âѕ деслѹшúт âчáстъ хúсъ âцїѡмъ, мѹлцй âѕ венúт ла Пандеісмѹ. Ла 1632 сав нъскѹт л Амстердáм Еврéѹл Венедíкт Спїнóза. Ячéста лкъ дин копилъріе шав âрътáт лклинáцїа сă спре кѹноцúнца âдевърѹлѹй; лвъцътѹра лѹй Талмѹд нѹл лдестѹлă, шй симцúрѣ религїѡасъ фъръ сѹперстúцїе, фъкúндѹл рéче спре слѹжúриле чéлор де ѡ кредúнцъ кѹ дúнсѹл, âѕ фóст йзгонúт де дúншїй.

Пентрѹ âчáста дар âскѹнс лтре Хрїстїáнй, сав лвъцáт лимба Елинѣскъ шй Латинѣскъ, Маѳимáтїка шй Фїлософіа, шй май вѣртóс пре чѣ Картесїенѣскъ, лъмѹрирѣ кáрїа лл стъпънѣ, дар нѹ лдестѹлă âдúнка лѹй Кѹцетáре.

Сúстима лѹй.

Дéчй дар шав пѹс лéце, съ нѹ прїимѣскъ де âдевърáт, фъръ нѹмай âчéл лѹкрѹ, â кáрѹа лбедерáре âр причéпе прин кѹвúнте дестóйниче; âшă

дар

дар ѣ́л кꙋцетѫ сфа́кѫ ѡ̂ Ѳу́стимѫ, ка́ре сѫ нꙋ кꙋприи́нѕѫ, де ка́т а̂дева́рбрй нечеса́рїе кꙋ геѡметрї́ческ мело́д. Прин а̂ча́стѫ стрѫда́нїе ѣ́л сав сби́т ла пꙋнтꙋ́л че́л май мна́лт а̂л Ѳеѡрїе́й!

§. 1. Ѣ́тѫ Пандеїсмꙋ́л.

Нꙋмай ѡ̂ фїи́нцѫ ѣ́сте, дꙋпре дми́сꙋл, Дмнезеи́рѣ. Фїи́нцѫ немѫрмини́тѫ кꙋ немѫрмини́те мсꙋши́рй але лѫци́мей шѝ але мцеле́церїй; ѣ́р то́т че ѣ̃ мѫрмини́т, нꙋ ѣ̃, де ка́т фелюри́мй але немѫрмини́тей лѫци́мй шѝ але немѫрмини́тей мцеле́церй.

Немѫрмини́та фїи́нцѫ.

Фїи́нца нꙋ ѣ̃ ѡ̂ ѣ̂сти́ме партїколя́ре, чѝ ѣ̃ ка ѡ̂ темелі́е ла тоа́те че́ле Партїколя́ре; нꙋ сав фа́кꙋт, чѝ ѣ́сте де си́не. Нꙋмай че́ле партиколя́ре сѫ на́ск, фелюри́мй немѫрмини́телѡр мсꙋши́рй; шѝ дин немѫрмини́та лѫци́ме, сѫ фа́к фе́люриле мишка́рїй шѝ але линиши́рей, ѣ́р дин немѫрмини́та мцеле́цере, фе́люриле ми́нцей шѝ але бои́рей; шѝ темелі́е а̂ тꙋтꙋ́рѡр трꙋпꙋрилѡр партиколя́ре ѣ́сте немѫрмини́та лѫци́ме; ѣ́р а̂тꙋтꙋ́рѡр мѫрмини́телѡр мцеле́церй, а̂бсолꙋ́та (некꙋприи́нса) шѝ немѫрмини́та мцеле́цере; а̂че́стѫ а̂мандо́ѡ сѫци́н оўна де ӑ́лта нечесите́ще (не мчета́т), шѝ сѫ а̂дꙋ́к оўна ла ӑ́лта, фа́рѣ сѫсѫ на́скѫ де ѡ̂себи́т оўна дин ӑ́лта. Тоа́те дар че́ле мѫрмини́те, шѝ трꙋпꙋ́рй шѝ сꙋфлете сѫ́нт мн Дмнезе́ꙋ; Дмнезе́ꙋ ѣ́сте статорника ши нескимка́та лѡр фїи́нцѫ; дар Дмне-

зѣѵ нѵ ѣ̃ чева дин чѣле мѫрминѝте, мѫкáр кѫ тóате чѣле мѫрминѝте ѣ̃с дин Дм̃незеáска фїїнцѫ нечеситѣ̀ще, п̃ар нѵ дѵпѫ їдéй шѝ скóпосе. Лѵкрѵрй ѧтѫмплѫтóаре нѵ сѫнт, чѝ нѵмай нечесáрїе, (неапѫрáте) легáте ѧпрéвнѫ слóкод кѵ Дм̃незéѵ, кáреле ѣ̃сте фїїнца чѣ оу̃нїкѫ, немѫрминíндвсѫ де вре ѡ̂ áлта; Лїкертáте (пѵтéре слóкодѫ) спре кѵцет нѵ ѣ̃сте, чѝ нѵмай дѵпѫ прíчиний фирéщий. Лїкертáтѣ ѣ̃сте кѵнощíнца лѵй Дм̃незéѵ, кáрѣ повѫцѵѣ̀ще спре дрáгостѣ лѵй Дм̃незéѵ, ѧ кáрѣ сѫ áфлѫ феричѝрѣ ѡ̃мѵлѵй. Ячáстѫ сúстимѫ дáр сѫ нѵмéще Панѳеїсмóс, шѝ дела Спїнóза, сѫ зúче шѝ Спїнозїсмóс.

§. 2. Чѣ фолóс âѵ фѫкѵ̀т Лóк ѧ Фїлософíе?

Їѡáн Лóк Áнглез де нѣ́м, нѫскѵ̀т ѧ Брїнгетѡ́на ла 1632. сѫ лѫсáсе де Фїлософíа схолáстїкѫ, плѫкáндѵй â сѫ ѧделетничѝ ла скрїитóрїи Клáсїчий. Дин скрúселе Картесїáнилѡр саѵ ѧвитáт п̃ѫрѫший спре дрáгостѣ цїїнцелѡр, май вѫртóс â Фїлософíей шѝ â Медїчúней; шѝ де шѝ сѵрпѫ мѵлте сокотѣ́ле âле лѵй Картéсїе, ѧсѫ п̃ѵ плѫкѵ̀т ѧвцѫтѵ̀ра лѵй де ѧведерáре шѝ лѫмѵрúре.

Причúна дїспѵ̀телѡр Фїлосóфилѡр.

Лóк причепѵ̀, кѫ вéчничиле дїспѵ̀те (недвоúрй) âле Фїлосóфилѡр, вúн дин нехотѫрѫ̀рѣ нѵмелѡр шѝ â їдéилѡр, шѝ кѫ прин черчетáрѣ мúнцїй ѡ̃менéщий шѝ â кѵпрúндерїй кѵнощíнцелѡр, сѫ пóт рѫдикà кѵ тóтѵл. Кáртѣ лѵй нѵмúтѫ: Черкáрѣ мúнцей ѡ̃менéщий, ѣ̃сте плѫкѵ̀тѫ мѵлт, âшúждерѣ шѝ мелѡ́-

дѵл

дѫл лѫй. Ѭр âчéл де Ѣдѫкáцїа копíилωр їѧѫ причинѫйт мáре слáвъ.

Скопóсѫл лѫй Лóк.

Чертетáрѣ кѫноцúнцелωр дѫпъ ѧчепътѫрúй, ăдекъ лѫкрѫриле, терминíй (хотáрѫле), шù ѧтрекѫинцáрѣ лωр, âчáста âѫ фóст скóпосѫл лѫй Лóк. Ѣтѫ Уполéсѫл Ідéилωр ѧннáте (ѧнъскѫте). Симцúриле шù лѫáрѣ âмúнте сáнт ѧчепътѫриле тѫтѫрώр Ідéилωр нóастре, дин кáреле оѫ̆ниле сáнт сémпличе (âле търимéй, лóкѫлѫй, лъцúмей, фїгѫрей, мишкърїй, линицúрей, ѧцелéцерїй, войрей, Ѯстúмей, врéмїй, цинéрїй, пѫтéрїй, плъчéрїй, ѧтристърїй). Ѫлтеле компѫсе (âлкътѫйте) (âле фїйнцей, ѧтѫмплърїй, релáцїей). Ідéиле сémплїче сáнт лѫкрѫрй ѧ фáптъ, пре кáреле сѫфлетѫл ле прїимéще, ка ѡ хъртíе нескрúсъ. Чéле компѫсе съ нáск дин чéле сémпличе прин лѫкрáрѣ мúнцей, ăдекъ компѫнере, ѧпротúвъ пѫнере, âдъѡцúре, скъдére. Ѫшà фáче мúнтѣ шù îдéй слóбоде (лúбере) шù âрхéтупе, прекѫм чéле Мαѳимáтїче шù Ѭлїче.

Чè ѧдрептáре âѫ фъкѫт Лóк ворбúрей.

Мѫлте Ѻбсервáцїй (бъгърй де сѣмъ) âѫ фъкѫт Лóк де ѧшълъчюниле лúмбїй ла ѧсоцúрѣ, саѫ нелсоцúрѣ îдéилωр дѫпъ Ѯстúме шù релáцїе, прин ѧведерáре, доведúре, симцúре, шù жѫдекáтъ; де оѫ̆нде йзвораще фелюрúмѣ кѫноцúнцей, ăдекъ чѣ ѧведерáтъ, логїчѣскъ, симцитúвъ шù де крезѫт. Ѫкъ шù де тéрминй, ѧтребúнцáрѣ шù рѣ́ша лωр

ѧтре

ынтребуинцáре. Лóк скóате тóате кунощúнцеле дин ѣксперїенцъ (черкáре).

§. 3. Чѣ ăй фъкýт Кондїллáк?

Стéфан Конéт Кондїллáк Францéз де нѣм, нъскýт ла 1715, ка съ ăдýкъ ла сфършúре пре ѣмпирісмý лúй Лóк, ѣл скокóаръ тóате трéптеле пýтéрилор сýфлетýлúй, шй ле ăдýче пре тóате ла симцúре прин ынчепътýра модїфїкáцїй, (скимбáрїй де фóрмъ.)

Прин кýрцúрѣ лúмбїй споréще цїúнца.

Ѣл ăдýче тóатъ цїúнца ла чѣ май сéмплїче спýнере, шй крéде къ ăтýнчѣ пóате съ се ынвéце, ка Малимáтїка. Ямéстекъ ынчепътýриле ѣмпирїéй (черкáре ын фáптъ) шй ăле Теорїéй, крезúнд къ тóатъ кунощúнца съ тráце дин ăчéлаш ынчепътýръ. Ячéста ѣсте Парáдигма Фїлософїéй Францézилор, пънъ ăкýм.

§. 4. Чúне ăй фóст Леївнúц.

Оўнýл дин чéй мáрй Фїлóсофй, ăй фóст Готфрúд Вїлéлм Леївнúц. Ѣл ăй ынцúцишáт тóате цїúнцеле, ăр май бъртóс Малимáтїка шй Фїлософїа. Нѣмц де нѣм, нъскýт ын Лейпцїк ла 1646. мýлтеле лúй читúрй, корреспондéнцїй, калторїй шй черчетáрй дин тинерéциле лúй, ынъ шй релáцїиле лúй кý чéй май ынцáцй дин врéмѣ съ Фїлософй, Полїтїчй шй Прúнцй, тóате ăчéстѣ ăй контрібýит спре мýлта лúй ынцúцътýръ.

Дрѣп-

Дрептъ пърере.

Ел крезъ къ сънт адевърърй нечесарїй, довединрѣ къръра нъ поате съ се наскъ дин Експерїенцъ, чй есте ътемеатъ ъ съфлет.

Крїтирїй адевърълъй.

Пър Крїтирїй адевърълъй, дупре дънсъл, сънт пентръ адевърърриле нечесарїй, ъчепътъра Контрадіцїей; пър пентръ челе ътъмплътоаре, есте къвънтъл дестойнїк, каре не повъцъеще спре къвънтъл чел май дупъ оурмъ, афаръ дин ширъл лъкърилър ътъмплътоаре.

Къвънтъл чел дупъ оурмъ.

Пър къвънтъл чел май дупъ оурмъ ал адевърълъй де ъчепътърриле челе ъ нъскъте шй нечесарїе, есте Дмнезеъ, йзворъл а тот адевъръл нечесарїъ шй вечник.

Сустима лъй Леївниц.

Кентръ Сустимей лъй есте, Монадологїа, прин каре ъ крезът, къ ар фи афлат къвинтеле челе май дупъ оурмъ але кънощинцелър лъкърилър. Експерїенцїа не ъвацъ, къ сънт фїинце компосте; аша дар шй семплїче; дин челе семплїче съ фак челе компосте; шй симцирѣ непътънд съ ле къноаскъ, ни съ пар компосте шй лъците. Тоате фїинцеле прагматїче ъ ъсъшириле лър, прин кареле съ дезебеск оунииле дин алтеле; пентръ къ нъ съ поате а фи дов лъкърй де тот асемент дупъ ътрънсечеле лър ъсъширй. Шй ъсъширй ътрънсече алтеле нъ

сънт,

сѫнт, де кѫт причѣпериле, пентрѫ ѫчѫста пѫтѣриле спиритѫлниче сѫнт Монѫде, кѫреле нелучетѫт вѫр сѫшй скимбе стѫрѣ лѫр, сѫѫ сѫнт ѫутомѫте пневмѫтїче.

Чѣ ѣсте Дїмнезѣѫ?

Дїмнезѣѫ ѣсте ѫтѫл ѫчепътѫрѫ ѫ тоатъ кѫноцинца, шй ѫфїинцѫрѣ шй фїинца челѫр че сѫнт, ѣсте дѫр ѡ немърминитъ ѫчепътоаре монѫдъ, шй монѫде парѫгѫге шй мърмините, деѫсебиндѫсъ оуниле динтр' ѫлтеле прин трѣпта фелюрймей де ѫ причѣпе. Монѫде фъръ ѫцелѣцере, сѫнт трѫпѫрй дорминд, пѫр кѫ ѫцелѣцере, сѫфлете; кѫ ѫцелѣцере нелъмѫрите, сѫнт сѫфлетеле добитоачелѫр, пѫр кѫ ѫцелѣцере лъмѫрите, сѫфлете кѫвънтътоаре. Шй ѫцелѣцериле челе лъмѫрите ѫшй ѫрътъ лѫкрѫрѣ лѫр, пѫр челе нелъмѫрите, пътима лѫр. Монѫделе парѫгѫге сѫнт тоате ѫтрѫпате. Монѫделе ѫцелегътоаре сѫнт кентрѫ трѫпѫрилѫр, прин кѫреле ѣле привѣск пре челе лѫлте депъртате пѫрцй ѫле лѫмїй. Фїешкѫре монѫдъ ѫрътъ ѫ сине, тотѫл дѫпъ деѫсебите трепте, шй фак ѡаре кѫре порнире шй лѫкрѫре, оуна спре ѫлта дѫпъ немърминита ѫцелепчюне шй пѫтере ѫлѫй Дїмнезѣѫ. Ячѫста ѣсте: Преѫшъхѫта ѫрмоніе.

Пѫр Дїмнезѣѫ фїинд монѫда монѫделѫр, ѫшѫ дѫр тоатъ фїинца ѣсте фѫлгѫрѫцїе дин Дїмнезѣѫ, мърминитъ прин мърминѣрѣ фїинцей. Шй тоатъ ѫфїинцѫрѣ ѣсте прѣѣбнъ ѫтрѫ рѫндѫѫла челѫр че сѫнт, де шй поате сѫ ѫйѣ ѡареш кѫре несъвършире;

ре; дăр пентрȣ âчăста ĕсте фїешкăре фїинцъ, ка съ âжȣнгъ ѧ трĕпта съвърширей шй â ферічирей сăле, шй ка ѡ пъртичикъ дин тот, контрївȣеще спре съвърширѣ тотȣлȣй.

Ѧшезъчюнѣ.

Ĭăр рѫтăтѣ Метафусїчĕскъ ĕсте нечесăрїе хотъръре ѧ фїинца лȣкрȣрилор мърцинитe, дин кăрѣ оȣрмĕзъ рѫтăтѣ фирĕскъ, ка ѡ дȣрере, ĭăр чѣ моралічĕскъ, ка ѡ грешалъ. Рѫтăтѣ моралічĕскъ ĕсте дин лївертăтѣ мінцилор мърцинитe, шй ĕсте âлĕгере â оȣнїй фăпте фирĕскъ, дин мȣлте ѧтѫмплътоăре, фъкȣтъ дин причинй дестоїниче; шй кȣ тоăте къ ѧ лȣме тот че съ фаче, ĕсте фъкȣт нечесăрїȣ, ăдекъ дин причинй дестоїниче, съ кȣвине ѧсъ ѡмȣл, нецїйнд фїторюл, (чел че ва съ фіе) съ се сокотĕскъ кȣ минтѣ шй съ фăкъ че ĕ̃ май бȣн. *)

Прин âчестѣ леївниц âȣ войт съ фȣгъ де ѡарка оȣрзитоăре, шй де ѡарка войре â Картесїанилор, причина кăрїа нȣ ĕсте Ам̃незїȣ. Ам̃незїȣ нȣ боеще рѫтăтѣ, нічй чѣ фирĕскъ, нічй чѣ моралічĕскъ, дăр лъȣ лъсăт, ка нїще оȣрмăрй нечесăрїе дин хотъръръй нечесăрїе âле лȣкрȣрилор мърцинитe, дȣпъ кȣм съ кȣвинѣ ла пȣтинчоаса съвършире â тоăтъ лȣмѣ, ѧтрȣ кăрѣ ѧцелепчюнѣ шй кȣнщăтѣ лȣй âȣ пȣс, ѧтре трĕптеле ширȣлȣй натȣрей, ѡ âрмоніе, ѧтрȣ кăрѣ стъ ѡкърмȣирѣ лȣмїй де Ам̃незїȣ.

§. 5.

*) Ѧтъ требвинца де â ѧвъца фїйнцеле шй мещешȣгърилѳ

§. 5. Чине ăв фóст Вóлф?

Дúнтре оўрмѫторíй лăй Лѣївниц, чéл май вестúт ăв фóст Хрїстїáн Вóлф, нъскўт ѫ Бреслáвїа ла 1679.

Чѣ ăв фъкўт ĕл?

Ăчѣста ăв ăшъзăт ѫтрáю Ѭнкуклопедíе ă цїíнцилор ѫтрѣгѫ, шѝ ăв ăвъцăт пре чéле май мълте пърцй ăле ĕй. Шѝ пърциле Фїлософíей Ѳеорѣтїчѣ сънт лóгїка шѝ Метафúсїка, кўпринзăнд Ѻнтологíа, Ѱухологíа, Космологíа, шѝ Ѳеологíа; ăр ăле Прáктїчей, Фїлософíа прáктїка оўнїверсáле, Йлóїка, Дрéптўл фирéск, шѝ Політїка.

Ĕл ăв ăфлăт матéрїа май наínте ăдўнăтъ де ăлцїй, шѝ ăв лўăт тóатъ сúстима лăй Лѣївнїц, ѿсебúнд чѣ ĕсте де пўтéрѣ причепътóаре, де Монáде, шѝ де Ăрмонíа преăшъзăтъ, пре кáре лѣў гăндúт, ка нúште гóале ѵпоѳéзй.

Оўнúрѣ, ѫпрéўнъ-легáрѣ, ăлкътўúрѣ сустиматїкъ ĕсте лўкрўл лăй, кáре съ бéде ѫ тóате скрúселе сáле; кў ăчéст мєѳóд ĕл шаў ăгонисúт máре чúнсте пентрў темейничíа, рăндўáла, лъмбрúрѣ їдéилор, шѝ пентрў Ѻноматологíа хотърътъ.

Чѣ май máре грешáлъ ă Фїлософíей лăй ĕсте, кă наў ăрътáт нúчй оўн сéмн деѡсебитóрю ѫтре кўноштúнцеле логїчéщй шѝ Ѩмпирúчéщй.

Фїлософíа лăй Вóлф ăв нъскўт мúнцй кўне шѝ мълте, шѝ дўпъ дрептáте ăв ăвўт мълцй оўрмътóрй.

§. 6. Чѣ аѫ ѧдрептат Геѫргїе Берклеѭ?

Ѫмпиріа лѫй лок ѧ Ѧнгліа причинѫ Пырроніcмѫ, Ѧлеіе шй нереліґіе; Геѫргїе Берклеѭ, нъскѫт ла 1684, ѧ Ірландїа, сокоти къ нѫмай прин дóгма ѥнноматїкъ (прин ідеалісмѫ) пóате чинева съ се ѧдрептѣзе динтр' ачѣ рътъчире, шй къ ачáстъ сѫстемъ де кѫнощинце ѥ нѫмай адевърáтъ. Ѧша дар ѫл кѫ стрѣвътътóаре ѧцелѣцере аѫ дескоперит нелесниріле ѣзперіѣнцій чѣй дин афáръ, нелъмѫрирѣ ідеилор фїинцей, але ѧтъмплърїй, але лъцимей; шй аѫ доведит, къ прин симцирй, нѫмай симцитїве ѧсѫширй пѫтém съ причéпем, пър нѫ шй ѧтрънсека фїинцъ а лѫкрълѫй симцит. Пър ідеиле ѿмѫлѫй, зичѣ, нѫ сънт дела сине, чй й ле дъ немърынита мінте. Ѧсъ ѿмѫл прин ѧтрѣга лїбертáте ѧшй фáче сингѫр ѧшълъчюнй шй рéле фáпте. Ѧтр' ачéст кип аѫ гъндит Берклеѭ къ аѫ стинс кѫ тóтѫл Ѧлеісмѫл; дар ѧсъ, зикънд къ ѵпоѧéѫл де лѫмѣ симцитъ ѣсте ѧшълъчюне, Пырроніcмѫл нѫ нѫмай наѫ сърпáт, чй ѧкъ лаѫ ѧтърит май ѧдънк.

Ѧчáста кѫноскѫ Давид Оѵм, нъскѫт ѧ Ѫдимбѫрг ла 1711, кáреле ѧдънк черчетáсе фирѣ ѿмѫлѫй ѧ кѫнощинцъ шй ѧ фáптъ. Прин сокотéлеле сáле аѫ ажѫнс шй ла Пырроніcмѫ, шй аѫ спѫс тóт че пóате причинѫй кѫ мáре съвършире, лъмѫрире шй нетезиме. Дѫпъ дънсѫл, тóате ѧцелѣцериле сънт, саѫ причéперй симцитїве, саѫ ідéй; шй ачéстѣ сънт кóпїй ачéлора кѫ дешебирѣ къ сънт май

слáбе,

слáвѣ; шй âшà тóате ѫделетничи́риле мúнцїй сѫнт, сáв ла îдéй, сáв ла лѫкрѫри ѣкспериментáлниче. Пр кѫвѫнтѫл ѫцелéцерїй нóастре ѣсте, симцúрѣ, мемóрїа, (цинерѣмúнте) шй суллогїсмїй дин ѣтїологїе; пр ѣтїологїа нѫ се нáше дин суллогїсмй, чй дин ѡкичéю шй дин ѫтѫмплáрѣ ѫцелéцерилор. Яшà дáр нѫ ѣсте áлтѫ кѫноúнцѫ, де кáт ѣкспериѣнца, нúчй Метафусїчѣскѫ.

Модерáт Пурронїсмѫ.

Шй ѣкспериѣнца нѫ áре ѫведерáрѣ доведúрилор Маѳиматїчѣшй, чй стѫ нѫмай ѫ фирѣска порнúре, кáре пóате сѫ не ѫшáле. Сáв мѣкáр сѫ âдѫкѫ ла âмфїболіе ѣкспериѣнца дѫпѫ ѣтїологїа фирѣшїй порнúрй шй Фїлософїей де ѡкше, де îдéиле лóкѫлѫй, врéмїй, шй âле ѣтїологїей, некирѫйндѫсѫ âчéст пурронїсмѫ де фирѣска порнúре. Геѡметрїа шй Ярїѳметїка сѫнт цїйнце îдеáлниче; пр Крітїка шй Йѳїка, симцúтїве.

Оѫм âплікѫ âчéст модерáт Пурронїсмѫ ла ѣстúмѣ лѫй Дмнезéѫ, прóніе, минѫній, шй ла немѫрúрѣ сѫфлетѫлѫй, шй доведй, кѫ âчéстѣ нѫ сѫ пóт доведй де мúнтѣ ѡменѣскѫ âдевѫрáт шй фѫрѫ грешáлѫ. Ѫл десвиновѫцѣ ѫкѫ шй оѫчúдерѣ де сúне, вїáца лѫй Оѫм ѫсѫ âѫ фóст плúнѫ де фáптѣ кѫне.

§. 7. Фїлософїа Крітїка.

Йѣкертáтѣ сѫфлетѫлѫй âѫ причинѫúт пре чéле май мáрй нелесниúрй ѫ Фїлософїе, шй пѫнѫ нѫ сѫ ва хотѫрѫ âчáста, характúрѫл Фїлософїей нѫ сѫ

кѹноаще; шй ѧсѫ Θеωрїа де ѧчепѫтѹра кѹнощинцелωр ѧкѫ нѹ сав сѫвѫршит.

Реформацїе а Фїлософїей.

Требѹа дар оѹн ал дойлѣ Σωкрат. Ячеста фѹ Манѹил Кант нѫскѹт ѧ 20. Априле 1724. шй ѧвѫцѫнд Фїлософїа ѧ Кенїнгсберг, прин оѹн нóѹ мелóд крітїк повѫцѹй спре кѹнощинца пѹтинцелωр шй непѹтинцелωр минцїй ѽменещй, ѧвїтѫ минтѣ спре черчетáре, шй ѫдѹсе кѹвѫнтѹл ѧ калѣ цїинцей.

Характѹрѹл лѹй Кант.

Ячест бѫрбат âвѣ марй дарѹрй ѧпревѹнате кѹ прѣлуцийте кѹнощинце, шй моралист шй релїгїос, лεωрисѣ лѹкрѹриле пе де тóате пѫрциле. Кѹрáт âдевѫр, шй кѹрáте сентїмéнтѹрй моралїчещй ѧплинѣ ѧчепѫтѹра чѣ вїе а фїлософїческѹлѹй сáѹ дѹх, ѧ кáре ѣрà оѹнийте ѧ прѣ ѧналтѫ трѣптѫ ѻрїцїналїтáтѣ, солїдїтáтѣ шй ѽцимѣ ѧцелéцерїй; прин âчестѣ дар ѣл âѹ ѣнергисит ѧ Фїлософїе ѽ минѹнáтѫ реформáцїе.

Чѣ âѹ сокотит Кант?

Ѹнáрѣ âминте шй черчетáрѣ сустимелωр фїлософичещй, лаѹ повѫцѹит сѫ сокотѣскѫ, кѫ маи наинте де тóате требѹе сѫ цїе чинева че сѫ пóате ѧвѫцà. Фїлософїа ѣсте ѽ цїинцѫ логїчѣскѫ. Кѹнощинцеле логїчещй сѫ дештептеск де чéле ѣмпирїчещй прин характѹрѹл нечеситѫцїй шй âл оѹнивералитѫцїй. Дин чéа че сѫ пóате а кѹнощинцелωр логїчещй, ѣсте чéа че сѫ пóате а кѹнощинцелωр фїлосо-

лософїчѣщій. Ачѣстѣ сѫнт сунѳетїче шй аналутїче; чѣле дупъ оурмъ сѫнт емпиричѣщій, шй чѣле дин тжю а кунощинце; дар ачепътура чѣлур сунѳетїче кунощинце есте дин чѣле де наинте спре дешебирѣ чѣлур емпиричѣщій, каре сѫнт дин чѣле дупъ оурмъ. Де естимѣ ачѣстура не крединцѣзъ Маѳимятїка, дар шй Метафѵсїкъ ѡкюл минцій катръ ачѣстѣ привѣще. Сѳ цїйнцъ дар, каре черчетѣзъ путинца ачѣстур кунощинце, ачепътура ачѣстура шй требуинцярѣ, есте прѣ требуинчоасъ шй нечесарїе.

Чѣ аѳ взѳт Кант?

Кант аѳ взѳт, къ кунощинцеле сунѳетїче, дин чѣле де наинте, (a priori) привеск фѣлюл кунощинцелур. Ка съ афле пре ачѣсте фѣлюрй але кунощинцелур дупъ ачепътура нечеситъцій шй оуниверсалитъцій, ѣл провалисѣще оун аналѵс, а зиче аша, химическ ал кунощинцелур, шй деспарте че есте оунит ф фаптъ спре ажутюрюл цїйнцей. Лъсярѣ аминте шй скъдярѣ лаѳ аѳѳс ла ведерярѣ лъкрърилур.

Пътярѣ куноскътоаре чѣ ѳеоретїчѣскъ прочѣде дин симцире шй дин минте. Симцителе сѫнт тръпърй, пър минтѣ оунѣще прин симцире тръпъл чѣл дат шй фаче їдей шй жъдекъцій; дынтр' ачѣстъ оунире куноащем фелюримеле лъкрърилур, каре сѫнт кунощинцеле ноастре. (Яша дар ной нѳ куноащем трѫнсека фїйнцъ а нич оун лъкрѳ, чй нѳмай фелюримй шй катъцимй); пър ачѣстѣ сѫнт

мъръминíте де ѣ̀ѕперїѣ́нцъ. Дáр фїíнд къ фелюрí-
меле лъ́кръ́рилор нъ́ стáъ де сúне, съ ѫ̂целéце ѫ̆а-
ре къ́м ѫ̂кз ѣ̀стúмѣ фїíнцей, (саъ тръпѣ́скъ, саъ
съфлетѣ́скъ, саъ гѫ̂дитóаре) шѝ âчáстъ ѫ̂целé-
цере ѣ̆сте кънощúнцъ a priori, ăдекъ дин чéле де
найнте. Ѫ̂тр' âчéст кúп нъ́май кънощúнце компъ́-
се a priori сѫ́нт пътинчóасе. Кънтъ́л нъ́ пóате
съ цíе чѣ̀ ѣ̆сте Дм̃незéъ, чѣ̀ ѣ̃ лъ́мѣ, немърúрѣ шѝ
лїбертáтѣ съфлетълъ́й; дáр ѣ̀стúмѣ âчéстора, де
шѝ сѫ́нт прѣсте симцúре, нъ́ ѡ̂ пóате тъгъдъ́и.

Фолóсъл Теорíей.

Дéчй дáр кънтъ́л Теорéтїк ѣ̆сте нечесáрїъ нъ́-
май спре ѫ̂требúнцáрѣ регълáтъ â їдéилор дин
кънощúнцеле прагмáтїче. Ѝр кънтъ́л прáктїк
хотъръ́ще войрѣ спре лъкрáрѣ кънїíнцей, преâшъ-
зѫ́нд ѡ̂ лїбертáте нечесáрїе, шѝ порънчéще легити-
митáте оу̃ниверсáле. Шѝ âчáстъ моралитáте нъ́ ѣ̃
феричúрѣ, чѝ не фáче врéдничй спре â прїímѝ фе-
ричúрѣ. Їдéиле де лїбертáте, немърúре, шѝ Дм̃не-
зеúре ла ѫ̂вцътъ́ра морáлникъ пъ́ѫ̂ крединцáре,
нъ́ пентръ кънощúнцъ Теорéтїкъ, чѝ пентръ ѡ̂аре
кáрѣ прáктїкъ логїчѣ́скъ кредúнцъ.

Окóпосъл фїíнцей чéй кънтъ́тóаре ѣ̆сте кú-
неле чéл ѫ̂нáлт, шѝ âчáста съ вéде дин âрмонíа
фúрей симцúтїве â ѡ̃мълъ́й, шѝ дин âрмонíа кън-
тъ́лъ́й прáктїк шѝ Теорéтїк.

Фолóсъл дин Фїлософíа Крітїка.

Фїлософíа Крітїка рѫмáне ѫ̂тр' âчéа чѣ̀ съ дъ̀
дин концїíнцъ, съ силéце съ ăфле прин âналúс,
нъ́

нꙋ ân îдéилwр, чѝ ân пꙋтéрилwр сꙋфлетéщий, ѧчепꙋтꙋрилe статóрниче âле кꙋнощи́нцей, съ хотърáскъ ѧтребꙋинцáрѣ лwр, шѝ съ нꙋмере тóате пꙋтéриле кꙋноскътóаре дꙋпъ фéлю̆. Ячáста ѧнáлцъ ми́нтѣ ѡменѣ́скъ, дáр шѝ ѡ ци́не ѧ хотáръ прин мъсꙋрáрѣ пꙋтéрилwр éй. Перїорїси́нд Догмáтїсмꙋл, Єзорїси́нд Мꙋстїчи́смꙋл, ѡпри́нд Пꙋрроні́смꙋл, шѝ ѧтеми́нд ѧпърцiа ѧвцътꙋрей шѝ â кредúнцей, âжꙋнце скóпосꙋл чéл ѧнáлт âл кꙋвънтꙋлꙋй, кáре éсте ѧцелепчю́нѣ.

Оꙋрмътóрїй лꙋй Кáнт.

Дин шкóала лꙋй Кáнт âꙋ éши́т ѡ мꙋлци́ме де Фїлосóфй, дáр чéй май нꙋмúцй сънт Ѳффвáнр, Мáсꙋ, Ѳмíнд, Кисебéтер, Крꙋж, шѝ ăлцй мꙋлцй; ăр чéл май де пе оꙋрмъ éсте Фїхтер, кáреле âꙋ фъкꙋт май мꙋлт сꙋнет, дáр нꙋ éй май пꙋци́н ѧтꙋнекóс де кът чéй лáлцй Кантїéнй.

Елементѹрій де Логікъ.

Кап 1.

Де фирѣ шй ашезарѣ Логічій.

§. 1. Чѣ ѣсте Логіка?

Фіінд кз Філософіа ѣсте кѹнощінцз а адевзрѹлѹй (Істор. §. 1.) шй Логіка спре ачастз кѹнощінцз гатеще пре мінте (Істор. §. 7.) прѣ кіне ачаста сз хотзраще: Щіінцз де а афла адевзрѹл, шй алтора ал арзтà. (1)

(1) Шй афлăм адекзрва сав прин кѹетаре, сав читінд скріселе алтора; дар афлат адекзрва, нѹ ѣ ашà лесне ка шй прин кѹкѫнт шй ѧ скріс ашà сза комѳникăм, (спѳнем) ѧ кѫт аскѹлтзторюл сав чититорюл лесне сза немерѣскз, чй Логіка шй ачаста ѧбаце.

§. 2. Сав фирѣскз, сав мешешѹіітз.

Де шй ѧтрѹ тоцій, че нѹ сѫнт кѹприншй де вре ѡ патімз, сз афлз кѹкѫнтѹл чел дрепт; адекз пѹтерѣ де а сокоті, сав а кѹлеце адевзрате дин адевзрате кѹ негрешітз оурмаре а ѧкеріій (Істор. §. 2.) шй динтр' ачаста нар пѹтѣ чінева тзгадѹй, кз Логіка нѹ ѣсте фирѣскз; дар ѧсз пентрѹ ачаста нѹ оурмѣзз, кз Логіка чѣ мешешѹіітз ѣсте де а сз трече кѹ бедерѣ; пентрѹ кз мешешѹгѹл сăвършаще пре фире; шй мінтѣ ѧкз трекѹе нѹ

нѹмай

нѫмай пѫтѣре де а сокотѝ съ ѫйкъ, чѝ шѝ фъръ зъкѫвъ ѫчѧста съ фѫкъ, шѝ ѫкъ шѝ мелѡдѫ съ ѫшіе, прин кѫре съ дешцевѣскъ дин сокотелій пре чѣ дрѣптъ шѝ пре чѣ недрѣптъ. (1)

(1) Пентрѫ къ шѝ де ѫ нѫмърѫ ѿмѫл дин фѝре ѫре пѫтѣре, шѝ тръіе де ѫ жѫкѫ, шѝ де ѫ корѣ шѝ де ѫ ѫдѫплекѫ; дар нѝменѣ нѫ сар ѫдоѝ къ трѣбѫе съ ѫвѣце чѝнека Ѧріѳметїка, Ѳрхѝстїка, Мѫзїка, Граммѫтїка, Ритѡрїка.

§. 3. Скѡпосѫл ѣй ѣсте ѫфлѫрѣ ѫдевѣрѫлѫй ѫрътѫт шѝ де крезѫт.

Дічѝй дар фїѝнд къ лѡгїка ѫвѫцъ ѫ ѫфлѫ ѫдевѣрѫл, шѝ ѫлтъра ѫл ѫрътѫ (§. 1.) шѝ ѫдевѣрѫл ѣсте сѫ ѫрътѫт, сѫ де крезѫт, (Істор. §. 2.) чѣл че съ логїчѣще де ѫмѫндѡ ва ѫгрижѝ. (1)

(1) Дар пентрѫ ѫчѧста нѫ ѣ нечесѝтѫте (требѫѝнцъ нечетѫтъ) ѫ фѫче дѡ фѣлюрѝ де лѡгїкъ, ка Ѧріѳтотелїчїй, ѫдекъ Дїѫлектїкъ шѝ Ѧнѫлѫтїкъ де ѿсебѝте оѹна де ѫлта.

§. 4. Требѫѝнца лѡгїчїй.

Требѫѝнца лѡгїчїй спре тѡт фѣлюл де ѫвъцътѫръ ѣсте прѣкѫзѫдѫтъ; пентрѫ къ скѡпосѫл ѫ тѡатъ ѫшіѝнца ѣсте ѫ ѫфлѫ ѫдевѣрѫл, шѝ ѫфлѫт ѫл комѫнїкѫ шѝ ѫлтъра. (1)

(1) Ѧшѫ дар чѣй че прихънѣ лѡгїка, ѫр фѝ крѣдничѝй де хѫлъ, дѣка нѫ ѿ фъчѣ, ка съ трѫгъ пре тѝнерѝ дела фѣкърїйле Ѧріѳтотелїчѣщѝй (ѫ кѫре мѫлцѝй ѫнѝ пердѣ) ла ѫлте ѫвъцътѣрѝ маѝ требѫѝнчѡасе.

§. 5. Нъскочитѡрїй лѡгїчїй.

Ла ѫчѧста прѣмѫлт сѫ ѫделетничѝт ѫ врѣмѣ вѣке ѕѝнѡн ѕлеѫтѫл, кърѫ тоцѝй де ѿкще ѫдѫк ѫчепѫ-

Âчепътъл âчéцiй цiйнце, Мегáрiчiй, Âрiстотéл, Стоïчiй, шй Епiкврiй; дáр фiйнд кз чéй май мълцй дин трáншiй âв âрзтáт мелóд май мълт де причúре шй де воркúре, де кáт â âфлà âдевźрвл: двпз âтáта сечериш нв пвцúнз спиквúре âв рзмáс шй чéлор май нóй. (1)

(1) Де âйчź мълцúме де лóгïче нóш, кáре май де мълтз, кáре де май пвцúнз лáвдз.

§. 6. Лвкрвл нóстрв.

Ăр нóй âгрижáм â спвне нúше рéгвле, пре кáреле âм âвзцáт, сав дин ĕзперïенцź, *) сав дин спънерź ăлтшра âм лвáт, шй пре âчéстź кв кáре ни сз пáре май потрибúт мелóд. (1)

(1) Прź де фолóс ни сз пáре, 1. â лешрисй фúрź мúнцей âменéцй; 2. фúрź âдевźрвлй; 3. â черкà шй квм âчéста сз се ăфле, шй ăлтшра сз се âрáте.

(*) Трéбе сз цiй кз зúчерile стрéйне, чéле че сав де слъшúт ŵдáтз, нв сз май деслъшéск, чй сз лáсз âшà.

КАП 2.

Де фúрź мúнцей ŵменéцй.

ПАРТЕ 1.

Де лвкрźриле мúнцей.

§. 7. Пентрв чé âйчź де мúнте сз квúне â зúче?

Ла âдевźр мúнтź, ăр ла квн, войрź май мълт сз âделетничéце. Âшà дáр фiйнд кз лóгïка дź ме-

лóд

ѡ́дъ де афлáрѣ шѝ де спꙋнерѣ аденъ́рꙋлꙋй, (§. 1.) арътáт е́сте, къ де нꙋ̀ вшм целéце бедерáт пꙋтéриле шѝ лꙋкрáриле мѝнцей, нꙋ̀ вшм пꙋтѣ̀ съ небъцúм áчáста.

§. 8. Де сѫ́нт ѿáре íдéй нзскꙋ́те.

Шѝ дин е́ксперїенцъ шúм, къ фъръ нúчй ѡ̀ кꙋноцúнцъ трúм т Теáтрꙋл áчецїй лꙋмй; (1) шѝ áшà кáте пꙋцúн доканднд íдéиле чéлор матерїáлниче, динтрꙋ кáреле май пе оўрмъ шѝ причéпериле чéлор май нематерїáлниче дꙋпъ скъдéре целéцем.

(1) Пентрꙋ къ тóт че съ квéине á сокотѝ де íдéиле нзскꙋ́те (дин нáшере) áле Платóничилор, Картесїáнилор шѝ áлтора, съ ка зúче май жóс т Фїлософїа моралникъ (§. 24.) дар цúз кúе чúнека дин чéй че цúз трꙋ сúнеший кедерáт шѝ áрътáт íдéй нзскꙋ́те, шѝ спéмй, пентрꙋ чѐ нꙋ̀ цúз áчéстъ трꙋ сúнеший чéй че ás крескꙋ́т трéзнз кꙋ хїáрзле? сáв чéй чѐ сѫ́нт дин фúре сврзй шѝ мꙋцй? шѝ дꙋпъ чѐ ás цъцáт съ корекúскъ кꙋ ѫ̆менíй, съ комꙋ́нче áлтора целéцериле че áкѣ̀ май де наúнте.

§. 9. Áлтꙋрáрѣ íдéилор.

Áчéш е́ксперїенца не дꙋплекъ, къ прꙋнчíй кáте пꙋцúн крескáнд, дин íдéиле чѐ доканднск, сáв прин симцúре, сáв прин скъдéре, áлтꙋръ кáте дóш оўна кꙋ áлта; шѝ áшà кáте пꙋцúн áжꙋнг съ фáкъ áлтꙋрáрѣ шѝ á трéй íдéй трé канселе, шѝ съ áфле áденъ́рꙋрй май нóш. (1)

(1) Мúнтѣ оўмблъ áрїамитичéце; пентрꙋ къ прекꙋ́м чéл че коéце съ се кéце цúнца Áрїамéтїка, тѫ́ю причéпе нꙋмериле сéмплáче, чéле сúнгзре, шѝ прин т нꙋмзрáре съ дáцъ áле зúче шѝ де рóст; дꙋпъ áчáста, шѝ кꙋм сар áлтꙋ-

рà

ръ дóш нѣмере оуѫл кътрѫ ѫлтѣл прин ѫдѫшуире, скъдére, ѫмѣлцире шй ѫпърцире, съ ѫбѫцѫ; шй ѫ чѣ дѣпѫ оурмѫ бине съ ѫлътъре шй трéй нѣмере ѫтре дѫнселе прин медóдѣл чéлър трéй; шй съ ѫтѫмплѫ, ка дин кътшимѣ чѣ кѣноскѣтѫ, ѫлта некѣноскѣтѫ съ ѫфле. Ѫшà дар фáче шй минтѣ: ѫтжю причéпе îдéиле чéле сéмплїче; ѫдекѫ, лѣмúна, лѣна, сóареле, трѣпъриле чéле кѫзѣте, шй ч. л. шй дѣпѫ оурмáре ѫлътърѫ дóш оуна кѣ ѫлта; ѫдекѫ, лѣмúна фáче пре трѣпърй кѫзѣте; сóареле лѣминѣзѫ; ѫ чѣ дѣпѫ оурмѫ шй прин трéй îдéй ѫлътърáте ѫтре дѫнселе ѫфлѫ, кѫ лѣмúна фїинд кѫ фáче трѣпъриле кѫзѣте, ѫшà дар шй сóареле, лѣна, шй стéлеле, ѫчéшшй фѣкѫнд, сѫнт лѣмúний.

§. 10. Трéй сѫнт лъкрърриле мúнцїй.

Кѫнд мúнтѣ причéпе îдéиле чéле сéмплїче, съ зúче кѫ ѫцелéце; ѭр кѫнд ѫлътърѫ дóш îдéй ѫтре дѫнселе, съ зúче, кѫ жъдекѫ; ѭр кѫнд ѫпрѣзнѫ трéй ѫтре дѫнселе, ѫтънчѣ съ зúче, кѫ кѫвинтѣзѫ саѳ сокотéце, шй де ѫúчѣ съ вéде, кѫ нъмай мълте де кѫт трéй сѫнт лъкрърриле мúнцїй. (1) Дúнтръ кáреле дрéпт сáр хотърѫ, кѫ мúнтѣ ѐсте пътére ѫ съфлетълъй, прин кáрѣ ѫцелéце, жъдекѫ, сокотéце.

(1) Ѫчáитѫ черкáре нѣ ѐ де пѫцúн прéц, чй ѐ прѣ требвинчóасѫ, шй ѫкѫ шй темéю ѫ тóатѫ Лóгїка.

§. 11. Хотáрюл лър.

Дéчй дáр ѫцелéцере ѐсте причéперѣ îдéилър чéлър сéмплїче; ѭр жъдекáтѫ, ѫлътърáрѣ де дóш îдéй; ѭр сокотѣлѫ, ѫлътърáрѣ де трéй îдéй.

§. 12. Чѣ ѐсте фантасíа?

Ѫсѫ нъ тóате îдéиле ла мúнте съ ѫдък; чй де кáте ѿрй съфлетъл май прибéце îдéа оунúй соцéт

мате-

матерїа́лнїк, нефїи́нд де фа́цѣ, а̂ча́ста съ зи́чѣ къ прин фантасіе съ съвършаше.

§. 13. Чѐ е̑сте жудека́тѣ, ці́нїе, мемо́рїе?

Прин а̂ча́стъ фантасіе фе́люрй де і̂де́й а̂пръзна́м, дешсеби́м, а̂дзчем а̂ми́нте, ци́нем ми́нте; де оу̑нде ка́нд прин фантасіе а̂пръзна́м і̂де́иле, съ кїа́мъ ці́нїе (йстеци́ме); ка́нд ле дешсеби́м, жудека́тѣ; ѓр ка́нд ле а̂дзчем а̂ми́нте шѝ ле помени́м, мемо́рїе, (1) а̑де́къ цинереами́нте.

(1) А̂че́сте пзтёрй, пзнъ ка́нд сѫнт а̂местека́те а̂ о̑м дзпъ дешсебите трёпте, нз̀ о̑ фи́ре нзмай а̂ о̑аменилор причинзёск; чѝ ка́нд жудека́та стзпжне́ше, съ кїа́мъ а̂цела́птъ; ка́нд ці́нїа, а̂ваїчёскъ, шѝ о̑стзша́скъ; ѓр ка́нд мемо́рїа, а̂тзнчѣ съ кїа́мъ попвла́ре.

§. 14. Де сѫнт а̂ фїи́нцѣ то́ате ка́те причёпем.

Шѝ ка́те да́р ці́нїа плъсмзёше, нз̀ а̂ пзрзрѣ шѝ а̂ фа́птъ сѫнт; пентрз̀ къ ле́сне по́чю къ гѫндзл съ а̂пръзн і̂де́иле а̑зрзлзй шѝ але мзнтелзй, шѝ съ плъсмзёск а̂трз̀ си́немй і̂де́а де мзнте де а̑зр, ка́рѣ а̑съ а̂фа́рѣ де гѫнд нз̀ е̑сте а̂фїи́нцѣ; а̂че́ст фе́лю де і̂де́й да́р съ кїа́мъ е̑сти́мй хїмерїчёшй, саз дзпъ гѫнд.

§. 15. Че́ле чѐ нз̀ сѫнт.

Да́р а̑съ де а̂и́чѣ е̑сте а̂ргта́т, къ нз̀ се кзви́не а̂ а̂местека̀ е̑сти́миле че́ле дзпъ гѫнд къ че́ле чѐ нз̀ сѫнт, ка́реле а̑де́къ ни́чй ка́т де пзци́н нз̀ съ фак соцётзрй *) але ми́нцїй, шѝ де ка́ре нимі́к нз̀ съ по́ате ни́чй де към а̂ цела́ще. Я̂ша̀ да́р че́рк а̂ па́-

трз̀

трв кóрнврй ĕсте несстúме; пентрв кз де âчéста â ĵцелéце чéва нв ĕ пвтúнцз.

§. 16. Кáре âр фй май бвнз фúре â Фїлосóфвлвй.

Йквм фїúнд кз чéле че сз ĵпревнз двпз гáнд нв â пврврк âдевзрáт сжнт (§. 14.) трéбе жвдекáтз, прин кáрк сз се пóатз дешсевй оўмера дин лвкрв, шй хímера дин чéл чĕсте, шй фелюрúмк дин фелюрúме; пентрв кáре кжт май дрéптз жвдекáтз áре чúнева, âтжта май ĵдемнáтек ĕсте спре âфлáрк шй спвнерк âдевзрвлвй. (1)

(1) Де âйчк ĕсте âрзтáт пентрв че сз кїáмз фúре ĵцелéптз, ĵ кáрк стзпжнéце жвдекáта (§. 13.) шй пентрв чĕ нв сжнт минчинóасе âчéсте âдїóме: ĵтрв фúриле чéле мáрй сз áфлз шй чéва де небвнíе; шй ĵтрв чéй фóарте цїнтóрй де мúнте âráре ŭрй сз áфлз ĵтрéгз жвдекáтз. дар сжнт шй чéй че сжнт ĵзестráцй кв тóате пвтéриле спре дешсебúре, кáрора чéй бéкй фúрй йршичéшй ле дà.

§. 17. Пентрв чĕ мúнтк нв â пврврк немерéце âдевзрвл?

Дáр мúнтк де шй áре мвлте пвтérй шй лвкрúрй, шй âчéстк дешсебúте, áдекз квзжнтвл (§. 2.) дáр мзртврисúт ĕсте кз â нв â пврврк áфлз âдевзрвл; дáр прúчина âчéствй лвкрв трéбе сз ŵ квзтжм нв ĵ мúнте, чй ĵтрв боúре.

§. 18. Прецинéриле сжнт прúчинй де ĵшзлзчюне.

Шй фїúнд кз ŭмвл âчéлк че ĵцелéце, âráре ŭрй боéце шй май де сзвършúт сз ле ĵевреúческз, сав рззимáндвсз пре вредничíа áлтора, сав ĵдествлáндв-

(*) Соцéт ĕсте тóт лвкрв ла кáре сз âпвкз мúнтк, (ὑποκείμενον, subjectum).

лъ́ндъсъ кꙋ ѡ̂ рътъчи́тъ шѝ оўшоа́ръ кꙋцета́ре, пентрꙋ а̂ча́ста прецине́риле *) вредничїе́й шѝ а̂ле порни́рей тъмпе́ск а̂скꙋци́мъ шѝ тъ́рїа ми́нцей, ка ѡ̆аре ка́ре не́гꙋръ, върсъ́нд а̂тꙋне́рек пре́сте кꙋвъ́нтъл че́л дре́пт. (Їстор. 2.)

§. 19. Че сънт прецине́риле.

Прецине́рѣ вредничїе́й ӗ́сте пъре́ре минчиноа́съ, дꙋпъ ка́рѣ прїими́м сокоте́ла оўнꙋ кꙋ то́тꙋл нечерчета́тъ, пентрꙋ фелюри́меле фе́цїй, кӑ́р а̂ ӑ́лтꙋл ѡ̂ лепъдъ́м; (1) кӑ́р прецине́ре а̂ порни́рей ӗ́сте пъре́ре минчиноа́съ, дꙋпъ ка́ре прїими́м, сау лепъдъ́м сокоте́ла кꙋйба, ка ѡ̂ а̂девъра́тъ, кꙋ тоа́те къ ни́чѝй де съвършѝ́т, ни́чѝй дꙋпъ рънда́лъ ѳеѡриси́тъ. (2)

(1) Ни́чѣ май мъ́лт съ а̂дъ́че прецине́рѣ религїе́й, екѝмей, ноймей чи́нстей, кре́тїй, кърте́тей, кꙋ ка́ре непъртъм чѣ́ май мъ́лтъ парте дин копилъ́рїе.

(2) Ни́чѣ е́й а̂дъ́че шѝ прецине́рѣ ѵ̂поде́цїй лъ́тѣ, ка кꙋм а̂ адекъ́рвлей а̂фла́т (кꙋ ка́ре май кърто́с Па́пїй съ оўмфлъ) шѝ а̂ дъ́хълей причи́рей. шѝ ч. л.

§. 20. Кꙋм съ ле смꙋ́лцем дин сꙋ́флет.

Шѝ а̂че́ст фе́лю́ де прецине́рїй нꙋ а̂ша̀ фъръ гъндѝре а̂р пꙋтѣ́ чинева̀ съ ле смꙋлгъ дин сꙋ́флет, чи фъкъ́ндꙋшѝй кꙋцета́риле дꙋпъ рънда́лъ, а̂вънд ско́пос ла а̂че́ста май кърто́с, ка съшѝ кꙋнѣ́зе їдѣ́й а̂ведера́те, лъмꙋри́те, шѝ плине; ка́ре кꙋм сар пꙋтѣ́ фаче, съ кꙋви́не съ не гъ́ндим ѡ̆аре́ш ка́т май кꙋ а̂мъръ́нтꙋл.

*) Прецине́рѣ шѝ прежъдицїе тот оўна ӗ́сте.

Партѣ 2.

Де ачелéцерй сав де Ідéй.

§. 21. Че ёсте Ідéа.

Ідéа ёсте кип адевзрáт ал оўнвй обцéт *) пре кáре мінтѣ де дрépт привéше; сав ёсте тоáтъ ачелéцерѣ а фїешкáрвл лвкрв дин чéле че сáнт.

§. 22. Де кáте фéлюрй,

Шй фїінд кз дин чéле че сáнт, оўнилесáнт матерїáлниче, шй áлтеле нематерїáлниче; áша дар Ідéиле ачéлора ле довéндім прин симцúре, пар áле ачéстора прин скздере, сав конщїінцъ, (1) áдекъ щїінца де шúне.

(1) Ка кáм дéка чинекà ар фй кззвт оўн Дїамáнт стрлвчінд пз короáна мáрелвй покзцвитóрю ал Тоскáній, шй двпз че лар фй пипзúт, ар пвртà кúпвл лвй ачúнтѣ cà, áчáстъ Ідéе прин симцúре ѡ áре; пар пз оўрмъ, дéка динтр' áчéл Дїамáнт, шар ачупосй ѡ ачелéцере де фигвра, шй мзрúмѣ, шй стрлвчúрѣ шй тзрía Дїамáнтелор, сав а нѣм де Дїамáнт, áтвнчѣ сз ка зúче кз áчáстъ Ідéе шав ачупосúтѣ прин скздére; пар дéкъ чинекà амúнтрелѣ ар симцì ачристáре, шй дин áчáстъ дин лвнтрв симцúре, шар ачупосй Ідéа áчéщїй пáтимй, пре áчáстъ Ідéе сз ка зúче кз ѡ áре двпз конщїінцъ.

§. 23. Че ёсте ёкперїёнца.

Яшà дар тоáтъ квнощúнца, дин симцúре áре ачепвтвл, прин кáре шй атамплáриле, шй асвшúри,

*) Обцéт сз зúче тот лвкрвл че стъ анайнтѣ ѡкилор. (ἀντικείμενον Objectum).

ши́риле че́лор че́ сѫ́нт ле кѹноа́шем, ши́ де сѫвѫршѝт ле деwсебѝм. Ѧча́ста да́р, кѫ́нд де мѹ́лте ѡ́рй ши́ сѹ́пт деwсебѝте чирконста́нцїй (стъ́рй) сар а҆фла́, е҆ксперїе́нца сѫ кїа́мъ; ка́ре нѹ́ е́сте а҆́лт чева́, де кѫ́т мемо́рїе а҆ симци́рилор, а҆ пѹ́рѹрѣ а҆семе́нѣ ҂тре дѫ́нселе. (1)

(1) Пентрѹ каре е҆ксперїе́нца нѹ сѫ докеде́ше ҂тр' а҆́лт кѝп, чй стъ ҂трѹ симци́ре, ши де́ка чинева́ кѹле́це чева́ динтр' а҆ча́стъ е҆ксперїе́нцъ, е́ дато́рѣ сѫ ши́ докеде́ска, къ дрепт сав сокоти́т; ка кѹм а҆м зи́че, соа́рале оу́не ѡ́рй а҆́ре пе́те, а҆ча́ста нѹ сѫ́нт дато́рѣ сѫ докеде́ск, чй при́чина нѹмай сѫ деславшѝск, прин ка́рѣ сав лва́т сѣ́ма; ҃ар де́къ чинева́ де а҆́чѣ ка кѹле́це, къ соа́рале е́сте оу́н мета́л оу́мед, ти́на кѫ́рва е҆ши́нд кѫ́те ѡ҆да́тъ пъдѣ́вра, фа́че а҆че́сте пе́те, а҆тѹ́нчѣ а҆че́ста е́ дато́рѣ сѫ ши́ докеде́ска, къ о҆р фй дрепт сокоти́ндзеа.

§. 24. Де ҂ша́лъ симци́риле.

Ши́ ка сѫ нѹ ҂ша́ле е҆ксперїе́нца, сѫ кѹви́не а҆ лѹа́ сѣ́ма ла че́ле че оу́рмѣ́къ; Симцитоа́реле о҆рга́не сѫ фїе сѫнѫтоа́се; Дїста́нца (депъртаръ) ҂тре дѫ́нселе ши ҂тре че́ле симци́те сѫ фїе дрепт потрївѝтъ; ми́нтѣ сѫ а҆ сѣ́ма, ши динтр' ѡ҆ а҆на́логъ дїста́нцъ сѫ прївѣ́ска лѹкра́л ши кѹ о҆рга́неле че́ле ҂демна́тїче ши прегѫтѝте ла а҆ча́ста; спре пъзи́рѣ ка́рора сѫ се цїе а҆че́стъ регѹ́лъ: Симци́риле нѹ ҂ша́лъ, кѫ́нд тоа́те че́ле спре симци́ре черѹ́те сѫ́нт пѹ́се. (1)

(1) А҆ша́ дар минчиноа́съ пъре́ре а҆ѳ а҆че́ѣа, ка́рій а҆ша́ сокоте́ск; Симци́риле оу́не ѡ́рй ҂ша́лъ, а҆ша́ дар а҆ пѹ́рѹрѣ ҂ша́лъ; пентрѹ къ ҂крединцѫ́ндзне но́й, къ симци́риле не ҂ша́лъ, а҆ча́ста е́ ка́лѣ чѣ май прпзѣтїоа́съ, ка́ре нѣр а҆ѳѫнда́ ҂трѹ не҂целеу́ерѣ скептїчилор.

§. 25.

§. 25. Фéлюрй де Ідéй.

Âкъм дар динтр' âчáстъ ĕкспериéнцъ нелтупосúм нóй Ідéиле; шй âнестĕ сав лведерáте сънт, сав нелведерáте. Лведерáте дар сънт, кънд âчéа че âм причепът, де кâте ърй пръш лмй ва вени, почю съ ъ кънóск шй лéсне съ ъ дешсебéск дин чéле лáлте; пър нелведерáте, де кâте ърй Ідéиле нъ сънт âша лъмврúте, л кът вúндъмй пръш чéле причепъте, съ почю съ ле кънóск, шй съ ле дешсебéск дин чéле лáлте. (1)

(1) Âша дар фĭецкáре дин мълцúмĕ нородълй âре Ідéе лведерáтъ â лънй; дар нъ шй âлъй Жóе, â Вúнерй, â лъй Мáрц, шй â лъй Сатврн; пентрв къ пре âчéцïа не лъзцáтвл лй âмéстекъ къ стéлеле чéле нерътъчúте; âкъм дар âчáстъ Ідéе, кът ĕ де нелведерáтъ, ĕсте ъртáт.

§. 26. Кáре сънт лъмврúте шй нелъмврúте.

Пръш дин чéле лведерáте оунúле сънт лъмврúте, шй âлтеле нелъмврúте. Шй лъмврúте сънт, де кâте ърй почю съ лнъмър чéлър че âм причепът ъâре кáре Символе, сав сéмне, прин кáреле, кънд лмй вúн, съ ле дешсебéск динтр' âлтеле; пър нелъмврúте, дéка Символй шй сéмнеле, прин кáре лкш дешсебй динтр' âлтеле, вúндъмй, съ нъ почю съ ле âрът шй съ ле лнъмър. (1)

(1) Шúнд âдекъ, къ трігóнвл поáте съ се дешсебéкъ дин чéле лáлте фигврй, двпъ нъмървл лініилор чéл къпринд, âчéствл мъ зúк, къ нъ нъмай лведерáтъ, чи шй лъмврúтъ Ідéе ăм; дар âцъ дин колóрй (кзчéле) пре чел гáлбен почю âдекърáт съл дешсебéск дин чéл нéгрв, дар нъ

почю

по́чю съ а̂ра́т шй се́мнѣл прин ка́ре а̂л дешсебе́ск; пентрѫ ка́ре а̂ча́стѫ Ідее е̂сте а̂кедера́тѫ, дар нелѫмври́тѫ.

§. 27. Плйне сѫ́ неплйне.

Ѧ чѣ дѫпѫ оўрмѫ Ідеи́ле лѫмѫри́те съ ѭик плйне, де кѫте ѡ̆рй по́чю съ а̂нѫмѫр нѫ нѫмай пре чѣл а̂целеи́с шй се́мнеле лѫй; чй а̂сѫшй се́мнилѫр, чѣлѫр че а̂тр҃ѫ а̂ Ідеа чѣ лѫмѫри́тѫ, съ а̂м Ідее лѫмѫри́тѫ; кӑр а̂ча́ста, кѫ́нд нѫ съ поа́те, а̂тѫ́нчѣ Ідеа е̂ лѫмѫри́тѫ, дар неплйнѫ. (1)

(1) Ѧшӑ ӑдекѫ се́мне, прин ка́ре дешсебе́ск фо́квл де ӑлтѫ матери́е, сѫ́нт лѫмйна, кълдѫ́ра, ӑрдерѣ, ш. чл. чйне ӑре Ідее лѫмѫри́тѫ де а̂чѣ́стѣ поа́те, а̂чѣ́ста ӑре а̂целеи́ре плйнѫ а̂ фо́квлей, кӑр де нѫ, неплйнѫ. Мълцѫмйрй пентрѫ а̂ча́стѫ а̂кцацтѫ́рѫ сѫ́нтем датори́ лей Леѣбнѣц, дѫпѫ ка́рѣ а̂л оўрма́т пѫ оўрмѫ шй сазбйтвл Волф.

§. 28. Ка́ре сѫ́нт се́мпліче, шй ка́ре компо́сте.

Дѫпѫ а̂чѣ́стѣ дин Ідей се́мпличе сѫ́нт, а̂тр҃ѫ ка́реле кѫ мйнтѣ нймйк нѫ пѫте́м деспѫрцй, прекѫ́м ӑдекѫ поа́те причеперйле колори́лѫр, сѫ́нтелѫр, мирѣсѫрилѫр, шй ӑлтѫра; кӑр компо́сте, а̂тр҃ѫ ка́реле мѫ́лте съ поа́те дешсекй шй деспѫрцй дѫпѫ скъдере (§. 22.) прекѫ́м а̂ Ідеа дїамантѫлѫй, дѫпѫ деспѫрци́ре шй дешсеки́ре по́чю съ привеск фигѫ́ра, тѫрймѣ, мѫрймѣ, кѫтѫцймѣ, стрѫлѫчи́рѣ ш. ч. л.

§. 29. Фи́рѣ лѫр.

Шй фїйнд кѫ а̂ Ідеи́ле чѣле се́мпліче нймйк кѫ мйнтѣ нѫ пѫте́м деспѫрцй (§. 28.) оўр-

мкзъ 1. къ ничй семне нъ пътем ънъмъра принкаре сар къноаще, шй динтр' алтеле сар деwсебй; шй пентръ ачаста, 2. къ ачестк сънт ъбедерате, дар нъ шй ъмърите (§. 26.) 3. къ тоате ачестк ла Идеиле челе компосте алт фел съ афлъ.

§. 30. Идей але фйинцелwр, ънтъмплърилwр релацйилwр че сънт.

Шй афаръ де ачестк, Идеиле сънт сау але фйинцелwр, сау але ънтъмплърилwр, сау але релацйилwр; шй фйинце сънт челе че де сине шй деwсебй стау; (1) кар ънтъмплърй, патимиле шй ъдъшириле челе че съ афлъ ънфйинце, шй дин трънселе съ скад де кътръ минте; кар релацйй, Идеиле, дин кареле оуна кътръ алта съ адъче, ънкът оуна фърде алта ничй а съ ълелеце нъ съ поате, сау ънкът Θеwрйа оунйа съ трагъ шй пре ачелйй лалте.

(1) Аша дар Бенедикт Спйноза прк рзв хотъра свстанца (фйинца) Естиме де сине ъсвшй статътоаре. пентръ каре дар шй тоатъ Сйстима Пандеїсмос зидитъ нъмай пре ачастъ минчиноаеъ хотърыре, де синешй съ сърпъ.

§. 31. Съптдеспърциpиле лwр.

Фйинце къвънтътоаре, дъхъриле съ зик, кар некъвънтоаре, трънъриле; пентръ кареле шй ънтъмплъриле, афлъндъсъ ънтръ фйинцъ, съ кйамъ ънтръисече (дин лъмнтръ); кар афлъндъсъ ънминтк wменкскъ, шй адъкъндъсъ ъсъ ла фйинцъ,

съ

СѢ КІѢМѢ ЄѢТЕ́РНЕ (ДИН А̂ФА́РѢ) (1), Ѫ̂ТЪ ДЪПѢ ОЪ́РМѢ ШЍ А̂ЛЕ РЕЛАЦІЇЛѠР А̂ТѦ́ТЪ СѦ́НТ ФЕ́ЛЮРИЛЕ, Ѫ̂ КѦ́Т КЪ НЪМѢРЪЛ СѦ́НТ ФОА́РТЕ НЕЛЕ́СНЕ КЪПРИ́НСЕ. (2)

(1) А̂ША̀ ЛІЇНЦА ДРЕ́ПТѢ КЕМѦ́НДЗЕѦ, ДРЕПТЪ́РА СѢ ӐФЛѢ Ѫ̂ ДРЕ́ПТѢ, КА Ѡ̆ Ѫ̂ТѪМПЛА́РЕ Ѫ̂ТРѦ́НСЕКѢ; ӐР ЪКРТЪ́ТЪ МЪ́ЛТ ЧИНЕСТИ́ТѢ ФІЇ́НД, ЧЕ́ЛЕ ЧЕ СѦ́НТ А̂ЛЕ ЧИ́НЕТЕЙ, НЪ Ѫ̂ТРЪ ЪКРТЪ́ТЕ СѢ ӐФЛѢ, ЧЍ Ѫ̂ МИ́НТЪ ЧЕ́ЛВЙ ЧЕ МѢРТВРИЕ́ЦЕ А̂ТѦ́ТА ЧИ́НЕТЕ А̂ ЪКРТЪ́ТЕЙ.

(2) Ѫ̂ТРАДИ́НЕ ЛА А̂ЧА́ЕТА САВ Ѫ̂ДЕЛЕТНИЧИ́Т ІѠА́Н КЛЕ́РЇК. РЕЛА́ЦЇЛЕ СѢ А̂РА́ТѢ МАЙ ЪКРТО́Е Ѫ̂ КѦТЗЦИ́МЙ; ПЕНТРЪ КО́РЕ ДЕША́РТЕ СѦ́НТ МАЙ ДЕ МЪ́ЛТЕ Ѡ̆РЙ ПРИЧИ́РИЛЕ ДЕ МѢРИ́МЕ, МЪЛЦИ́МЕ, ТѪРЗЇ́ИМЕ, ГРЕЙМЕ, ФРЪМОСЙМЕ, Ш. Ч. Л. НЕАРТѦ́НДЗЕѦ ДЕСТВА МАЙ НАЙНТЕ ТЕМЕ́ЮЛ РЕЛА́ЦІЕЙ, ӐДЕКѢ МАЗЪ́РА, КѦТРЪ КА́РЕ А̂ЧЕ́СТЕ ПРИ́ЧИНЙ СѢ ӐДЕ́К.

§. 32. Шѝ фїи́нца шѝ фи́рѣ.

Шѝ дннтр' А̂ЧЕ́СТѢ дар Ѫ̂КЕЕ́М 1. КЪ НО́Й ПРЕ ӐЪШЙ ФЇЙНЦЕЛЕ НИ́ЧЙ ДЕ КЪМ НЪ ЦЙМ. 2. КЪ КѦ́Т МАЙ МЪ́ЛТЕ Ѫ̂ТѪМПЛА́РЙ ӐМ ЦЙ Ѫ̂ТРЪ ФЇЙНЦѢ, А̂ТѦ́Т МАЙ МЪ́ЛТ КЪНОА́ЦЕМ ФИ́РѢ ЧЕ́ЛѠР ЧЕ СѦ́НТ. 3. КЪ НЪ ПЪЦИ́Н ГРЕША́СК ЧЕЙ ЧЕ ЛА ІДЕ́А РЕЛАТИ́ВѢ САВ А̂ДЕВЗРЌЗѢ ЧЕВА̀, САВ ТѦГѦДЪЕ́СК, ШЍ НЪ КЪМПѢНЕ́СК, КѦТ СѢ КЪБИ́НЕ ТЕМЕ́ЮЛ РЕЛА́ЦІЕЙ. (§. 31) (1)

(1) НЪ А̂Р ПЪТѢ ЧИНЕКА̀ ЗЙЧЕ ДЕСТВА, КѦТ ФОЛОСЕ́ЦЕ А̂ЧА́ЕТА ЛЪА́РЕ ДЕ СЌМѢ СПРЕ ФЕРИ́РѢ ДЕ ПРИЧИ́РЙ, ШЍ СПРЕ Ѫ̂ЧЕТА́РѢ ПА́ТИМИЛѠР ЧЕ́ЛѠР Ѫ̂ТРЇѢТѦЧОА́СЕ; ПЕНТРЪ КѢ А̂ША̀ МЪ́ЦЙ СѢ ЖЪЛВЕ́СК ДЕ СЪРЧІЕ, НЕ ФЇЙНД ЛИЧЙЦЙ ДЕ НИМИ́К ДИН ЧЕ́ЛЕ ТРЕБЪИНЧОА́ЦЕ НЕА̂ЧЕТА́ТЕ; ШЍ ПЕНТРЪ ЧЕ Ѡ̆РЕ? ДЕ КѦТ КЪШЙ ПЪН ТЕМЕЛІЕ А̂ РЕЛА́ЦІЕЙ ПРЕ ЧЕЙ ФОА́РТЕ БОГА́ЦЙ, КЪ КА́РЇЙ ПЪЙНДЗЕѦ, ЛИ СѢ ПА́РЕ А̂ Фѝ ПРЪЗРА́ЧЙ. ПРЪ БИ́НЕ ЗЙЧЕ СЕ́НЕКА СТІХ. 1016. Ѫ̂ ТРОАД.

„ТО́ЦЙ СѢ ОЪ́ЙТѢ ЛА КЕЧИ́НЗА БОГА́Т,
„НЙМЕНЪ НЪ КОЕ́ЦЕ СѢ ФІЕ СЪРА́К;

„ЙР

„ Пр дéка де âчáста сар лзеà,
„ Шй де вн ⸗целéпт сар жвдекà.
„ Пмй дин мйжлок ютé пре чей богáцй,
„ Лжнгъ каре шй пре тóцй чей бзношй,
„ Кжцй кв мвлте мошйй сжнт ⸗зестрáцй,
Тóцй срáчйй съ рúдйкъ сзнзтóшй.
„ Неферичúт нúменъ ⸗ сúне, чи лжнгъ âлтва, кжнд съ пúне.

§. 33. Че éсте Ідéй сингврáтиче, партїколáре, оунїверсáле.

Двпъ âчéстъ дин Ідéй, оунúле не âрáтъ вáре че недеспърцúт, прекúм Алеξáндрв; пр âлтеле, âчéа че áре вáре че комвне (де вкце) кв âлтеле вáре кáреле, прекúм ⸗пъртъ́ска съ врéдничіе; пр âлтеле, âчéа че е̃ комвне ла тóцй чéй де âчéлшй фúре, прекúм вменúрь. Якúм дар Ідéиле нъ́мвлвй дин тáю, съ кїáмъ сїнгврáтїче; пр âле чéлвй де âлдóилъ, Партїколáре; шй âл чéлвй де âлтрéилъ, оунїверсáле.

§. 34. Кáре сжнт чéле оунїверсáле, сав Категорїче.

Дéчй дар Ідéа оунїверсáле, кáрь кврúнде свпт джнса мвлте âлтеле дешсебúте, съ кїáмъ нъ́м, сав гéнере; пр чéле Партїколáре, кáреле съ кврúнд де чéле оунїверсáле, шй кврúнд свпт джнселе мвлцúме немърунúтъ де недеспърцúте, (ïнсе, âтоме) съ кїáмъ фéлюрй. Пржшй Ідéа оунїверсáле, ⸗тáю; кжнд съ квúне ла фúрь квúвà, двпъ кáрь шй съ дешсебéще ⸗чевà де чинвà, съ кїáмъ дешсебúре (διαφορὰ); пр âлдóйлъ, ⸗свшúре. Пр дéка съ âфлъ ⸗ чевà, фъръ ⸗съ âфй

фи́ чева́ спре фїи́ница лу́и, чи́ пу́тѣнд съ се фа́къ, шѝ съ се десфа́къ, къ́нд а̂че́л съ ци́не, а̂ту́нчъ а̂тѣмпла́ре ѡ̂кичну́еще а̂ съ кїема́. (1)

(1) Дешсебѝрѣ, ка́рѣ дешсебе́ще нѣ́м де нѣ́м, съ кїа́мъ немѣнтоа́ре; ѝӑр ка́рѣ, фе́лю́ де фе́лю́, Мо́дъ; ѝӑр ка́рѣ, недеспърци́т де недеспърци́т, съ нѣме́ще нѣмъртоа́ре.

ПА́РТЕ́А 3.

Де хотъръ́рѝ шѝ деспърци́рѝ.

§. 35. Че ӗ́сте хотъръ́ре.

Че́л че а̂ѹ довѣнди́т Іде́и, а̂ле че́лѡр че сѣ́нт, лъмѹри́те, шѝ плѝне, ле́сне поа́те нѹ нѹ́май съ ле сѹ́птескріе пре а̂че́стѣ, чѝ шѝ съ ле хотъра́скъ, саѹ съ ле деспърцѣ́скъ; пентрѹ къ че́л че ӗ́сте а̂тради́нс спре бѣна́рѣ а̂девъ́рѹи́, нѹ ва фи́ ли-ѱи́т негреши́т де а̂че́ст фе́лю́ де о̂рга́не; *) (1) шѝ хотъръ́ре, ӗ́сте ѡ̂ спѹ́нере а̂ша́ рѣндѹи́нд пре че́л хотъръ́т, а̂ѣ къ́т съ поа́тъ а̂ пѹрѹ́рѣ съ́л дешсебѣ́скъ де тоа́те че́ле ла́лте.

(1) Къ́нд а̂ке́м Іде́е лъмѹри́тъ, пѹте́м съ хотъръ́м ла́кръа; (§ 26) ѝӑр къ́нд плѝнъ, нимѝк май ле́сне, де къ́т а̂ ѡ̂ деспърци. (§ 27).

§. 36. Че ӗ́сте сѹ́птескрїе́рѣ.

Сѹ́птескрїе́рѣ шѝ хотъръ́рѣ а̂мѣндо́ѡ сѣ́нт а̂девъра́те; а̂ѹ дешсебѝре а̂ѣ̆ъ ла а̂ча́ста, къ хотъръ́рѣ тотдѣ́ѹна съ кѹѹѝне ла че́л хотъръ́т; ѝӑр сѹпт-

*) Орга́неле че́ле симцитоа́ре шѝ лѣкрътоа́ре.

съптскрїёрѣ, ла чél че съ съптскрїе, нъмай ѧ ѿаре кáре ѧтѫмплáрй. (1)

(1) Ядекъ зикѫнд, часорникъл ёсте ѿ макинъ де ѫрцинт спѫнзрáтъ де лáнц пе пзрётиле кѫмзрїй мéле съпт ѿглиндз, съптскрíз нъмай пре дѫнсъл; ѓар зикѫнд, къ часорникъл ёсте ѿ макинъ, кáре, съ прин глáс, съ прин ѫрътъторю ѧлемнѣзъ чáсвриле, ѧтъпчѣ ѧл хотзрáск; пентрв къ ѧ фй часорникъл ѧтѫрнáт де лáнц пе пзрéте, ѫчáста нъмай оўнеўрй й съ квкúне; ѓар ѧ фй ѫлзкътвúт спре ѧ ѧлемнà чáсвриле, ѫчáста тотдѣ́на, пѫнъ кѫнд ва фй часорник.

§. 37. Пѣрциле хотзрѫрей.

Якъм фїúнд къ хотзрáрѣ де нечеситáте (неапзрáт) съ квúне ѫпъръръ ла чél де хотзрáт (§ 36), оўрмѣзъ ка ѧ съ квпринзъ: ѧтáю чéа че съ квúне ла ѫчélѣ, че сúнт де ѿ фúре къ дѫнсъл; ѫпóй съ квпринзъ шй Ідéа, кáре съ квúне ѧтáю ла фїúнца чélъй хотзрáт, дъпъ каре Ідéе съ дешсебéще де тоáте чéле лáлте; шй де ѫичѣ оўрмѣзъ съ фíе ѫлкътвúтъ дин нѣм шй дешсебúрѣ фéлюлъй, (модѣ) § 34.) прекъм Трїгѡн ёсте ѿ фїгъръ мърцинúтъ де трéй лїнїй.

§. 38. Че ёсте хотзрáре де нъме.

Шй дѣка ѫчѣ дешсебúре ѧ фéлюлъй ѫр фй лъáтъ дин ѡаре кáре сémн, прин кáре соцетъл мїёъ сар дешсебй ѧ пъръръ де тоáте чéле лáлте, ѧтъпчѣ хотзрáрѣ се ва зичє нъмélникъ; прекъм чéрк ёсте ѿ фїгъръ, ѧкáрїл чирконферéнца де тоáте пáрциле ёсте ѧтóкма де пáрте де кентръ.

§. 39. Чѣ де лѫкрѫ.

Пр дѣка аш лѫа дешчебирѣ спре ариштарѣ кипѫлѫй, дупѫ каре сѫ фаче чел хотѫрѫт, сау че фел ѣ пѫтинцѫ, атѫнчѣ ва ешй хотѫрѫре лѫкрелникѫ; прекѫм черк ѣ фїгѫрѫ, каре сѫ фаче пѫртѫндѫсѫ ѡ рѫзѫ апрежѫрѫл кентрѫлѫй.

§. 40. Вжртѫтиле хотѫржрей чей сѫнѫтоасе.

Дин кареле ѣсте аштат 1. Кѫ хотѫрѣ нѫ сѫ кѫвине сѫ фіе тѫгѫдѫитоаре; пентрѫ кѫ ашѫ чел де хотѫрѫт нѫ сар дешчебй де чеде лалте прин ѡ Ідее фїинцелникѫ (§ 37), 2. шй нічй май мѫлт, нічй май пѫцин сѫ кѫпринзѫ, де кѫт чел де хотѫрѫт, чй сѫ фіе аторкѫтоаре; (1) пентрѫ кѫ алтминтерѣ нар пѫтѣ сѫл хотѫрѫскѫ (§ 35); шй сѫ фіе алкѫтѫйт дин нѫме Пропрїе (сингѫратече) шй аведерате, сау негрешйт хотѫрѫте май де наінте.

(1) Дечй дѣка чинева ар хотѫрж черква ѡ фїгѫрѫ мѫрцинйтѫ де лїнїа акокѫтѫ, очест хотар ка болй гроѫзникѫ рѫштате; пентрѫ кѫ нар пѫтѣ сѫ се атоаркѫ: фїгѫра мѫрцинйтѫ де лїнїа акокѫтѫ ѣсте черк; кчй ка кѫпринде шй пре чѣ окалникѫ шй алте фїгѫрй.

§. 41. Кѫм сѫ афлѫ хотѫржриле.

Шй афлам хотѫржриле, сау прин черкаре, лѫжнд сѣма кйне ла чел де хотѫрѫт, шй Ѳеоріснд че аре комѫне кѫ алтеле, шй дешчебй; сау лѫсжнд кѫтева чиркостанцїй дупѫ скѫдере, сау скимбжнд, сау адеѫгжнд алтеле нѡв. (1)

(1) Кѫм ам зйче, кѫзжнд дой ѡамень, оунѫл, кжнзжнд шй алтѫл кѫмпѫржнд, десте акйц дин черкаре, кѫ а-

âчéст Контрáкт, ăре комéне кз ăлтеле ôчáста, кз сз кзкúне, ка контракторíй сз конкíе, ѡрй сз се âкомéкз; ĭăр дештéй ăре, â сз âкоí ла лзкрзл че сз контрáктз (токмéце) кáре сз ка стрзмзтà пентр' оўн прéц стѫнд â бáнй нзмзрáцй; Йкзм прин черкáре ăм âфлáт хотзрѫрѣ, кз кзмпзрáрѣ шй кúндерѣ Éсте ѡ âкойре де лзкрз че сз контрáктз пз бáнй, стрзмзтѫндзз дела кѫнзторю ла кзмпзрзторю. Йăр дéка коў лзà чиркостáнцïа бáнилор, коў âкѣ хотзрѫре âчéлзй че сз контрáктз, дзпз скздéре, де ѡéце, кз Éсте âкойре де лзкрзл че сз контрáктз стрзмзтзчóс. Йăр дéка коў скимбà чиркостáнцïа бáнилор, шй коў фáче, ка лзкрзл â дар сз се стрзмзте, âтзнчѣ ăм хотзрѫрѣ дáрзлзй, ш. ч. ĭăр â чѣ дзпз оўрмз, дéка âшй ăдзгà ѡăре кáре чирконстáнцïй, ăдекз лзкрзл сз се стрзмзте сзпт токмéлз, ка трекѫнд кзтзва крéме, шй прéцзл дѫндзз âнапóй, сз се пзе ла лóк, ка Éшй хотзрѫрѣ де ăдóва кúндере.

§. 42. Де Éсте â пзрзрѣ че сз хотзрáце.

Кѫнд хотзрѫрѣ дин черкáре сз ăфлз, саў дин хотзрѫрѣ че âшà саў дескоперít, сз дѣ дзпз скздére, âтзнчѣ кѣ лзкрзл чél хотзрáт Éсте, нúменѣ нз сар âдоí; дар âцз, кѫнд хотзрѫрѣ сз ăфлз, саў прин скимбáре, саў прин âдзгáре â чиркостáнцïилор, âтзнчѣ дар сз кзбúне сз шй доведéскз кз Éсте лзкрзл чел хотзрáт; пентрз кз âшà сар хотзрà шй чéле дзпз гѫнд. (1)

(1) Де оўнде дар цïѫнд дин черкáре, кз мзнтеле Ê ѡ пáрте де пзмѫнт âнзлцáтз, стѫнд дин пзртичéле Ętерогéнее, нúчй кѫт де пзцúн нзм кúне âмз âдоí де Ęстúмѣ мзнцилор; ĭăр скимбѫнд чиркостáнцïа, шй âцелегѫнд пáрте â пзмѫнтзлзй âнзлцáтз, шй стѫнд дин пзртичéле де ăзр прѣ кзрáт, âтзнчѣ ăм хотзрѫре â мзнтелзй де ăзр; кáре âцз нз сз ăфлз поáте нúчй де кзм âфúрѣ чéлор че сѫнт.

§. 43. Кънд хотъръриле сънт темéю âл довединрей.

Динтр' âчáста дар âдъчем 1. къ хотъръриле ↑тъюлъй нъм сънт темéю къ âдевърáт âл довединрей, шй âл âдевърълъй че ĕсте съ се ăфле, 2 пăр нъ шй âле чéлъй де âлдóйлъ, май наинте де â съ доведи ĕстимъ лъкрълъй де хотърът. (1)

(1) Дрépт âчáста ĕ къзът де Сълкител Волф ↑ медїтáцїа (къетáръ) де Медóд мадимáтїк (§. 21), шй де âйчъ âрътáт ĕсте че трéбе â ↑целéце де доведиръ ĕстимей лей Дмнезéу дин Їдéа фїйнцей чéй пръ десъвършит.

§. 44. Че ĕсте деспърцúре.

Шй фїйнд къ спре âфлáръ âдевърълъй, пръ мълт âжътъ â âвъ Їдéй плúне (§ 20), шй пре кáреле наш пътъ âвъ, фъръ съ âм Їдéй лъмърúте шй де тоáте сémниле че съ ăфлъ ↑трънселе (§ 27), пентрú âчáста деспърцúръ âрáтъ кáле къ тръ âчéстъ пръ лéсне, фїйнд âналúс â Їдеїй чей оúнїверсáле, ↑ май мълте партїколáре.

§. 45. Кúм трéбе â деспърци.

Якúм дáр 1. тóтъл съ деспáрте ↑ пърцй; 2. нъмъл ↑ фелюриле чéле сúпт дънсúл; 3 соцéтъл прин ↑тъмплъриле сáле, ăдекъ кúпъриле; 4. ↑тъмплáръ прин соцéтъриле сáле; 5. Чéл причинúт прин причиниле сáле; 6. причúна прин причинúтеле сáле. 7 фелюрúмъ прин соцéтъриле сáле. (1)

(1) Шй Парáдигмъ âчéлей динтáю фіе; весерїка Їерусалúмълей съ деспáрте ↑ къртє, ↑ Сфúнтї, шй ↑ сфúнтеле Сфúнцилор; пăр чéлъй де âл дóйлъ: Їїецвїторюл сав ом ĕсте,

Ѣсте, сав добитоѫ; чѣлвй де ал трѣйлѣ: ѡамений сав ѧкзцаций; сѫнт, сав не ѧкзцаций; чѣлвй ал пътрвлѣ: бинеле сав ал трѣвлвй Ѣсте, сав ал сѣфлетвлвй; чѣлвй ал чинчилѣ: Сфѫнта скриптѣрѫ сав пророчѣскѫ Ѣсте, сав апостолѣскѫ; чѣлвй ал шаселѣ: Дмнезѣѣскл кѣкѫнт, сав ѡсѫндѣце пъкътеле, ка ѡ лѣце, сав ржднкѫ пре чей че пъкътѣск, ка Евангелїа; ачѣ двпѫ оурмѫ чѣлвй де ал шаптелѣ: драгостѣ сав кътрѫ Дмнезѣѣ Ѣсте, сав кътрѫ сине, сав кътрѫ апроапеле.

§. 46. Мздвлариле чѣле деспърциѭ йрѫ съ се хотърѫскѫ.

Дар чѣле че сѫнт нѣ нѣмай съ се деспарцѫ съ кѣбине, чй шй прин нѡѫ хотърѫрй, шй ачѣстѣ апротивниче, съ кѣбине а арътъ дешебирѣ мздвларелѡр, (1) пентрѣ каре дар шй хотърѫриле тъгъдвитоаре сѫнт сѣферите тр' ачѣстѣ, каре алтъ дать съ сокотѣск нетребниче.

(1) Легивторій адекъ деспарт пре чѣле че сѫнт: апъвпещй, шй анетъвпещй; бине Ѣсте ачаста; шй хотърѫск, къ тъвпещй сѫнт, чѣле че съ пот пипзй, ар нетъвпещй чѣле че нѣ съ пот пипзй; шй ачаста дрепт; пентрѣ къ ашъ хотарле чѣле апротивниче нѣмай де кът арать дешебирѣ; ар дѣка ашъ въптекрй, къ тъвпещй сѫнт чѣле пипзите, шй нетъвпещй чѣле че стаѣ лѣце, адекърат ар фй хотарюл, дар нѣ шй апротивник ла хотарюл чѣлѡр тъвпещй; пентрѣ каре нйчй кърать ка фаче пре деспърцире.

§. 47. Регъле деспърцирей чей сънтоасе.

Динтр' ачаст фире дар а деспърцирей оурмѣзъ, 1. къ мздвлариле деспърцирей съ кѣбине съ кѣпринзъ тот че Ѣ де деспърцит; 2 къ мздвлариле съ фіе деспревѣнате, шй съ нѣ съ кѣпринзъ оунѣл де алтъл; 3. Шй тр' атѣтѣ пърцй

съ

СЪ ДЕСЛЪША́СКЪ Ї́ДЕА, КЪТЕ ДЪ ЛСЪШИЙ ФИ́РЪ, (1) 4. Ї́ДЕА ЧЪ ДЕ ДЕСПЪРЦИ́Т, МАЙ НАЙНТЕ ДЕ ДЕСПЪРЦИ́РЕ СЪ ФІЕ СКОА́СЪ ДИН ФІЕШЧЕ А̂МФЇВОЛІЕ. 5. ШЍ ЧЕ́Л ЧЕ ДЕСПЪРЦЕ́ЩЕ ЛЪКРЪ НЪ ЛПЪРЦИЛЕ СА́ЛЕ, ЧЍ А̂ЛЕ́ЦЕ ФЕ́ЛЮРИЛЕ ДЕ ЛСЕМНЪ́РЙ А̂ЛЕ ГЛА́СЪЛЪЙ НЪМАЙ, НЪ ДЕСПЪРЦИ́РЕ, ЧЍ А̂ЛЕ́ЦЕРЕ СЪ СЕ ЗИ́КЪ.

(1) ДЕ А̂И́ЧЪ Е́СТЕ А̂РЪТА́Т, КЪТ Е̂ ДЕШІА́РТЪ РЕ́ГВЛА РАМЇ́ЕТИЛѠР ДЕ ТЪЕРЙ ЛДО́Ѡ; ПЕНТРЪ КЪ ДВПЪ А̂ЧА́СТА ШЍ А̂НАТО́МЇЙ РЪВ А̂Р ДЕСПЪРЦЍ ТРЪПВЛ ѺМЕНЕ́СК ЛТРЕЙ ПЪНТЕЧЕ, ЧЕ́Л МАЙ ДЕ СЪЕ, ЗИ́К, ЧЕ́Л ДИН МИ́ЖЛОК, ШЍ ЧЕ́Л МАЙ ДЕ ЖО́І; ШЍ МАЙ БИ́НЕ А̂Р ПЛЪЗМЪ́Й ДО́Ѡ, КЪНД ШЍ ФИ́РЪ ЛЪШИЙ НЪ ДО́Ѡ, ЧЍ ТРЕЙ А̂ЛКЪТЪИ́ТЕ, А̂РА́ТЪ.

§. 48. Чє съ кѹ́ине а̂ лцелє́цє де сѹдеспърцѝрй.

Я̂КѸМ КЪ́ТЕ А̂М А̂РЪТА́Т ДЕ ДЕСПЪРЦИ́РЕ, А̂ЧЕ́СТЪ ЛСЪШИЙ ШЍ ДЕ СѸДЕСПЪРЦИ́РЙ; ТРЕ́КѸЕ ЛСЪ А̂ СЪ СИЛЍ ЧИНЕВА̀, КА ФЪРЪ НЕЧЕСЇТА́ТЕ, СЪ НЪ ЛМѸЛЦЪ́СКЪ СѸДЕСПЪРЦИ́РИЛЕ; ПЕНТРѸ КЪ ШЍ Ѡ̂ ПРЪКМА́РЕ ПЇА́ТРЪ КѸ КЪ́Т МАЙ МѸЛТ СЪ БА ЗДРОБЙ, КѸ А̂ТЪ́ТА МЪРИ́МЪ Е̂Й БА ФЍ НО́Ѡ НЕКѸПРИ́НСЪ ДЕ МИ́НТЕ. (1)

(1) БИ́НЕ ЗИ́ЧЕ СЕ́НЕКА Е̂ПЇСТ. 89. КЪ ФОЛОСЕ́ЩЕ А̂ Ѡ̂ ДЕСПЪРЦЍ ПРЕ А̂ЧЕ́А, ЛАР НЪ А̂ Ѡ̂ ЗДРОБЙ; ПЕНТРЪ КЪ ПРЕКѸМ ЧЕ́ЛЕ ПРЪКМА́РЙ, А̂ША̀ ШЍ ЧЕ́ЛЕ ПРЪКМИ́ЧЙ КЪ НЕЛЕСНИ́РЕ СЪ ЛЦЕЛЕ́Г; НОРО́ДВЛ СЪ РЖНДВЕ́ЩЕ Л̂ СЕМИНЦЇЙ, ЛАР Ѡ̂ЛСТЪ, Л̂ СВ́ТЕ; ЛАР ЧЕ́Л ЧЕ САВ КРЕСКВ́Т МАЙ МѸЛТ, МАЙ ЛЕ́СНЕ СЪ ЛЦЕЛЕ́ЦЕ ДЕСПЪРЦИНДВЕСЪ ЛПЪРЦЙ, КА́РЕ, ПРЕ КѸМ САВ ЗИ́С, НЪ СЪ КѸКИ́НЕ СЪ ФІЕ НИ́ЧЙ НЕМЗРИНИ́ТЕ КЪ НѸМЗРВЛ, НИ́ЧЙ ПРЪКМИ́ЧЙ ЛА МЗРИ́МЕ; ПЕНТРЪ КЪ ШЍ ПРЪ́ МѸЛТ, ШЍ ПРЪ ПѢЦИ́Н А̂ ДЕСПЪРЦЙ А̂Л А̂ЧЕ́АШ РЪВТА́ТЕ А̂Р ФЍ; ШЍ Л̂ТО́КМА А̂МЕСТЕКА́Т ЧЕ́М ЧЕ Л̂ ПРА́Ф САВ СФЪРЖМА́Т.

ПЪР-

Пáрте. 4.

Де жѹдекáцій шѝ де пропозúцій, сав спѹнерй.

§. 49. Че ёсте жѹдекáтѫ, че спѹнере.

Кáнд мúнтѫ âлкáтѹрѫ дóш Ідéй оўна кѹ ăлта де сăвăршúт причепѹте майнаúнте, шѝ пре âчéстѫ сав ле âпрéвнѫ, сав ле деспáрте, âтѹнчѫ сѫ нáше жѹдекáта (§ 11); ĭăр жѹдекáта прин глáсѹрй спѹúндѹсѫ, âтѹнчѫ спѹнере, сав âрѫтáре сѫ кїáмѫ.

§. 50. Пѫрцій âле спѹнерїй, âдекѫ хотáре.

Дéчй дар фїúнд кѫ жѹдекáта âлкáтѹрѫ дóш Ідéй оўна кѹ ăлта (§. 49), оўрмéзѫ, ка тоáтѫ спѹнерѫ сѫ фíе âлкăтѹúтѫ дин Соцéт шѝ дин Âтрїкѹт; ĭăр пре хотáреле âчéстѫ, легăтѹра: ёсте, ле âпрéвнѫ оўнѹл кѹ ăлтѹл; кѹ тоáте кѫ шѝ âчáста, ка шѝ Соцéтѹл, де мѹлте ѿрй ёсте âскѹнсѫ ѧ Âтрїкѹт; шѝ дúнтрѣ âчáста вéдем, кѫ тоáтѫ спѹнерѫ ёсте âлкăтѹúтѫ дúнтрѣ оўна, сав дин дóш бóрке; прекѹм пѫмáнтѹл сѫ мúшкѫ, сáнт перúт, нúнце, плóшѫ.

§. 51. Че ёсте Соцéт, Âтрїкѹт, Легăтѹрѫ.

Дéчй дар Соцéт ёсте, âсѹпра кáрѹа сѫ âтрїкѹéце, ăдекѫ сѫ дѫ чевá; ĭăр Âтрїкѹт, чéа че сѫ зúче âсѹпра âчéлуа; ĭăр Легăтѹрѫ, чéа че âрáтѫ ра-

рапо́ртѫл Соцѣ́тѫлѹй шѝ ѫл А́трїѣ́тѫлѹй, а̀дѣкѣ кѫ́м сѫ́нт оу̀́нѫл кѫтрѣ а̀́лтѫл.

§. 52. Спѫ́нерѣ ѐ́сте сав а̀дѣберитоа́ре сѫ тѫгѫдѫитоа́ре.

Че́л че а̀лѫ́тѫрѣ до́ш Їдѣ́й оу̀́на кѫ а̀́лта, жѫдѣкѣ, кѣ а̀чѣ́стѣ сав сѫ́нт де а̀ сѫ ѫ́прѣѫнѫ оу̀́на кѫ а̀́лта, сав де а̀ сѫ деспѫрцѝ оу̀́на де а̀́лта (§. 49); шѝ ѫ́тр' а̀чѣ́л фе́л, спѫ́нерѣ сѣ нѫ́мѣше а̀дѣберитоа́ре, ма̀р ѫ́тр' а̀чѣ́ст фе́л, тѫгѫдѫитоа́ре, се́мнѫл кѫрїа̀ ѐ́сте, нѫ́, пѫртичи́ка тѫгѫдѫитоа́ре, а̀дѫка́ндѫсѣ кѫтрѣ легѫтѫ́рѣ. (1)

(1) Дѧпѣ кѫ́м, дѣ́ка тѫгѫдѫи́рѣ сѣ а̀дѣ́че кѫтрѣ Соцѣ́т, сав кѫтрѣ А́трїѣ́т, а̀тѫ́нчѣ спѫ́нерѣ нѫ тѫгѫдѫитоа́ре, чи нехотѫрѫ́тѫ ѐ́сте, а̀дѣкѫра́т а̀дѣкерitоа́ре фїи́нд; прекѫ́м: че́л че нѫ прикѣ́ше лѫ́кѫрѝле кѫ лѫа́ре а̀ми́нте, сѣ ѫ́шѫ́лѣ. Ѐврѣ́їй сѫ́нт Лоаммѝ, а̀дѣкѣ норо́д нѫ а̀л мїѣ́ѕ.

§. 53. Шѝ сав оу̀́нїверса́ле, сав партїкола́ре, сав сїнгола́ре.

Шѝ че́й че жѫдѣкѣ, лѣ́сне ѫ́целѣ́г, кѫ́м кѣ а̀трїѣ́тѫл сав а̀пѫ́рѫрѣ сѣ кѫбѝне ла Соцѣ́т, сав нѫ́, сав оу̀́неѡ́рѝй нѫ́маѝ, шѝ сѫ́пт ѡ̃а́ре ка́ре чиркоста́нцїй; а̀ша̀ дар шѝ спѫ́нериле сѣ на́ск ѫ́тр' а̀чѣ́л кѝп оу̀́нїверса́ле, ма̀р ѫ́тр' а̀чѣ́ст кѝп, партїкола́ре: пентрѫ̀ кѣ че́ле сїнгола́ре, че́ле че а̀трїѣ́ѣск чева̀ недеспѫрцѝ́телѡр, сѫ́нт ѫ́ лу́к де оу̀́нїверса́ле де ка́те ѡ̃рѝй де фїгѫрѣ е̃ кѫбѫ́нтѫл. (1)

(1) Пентрѫ кѣ че́ле партїкола́ре оу̀́неѡ́рѝй ѡ̃бичнѣ́ѣск а̀ оу̀́рма̀ дѧпѣ кѫбѫ́нтѫла матѣ́рїѣ́й, де кѫте ѡ̃рѝй, а̀дѣкѣ а̀трїѣ́тѫл сѣ кѫбѝне нѫ ла тот недеспѫрцѝ́тѫла, чи ла ѡ̃а́ре ка́ре па́рте а̀лѫ́й; а̀ша̀ спѫ́нерѣ: Сѡкра́т ѐѕ трѫ́ѝт, сѣ кѫбѝне

ла

ла чѣ оуніверсале; ѩр Сократ ѧс фост ѧнделепт, Сократ ѧс бзът кѣта, ла чѣ партїколаре.

§. 54. Спънерй деслъшитоаре,

Оуне ърй прибим нъ нъмай де съ къбине ѧтрїкътъл ла Соцет, сау нъ, чи ши кѣм ѝ съ къбине, сау нъ, деслъшим; ши ѧтънчѣ дар спънериле съ кїамъ деслъшитоаре де модърй (кипърй); ѩр модърй сънт патръ, Нечесарїй ѣсте, ѧтѫмплътърю ѣсте, ѧ Пътинцъ ѣсте, ѧ Непътинцъ ѣсте. (1)

(1) Прекъм Нечесарїѣ (негрешит) ѣсте, ка ъкюл съ кѣзъ, кѫнд тоате сънт, челе черъте спре кедере; съ ѧтѫмплъ, ка ъкюл съмтос фїинд, съ нъ кѣзъ; ѧ Пътинцъ ѣсте, ка черкъл съ се тетрагонїзѣскъ; ѧ Непътинцъ ѣсте, ка дом фїинце немърунините съ фіе; ла ѧчѣстѣ регълиле че оърмѣзъ: 1. Спънериле нечесарїе сънт темѣю ѧл докедирей чей май тарй ши де дрепт. 2. челе непътинчоасе дав докедирѣ ѧпїезишатъ, кѣ карѣ ши Маиматїчїй съ слъжѣск оуне ърй, 3. Челе лалте спънерй, дѣка ѣсте ѧчеа че съ чере ѧ съ докеди, нъ дав ѧлт чева, де кът ѧдекърва де крезът; пентръ кѣ че ѣсте ѧтѫмплътърю, сав ѧ пътинцъ, нъ ѣсте ѧкѣм ши ѧ фаптъ.

§. 55. Ши Спънитоаре.

Съ ѧдъугъ ѧкъ ши спънерй спънитоаре, дин карале пре оунеле ле нъмим ѣзклъсіве (ѧлесе), прекъм нъмай крединца ѧдрептѣзъ; ѩр пре ѧлтеле, ѧлегътоаре, прекъм тоатъ докѫнда, ѧфаръ де бърътъте, ѣ нестаторникъ; ѩр пре ѧлтеле, рѫндуите, прекъм Епїскопъл, ка оун стъпънитърй, съ сокотеще ѧ ѧтрекътинца Сакїа; ѩр пре ѧлтеле, релатїве (ѧлътърътоаре), прекъм, съфлетъл ѣсте май бун де кът трупъл.

§. 56.

§. 56. Пентрȣ че спȣнтоáре.

Шй съ нȣмéск спȣнтоáре 1. пентрȣ къ, де нȣ сар âналусй âдóш спȣнерй, нȣ сар причéпе; 2. пентрȣ къ де мȣлте ѡрй пърáндȣсъ âдевъритоáре, ла пȣтéре сáнт тъгъдȣитоáре.

§. 57. Кáре дин спȣнериле оу̂нїверсáле сáнт âдевърáте.

Чéй че нáȣ сéма ла темéюл шй ла пȣнерéк кáре съ áфлъ âфїешкáре спȣнере, лéсне вáд, де трéбȣе â съ лȣá спȣнерéк оу̂нїверсáле, саȣ партїколáре; шй пȣнере éсте âдȣшй âрътáрéк; нáр темéюл éсте дȣпъ кáре âрътáрéк éсте âдевърáтъ. Ла кáреле съ квȣйне â съ пъзй âчáстъ рéгулъ: де кáте ѡрй темéюл, дȣпъ кáре спȣнерéк éсте âдевърáтъ, съ áфлъ âтрȣ âдȣшй фúрéк соцéтȣлȣй, спȣнерéк éсте оу̂нїверсáле; нáр дéка é требȣйнцъ â квȣтá пре âчáста âфáръ де фúрéк соцéтȣлȣй, âтȣнчéк непȣтúнцъ éсте, ка спȣнерéк съ нȣ фíе партїколáре. (1)

(1) Де áйчéк дрéпт âрáт, къ тóт áервл éсте грéв; пентрȣ къ темéюл áйчéк нȣ â áлт чека съ пȣне, чй âтрȣ âдȣшй фúрéк áервлй, дин кáрéк греймéк кврáт йзкоráше; дар наш пȣтé âрътá шй къ тот áервл éсте рáр; пентрȣ къ фїйнд требȣйнцъ â съ рърй, áлт темéю съ ка пȣне, âфáръ де фúрéк áервлй, âдекъ кладéра; дéчй съ квȣйне âзйче; кóре áер éсте рáр.

§. 58. Че éсте âдъйме шй вътиме.

Нáр Маѳимáтїчїй, шй дȣпъ дúншїй оу̂рмúнд фїлосóфїй, даȣ ѡсебúте нȣмúрй ла ѡсебúте спȣнерй;

нерй; пентрŭ кѣ спŭнериле, кáре ѧдáтѣ йзворáск дин хотърáрй, Теорéтїче фїйнд, сѣ кїáмѣ Ѧзїóме; ѩр прáктїче фїйнд, Ѣтиме. (1)

(1) Ка кѣм ѧм зйче: чéркл Ѣ фїгŭрѣ, перїфéрїа кáрїѧ претътйненкѣ ѧтóкма стѣ депáрте де кéнтрŭ; де ѧйчѣ, дéка ѧш ѧдънá: ѳшà дар тоáте рáзеле де ла кентрŭ спре перїфéрїе сжнт ѧтóкма оўна кѣ ѫлта, ѫм ѡ Ѧзїѡмѣ; ѩр дéка ѧш ѧдъче: кѣ трзгжндзеѣ ѡ лїнїе дрéптѣ ѧпрежŭрнл кéнтрнлй, сѣ ка скрй чéркл, ѫм ѡ Ѣтимѣ.

§. 59. Ѳаре ѧчéстѣ ѫŭ требŭйнцѣ де ѧрхтáре.

Шй де ѧйчѣ Ѣсте ѧрхтáт, кŭм шй Ѧзїѡмеле шй Ѣтимиле наŭ требŭйнцѣ де ѧрхтáре; пентрŭ кѣ ѧдевърáтѣ фїйнд хотърáрѣ, непŭтйнцѣ Ѣсте шй чéле ѧдáтѣ шй фърѣ мижлочйре дин трáнса йзворáте, сѣ нŭ фіе ѧдевърáте; ѩр кáнд хотърáрѣ Ѣсте ѧдевърáтѣ, шй кáнд ăре требŭйнцѣ де ѧрхтáре, саŭ зйс май сŭс (§. 42).

§. 60. Че Ѣсте Теорйме шй Проблиме.

Спŭнериле кáре сѣ нáск дин ѧлхтŭрáрѣ ѧ мŭлте хотáрѣ, Теорéтїче фїйнд, сѣ кїáмѣ Теорйме, ѩр прáктїче, проблиме. (1)

(1) Ѧдекѣ дин хотáрле Полврилор, шй ѧле Їсимерїнéнлей, шй ѧле Орізóнтлей ѧлхтърáндзеѣ оўниле кѣ ѫлтеле, ѧрхтáт сѣ нáше ѡ спŭнере; кѣ сѣпт Полй шй чéл ăрктїк, шй чéл ѧнтáрктїк (норд, шй сŭд) де шáле лŭй сжнт зйлеле ѧтóкма шй нóпциле; ѧчáста Ѣсте Теорймѣ; ѳшà шй дин хотáрле лїнїей мерїдїáне шй ѧле Клїмелор лŭмїй ѫлхтърáндзеѣ оўна кѣ ѫлта, ăфлѧ ѡ Проблимѣ, кѣ лїнїа мерїдїáнѣ тзйндзеѣ ѧ жóс, сѣ ăфлѣ чéле пáтрѧ пърцй генерáле ѧле лŭмїй.

§. 61. Âчéстѣ тотдѣ́на âѯ трекѯи́нцъ де âрътáре.

Дар ѫ̂съ âдевъ́рăл Θеωрúмелωр шѝ âл Провли́мелωр нѯ́ ѣ̆сте âшà âрътáт, ка âчéла âл âдїѽ́мелωр, шѝ âл ѣ̆ти́мелωр (1); Пентрѯ́ ка́ре шѝ âмънда́ѽ âѯ трекѯи́нцъ де âрътáре.

(1) Пентрѯ къ съ на́ск дин âлътвáрѣ̀ â деωтебúте хотáрз. Че хотáре âвѣ́м ѣ̆́в, шѝ пре ка́ре âм âлътвáт оўнúле кѯ âлтеле, шѝ кѣ́м мам сокотúт, нѯ́ ѣ̆сте къѯ́т ла фїешка́ре. Дéчѝ сънт датóрѝ съ âрът âчóста, шѝ съ âдáωг довединѣ̀.

§. 62. Пóрїсма.

Ѭр дѣ́ка са́р âдѯна́ ѽ̃аре че нóѯ дин вре ѽ̂ âдїѽ́мъ, саѯ ѣ̆тимъ, саѯ ѧеωрímъ, саѯ провлимъ, спѯнерѣ̀ âчéѧ съ кїáмъ Пóрїсмъ, саѯ Сунéпїа; прекѯ́м дин ѧеωрима âчéѧ (§. 60.) кúнекѯлéг, къ сѯ́пт Пóлѝ âпѯрѯ́рѣ̀ ѫ̂ тóкма ѣ̆сте нóаптѣ̀ шѝ ѯíωа; ѭр дин Проблúма къ тóате оўнгюриле тъúндѯсъ ѫ̂ дóѽ, пѯтúнцъ ѣ̆сте â съ âфлà чéле пáтрѯ âдóйлѣ̀ пъ́рцѝ âле лѯ́мїѝ, ѭтъ Сунéпїа.

§. 63. Чѣ ѣ̆сте Сχóлїе?

Ѭр дѣ́ка вре ѽ̂ спѯнере сар деслѯшѝ ă̆декъ дин âрътáре, саѯ дин Історіе, саѯ сар âдъωгà чéва дин чéле врéдниче де ѫ̂семнáт, âчáста съ кїáмъ Сχóлїе.

§. 64. Ѧтрекѯи́нцáрѣ̀ âчéщїѝ деспърцúрѝ â спѯнерилωр.

Мъкáр къ фїлосóфїѝ âráре ѽ̃рѝ пѯн âчéст фéл де нѯмúрѝ ла фїешкáре спѯнере, (ка́ре де мѯ́лте

ѡрй Маѳимáтїчїй ѡ фáк де сѣвършúт) фолосéще
ѧсѫ â цй че фéл ёсте фїешкáре дин спѹнерй; пен-
трѹ кѫ âша ѧдáтѫ сѫ âрáтѫ, дѣка, шй кáре âѕ
трекѹúнцѫ де âрѫтáре.

§. 65. ѧ кúте фéлюрй сѫ нáше Спѹнере дин Спѹнере?

Дéчй дар фїúнд кѫ (кáре сѫ âрѫтѫ май сѹс §. 58.) динтр' ѡ спѹнере ѣлтеле йѫворáск; сѫ кѹ-
бúне â цй, кѫ âчáста сѫ фáче саѕ прин ѧпротúвѫ
ѧтóарчере, саѕ прин Ѧнтїѳес, саѕ прин Сѹллогíсмѹ. (1)

(1) Прекúм цїúнд, кѫ тот фíюл сéпт стѫпжнúре ё сѣвпéс ла лéце стрéйнѫ, дѣпѫ рéгѣлиле ѧпротúкѫ ѧтóарчерїй, цíѕ шй, кѫ оѹнїй, нѣ тóцй чéй сѣвпéшй ла лéце стрéйнѫ, сжнт фíй сéпт стѫпжнúре, шй дѣпѫ рéгѣлиле ѧпротúкѫ пѣ-
нерїй, кѫ минчинóасѫ ёсте спѹнерѣ âчáста: нѣ тот фíюл сéпт стѫпжнúре ёсте сѣвпéс ла лéце стрéйнѫ; ѩр де сѹллогíсмѣ май жóс ѧ лóквл сáѕ сѫ ва зúче.

§. 66. Чѣ ёсте ѧпротúвѫ ѧтóарчере.

ѧпротúвѫ ѧтóарчере (контровéрсїе) ёсте стрѫмѹтáре â соцéтѣлúй ѧ лóквл âтрїкѹтѣлúй, шй âл âчéстѹа ѧ лóквл соцéтѣлúй, рѫмжúнд дѹпѫ стрѫмѹтáре фїешкáре спѹнере âдевърáтѫ. (1)

(1) Прекúм дѣка âш ѧпротúкѫ ѧтóарче спѹнерѣ âчáста: кѫ тот фíюл сéпт стѫпжнúре ё сѣвпéс ла лéце стрéйнѫ, ѧтр' âчéст кúп: Тот сѣвпéшл ла лéце стрéйнѫ ёсте фíй сéпт стѫпжнúре, хотáрѣле саѕ стрѫмѹтáт, дар оѹна дин спѹнерй ёсте минчинóасѫ; дéчй нѣ бúне саѕ фкѹт контровéрсїа, (ѧтóарчерѣ).

§. 67. Рéгѹле âле ĕй.

Дéчй дар фїйнд къ, кънд съ ънпротивъ ѧтóарче спѹнерѣ, неапърáт оѹрмѣзъ, ка фїешкáре съ фíе âдевърáтъ. (§. 66.) дар нѹ âпѹрѹрѣ ĕсте âдевърáтъ чéа че съ нáше нѹмай дин стрънмѹтáрѣ хотáрълор, (§. 66.) (1) спре âчáста съ кѹвíне â съ пъзи ѿаре кáре рéгѹле, ѧтр' âчéст кип; 1. дин спѹнерй чѣ оѹниверсáле тъгъдѹитóаре, шй чѣ партїколáре âдеверитóаре вíне съ ѧтóрк кѹрáт; 2. ѿр чѣ оѹнїверсáле âдеверитóаре ѧ чѣ партїколáре съ ва ѧтóарче. 3. Ѿр чѣ партїколáре тъгъдѹитóаре сéмплїче съ ѧтóарче; дар ѧсъ тъгъдѹирѣ пѹртъндѹ съ нѹ къторъ легътѹръ, чй къторъ соцéт, ва фй âдеверитóаре.

(1) Пре ѧтóарчерѣ чѣ дин тжю ѡ цїáмъ сéмплїче, ѿр пре чéа лáлтъ, дэпъ ѧтжмплáре, шй пре âтрéа, дэпъ ѧпротívъ нѹнере; шй пре âчéст фéл де требѹинчóасъ ѫкцътѹръ ѡ âкóперe оѹнїй кѹ прѣ ѧтѹнекóасе нѹмúрй, шй рéгѹле, шй стїхѹлéце; дар ной накéм крéме â флекърй ѧтрѹ чéле де стръдáнїе. Ѿтъ парáдигме; де ĕсте âдекърáт, къ ничй оѹн трѹп ĕсте немърцинúт, шй къ ѿаре кáре трѹп ĕ стрънътътóрю, ĕсте прѣ âдекърáт шй къ ничй оѹн немърцинúт ĕ трѹп; (дэпъ рéгѹла чѣ дин тжю §. 61.) шй де ĕсте âдекърáт къ тóцй чéй кѹнй сжнт мѹритóрй, âдекърáт ка фй шй къ ѿаре кáре мѹритóрй сжнт кѹнй. (дэпъ рéгѹла 2. §. 67.) âшиждерѣ, де ĕсте âдекърáт къ нѹ тóцй ѿаменíй кѹр мѹрй, ка фй âдекърáт негрешúт, къ шй ѿаре кáрíй немѹритóрй сжнт ѿаменí.

§. 68. Де нѹ съ кѹр ѧтóарче шй кѹрáт оѹне ѿрй чéле оѹнїверсáле âдеверитóаре.

Ѧша дар тóате спѹнериле чéле оѹнїверсáле âдеверитóаре, кънд чéа лáлтъ съ фáче партїколáре,

съ вор ѧтóарче, (ſ. 67.2.) дар нѫ тóате шй кѫрáт, чй ѧтрѫ оу̑нилe нѫмай, ăдекъ, 1. Ятрїкѫтѫл кѫприндe хотърăрѣ соцéтѫлѫй (ſ. 40. 2.) сав 2. чéл лáлт дин хотáръ кѫприндe прúчина дe âпрóапе âчéлѫй лáлт; сав 3. дешсекúрѣ; сав 4. ѿаре кáре ѧсѫшúре, кáре съ бéде къ съ кѫбúне шй ла тóт, шй ла оу̑нѫл нѫмай, шй â пѫрърѣ. (1)

(1) Бúне дар коѳ ѧпротúкъ ѧтóарче âшà кърáт âчéете спѫнерй;
Тот дѣхъл ёсте фїúнцъ гѫндитóаре (дѣпъ кѫкѫнтъл 1. §. 68.)
Тóцй крединчóшій съ мѫнтѣéск (дѣпъ кѫкѫнтъл 2. âколѣ)
Тóатъ лінїа дрѣптъ ёсте прѣмúкъ (дѣпъ âл трéйлѣ âколѣ)
Тóт чѣ ё грéв съ трáце ѧ жóс (дѣпъ âл 4. âколѣ.)

§. 69. Чѣ ёсте Âнтїдес, сав ѧпротúвъ пѫнере?

Прéсте кáреле âдѫнăм шй ăлте спѫнерй дин ăлте спѫнерй, шй кѫнóашем минчúна лѫр прин рéгѫлиле ѧпротúвъ пѫнерїй, фїúнд âлътърáре âдóш спѫнерй ѧпротúвниче оу̑на ăлтїа, сав âдевърáт, сав нѫмай дѫпъ фїгѫръ.

§. 70. Ѧ кăте фéлюрй.

Яшà дар кăнд спѫнериле съ âлътѫръ оу̑нилe кѫ ăлтеле, ăдекъ чéле оу̑нїверсáле âдеверитóаре кѫ чéле партїколáре тъгъдѫитóаре, сав чéле оу̑нїверсáле тъгъдѫитóаре кѫ чéле партїколáре âдеверитóаре, âчáстъ съ кїáмъ Âнтїдéсй ѧпротивъзикътóаре; дăр кăнд съ âлътѫръ чѣ оу̑нїверсáле âдеверитóаре кѫ чѣ оу̑нїверсáле тъгъдѫитóаре, âчáста, ѧпротúвникъ; дăр кăнд, чѣ партїколáре âдеверитóаре, кѫ чѣ партїколáре тъгъдѫитóаре, âчáста, съ кїáмъ, Оѫпт ѧпротúвникъ. (1)

(1)

(1) Шѝ парáдигмѫ чéй ѧпротикѫзикѫтóаре фíе;
Тóт кѣнвл ѣ плкѣт: Нѫ тóт кѣнвл ѣ плкѣт.
Нр чéй ѧпротúкниче;
Тóт кѣнвл ѣ кéчник: Ничѝй оу҃н кѣн ѣ кéчник.
Чéй сѣпт ѧпротúкниче;
Ѡаре чѣ кѣн ѣ ал сѣфлетвлвй: Нѫ тóт кѣнвл ѣ ал сѣфлетвлвй.

§. 71. Ѧ фїешкѣрїѧ рéгѫле.

Ла ѧчéстѣ дар сѫ кѫвúне ѧ сѫ пѫзѝ рéгѫлиле че оу҃рмѣзѫ: Чéлор ѧпротúвѫ зикѫтóаре оу҃на, ѧ пѫрѫрѣ ѣсте ѧдевѫрáтѫ, шѝ ѣлта минчинóасѫ. Нр дин чéле ѧпротúвниче сѫ ѧтѫмплѫ, ка ѧмѫндóш сѫ фíе минчинóасе, нр ѧмѫндóш ѧдевѫрáте, нúчѝй ѡдáтѫ; нр дин чéле сѣпт ѧпротúвниче сѫ ѧтѫмплѫ, ка ѧмѫндóш сѫ фíе ѧдевѫрáте, нр нѫ шѝ ѧмѫндóш минчинóасе.

§. 72. Ѧтребѫинцáрѣ лор.

Чéле пѫсе рéгѫле фолосéск минѫнáт шѝ спре ѧфлáрѣ ѧдевѫрѫлвй, шѝ рѫндѫáла ворбúрилор, шѝ кѫнóашерѣ причúрилор, шѝ спре ферúрѣ де чертврй. (1)

(1) Кччй спре ѧфлáрѣ ѧдекѫрвлвй, фїúнд кѫ фолосéще ѧ шѝ шѝ чéка минчю́нѫ, ѧшѫ ѧфлѫндвсѫ ѧдекѫрвл прин пътéрѣ ѧнтїдéгїй ѧпротúвѫ зикѫтóаре, фóарте бúне кѫнóск че ѣсте минчю́на; прéсте кáре, фїúнд кѫ ла причúрй шѝ ла ворбúрй, чéй че ворбéск сѫнт датóрй сѫ ѧтребѫинцéзе спѣнериле ѧпротúвѫ зикѫтóаре, ѧчáста нефѫкѫндвсѫ, тóатѫ причúрѣ, сав ворбúрѣ сѫ ва сфършѝ сав ѧчéртѫ, сав де нечеситáте ва оу҃рмà, кѫ ничѝй оу҃нѫ дин чéй че ворбéск сѫ нѫ немерéскѫ лѣкрвл.

BIBLIOTECA CENTRALĂ a „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

ПЯР-

Партѣ 5.

Де Кѹвънтáре сáѹ Сѹллогїсмѹ.

§. 73. Конциперé.

Ăм кѫзѹт, кѹм мúнтѣ ăлтѹрă дóш їдéй оўна кѹ ăлта; кă дéка ăдáшă шй ăпрéвнă трéй оўна кѹ ăлта (§. 1.) сă зúче кă кѹвинтéзă. Пентрѹ кáре рáндѹл éсте ă зúче де кѹвънтáре, сáѹ Сѹллогїсмѹ.

§. 74. Кѹм прочéде мúнтѣ ла кѹвънтáре.

Шй фїúнд кă мúнтѣ ла ăлкътѹúрѣ кѹвънтáрилор сă ăсéмънă кѹ Ариѳмéтїкѹл, кáреле ăтрекѹинцéзă мелóдѹл чéлор трéй (§. 9. (1), кáре шй ăцѹш нѹмеле ăсемнéзă, оўрмéзă, ка дѹпă кѹм Ариѳмéтїкѹл, дáте фїúнд дóш кăтъцимй кѹноскѹте, скóате пре ăтрéл некѹноскѹтă; ăшă шй мúнтѣ ла сокотéла кѹвънтáрїй дин ăлътѹрáрѣ ăдóш їдéй кѹ оўна ăтрéл, ăдѹнă сáѹ кă ăчéстѣ сă кѹвúне ă сă ăпрéвнă, сáѹ ă сă деспърцй. (1)

(1) Ăшă дар дин ăлътврáрѣ мúнцїй кѫ трéпъл шй кѫ кѫцетáрѣ, дéтъл кѫнóек кă мúнтѣ шй трéпъл нѫ пóт сă се ăпрéвне; ăр динтр' ăчéаш ăлътвráре кѫ дéхъл шй кѫ мúнтѣ, ăдáтă ăкéц кă мúнтѣ шй дéхъл пóт сă се ăпрéвне, шй кă пентрѫ ăчáста мúнтѣ нѫ éсте трéп, чй фїúнцă дéхокничéскă.

§. 75. Чé éсте Сѹллогїсмѹ?

Сѹллогїсмѹ дáр éсте ѡ лѹкráре ă мúнцей, прин кáрѣ ă, фъкăндѹсă ăлътѹráрѣ ăдóш їдéй кѹ оўна ăтрéл,

âтрéа, кѹнóаще, сáѹ къ âчéстѣ съ кѹбúне съ се ѳпрéѹне, сáѹ съ се деспáрцъ.

§. 76. Хотáрѫле âчéстѹа нѹ пóт съ фíе пáтрѹ.

Дéчи дáр съ кѹбúне âúчѣ съ âлътѹрáм трéй îдéй оѹ̆нúле кѹ ăлтеле (75.). Пентрѹ къ оѹрмéзъ, ка грешúт съ фíе Сѹллогїсмѹл, дéка âм кзгà ѳтрѫнсѹл пáтрѹ îдéй. (2)

(2) Кáре съ ѳтѫмплъ маи де мúлте ѻрй пентрѹ Сѹнонумíа корбелѡр; дúнтр' âчáста рáз âр кѹвѫнтà чúнека: Дéх éсте фїúнцъ кѹцетътóаре; âшà дар шй дéхѹл кúнѹлай âчéст фél де фїúнцъ éсте; пентрѹ къ âúчѣ корбà дéх ѳтр' ăлт кúп съ ă, шй дúнтр' âчáста пáтрѹ îдéй съ бáгъ ѳтр' оѹ̆н Сѹллогїсмѹ.

§. 77. Кáре хотáр é маи мáре, маи мúк, шй мижлочíй.

Ăр âчéсте трéй îдéй кѹ зúчерй грúте съ кїáмъ хотáрѫ; шй дúнтр' âчéстѣ маи мúк éсте, âсѹпра кáрѹа съ чéре чéва; ăр маи мáре, кáре съ чéре âсѹпра âчéлѹа; шй мижлочíй съ кїáмъ âчéла, кѹ кáреле съ âлътѹрѫ âмѫндóй чéй лáлцй. (1)

(1) Прекѹм, де âш кой съ щíе, де éсте ăервл грéѹ, шй де âúчѣ âш âлътѹрà îдéнле âчéстѣ кѹ âпъсáрѣ трѹпѹрилѡр, ăервл ка фй хотáр маи мúк; пентрѹ къ âсѹпра лúй съ чéре чéка; ăр грéѹ, маи мáре; пентрѹ къ âчáста съ чéре âсѹпра ăервлúй; ăр âпъсáрѣ трѹпѹрилѡр, мижлочíй; пентрѹ къ кѹ âчáста îдéе съ âлътѹрѫ чéле лáлте дóѡ.

§. 78. Кúте сúнт спѹнериле кѹвѫнтърїй?

Якѹм дáр чéле трéй îдéй ăдекъ хотáрѫле, ѳтр' ăлт фél нѹ сáр âлътѹрà, фърѫ нѹмаи дéка

шй

шй фїешкáре кътрѫ фїешкáре сар пѫне, шй тóатѫ ѧтрѣгa кѫвънтáре трéбѫе сѫ фіе ѧлкътѫйтѫ дин трéй спѫнерй; дин кáре чéл чѣ ѣ фъкѫтѫ дин чéл май мáре шй чéл мижлочíѫ дин хотáрѫ, сѫ нѫмéще чѣ май мáре; ѩр кáре ѣсте, дин чéл май мúк, шй дин чéл мижлочíѫ, чѣ май мúкѫ; ѩр кáре ѣсте, дин чéл май мúк шй дин чéл май мáре, сѫ кїáмѫ ѧкеéре. (2)

(2) Ѧшà дáр ѧлкътѫúт фїúнд оѫн Сѵллогїѕмѫ дин хотáрѧле чéле пѫце май наúнте (§. 77. (1)).

Ѧчéѫ чѣ ѧпáѫ трѫпвриле соѫéте ѣ грéѕ,
Ѧервл ѧпáѫ трѫпвриле соѫéте,
Ѧервл дáр ѣ грéѕ.

Спѫнерѣ 1. ка фй май мáре, ѩр чéѫ лáлтѫ май мúкѫ, шй чѣ дѫпѫ оѫрмѫ, ѧкеéре.

§. 79. Кáре ѣ темéюл кѫвънтърїй?

Шй фїúнд кѫ лѫкрáрѣ кѫвънтърїй сѣмънѫ кѫ фáпта Ѧрїѳмéтїкѫ (§. 74,), ѧчéлаш темéю трéбѫе сѫ фіе шй ѧл кѫвънтърїй, шй ѧл ѧрїѳмéтїчїй; Ѧчéстѣ дáр чѣ оѫрмѣзѫ сѫнт ѧдїѽме; 1. Чéле чѣ сѫ ѧтокмéск кѫ ѽаре чѣ ѧл трéйлѣ, шй ѧтре дѫнселе оѫниле кѫ ѧлтеле сѫ ѧтокмéск; 2. Чéле чѣ нѫ сѫ потривéск кѫ ѽаре чѣ ѧл трéйлѣ, нúчй ѧтре дѫнселе нѫ сѫ потривéск. (1) 3. Кѫнд чéле оѫнїверсáле сѫ ѧдеверѣзѫ, сѫ тъгъдúск де оѫн соѫéт, ѧтѫнчѣ шй чéле сингърáтиче че сѫнт кѫпринсе сѫпт дѫнсѫл, сѫ сѫ ѧдеверѣзѫ, сѫ тъгъдúск.

(1) Ѧшà бúне мѫ сокотéск

В нѫ ѣсте = Г. 4 + 3 нѫ сѫнт = $\frac{1.2}{2}$
Ѧ ѣсте = Г. 6 сѫнт = = = $\frac{1.2}{2}$
Ѧ нѫ ѣсте = В. 6 нѫ сѫнт = = 4 + 3

шй

шй а̂шѣзѫнд ко́рке, а̂лкатѣ́ще Сѵллогїсмѳ.

Матерїа нѳ а̂целѣ́це,
Ми́нтѣ а̂целѣ́це,
Ми́нтѣ дар нѳ ѣ̂ матерїе.

Тот а̂чѣ́м а̂р фй, ка кѣм а̂й зи́чѣ; Ми́нтѣ шй матерїа нѳ сѣ потрикѣ́це кѳ а̂трѣ́м а̂чѣ́м; пентрѳ кѣ а̂чѣ́м а̂целѣ́це, ѣ̆р а̂чаѣ́та нѳ; шй оўна де ӑлта дар сѣ десп҃зрцѣ́ск, ӑдекѣ

ми́нтѣ нѳ ѣ̆сте матерїе.

§. 80. Кѣте фїгѳ́рй сѣ на́ск де а̂и́чѣ?

Де́чй да́р, кѣнд хотарѣле а̂ша сѣнт а̂шѣзѣ́те, а̂ кѣт чѣл мижлочїѳ сѣ фїе соцѣт а̂ чѣ май ма́ре, шй а̂трїкѳ́т а̂ чѣ май ми́кѣ, Сѵллогїсмѳл (кѳвѫнта́рѣ) а̂тѳнчѣ сѣ ва зи́че дѳпѣ фїгѳ́ра чѣ дин тѣ́ю; ѣ̆р де́кѣ чѣл мижлочїѳ де до́ш ѿ̆рй ци́не ло́кѳл а̂трїкѳ́тѳлѳй, дѳпѣ а̂до́ша; ѣ̆р де́кѣ де до́ш ѿ̆рй ва фй соцѣт, дѳпѣ а̂трѣ́л. (1)

(1) Я̂ша Сѵллогїсмѳ дѳпѣ а̂тѣ́л фїгѳ́рѣ ѣ̂сте

Чѣл чѣ а̂целѣ́це ѣ̂сте дѣ́х,
Ми́нтѣ а̂целѣ́це
Ми́нтѣ да́р ѣ̂ дѣ́х.

Дѳпѣ а̂до́ша, а̂лми́нтерѣ.

Трѣ́пѳл нѳ а̂целѣ́це,
Ми́нтѣ а̂целѣ́це,
Ми́нтѣ дар нѳ ѣ̂ трѣ́п.

Дѳпѣ а̂трѣ́л, прѣсте а̂чѣ́стѣ.

Тот чѣ а̂целѣ́це ѣ̂сте дѣ́х,
ѿ̆аре чѣ ка́ре а̂целѣ́це ѣ̂сте а̂ ѿ̆м,
ѿ̆аре чѣ дѣ́х дар ѣ̂сте а̂ ѿ̆м.

§. 81. Ѳ̂себи́рѣ а̂чѣ́стѳра.

Я̂кѳм да́р чѣ 1. фїгѳ́рѣ, фїи́нд кѣ сѣ кѳви́не ла ѿ̆аре чѣ оўнївѣрса́ле, а̂ пѳрѳ́рѣ а̂кеѣ а̂сѳ́пра чѣлѳй че сѣ кѳприндѣ сѳ́пт дѫнса (1) (§. 80. 3.), ѣ̆р

а̂до́ша

ѧдóѡа дин протúвъ (2) (§. 80. 2.), пăр ѧтрéл дин ѧтокмúрѣ ѧдóѡ кѫ ѿаре чé ѧтрéйлѣ. (3) (§. 80. 2.)

(1) Лóгїчїй кїáмъ пре ѧчáста Ѧтрїбѫт ѧсѫпра фїешкáрвл шй немолвл, кáре стъ двпъ рéгвла ѧчéа; „Чé сз ѧдекерéзъ ѧсѫпра ѿаре кáрвл соцéт, сал сз тзгздвéце, ѧчéаш шй ѧсѫпра фїешкáрвл чéлор чé сз квпринд сѫпт соцéт сз ѧдекерéзъ сал сз тзгздвéце.

Де áйчѣ дрéпт ѧдѫн
Тóатъ фїгѫра Ѣ квпринз де лїнїйле сáле,
Тетрагóнвл Ѣ фїгѫрз,
Тетрагóнвл дар Ѣ квпринс де лїнїйле сáле.

Пентрв кз че сз ѧдекерéзъ де ѿбце ѧсѫпра фїешкáрїй фїгѫрз, кв не пътинцъ Ѣсте сз нѫ сз ѧдекерéзе шй ѧсѫпра Тетрагóнвлвй; пентрв кз шй ѧчéста Ѣ квпринс сѫпт нéмвл фїгѫрéй.

(2) Ѧшà фїйнд кз мúнтѣ ѧцелéце, пăр матéрїа нѫ ѧцелéце, ѧдѫн двпъ ѧ 2. фїгѫрз, кз мúнтѣ нѫ Ѣ матéрїе пентрв кз ѧсѫпра чéлор ѧпротúкниче чéле ѧпротúкниче сз квкúне ѧ сз ѧтрїквй. (§. 79. 2.)

(3) Ѧшà фїйнд кз чé ѧцелéце Ѣсте дéх, шй ѿаре чé кáре ѧцелéце Ѣсте ѧ ѿм, пентрв ѧчáста шй фїйнца чѣ дин ѿм, пентрв кз ѧцелéце, сз ѧтокмéце кв дéхвл, дрéпт ѧдѫн, кз ѿаре кáре дéх Ѣсте ѧ ѿм. (§. 79. 1.)

§. 82. Рéгвле ăле ăчéстор фїгѫре.

Дин кáре лéснe сз вéде кз 1; двпъ фїгѫра чѣ 1. спѫнерѣ чѣ май мáре трéбѫе сз фіе ѧпѫрѫрѣ оѷнїверсáле; пăр чѣ май мúкъ ѧдеверитóаре. 2. пăр двпъ ѧ 2. спѫнерѣ чѣ май мáре оѷнїверсáле; пăр чéл лáлтъ дин препѫсе, шй ѧкéрѣ, тзгздвитóаре. 3. пăр двпъ ѧ 3. спѫнерѣ чѣ май мúкъ, ѧдеверитóаре, пăр ѧкéрѣ партїколáре. (1)

(1) Шй ѧшà сѫнт чéле дешеребúте рéгвле, пре кáреле, чéй че оѷрзéск ѧкзцатóра чѣ май тáре, ѿкичвéск ăле дефăй-

мà

мъ, дар ѧлъ чѣлор че съ стрѫдъѣск спре кънаръ ѧдекъръвъй, ѧ тоате зилеле съ ъратъ прѣ фолосітоаре; пентръ къ де нъ сар сокоті чінева, кѣм ѧлмінтерѣ ар къна ѧдекъръва? Дечі дар сънтоасе сънт ші ѧчѣстѣ, прекѣм ші мълте ѧлтеле каре де ѡбще сънт неплъкъте ла чѣй дин врѣмѣ нодатръ.

§. 83. Рѣгъле де ѡбще але Сулоґїсмілор.

Ші кѣвънтъл 1; дупъ каре ѧ Сулоґїсмъ нъ май мълте де кът трей хотъръ ѧкап, де сине ѣсте прѣ ърътат (§. 76.) ші ал 2. ѡръш къ нѣмай дин партїколаре, сав ал 3. нѣмай дин тъгъдъітоаре спънерй нимік нъ съ ъдънъ (1). ші ал 4. пентръ че ѡаре оърмѣзъ ѧкеърѣ ла чѣ май рѣ дин пърцй.

(1) Пентръ къ ѧ Сулоґїсмъл ълкътуіт нѣмай дин спънерй партїколаре, ъшъ ъдън; чѣле че съ деспреоънъ де ѡаре че ътрейлѣ, ѧчѣстѣ съ ѧтокмѣск ѧтре сине. Ар ѧ чѣл ълкътуіт нѣмай дин спънерй тъгъдъітоаре: чѣле че съ деспрѣнъ де ѡаре че ътрейлѣ, каре нимік нъ ѣсте къ лъкръл, ші оъниле динтр' ѧлтеле съ деспрѣнъ. Ачѣсте рѣгъле ъмъндоѡ сънт ъбсѣрде (§. 79.) Сулоґїсмїй дар ълкътуіцй нѣмай дин партїколаре, сав тъгъдъітоаре сънт ъбсѣрдй. Оъній ѡамені сънт фрѣмошй; оъній ѡамені оърѫцй: оъній оърѫцй дар сънт фрѣмошй. Нічй ѡ матерїе ѧцелѣе; нічй оън дъх ѣ матерїе: нічй оън дъх дар ѧцелѣе.

§. 84. Чѣ съ кѣвине съ ѧцелѣем де модърриле Сулоґїсмілор, де Ѧнагоґї, ші Ѧпагоґї.

Ші кът ѧвацъ чѣй че съ логїчѣск де модърй ші де ъпагѡгї, ші спънерѣ де ънагоґї ъ сулоґїсмілор, нъ сънт ътът ъбсѣрде, прекѣм съ пъре ла чѣй мълцй; дар ѧлъ нъ ътът трекъінчоасе чѣлор че кънощск де съкърші, кът ъм зис ной, пънъ ъкъм.

§. 85. Ênaýmima.

Йúнк дáр âчéл сă кăбúне май бăртóс â лăà сĕ́ма, кă де мăлте ŭрй сă ѧтáмплă â сă лăсà оўна дин чéле препăсе, сăптѧцелегáндăсă, шй âшà дин Сѵллогíсмѵ сă фáче Ênaýmima. (1)

(1) Прекăм, зикáнд: Мúнтĕ ѧцелéце, âшà дар Ê дăх. Сав: Че ѧцелéце Ê дăх, âшà дар мúнтĕ Ê дăх. Ênaýmиме кéй âкĕ, пре âле кăрора спăнерй лăсáте де сúне мúнтĕ лéсне ле ка ѧплинй.

§. 86. Сѡрúтѵл.

Ĥр дéка спăнерй де май мăлцй Сѵллогíсмй прин ŭаре кáре легăтăрă âшà сар цинĕ оўна де âлта, ѧ кăт âтрïкăтăл чéлïй дин тáю, сă се фáкă соцéт âл чéлïй дăпă дáнса (1), сă нáше Сѡрúтѵл; âчéста Ê оўн мóд â кăбăнтà, дăпă кăм пră кăн спре доведúре, âшà шй лéсне казатóрю ѧ сóфïсмă, сăв паралогíсмѵ, сăв кáнд сă бăрă вре ѡ спăнере дин чéле нă де нечеситáте âдевăráте (2), сăв фïúнд нăмай тăгăдăнитóаре спăнериле чéле дин трáнсăл.

(1) Йшà дар âчéст Сѡрúт Ĕсте кă âдевăрáт âдевăре де мăлцй Сѵллогíсмй; пентрă âчéста, дéка сă ка десфáче ѧ Ênaýmиме мăлт май деслăшúт â фй ѡбичнуéце; пентрă Ĕзéмпла фíе âчéст Сѡрúт:

Мúнтĕ Ĕсте фïúнцă квецетзтóаре,
Фïúнца квецетзтóаре Ĕсте дăх,
Дăхăл нă Ĕсте ѧтúнс,
Че нă Ê ѧтúнс, н' ăре пăрцй прéсте пăрцй,
Че н' ăре пăрцй прéсте пăрцй Ĕсте нестрикăчóс,
Че Ĕсте нестрикăчóс, Ĕсте немăритóрю.
Мúнтĕ дар Ĕсте немăритóаре.

Йрзтáт

Ѧрътáт къ май деслъшúт ѣ́сте ѧшà десфъкът ѧ ѣнаýмиме: Мúнтѣ ѣ́сте фїúнцъ къцетътóзре; Фїúнца къцетътóаре ѣ́сте дéх; Мúнтѣ дар ѣ́сте дéх. Дéхъл нъ ѣ́ чéка ѧтúне; Мúнтѣ дар нъ ѣ́сте ѧтúнеъ. Че нъ ѣ́сте ѧтúне н᾽ ѧре пзрцúй преспе пзрцúй; Мúнтѣ дар н᾽ ѧре пзрцúй преспе пзрцúй. Че н᾽ ѧре пзрцúй преспе пзрцúй нъ пóате съ се десфáкъ; Мúнтѣ дар нъ пóате съ се десфáкъ; Чѣ нъ пóате съ се десфáкъ, ѣ́сте немъритóрїю: Мúнтѣ дар ѣ́сте немъритóаре.

(2) Де ѧúчѣ дар ѣ́сте ѧрътáт оýнде съ ѧскúнде рзтáтѣ Съфúтълúй оýрмътóрїю.

Мúнтѣ ѣ́сте ѧ трéп, ѣ́сте дар ѧ лóк; чѣ ѣ́сте ѧ лóк, съ лзцéше прин лóк; ѧшà дар мúнтѣ съ лзцéше; че съ лзцéше ѣ́сте лзцúт, мúнтѣ дар ѣ́сте лзцúтъ; Че ѣ́ лзцúт ѣ́ трéп, мúнтѣ дар ѣ́ трéп; пентрѳ къ нъ ѣ́сте ѧдекзрáтъ спънерѣ, че ѣ́сте ѧ лóк съ лзцéше прин лóк.

§. 87. Съллогїсмúй компъшúй.

Дар кѧте ѿдáтъ спънерѣ чѣ мáре дин съллогїсмъ ѣ́ компъсъ, шúй съ ѣ́сте ѵпотетїчéскъ; прекъм дéка ѧервл ѧпáсъ трéпъриле чéле съпт дрéпт, ѣ́сте грéў; съ деспрéвнзтóаре: прекъм ѧ́ вúне ѧм ворбúт ѧ́ рзў; съ ѧпрéвнзтóаре: прекъм нúменѣ нъ пóате ѧтр᾽ ѧчéшй врéме шúй лъй дúнезéў съ слъжáскъ шúй когнцúей, шúѧтъчѣ ѧчéст фéл де Съллогїсмúй съ нъмúеск компъшúй.

§. 88. Ѵпотетїчéск.

Шúй чéй ѵпотетїчéщй вúне съ ѧфлъ 1. дéка ѣ́сте ѧдекзрáтъ оýрмáрѣ чéй маймáрй; 2. дéка сар ѧдънà пънерѣ оýрмътóрюлъй дин пънерѣ ѧтѧитóрюлъй; шúй 3. дéка сар ѧдънà рѧдикáрѣ ѧтѧитóрюлъй дин рѧдикáрѣ оýрмътóрюлъй. (1)

(1) Де оýнде вúне съ ѧфлъ ѧчéщй Съллогїсмúй 1. дéка ѧервл ѧпáсъ трéпъриле че стаѳ, ѣ́сте грéў; дар чѣ дин тóю

ѣ́сте

Éсте âдевзрáтз, âшà дар шй чѣ 2. Дéка минтѣ нѣ Éсте дéх, ка фй лъцúтз, дар чѣ двпз оўрмз нѣ Éсте âдевзрáтз, âшà дар ничй чѣ дин тжю; дин протúкз рáз сжнт âргмéнтврилє (âпвкзтврилє) чє оўрмéзз; 1. Дéка âв фóст Пéтрв ѧ Рѡма, âв фóст âколѡ Éпїскоп; чѣ дин тжю Ё âдевзрáтз, âшà дáр шй чѣ двпз оўрмз; 2. Дéка Ївдéїй Éра Мѡмедáнй, âр фй фóст некрединчóшй; дар чѣ дин тжю нѣ Éсте, âшà дар ничй чѣ двпз оўрмз; 3. Ївдéїй, де сжнт Мѡамедáнй, сжнт некрединчóшй; дар чѣ двпз оўрмз Ё âдевзрáтз, âшà дар шй чѣ дин тжю; пентрв кз чéл 1. дин Сѵллогúсмй пзкзтвéщє ѧпротúка рéгвлїй чéй 1. йар âл 2. ѧпротúка чéй 2. йар âл 3. ѧпротúка чéй 3.

§. 89. Деспревзтóрю.

Дар шй Сѵллогúсмвл деспревзтóрю дрéпт âдвнз, 1. дéка пáрцилє спвнерїй чéй май мáрй âдевзрáт сжнт деспревнáте. 2. дéка âчéлш квприндє тóатє пáрцилє чє стáв ѧнаинтє; шй 3. дéка мéрцє дела рѧдикáрѣ чéлѡр лáлтє спрє пвнерѣ оўнїм, сав âлтминтерѣ. (1)

(1) Дє âйчѣ бúнє Éсте Сѵллогúсмвл; Минтѣ Éсте сав трéп, сав дéх; дар трéп нѣ Éсте, âшà дар Éсте дéх; дар Éсте дéх, âшà дар нѣ Éсте трéп. „ йар рáз мéрг чéй чє оўрмéзз 1. Мѡамедáнїй сав хвлéск прє Хс̄, сав крéд ѧтржнсвл; дар чѣ дин тжю нѣ ѡ фáк, âшà дар крéд ѧ Хс̄. 2. Дéка ѧтрє Тятóрю (Éпїтроп) шй ѧтрє Пвпúл (прéнк) ѧтрз ѡáрє кáрє токмéлз, прéнквл âв прїимúт, сав пз тзкéтє, сав ѧграю; дар ѧ граю нав прїимúт, âшà дар пз тзкéтє; 3. Минтѣ сав дéх Éстє, сав трéп; дар трéп нѣ Éсте, âшà дар ничй дéх; пентрв кз динтр' âчéстѣ чéл 1. сз ѧпротикéщє ла 1. йар чел âлт ла 2. йар чел двпз оўрмз ла â 3. рéгвлз.

§. 90. Апревзтóрю.

Прéстє âчéстѣ шй Сѵллогúсмвл ѧпревзтóрю, кжнд Éсте âлкзтвúт прекúм сз квбúне, пáрє кз

тáрє

та́ре а҃дѹнѫ; 1. дѣ́ка чѣ̀ май ма́ре е҃̀ тѫгѫдѹнто́аре; шй̀ 2. дѣ́ка ме́рцем дин пѹнерѣ̀ оу҃нїй пѫ́рцй спре рѫдика́рѣ̀ че́лїй ла́лте, сав а҃лтми́нтерѣ̀. (1)

(1) Ѣдекѫра́т кѫ прѣ̀бине сокоте́ще Мѫнтвинто́рюл. Нименѣ̀ нѫ по́ате славѫ̀ лѹй Дм҃не́ѕѣ шй̀ богоцїей; ѭбинто́рїй де а҃рѹи́нт славѣ́ск богоцїей, а҃шà дар нѫ по́т сѫ славѫ́ѣкѫ лѹй Дм҃не́ѕѣ. Ѣ҃р ра́ѕ е҃̀сте Сѹллогїсмѹл че оу҃рмѣ́ѕѫ: По́ате чи́неѣ сѫ мѫртвирїѣ́скѫ пре Хс҃̄, шй̀ оу҃ржт сѫ кїецѹ́ѣкѫ; дар оу҃нїй Їѹде́й оу҃ржт кїецѹ́ѣск, а҃шà дар пре Хс҃̄ мѫртвирїѣ́ск. Пентрѫ кѫ фїешка́ре ле́сне кѣ́де кѫ а҃чѣ́ста ла а҃мѫндо́ѫ ре́гѹлиле сѫ а҃противѣ́ще.

§. 91. Дїлимма.

Ѣ҃р дѣ́ка дин фїешка́ре па́рте а҃ спѹнерїй деспреѹнѫто́аре, сав дин чѣ̀ ѵпотетїчѣ́скѫ шй̀ деспреѹнѫто́аре а҃местека́тѫ, сѫ а҃дѹнѫ но́ѫ Сѹнепїй, ва е҃̀шй̀ оу҃н Сѹллогїсмѹ прѣ̀кѹн, Дїлимма нѹми́т, ка́реле кѹ кѫ́т май мѹлт е҃̀сте кѹн спре а҃ а҃рѫта а҃кѹрдита́тѣ̀ (недрепта́тѣ̀) пѹнерїй, кѹ а҃тѫ́та май ле́сне ка́де шй̀ а҃со́фїсмѫ: 1. дѣ́ка па́рциле нѹ сѫ́нт а҃противниче; 2. дѣ́ка сѫ вѹр лѫса́ оу҃ниле; сав 3. дѣ́ка Сѹнепїиле дин фїешка́ре па́рте нѹ де нечесита́те и҃зворѫ́ск (1). сав 4. дѣ́ка нѹ вѹр а҃бѣ̀ а҃чѣ́лшй пѹте́ре.

(1) А҃шà дар би́не сѫ сокоте́ще Мѫнтвинто́рюл; сав би́не а҃м корби́т, сав ра́ѕ; де а҃м корби́т ра́ѕ, пентрѫ чѣ̀ нѹ мѫртвирїе́щй? Ѣ҃р дѣ́ка би́не, пентрѫ чѣ̀ мѫ ба́цй? Май пре то́ате ре́гѹлиле Дїлиммей ле кѣ́й а҃фла́ кѫлка́те а҃ Дїлимма а҃чѣ́а а҃лѣй Вїа́нт; Дѣ́ка те кѣ́й а҃ѣвра́, сав фрѣмо́ѫцѫ кѣ́й лѣа́, сав оу҃ржѫ; де кѣ́й лѣа́ фрѣмо́ѫцѫ, ѡ҃ кѣ́й а҃кѣ̀ де ѡ҃ке́ще, Ѣ҃р дѣ́ка оу҃ржѫ, кѣ́й а҃кѣ̀ педе́пцѫ; А҃шà дар а҃целѣпт фїѣнд нѹ те кѣ́й а҃ѣвра́ ничѣ́й де кѣ́м. А҃шà а҃кѫ шй̀ а҃ чѣ́м ла́тѫ а҃чѣ́м: Дѣ́ка жѫдека́тѫ кѣ́й жѫдека́, сав би́не, сав ра́ѕ кѣ́й жѫдека́;

декà; дéка бúне, кéй сăпzрà пре ѿамений; дéка рáз, кéй сăпzрà пре Дúмнезéв; âшà дар нз кéй жздекà нічй де кúм.

§. 92. Кўмод шй спўторю.

Йр де Сўллогісмїй кўмóд шй спўиторй нўмй бúне â зúче мўлте; пентрў кз чéл че âў причепўт âкўм (§. 53.) бúне фúрк спўнерилор кўмóд шй спўиторе, де кáре âм ворбúт, кў непўтúнцз éсте сз нў бáзз шй фúрк âчéстор Сўллогісмй. *)

*) Дар âсз â шкóалз кзтрз âскълтзторй сз пóате сз сй деслъшáскз тóате кз де âмзрзнтъл.

К А П. 3.

Де âдевзр, шй де минчюнз âпротивитóарк лўй.

П А Р Т К 1.

Де âдевзр â ценерáле, (преспе тóт).

§. 93. Кўвúнт âл Конціперїй.

Âкўм дéка чúнева âр â трекўинцà бúне пре âчéсте лўкрзрй âле минцїй, âчéста негрешúт âр â трекўинцà бúне шй кўвúнтўл; шй дар фїйнд кз кўвúнтўл чéл дрépт éсте, ѿ пўтére де â âдўнà âдевзрáте дин âдевзрáте, неапзрáт âрзтáндўсз Сунéпїа чéлўй âдўнáт (Істор. §. 2.) оўрмúзз, ка чéл че прочéде âшà сз ăфле âдевзрўл, де кáре сз кўбúне â зúче пўцúн ѿаре че май де сăвършúт.

§. 94.

§. 94. Де кѫте фе́люрй є̑ а̑девъ́рвл?

А̑девъ́рвл дар е̏сте сав Метафѵсїи́ческ, сав Й-
а̑лїи́ческ, сав логїи́ческ; шй̀ ла Метафѵсїи́чй а̑девъ́р съ
зи́че, кѫ́нд чи́нева а̏ре фїи́нца, ка́ре и̑съ кѵ́вине;
а̑ша̀ съ зи́че Хс̃ а̑девъра́т дм̃незе́ѵ, шй̀ а̑девъра́т
ѡ̃м; и̏ар ла Й̏а̑лїи́й а̑девъ́р е̏сте т̑токми́рѣ кѵ́винте-
лwр шй̀ а̑ се́мнелwр є̑ѯтѣ́рне кѵ́ т̑целе́ѵериле ми́н-
цїй; де оу̏нде че́л че а̏лта т̑целе́ѵе, шй̀ а̏лта
зи́че, съ жѵ́декъ а̑ зи́че минчю́нъ; и̏ар че́л че зи́че
а̑че́л че т̑целе́ѵе, е̑ сокоти́т къ зи́че а̑девъ́рвл. Дар
но́ѡ кѵ́вѫнтвл а̑и́чѣ не е̏сте де а̑девъ́рвл логїи́ческ.

§. 95. Чѐ е̏сте а̑девъ́р, шй̀ чѐ минчю́нъ ла Ло́гїчй?

А̑че́ста дар е̏сте ѡ̑ т̑вои́ре а̑ їдеи́лwр но́астре кѵ́
о̑ме́тѵриле (1); т̑трѵ́ ка́ре, кѵ́м а̑м зи́че, де бо́ю
т̑целе́ѵе оу̏н тѵ́рн, сав а̏лт че́ва рѫтѵ́нд, шй̀ а̑че́-
стѣ а̑девъра́т прекѵ́м сѫ́нт, зи́к къ а̑м немери́т
а̑девъ́рвл; пентрѵ́ къ їдеи́ле съ т̑воеск кѵ́ о̑ме́тѵ-
риле. И̏ар минчю́на дин проти́въ, е̏сте не т̑вои́ре а̑
їдеи́лwр кѵ́ о̑ме́тѵриле.

(1) А̑ша̀ дар а̑девъ́рвл е̑ т̑ лѧ́крѵ, ка т̑тр' оу̏н темеи́ѡ;
т̑ кѵ́ет, ка т̑ соме́т; шй̀ т̑ ко́рбе, прин ка́ре грѫи́м т̑целе́ѵериле ми́нцїй, ка т̑ се́мн.

§. 96. А̑девъ́р де їдее́, де жѵ́дека́тъ, шй̀ де кѵ́вѫнта́ре.

А̑девъ́рвл дар, дѵпъ кѵ́м шй̀ минчю́на, сав
е̏сте т̑ їдеа чѐ се́мпліче, де т̑целе́г а̑ша̀ че́ва, пре-
кѵ́м е̏сте, сав нѵ̀ е̏сте (1); сав т̑ жѵ́дека́тъ, пре-
кѵ́м, кѫ́нд т̑преѳи́ пре че́ле де т̑преѳна́т, шй̀ дес-

пърцéск пре чéле де деспърци́т, сăв а̂лтми́нтерѣ; сăв пе оўрмъ а̂ Силлогісмъ, де кằте ѡ̆рй мъ сокотéск ки́не, дупъ фїгўръ, шй̀ дупъ матéрїе, сăв дин проти́въ.

(1) Пентрȣ къ де шй̀ сжнт оўнїй, кáрїй нȣ прїимéск, къ а̂деве́рвл стъ а̂тр' ѡ̂ їдéе, дар фїи́нд къ їдéе минчино́аѣ съ зи́че а̂чéа че нȣ съ а̂токмéще кȣ ѡ̂ще́тва, пентрȣ чѐ съ нȣ зи́чем а̂деве́рáтъ пре чéа че съ а̂токмéще кȣ джнсва? Дéчй дар пентрȣ че съ нѐ зи́чем шй̀ къ а̂деве́рвл шй̀ минчю́на съ ӑфлъ а̂ їдéе?

§. 97. Кжнд сар зи́че а̂деверáтъ жудека́та?

А̂деве́рвл жудекáцїй чére 1. дин їдéй а̂ а̂превнà пре чéле де а̂превнáт, шй̀ а̂ деспревнà пре чéле де деспревнáт; прекȣм фóквл ѐ кáлд: фóквл нȣ ѐ рéче; 2. чére къ а̂шà съ се а̂превне шй̀ съ се деспревне їдéиле, а̂ кằт съ нȣ зи́къ пре чéле оўнїверса́ле партїколарéще, шй̀ пре чéле партїколáре оўнїверсалéще, прекȣм то́ате фїгўриле съ кȣпри́нд а̂ ли́нїй; ѡ̆аре ка́ре фїгўрй сжнт регулáте.

§. 98. А̂ кằте фéлюрй сар зи́че минчино́аѣ жудека́та?

Де аи́чѣ дар ѐсте а̂рътáт, къ минчю́на ѐсте а̂скȣнсъ сăв а̂ фелюри́мѣ спȣнерилшр, ӑдекъ а̂ деверúре шй̀ тъгъдȣи́ре, сăв а̂ кăтъци́мѣ лшр, ӑдекъ а̂ пáртѣ оўнїверса́ле шй̀ а̂ чѣ партїколáре а̂ спȣнерилшр. (1)

(1) А̂шà дéка ко́ѝ зи́че, фóквл ѐсте рéче; фóквл нȣ ѐсте кáлд; минчю́на ѐсте а̂скȣнсъ а̂ фелюри́мѣ спȣнерилшр; пентрȣ къ чѐ съ кȣпинѣ съ тъгъдȣéск, а̂чáста а̂деверéз, шй̀ че съ къдѣ съ а̂деверéз, а̂чáста тъгъдȣéск; дар дин проти́въ, кжнд

кѫнд зи́к: То́ате фїгу́риле сѫнт регула́те; ѿаре ка́ре фїгу́рй сѫ копри́нд ѧ лініїй; минчіюна Е̑ а̑ке́нсѫ ѧ кѫтцими́ме; пентрѫ кѫ а̑и́чѣ, чѣ́м че сѫ кѫки́не ла оу̑ниле, сѫ де́те ла то́ате, а̑ар чѣ́м че сѫ кѫки́не ла то́ате, сѫ де́те ла оу̑ниле.

§. 99. Кѫ́нд е̑́сте а̑деѣзра́т Сѵллогі́смѫ?

Ши̑ пентрѫ ка сѫ фіе а̑деѣзра́цій Сѵллогі́смїй; ка́чй сѫ кѫки́не сѫ фіе дре́пцій ши̑ дѫпѫ фїгу́рѫ ши̑ дѫпѫ матері́е (§. 96.); ши̑ ба фй минчино́с Сѵллогі́смѫ, кѫ́нд, неѣзгѫ́ндѫсѫ ѧ сѣ́мѫ ре́гѫлиле Сѵллогі́стїче, сау дѫпѫ фїгу́рѫ (§. 83. ш. ч. л.) сау дѫпѫ матері́е, оу̑на дин препу́се нѫ е̑́сте а̑деѣзра́тѫ. (1)?

(1) Пентрѫ кѫ дин а̑деѣзра́те препу́се, е̑́сте пѫтѫ́нцѫ а̑ е̑шѝ минчино́асѫ ѧкеере, кѫ́нд фїгу́ра сау оу̑рма́рѣ сѫнт грешѝте; прекѫ́м:

Ни́чй оу̑нѫл дин Хрїстїа́нїй мѫчени́чй а̑ѫ фо́ст Їѫде́й;
Ни́чй оу̑н Їѫде́й нѫ е̑́сте Хрїстїа́н;
Ѧ̑шà дар ни́чй оу̑нѫл дин Хрїстїа́нїй мѫчени́чй а̑ѫ фо́ст Хрїстїа́н.

Ши̑ дин минчино́асе препу́се, е̑́сте пѫтѫ́нцѫ сѫ ѩѣ а̑деѣзра́тѫ ѧкеере дѫпѫ ѧтѫмпла́ре; прекѫ́м:

Че́л че кре́де зидѝрѣ лѫмїй е̑́сте Хрїстїа́н;
Ѧвгустїн а̑ѫ крезу́т зидѝрѣ лѫмїй; а̑шà дар а̑ѫ фо́ст Хрїстїа́н.

А̑ар кѫ́нд ши̑ фїгу́ра, ши̑ матері́а сѫнт кѫ́ки, а̑тѫ́нчѣ е̑́сте прѣ а̑деѣзро́т, кѫ дин а̑деѣзра́те препу́се, непѫтѫ́нцѫ е̑́сте сѫ нѫ ѩѣ а̑деѣзра́тѫ ѧкеере.

§. 100. Чѣ е̑́сте Паралогі́смѫ? (грешѝтѫ сокоти́лѫ).

Ши̑ а̑че́ст фе́лю де минчино́асе Сѵллогі́смѫрй, сѫ́нт Паралогі́смїй ши̑ Софі́смеле; дин ка́ре а̑че́ѣа сѫ́нт Сѵллогі́смй сау дин а̑деѣзра́тѫ, сау минчи-

нóасѣ ѧчепатвр҃ѣ, ѧдвнѫнд минчинóасѣ ѧкеére; пентрв кáре шй сѫпт máскѣ де добедúре ѧшáлѣ. (1)

(1) Де ѧчéст фéлю êрà чéл май сáк ѧшѣзáт ѧчéла; Минтѣ Éсте ѧ трéп, ѧшà дар Éсте ѧ лóк; чè Éсте ѧ лóк, сѣ лъцéще ѧпрéснѣ кѫ лóквл, ѧшà дáр минтѣ Éсте лъцúтѣ, Йúчѣ сѫпт máскѣ де добедúре дин прѣ минчинóасѣ ѧчепатвр҃ѣ, кѫ чéле чè сѫнт ѧ лóк, сѫнт лъцúте кѫ лóквл, Éсте минчинóасѣ ѧкеére, кѫ минтѣ ар фй лъцúтѣ; ѩар дéка чинéвà дин протúвѣ ар кѫмнтà; Тóт грéвл ѧпáсѣ трéпвриле; ѧчéа чè ѧпáсѣ трéпвриле, сав ле стрѫнце пре ѧчéстѣ май слáбе фїúнд, сав ле здробéще; дар ѣервл нúчй стрѫнце, нúчй здробéще трéпвриле ѿменéщй, шй май слáбе фїúнд; ѧшà дар нѫ Éсте грéв; ѧтéменѣ ка бгà ѧ Паралогíсмѫ; шй ѧшà дин ѧдекврáтѣ ѧчепатвр҃ѣ, кѫ чéле грéле ѧпáсѣ трéпвриле, ѧдѫнѣ минчинóасѣ ѧкеére, кѫ ѣервл нѫ Ê грéв.

§. 101. Чè Éсте Сóфїсма?

Ѩар Софíсмеле дин протúвѣ сѫнт Свллогíсмй, кѫ карíй сѣ ѧшáлѣ пентрв фїгвра де крезвт; пентрв кáре шй ѧшѣлъчюнй шй ѧтóарчерй ѿбичнвéск ѧ сѣ кїемà. (1)

(1) Дар ѣѣ чúне ар пятѣ крéде, кѫ арáтѣ фéл де добедúре чéл че ѧшà кѫкинтéзѫ? Чé н' ѧ пердвт чиневà, ѣре, тѣ кóарне н' ѧй пердвт, ѧшà дар тѣ ѧй кóарне; Пентрв кѫ оўнвл кѫ ѧчéста де бóе шй ѧтр' ѧдúнс ѧшáлѣ, кѫ сѣ се пáрѣ ѣлтвра май йстéц, шй пентрв ѧчáста ѧчéст фéлю де Свллогíсмй сѣ кїáмѣ Софíсме. Пентрв кѫ ѧ крéмѣ бéке тóцй чéй че профéсѣ ѧцелепчюнѣ, сѣ зичѣ Софíстй; ѩар дéпѣ Épоха лéй Сѫкрáт, пентрв кестúта некѫкїúшíе ѧ Софíстилор де ѧтвнчѣ, ѧчéст нвме ав ѧчепвт ѧ сѣ дефзúмà, шй ѧ сѣ дà нвмай чéлор минчинóшй фїлосóфй. Плáтон ѧ Софíст. Ѳемíстїе, кѫкинт 4. ав спре характúрїй ѧчéстора, кѫ карíй ѧпрéснеѣ шй Кѫцетáриле нóастре де характúрїй чéй ѧдекврáте шй минчинóасе ѧцелепчюне ѧ кѫлéцерѣ оўнїй кѫртичéле

фóм

Фóм. 113. ш. ч. л. Пр пе ла ал дóйлѣ кѣк ал Хрїстїáнилор шй май ѧкóаче нѧмйрѣ Софїстилор пр ас ѧчепѣт а фй де чйнсте; Кáчй ашà сѫ кїемà чéй че ас ѧпрезнáт Фїлософїа кѫ Ритóрика. Докедйре де ѧчáста пóате сѫ фіе Фїлострáт шй Ѣунáпїе де кїéцнле софїстилор.

§. 102. Де кáте фéлюрй сúнт Софїсмеле?

Шй Софїсмеле сúнт ѧскѫнсе сав ѧ вóрбе, сав ѧ лѫкрѫрй, дар ѧчéлѣ сúнт копилърéщй, шй прениминѣ нѫ пóате ѧшълà, де кáт пре чéл кѫ тóтѫл прóст; пр ѧчéстѣ, ѫдекъ ѧ лѫкрѫрй, пóт сѫ фіе врéдниче де ѫáре кáре Теорїе.

§. 103. Софїсме але зúчерїй.

Шй ла зúчере сѫ ѧскѫнде Сóфїсма, де кáте ѫрй Ѣсте ѧмфїболїа 1. ѧ зúчере, сав 2. ѧ грзúре ѧдоúтъ; сав 3. кúпѫл зúчерїй Ѣ деошебúт; сав 4. ѧцелéщере компѫсъ шй деспърцúтъ сѫ ѧместекъ (1); ѧтрѫ кáре тоáте сѫ бéде рѫтáтѣ чéлор пáтрѫ хотáръ. (§. 83.)

(1) Ашà Сóфїсма Ромáнилор, пре кáре ас ѧтребúнцат ѧпротúка лор Ѧнтїóх, болéще де ѧмфїболíе, фзгздзúндзъ ѫдà жѫмзтáте дин корздзїнле сáле, прин зúчерѣ, кѫ корздзїнле сúнт ѧ сѫ фáче ѧдóш; ѧчáста Ѧнтїóх сав фзгздзúт; ашà дар корздзїнле сáле сав тзáт тоáте ѧдóш. Пр прин грзúрѣ ѧдоúтъ ашáлъ Пáпїй Ромїй кѫ ѫргзмéртвриле, кáре фак; пр ѧчѣ дзпъ оўрмъ кúпзл зúчерїй Ѣсте Ѣошебúт ѧпрóстзл ѧчéла ѫргзмéнт; Тáврзл мзцéще, оўн мзнте Ѣ тáвр, ашà дар оўн мзнте мзцéще. Кзтръ ѧчéсте фéлюрй аéсне бéй ѧдзчe шй пре мзлте óраквле ѧмфíколе (пророчїй тжлмзчúте ѧ мзлте фéлюрй). Апóй шй дзпъ компзнере шй деспърцúре глзмѣ фíюл кжмпéн, ѧкрединицжнд пре тáтжзсѫ

кѫ

кз нв трéй чй чúнчй ѡш сѫнт ѧ копáе; ёл зичѣ: оўнде сѫнт трéй ѡш, ѧколѡ сѫнт шй дóш; ѩр трéй шй дóш фак чúнчй, ѧшà дар ѧчéсте трéй ѡш сѫнт чúнчй.

§. 104. Софїсме ѧ лвкрврй ѧчéствра клáсе. 1.

Ѩр ѧтрв ѧсвшй лвкрвриле ёсте ѧсквнсз Софїсма, де кáте ѡрй ѫдекз, 5. кѫнд май мвлте ѧтребзрй сз лобéск ѧтр' оўна; сав 6. кѫнд сз скúмкз стáрѣ чéрерїй; дин кáре, пре чѣ дин тѫю ѡ нвмéск Софїсма де мвлте ѧтребзрй, сав мвлтз чéрере, ѩр чѣ двпз оўрмз ѫлтзчéрере, сав нецїйнца ѧрзтзрй. (1)

(1) Софїсма де мвлте ѧтребзрй ѧскѫнде пре ѧчéст ѧргзмéнт: Чúне нав ѧчетáт ѣ фврà, фвр; Кáтѡн нав ѧчетáт ѣ фврà, ѧшà дар Кáтѡн фвр. Пентрв кз сз чéре, де ав фврóт кре ѡдáтз Кáтѡн, шй ѧпóй ав ѧчетáт ѣ фврà; шй ѩрзш, дѣка пентрв кзчй нúчй ѡдáтз Кáтѡн нав фврáт, пентрв ѧчéста ав ѧчетáт ѣ фврà; ѩр фéлюл ѧчéста ал Софїсмей ѧтрà ѧ кúпял чéл бéкю де ѧкорбй, ѫдекз чéл Сѡкратїчéск, каре сз фчѣ май кзртóз прин ѧтребзрй.

§. 105. Клáсе. 2.

Ѩр Софїсмз ѧ лвкрврй ёсте, шй оўнде 7. сав сз доведéше чевà дин ѡаре че кáре ѧкѵм сз черѣ; сав 8. сз ѧрáтз ѧкеéрѣ дин препвсе, шй чéле препвсе ѩрзш дин ѧкеéре; сав 9. дѣка оўрмáрѣ нв ё квнз; сав 10. дин чéл че ё ѧдевзрáт двпз ѡаре каре квбзнт, ѧргвмéнтвл сз поáртз ла чéл че ё кв тóтвл ѧдевзрáт; дин кáреле 7. нѣм ѧчéла сз кїáмз чéрерѣ де ѧчепзтврз, ѩр 8. Чéрк, ѩр 9. Софїсма пентрв Сунéпїе, ѩр 10. Софїсма дела чевà ла тóт. (1)

(1) Ѩр Софїсма пентрв Сунéпїе ёсте: Тóт че ё нзквт ё шй стрїкзчóс; дар мúнтѣ ё нзквтз, ѧшà дар мúнтѣ

тѣ Е̑ стрїкѣчоа́ѣ; ѡ̆р чёй че сокоте́ск дела чекѣ ла тот а̑шѣ а̑дѣнѣ: ѡ̆мѣл Е̑ мѣрито́рїѡ; шй сѣфлетѣл Е̑ пѣрте а̑ ѡ̆мѣлёй, а̑шѣ дар сѣфлетѣл Е̑ мѣрито́рїѡ.

§. 106. Кла́се 3.

Шй нимй́к май пѫцйн а̑шѣлѣ 11. шй чёй че дѫпѣ чѣ дѫпѣ а̑тѫмпла́ре а̑дѫ̆нѣ чебѣ престето́т; сѫ̆ 12. дѫ̆нд че нѫ̆ Е̑ прй́чинѣ. ка ѡ̑ прй́чинѣ. (1)

(1) Де о̑ѫнде недре́пт Е̑сте а̑ргѫмéнтѫл а̑чéла: дин че а̑неѫ̆нéще чинекѣ, а̑чéа Е̑сте рѫ̆з; чéл че бѣ де а̑йчѣ а̑неѫ̆нéще, а̑шѣ дар а̑бѣ Е̑ рѫ̆з. Нйчй май мѫ̆лт сѫферйт Е̑ Сѵллогїсмѫл о̑чéла ал пѫ̆гѫ̆нилѡр а̑тѫ̆пра Хрїстїа́нилѡр; а̑деѣ, кѫ̆нд Хрїстїанїсмѫл Е̑рѣ а̑ лѫ̆ме, мїй де ре́ле кѫпринде́ пѫмѫ̆нтѫл Ромá нилѡр; а̑шѣ дар Хрїстїанїсмѫл Е̑рѣ прй́чина тѣтѫрѡр о̑чéлѡр рѫ̆тѫцй. Пре а̑чáстѣ Со́фїсмѣ прѣ а̑целепцéще ѡ̑ сѫ̆рпѣ Тертѫлїа́н, а̑ кѫ̆кѫ̆нтѫл а̑пологитїчéск. Ка́п. 40.

§. 107. А̑деѫ̆р а̑рхтá т шй де крезѫ̆т.

Шй а̑деѫ̆рѫл а̑лтѫл Е̑сте а̑рхтá т, шй а̑лтѫл декрезѫ̆т; а̑рхтá т а̑деѫ̆р Е̑сте, каре сѣ ра́зимѣ сѫ̆ пре симци́ре негреши́тѣ, сѫ̆ пре ѡ̑ а̑чептѫ̆рѣ а̑рхтá тѣ шй а̑ведерá тѣ; ѡ̆р а̑деѫ̆р де крезѫ̆т Е̑сте, каре сѣ зидéще, ка пре о̑ѫн темéю, пре у̑полéс. (1)

(1) Дéчй а̑деѫ̆рѫл, де Е̑сте рѫ̆зимá т пре а̑чептѫ̆рѣ а̑рхтá тѣ шй негреши́тѣ, ка фй а̑рхтá т, дéка деслѫшúрѣ лѫй дин пре́ѫ̆нѣ кѫ а̑чéст фéл де а̑чептѫ̆рѣ мúсѣ а̑рá тѣ а̑наúнтѣ ѡ̆килѡр а̑ведерá т, каре сѣ фáче прин докедúре; ѡ̆р а̑тмúнтрилѣ, дéка а̑деѫ̆рѫл Е̑ рѫ̆зимá т пре симци́ре негреши́тѣ, а̑чáста нѫ мїар фй а̑рхтá тѣ, де кѫт прин а̑рхтá ре шй Е̑ѫ̆перїéнцѣ; ѡ̆р а̑фáрѣ де а̑чéстѣ, кѫ̆нд жѫ̆дек о̑ѫн а̑деѫ̆р, Е̑шúнд дѫпѣ у̑полéс, пре каре прїимéск а̑ лок де а̑деѫ̆р, пентрѫ кѫ де а̑йчѣ феномéнеле фирéще сѣ деслѫшúск,

а̑-

ътънчѣ съ нъ̀ше ъдекъ́рвл де крезът; Ѧшъ̀ прин ързтъ́ре шй Ѣ̀спериѣнцъ ъ̀рът къ Ѣ̀сте колóре (къпѣ́лъ) рóшъ, шй къ фóквл Ѣ̀ ъ̀рзторю̀, ѫ̀р прин докедúре, къ чéле дóш оўнгюрй дрéпте сѫнт ѧтóкма къ семїчéрквл; шй дин ѵ̀потéс, къ стїкла Ѣ̀сте транспарéнте; ъкѫ́нд тóцй пóрїй дрéпцй.

§. 108. Де Ѣ̀ врéдник де чéва ъдевъ́рвл декрезът.

Ѧдевъ́рвл де крезът, май пъцúн де кът чéл ързтът ѧкредúнцѣ̀къ пре мúнте; дар ѧ̀сък нъ̀ май пъцúн де кът ъчéста, поáте съ фолосѣ́ска ла вїáца полїтїчѣ́ска (1); къчй де мъ̀лте ѿрй чел де крезът ъвѫ́ндъшй трéптеле сáле, ъ̀шà съ ъ̀флъ дин ъ̀лзтъ́ре, ѧ кът нъ̀ ъ̀ре мáре дешсебúре де чéл ързтът.

(1) Пентрв кáре ѧ фоáрте кътъмътоáре грешáлъ кад ъчéа, кáрій лъпъдѫ́нд ъдекъ́рвриле де крезът, нъмай пре чéле ързтáте шй докедúте чéр, кáчй ѧ вїáца полїтїчѣ́ска, чúне нъ цíе къ прѣ мъ́лте лъкрврй съ ъдъ́к нъмай кътръ ъдекъ́рвриле де крезът?

§. 109. Ѧ кът фéлюрй Ѣ̀ миичю́на.

Ѧшúждерѣ̀ шй миичю́на, съ̀ ързтът ѣ̀сте, съ̀ де крезът; шй миичю́нъ ързтът ѣ̀сте, кáре съ ѧпротивéце ла симцúре, съ̀ ла ѡ̀ ѧчепътъ́рѣ ѧведерът, шй пентрв ъчáста кѵприндє контрадúцїе (грúре ѧпротúвъ); ѫ̀р миичю́нъ де крезът ѣ̀сте, кѫ́нд съ ѧпротївéце ла ѵ̀полóс де крезът. (1)

(1) Ѧшà миичю́нъ ързтът ѣ̀сте ъ̀зúче, къ фóквл Ѣ̀ рече; шй фїгвръ квпринзѫ́ндеа де дóш лїнїй дрéпте; ѫ̀р миичю́нъ де крезът съ пáре; ъ̀ зúче: къ ѧ планúцй нъ сѫнт вїецвтоáре ѧ свфлецúте; къ свфлетвл Ѣ̀сте май наúнте де трúп, шй къ тоáтъ боáла съ фáче дин вїермй.

§ 110. Мъ́лте трéпте âле ѣ́й.

Де оу́нде съ вéде, къ шй минчю́на ăре ѡ̃ăре каре трéпте; пентрꙋ къ дин спꙋ́нерй пре оу́ниле нꙋ съ поáте â âрхтà минчиноáсе, де шй ми́нтѣ ноáстрх нꙋ воéще съ ле мхртꙋрисѣ́скх; ѿр â оу́нщра минчю́на сáꙋ ѣ́сте лéсне де â съ âрхтà, сáꙋ нелéсне; ѿр âтрꙋ оу́ниле минчю́на ѣ́сте âтáта âрхтáтх, â кът ни́чй де кꙋ́м съ ăйѣх требꙋи́нцх де довединре (1).

(1) Âшà дар шй де нꙋ съ поáте довединй, къ дрáквл нꙋ съ âрáтх фермхкхторилор; âцелéптвл âѣх нар пътѣ ни́чй ѡ̃дáтх съ мхртвриѣ́скх âчáста âтрꙋ сúне; ѿр къ чéле дóш оу́нгюрй âле трїгю́нвлвй â фй âтóкма кꙋ семічéрквл, ѣ́сте прѣминчю́нх, дар нꙋ съ причéпе де ми́нте нꙋмай де кът, де нꙋ́ съ ка âкрединцà прин довединре; â чѣ дéпх оу́рмх â зи́че къ пїáтра ѣ̃ трéп кꙋргхтóрю, ѣ́сте âшà минчю́нх, â кът чéл че âр чére съ й съ довединѣ́скх âчáстх спꙋ́нере, нꙋ ѡ̃м, чй пїáтрх сар пърѣ.

§. 111. Де ѣ́сте âчéлаш лꙋ́крꙋ ла тóцй ѡ̃аменїй негреши́т, де крезꙋ́т, âдевхра́т, минчино́с.

Дин ка́ре съ вéде 1. къ ла но́й съ поáте съ фіе оу́ниле негреши́т âдевхра́те, ка́ре ла ăлцій сúнт нꙋмай де крезꙋ́т; âшà негреши́т ѣ́ꙋ цій âтрꙋ ми́не, къ сúнт три́ст, каре ăлтꙋл дин фїгꙋриле ме́ле âчáста нꙋмай де крезꙋ́т ба жꙋдекà. 2. Къ съ поáте чéва ла но́й съ фіе негреши́т минчю́нх, каре ăлтшра съ ле пáрх, сáꙋ âдевхр, сáꙋ декрезꙋ́т минчю́нх; прекꙋм â нꙋ фй âнтїподéс ла но́й ѣ́сте негреши́т минчю́нх, шй âсъ âчáстх спꙋ́нере ла мꙋлцй дин чéй вéкй пърúнцй âй весéричїй съ пър-

ѣ́

рѣ сав негреши́тъ, сав де крезът ѫдевъра́тъ; 3. ѫдевъ́рвл, сав минчю́на де крезът кѫте ѿда́тъ съ ѫтѫ́мплъ, ка негреши́т съ фіе ѫша; прекѫм ѫ фи вре ѿ чирколаці́е ѫ сѫнцелъй, че́лор вѣкй съ пърѣ ѫдевъ́р де крезът; ѫши́ждерѣ ши минчю́нъ де крезът ѫ нѫ фи ѫ́лт Ипи́р (пъмѫ́нт) ѫфа́ръ де ѿкеа́нъл Ѧтла́нтик, ѫ́р ла но́й ѫмѫндо́ѡ сѫ́нт кѫ то́тъл негреши́те..

§. 112. Тре́чере ла че́л ла́лтъ па́рте.

Де оу́нде съ кѫви́не ѫзи́че чева ѿареш кът май десъвършѝт де ѫдевъ́рвл ши минчю́на кѫра́тъ, де кът дѫпъ кът сав зи́с.

ПАРТЕ́ 2.

Де ѫдевъ́рвл ши минчю́на кѫра́тъ.

§. 113. Че е́сте ѫдевър кѫра́т?

Де́чй ѫдевъ́р кѫрат ла но́й е́сте, ка́ре е́ рѫзима́т, сав пре симци́ре сънътоа́съ, сав пре ѫдевъра́тъ ши нетъгъдѫи́тъ ѫчепътѫръ (§. 107.) ѫ́р минчю́нъ кѫра́тъ, че́л че съ ѫпротиве́це ла ѿ симци́ре сънътоа́съ ши негреши́тъ. (§. 110.)

§. 114. Ѧчество́ѧ Крїтиріѳ ѫдоѝт, оу́нвл негреши́рѣ симци́рилор.

Ѧкѫм дар ѫче́цїй негреши́рй, до́ѡ сѫ́нт пръ негреши́те Крїти́рїй, Симци́рѣ, ши кѫвѫ́нтъл; ши фїи́нд

фіінд къ ноў прин симцирй причепем пре тоате челе че сънт дупъ модурй шй ефектурй (кипурй шй фапте), шй къ тот прин ажутория симцирилор причепем шй докындим шй Іделе, атът пре челе ведерате шй лъмурите, кът шй пре челе плине (ſ. 23. ш. ч.); аша дар оурмезъ сау ă нў фй нічй оун ădевър, че есте весъд, сау къ симцириле, пъсе фіінд тоате челе спре симцире черъте, нічй ждатъ нў мінт. (1)

(1) Ădevърат, симцире шй Ідее ăў деосебире оуна де алта; кэчй мінтъ кътръ ачем е пътимитоаре, ăр кътръ ачестъ лъкрътоаре, шй двпъ ачем причепем пре челе сынгеларе, ăр Ідеиле сънт оунікеале; шй ачем пречеде (ăпъкъ ăнаінте) ăр ачестъ оурмезъ.

§. 115. Че трекуе а ведъ ла органеле сімцитоаре.

Дечй симцирѣ пресупуне органеле сімцитоаре; шй фіінд къ ачестъ ла оуніій сънт сънзитоасе, ăр ла оунііе реле, шй аша нў пот деспърци чеа че ли съ кувине: пентрў ачаста 1. съ кувине, ка симцитоареле органе съ фіе атреці шй кърате де фіеш че патимъ. ăр 2. къ ла чине сау атъмплат, ка сімцітоареле съ фіе май тъмпе, лиширѣ ачестора атр' ălt кип съ кувине а тъмъдй. (1)

(1) Аша чей поникоші шй къторніі десткла къд, дека дістанца Соаретялуй, пре кăре коеск съ кăзъ май деакършит, ка фй апроапе де ѡкю, кът аждунде.

§. 116.

§. 116. Чé фéл съ кувúне съ фíе мúнтѣ, къ съ нв мúнцъ симцúриле?

Шй фїúнд къ сїмцúриле âжвнг ѫ Крéирй, оўнде мúнтѣ, ка квм Ѳеѡрисúнд пре âчéсте причéперй, ѫшй типърéше Ідéиле чéле дин трѫнселе, (йаїк. §. 25.) оўрмѣзъ 3. ка чéл че воéше съ ѫтребвинцéзе вúне сїмцúриле, съ âйкъ мúнте сънътоáсъ; шй 4. съ привéскъ лвкрвл кв âналогъ лвáре âмúнте; шй 5. съ черчетéзе ѫтвшúриле лвкрвлвй, лвѫндвсъ спре сфътвúре май мвлте симцúрй. (1)

(1) Âшà дар кв ѡкїй нар пвтѣ чинева лéсне съ дештептéскъ зáхарва де сáре писáтъ; дар прин гéст âчéстѣ прѣ лéсне съ квноáск; âшà ши пре âвр, шй âрúнтвл âврúт ѡкїй нв лéсне âр квноáше, дéка нв шй жвдекáта оўрéкилор шй âчéлор лáлте сїмцúрй ла âчáста сар âдвче; ѣр прин пизúре шй прин грéймѣ кáре прин трѫнса съ чáркъ лвкрв, нв май де кът съ ка квноáше.

§. 117. Чe фел съ кувúне съ фíе пвнерѣ шй дїстáнца ѳмéтвлвй?

Шй фїúнд къ шй пвтéриле сїмцитоáрелор шй ѫтрецúмиле нв сѫнт немърунúте, оўрмѣзъ 6. ка дїстáнца ѫтре сїмцитоáреле ѳргáне шй ѫтре ѳмéтврй съ фíе âналогъ. 7. къ дéка ѳмéтвриле прѣ стáв депáрте, сав пентрв мвлта сѫпцирътáте скáпъ де сїмцúре, съ се ѫтребвинцéзе шй ѳргáнеле чéле че спре âчáста сав нъскочúт де ѡменéска цéнїе (йстецúме), шй 8. че ѣ ѫтре сїмцитоáреле ѳргáне шй ѫтре ѳмéтврй вúне съ фíе. (1)

(1) Ѣр кът трéбе съ фíе дїстáнца ѫтре ведéре шй ѫтре чéле де квзвт, шй ѫтре âвзúре шй ѫтре чéле де âвзúт,

зи́т, жъдечѣ ѫкїй шй оу́рекиле фїешка́рѧ; ѩр лă чéле лáлте сїмци́рй оуе́търиле трéбѣ съ фíе прѣ а̂проáпе шй съ се а̂тúнгъ де о̂рга́н; ѩр о̂рга́не, къ ка́ре прикúм пре чéле май депа́рте, сы́нт ѫкїа́нъриле шй Телеско́пїиле; ѩр къ ка́ре прикúм пре чéле май сѣпци́рй шй прѣ мúчй, сы́нт Мїкроскопїиле; ѩр чéа че рмы́не а̂ кедéре транспарéнте, трéбѣ съ фíе кърáт не а̂доúт; кучй съ цíе кы́те жъкърíй а̂ле кедерíй деско́пере о̂птїка.

§. 118. Чéле де сїмци́т трéбѣ съ се Θеωрúтѣскъ сѹпт мѹ́лте чиркостáнцїй.

Шй а̂чѣ дѹпъ оу́рмъ фїúнд къ май тоáте, чéле че сы́нт, сы́нт компѹ́се, ăлтминтрúлѣ нам пѹтѣ прин сїмци́ре съ кѹноáщем фúрѣ лѡр, де кăт, дéка 9. лéм сокотú сѹпт дешсекúте чиркостáнцїй, шй 10. дéка ăм Θеωрúсй пре фїешка́ре дин пъ́рциле лѡр ѡ̂секúт. (1)

(1) Я̂шà де е̂́сте ắервл е̂лáстїк, наш пѹтѣ май бúне съл чéрк, де кы́т а̂кыжндвл а̂тр' ѡ̂ бъшúкъ де по́рк, май а̂тжю съ ѡ̂ пѣю́ла фрúг, а̂по́й съ ѡ̂ а̂прóпїю де фóк; ѩр фúрѣ прáфвлвй де пѣшкъ май бúне наш пѹтѣ съ ѡ̂ кѹноúск, де кы́т, де кою́ черчетà а̂тжю фúрѣ пѣчоáлей шй лъкръ́риле е̂́й, а̂по́й а̂ле нітрвлвй шй а̂ прáфвлвй сѣпци́ре де кърбúнй, шй дѹпъ а̂чáста кою́ а̂мéстекà дúнтр' а̂чéстѣ кы́те дóѡ оу́на къ ắлта, шй а̂шà кою́ прикúм лъкръ́риле лѡр.

§. 119. Ăлт крїтирїѹ а̂л а̂девъ́рвлвй кѹра́т кѹбы́нтвл, дин ка́ре доведúрѣ.

Я̂шà дар прин сїмци́ре прегътéск ка́лѣ спре а̂девъ́р; ѩр ắлтъ ка́ле спре а̂чéста е̂́ кѹбы́нтвл (ſ. 114.) ка́реле пѹтéре фїúнд де а̂ кѹцетà, ắдекъ а̂ скоáте а̂девъра́те дин а̂девъра́те, е̂́шúнд не тъгъдѹúтъ оу́рма́рѣ чéлуй че съ а̂дѹнъ (ïст. ſ. 2.)

оу́р-

оумкѣзъ, къ дѣка съ нѫме вре ѡ спѫнере дин вре ѡ ѫчепътвръ негрешитъ, ѫтр' ѣлт кип нѫ сар деслѫшѝ, фъръ нѫмай прин доведире.

§. 120. Че ѣсте доведире?

Шѝ доведире ѣсте оун мод де ѫ кѫметъ шѝ ѫ кѫвънтъ, прин каре ѫкеерѣ ѫшъ съ ѫпревънъ кѫ ѡаре каре ѫчепътвръ негрешитъ, ѫ кът съ нѫмай поатъ чинева съ се ѫдоаскъ де ѫдевъръл ѣй. (1)

(1) Шѝ динтр' ѫчаста Мадиматїчїй ѫтребвинцънд нѫмай доведириле, ѫтр' ѫчеет фел де трѣптъ ѫ ѫдеверирей ѫв мънат трактатвриле лор, ѫ кът дин крѣмѣ лѫй Еуклид нименѣ никзирѣ нѫ поате съ се ѫдоаскъ де ѫдевървл Елементврилор лѫй, чине ле ѫцелѣце.

§. 121. Де кѫте фелюрй?

Шѝ доведим сѫ причинѫитвл дин причина съ, сѫ причина прин причинѫит; дин каре чѣ дин тѫю съ кїамъ доведире дин чеѣле динтѫю шѝ чѣ май таре, ѫр чеѫ лалтъ дин чеѣле де ѫпой. (1)

(1) Прекѫм ѫрътѫнд ртвнзимѣ пмѫнтвлѫй дин оумбра съ ла Еклиѱирile лѫней, ѫрът причина дин причинѫит; пентрѫ каре шѝ дин чеѣле де ѫпой ка фѝ ѫчастъ доведире; ѫр дин противъ, кѫнд ѫрът немврирѣ минцій дин нематерїалїтате; шѝ нематерїалїтатѣ дин ѫцелѣере, доведирѣ ка фѝ дин чеѣле дин тѫю.

§. 122. Доведирѣ дин чеѣле дин тѫю, ѣсте нечесарїе. 1.

Оунде, фїинд къ доведирѣ дин чеѣле дин тѫю прочеде дела причинъ ла причинѫит, требѫинцъ ѣсте 1. ка тоате препѫселе спѫнерй нѫ нѫмай

май кѹноскѹте съ фіе, чи ши май дин тѣю, ши ѧкъ ши ѧдевъра́те при́чиний а́ле ѧкеерій. (1)

(1) Прекѣм че́й че лъкѣе́ск чинчйспрезе́че гра́дъри май спре ръзъри́т де кѣт но́й, кѣ оу́н ча́с май ѧгра́к де кѣт но́й а́ѣ мїе́зъл зи́лій; а́ша́ дар че́й че оу́мблъ кѣ корабїиле пре ма́ре спре ръзъри́т, съкърши́нд пъмънтѣ́ле де чинчйспрезе́че гра́дъри, кѣ оу́н час май ѧгра́к кѣр а́кѣ мїе́зъл зи́лей; ѧр чинчйспрезе́че гра́дъри ѧпрежѣ́ръл пъмънтъ́лій съ́нт де до́ѡ зе́чи ши па́тръ де ѡ́рй; а́ша́ дар че́й че пътѣ́ск спре ръзъри́т ѧпрежѣ́ръл, а́тѣ́т пъмънтъ́л кѣ до́ѡзечи ши па́тръ де ча́съри́ май ѧгра́к а́ѣ мїе́зъ зи́лей; де оу́нде а́ка́ъ ѧторкънда́ъ кѣ ѡ зи кѣр а́кѣ́ деѡсебѣ́ре де кончетъце́ній. Ѧи́чѣ тоа́те препѹ́съле спѹ́нерй ши май ѧтю́ съ́нт ши май кѹноскѹ́те де кѣт ѧкеери́ле, ши а́девъра́те а́ле лѹр при́чиний; пентръ ка́ре ши негреши́тъ е́сте довединъ́.

§. 123. 2.

Ши фіи́нд къ дин минчиноа́ъ ѧчепътѹ́рѣ нѹ е́ кѹ пѹти́нцъ а́ е́ши а́девъра́т, (§. 99.) дѹпъ кѹбіи́нцъ а́дѹчем 2. къ тоа́те препѹ́съле ѧдовединъ́ре съ кѹби́не съ фіе негреши́т а́девъра́те. (1)

(1) Ѧр негреши́т а́девъра́т съ зи́че, каре нѣ съ поа́те съ фіе а́лт фе́л; де оу́нде дѣка нѣ съ поа́те динтр' ѡ при́чинъ съ нѣ оу́рмезе а́чѣ́ст причинъви́т, спѹ́нерѣ ка фи́ нечетите́це ши негреши́т а́девъра́тъ; дѣка причина скоа́те ма́лте причинъви́те, а́девъ де съ поа́те ка а́ле оу́ній при́чиний съ фіе ма́лте причинъви́теле, а́чѣ́ст фе́л де спѹ́нере е́сте нетрѣбникъ спре довединъ́ре; Прекѣм нечетите́це а́девъра́тъ е́сте спѹ́нерѣ; Ла́на, трѣ́пт оу́мброс фіи́нд, кѣ непътѹ́нцъ е́сте съ нѣ а́ лами́на соа́релъй ѧтъмплъ́ндъ ѧтре соа́ре ши ѧтре ѡки; пентръ къ трѣ́пъл оу́мброс нечетите́це скоа́те а́чѣ́ст причинъви́т; дар а́ша́ нечетите́це нѣ съ́нт спѹ́нериле: Че́л че е́ кѣ ѡ́ними кѣ́нъ, ръ́де; че́л че ръ́де е́ кѣ ѡ́ними кѣ́нъ: пентръ къ ѡ́нима кѣ́нъ нѣ тот дѣ́на порне́це ръ́съл, ши а́ле ѧтъш ръ́сълъй съ поа́те съ фіе прѣ ма́лте причи́ниле.

§. 124.

§. 124. 3.

Шѝ фїѝнд требѹѝнцъ ка доведѝрѣ съ а̂рáте а̂кеérѣ кѹ а̂чепътѹра сà (§. 120.) оўрмѣзъ 3. къ тоáте спѹнериле съ кѹвѝне съ фіе де дрéпт а̂превнáте. (1)

(1) Кзчѝй де нар фѝ де дрéпт а̂превнáте, ба фáче требѹѝнцъ де ӑлтъ а̂рътáре, кѣм сар а̂превнà; кзчѝй а̂трáат фéл наш кѣноáше, де ѝзкоráше а̂кеérѣ дин а̂чепътѹра а̂чéа; шѝ а̂шà нар фѝ доведѝре, прекѣм а̂ш зѝче: чéл че лзкѣéше сѣпт Пóл а̂параллѝл кѹ Сфéра, нѹ кéде стéлиле нѝчѝй рзсърѝнд, нѝчѝй а̂пѹѝнд; причинѹѝтвл а̂ѝчѝй нѹ сав доведѝт а̂къ дин прѝчина сà; пентрѹ къ нѹ кéде а̂къ сфéра параллѝлъ де дрéпт а̂превнѫндзсъ кѹ причинѹѝтвл а̂чéла; ѝар дéка а̂ш сокотѝ а̂шà: чéлѹй че лзкѣéше сѣпт пóл шѝ Ѐквáторвл шѝ о̂рїзѹ́нвл сѫнт параллѝли; шѝ оўнде а̂чéцїа сѫнт параллѝли, ѕколѡ шѝ стéлиле а̂ параллѝл кѹ пѹнерѣ съ поáртъ кътръ о̂рїзóн; а̂шà дар а̂чéаш дїстáнцъ кѣр а̂кѣ де ла о̂рїзóн; де оўнде нѝчѹй рзсър, нѝчѹй а̂пѹн; а̂кѣм тоáте сѫнт а̂превнáте де дрéпт, шѝ де а̂ѝчѣ негрешѝтъ Ѐсте доведѝрѣ.

§. 125. 4.

Я̂шѝждерѣ де а̂ѝчѣ бей а̂дѹнà 4. къ а̂доведѝре съ кѹвѝне а̂ прочéде спре ѡ̆аре кáре а̂чепътѹрѫ сав де сѝне кѹноскѹтъ фїѝнд, сав предоведѝтъ (1) а̂ кът а̂чáста де нѹ ба фѝ, фáче требѹѝнцъ де ӑлтъ а̂рътáре динтрѹнчепѹт а̂ а̂рътарїѝ чéй май денаѝнте.

(1) Кѣм а̂м зѝче а̂шà доведѝрѣ презѝнтъ ка фѝ дестѹлъ чéлѹй че а̂ѕ а̂кзцáт дин Грешграфіе че Ѐсте Сфéра параллѝлъ; ѝар дéка фѝ кѣвѫнтвл кътръ негешметрѝт, а̂чéтвл

ствѧ сѫ кѫби́не а͡и а͡рѫта́ маи́ а͡тѫ́ю прин хотѫ́рѭре, че е͡сте Сфе́ра парали́лѫ, О͡рїзо́н, Е͡кѵа́тор, Пѫ́нере парали́лѫ; а͡по́и а͡ лкрединца́, кѫ а͡ша́ е͡сте Сфе́ра сѧпт По́ли; дѧпѫ ка́ре ши́ кѫ а͡ша́ пѫ́сѫ фїи́нд Сфе́ра, ши́ О͡рїзо́нѧл ши́ Е͡кѵато́рѧл сѫ́нт парали́ли.

§. 126. Че фе́л е͡ доведи́рѣ дин че́ле де а͡по́и?

Сѫ доведе́ще чева́ ши́ дин че́ле де а͡по́и, кѫ́нд причи́на сѫ а͡ра́тѫ дин причинѵи́тѵл сѫ́ѵ; дар л͡сѫ л͡тр' а͡че́стѣ сѫ кѵби́не а͡ лѵа́ сѣ́ма, а͡ нѵ прїими́ л͡ Сѵллогїсмѵ а͡лте ѡ͡а́ре ка́ре причинѵи́те, де кѫт че́ле нечеса́рїе ши́ продѵ́се нѵ́маи дынтр' а͡чѣ́ причи́нѫ. (1)

(1) Я͡ша́ дар о͡у́нде сѫ поа́те сѫ фіе мѣ́лте причинніле о͡у́нѣи лѣкрѧ, нѧ сѫ фа́че доведи́ре; де о͡у́де дин сѧрпнтѣ́риле ка́сїи, ра́ѧ а͡дѣ́н кѫ а͡колѡ́ кѫнт та́ре а͡ѧ сѧфла́т; ѡ͡а́р би́не сокоте́ск а͡ча́ста; Лиѱи́рѣ лѣнїи сѫ фа́че дин о͡у́мбра пѫмѫ́нтѧлѣи л͡тѫмпла́т л͡тре соа́ре ши́ л͡тре лѣнѫ; дар о͡у́мбра а͡че́а е͡ рѫтѣ́ндѫ, а͡ша́ дар ши́ трѣ́пѧл пѫмѫ́нтѧлѣи, дин каре сѫ продѣ́че а͡ча́ста, е͡ рѫтѣ́нд.

§. 127. Ши́ чѣ́ нѵ де дре́пт.

Я͡фа́рѫ де а͡че́стѣ доведи́рѣ сѧѵ де дре́пт е́͡сте, сѧѵ нѵ; ши́ а͡че́а а͡дека е́͡сте, пре ка́рѣ ѡ͡ дескрїе́рѫм; ѡ͡а́р а͡ча́ста а͡ра́тѫ кѫ ѡ͡а́ре ка́ре спѵ́нере е́͡сте а͡девѫра́тѫ, пентрѵ кѫ дин чѣ́ л͡проти́вѫ зикѫтоа́ре ла а͡ча́ста о͡у́рмѣ́ѫ чева́ сѧѵ а͡кѵ́рд, сѧѵ непѵтѣ́рник, сѧѵ минчино́с дѵпѫ мѫртѵ́рїа е́͡ѯперїе́нцїй. Я͡ча́ста дар е́͡ маи́ та́ре, де кѫт сѫ па́ре ла чей маи́ мѵ́лцй. Пентрѵ кѫ непѵтѵ́инцѫ фїи́нд, ка до́ѡ л͡проти́вѫ зикѫтоа́ре сѫ фіе а͡девѫра́те а͡мѫндо́ѡ, (f. 72.) ши́ дин спѵ́нере, ка́ре нѵ е́͡ гре-

шиитѫ, ничй дѫпѫ фїгѫрѫ, ничй дѫпѫ оѫрмаре, нѫ ѥ пѫтинцѫ съ се ѧдѫне ѧкеере минчиноасѫ (ſ. 99.); ѧша дар ѧдевъратѫ ва фи негрешит спѫнерѫ, дѣка дин чѫ дин протива ѥй оѫрмѣзѫ чева нечеситѣце сав ѧвсѫрд, сав непѫтѣрник. (1)

(1) Ѧша де ѧколѡ дрепт доведѣск къ лѫна ѣсте трѣп оѫмброс; къ де нар фи ѧша, лъмина соарелуй ар стрѣбате прин трѫнеа; шй ѧша ничй ѡдатѫ нѫ сар фаче лиѱйрѫ соарелуй; дар ачаста ѧдевърат фъкѫндъсѫ, ѧдевърат ѣсте дар де нечеитате къ шй лѫна нѫ ѣсте трѣп траспарѣнте; ѧша дар ѣсте трѣп оѫмброс.

§. 128. Че съ кѫбине ѧ ведѣ ѧичѣ?

Ла ачастѫ доведире съ кѫбине ѧ лѫа сѣма нѫмай ачаста, 1. къ дин спѫнерѣ чѣ дин противѫ съ оѫрмѣзе де нечеситате сав ѧвсѫрд, сав непѫтѣрник, сав минчинос; 2. къ спѫнерѣ дин карѣ ѧдѫнѣм оѫн ачест фел, кѫ ѧдевърат съ ѧпротївъзикѫ ла ѧкеерѣ ноастрѫ, пентрѫ къ непъзиндусѫ ачаста, рѣ ар фи ачѣ нѫ де дрепт доведире. (1)

(1) Де ѧичѣ дѣка ѧша ар рѫндви чинекѫ доведирѣ съ; дѣка нѫмай крединца ѧдрептѣзѫ, шй чей фърѫ драгосте, шй чей непокъиций съ бър ѧдрептѫ; дар ачаста ѣ ѧвсѫрд, ѧша дарѫ ѧвсѫрд ѣ шй къ нѫмай крединца ѧдрептѣзѫ; ачастѫ доведире арѫтат ва фи хълитѫ; пентрѫ къ динтр' ачастѫ ѧвъцатърѫ нѫ йзвораще ачастѫ оѫрмаре; шй ничй съферит ва фи ачест суллогїсмѫ: дѣка нѫмай крединца ѧдрептѣзѫ; ва оѫрма къ фаптеле бѫне нѫ плак лъй Дмнезѣ; дар ачаста ѣ ѧвсѫрд, ѧша дар ѧвсѫрд ѣсте шй къ нѫмай крединца ѧдрептѣзѫ; пентрѫ къ спѫнерѣ, нѫмай крединца ѧдрептѣзѫ, нѫ съ ѧпротивѣце ла чѣл лѫлтѫ: съ кѫбине ѧ лѫкрѫ чѣле бѫне; ничй оѫрмѣзѫ къ чѣл че нѫ ѧдрептѣзѫ, пентрѫ ачаста нѫ плаче ничй де кѫм лъй Дмнезѣ.

§. 129. Де съ кѹвѝне â съ дà кѹ́ива тоáте кѫте оѹрмѣ́зъ дин л҃вѫцътѹ́ра кѹ́ивд.

Шѝ дин протѝвъ чѣ́л че а҃пъръ П҃нерѣ, дин кáрѣ л҃вѣдерáт шѝ де нечеситáте ѝзворѣ́ск â҃кс҃врде л҃кеérй, дерѫс âр фѝ тъгъдѹ́инд л҃кеériле, шѝ зикѫ́нд къ нѹ́ ле цíе, кѫ́нд мъртѹрисéще П҃нерѣ дин кáрѣ â҃чéстѣ нечеситéще оѹрмѣ́зъ. (1)

(1) Пентрѫ къ фоáрте â҃кс҃вердéще (рѫс) âр зѝче чинеб҃à, кѣ́м къ ѣ́л л҃целéще къ де дóш ѿрй пáтрѫ фáк шапте, дар нар цѝ, въ â҃фáръ де â҃чóста, де дóш ѿрй пáтрѫ шѝ къ оѹ́на сѫ́нт ѿпт.

****

ПáРТѢ. 3.

Де âдеб҃ѹ́рѫл де крезѹ́т.

§. 130. Темéюл âдеб҃ърѫлѹй декрезѹ́т ѣ́сте ѵ̂подéс.

Дар â҃жѹнце â҃чáстѣ де âдеб҃ѹ́рѫл прин доведѝре âдеверѝт, лóкѫл ѣ́сте дар âзѝче шѝ де âдеб҃ѹ́рѫл де крезѹ́т. Дéчй прекѹ́м зичѣ́м къ темéю â҃чéлѫ ѣ́сте л҃чепътѹ́ра, âшà шѝ â҃чéста нѹ́май пре ѵ̂подéс съ рáзимъ.

§. 131. Че ѣ́сте ѵ̂подéс.

Ѣ́р ѵ̂подéс ѣ́сте ѡ̂ спѹ́нере, пре кáрѣ ѡ̂ прїимим, ка ѡ̂ âдеб҃ърáтъ, л҃ вréме къ прин трáнса потрибѝт съ деслѹшéск л҃слѹшѝриле шѝ ѐфектѹрíле лѹ́крѫлѹй. (1)

(1) Прекѹ́м зикѫ́нд, къ кътрéмърѫл съ фáче динтр' ѡ̂ матéрїе де сѫпъмѫ́нт, л҃кепїóаст, нїтрóаст: шѝ сълфѹ́ринá́шѝ пътѣ́ съ докедéск, де кѫт, къ феноменїй че съ кѫ́д а҃чáстѣ спѹ́нере ѣ́сте оѹ́н ѵ̂подéс (сѫпозѝцїе), пре кáрѣ нашѝ пътѣ́ съ ѡ̂ цíѣ дрéпт минчинóаст, пѫнъ кѫ́нд нѣ съ ба âрътà âлта май âдеб҃рáтъ шѝ май негрешѝтъ.

§. 132.

§. 132. Де кѫте фéлюрй є̃ Декрединцѝмѣ.

Шѝ прїимéск ка оу҃н ѵ҃поаéс сав ѧ҃семнáрѣ хотáрѫлwр, ѧ҃токмѝндѹсѫ кѹ скóпосѹл скрїитóрюлѹй, пре кѹм ѧ҃шѫзáрѣ шѝ ѧ҃лкѫтѹѝрѣ; сав вредничíа оу҃нѹй мáртѹр; сав сѫкѫршѝрѣ фáптелwр шѝ сéмниле ѧ҃клїнѫрилwр; сав деслѹшѝрѣ потривѝтѫ ѧ҃ феномéнилwр дин ѿáре каре прѝчинѫ. Ѧ҃кѹм де є̃сте чѣ дин тѫ́кѹ, Декрединцѝмѣ ѧ҃чéл сѫ фáче ѥ҃рминевтїкѫ (тѫлкѹитоáре); ѩ҃р дѣка ѧ҃дóша, Декрединцѝмѣ сѫ фáче Їстóрїкѫ, кáрѣ май фелюрéще сѫ зѝче крединцѫ; ѩ҃р дѣка є̃сте ѧ҃трéм, Декрединцѝмѣ сѫ фáче Моралнїкѫ шѝ Полїтїкѫ; ѩ҃р дѣка чѣ дѹпѫ оу҃рмѫ, ѧ҃тѹнчѣ Декрединцѝмѣ сѫ ва кемà фѵ́сїкѫ.

§. 133. Темелїа ѥ҃рминевтїчїй.

Шѝ темелíа Декрединцѝмей ѥ҃рминевтїчй є̃сте ѧ҃чáста, 1. чéл че сѫ ѧ҃токмéще кѹ ѧ҃семнáрѣ, ѧ҃шѫзáрѣ, шѝ ѧ҃лкѫтѹѝрѣ хотáрѫлwр, ѧ҃кѫ шѝ кѹ скóпосѹл шѝ фѝрѣ скрїитóрюлѹй, ѧ҃чáста поáте сѫ фíе декрединцéще ѧ҃целéцерѣ скрїитóрюлѹй. (1)

(1) Ѥwм зѝче де ѧ҃чáста май жóс (Кап 4. пáртѣ 2) ѧ҃трѧ кáре не ка фѝ кѫкѫнтвл де ѥ҃рминíе; пентрѧ кѫ ѧ҃чáста є̃сте ѧ҃деквáта темелíе ѧ҃ ѥ҃рминíей чéй сѫнтоáсе.

§. 134. Шѝ ѧ҃чéлїй Їсторїчéщй.

ѩ҃р темелíе ѧ҃ декрединцѝмей Їсторїчéщй, ѧ҃деквѫ ѧ҃ крединцей є̃сте рéгѹла 2. Че сѫ мѫртѹрисéще де ѿáре чѝне врéдник де крединцѫ кѫ є̃сте ѧ҃деквáт, ѧ҃чáста декрединцéще є̃сте ѧ҃деквáт. (1)

(1) Ѧ҃шà крéдем лвй Полѵ́вїе чéле де рѫзбоáеле Пвничéщй, ѩ҃р лвй Їѡсиф, чéле че Їсторисéще де робíа Ївдéилwр;

дор

дар ѧ̂ѣ ни́менѣ, ѧ̂целéпт фїи́нд, ка кре́де чéле че а̂в скри́е Кохлéю ѧ̂прелвнцúре де фáптеле лви́ Лвлер.

§. 135. Пвтéрѣ мáртврилор нв ѣ̂ тот а̂чѣшúй.

Шй чéа че а̂вéм двпъ традúцїа ѡ̆менилор, а̂чáста 1. сав ни съ спвне де кътръ чéй че а̂в фóст де фáцъ шй динтр' а̂чѣшúй врéме, сав де кътръ чéй нв де фáцъ шй май нóй. 2. ѧ̆р мáртврїй сав май мвлцй сѧ́нт, сав нвмай оўнвл; шй 3. сав ѧ̂свш възъторúй а̂в фóст а̂й лвкрвлвй, сав де ла ӑлцїй повестúнд а̂в а̂взúт; шй 4. сав а̂рáтъ кввѧ́нтвл квноцúнцей лор, сав нв. Шй 5. сав поменéск чева пвтѣрник ѧ̂ сúне, сав стрейн, шй кв тóтвл непвтѣрник; шй 6. сав квноскъцй сѧ́нт, сав неквноскъцй; шй 7. Сав сѧ́нт (тот оўна) а̂дїáфорй кътръ а̂мѧндóѡ пѧ́рциле, сав ѧ̂клїнáцй кътръ ѡ̂ пáрте; шй 8. сав ѧ̂целéпцй, шй ѧ̂вѫцáцй, сав не ѧ̂целéпцй шй не ѧ̂вѫцáцй; шй 9. сав квнй, сав неквнй шй минчиношй.

§. 136. А̂ѫїѡ́ме де трéптеле кредúнцей ѡ̂менéцй.

Шй динтр' а̂чéсте деспърцúрй лéсне причепвте сѧ́нт, а̂ѫїѡ́меле дин кáреле сар фáче а̂деверúрѣ де трéптеле кредúнцей ѡ̂менéцй. 1. Кв кѧ́т май мвлт сѧ́нт ѧ̂кредúнцат къ ѡ̆аре кáре скрїитóрю нúчй а̂в боúт, нúчй а̂в пвтвт съ мъ ѧ̂шáле, кв а̂тѧ́та май мáре кредúнцъ сѧ́нт датóрю съй дáв; (1) 2. Дѣка чинева сав а̂в боúт, сав а̂в пвтвт съ мъ ѧ̂шáле, дин ѧ̂свш повестúриле чиркостáнцїилор съ ва жвдекà. (2)

(1) Пентрв къ кредúнца а̂вѧ́нд а̂вторитáтѣ (кредничía), ка оўн ѵ̂подéс (§. 132.) шй а̂вторитáтѣ рѫзимѧ́ндвсъ пре мър-

мъртвіа чѣ вредникъ де крединцъ (§. 134.), шй вредник де крединцъ фїінд чел че нічй боеще, нічй поате съ мъ ашале; аша дар, къ кът май мълт сънт акрединцат пентрв ачаста, къ атъта шй май де крезът съ кѣкине съ фіе мъртвіа лвй, Ѣсте прѣ арътат.

(2) Кэчй фїінд къ лвкрвл чере мъртвіе, шй чѣ аде кърат мъртвіе а зиче Ѣиший апротивъ, сав а фй неатеменѣ Ѣ къ непътинцъ, кънд чиркостанціїле зик апротивъ лвкрвлвй, сав сънт неатеменѣ, Ѣсте прѣ арътат, къ чѣлче мъртвіесще, сав ав боит, сав ав пътът съ ашале; пентрв каре шй мъртвіа лвй кэнвитъ Ѣсте.

§. 137. Рѣгвле де нъмървл шй фелюрімѣ мъртвіилор че повестеск чева де мираре.

Ашà дар Ѣсте прѣ адевърат, 1. къ ла ѡ мъртвіе, повестинд чева прѣсте сѣмъ, пвцинъ крединцъ съ дѣ, шй де нъ ва фй атр' алтеле ашà кэнвит, май бъртос атр' ачѣлѣ, каре лесне съ поате съ фіе рэпит де фантасіе чел че мъртвісеще: 2. Къ май маре Ѣсте трѣпта Декрединціймей, дѣка пре лвкрвл чел прѣсте сѣмъ ѡаре кум, дар нъ шй непътѣрник, мълцй мартврй ал спвн, шй де нъ атрв тоате, шй съпт ачѣлѣшй чиркостанцій; 3. Къ мълт акъ май де крединцъ лвкрв Ѣсте, пре каре спвн май мълцй вредничй де крединцъ шй съпт ачѣлѣшй чиркостанцій; шй 4. ачѣашй Декрединціме нъ пвцин креще, де ар фй шй алвшй вазътърй чей че мъртвісеск, прѣвестицй, шй жвраці. (адекъ а фй адевърацй).

§. 138. Де повестúрѣ чéлwр нѫ де мираре.

Ѿр дѣ́ка чéл че съ зúче, ѣ́сте кѫ пѫтúнцъ шѝ нѫ прéсте сѣ́мъ; 1. вéстѣ нехотърáтъ май пѫцúн фáче Декредúнцúмѣ; 2. ѿр май мѫлт ѿаре кът, дѣ́ка оу́н къркáт ѫцелéпт шѝ кѫн зúче, къ âѫ фóст де фáцъ ла лѫкрѫ; ѿр 3. кѫ мѫлт май мѫлт, дѣ́ка май мѫлцúй повестéск лѫкрѫл âсéменѣ шѝ сѫпт âчéлѣшúй чиркостáнцїй; 4. шѝ прѣ мѫлт, дѣ́ка сáнт жѫрáцúй.

§. 139. Де повестúрѣ чéлwр вéкй.

Ла чéле дин векúме фъкѫтє 1. Оу́нѫй май нóѫ скрїитóрѫ, кáре съ плѣ́къ ѫтр' ѿ пáрте шѝ ѫтр' âлта, шѝ нúчúй оу́н темéю âл повестúрїй нѫ âрáтъ, пѫцúн крéдем, шѝ май вѣртóс дѣ́ка чéй че съ âдáwгъ ла ѿ пáрте, ѫй грéск ѫпротúвъ; 2. Ѿр май мѫлт ѿареш кът, дѣ́ка âр фй къркáт ѫцелéпт шѝ кѫн. Шѝ 3. кѫ мѫлт май мáре грéйме âдáwгъ ла повестúрѣ лѫй, дѣ́ка Декредúнцѣ́къ лѫкрѫл прин âдеверúте шѝ неѫдоúте ѫвъцътѫрй; 4. мѫлт май де крезѫт ѣ́сте мъртѫрía оу́нѫй контемпорáнеѫ (дúнтр' âчéлаш врéме), къркáт кѫн, ѫцелéпт, шѝ кáре âѫ фóст де фáцъ ла лѫкрѫ, де кът âмѫлтwра май нсй; 5. Ячéл цúне мáрцúнѣ декредúнцúмей, дѣ́ка май мѫлцúй âчéст фéл де мáртѫрй, нѫ дин ѫвоúре, Їсторисéск пре чéл фъкѫт âсéменѣ, шѝ сѫпт âчéлѣшúй чиркостáнцїй.

§. 140. Де мóдѫл повестúрей.

Яша дар ѫсѫшúй лѫкрѫл шѝ чикостáнцїйле лѫй ѫвáцъ 1. Чéле че съ зик поетїчéще цúн пре чѣ́ май

мúкъ

мйкъ трѣптъ а Декрединицймей; 2. Ѩр чѣле че риторїчѣще, кѫ пѫцин май мáре; ѩр чѣле че Історїчѣще, шй сѫпт чиркостáнцїй небѫрфѫите (не ѫнълцáте), чи кѫрáт ѫнѫмърáте, цин пре чѣ май мáре трѣптъ а Декрединицймей.

§. 141. Де Дмнезеáска мъртѫрíе.

Ѩр ѫ чѣ дѫпъ оѫрмъ, Дмнезеáска мъртѫрíе, дéка де ѡ̃ще ва фй ърътáтъ, апѫкъ трѣпта чѣ май ѫнáлтъ а крединцей, шй съ ѫтокмéще ла пѫтére кѫ ѫсъшй доведирѣ, áдекъ кѫ єпїхирима доведитоáре; пентрѫ къ áдевърѫл шй вѫнътáтѣ лѫй Дмнезéѫ, кáреле нѫ цíе нйчй съ се ѫшáле, нйчй съ ѫшале ѫкрединцѣзъ пре тóцй. (1)

(1) Оѫнде съ чére, нѫ де ѣ̃сте áчѣст фéл, ѫ кът съ се пáръ нечеситéще ла тóцй пирáдоѯон, чй де съ áдáѡгъ ѫкедерáрѣ ла мъртѫрíе, áдекъ 1. де ѣ̃сте кѫ áдевърáт Дмнезеáскъ áчáстъ мъртѫрíе; шй 2. Дмнезеáскъ фїйнд, де съ кѫкйне нечеситéще а съ ѫцелéще áшà; áчáстъ чére áдóѡа ѣ̃сте áлтéъ дин темéюриле декрединицймей Ѳрминектїче (§. 133).

§. 142. Темéюл Декрединицймей моráле шй Полїтїче.

Якѫм фїйнд рѧндѫл áзйче шй де Полїтїка шй моралнїка Декрединицйме, кáрѣ ѫ врéме че съ рáзимъ пре йспрáва фáптелѡр, шй пре сéмнile ѫклїнзрилѡр (§. 132.), шй де мѫлте ѡ̃рй динтр' ѡ̃ причинъ, сáѫ чиркостáнцїе, скимбѧндѫсъ фáпта дѫпъ Дмнезеáска прóнїе, тоáтъ йспрáва сфáтѫлѫй ѡменéск ѣ̃сте áтѧрнáтъ, шй áфáръ де áчéстѣ де мѫлте ѡ̃рй ѡаменїй съ префáк шй

мйнт,

мінт, оўрмѣзъ, ка ноў съ не сокотім, прочезънд сăў де ла сфътўрій спре їспрăвиле чевър съ фіе (1); сăў дела їспрăвій спре причиний шї сфътўрій, сăў дела семниле нъраўрилор шї ăклїнърилор спре ăчестѣшій ăклїнърій; нър ăдўчерѣ, сăў семўірѣ, ба фї нўмай де крезът, шї нічій ъдътъ де ъ трѣптъ ънълтъ, чї микшоъръ оўне ърій.

(1) Ăчăста ѣсте Полїтїчѣска ăчѣа гжчитъръ, прин кăрѣ мăлцій бърбăцій ѣксперїментăцій ла чѣле полїтїчѣщій, ăв презіс чѣле кїитоаре, ка нішце гжчиторій; шї пре ăчăстъ пътѣре лăй Кїкерон ъ дъ Корнѣлїе Непос ъ кїăца лăй Ăттїкъс, Кап. 16, шї ѣл ѣсш ăчăста зїче де сине ъ Фїлїп. 6. Кап. 3. дар шї презїчерѣ лăй Їосиф Їъдѣвл де ъпърцїа лăй Веспасіăн, пре кăрѣ ăфăръ де Їосиф ѣсш, шї Светонїе, шї Дїон Кăсїе повестѣск, Готфрѣд ъ дъ ла ъаре кăре немерире, ăдекъ гжчитъръ полїтїчѣскъ.

§. 143. Шї ăпоій ăл Декрединцімей фусїче.

Шї ăпоій темеюл декрединцімей фусїче ѣсте ънполѣсўл, дин кăре тоате феноменіле лѣсне съ деслўшăск (§. 132.).

§. 144. Ăчестўл трѣпта чѣ май де жос.

Де ăічѣ дар ѣсте лѣсне ърътăт 1. дѣка дин ънполѣсїе нічій оўн феномін мъкăр нў съ поате де слўшій, ăчăста нў съ паре де крезът, сăў дѣкїă цине трѣпта Декрединцімей чѣ май мікъ.

§. 145. Ăдоўа.

Шї де ăколѣшій нў май пўцин оўрмѣзъ 2. кў кăт Сўллогісмўл нў ба фї нічій сўкцїре, нічій силіт, прин кăре феноменій дин ъаре кăре ънполѣс съ де

слў-

слвшéск, кв âтáта май де крезвт ва фй ънпоéсвл.

§. 146 Чé май мнáлтз

Шй м чé двпз оўрмз 3. дéкка ънпоéсвл ва фй âчéст фéл, м кáт пвйндвсз âчéлкшй причúний, сз оўрмезе âчéлшй причúнвйте, шй âчéлкшй фенóмене сз се âрáте прин мешешвг; âчáста дар фрз мдоáлз сав âтúнс де трéпта чé май мнáлтз â Декредúнцúмей. (1)

(1) Йша ънпоéсвл лвй Картéцїе де Йркел черéск (Квркевéл) éсте май докедитóрю; пентрв кз двпз оўрмáре поáте шй мешешвгвл сзл âрáте; шй кжнт сз се редúче, кжнд âерва чéл май гро́с шй дéс ва кздé м лóкел чéлвй май свпцúре шй май рáр, éсте май âдекерúт; пентрв кз âша кжнт сз ва нáше шй прин сфéра лвй Сóлв. (морúшка).

§. 147. Де сз квйúне сз се âрáте фенóмениле фúзїче дин ънпоéсїй метафúзїче.

Дар сз квйúне â сз ферй чинева де â âрзтá фенóмене фúзїче дин ънпоéсїй Метафúзїче, фрз нвмай де сз ва âфлá шй мтр' âчéлз чева лвкрéлник (прагмáтїк).

§. 148. Деwсебúрз ънпоéсвлвй пвтúнцей, шй плzсмвúрей.

Шй кв мвлт май мвлт сз квйúне â сз тéме де â âместекá ънпоéсвл кв пвтúнца, шй кв плzсмвúрз; пентрв кз ънпоéсвл лвй Епїквр де мишкáрз âтóмелор, éсте квráтз плzсмвúре; ïар â лвй Онорáт Фáбрв де матéрїа планúтелор, éсте нвмай пвтúнцз.

§. 149.

§. 149. Че ѣ́сте плъсмꙋ́ире, че пꙋти́нцъ.

Дѣ́ка ӑ́декъ ѣ̂сти́мѣ лꙋкрꙋлꙋ́й лꙋа́т дꙋпъ ѵ̂полѣ́с, ни́чи́й а̂тр' оў́н ки́п нꙋ поа́те съ се а̂ра́те, а̂чѣ́а плъсмꙋ́ире ѣ̂сте; мӑ́р дѣ́ка ѣ̂сти́мѣ чѣлꙋ́й ѵ̂полѣси́т поа́те съ се а̂ра́те, дар ӑ́съ фенóмениле пóт съ се деслꙋша́къ ши̂ динтр' а̂ча́ста ши̂ динтр' ӑ́лтъ прича́инъ, пꙋти́нцъ нꙋмай де а̂и́чѣ съ на́ше.

§. 150. Че се кꙋви́не а̂ а̂целѣ́це де лóкꙋриле Дїалéктїче.

А̂чѣ́стѣ сѫ́нт темѣюриле чѣ́ле а̂девъра́те ши̂ кꙋра́те а̂ле а̂девъ́рꙋлꙋй де крезꙋ́т; мӑ́р а̂чѣ́стѣ ки́не кꙋноскꙋ́те фїи́нд, нꙋ не ва фа́че а̂тѫ́та трекꙋи́нцъ де лóкꙋриле Дїалéктїче, ка́ре съ кїа́мъ ши̂ Локáлнїка; пентрꙋ къ ре́гꙋлиле че де а̂колѡ съ мӑ́ꙋ, оў́ниле то́т а̂семенѣ сѫ́нт ши̂ катръ доведи́ре ши̂ катръ Декредини́ме, мӑ́р ӑ́лтеле ни́чи́й мъкар катръ ӑ́съшй декредини́мѣ нꙋ а̂дꙋк.

§. 151. Че ѣ̂ пъре́рѣ, прецине́рѣ, ши̂ семꙋи́рѣ.

Мӑ́р кꙋноши́нца а̂девъ́рꙋлꙋй де крезꙋ́т, съ кїа́мъ пъре́ре; ши̂ а̂ча́ста ѣ̂ши́тъ фїи́нд дин се́мне де ѡ̆́кше, съ зи́че прецине́ре; мӑ́р дѣ́ка дин ѡ̂се́би́те, съ нꙋме́ше семꙋи́ре (1).

(1) Ши̂ прецине́рѣ ши̂ семꙋи́рѣ дꙋпъ деошебѝте чиркостáнцїй деошебѝтъ а̂ѕ лꙋа́т ши̂ нꙋми́ре; пентрꙋ къ а̂чѣ́а спре май рѫ́ѕ плека́тъ фїи́нд, съ кїа́мъ кꙋнóале; мӑ́р а̂ча́ста спре чѣ́ле фїитоа́ре прикꙋи́нд, прекꙋноши́нцъ, а̂ле ка́рїа чѣ́ле май мꙋ́лте се́мне, а̂фа́ръ де чѣ́ле фѵ́сїче, медїчинáле, ши̂ полїтїче, (§. 143.) дакїа̀ де крезꙋ́т сѫ́нт.

§. 152. Че ѣсте ѧдоирѣ.

Пър кѫнд Декрединицмѣ сѫ ѧпротивѣше де крединицмей, сѫ нѫше ѧдоирѣ, кăре нѫ ѣ ăлт, де кѫт ѡприре ѫ жѫдекăцій, шй цинере ѫ ѧвоирей кътръ оўна дин пърцй.

§. 153. Че сѫ кѫвине ѫ лѫ сѣма ла дѫнса.

Де ăичѣ ѣсте прѣ ăрътăт 1. Къ пѫтинцъ ѣсте сѫ фіе чинева ѧ ѧдоире де оўн лѫкрѫ, де кăре ăлтѫл ѣсте ѧдесъвършитъ причéпере. 2. Нѫ сѫ кѫвине ѫ ăместекă ѧдоирѣ кѫ тъгъдѫирѣ; пентрѫ къ чéл че сѫ ѧдоéше нічй ѫдеверѣзъ, нічй тъгъдѫéше; шй пентрѫ ăчăста. 3. Чéл че сѫ ѧдоéше де оўн мустéрїѫ нѫ ѣ ѧдăтъ ѧѡѣ, сѫ нечинститóрю пентрѫ ăчăста, чи ѣсте слăб ла крединцъ; 4. Ѧдоирѣ прѣ мѫлт ăре дешекúре де скептїчїсмѫ, фїйнд ѧдоире фъръ кѫвѫнт дрépт, шй кѫвїйнчос, кăре ѣсте фъръ ăлкътѫúре шй ѧпротивúре ăчéлор де крезѫт.

§. 154. Че ѣсте Непричéперѣ.

Пър оўне ѡрй сѫ ѧтѫмплъ чевă сѫ дѫведúт сѫ фіе, сѫ дѫ крезѫт, ла нóй ѧсъ сѫ ѧтúмпинъ ѡаре кăре не леснире, пре кăрѣ нóй нѫ пѫтém сѫ ѡ ковършúм. Шй ăтѫнчѣ сѫ йвéше май мѫлт непричéпере, де кѫт ѧдоире.

§. 155. Де цúне ăчăста тоăтъ ѧвоирѣ.

Де оўнде ăдѫнăм 1. Къ непричéперѣ нѫ ла тот лѫкрѫл цúне ѧвоирѣ спънзѫрăтъ. (1) 2. Нѫ ăре ценїе, чúне лѫйшй шй ăлтфра мѫлцúме де непри-

че-

чеперй причинъ́еще, шй а̂по́й нъ̀ е̃ бре́дник съ ле рѫдиче; шй 3. рѫ́ъ съ поа́рте катре а̂дебъ́р, чине съ а̂боеще май наинте де а̂сърѫдика̀ тоа́те не причéперѣ.

(1) А̂ша̀ мій де бърба́цій сѫнт чинститорій фъръ а̂доа́лъ, крезѫнд тоа́те Дм̃незе́ѣска скрипту́ръ, де шй мъ́лциме де непричéперій а̂ геѡгра́фїче, шй хронолоґїче, шй генеалоґїче шй фїлолоґїче чéрерй, каре съ нъ́еск, нъ̀ пот съ ле смъ́лгъ дин сѣфлет.

§. 156. Е̂пїхи́рима дъпъ̀ ѡ̃м.

А̂чѣ́ дъпъ оу̂рмъ че нъ̀ е̃ ла но́й де крезу́т, ла а̂лцій де крезу́т, оу̂не ѡ̃рй пу́тем съ тъгдуи́м, дѣка суллоґїсмъ́л съ кїа́мъ Е̂пїхи́рима дъпъ ѡ̃м. (1)

(1) Прекъ́м ла ни́менѣ дин но́й ка фй де крезу́т, кѫ е̃сте пътѝнцъ де а̂ съ а̂ша̀зе а̂лтъ но́ѡ скрипту́ръ; ѡ̃р че́лор че кре́д кѫ е̃сте чéл че поа́те съ а̂ша́зе но́ѡ а̂ртїкулй а̂ле кредѝнцей, а̂чéстора е̃ де крезу́т, кѫ нъ̀ е̃ кѫ непътѝнцъ Суллоґисмъ́л че оу̂рмéзъ:

Чéл че поа́те съ а̂ша́зе но́ѡ а̂ртїкулй а̂ле кредѝнцей, пре а̂чéстъ шй а̂ кáрте поа́те съ ле пъ́е, спре а̂ фй ре́гъла а̂ кредѝнцей чéлор че кѫр фй дъпъ но́й; ѡ̃р кáртѣ че ка фй а̂ лóк де ре́гъла а̂ крединцей а̂ бре́мъ фїтоа́ре дъпъ но́й, ка фй но́ѡ скрипту́ръ; а̂ша̀ дар чéл че поа́те съ а̂ша́зе но́ѡ а̂ртїкулй а̂ле кредѝнцей, шй а̂ кáрте пре а̂чéстъ поа́те съ ле пъ́е, шй но́ѡ скрипту́ръ съ а̂ша́зе;

Ѣ́тъ Е̂пїхи́рима дъпъ ѡ̃м.

§. 157. Е̂фе́ктъл а̂чéцїа.

Шй а̂требуи́нцъм пре а̂чéст а̂ргумéнт дъпъ ѡ̃м, сау войнд съ а̂крединцъм пре а̂лцій, кѫ а̂дебъра́тъ е̃сте пъ́нерѣ но́астрă, сау спре съ́рпа́рѣ

ѵпоѣсвлвй чéлор ѧпротивничй; шй дéка ва фй чé дин тóю, âтвнчé ва рæсърй пърéре де âдевърл пвнерій нóастре, нър дéка чé де âлдоилé, пърéре де минчюна ѧпротивъ пвнерій (1); двпъ чé де âлдоилé âчéст âргвмéнт âшиждерé пóате ѧ чéле де крезвт, преквм пóате ѧ доведúре âдвчерé ла непвтинцъ сав ла âнесврдитáте.

(1) Нв крединцúме; пентрв къ ѧдáтъ че ва ѧчéпе чинекà сз се черте, сав сз се ѧдоáскъ ла âдевърл ѵпоѣсвлвй сзв, Ёпїхúрима пїёрде пвтéрé шй ѣжртвтé сà; преквм Ёсте ѵпоѣсвл чéлор дин Рóма къ првнчїй Ёретúчилор де кор мврй ботезáцй, сз вор мжнтвй; де âйчé дар дéка âш' âдвнà, âшà дар шй âфáрз де бесéрїка рóмей Ёсте мжнтвúре; Ёпїхúрима ва фй двпъ ѿм; нър лепъджнд чей дин Рóма ѵпоѣсвл лор, шй ѧкеéрé âчáста ва пїёрде пвтéриле сáле.

§. 158. Де мвлте ѿрй Декрединцúмé Ёсте ѧ лок де доведúре.

Яшà дар мвлцй сvллогісмй нáск âдевърл де крезвт; нър ѧпревнáндъсъ май мвлцй сvллогісмй де âчéст фéл, âтáта де тáре ва фй де мвлте ѿрй âчáстъ Декрединцúме. ѧ кáт пвцинъ дешсебúре сз áйбъ де âдевърл двпъ доведúре.

*****

КАП. 4.

Мижлóаче прин кáре âр пŭтѣ чинева съ ăфле, шѝ ăлтфра съ ⁂пъртъшáскъ âдевăрăл.

ПАРТЕ 1.

Кŭм âр пŭтѣ чинева съ ăфле âдевăрăл прин кŭцетáре.

§. 159. Концинére.

Дар фїїнд къ пънъ âйчѣ спре кŭвънт де ⁂тродŭчере дестŭле сав зйс де лŭкрăриле мйнцїй ѡменéщй, шѝ де ⁂същй фйрѣ âдевăрăлй, оŭрмътóаре âр фй âкŭм â зйче чева май де съвършйт, шѝ пентрŭ кŭм âр пŭтѣ мйнтѣ съ ⁂требŭинцéзе лŭкрăриле сáле, шѝ спре â âфлà, шѝ ăлтфра â пропŭне âдевăрăл.

§. 160. ⁂ кáте фéлюрй âдевăрăл âр пŭтѣ съ се вънéзе, шѝ ăлтфра съ се пропŭе.

Âкŭм âдевăрăл съ вънѣзъ сав прин кŭцетáре, сав прин четйрѣ скрйселфр ăлтфра, сав прин âлътŭрáрѣ де дсш пŭнерй ⁂протйвниче оŭна ăлтїа; ⁂шà дар âфлáт фїїнд, съ пропŭне шѝ ăлтфра; сав ⁂ скрйс, сав прин вйбл глáс âл чéлŭй че ⁂вáцъ; ⁂а кáре тóате че съ кŭвйне â лŭà сѣма, съ ва черчетà ⁂ чéле че оŭрмѣзъ. §. 161.

§. 161. Чѣ ѣ́сте Квцетáре?

Ѧдевзрвл дар ѧтжю прин квцетáре сз кáвтз, прин кáрѣ нимúк ѣ́лт ѧцелéг, де кжт ѧцелéцериле чéле че сжнт âшà регулáте шй вúне âшззáте, ѧ кжт дин чéле ѡдáтз квносквте сз рзсáрз ѣ́лтеле май нóш â пврврѣ âдевзрáте.

§. 162. Мелóд Сунѳетїчéск, сав Геѡметрїчéск.

Йр рѧндвáла âчáста, пре кáрѣ цúне мúнтѣ кѧнд ѧцелéце, дéка кáвтз оун âдевзр мзртврисúт шй âдеверúт, сз кїáмз мелóд Сунѳетїчéск (1); Шй фїúнд кз âчéст мелóд сз пззéце нетзгадвúт шй де тóцй Малимáтїчїй, йр май бжртóс де Геѡмéтрїй, пентрв âчáста ѡбичнвéце â сз нвмй шй Геѡметрїчéск.

(1) Мелóдвл, кáре зжнéзз âдевзрвл, де ѡбще сз деспáрте ѧ Сунѳетїк шй Ѧналутїк; дин кáре âчéла прочéде дела ѧчептврй спре ѧкеерй, йр âчéста, дела ѧкеерй спре ѧчептврй. Шй оунде ѧкеерile сжнт квноскúте, âдевзрвл сз деѡрисéце шй сз âлéце май бжртóс, де кжт сз кáвтз; Мелóдвл Ѧналутїк дар ка фй май мúлт спре кáпетеле че оурмézз.

§. 163. Квм гзтúт ѐ датóрй чинева сз вíе ла квцетáре?

Йр чéл че ѧтребвинцézз âчéст мелóд, май наúнте де тóате сз ва стрдвй â âдвче дрéптз лвáре âмúнте. Йр âпóй шй кв мúнтѣ йзззвúт де прецинéрй вúне ла квцетáре.

§. 164. Квм сз ва дещептà лвáрѣ âмúнте?

Шй вом дещептà лвáрѣ âмúнте 1. де не вом гѧндй âдéсе ѡрй, кжт де стрлвчúт лвкрв шй

врéдник

врéдник де кѹкáнт éсте âдевáрѳл (1); 2. Де вéним ла кѹцетáре йзкъвúцй де áлте гáндѹрй шй âделетничúрй, шй кѹ сѹфлет нетѹркѹрáт; 3. дéка мéрцем âчéт (2); 4. Дéка пре чéле кѹцетáте ле дăм â скрúс; шй мѹлт крéще лѹáрк âмúнте; 5. Сингѹралъкѹúнцъ; 6. Тъчéрк; 7. врéмк димúнéцїй; шй май наúнте де тóате; 8. Стрăдáнїа дин тóате зúлеле ла трактáтѹриле â кáреле пѹтéрк де â кúне сокотй, â пѹрѹрк съ éзерчиткъ, прекѹм сăнт май бъртóс чéле Маѳиматїчéщй.

(1) Шй нѹмай кѹрáта стрăдáнїе спре âфлáрк âдевăрѹлúй не ка дещептò лѹáрк âмúнте; пентрѹ къ чúне нѹ прикéще кѹ дăдúнсѹл пре чéл че ѹбéще? шй пентрѹ чè сóмнѹл нѹ лéсне кúне ла чéй че прикéск кѡмедúйле.

(2) Пентрѹ къ áлта éсте â кенй чекà â деѡрíе пе дăсѹпра, ка дѹпъ âтъмплáре; шй áлта â деѡрией оўн лѹкрѹ âтрадúнс шй кѹ лѹáре âмúнте; дин кáре оўна съ âтъмплъ ла чéй че съ гръбéск, éар áлта ла чéй че съ пиронéск ла чекà кѹ ѡкúй дескúщй, ка съ черчетéзе âчéл лѹкрѹ дѹпъ тóате фелюрúмеле лúй, мóдѹриле, релáцїиле, шй éфéктѹриле; шй âчéст фéл де лѹкрѹ âр пътк съ фíе ла чéй че съ гръбéск?

§. 165. Кúм съ кѹбúне â бáте Прецинéриле прин âдоúре.

Шй фїúнд къ Прецинéриле врéдничíей шй âле порнúрей, ка ѡ нéгѹрк âтѹнекъ пре мúнте (§. 18); шй де âйчк се кѹбúне, ка чéй че съ âпѹкъ де кѹцетáре, съ фíе йзкъвúцй де прецинéрй (§. 163.), де âчíашй éсте âрхитáт, къ âдоúрк ва фй прéфолоситóаре, кáрк нѹмай 1. съ нѹ фíе скéптїкъ (§. 153.4.) шй 2. де нѹ сар âдой чинева де крїтúрїиле âдевă-

рѹлѹй, чи де ѧпрéвнарѣ спѹнерїй кѹ ѧчепътѹра; 3. Нúчий съ се тъгъдѹáскъ рéпеде чéл че съ ѧдоúше. (ſ. 153. 2.)

§. 166. Шй ѧтжю съ бáтъ чинебà прецинéрѣ вредничíей.

Йр ѧдоúрѣ âчáста âшà бúне мърцинúтъ ѧ хотáрлле сáле, ба бъгà ѧ дрéптъ непричéпере âсѹпра мѹлтѹра пърéрй, шй кáре де ѡ̃бще съ чинстéск, шй лéсне те ба ѧвъцà 1. Къ шй пърúнцїй шй ѧвъцъторїй тúй, шй бърбáцїй чéй мáрй, шй прéветúцй, шй чéй бѹнй, шй чинстúцй кѹ кърѹнтéцѣ оўне ѡ̃рй пóт шй съ се ѧшáле шй â фй ѧшлáцй; шй 2. дин протúвъ съ пóате шй оўн грáдинáрю съ грáскъ чеба бúне сокотúт; пентрѹ кáре шй 3. Къ нѹ съ кѹбúне съ те пиронéщй пе вредничíа кѹйва, ка оўн шкїѡ̆п пе кáржъ.

§. 167. Дѹпъ кáре шй пре âчéа â порнúрей.

Шй де âúчѣ нѹмай пѹцúн вéй пѹтѣ̀ съ вéзй; 4. Къ чéл че фъръ черчетáре ã âмúнте, прїимúнд ѡ̃аре кáре пърéре, шй де ба фй нелтокмúндѹсъ, ѡ цúне ка оўн âдевъ́р, ẵдекъ ѧвъцишáзъ нóрѹл ѧ лóк де Жѹ́на; 5. Къ âдевъ́рѹл нѹ ẽ̆сте ла тóцй âшà гáта, саѹ пропѹс ѧ мúжлок, ѧ кáт съ се дѣ̀ сúнгѹр де сúне шй ла чéй май пѹцúн ѡ̆битóрй де ѡ̃стенѣ́лъ; шй пентрѹ âчáста 6. съ кѹбúне â съ ферй де прецинéрѣ порнúрей ка ѡ чюмъ фїúнд; шй 7. чéле че ни съ пáре дин лъѹнтрѹ ѧведерáте, ка пре нúще некѹноскѹте съ кѹбúне â ле черкà май де съвършúт.

ſ. 168.

§. 168. Рѫндꙋа́ла ка́ре сѫ кꙋви́не а̂ цинѣ́ ла кꙋцета́ре.

А̂ша̀ дар гѫти́т, шѝ ка кꙋ́м пре а̂тѫри́т лѣ́сне бе́й шѝ, че трѣ́кꙋе сѫ фа́чй май наи́нте де то́ате, дꙋпѫ че те бе́й а̂пꙋка̀ де кꙋцета́ре. Кѫ фїи́нд кѫ кꙋноши́нца но́астрѫ сѫ а̂чѣ́пе дела симци́ре, ѩр симци́рѣ де мꙋ́лте ѡ̑рй репети́тѫ сꙋ́пт де ѡ̑ебси́те чиркостанцїй, на́ше е̂ѯперїе́нца (§. 23.); дин ка́ре апо́й лꙋ́м і̂де́иле че́ле а̂ведера́те, лѫмꙋри́те шѝ пли́не (§. 25.); а̂тр' а̂та́та трѣ́кꙋе а̂ мѧна̀ е̂ѯперїе́нца, пѫнѫ кѫ́нд не бѫм кѫшига̀ но́ѡ і̂де́а лꙋкрꙋлꙋй а̂ведера́тѫ, лѫмꙋри́тѫ, шѝ пли́нѫ. (1)

(1) Шѝ а̂ча́ста сѫ се фа́кѫ нѫ нѣ́май а̂ Фꙋзїче, чѝ шѝ а̂ Ѝ аїче шѝ Полі́тїче; пентрꙋ кѫ прекѣ́м а̂зада́р тѣ́й ѡ̑ете́й, ка сѫ кꙋцеци де Парилїй, дѣ́ка нѫ кѣ́й а̂кѣ́ а̂семна́рише шѝ е̂ѯперїе́нциле а̂та́т а̂ле са́ле, кѫ́т шѝ а̂ле а̂лтꙋра Фꙋзїчй шѝ Ѧстроно́мй. А̂ша̀ нѫ а̂й пꙋтѣ́ немерѝ кꙋцетѫ́нд де кѫрте́те, рѫшта́цй, па́тимй, а̂кѫ шѝ де полі́тїе, че́ле леюи́те, шѝ че́ле а̂е́менѣ́, не а̂кѫ́нд а̂кꙋца́те прин а̂ѯперїе́нцѫ па́тимиле тꙋтꙋрѫ́р а̂чѣ́стора, рела́цїнле, ско́поселе, шѝ е̂фе́ктꙋриле де сѫкѫрши́т.

§. 169. А̂тѫ́ю ла че сѫ кꙋви́не сѫ не стрѫдꙋи́м.

Шѝ ка сѫ нѫ̀ а̂ша́ле е̂ѯперїе́нца, а̂сѫши́ лꙋкрꙋриле те ба а̂вѫцà, 1. Кѫ сѫ кꙋви́не а̂ пѫхѝ де сѫкѫрши́т ре́гꙋлиле че́ле пропꙋ́се а̂ мꙋ́лте пѫ́рцй (§. 23.); ѩр 2. а̂ прїими́ спре сфꙋтꙋи́ре шѝ а̂семна́риле а̂лтꙋра; шѝ 3. пре а̂чѣ́стѣ, де ба фѝ кꙋ пꙋти́нцѫ, (1) а̂ле май черчета̀, ка сѫ цій де сѫкѫрши́т, де сѫ́нт ви́не.

(1) Пентрꙋ кѫ дин е̂ѯперїе́нце пре оу́ниле пꙋтѣ́м шѝ но́й лѣ́сне сѫ фа́чем, ѩр а̂тѣле сѫ́нт сав нелѣ́сне, сав шѝ

кв тóтвл не причепвте де нóй; прекúм, кúте сав ѧсемнáт де оунúй де фúрк ѧервлúй, де фіерберк оунор оунтврй ѧметекáте оунúле кв ѧлтеле, шй ѧлте фенóмене ѧсéменк, пре ѧчéстк лéсне шй нóй май фкжндвле лúм пвтк черчетà; ѡр май нелéсне пре чéле де Парúлій, Парасемúне, Коméте, де трéчерк прин Сóаре ѧлвй Мïеркврïе, шй чéлор ѧсéменк, ѧшà вом черчетà. Пентрв кв ѧчéсте фенóмене нúчй тóт дéвна сжнт кзвте, нúчй претвтиндинк, шй кúнд сз ѧтжмплз нв сз пóт кедк фпрз ѡ прúмáре гтúре ѧ Органелор.

§. 170. Ѧпóй ѧшà сз квúне ѧ хотрж.

Шй кв кúт май мвлте ѧсемнврй вом ѧвк ѧшà мвртврисúте шй де сввршúт ѧдвнáте, кв ѧтáта май кв лесníре шй май фпрз грешáлз вом оумклà пре Потéка кáре двче спре ѧдевр; пентрв кз ѧтвнчк нимúка нв ѐ май лéсне, де кúт дин ѧдвнáрк ѧсемнврилор ѧ ѧлкзтвй ѧтáтк хотáрз, (1) де кúте ѧвém требвúнцз спре докúндирк їдеїй ѧведерáте, лжмврúте, шй плúне ѧ ѡщéтвлвй.

(1) Прекúм чéл че прин повкзцвúрк ѐкперіéнцієй, ѧв хотрúт ѧервл трвп квргтóрю, квпринзúнд пмжнтвл пзнз ла ѡаре кáре ѧджнчúме, сав ѧнзлуúме, лвúнд шй дїстáнцїile дешáрте ѧле ѧлтор трвпврй чéле де пмжнт шй ѧпрежврвл лвй, де н' ар фй ѡпрúте де ѧлт чева; ѧчéста дар вз хотрж шй чé ѐсте трвп, чé квргтóрю, чé ѧтмосфéра, чé ѧджнчиме, ѧдекз ѧнзлцúме ѧ ѧервлвй, чé дїстáнца ѧ квпринде. ш. ч. л. Прéсте кáре дéка шй спре комвнікáцїа ѧдекврвлвй кзтрз ѧлцій нв ѐсте требвúнцз пóате де тóате ѧчéсте хотрúрй, дар ѧсз спре ѧфлáрк ѧдекврвлвй нв сжнт нúчй де квм де прилóс.

§. 171. Хотáрѫле лѫкрéлниче де сѫнт нетрѫдѫи́т нечесáрїе.

Ши́ нефїи́нд пѫти́нцъ â съ âфлà â пѫрѫ́рѣ хотрѫ́рѝй лѫкрéлниче-ла ѫчепѫт нѫмай де кáт, âтѫ́нчѣ сѫ́нт дестóйниче ши́ чéле нѫмéлниче, нѫмай дéка сѫ́нт черчетáте дѫпъ рéгѫлъ. (1) (§. 33.) ш. ч. л.

(1) Пентрѫ къ прѣмѣ́дат грешéск, чéй че сокотéск къ хотрѫ́рилe чéле нѫмéлниче сѫ́нт нефолосито́аре спре âфлáрѣ âдекрѫ́вѫрѝй; пентрѫ къ âчéстѣ къпринд ни́ще сéмне, прин кáре хотрáтвл â пѫрѫ́рѣ съ дешéребре де тóате чéле лáлте (§. 38.), кáр âчéстe сéмне сѫ́нт ѫевши́рѝй фїинцéлниче; ши́ дин-трѫ́ âчéстѣ нѫ̀ ѐ пати́нцъ съ нѫ̀ причинѫ́ск нóш âдекрѫ́вѫрѝй.

§. 172. Кáр дѫпъ âчéстѣ съ кѫви́не â деспрцѝй.

Дар ѫ̀съ нѫмай пѫцѝи́н фолосéще чéле че сáѫ хотрáт, де ѐсте прин пѫти́нцъ, âле деспрцѝй дѫпъ рéгѫлиле чéле спѫсе май сѫ̀с, ши́ дин фїешкáре дин пáрцѝй â фáче нóш хотрáрѝй (§. 54. ши́ ч. л.); Пентрѫ къ кѫ кáт май мѫлте хотáре вѫм докѫнди, кѫ âтáта май мѫлте йзвóарѣ съ вѫр дескúде нóш спре âфлáрѣ âдеврѫ́вѫрѝй, нѫмай дéка вѫм пѫтѣ́ кáте сáѫ зúс де кѫнощи́нца âдеврѫ́вѫрѝй хотáрелѫр. (§. 63.)

§. 173. Пентрѫ кáреле съ кѫви́не съ âфлѫ́м â ѯїѡ́ме.

Фїешкáре дар дин пáрциле хотрѫ́рей, ба причинѫ́ѝ дешсебúте спѫнерѝ (1); дин кáре âдѫшгáнд нóш îдéѝ, лéснe вéѝ докѫнди îдéе прин рéгѫлиле

Сѫлло-

Сѫллогїсмѫлѹй, кáре бѫр фи темéюрй чéлѫр лáлте ѧкеérй, кáре де ѧйчѣ съ бѫр скóате.

(1) Фíе хотържре: Тóт éсте, че éсте ѧлкътвúт дин тóате пърциле сáле; Ай ѿ препúз; тóтел сéптстѣ дин тóате пърциле сáле; пре ѧчáста ѧлътвржндѣѡ кѣ їдéа дѣпъ май мѫлт шй май пѫцúн, éй ѧкѣ шй ѧлтъ препúз; ѧша дар éй кѣжнтà: Чè é ѧлкътвúт дин тóате пърциле сáле, é май máре де кът фїешкáре дин пърциле сáле. Тóтел сéптстѣ дин тóате пърциле лúй; Ѧша дар тотел é май máре де кът фїешкáре дин пърциле сáле; шй ѧчáстъ ѧкеére éсте Ѧдїѡмъ.

§. 174. Де оўнде ѝзворъск Порíсмеле.

Шй май мѫлте ѧчéст фéл де Ѧдїѡме фїúнд, прин рéгѫлиле контровéрсїй (ſ. 61. ш. ч. л.) Ѧнтїдéсїей (ſ. 70. ш. ч. л.) шй нóѡ їдéй ѧдъѡгѫндѹсъ, лéсне éй ѧфлà Пóрїсме (1) прѣмѫлте; дин кáреле éй ѧлéце пре чéле мъкáр сáѡ май мѫлт, сáѡ май пѫцúн брéдниче де ѿаре кáре кѫжнт.

(1) Фíе хотържре: Ѧтребúнцáре éсте ѧдекърáт Контрáкт, прин кáре дѣм чекà кúкà фъръ плáтъ спре ѿаре кáре Ѧтребúнцáре, пентрѫ ка пре ѧчéлалш Ѧлтший лúкрѫ фелюéце съ нúл дѣ Ѧнапóй; лúнгъ чéле лáлте éй ѧкѣ пре ѧчáстъ Ѧдїѡмъ: Чè съ дà спре Ѧтребúнцáре, нѫ съ кѫúне ѧ съ рúѫ Ѧтребúнцà; пентрѫ къ ѧлтмúнтрилѣ нѫ сар пѫтѣ дà Ѧнапóй фелюéце. Дúнтр' ѧчáста ѝзворъск порїсме прин контрокéрсїе: Чéм чè ни съ дà спре рѣ Ѧтребúнцáре, ѧчáста нѫ спре Ѧтребúнцáре ни съ дà; ѧша дар Ѧ чéле дѣпъ нѣмър, кѫнтърúре, шй мъсúръ, прекúм Ѧ бáнй, Ѧ грѫ, Ѧ кíн шй Ѧ чéле ѧлéменѣ нѫ конетъ чéм чè съ дà спре Ѧтребúнцáре. Ѫр прин Ѧнтїдéсїе; минчúюнъ дар éсте къ é слóбод ѧ келтúй ѧчéм, че чинекà нѣ Ѧпрямтáт; пентрѫ кáре минчúнос éсте Ѧ тóкма къ шй Ѧпрямтúл н' ѫре дешелебúре де чéм че съ дà спре Ѧтребúнцáре, де шй ла Нéмцй Ѧ чѣ дѣпъ оўр-

мъ

мъ шѝ прин Силлогїсмѣ Гелїхен (а̑прѣмѣ́т) съ зи́не шѝ чѣ́м че съ а̑ а̑даторіе, шѝ чѣ́м че съ а̑ а̑прѣмѣ́т; Дѣ́кя чѣ́м чѣ́ ни съ дъ спре а̑требвинца́ре нѣ съ кѣки́не а̑ ѡ̑ рѫ́ѕ а̑требвинца̀, даторі́а чѣ́лъй че а̑ чекѣ̀ спре а̑требвинца́ре а̑р фѝ, а̑ пъзѝ а̑чѣ́л лѣ́кря кѣ чѣ̀ май ма́ре а̑гри́жире; шѝ дѣ а̑и́чѣ дѣ́кя дин причи́на лъй сѧ̀, сѧ̀ прпздѝт, сѧ̀ май рѫ́ѕ сѧ̀ фкѣ́т, съ плътѣ́кѣ па́гѣба, шѝ чѣ́а че а̑ѧ̀ а̑прѣмѣта́т нѣ ка фѝ сили́т, а̑флѫ́ндѣсъ лѣ́крѣл, съ а̑ прѣ́ц пентрѣ дѫ́нѣл; а̑ша̀ ѡ̑ а̑ѯїѡ́мъ мѣ́лте по́рїсме а̑цѝй ка да̀, дѣ́кя а̑дѣ́сѣ ѡ̑рѝ кѣ́й кѣцета̀.

§. 175. Кѣ́м по́т съ се а̑фле дежри́меле шѝ проблѝмеле.

Ѝр дѣ́кя вѣ́й а̑лътѣра̀ мѣ́лте хотъра́рѝй оу̑неле а̑протива а̑лтѡра, ле́сне вей а̑вѣ́ Дежри́ме шѝ Про́вліме (1); а̑чѣ́л нѣ́май съ кѣки́не а̑ а̑семна̀, а̑дѣ́къ, а̑ а̑лътѣра̀ хотъра́рїле ка́реле а̑ѣ чека̀ де ѡ̑бще оу̑ниле кътръ а̑лтеле; а̑лтми́нтрїлѣ вей а̑семнà пре чѣ́ле не а̑семна́те, шѝ дин тръ́нселе нимѝк нѣ вей а̑фла̀, фъръ нѣ́май спѣнерѝй тъгъдѣитса́ре, ка́ре шѝ ла то́цѝй сѧ́нт кѣноскѣ́те.

(1) А̑ша̀ хота́рле, чѣ́лъй че съ дъ а̑ даторіе шѝ чѣ́лъй че съ дъ спре а̑требвинца́ре, а̑лътъра́ндѣсъ оу̑ниле кѣ а̑лтеле, вей а̑вѣ́ ѡ̑ Дежри́мъ, кѣ Стъпжни́рѣ съ по́ате а̑ чѣ́м че съ дъ а̑даторіе, нѣ а̑ чѣ́м че съ дъ спре а̑требвинца́ре; черчетѫ́нд а̑кѣ шѝ пре хота́рле, чѣ́лъй че съ дъ спре а̑требвинца́ре, шѝ чѣ́лъй че е̑сте дъпъ нѣ́мър, кѫнтъри́ре, шѝ мъсъ́рѣ, вей дѣслегà Про́блима, де е̑сте пътѝнцѣ а̑ а̑шъзà а̑требвинца́ре а̑ ка́нѝ; Кѣ́чѝй съ кѣ́де кѣ е̑ пътѝнцѣ, дѣ́кя ка́нѝй нѣ кър фѝ дин моне́дїле чѣ́ле ѡ̑бичнѹ́йте, чѝ дин чѣ́ле прѣ ра́рѝ, ка́ре шѝ фъръ рѣ̀ а̑требвинца́ре е̑сте а̑рътà́т кѣ фолосѣ́ск.

§. 176. Де âѕ требѹи́нцѫ де доведи́ре âчéстѫ âфлáте спѹнерй.

Шй̀ ѧ̂ѕїѡ́меле шй̀ Порíсмеле âрáре ѡ̆рй чéр ằлтѫ доведи́ре, фѫрѫ нѹ́май хотѫрѧ́рѣ; нă̆р Θеѡри́меле шй̀ Провли́меле сѫ кѹви́не сѫ се доведѣ́скѫ дин По́рїсме шй̀ дин ѧ̂ѕїѡ́ме шй̀ дин хотѫрѧ́рй чéлѡр че кѹ âдевѫрáт вѡр сѫ се âкрединцéѕе.

§. 177. Кѹ́м сѫ кѹви́не сѫ Конциné́м кѹцетáрѣ.

Прéсте кáре нѹ̀ е̂́сте ѧ̂ѕїѡ́мѫ, саѳ̀ Θеѡ́римѫ, саѳ̀ шй̀ Про́блимѫ, дин кáре, âсемнáтѫ кѹ ằлте îдéй, нѹ̀ по́т йѕворѫ́ но́ѡ âдевắрѹрй, дѣ́ка кѹ дѣдúнсѹл вей лѹ̀а âми́нте ла кѹцетáре.

§. 178. Кѹ́м сѫ вѡр âфлà чéле декрединцéцле âдевѫрáте.

Я̂кѹ́м чéле âрѫтáт âдевѫрáте âшà сѫ ă̆флѫ прин кѹцетáре, нă̆р пре чéле декрединцéцле âлтми́нтрилѣ н' âй пѹтѣ́ сѫ ле вънéѕй, фѫрѫ нѹ́май, дѣ́ка 1. Тóате фено́мениле, пре кáт е̂́ пѹти́нцѫ, вей черчетà прин е̂́ксперїéнцѫ; шй̀ пре âчéстѣ âсемнáнѹле оўниле кѹ ằлтеле; 2. дѣ́ка те вей стрăдѹи ла âфлáрѣ Ѵполо́ѕѹлѹй, дин кáрѣ âчéлѣ âр пѹтѣ́ сѫ се деслѹшáскѫ; пентрѹ кѫ де кáте ѡ̆рй ва фи кѹ пѹти́нцѫ сѫ се фáкѫ âчáста, Ѵполо́ѕѹл ва фи де крезѹт, шй̀ пѫнѫ кáнд ằлтѹ́ чúнева нѹ̀ ва âрѫтà ằлтѹ́л май кѹ́н, ка оўн âдевѫрáт сѫ ва цинѣ.

§. 179. Шй̀ чéле Îсторїчéцле шй̀ ằлт фéл декрезѹт.

Я̂чáста дар ѧ̂ѕшй сѫ кѹви́не â ведѣ́ шй чéле стрăдїе ла провабїлїтáтѣ Îсто́рїкѫ, Фѹ́сїкѫ,

шй̀

шй Полїтїкѫ; пентрȣ кѫ ѧ чѣ Їсторїчѣскѫ сѫ кȣвйне â ѡеврисй рéгȣлиле де вредничíе шй де трéптеле ѣй (ſ. 136. ш. ч. л.) Йр ѧ чѣ моралникѫ шй политїкѫ трéкȣе â âлътȣрà сфътȣйриле шй чиркостáнцїиле; шй âчáста фíе ѵпоѡéс, пȣсе фїйнд âчéст фéл де сфътȣйрй шй де чиркостáнцїй, âчéст фéл де ѣфéкт ѭкéше сѫ оȣрмéзе. (ſ. 142.)

§. 180. Пентрȣ че оȣнїй сжнт май немерїтóрй ла âфлáрѣ âдевźрȣлȣй кȣрáт, шй ăлцїй, ла âчéа â âдевźрȣлȣй декрезȣт.

Фѫрѫ ѧдоăлѫ, кѫ спре âфлáрѣ âдевźрȣлȣй декрезȣт ѣ трекȣйнцѫ де цéнїе, дȣпѫ кȣм шй спре âчéа â âдевźрȣлȣй кȣрáт, де жȣдекáтѫ; шй де âйчѣ нȣ ѣ мирáре кѫ оȣнїй сжнт май немеритóрй ла âфлáрѣ âдевźрȣлȣй де крезȣт, йр ăлцїй ла âчéа â âдевźрȣлȣй дȣпѫ доведúре.

ПАРТѢ 2.

Кȣм âр пȣтѣ чинева сѫ бжнéзе âдевźрȣл прин тжлкȣíре.

§. 181. Де сѫ кȣвйне â читй кźрцй.

Шй нȣ нȣмай прин кȣцетáре сѫ ăфлѫ âдевźрȣл, чй шй дин кźрциле ăлтфра сѫ скóате (ſ. 160.). Шй âдевźрáт кѫ де âр фй пȣтинцѫ ѿаменилор, ка фїешкáре сѫ черчетéзе прйчиниле шй фйрѣ

рѣ твтврю́р, квкврóшй нѣм дескърà де чѣ мáре сáрчинъ â кърцилор; дар ѫсъ фїйнд къ нйчй врéме нѫ âвém спре â петрéче пре тóате прин ѐкспериénцъ, шй сквртáрѣ бїéцїй не ѡпрéше â не ѫтемеѫ лѫнцй нъдéждй, бѡм лѫà спре âжвторю́ пре чéле скрйсе де ѫлцїй ла дешсебйте цїйнце квбїинчóасе. (1)

(1) Де âйчѣ лéснe съ вéдe чe трéбвe съ ѫцелéцем де чéй чe трéк кв кедéрѣ сав тóатъ читйрѣ Кърцилор, шй ш' âлкътвéск Бїклїѡтїка дин трéй кърцй, ѫдекъ кърциле фйрéй, âле скриптврéй, шй âле концїйнцей, сав сокотéск къ съ квбйне â читй прѣ пвцйне.

§. 182. Чѣ кърцй съ квбйне â читй.

Фїйнд требвйнцъ дар â читй кърциле кáре дѫк къторъ фелюрймй де цїйнце (§. 181.) оурмѣзъ 1. Къ съ квбйне â не ферй де нйце кърцй, кáре сѫнт âлкътвйте сав спре â âцюцà пáтимиле. (Йлїк. §. 280.) сав 2. нѫ прѣмвлт âжвтъ спре крéцерѣ цїйнцей нóастре, шй 3. Нйчй пре кърциле, чéле чe веселéск сѫфлетвл нóстрв кв ѡ фрвмóасъ плъчéре, пентрв âлт чевà съ ле десклвйм, фъръ нѫмай ка съ кълéцем дин трѫнселе рóдвл чéл âдевърáт. (1)

(1) Йшà съ квбйне съ читйм кърциле Їсторїчéцй, Комедíиле, Поéцїй Сатюрїчй, квбйнтеле сфздитóаре, Ефїмерíделе чéлор âкзцáцй шй âлтеле âлéменѣ; фъръ â не липй пе коáжъ, чй â квятà де Ѣсте чекà âтрѫнселе де мънкáре; пентрв къ âлтмйнтрилѣ âчáстъ стрздáнїе âчéлвй чe читéцe съ ва плекà спре дешáртъ кварїозїтáте, ѫдекъ спре плъчére сѣкъ. Прѣкéвне âкзцатврй ла âчáста âв дáт Плвтáрх â кáртѣ, кѫм трéбвe тйнврвл съ âвъ поéмиле. том. 2.

§. 183.

§. 183. Кúм?

Ши фїúнд къ пентрŭ цїúнцъ трéбŭе съ читúм кúрциле (§. 182. 2.), оурмéзъ 4. Къ шѝ âчéлъ съ кáде âле âдъугà, прин кáре âр пŭтé чинебà съ фáкъ читúрѣ кŭ родúре, прекŭм сúнт негрешúт 5. Кŭноцúнца вїéцїй шѝ â ѣвъцътŭрїй, шѝ â Брéслŭй скрїитóрюлŭй, шѝ 6. Скóпосŭл лŭй, пре кáре л' âфлúм саŭ дин прекŭвънтáре, саŭ дин Істóрїа фїлологїчéскъ; 7. Десъвършúта деспърцúре â кúрцїй; 8. Лúмŭрúрѣ ѣвъцътŭрилор кŭрáте дин тълкŭитóрй; 9. Âтребŭинцáрѣ âжŭтóарелор чé дŭк спре деслŭшúрѣ лóкŭрилор чéлор май âневóе; шѝ 10. Кáре ѣ май âтáю де тóате, чѣ май десъвършúт кŭцетáре â фелюрúмей шѝ âдевúрлŭй ѣвъцътŭрилор. (1)

(1) Пентрŭ къ дънŭ ка фѝ âчáста ла читúре, ка зúче чинебà пóате, къ мúлте âр читúт, дар нŭ де пяцúне прецинéрй шѝ прежудúцїй кŭпринс; шѝ âкъ шѝ пéтиче ŏмюл съ ка ѣбичнюѝ съ кóлцъ ѣпрéзнъ, шѝ нúчй лéсне съ ка ѣцелепцѝ, саŭ ѣвънътъцѝ; пентрŭ къ читúрѣ чѣ âместекáтъ, ла кáрѣ нŭ съ âдáугъ кŭцетáрѣ, терзвáре нáше. Вézй Сénека Ѣпїст. 2.

§. 184. Де трéбŭе â âлéце.

Фїúнд къ Мемóрїа ĕсте лéсне âлŭнекъчóасъ, саŭ дŭпъ спорúрѣ бáрстей съ май микшорéзъ (1), лŭкрŭл ѣцелéптŭлŭй âр фѝ негрешúт, 11. Ка кáте дин кŭцетáре âлегáнд âм кŭлéс, съ лé âшъзáм ѣ дешсебúте меморїáлниче (помéлниче), пăстрáндŭле спре вїитóарѣ ѣтребŭинцáре.

(1) Ме-

(1) Мемо́рїа сѫ а̂тѫ́мплѫ шй ла чéй бѫтрѫ́нй, дар де чéле де найнте трекѫ́те. (Наїк. §. 65.) Ы́р де чéле лáлте сѫ́нт оу́йтѫторй, шй май бѫртóс де чéле че а̂ѫ читúт, сав а̂ѫ а̂ескълатáт, сав а̂ѫ зúс, прѣпѫцúн а̂шй а̂дѫ́к а̂минте.

§. 185. Кѫ́м?

Вéй а̂трекѫ́ че фéл де мелóд трéбѫе май бѫртóс сѫ а̂трекѫвинцéзй а̂л Ялéмерїй? дар де а̂чáста éѫ а̂ш бой, ка тѫ нúчй де кѫ́м сѫ грижéцй; пентрѫ кѫ нúчй чéл че пѫ́не бúне богáцїе, сав комóрй, грижáце де ѿáре кáре мелóд ла а̂чáста; пентрѫ кѫ а̂сѫшй кѫвѫ́нтѫл а̂цй ба спѫ́не кѫ мелóдѫл чéл май бѫн де Ялéмере, éсте чéл оу́шóр, шй кáре лéснe дѫ́ чéлѫй че кáтѫ пре чéле а̂лéсе; пентрѫ кѫ тóт а̂чéлшй а̂р фй, ѿрй а̂ а̂дѫче пре чéле брéдниче де а̂семнáт сѫ́пт ѿáре кáре кáпете, шй а̂ рѫндѫй а̂рѫтáрѣ лшр, ѿрй а̂ле скрй пре а̂чéстѣ а̂ фóаѫ оу́нїй сúстиме. (1)

(1) Я̂чéста éс мелóдѫл а̂дѣкѫ а̂л Ялéмерїй шй а̂л а̂семнáрїй, шй пентрѫ а̂чéл éс прѣфолоситóрю; Кáчй а̂шá сѫ лѫмврéск шй чéле кѫвїннчóасе ла фéлюрй де цїйнце, шй де а̂лтѫ а̂рѫтóре нѫ́май éс требѫйнцѫ, кѫнд а̂рѫтáрѣ (тáбла) лéснe а̂цй ка а̂рѫтá шй лóкѫл а̂л а̂сѫшй сúстимей, оу́нде а̂й а̂семнáт фїешкáре о̂бсерквцїе. (лѫáре де сéмѫ)

§. 186. Сѫ кѫбúне а̂ а̂семнá оу́нile шй а̂ деѫсебúте меморіáлниче.

Шй а̂сѫшй а̂целепчю́нѣ те ба а̂кредúнцá, кѫ трéбѫе сѫ а̂семнéзй кѫ дѣдúнсѫл лóкѫриле скрїитóрюлѫй, де оу́нде а̂й кѫлéс фїешчé; пентрѫ кѫ а̂вѫ́нд а̂сѫшй тѫ кѫ́рциле, шй лóкѫриле прелѫцúте фїúнд, кúне бей фáче а̂дѫнѫ́нд нѫ́май а̂целéмерѣ

лшр;

лор; ѫр кѫнд сѫнт лóкъриле май пе скърт, шѝ сѫнт скóасе сав динтр' ѡ кóдїкъ манъскрúсъ, сав динтр' ѡ кáрте май рáрѣ, шѝ не âфлѫндъсъ претътúндинѣ, âтъничъ боúнд, ка лъкрúл съ фíе требúнчóс, негрешúт цúй ба фáче требúинцъ де кóпїа лор стрúгъ.

§. 187. Чéлор че читéск кърциле фáче требúинцъ де рéгúлиле ермїнéвтїче.

Шѝ фїúнд къ чéл че боúще съ стребúинцéзе кърциле къ фолóс, éсте датóрю, сший ѫ âжъторúнце, де кáре éсте требúинцъ спре деслъшúрѣ лóкърилор чéлор май âневóе (§. 183. 8.), кътръ âчáста дък май бъртóс рéгúлиле де Декрединцúмѣ ерминéвтїкъ, кърора âм шѝ спъс май наúнте âдевърáтúл темéю. (§. 133.)

§. 188. Чѐ éсте ерминíа (тълкувúрѣ).

Шѝ éсте ерминíа деслъшúре декрезът шѝ âсемнѣ âдевърúлúй âчéлор зúсе д' оун скрїитóрю сав май пе скърт, сав май недеслъшúт, сав шѝ нъмай пе âкъпра.

§. 189. Скóпосúл éй.

Якъм скóпосúл ерминíей éсте, ка семнúнд, съ немерúм целéмерѣ скрїитóрюлúй, пре кáре éл къ къвънтúл нъ деструл âл деслъшúт; фїúнд къ сúмболе âле целéмерилор сѫнт къвúнтеле, кáре ѿрúй дин гърѣ грáите де âр фи, ѿрúй скрúсе, съ стѫмплѣ ка сéмниле âчíстѣ съ нъ âжънгъ ла чéле

че

че сѫ пвн, рѫмѫинд недеслвшúре сав 1. л характúрвл чéл рѫв скрúс: âл скрисóрїй; сав 2. л зúчериле чéле пе скврт характирисúте, кáре де мвлцй âв рѫмáс некносквте; сав 3. л грешáлеле Копїатóрилор сав âле Тупографилор; сав 4. л лúпса сав рѫвтáтѣ пвнтврилор; сав 5. л зúчериле чéле недтребвинцáте, нóв, стреúне, Ômвнýме, стрикáте, де присóс, шй лквркáте; сав 6. лтрв лцелéцериле лпротивитóаре, пре кáре нв ē âшà лéсне âле скимбà. (1)

(1) Тóате прúчинile недеслвшúрей, де кáре сав зúс, сѫнт лнвмзрáте де Ѡомáс прѣбúне, прекúм ērà ѡбичнвйт, шй деслвшúте кв парáдигме, л Траттáтвл де Лог. Кап. 3. §. 36. — 55. Кúрва шй ла чéле лáлте претвтúндвнѣ кѫм оўрмà.

§. 190. Рéгвла 1. де âшѫзáрѣ шй скóпосвл чéлвй че скрíе.

Якúм дар âйчѣ фїúнд кз не ēсте кввúнтвл де Ерминіа симвóлврилор (§. 189.) шй âчéстѣ нечеситéще сúнт двпѫ âшѫзáрѣ шй скóпосвл скрїиторюлвй (§. 133.) оўрмѣзѫ 1. Кз сѫ квúне â тѫлквй зúчериле двпѫ ѡбичéюл, âшѫзáрѣ шй ѵполéсїиле чéлвй че âв скрúс; пентрв кз прекúм кúнд дóй ѡáре кáрїй âчéлш фáк, нв кїáр âчéлшй ēсте, âшà шй дóй тóт âчéлш зикúнд, нв тóт âчéлшй âпврврѣ лцелéг. (1)

(1) Âшà нúменѣ нар пвтѣ сѫ се лдоúскз, кз немврúрѣ сéфлетвлвй âлта лемнѣзѫ ла Пвлагорúчй шй ла Платóнїчй, âлта ла Стóїчй, шй âлта ла Хрїстїúнй; шй нúчй сѫ квúне â тѫгѫдвй, кз Вен. Спїнѫза де шй сѫ вéде кз нв

нѝ рѣ̀в ѣ̂в зѝс оўнилѐ де ѣ̂свшѝрилѐ лѐй Дм̃незѐ; дар ѣ̆̀ѣ ѣ̂чáста ѣ̆̀лт фел ѣ̂р фѝ фóѣт ѣ̂ сълвà, де сар фѝ зѝс шѝ де кътръ скрїитóрїй хрїстїáнй.

§. 191 Рéгѵла 2. де спѵ́нерй.

Шѝ фїѝнд къ чѐл че ворбéще, боéще съ спѵ́е ѣ̂целéцерк сѵ́флетѵлѵй сѣ́ѵ, шѝ ѣ̂чáста фъръ спѵ́нерй нѵ́ съ поáте фáче, оўрмѣ́ѕъ негрешѝт 2. къ Ѧтрїѣ́ѵтѵл ла чéле май мѵ́лте съ ѣ̂ráте ѣ̂семнáрк соцéтѵлѵй, ѩ̆р соцéтѵл пре ѣ̂чѐл ѣ̂ Ѧтрїѣ́ѵтѵлѵй. (1)

(1) Пентрѵ къ ѣ̂чéст фѐл сѫ̀нт соцéтвриле, прекѵ́м съ ѵáцъ съ фíе де къторъ Ѧтрїѣ́ѵтвриле сáле, шѝ ѣ̂чéст фел Ѧтрїѣ́ѵтвриле, прекѵ́м сѫ̀нт лцáте съ фíе де соцéтвриле сáле; де оўнде дѣ̀ка чинека сар зѝче къ ѣ̂в мврѝт де рáк, (Канчер) негрешѝт рáквл ѣ̂чéла ѣ̆̀лт чекà ка фѝ, ѩ̆р нѵ́ пре кáре, съ зѝче, къ кѵ́ máре пóфтъ лав мѫнкáт Тїцїе.

§. 192. Шѝ де чéле че съ зѝк нѵ́май ѡ̂дáтъ.

Кáре шѝ спре деслѵшѝрк чéлър бéкй, чéлър май рáрй, шѝ чéлър че съ зѝк нѵ́май ѡ̂дáтъ, прк мѵ́лт фолосéще. (1)

(1) Ѧшà Бахáрт Їѡ̃к Лвдолóр шѝ ѣ̆̀лцїй дин Ѧтрїѣ́ѵтвриле чéле че съ дав де къторъ Їѡ̃к лвй Левїѣ̆̀ѳáн, шѝ Вееѡ́ѳ, ѣ̆̀дѣ́нъ къ врин ѣ̂чéла съ ѣ̂рáтъ Крокодѝлвл, ѩ̆р прин ѣ̂чéста Їпопотáмвл.

§. 193. Рéгѵла 3. де чéле Ѧтѫжитоáре шѝ оўрмъторе.

Шѝ фїѝнд къ соцéтѵл де мѵ́лте ѡ̃рй ѥ̃сте ѣ̂скѵ́нс Ѧ чéле де май наѝнте, ѩ̆р Ѧтрїѣ́ѵтѵл Ѧ чéле оўрмъторе май десъвършѝт съ деслѵшáще, оўрмѣ́ѕъ 2. Къ чѐл че тълкѵ́ещe, съ кѵ́вине ѣ̂ пѵ́рѵрк съ сокотѣ́скъ шѝ пре чéле Ѧтѫжитоáре шѝ пре чéле

оўр-

оўрмътоáре, шй нúчй ѡдáтъ, де ёсте пўтúн цъ, съ нў лєврúскъ âле тéзтвлúй фъръ чéле ѧпрéвнáте. (1)

(1) Пентрв кáре шй май кжртóс лецюнтóрій ѡбичнéск съ лáвде âлътврáрѣ тéзтврилор скоáцъ динтр' âчéшй кáрте â чéлвшй оўнвл кéкю лéцюнтóрю; кúчй дин конценнéрѣ лор де мúлте ѡрй чéл май недеслвшúт лóк ѧ сúне лéсне причепвúт съ фáче. шй ч. л.

§. 194. Рéгвла 4. де Лóквриле параллúле.

Пр оўне ѡрй скрїитóрюл âў спúс ѧвцътвра са шй ѧтр' âлте лóкврй, шй âтвнчѣ де мúлте ѡрй че сав зúс де дéсвл оўндева недеслвшúт, мúлт май де слвшúт, ѧтр' âлтъ пáрте âў ёзплїкáт (деслвшúт); де оўнде âрътáт ёсте кúм трéбе 4. съ âлътóре чинева кў дѣдúнсвл лóквриле, кáре съ кїáмъ параллéле âле скрїитóрилор, шй дин трáнселе â скоáте квáта ѧцелéцере â âчéлора; де нў âчéстѣ âрътáт сар ѧпротивй. (1)

(1) Âчáста кáре сав ѧтрадúне фáче скрїитóрюл, ѧдрептжндвшй квноцúнца съ прин âлте âдóилѣ деорій; кáрвя парáдигмъ дáв кърциле Палїнодїилор лвй Âвгвстїн. Сав дин нечеркáре шй нелвáре âмúнте; пр âчéст фél де Âнтїфáзій (ѧпротúвъ грúрй) претвтúндинѣ съ âфлъ май âдéсѣ, де кът нздждéце чинева.

§. 195. Рéгвла 5. шй 6. де фéлюрй де сокотéлй âле лвй.

Âкúм дѣка оўн скрїитóрю âр фй âрътáт, къ дин прекúцетáре шав скимбáт сокотѣла, âтúнчѣ 5. сокотѣла âдóш съ кúвúне â фй май прецúнтъ де кът чѣ дин тáю; кáре ѧсъ 6. ла (конт-

трák-

трáктꙋрй) нꙋ â пꙋрꙋрѣ стъпънéще; пентрꙋ къ нúчй ѣ̃ кꙋ пꙋтúнцъ ѡ̃мꙋлꙋй âпꙋрꙋрѣ âш скимбà войрѣ слóкод. (1)

(1) Пентрꙋ къ âдоúа âкойре, сав âтре âчéлѣшй персоáне сав фкꙋ́т, сав къ а̃телє; дéка âтре âчéлѣшй, âдоúа негрешúт сѣ́рпъ пре чѣ́ дин тѫ́ю; пентрꙋ къ пот дин âкойре съ âтоáркъ; ѡ̃р дéка къ а̃телє, âтокмúрѣ динѣ́тѫ́ю, ѣ̃зклéде (дъ âфáръ) пре âдоúа; пентрꙋ къ чéлꙋй че âꙋ токмúт âтѫ́ю, нꙋ поáте съ й съ â дрéптвл кꙋтáт, прин нóш токмéлъ: параáднгме пот съ фíе дóш логóдне фкꙋ́те къ дешебúте мꙋ́рй, шй скрисóрй кáре âрáтъ стъпѫ́н де сúне кéкй шй май нóш, не âтокмúндꙋсъ оўнúле къ а̃телє.

§. 196. Шй де контрадíцїа скрїитóрюлꙋй.

Ѡ̃р дéка дин несокотéлъ шй пънегѫндúте скрїитóрюл съ бéде къ̆зꙋт âконтрадíцїе, (кáре âсъ, âкреéде нóй нꙋ не лáсъ нъдéждѣ де âгрижúрѣ че а̃ꙋ ѡ̃менїй ла кꙋбúнтеле лор; кꙋ тоáте âчéстѣ, де нꙋмай рѫмѫ́не кꙋбѫ́нт спре âтокмúре) Ятꙋнчѣ âчетéзъ лꙋкрꙋл тълкꙋитóрюлꙋй, шй съ сокотéще май мꙋлт кáре дин сокотéле съ âтокмéще кꙋ âчепътꙋрúле кꙋбѫ́нтлꙋй чéлꙋй дрéпт дꙋпъ рéгꙋлиле лóгїчїй. (1)

(1) Де âйчѣ бúне съ бéде че съ кꙋбúне â âцелéще де âтребꙋрúле, чéле че оўрмéзъ; де съ âтѫ́мплъ âлéще Âнтїномíй, (âпротúкниче лéцй) кѣ́м съ кꙋбúне але âтокмú пре âчéстѣ; де съ дъ кре ѡ̃ хꙋлъ чéлор че âꙋ фкꙋ́т âдꙋнáрѣ лéцилор, де кей зúче къ чебà ѡ̃менéск ли сав âтѫ́мплáт, шй де чéле âсéменѣ; пентрꙋ къ лꙋ́нг âр фй кꙋбѫ́нтꙋл де âчéстѣ.

§. 197. Рéгꙋла 7. шй 8. де ѣ̃фéкт (фкꙋ́т).

Дар âсъ оўне ѡ̃рй съ гъсéще кꙋбѫ́нт де âтокмúре, шй âтꙋнчѣ прѣ мꙋлт фолосéск рéгꙋлиле

че оурмѣзѫ; 7. ла чéле ѧдоúте â âлéце сокотѣ́ла, сав чеѧ че нѫ âдвче нúчúй ѡ̂ âвсврдїтáте, сав 8. чéл че фáче, ка лвкрвл сѫ їсѫ ла йспрáвѫ. (1)

(1) Пентрв кѫ нúчúй ѣ̂сте де крезвт кѫ сѫ фй зúс чинекà, сав сѫ фй скрúс чевà, пентрв ка квжнтвл лвй, сав чéѧ че âв скрúс сѫ нв вíе ла йспрáкѫ, де нв ка фй бúне âрзтáт, кѫ чéл че âв зúс чевà, сав âв скрúс, сав ѧтрадúнс сав жвкáт, сав мзкар âв фóст ѣ̂шúт дин мúнте; шй де âúчѣ прѣ âвсврдѫ (оуржчоáцѫ) ѣ̂рà Гóфїема тѣрчилор, кáрїй, дждвсѫ ѣ̂вгїа де ѡ̂тáшїй чéй че пзѣ̂ кв токмѣ́лѫ сѫ лe лáце вáпетеле невзтзмáте, ѣ̂й âв тзáт ѧдóш пре âчéй ѡ̂тáшй кжнзторй де пáтрїе, (зикжнд кѫ âшà кáпетеле лор сѫ пзѣ́ек невзтзмáте), жвкжндвсѫ ѧтрв чéле де стрздáнїе,

§. 198. Рéгвла 9. шй 10. пентрв â фвци де âвсврдитáте, шй пентрв сúстима скрїитóрюлвй.

Дéчй фїúнд кѫ сав зúс кѫ сѫ квбúне â âлéце сокотѣ́ла, дин кáрѣ нúчúй ѡ̂ âвсврдитáте ва оурмà (§. 197.) âчáста нв сѫ квбúне â сѫ лвà де чѣ́ де тóт âвсврдитáте, чи шй де чѣ́ двпѫ ѵполóес âчéст фéл (1); Динтр' âчáста оурмѣ́зѫ 9. кѫ âшà сѫ квбúне â тѫлквй квбúнтеле, ѧ кáт чéл сѫнзтóс ла мúнте сѫ нв сѫ прúнзѫ кѫ âр фй зúс чевà ѧпротúва симцúрей де ѡ̃бце; шй 10. тѫлквúрѣ сѫ се ѧтокмѣ́скѫ кв сúстима скрїитóрюлвй. (2)

(1) Фїúнд кѫ чéле че сѫ зúк пзнегжндúте шй кв викле-шúг, ка нúце âвсврде сѫ ѡ̃жндéск де мвлте ѡ̃рй, сав ка нúце âвсврде сѫ їѫ, пжнз кжнд сѫ ва âлéце чѣ́ дин протúвѫ, сав ка нúце нескрúле сѫ сокотéск; шй парáдигме

чéлвй

чéлъй дин тжю пре тътúндинѣ съ афлъ ѫ кúнвúриле недрептъцилор шй але хвалúрилор; кър алдонлѣ съ фáче май кúртóе ла чéле фзрз пътúнцъ, оўржоáее, шй ѫплетїчúте контрáкте (токмéле), каре съ прúнд къ сав фзкът кв коúриле чéле дзпъ оўрмъ.

(2) Йшà мúлте де але лúй Спїнóзà àлт чекà ѫсемнѣзъ àвзúндвеъ дешéкй, шй àлта àлътврúндвеъ кв тоáтъ Сúстима лúй, пре кúм шй май сúе де нóй сав ѫсемнáт; шй ачáста Éсте ѫнологíа крединцей, пре кáрѣ лецюнтóрїй ѿ лáвдъ спре тжлкúрѣ лéцилор.

§. 199. Рéгвла 11. де хотáрзле ѫсемнáрїй, шй 12. де семвúрй.

Шй àкъм дар, дéка вре ѿ контрадíцїе несвпзрз читúнд, ачéст фéл де повъцвúре съ ѫтреквúнцúм (§. 196. (1) ш. ч.); кър де нв съ àрáтъ ачéст фéлю де контрадíцїе, дар ѫсъ чéле зúсе сар пзрѣ ѿаре кúм май недеслвшúте, ѫтжю, съ квúне à не цинѣ тáре де рéгвла 11. àлвà хотáрзле дзпъ квráта шй àдевзráта ѫсемнáре, пзнъ кúнд нв ва фй нечеситáте àне ферй де ачáста (1); кър дéка àшà недеслвшúрѣ нв съ рядúкъ, 12. трекве съ àлергúм ла семвúрй, спре àфлáрѣ кзрwра дрептá квцетáре прѣ мвлт фолосéще.

(1) Йдекъ пзнъ кúнд сав май мвлт àкеврд ка оўрмà; сав нимúк нв съ ка àрзтà дин чéле че съ ѫпротúвеск ла сúстима скрїитóрюлúй шй ла àнологíе; де àйчѣ Éсте àрзтáт къ пъкзтвеск шй чéй че пъсемвеск минвнй, оўнде ла ачáста, че Ѣ скрúс нв силéще; прекúм чéй че ѿбразничéще съ прическ къ Хс àв фóст рзпúт де дракóн ѫ àер, Матéю к. 4. шй ачéм, кáрїй пре тоáте минвнúле, сав ка пре нúще кúвврй шй фантасíй, сав àллигоричéще ле тжлквеск семецúндвеъ; пентрв къ дин фáпт. Ѫпос: Кап. 2. 22. деетвл

Éсте

ёсте аргатат, кз минъниле нз сз ↑противёск Сфнцитей сътиме шй ла аналогіа крединцей.

§. 200. Де оунде сз кзбине а лзà семзйриле.

Пр семзйриле сз пз сав дин матёріа че стѣ, шй атзнчѣ сз кзбине а пзй, кате май сзс (§. 191.) сав зис де ной; сав дин чёле ↑превнате, прекзм ↑тлйтоаре, оурмзтоаре, шй паралиле, де карале асѣменѣ аз фост кзвънт (§. 195.) сав дин скопосзл пропзс де катрз скріиторю.

§. 201. Регзла 13. де афларѣ кзвънтзлзй лецій шй ал токмелій.

Пр скопосзл ачеста ↑ лецй шй ↑трз токмеле, Кзвънтзл лецій шй ал токмелій сз кіамз; шй пентрз ачаста нз ё кз пзтинцз сз се трѣкз, каре май бартос лецуиторій бине а зиче сънт ѡбичнзиць 13. кз Кзвънтзл лецій ёсте Озфлетзл ёй; каре ёсте прѣ адевърат шй ла тълкзирѣ токмеле лор. (1)

(1) Кзчй кзвънтзл ёсте скопос; пр кз скопосзл трébве сз се ↑токмѣскз мижлоачеле чёле спре джнсзл; аша дар дин скопос сз кзбине адесзпзрцй чёле спре джнсзл; шй апзрзм пре ачаста Дзїомз а лецуиторилор ↑прекзвънтарѣ, каре ам преашззат ла Елементзриле лецій двпз ржндзала пандектелор алтпра лзй Паганїе Гавдентїе; пентрз ачаста ↑четънд скопосзл ↑ лецѣ прёсте тот, трébве сз ↑четёзе шй чёле спре джнсзл; шй ачаста ёсте аргататз ла Лецй; пентрз кз пзторюл де лецe, пентрз приміждїа де чюмз, сав алтз варе каре катзмаре, ѡпринд а сз прїимй чёй динтр' алте цзрй, нетзгдзйт, ↑четънд приміждїа ачёа а прпздёнїей, ↑ргзшй сав дат коe а сз прїимй чей динтр' алте цзрй; шй сав зис ↑ чѣ прёстетот, ↑четънд причина;

(пентрз

(пентрѫ кѫ дe ăр ăчетѫ дe тот) лéцѣ пнтрѫ ăчáста нѫшйка ăчетѫ лѫкрáрѣ; пентрѫ кѫ лéцѣ ЄстЄ пентрѫ чéле чe сѫ ăтѫмплѫ лa лѫкрáриле ѿменéцій лa чéй мѫлцій. Ка кѫм дéкa чинекѫ дин чéй май некрéничй, ăдекѫ найнте дe пѫбертáтe (пѫргатинерéцїй) ка фй докѫндít ăцелепчюне, мѫртвíа лѫй пентрѫ ăчáста нѫ ка пътѣ май мѫлт дe кът ăчélѫр кѫрéничй.

§. 202. Рéгѫла 14. дe Тѫлкуйрѣ спѫитоáре, рѫстрѫнсѫ шй делѫнгáтѫ.

Ăлѣм кѫвѫнтѫл лéцилор шй ăл токмélелѫр фїйнд ка оўн сѫфлет ăл лѫр (§. 200. 1.), оўрмѣ-ѫ 14. Кѫ тѫлкуйрѣ лѫр сѫ деспáрте бúне ă спѫитоáре, рѫстрѫнсѫ, шй делѫнгáтѫ.

§. 203. Кѫм ăчéстѣ сѫнт дewсебúте.

Шй ăшà кѫнд кѫвѫнтѫл сѫ вéде май лцúт дe кът чéле чe сѫ зúк, ăрѫтáт Єстe кѫ сѫ прїимéще тѫлкуйрѣ чѣ делѫнгáтѫ; ѩр кѫнд чéле чe сѫ зúк сѫнт май лцúте дe кът кѫвѫнтѫл, чѣ рѫстрѫнсѫ; ѩр кѫнд мéрг дe ѡ потрúвѫ шй кѫвѫнтѫл шй чéле чe сѫ зúк, чѣ спѫитоáре прїимéще (1).

(1) Кѫтрѫ ăчéстѣ дóве шй рéгѫла чѣ ăдéсѣ пропúсѫ: Оўнде ăчélаш кѫвѫнт Єстe, ăколѡшй ăшѫзáрѣ дрéптѫвай ăчéлшй Єстe; дар ăчáста рéгѫлѫ Ѣ сѫнѫтоáсѫ нѫмай лa дрéптѫл пѫбліk, ѩр нѫ шй лa дewсебúтеле прїйлéцїй, дe кáреле Єстe ăрѫтáт кѫ нѫ сѫ трáг кѫтрѫ парáдигмѫ.

§. 204. Рéгѫла 15. дe блѫндéце (Ѥкѫитáте, Кѫвїошїе)

Шй фїйнд кѫ тѫлкуйрѣ рѫстрѫнсѫ ăре лóк лa ăчélѣ, ă кáре граюрúле токмélелѫр, сaѫ ăле лéцилѫр сѫ вѫд май лцúте дe кът кѫвѫнтѫл

(§. 209),

(§. 203), ârztát ĕсте, кз 15. ѧ чéле ѧдоитоáре нŭ сз кŭбúне âпŭрŭрѣ â фй плекáт кзтрз дрéптŭл кŭбзнт, бзртŭте, дрáгосте, шй фїландрωпíе (ѭбúре де ѿамений). Шй ѧсзшй âчáста ĕсте блзндéцѣ âчéа, пре кáрѣ мŭлцй ѡ поáртз прин гŭрз, дар пŭцúнй ѡ цíŭ. (1)

(1) Блзндéцѣ ĕсте ѡ кзртŭте кáрѣ ѧплинéше чéа че линŭéше ла лéце пентрŭ дрéптŭл оŭнĭкерсáле; ар темéюл âчéцĭй ѧплинúре ĕсте дрéптŭл кŭкзнт, кзртŭтѣ, драгóстѣ, шй фїландрωпíа; шй чé фéл сзнт âчéстѣ дин ѧчепзтŭрile кŭрáтей фїлософíй, шй май кзртóс âле Їаĭчй, дестŭл ĕсте âрztát. Дéка чинека дар âр ѧброцишà нóрŭл ѧ лóк де жŭна, âдекз несимцúрѣ ѧ лок де кŭкзнтŭл чéл дрепт, рzωтáтѣ ѧ лóк де кŭнztáте, пре чѣ прéсте сзмз ĕртáре шй скоборзре, ѧ лóк де дрáгосте шй фїландрωпíе, шй âр âпаїкà тзлкŭúрѣ сà ла âчéстѣ минчиноáсе ѧчепзтŭрй, де âйчѣ сз нáше блзндецѣ чѣ дешáрtз; де кáре прелáрг âŭ коркúт Ѡомáс. Кáрт. 2. Кáп. 10.

§. 205. Рéгŭла 16. кз сз кŭбúне â преалéце ѧцелéцерѣ чѣ май блзндз.

Якŭм фїúнд кз блзндéцѣ сз плѣкз спре дрáгосте (§. 204.), ĕсте бúне âрztát 16. кз ѧчéле ѧдоитоáре сз кŭбúне â âлéце ѧцелéцерѣ лéцїй чѣ май блзндз; кзтрз кáре сар пŭтѣ âдŭче чéле май мŭлте, дин кáре ле âŭ ѧвzцáт Гротїе, Пŭфендóрф, шй май тóцй лецюиторїй де тзлкŭúрѣ чéлωр де ѭбúт шй де оŭрзт. (1)

(1) Кzчй тóцй цíŭ, кз ла âчáстз рéгŭлз сŭнт ѧпротúкт âтзю Ѡомáсїе ѧ фáпт. Лог. Кáп. 3. дар кз хотзрзрй де сŭкзршúт чéлωр де ѭбúт шй де оŭрзт нŭ сз пот да, ĕсте âрztát; пентрŭ кз чéле че оŭнωра сзнт ѭбúте, âчéстѣ âлтωра сзнт оŭрзте; пентрŭ кáре âчáстз рéгŭлз нŭ

ĕсте

Ѣсте а҃ша нечестáрїе, непътѫндѣсъ а҃плїкà, фъръ нѣмай де кѫм кѫноáще бине рѣгула чѣ дáтъ ла а҃чáстъ хотърѫре.

§. 206. Рѣгѫле де тълкѫи́рѣ мѫ́стїкъ.

Шѝ а҃чéстъ сѫ́нт чéле май а҃деварáте рѣгѫле де тълкѫи́ре, пре кáре ле а҃требѫи́нцăм спре кѫноáщерѣ а҃целéщерїй чей кѫрáте а҃ скрїитóрюлѫй; ѫ́р де тълкѫи́рѣ мѫ́стїкъ а҃ зи́че мѫ́лте нѫ съ кѫви́не; а҃декъ 1. съ кѫви́не съ ѫ́им негреши́т, къ скрїитóрюл а҃ѫ бóит а҃тр' а҃чéле кѫви́нте съ се а҃целéкъ чевà Таїник (мѫстїк) (1), 2. съ кѫви́не а҃ѫ́ де съвършúт а҃чáстъ таїнъ, че ѣ́сте а҃скѫнсъ сѫ́пт скрисоáре, че фел ѣ́сте: фѫсїчѣ́скъ, саѫ Історїчѣ́скъ, саѫ а҃лѣгорїчѣ́скъ, саѫ профитїчѣ́скъ (2); ш҃ѝ а҃тѫнчѣ 3. чине а҃ша гѫни́нд ва а҃фла таїна, а҃ кáт съ ѡ҃ а҃плїче ла скрисоáре а҃тр' тоáте де съвършúт, а҃чéста съ ва пърѣ къ декрединцеще (3) а҃ѫ немерúт а҃целéщерѣ мѫ́стїкъ а҃ скрїитóрюлѫй.

(1) А҃ша а҃декъ а҃дешúрт съ ѡ҃стенéск, чей че тáре стрúгъ, къ а҃ Іліáда лѫй Омúр ш҃ѝ а҃ Одѫссе ѡ҃аре че тáйник ѣ́сте а҃скѫнс, де нѫ съ ва доведѝ майнаúнте къ ѣ́сте а҃скѫнс ѡ҃аре че тáйник а҃тр' а҃чéсте поéмй.

(2) Пентрѫ кáре а҃дешúрт кей мънчѝ ад тълкѫи́рѣ мѫ́стїкъ а҃ поéмелор лѫй Омúр, Метаморфóселор лѫй Овїдїе; а҃ Кенотáфѫлѫй Єлїей, Леліей, Крїспѫдѫл ш҃ѝ чéлор а҃семенѣ, не черчетѫнд майнаúнте де съ кѫви́не а҃черкà тáйне а҃тръщеле фѫсїчéщй, саѫ Історїчéщй, саѫ а҃лѣгорїчéщй.

(3) А҃м зúс де крединцéще; пентрѫ къ май де мѫ́лте ѡ҃рй тълкѫи́рѣ съ сфършáще а҃ семнúрй, а҃къ оу́не ѡ҃рй ш҃ѝ а҃ жóкурй а҃ле фантасíей, де нѫ кѫм мърцинѝ а҃целепцéще пре кѫнáрѣ а҃чéстор фел де тълкѫи́рй а҃ хотáрele кѫкѫнтѫлѫй; пентрѫ къ Кенотáфѫл чел зúс а҃л Єлїей, Леліей ка фѝ парáдигмъ прѣ-

прéдеслвши́тз. Дар цéнїа ѡменéскз мзкáр де сар ѡпрй ла áчéст фел де жзкзрíй шй де нимúк брéдниче, шй нз кз семецíе ѓр áдрзнй шй áсвпра чéлор сфйте, шй сз плзмвáскз тáйне, кáрора нúчй ѡ оўрмз нз Éсте á дмнезеáска скрїптврз.

§. 207. Де тзлквúрк Грамматїчéскз.

Шй áчéстк сзнт дествле де тзлквúрк логїчéскз; ѓр чк Грамматїчéскз сз рáзимз пз áлте темéюрй, пре кáре áлцíй лéв áрзтáт де сввршúт (1), á кáт нв ни сав пзрвт áша нечесáрїв á зúче шй де áчáста.

(1) Áтр' áчéстк май кзртóе Їѡáн Клéрїк мвлте áв áсемнáт áмещешвгва Крїтїк, мзкар кз мвлте дин кáрте сзнт ла кáре Éв наш áгздвй кзчй Éсте слóбод áтр' áчéстк á фй не áкоúцй; прекзм áв зúс шй áзвш áчéла че áв скрúс: пре áчáстз лїбертáте шй дзм шй ѡ чéрем áтóкма.

Партк 3.

Квм ár пвтк чинева сз кáвте áдевзрвл ворбиторéце (прин дїспвте).

§. 208. Де сз áфлз áдевзрвл ворбиторéце.

Опре черчетárк áдевзрвлвй шй ворбúриле сав нзскочúт; мзкáр кз де мвлте ѡрй, нв пентрв áчéстк, чи пентрв рзштáтк чéлор че ворбéск сз áтзмплз áнв немерй áдевзрвл. (1)

(1) Прúчина áчéствм сз квúне á сз дà, кзнд ла тóнврилe чéлор че ворбéск, ла ювúрк де прúчúре, ла ювúрк де рздере, ла áпїетрúта сокотéлз; кзнд ла неквгárк де сéмз á медóдевлй; пентрв кз прекзм пентрв áчéле пзкáте, кáд áчéртврй Софíстíче, áша пентрв неквгárк де сéмз á рéгвлей, кáд

КЪД Ѫ СТРИГЪРЙ ДЕШЪРТЕ ШИ МАЙ БЪРТО́С ЪНЕПОТРИКИ́ТЕ ПОРЕКЛИ́РЙ, КЪ БАР, ЪДЕКЪ, ЗИДИ́НД, ФЪРЪ НЕСИ́Н ШИ ФЪРЪ КЪЛЦЙ, ШИ БЪТЪНДЪЕЪ, КА ЪНДАКА́ЦІЙ ЪЧЕ́А, КА́РЙ СЪ ЛЪПТА́ ОУ́НЇЙ КЪ ЪЛЦІЙ КЪ ЎКІЙ ЪКИШЙ.

§. 209. ЧЕ Е́СТЕ ВОРКИ́РЪ ШИ ЧЕ СКО́ПОСЪЛ Е́Й.

ШИ ВОРКИ́РЪ Е́СТЕ ЪЛЪТЪРА́РЕ ДЕСЪВЪРШИ́ТЪ ДЕ ДО́Ѡ ЪРЪТЪ́РЙ, ЪПРОТИВЪ ЗИКЪТОРЕ́ЦЕ СТЪ́НД ОУ́НА ЛА ЪЛТА, (1) Ъ ПЪНЕРЇЙ, ЗИ́К, ШИ Ъ ЪПРОТИВЪПЪНЕРЇЙ, ШИ ФЪКЪ́НДЪСЪ ПРИН ДРЕ́ПТЕ СЎЛЛОГІСМЪ́РЙ. ЇЪР ДИНТР' ЪЧА́СТЪ ХОТЪРА́РЕ ЪДА́ТЪ СЪ ФА́ЧЕ ЪРЪТА́Т, КЪ СКО́ПОСЪЛ ЧЕ́ЛЪР ЧЕ ВОРКЕ́СК НЪ Е́СТЕ БЪНА́РЪ СЛАВЕЙ ДЕШЪ́РТЕ, ЧИ БА ФИ КЪВТА́РЪ ЪДЕВЪ́РЪЛЪЙ.

(1) ШИ ПЕНТРЪ ЧЕ СЪ́НТ ДАТО́РЙ ЧЕ́Й ЧЕ ВОРКЕ́СК СЪ ЪПЕРЕ ШИ СЪ ЦІЕ БИ́НЕ СПЪНЕРИЛЕ Ъ ПРОТИ́ВЪ ЗИКЪТОА́РЕ, ЛЕ́СНЕ СЪ КЕ́ДЕ; ЇЪР ДЕ ИЗ, СЪ ЪТЪМПЛЪ КА ФЇЕШКА́РЕ ДИН ЧЕ́Й ЧЕ ВОРКЕ́СК СЪ ЪПЕРЕ ПЪНЕРЙ Ъ ФА́ПТЪ ПРЪ ЪДЕКЪРА́ТЕ, ШИ ЪША́ СЪ СЕ БА́ТЪ КА ЪНДАКА́ЦІЙ. (§. 12.)

§. 210. ДЕ ЧЕ СЪ КЪБИ́НЕ ЪНЕ ФЕРЙ Ъ ВОРКИ́РЕ.

ЯКЪМ ФЇЙНД КЪ ВОРКИ́РЪ ЪША́ СЪ КЪБИ́НЕ СЪ ФІЕ СПРЕ КЪВТА́РЪ ЪДЕВЪ́РЪЛЪЙ (§. 209.) ЪРЪТА́Т Е́СТЕ КЪ 1. СЪ КЪБИ́НЕ Ъ НЕ ФЕРЙ ДЕ ВРЪЖМЪШІЙ, ДЕ ЪШЪЛЪЧЮ́НЙ, ДЕ СТРАТИ́ГИМЕ, ДЕ ЎКА́РЙ, ДЕ СО́ФЇСМЕ, ШИ ДЕ Ъ ТЪМПИНА́РЙ ШИ ЪКЕ́ЕРЙ НЕКЪБЇЎА́СЕ, ПРИН КА́РЕ ДЕ МЪЛТЕ ЎРЙ СЪ СИЛЕ́СК Ъ СЪ ЪРЪТА ОУ́НЪЛ ПРЕ ЪЛТЪЛ ВРЕ́ДНИЧЙ ДЕ РЪС; ПЕНТРЪ КЪ КЪ ЪЧЕ́СТЕ ЪРМЕ ГЪТИ́НДЪСЪ ДЕ ЛЪПТЪ, ЛОВИ́НД ОУ́НЪЛ ПРЕ ЪЛТЪЛ Ъ ТО́КМА, ПРЕ ЪСЪШЙ ЪДЕВЪ́РЪЛ СТРЪКА́Т, ШИ КА КЪМ Ъ МЪЙНЙ ЪЛ СЪГРЪМЪ.

§. 211. ПАРА́ДИГМЪ ДЕ СТА́РЪ ВОРКИ́РЕЙ.

ДЕ́ЧЙ ФЇЙНД КЪ ВОРКИ́РЪ ЪЛЪ́ТЪРЪ ПЪНЕРЪ ШИ ЪПРОТИВЪПЪНЕРЪ СТЪ́НД Ъ ПРОТИВЪ ОУ́НА ЪЛТЇА Ъ-

ПРО-

противъзикъторéще (§. 209.) оўрмéзъ 2. Къ лъкрвл чéлъй че съ ăпъръ ёсте съ пропъ пънерѣ чéл че ба съ се ашáже спре черчетáре; ăр лъкрвл чéлор ѧпротивитóрй ёсте, съ ѧпротивъ пъ елъй ѧпротивъ пънерѣ ѧпротивъзикътоáре; 3. ăр де ба фй ăаре кáре не деслъшúре ѧ пънере, пре ашáста чéл че съ ăпъръ съ ѡ деслъшáскъ дъпъ вóм чéлъй лáлт; шй пентрв ка съ нв ălънече ѧ чертврй чéй че борбéск, трéбе съ се рăдúче ămфїволіа ашà кврáт; 4. ăр чéл че съ ѧпротивéще съ спъе де рóст нв нвмай пънерѣ, кáрїа ăв хотърáт ă съ ѧпротиви, чй шй де съ ба пърѣ ашáста май ѧделънгáтъ ăаре квм, де съвършúт съ ѡ хотърáскъ, ачéлъ квй боéще ă съ ѧпротивй; шй ашáста ёсте парáдигма ачéл де стáрѣ ѧтрекърїй, кáре ălкътвéще дъпъ квїйинцъ ѧтăл пáрте ă борбúрей. (1)

(1) Фърде кáре, дин борбúре нúчй оўн рóд нв пвтém нъдеждвй; пентрв къ борбúнд ă първарѣ съ кор ăбáте дела коáрде, шй фїешкáре дин трéнїй недеждд ѧкътрóш съ се ѧтоáркъ, ба ălънекă кътръ чéл че нв съ чére; кáре ăдекъ ла чéле ждецїáлниче бúне съ ăфлъ ждекáта дъпъ фéлю, ăдекъ ăпърáре ънéме кътръ тоáте пърциле пăрей; ашáста ла борбúре ёсте парáдигмъ де стáрѣ чérерїй, ădекъ ачéлъй че съ ждекъ; пентрв къмăндóш пърциле ѧдáтъ ба фй деслъшúт пентрв че ба фй борбúрѣ.

§. 212. Квм ашáста съ ба фáче.

ăр ашáстъ парáдигмъ де стáрѣ чérерїй ёсте, ка чéл че съ ѧпротивéще, съ ăráте кврáт, де кáре спънерй нв ба фй ѧпротивъ грúре. ăр дъпъ ашáста, шй кáре ёсте, де кáрѣ дъпъ ачéстѣ съ ба скорнй чérерѣ ѧтрé чéй че вор борбй. (1)

(1)

(1) Сѫ зи́чем а̑декѫ кѫ сѫ пропѕ́не дe кѫтрѫ чѣ́л че сѫ а̑пърѫ а̑чѣ́стѫ Пѕ́нере: А̑манѣ́тъл Е̑сте Контра́кт а̑ фа́птѫ фкѫ́ндъсѫ дъпѫ кредѝнцѫ, прин ка́ре сѫ дѫ̀ чека чѣ́лъй че а̑прѣ́мътѣ́ѫ, дe кѫтрѫ чѣ́л че е̑сте дато́рїѫ спре снгъреки́рк а̑прѣ́мътѣлъй, ка, кѫ́нд сѫ ка десфа́че дaторїа, сѫ се дѣ̀ а̑напо́й дъпѫ фе́лю. А̑чѣ́ста ѿ Пѕ́нере е̑сте, а̑декѫ ѿ хотѫрѫ́ре, дар сѫ а̑тѫ́мплѫ а̑плети́тѫ дин мѣ́лте шѝ а̑́лте спѕ́нерй; дe оу̑нде чѣ́л че ка а̑проти́кѫ грѫ́ла а̑чѣ́ста, е̑сте дато́рѫ сѫ а̑ра́те дe ка́ре спѕ́нерй нѣ ка фѝ а̑проти́кѫ грѫ́ире, шѝ пре ка́ре коѣ́ше сѫ а̑дѣ́кѫ сѣ́пт кѝнѫ; прекѣ́м 1. Кѫ нѣ тѫгъдѣ́ше а̑ фѝ Контра́т; шѝ 2. Ни́чѝй кѫ́т дe пѫцѝн, кѫ а̑чѣ́ста е̑сте Контра́кт дъпѫ кредѝнцѫ; шѝ кѫ мѫртъри́ѣше; шѝ 3. Кѫ пѫтѝнцѫ е̑сте а̑ сѫ дѫ̀ а̑манѣ́т; шѝ 4. Кѫ дѣ́кѫ сѫ ка дѫ̀, спре снгъреки́рк а̑прѣ́мътѣлъй а̑чѣ́ста сѫ фа́че; шѝ 5. Кѫ а̑манѣ́тъл чѣ́л дат сѫ кѫки́не, дъпѫ пѫтѝрк дaторїе́й сѫ се дѣ̀ а̑напо́й; шѝ кѫ ѿ че́рере рѫмѫ́не, дe ка́ре ка фѝ шѝ коркѝрк; дe е̑сте тот а̑манѣ́тъл Контра́кт а̑ фа́птѫ фкѫ́ндъсѫ; (ка́ре сѫ се шѝ а̑търѣ́кѫ дe кѫтрѫ чѣ́л че рѫпѕ́нде а̑ѣ́ѕпра Пѕ́нерїй); дар а̑́кѫ кѫ лъй ѝ сѫ па́ре май а̑декъра́тѫ а̑проти́кѫ пѕ́нерк, а̑чѣ́ста: кѫ нѣ тот а̑манѣ́тъл е̑сте Контра́кт а̑ фа́птѫ фкѫ́ндъсѫ; а̑кѣ́м фїешка́ре кѣ́де, кѫ а̑йчѣ е̑сте ро́дъл, а̑йчѣ трѣ́бъе сѫ се фа́кѫ шѝ сърити́ра.

§. 213. Че фѣ́л дe е̑пїхѝримѫ трѣ́бъе а̑ а̑дѫ́че а̑проти́вѫ.

Дар а̑́кѫ фїѝнд кѫ коркѝрк е̑сте а̑лътъра́ре дe съвѫршѝт а̑ Пѕ́нерїй шѝ а̑проти́вѫпѕ́нерїй шѝ прин дрѣ́пте съллогїсмѫ́рй а̑кеѝндъсѫ (§. 209.) оу̑рмѣ́ѫ 5. Кѫ сѫ кѫ́ѕине ла чѣ́л че сѫ а̑проти́вѣ́ше сѫ ка́тѫ шѝ Пѕ́нерк чѣ́лъй че сѫ а̑пърѫ прин съллогїсмѫ (1), а̑кѫ́рва а̑кеѣ́рк ка фѝ а̑́кѫлъй а̑проти́вѫпѕ́нерк пропѕ́сѫ, дъпѫ пара́дигма стѫ́рїй чѣ́лъй че сѫ жѫ́декѫ. (2)

(1)

(1) Оўнїй лáвдз май мáлт медóдвл Гѡкратїчéск, (Істор. §. 49.) чéл че прочéде прин ѧтребźрй, дар ѧлз Медóдвл ѧчéла ѧтжю, кз де мáлт ѣ нетребвинцáт, шй нв май пвцин ѣра свпп8л ла ѧбźзвриле (рéлеле ѧтребвинцźрй) ѧле Софїстилѡр, де кжт ѧл нóстрв ѣ рźв ѧтребвинцáт де ѧй нóцрй; Де шй ѧчáлтз сокотéлз ѧчéлѡр че лáвдз пре ѧчéл медóд, пźте ѧ оўржчюне кзтрз мецешźгвл Гўллогїстїк; кáре нв ѣ май мáлт мецешźг, де кжт лвкрáре ѧминцїй (§, 75.). ѧпóй че дешребúре ѧре пентрв Дмнезéв, ѡрй ѧ ѧтребà Гѡкратїчéце, ѡрй ѧ ѧдвнà Гўллогїстїчéце? шй ѧкз ѧчáлта фїінд пвтинцз сз ѣ фáкз май пзскврт, шй май лéсне, шй май ѧкедерáт, пентрв че сз нв ѧтребвинцźм май кжтóт ѧчáлта? Шй ѧибй спре парáдигмз пре ѧчáлтз корбúре ѧтвпра пźнерїй: Мúнтѣ ѣете дźх. Зй дар кз ѧцелéптвл ѧтрéбз, шй Ѧскълтатóрюл рзспźнде; Л: ѡаре мзртврисéцй, спźнемй, кз мúнтѣ ѧцелéце? ѦЙ: шй пентрв че нз? Прѣѧцелéптвле дин ѡамений! Л: дар гжндéце кз че ѧцелéце ѣсте ѧсźменѣ кв пїáтра, кв лéмнвл кв ѧźрвл, кв ѧрцúнтвл, сав кв ѧлтз матéрїе? ѦЙ: ба нúчй де кźм. Л: дар ка сз нв сокотéцй рźв; ѡаре гжндéцй ѧ фй непвтúнцз кз ѡаре кáре матéрїе ѧцелéце? Кзчй мáлте сѫнт ѣфéктвриле матéрїей магнúтвлвй, мáлте шй ѧле прáфвлвй де пвшкз, шй ѧле фшфóрвлвй, кáре ѧчéстѣ, поáте шй тѳ ѧтвцй ѧй фй зúс кз нв сз фáк, де нв тѣр фáче сз крéзй симцúриле тáле; пентрв че дар май сокотéцй ѧ фй май мáлт не пвтúнцз сз ѧцелѣгз матéрїа, де кжт магнúтвл сз трáгз пре фїёр, прáфвл де пвшкз сз спáргз пїётриле, шй фшфóрвл сз лвминéзе ѧтрв ѧтвнérек? ѦЙ: ѣз ѧчáлта цúз, кз май мáлт непвтúнцз ѣсте матéрїа сз ѧцелѣгз, де кжт чéле че сз кźд фжкźндвз ѧле магнúтвлвй, ѧле прáфвлвй де пвшкз, шй ѧле фшфóрвлвй, де шй мзртврисéск ѧ нв цй квкúнтеле лвр; Л: Ѝ сз черкźм, де коéцй, нв ка фй пвтúнцз квмкà ѧчáлта ѧшà сз ѡ черчетźм; Ѣфéктвриле кáре ле бедéм ла Матéрїе, ѧчéстѣ нв сокотéцй ѧ фй пвтúнцз сз се деслвшáскз дин фелюрúмѣ ѧшзźрїй, фїзрей, шй кжтцúмей матérей? ѦЙ: ѧшà сокотéск; Л: дéчй дар нв сокотéцй кз магнúтвл трáце пре фéр, пентрв кзчй Ѧтмосфéра

лвй

лвй кѣпри́нде фе́рвл, шй пре ка́ре ка прин ѡ̆аре ка́ре ѧ̂кѫртежи́ре ѧ̂л рѫпе́ще кѫтрѣ магни́т, сав пентрѫ ӑлтѣ при́чинѣ а̂те́менѣ а̂че́щїа? а̂в нѣ ке́зй ѧ̂кедера́т, кѣ пѫртиче́леле че́ле ѧ̂кѫпза́те але Пра́фвлвй де пѫшкѣ а̂тѫта сѣ лѫцеск, ѧ̂ кѫт кѫ трѫзнет мѫнѣ бѫмба? Нѫ ке́зй ѧ̂кѣ шй лвми́на фосфо́рвлвй, кѣ нѫ дин ӑлтѣ па́рте, фѫрѣ нѫмай дин а̂шѣза́рѣ матерїей лвй по́ате сѣ се деслвша́скѣ? Ѧ̂: а̂ша̂ сѣ ке́де; Л̂: Цинѣ па́ре дар а̂ фй пѫти́нцѣ шй матерїа а̂ша̂ а̂шѣза́тѣ сѣ ѧ̂целѣ́гѣ? Зй дар кѣ ѧ̂тр' а̂че́ст ле́мн Ӗсте ѡ̆аре ка́ре кѫтѫцйме, фїгѫрѣ, тѫрйме, молйме, грешта́те, оўшѫрта́те, шй прєсте а̂че́стѣ шй ѡ̆аре ка́ре фелюрйме, а̂ша̂ дар ѡ̆аре кѫнд ка шй ѧ̂целе́це? Ѧ̂. Ба нйчй ѡ̆да́тѣ; Л̂. Де́чй ай ѧ̂кѫца́т кѣ матерїа нѫ ѧ̂целе́це? Ѧ̂. фо́рте бине; Л̂целе́птвл. Че́ дар Ӗсте ѧ̂целе́церѣ, дѣка матерїа нѫ фа́че а̂ча́ста? Ѧ̂. Че́ нѫ Ӗ матерїе, дѣх а̂ ѡ̂ нѫмй ѡ̆амений ѡ̂бичнѣ́ск; Л̂. Йкѣм дар че липсе́ще, де кѫт а̂ нѫмй (мйнтѣ пре дѣхѫл) но́стрѫ? Ѧ̂. Дар кѣ мйнтѣ но́аструѣ Ӗсте а̂че́ст фе́л нѫмай гѫндѣск, чй ірїѫ, ми сѣ па́ре. Йтѣ корбйрѣ Ѡкратїчѣ́скѣ. Йкѣм а̂че́сте ѧ̂требучюнй, ѧ̂ кѫт де пѫцйне Сѫллогїсмврй по́т сѣ се кѣпри́нзѣ.

(2) Шй де ӑйчѣ копилзре́щй сѫнт ѧ̂кеѣриле; кѫтрѣ ка́реле чей май не Ӗѯперимента́цй дин чей ѧ̂протйкничй ӑлѣ́гѣ, ка кѫтрѣ ѡ̆аре ка́ре Сфйнтѣ Йнгйрѣ; ӑдек чел че а̂ш ѣза́т а̂ча́ста рѫ̂ фа́че, а̂че́ста пѣкѫтѫ́ще ѧ̂протйка а̂налогїей Лѣцилѡр, а̂че́ста фѫрѣ ка́ле ѧ̂целе́це ш. ч. л. дар май бине а̂р фй, де а̂р кой чел че сѣ ѧ̂протйке́ще, сѣ се пѫ̂е ѧ̂протйка пѫнерїй чей пропѫ́ще май сѫ̂ (§. 212. (1)) шй ѧ̂. кипѫйндвший ста́рѣ чѣрерїй, а̂ша̂ сѣ сѫллогїсти́скѣ.

Контра́ктва ка́ре ѧ̂даторѣ́ѕѣ нѫмай дин ѧ̂койре, нѫ Ӗсте Контра́кт ѧ̂ фа́птѣ фѣкѫндвсѣ.

Ѡ̆аре ка́ре Контра́кт а̂л Йманѣ́твлвй ѧ̂даторѣ́ѕѣ нѫмай дин ѧ̂койре.

Ѡ̆аре ка́ре дар Контра́кт а̂л Йманѣ́твлвй, нѫ Ӗсте Контра́кт ѧ̂ фа́птѣ фѣкѫндвсѣ.

Йча́стѣ ѧ̂кеѣре кѣпри́нде пре ѧ̂двший Л̂протйкѫпѫ́нерѣ чѣм че ѧ̂протйкѫзи́че ал Пѫ́нере.

§. 214. Съ къвине â лъà Впїхирима.

Шй де âчіашй оурмѣзъ 6. къ чѣл че съ ăпърх съ âпъче Впїхирима чѣлъй че съ âпротивеще, шй съ ѡ май зйкъ (1) шй ка май лѣсне съ се фăкъ âчаста, чѣл че съ âпротивеще нъ трѣкъе съ âшире лъцій Съллогісмърй, пре каре нічй оун плъгарю прѣвойник, спъйндъй нъ ва фй фърх дърере де коасте; дар къ кăт май скърте сăнт мъчючиле, къ âтăта мъчючирѣ май таре съ фаче.

(1) Каре нъ спре фала поменирей сав âфлат, чй спре âрътаре къ чѣл че съ ăпърх причепе дестăл Впїхирима чѣлъй че съ âпротикеще; чѣл че âв причепът âчаста прънк негрешит âр фй, де н' âр пътѣ съ ѡ май спъе сав къ âчѣлѣшй граюрй, сав къ ăлтеле де âчѣмшй âсемнаре.

§. 215. Фїгъра âчещїа съ къвине â черчетà.

Йкъм дар 7. чѣл че съ ăпърх, трѣкъе съ băзх, ка нъ къмва съ фіе вре ѡ грешалх май вартос ла фїгъра Съллогісмълъй, де шй чей май мълцій дин врѣмѣ ноастрх де âчаста нъ băгх де сѣмх; дар âсх, кăнд ла фїгърх нъ съ сокотеще грешала, шй воеще чинева â съ ăпърà нъмай спре матерїе, âчаста ĕсте â спăлà кърмида, шй къ маре гътире прѣмаре чикълире â чикълй. (1)

(1) Âчаста къ мълте ĕѯемплърй âв докедитѡ негрешит оун фїлософ де съвършит Корнілїе Мартїн. Йналѵт. Лог. Парт, 1. Кап. 5, де âйчѣ чей вѣкй рăв дестерѣ Впїхирима лъй Мелісв; Дѣка чѣл че ĕсте, ĕсте нѣкът, âре âчерът; дар нъ ĕсте нѣкът, н' âре дар âчепът. Кăчй фїйнд требуінцх â съ ăпърà дестре фїгърх дъпх регъліле чѣле пропъсе май наінте (§. 88. 3.) ĕй стървà âзадар лăнгх матерїе.

§. 216.

§. 216. Пре кáре спъ́нерїй съ къвúне â тъгъдъй.

Ĭр оу́нде нъ́ съ âтáмплъ нúчй ѡ̂ грешáлъ ла фїгýръ, âтр' оу́на дин пропъ́се съ ва âскъ́нде негрешúт ѡ̆áре че минчю́нъ, минчинóс фїúнд Сулло-гíсмъл чéлъй че съ âпротивéше; Пентръ кáре 8. чéл че съ ă̆пъръ ва тъгъдъ́и пре âчĕ спъ́нере, сáу непричепáнд âкъ скóпосъл чéлъй че съ âпротивéше, ва чére довединрĕ ӗ́й.

§. 217. Кúм трéбуе съ ѡ̂ довединцéскъ чел че съ âпротивéше.

Яúнчĕ дар чéл че съ âпротивéше, трекáнд прéсте пропъ́с, ѡ̆кéше съ шú повестúскъ, сáу къ мúлтъ фантасíе де мúлте ѡ̆рй съ семецéше съ âráте пре âчелúшй тóт прин âчелúшй. Дар âтр' âчáста чéл че съ ă̆пъръ рáъ ва фáче тъкáнд, ĭар прин âвторитáтĕ сà май бъртóс ва сúлй 9. пре чéл че съ âпротивéше, ка съ довединцéскъ пре спъ́нерĕ че âъ тъгъдъ́ит, дъпъ фїгýръ. (1)

(1) Прекúм âтéпра Сулло-гíсмълúй пропъ́с май сúс (§. 213), тъгъдъ́индъсъ чĕ май мúкъ, рáъ ва ĕ̆шй чéл че съ âпротивéше спре лóкъл де ѡ̆кéше â лóк де довединре, шú семецéше ка âкъцà къ тóате чéле фъгъдъ́ите трéбуе съ се пъзéскъ дъпъ лéцĕ фирéскъ; шú къ дешертъ́чунĕ Контрáктурилор â чéле âфáптъ, чéле прин грáюрй, чéле прин скрúсорй, чéле дъпъ âкóйре, прúчéск спре Лептологíйле Лéцїй Рома́нилор; шú къ âчáста де мúлт съ довединт де кътръ бърбáцй âцелéпцй; дар май бúне âр пътĕ довединре пре чĕ май мúкъ âлвй âшà прин пъцúне кúнте; Пентръ кáре Контрáкт пофтéше съ се жъдече де лúкрул че съ дат нúмай дъпъ фъгъдáлъ, âтрe âчáста нúмай дин âкóйре съ нáше âдаторáре; Дар пентръ ѡ̆áре кáре Контрáкт âл âманетвлúй пофтéше съ

се

се жъдече де лъкръл че сав дът нъмай двпъ фзгздвйнцъ; ъ̈аре кáре дар Контрáкт âл Âманéтвлвй сз нáше нъмай дин âкойре.

§. 218. Де трéбуе â мжнà доведúрѣ май âкóло, шй пънъ оӱнде.

Ѝр дѣ́ка нúчй âшà нъ̈ сжнт тóате кúне âл Просуллогíсмъ, сз кувúне, сав 10. â доведй грешáла нъмай дè кжт; сав 11. â черкà ъ̈лтъ доведúре оӱнïа дин чéле пропъсе; шй âчáста 12. сз се фáкъ пънъ кжнд чéл че сз âпротивéше âр вени ла âчéа пре кáре шав пъсш темелíе пърéрïй сáле. (1)

(1) Йшà âтъпра Суллогíсмвлвй пропъс (§. 217.), чéл че сз âпърз ъ̈рзшй ба тзгздвй лепюитéше пре чѣ май мúкъ; шй де âйчѣ чéл че сз âпротикéше ъ̂ ка âрзтà (дъпъ лéцѣ 1. §. 1. де жъд. Âмант.) шй дintр' âчáста ка âргвментà: 1. Дѣ́ка Âманéтвл пе гóалъ âкойре сз контрáктъ ла дáре, сз лáтъ сз се жъдече де чéл че сав дът нъмай двпъ фзгздвйнцъ; дар пе гóалъ âкойре сз контрáктъ ла дáре (дъпъ лéцѣ 1. де дрéпт. Âманéтвриlор) âтъ́нчѣ дар сз лáтъ â сз жъдекà де чéле нъмай двпъ фзгздвйнцъ; 2. Де éште пътúнцъ â âрзтà ъ̈ър, шй â дà âрáмъ чéлвй че âв âпрвмвтáт, шй â сз âкой де ъ̈ървл че сав дът, оӱрмéзъ нъмай дин фзгздвйнцъ ла дáре сз се нáцкъ жъдекáта Âманéтвлвй; дар чѣ дин тжю éште âдекзрáтъ (дъпъ Л. 1. §. 1. âколо) âшà дар шй âдéша; âшà дар корбúрѣ âтжта сав мжнáт, âл кжт чéл че сз âпърз сз причéпъ тóт темéюл чéлвй че сз âпротикéше, пентрв âчáста шй нимúк нар май рвмжнѣ, де кжт сз деслéше Ѐпїхúрима прин âпърáрѣ сà.

§. 219. Деспре че сз кувúне â не âпърà.

Ѝр дѣ́ка темéюл чéлвй че сз âпротивéше прин доведúрile сáле, éсте âтр' âрзтáре, âтъ́нчѣ лъкръл чéлвй

чѣлѹ́й чѐ сѫ́ а̑пѫрѫ ва фѝ 13. сѫ́ десле́це ѥ̑пїхи́рима, шѝ пре ѡ̑ре ка́ре спѹ́нере, ѡ̑рй а̑ Просѵллогїсмѹ́рй, (1) ѡ̑рй а̑ ѥ̑пїхи́рима чѣ̀ а̑чепѫто́аре, сѫ́ тѫгѫдѹ́скѫ.

(1) Пентрѹ кѫ Просѵллогїсмїй кѹпри́нд темѣюриле, пре ка́ре сѫ́ ра́зимѫ ѥ̑пїхи́рима чѣлѹ́й чѐ сѫ́ а̑протике́це (§. 218.); де о̑ѹ́нде нечесита́те е̑́сте, ка сѹрпи́ндѣсѫ темѣюл, сѫ́ се сѹ́рпе шѝ то́т чѐ е̑́сте зидѝт пре дѫнсѹл.

§. 220. Кѹ́м сар фа́че а̑пѫра́рѣ, дѹпѫ е̑ртѫчю́не, а̑противѝре, шѝ а̑то́арчере.

Дар сѫ́ кѹвѝне а̑ сѫ́ а̑пѫрà чинеà дѹпѫ фїгѹ́рѫ; шѝ сѫ́ фа́че а̑ча́ста саѹ́ 14. дѹпѫ е̑ртѫчю́не, дѣ́ка ва фѝ а̑рѫта́т, кѫ ѥ̑пїхи́рима чѣлѹ́й чѐ сѫ́ а̑протике́це нѹ́ тре́че преѕте пѹ́нере; саѹ́ 15. дѹпѫ а̑противѝре, дѣ́ка а̑дѫѡгѫ́ндѹсѫ ѡ̑ а̑противни́кѫ чиркоста́нцѫ, сѫ́ доведе́це кѫ ѡ̑ре ка́ре спѹ́нере нѹ́ е̑́сте оѹ̑нїверса́ле а̑деѵѫра́тѫ (1); саѹ́ 16. дѹпѫ а̑то́арчере, кѫ́нд сѫ́ а̑ра́тѫ кѫ дин спѹ́нерѣ а̑чѣ́л йѕворáше май бѫртѡ́с спѹ́нерѣ сà (2); саѹ́ 17. дѹпѫ дешекѝре шѝ рѫндѹ́ире.

(1) Прекѹ́м дѣ́ка а̑протикитѡ́рюл а̑ша̀ проспе́це ва а̑ргѹмента̀; Ни́чй оѹ̑н контра́кт а̑ фа́птѫ сѫ́ фа́че дѹпѫ кредѝнцѫ; Контра́ктѹл а̑манѐтѹлѹй е̑́сте дѹпѫ кредѝнцѫ (дѹпѫ хотѫрѫ́ре); а̑ша̀ дар ни́чй оѹ̑н Контра́кт а̑л а̑манѐтѹлѹй е̑́сте а̑ фа́птѫ. Лѣѹ́й лѣкрѹ́рисе а̑ба́цѫ кѫ сѫ́ кѹвѝне а̑ не а̑пѫрà тѫгѫдѹ́инд пре чѣ̀ май ма́ре, зикѫ́нд кѫ а̑ нѹ́ е̑́сте оѹ̑нїверса́ле. Шѝ май лѣ́сне сѫ́ ва кѹно́аще а̑ча́ста дѹпѫ а̑противѝре. Шѝ чѣ́м чѐ сѫ́ дà спре а̑треѕѵинцáре, шѝ а̑манѐтѹл, Контра́ктѹрй сѫ́нт а̑ фа́птѫ, дар дѹпѫ бѣ́на кредѝнцѫ. А̑ша̀ де то́цй е̑́ мѫртѹрисѝт кѫ сѫ́ фа́к шѝ а̑лте Контра́ктѹрй а̑ фа́птѫ не-нѣмѝте, дар дѹпѫ кредѝнцѫ е̑́сте скимба́рѣ шѝ контра́ктѹл сѐѹ́т прецѹ́ире.

(2) Зѝ, кз ѧпротивитóрюл ѧтребвинцѣзъ ѧчáетъ Ѥпїхѝримъ: Пре ѧчéла кáре ѧтзшй лѣцилє ѧнѣмзрз ѧтре Контрáктвриле дѣпъ ѧкоúре, пре ѧчéста съ кѣкúне ѧ ѧдѣчє негрешúт ла контрáктвриле дѣпъ ѧкоúре; Дар пре Ѧманéт лѣцилє ѧл ѧнѣмзрз ѧтре контрáктвриле дѣпъ ѧкоúре (Л. 1. де Ѧман.), съ кѣкúне дар ѧ ѧдѣчє Ѧманéтвл ѧтре Контрáктвриле дѣпъ ѧкоúре. Кзтрз кáре съ пóате чинекà ѧпзрà дѣпъ ѧтóарчере ѧшà: Ѧчéла пре кáре ѧтзшй лѣцилє ѧл ѧнѣмзрз ѧтре Контрáктвриле ѧ фáптъ, ѧчéста съ кѣкúне ѧ съ ѧдѣчє ла Контрáктвриле ѧ фáптъ; Дар пре Ѧманéт ѧтзшй лѣцилє ѧл ѧнѣмзрз ѧтре Контрáктвриле ѧ фáптъ; съ кѣкúне дар ѧ съ ѧдѣчє кзтрз Контрáктвриле ѧ фáптъ.

§. 221. Кѹм дѣпъ дєшсебúре шѝ рѫндѹúре.

Ѥр ѧтр' ѧчéлѣ, ѧ кáре ѧпзрзтóрюл ѧтребѹинцѣзъ дєшсебúрѣ, 18. съ кѹбúне ѧ ѡ дєслѹшй прин пѹцúне кѹбúнте шѝ ѧ ѡ ѧплїкà, шѝ ѧчáста фѫкѫндѕъ, ѧ съ рѫндѹй дѹпъ дѫнса Ѥпїхѝрима, сѹрпáрѣ кѫрїа прин дєшсебúре ѧѹ фѫкѹт. (1)

(1) Ѧшà ѫдекъ съ кѣкúне ѧ не ѧпзрà кзтрз чѣ май мúкъ ѧ Проєѵллогїсмвлвй ѧтѫ́ю (§. 218. (1)) дєшсебúнд, кз Ѧманéтвл съ ѧ оѵ̃нїкерсáле шѝ партїколáре; пентрѹ кз оѵ̃нїкерсáле Ѣєтє лвáт тóт, ѫдекъ дрéптвл чéлвй чє дà, кáре стѫ пентрѹ лѣкрвл чéлвй чє ѧ дѣпъ кáре кѣприндє шѝ ѵподúка, кáрѣ дѣпъ ѧчáстъ ѧтемнáре съ зúчє кз ѧре дєшсебúре нѣмай дѣпъ ѧтемнáрѣ нѣмелвй. (Л. 6. §. 1. де Ѧманéт.) Ѥр Ѧманéт партїколáре Ѣєтє сѹ̃н дрéпт ла лѣкрз чє ѧре дєшсебúре де ѵподúкъ, шѝ пє оѵ̃рмъ дѣпъ дáре нзткѫндѕъ. (Л. 238. §. 2.) Дéчй ѫдекзрáт Ѣєтє Ѧманéтвл дѣпъ ѧтѫ́ ѧтемнáре, кз съ контрáктъ шѝ нѣмай прин гóала ѧкоúре, ѫдекъ дѣпъ ѧтокмúрѣ ѵподúчей. Ѥр дѣпъ ѫдóша ѧтемнáре, кáре стзпѫнéше ѧйчй, нѫ̀ Ѣ дєстѣлъ гóалъ токмúре, чи съ чéре дáрѣ; де ѧйчѣ съ кѣкúне ѧ рѫндѹй Проєѵллогїсмвл ѧпротивитóрюлвй.

Дѣка

Дѣка Ѧманѣтвл (ѧ пѫрте лвѧт, двпъ кѫре съ ѧпротивѣще ла ѵподйкъ) стѣ ѧ гоала ѧтокмйре ла дѫре. съ двче съ се жѣдече нѣмай дин фзгздвйнцъ; дар Ѧманѣтвл (ѧ пѫрте лвѧт шй двпъ кѫт съ ѧпротивѣще ла ѵподйкъ) стѣ ѧ гоалъ ѧконйре; ѧшѫ тзгздвѣск пре чѣ май мйкъ.

§. 222. Съ квйне ѧ не ѧпъра фъръ вѫрбе ѧделвнгѫте, шй фъръ ѧрътѫрѣ Пѵнерїй.

Нимйк дар нѵ фѫк, чѣй че съ ѫпъръ фъръ ѧ ѧтребвинцѫ кипвриле чѣле ѯисе ѧле чѣлвй че съ ѫпъръ, чй сав фѫк вѫрбе ѧделвнгѫте, силйндвсъ ѧшѫ съ ѧдвплече пре ѧпротивитѫрю; сав ѧ лок де ѧпъръре ѐс ѧфѫръ спре ѧрътѫрѣ Пѵнерїй сѫле, дар двпъ квм ѐй ѧв волничіе съ ѧдвкъ ѧмйнте ѧпротивитѫрюлвй, (чѣл че трече хотѫрле, шй рътзчйндвсъ ѧ квѫнт ѧшй лѫсъ фрѫвл,) ка съ се ѧпротивѣскъ двпъ фїгвръ; ѧшѫ шй ѐй ѫкзтѫндвсъ спре плѧзмвйрй, вор фй силйцй кв дрептѫте ка съ се ѫпере двпъ фїгвръ. (1)

(1) Пентрв кѫре ѧдекзрѫт фолоситѫре сѫнт ѧтребърile ѧпротивитѫрюлвй; Катръ кѫре дин спѫнерй ѧтѫмпинй? ѧдекерезй, сав тзгздвѣщй пре ѧчѫста? Деспзрцѣщй? ш. ч. л.

§. 223. ѧпротивъѧдвчере ѧ ѧпротивитѫрюлвй.

Шй пънъ ѧйчѣ оѵнвл дин лвкрвриле ворбйрей прочѣде; ѫр ѧквм ѧл трейлѣ; 19. ѧпротивитѫрюл ѧдвче ѧпротивъ, де ѫре чева пентрв ка съ сврпе стрикѫрѣ ѧпъръторюлвй.

§. 224. Кѫм сар фáче âчáста, кѫнд âпърáрѣ сав фкѫт дѫпъ ертъчюне, сав дѫпъ âпротивúре.

Шù дар 20. дéка Âпърътóрюл пáртъ тóатъ впїхúрима, съ кѫвúне â âрътà сав прин мижлочúре, сав фъръ мижлочúре, къ впїхúрима кѫ тóтѫл съ âпротивéще ла Пѫнере. Пăр дéка 21. Âпърáрѣ сав фкѫт дѫпъ âпротивúре, съ кѫвúне â âрътà сав къ спѫнериле чéле âпротúвъ âдѫсе н' âѫ нимúка кѫ спѫнерѣ сà, сав â лóк де âпротивúре къ âсѫшй âчéа че съ жѫдекъ кáде âпротúвъ ĕиший.

§. 225. Кѫм, дéка дѫпъ âтóарчере, сав дежсебúре.

Âшиждерѣ кáнд âпърáрѣ съ фáче дѫпъ âтóарчере, 22. âпротивитóрюл съ кѫвúне съ âрáте, къ дин спѫнерѣ сà нúчй де кѫм нѫ оўрмéзъ Пѫнерѣ Âпърътóрюлѫй; шù â чѣ дѫпъ оўрмъ 23. âчéла âтрекѫинцáнд дежсебúрѣ съ âрáте, сав къ дежсебúрѣ âчéа нѫ ăре темéю, сав къ â нѫ пóате съ се âплїче ла впїхúрима лѫй.

§. 226. Âсѫпра респѫндере â Âпърътóрюлѫй.

Пăр пре âчáстъ âпротúвъ âдѫчере 24. пăрцй дѫпъ фїгѫръ Âпърътóрюл ѡ стрúкъ; шù âчáста 25. пънъ кáнд чéл лáлт нѫ ба май пѫтѣ кѫ кѫвáнт нимúк съ âдѫкъ. ((1)

(1) Кѫ квáнт âм зúс; пентрѫ къ чéй че кѫр съ корбéскъ пентрѫ причúре, съ префáк къ âпърърѣ âѫ ѡáре чѣ кáре пóате съ се стрúче; дар âлт Âскълътъторúй чéй нелтерецáцй лéсне кѫр цù, ла кóре дин чéй че корбéск май кѣрце âпа, шù кáре кѫ âдекърáт âѫ рѫмáс фъръ квáнт.

§. 227. Де оўнде съ се кънóаскъ чéа че съ а̂тъ́мплъ ла ворбúре.

А̂към а̂чéсте рéгъле пъзúндъсъ не а̂кътъ́т де а̂мъндóў пъ́рциле, нъ̀ съ пóате а̂рътъ́риле съ нъ̀ лáсе сав пре а̂противитóрю̆ пе оўрмъ, сав а̂пъртъторю̀л ба фѝ силúт шѝ небоúнд съ мъртъриснúскъ пре чéле а̂протúвниче, сав шѝ пре чéле а̂кесъ́рде (1); кáре фъкáндъсъ нъ̀ ръмáне некъноскът, а̂ кáре пáрте съ плéкъ а̂девъ́рул.

(1) Лъминóасе е̂ксéмплярй не дáв дóў ворбúрй, оўна съкрши́тъ а̂ Ратиснúна, деспре ў̀ пáрте де Оўнгер Танéр шѝ Гечéр; ъ̆̀р деспре а̂лта, де Оўнïе шѝ де прïéтенïй лáй: ъ̆̀р чéа лáтъ а̂ Емелхоквéрго а̂шезóтъ а̂тре недемнатéл Феолóг Г. Калïа̀т шѝ а̂тре Iнсвíтел дин Ълдесïа; пентрв къ а̂ чъ̀ дин тóў Iнсвíцïй а̂в фóст силúцй съ кáзъ шѝ а̂ чéле а̂протúвъ зикътóаре, а̂ша квкжнтáнд: Архиерéл чéл май máре, кáнд дин кадéдрв хотърáнд а̂ш дъ сокотéла, нъ̀ пóате нúмй ў̀дáтъ съ пъкътáскъ; шѝ Архиерéл чéл май máре е̂сте, кáнд дин кáедрв хотърáнд, шѝ дáндвй сокотéла, а̂в пъкътúт. Я̂колъ̀: Каïáфа е̂рá Архиерéл чéл май máре а̂л а̂нвлúй а̂чéлва, кáнд а̂в ъ̆̀нджúт пре Хс̃. Вéзй Корн. Март. Я̂нналт. Лог. Партъ 2. Кап. 3. фáц. 239. Ъ̆̀р а̂тр' а̂дóуа Калïа̀т а̂протúндъсъ дéпъ фïгúрв ла а̂тáта стрáмтóаре а̂в а̂дúс пре Iсвïт, а̂ кáт съ мъртъриснúскъ, къ сáнт а̂прéзнъ а̂девъ́ráте чéле арътáт а̂протúвниче.

§. 228. Пентрв чè нам зúс нимúк де лúкрвл Президéнтвлúй?

Ъ̆̀р де лúкрвл Президéнтвлúй нимúк де нóй нъ̀ сав зúс, пънъ а̂кúм; пентрв къ а̂чéста съ кáзъ, ка пре тúнерïй чéй семéцй шѝ а̂кътъцúй дин кáлъ чъ̀ арéптъ сúй а̂дúкъ ла кúïнцъ; трéбúе

дар

дар ѣл съ фіе кърсат де съвършит ѫвцат шй причепвт; пр де нв, ѫзадар й сар ѡрѫндвй рѣгвле, пре каре, шй войнд, нар пвтѣ съ ле пъзѣскъ.

§. 229. Мѣодѣ Ѫналутїк.

Шй ѫчѣста ѣсте мѣодвл Ѫналутїк чѣл ѫдевърат, каре двче, прекѣм сав хїс (§. 162. (1)), ла квнощинца ѫдевървлвй. Кючй квцетаре ѣсте ѫчаста, прин каре фрекъм, ѫ хиче ашà, ѫкеериле кв ѫчепътвриле сале, шй фенѡмениле кв ѵпѡлѣсїиле сале, ка кв пїатра лудѣей (мехенгв).

§. 230. Каре ѣсте Ѫналусвл доведирей.

Ѫкѣм дар спре квнощинца доведирей ѣсте лѣкрвл Ѫналусвлвй, съ ѫналусѣскъ спѣнериле ѫ сокетвриле шй Ѫтрїевтвриле сале; пр Сѵллогїсмвриле двпъ фїгврь шй двпъ матерїе, пр хотърѫриле двпъ причѣперй, пр причѣпериле съ ле черчетѣзе кв ѣзперїенца; пентрв кь ашà лѣсне ва фй ърътат, дѣка тоатъ Потѣка доведирей кине сар оумплà, шй ѫкъ рѫв прочезѫнд доведирѣ, съ ва квноаще оунде ѫ рѫндвл ѫчѣста съ ѫскѵнде грешала.

§. 231. Ѫналусвл ѵпѡлѣсвлвй.

Ѫтр ѫчѣсташ кип шй спре квнощинца ѫдевървлвй де крезвт съ квине ѫ привй, де сѫнт лвате тоате фенѡмениле, шй дѣка дин ѵпѡлѣсвл дат, тоате потривит пот съ се деслвшаскъ, шй ѫ чѣ двпъ оурмъ, де нв съ май ѣфлъ ѣлт ѵпѡлѣс май потривит, дин каре сар пърѣ фенѡмениле, къ май фърь ѡстенѣлъ оурмѣзъ.

П Я Р-

Пáрте 4.

Кúм ар пúтѣ чинева сѫ комúнїче áлтура адевáрúл лъмúрит.

§. 232. Конципере.

Пăр апóй дин лóгїкъ трéбúе сѫ кúлéцем нóй шй áчéа, áдекъ пре адевáрúл áфлáт ал комúнїка шй áлтура кú áчéашй ръндúáлъ шй мелóд, прин кáре нóй лúш мъртúрисúм къ сфнтем лкрединцáцй де дънсúл.

§. 233. Кúм адевáрúл сар комúнїка áлтура.

Шй сѫ фáче áчáста, сaú прин лъцътúра грáйтъ, сaú прин скрїере, дин кáре фїешкáре éсте кúнъ шй брéдникъ де бърбáт лцелéпт. Дар лсъ чéй че лúшй н' áú лцелéс лкъ адевáрúл, нúчй н' áú лъцáт де сúбършúт кúм éл сар лпрéúнá кú лчепътúриле сáле, áчéцïа прѣ бúне áр фáче, сфътúйндúсъ пре сúне шй пре áлцïй, áшй ѿпрй порнúрѣ спре á лъцá шй á скрй, пънъ кънд шй бърста шй кúцетáрѣ лделетничúтъ, шй лтребúнцáрѣ ле áр áдúче лъцътúра дин áгúрúдъ л стрúгúре кóпт.

§. 234. Кúвїинце чéлúр че лвáцъ.

Пăр стрáдáнїа чéлúр че лвáцъ пре áлцїй ба фй май бъртóс ла áчéсте дóú: 1. á пúне сѫпт ѿкїй áскúлтътóрилúр нú нúмай лъцътúриле лúр лъмúрит, чй шй плетїчúрѣ лúр; шй 2. á фй лкредин-

дин-

динцáцй ла âдевáрвл âчéстора къ âша Éсте, ѧ кът â нв май пвтѣ кв кввънт â съ ѧдои де дънселе.

§. 235. Квм âр ѧвзца чинева лъмврúт.

Дéчй дар фїйнд требвúнцъ, ка ѧвзцътвриле ѧведерáт съ се деслвшáскъ (§. 234.) ѧвзцътóрюл âчáста ѧ квнъ врéме ва добънди 1. хотърáриле лвкрврилор дъндвле де съвършúт, шй прéâрътънд, квм прин трънселе чéле де хотърáт съ дешебéск дин чéле лáлте; 2. âр нвмеле тéхнїче де съвършúт деслвшíндвле (1); шй 3. лъмврúнд пре чéле че съ ѧвáцъ кв Éземплврй потривúте шй веселитоáре шй ѧведерáте; шй прéсте тоáте 4. чéркънд кв цїйнцъ пре âскълтътóрй ѧ врéме кввїшáсъ, де âв причепът пре тоáте дествл?

(1) Пентрв къ âчéсте нвмúрй, де мълте ѿрй нецїйндъ съ де âскълтътóрй шй де âколѡ май мълтъ Конфéсїе (âместекáре) сар йкй, дéка âскълтътóрїй ѧтр' âлт кúп ле кор лва, âр нв двпъ мúнтѣ чéлвй че ѧкáцъ. Лвкрвл дáскълвлвй дар Éсте â съ ферй де âчáстъ Конфéсїе; дар ѧсъ âчáста сав чéй мълцй дин ѧвзцътóрй нв ѡ цíв, сав мъкáр гíндéск â фй оўн лвкрв май мúк де кът двпъ бредничía лор, â съ ѧделетничй ла âчéсте мúчй; дар мúчй нв сúнт âчéлѣ фърдекáре чéле мáрй нв пóт съ стѣ; кúнд нúчй чéй май квнй дин Деолóгй нв сав рвшинáт â мъртврисй: къ Деологíа чѣ май мълтъ пáрте Éсте Граммáтїкъ. Пентрв къ че фолосúнцъ âр фй спънемй, дéка оўн лецюнтóрю âр ѧвзцá, фъръ съ деслвшáскъ кв грúжъ май нáинте чéлор âчепътóрй, âдекъ че Éсте â дà кезвшíе, â фáче двпъ ръндвáлъ, â лвà ródвриле, â âтребвинцà оўн лвкрв, â лъквй ѡ кáтъ, â съ âпърà пентрв трéчерѣ сорóквлвй, шй мúй âлтеле.

§. 236.

§. 236. Кáре сѫнт чéле че ѿпрéск âчáстѫ лѫмѫрúре.

Динтр' âчáста дар ѥ́сте âрѫтáт: 5. Кѫ рáѳ âвáцѫ чéй че некѫжáск пре âскѫлтѫтóрй ѯикѫндѫле â скрíе; шй 6. чéй че âдѫк шúрѫрй âтрéцй âле скрїитóрилор âсѫпра фїешкáрїа âвацѫтѫрй (1); кáрѫра âчепѫтóрїй âкїà нѫмеле кúне âр прїимй, кѫ мѫлт май бѫртóс сáй поáтѫ ѥ́ѯплїкà, (десловй) сáѳ сѫ кѫноáскѫ чéле че ле плáк, кѫтрѫ кáре шй 7. чéй че кѫ фелюрúмй де ѥ́шúрй, âцелéпте, дар нѫ âшà потрúвúте ла пропѳс, мáнгѫе сѫфлетеле âскѫлтѫтóрилор, шй ка пре нúце корбй кѫ гѫра кáскáтѫ âй âмѫцéск.

(1) Пентрѳ кѫ де шй нѳ пѫцúн фолосéще ла чéй спорúцй кѫнощúнца прѣ кѫнелор скрúсе, дар н' âрпѫтѣ чинекѣ сѫ спѳе шй кѫтѫ кѫтѫмáре сѫ причинвéще чéлор âчепѫтóрй, âшà оурѫт âдѫкáндѫлесѫ мѫртврíиле; пентрѳ кѫ âшà сѫ âтѫмплѫ 1. ка âскѫлтѫтóрїй сѫ нѳ причéпѫ пропѳсѫл, дар 2. сѫ се гѫндéскѫ дестúл педеѱúцй âкáнд доѫкндúтѫ кѫнощúнцѫ де âтѫцѣ скрїитóрй; шй âфáрѫ де âчéстѣ 3. мѫлцй дин скрїитóрй âвáцѫ âпротúвниче; пентрѳ кáре шй 4. âчепѫтóрюл нещїúнд пѫрéриле лор, сѫ ка ѿвичнúй кѫте пѫцúн â âширà пéтече шй â âдѫнà тоáте лúкрѫриле не âлéге; прéсте кáре 5. нѳ âцшй трактáтѫриле, чи ѿаре кáре îторíе Грамматїчéскѫ сѫ âвáцѫ, кáрѣ нѳ âплинéще кѳ âдекѫрáт тоáтѫ âпрежѫрáрѣ педеѱúрей; дар âцѫ âчéст фéл ѥ́сте кéкѫл нóстрѳ, â кѫт шй чéй май непедеѱúцй кѳ подоáкеле âчéстѣ сѫ се фалéскѫ, шй кѳ âчáстѫ гѫтúре дела âлцїй ферáтѫ мáре сѫнет сѫ причинвáскѫ.

§. 237. Кум сар ârzta âplетичирѣ âвzцzтърилwр.

Шй фїйнд требуйнцz ка чей че âвáцz сz âрáте âведерáт шй âплетичирѣ âвzцzтърилwр (§. 234.) оурмѣzz 8. ка âчест фел де скуртáре сzшй âлѣгz, â кáрѣ тоáте âвzцzтърилe сz фіе купринсе â прѣскуртe пунерй, шй сz се âдукz спре âчепзтърилe сáле; 9. сz âдáшце â âрzтà âчепзтóрилwр, кум фїешкáре âвzцzтърz сz конциńe сав кз âзїшма, сав кз хотърáрѣ; шй 10. сz се силѣскz чел че âвáцz, ка сz нз âвéце дин дешебиńте âчепзтърй. (1)

(1) Шй âчáста ювéце â сz âтжмплà, кжнд кз пречитирй койнд чинекà â сz прегзтй, шй читéце кжнд ѡ сúстимz, кжнд âлта, шй дин бúлцилe âчéлwра âшй оудз брáздa сà, пзцин âгрижжнд: дéка âчепзтърилe âчéлwр скрїиторй âчéлѣш сжнт, сав дешебиńте шй âпротúкниче.

§. 238. Кум сz кубúне â âдуплекà (â âкрединцà) пре âскулзтзторй.

Шй фїйнд кz лукрул âвzцzторюлуй éсте шй â âдуплекà пре âскулзтзторй кz âдевзрáте сжнт âвzцzтърилe сáле (§. 234.), éсте де сúнеш âрzтáт 11. Кz чел че âвáцz сz нз сz рáзиме пре âвторитáте (1), чй пре кубжнт. Пентру кáре шй 12. пре âвzцzтърилe чéле âтрадусе, сав десквършúт требуе сz ле âрáте, сав 13. фїйнд кубжнтул пентру âдевúрул де крезут, сúл деслушáскz дин ûпоóéс âведерáт.

(1) Петзгздúт éсте, кz оунúле дин трактáтурй мéрг кз âвторитáтѣ, прекúм Їсторіа, дар сжнт шй мíй де скуртурй.

тъ́рй, ла ка́ре а̑чéле трактáтврй съ а̑дóк. А̑кóм дар чéл че а̑кáцъ Їсторі́а, съ кóвине съ ка́вте а̑декъ́рвл, скрїитóрилор комтемпорáнй, сав чéлор май нóй че а̑в деѡсебúре ла ѿаре ка́ре чиркостáнцій, сăл ка́вте зик дéпъ хотъ́рле декрезúмей Їсторичéщй (§. 134. ш. ч.) дар кóм а̑р а̑дъ́че лéциле чéл че а̑кáцъ лецюирѣ, нóй а̑м спóс пърéрѣ ноáстрă а̑ прекóжнтáрѣ Елемéнтврилор легáлниче, дéпъ рждъмáла пандéктелор.

§. 239. Де съ кóвине съ сúрпúм пъре́риле ăлтѡра.

Ăр дéка м' а̑р а̑трéба чинéва 14. ѿаре трéбе ка чéл че а̑кáцъ, съ Єѯерчитéзе пре оу́ченúчй ла сокотéле не а̑воúте але ăлтѡра, сав нó? дéка спори́цй а̑р фй а̑скълтътóрій, Єó а̑ш зúче къ а̑шà; ăр дéка, а̑чепътóрй, нúчй де кóм. Пентрó къ некóвїинчóс лóкрó а̑р фй а̑ некăжй пре а̑чéщїм кó причúрй нелесничоáсе; ăр пре а̑чéм съ кóвине а̑й скъпà шй де непричéпериле, а̑ каре ăлцїй а̑й кáгъ. Шй а̑чáста ва фй спре фолóсол а̑скълтътóрилор, дéка а̑тắю спóинд де сăвършúт сокотéлеле чéлор че нó съ а̑воéск, ăр дóпъ а̑чáста а̑нóмърмънд шй Єпїхирúмеле лор а̑тóкма нескимбáт, а̑шà пре а̑чéстъ левей стрикà дин а̑чепътóриле тáле (1).

(1) Динтрó а̑ле тáле зúк; пентрó къ а̑чáста Єсте Єпїхирімъ а̑декъ́рвлей а̑лéгъ, дéка нó нóмай а̑кцътóриле тáле а̑превéнъ цинóте а̑р фй къ прéтáре легътóрă, чи шй а̑доúриле ăлтѡра дин трăнселе потрúкúт сар деслегà. Пре кóм дар Ѳріамéтічій коúнд съ цíе, де ан съ фак бúне лъкрúриле, а̑ш фак черкáрѣ, ăдéкъ а̑ скъдéрій прин ăдъѡцúре, ăр а̑ а̑мвлцúрій прин деспърцúре, шй сéмн ăл а̑дéкъ́рвлей а̑кедерáт а̑р фй, дéка дин трăнсул минчúюна а̑кедерáт съ стрúкъ.

§. 240.

§. 240. Ѫртътиле (дарѵриле) ѧвцътóрюлѵй.

Скóпосѵл дар ѯсѵший ѧл ѧвцътóрюлѵй ѧдѵплекъ 15. Къ ѣл трѣбѵе съ ѣйкъ тоáтъ крединца; 16. Съ фѵгъ де чѣ де присóс лѵнга грижре; 17. Пре ѧскѵлътътóрй, войнд съ ли съ деслéце непричéпериле, кѵ драгосте сѫй прїимѣскъ; Шй дéла плъчéрй шй дела десфрънáре, кáт ва пѵтѣ, тръгáндѵй, спре ѫртѵте сѫй ѧдѵкъ.

§. 241. Де съ кѵвúне ка ѧвцътóрюл съ ѧтрадѵкъ чéле май нóѡ.

Оѵнїй ѧвáцъ зикáнд, къ съ кѵвúне ѧ слѵжй шй врéмїй, шй ѧ ѧвцà май ѫртóс пре чéле май нóѡ (1); дар ѯсъ пре кѵм нѵ съ кѵвúне ѧпѵрѵрѣ ѧ ѧлéце пре чéле вéкй май мѵлт де кáт пре чéле нóѡ, ѧшà нúчй чéле май нóѡ нѵ сáнт ѧпѵрѵрѣ май кѵне де кáт чéле вéкй; пентрѵ къ фїúнд требѵúнцъ ѧ ѧвцà дѵпъ лѵме, нáр нѵ дѵпъ школе, оѵрмѣхъ 19. Нúмик ѧ ѧтрадѵче нóѵ, кáнд ѭбúрѣ ѧдевърѵлѵй ѧчáста кѵ чéре; 20. Нúчй ѧ ѧной чева семецéце, май ѫртóс кáнд дин ѧвцътѵра чѣ нóѡ фолóсѵл нѵ съ ѧрáтъ май мáре де кáт дин чѣ вéке. 21. Шй кáнд нѵ ѣ нúчй ѡ нъдéждѣ къ ѧвцътѵра чѣ нóѡ ва контрїкѵй чева спре фáптѣ кѵне.

(1) Áмъцúре ѣсте ѧчáста, прин кáре ѧвцътóрїй чéй май нóй поáртъ пре тúнерй, ѧсéменѣ кѵ рúторїй дела Петрóнїе ѧ Сатир. Таїна кърпура ѣл áѵ дескоперúт. „Ѡ тинерéлѵле! фїúнд къ áй кѵвúнт некеселúнд ѧвзúриле мѵлтѵра, шй че ѣ прѣ рар, ѭбéцй мúнте кѵнъ, нѵ те коѭ лиѱй де таїнїкѵл меѱешѵг.“ Áдекъ софїстїй чéй че сокотéск лѵкрѵ тре-

трєбѣинчо́с ѧ сѫ ѧнєбѣнѝ кѫ чєй фѫрѫ ми́нте, пѫкѫтвє́ск дѫпѫ кѫцетѫ́рй; кѫ де н' ѧрѫ́иче чє́ле че пла́к вѫцилѫр, нѫмай си́нгѫрй, прекѫм ѫ́иче Кїкєрѫн: ѫр рѫмѫнѣ ѧ шкоѫ́ле; пентрѫ кѫ пре кѫм Парáгїтїѣ, дѫпѫ че немѫрéск мáса богáцилѫр, нимѝк ѫ́лт нѫ гѫндéск, де кѫт че плáче чє́лѫр че ѫ́вд, (пентрѫ кѫ ѧлтми́нтрилѣ нѫ шар доежндй дорѝрѣ, де кѫт гѫти́нд ѫ́ре кáре лáцерй оѫ́рекилѫр) ѧшѫ ѧкѫцто́рюл, не пѫи́нд, ка оѫ́н пѫскáр, ѧ оѫ́ндиѫ ѧмѫцѝрѣ, кáре цїе кѫ ѭбéск пецишорїй, де пáрте де тоáтѫ нѫдéждѣ де кѫнáт ѧржпе сар ѫбовѝ;

§. 242. Де трéбѫе сѫ ѧпѫрѫм грешáлеле чє́лѫр вéкй.

Шѝ сѫ кѫбѝне ѧ ѧцелéце ѧчéстѣ, нѫ кѫ н' ѧрфѝ кѫ кáле ѧвестѝ грешáлеле чє́ле ѧвекѝте, шѝ ѧле спѫ́не, чѝ держнд ѧместекáт ла тоáте ѧ ѧноѝ, оѫ́нде нѫ ѐ тоáтѫ нечеситáтѣ, ѧчáста ѫ́ик, кѫ нѫ прѣ фолосéце чє́лѫр че сѫ ѧвáцѫ.

§. 243. Дáрѫрй ѧле ѧкѫцто́рюлѫй.

Шѝ мѫ́лтѫ грештáте рѫдѝкѫ ѧ ѧкѫцто́рюлѫй 22. рѫндѫ́ла чѣ конциѫ́тѫ шѝ нестрикáтѫ; 23. ѧнѫскѫ́тѫ кѫнѫворкѝре, пре кáре сѫ кѫбѝне ѧ ѡ деwсебѝ де лимѫ́цїе. 24. тѫлкѫ́ирѣ чѣ ѧведерáтѫ шѝ веселитоáре, шѝ май мѫ́лт де фїлосо́ф, де кѫт де Софїст. (1).

(1) Пентрѫ кѫ скопоселе чє́лѫр че ѧкáцѫ шѝ ѧле Софїстилѫр фїѝнд деwсебѝте, ѫдекѫ ѧле оѫ́нѫра ѧ дѫ ѧцелéцере де плáин чє́лѫр че ѫ́ецѫлтѫ, ѫр ѧле ѫ́лтѫра, сав ѧ ѧдѫплекà ла чекà, сав ѧш кѫнà нѫ́ме де фрѫмоáсѫ спѫ́нере, сав мѫкар боѝнд сѫ весел́ескѫ ѫ́вѫїторїа, ла чéй че ѧкáцѫ, нимѝк нѫ ѐ май не кѫкїѡс, де кѫт ѧ кѫцетà сѫ ѡрéзе, шѝ ѧ деемїердà оѫ́рекиле май кѫртóс, де кѫт ѧ ѧфрѫмецà мѝнтѣ.

§. 244. Пентрѫ че нѫ ѣсте бине ѫ съ скоборѫ ла ѫвъцътъриле партїколаре.

Шй ѫчестѣ сънт ръндуѣлеле женерале ла чел че ѫвъцъ; кър кѫте сънт ѫ партѣ, каре требуе ѫ пъзй ла фїешкаре тракътат, чей че ѫ ѫвъцат бине ѫчестѣ ѫтрѫй, пре ѫчеїа шй ѫтребуинцарѣ (ла фїешкаре тракътат) ѫй ва ѫвъцъ, шй пътерѣ де ажудекъ, каре ѣсте дарул чел ѫтрѫй, чел ълдуйлѣ, шй чел де ъпой ъл ѫвъцътърюлуй.

§. 245. Ѫ дъ ръндуѣлй челуй че скрїе кърцй нѫ ѣ лесне.

Дар кум съ куине ѫ скрїе кърцй? Де ѫчаста мулте ѫ ѫширъ ѣ де присос, уна къ меѫдул ѫтрѫ чей че скрїѫ стъ, шй ълтѣ къ фїешкаре тракътат ъре уѫн че дешсебит. Шй ъшъ фїйнд къ ънескоборѫ съ зйчем ѫ парте де фїекаре тракътат ѣсте лукрѫ фоарте ѿстенїчос, нумай челе женерале вом ѫсемна.

§. 246. Челе май ѫтрѫй нѣмурй ъле скрїерилор.

Кѫцй дар скрїѫ дин челе че фолосеск чева спре куноцинца ъдевърулуй, ъчещїа сау Історїчеще бестеск чева, сау вре ѿ ѫвъцътърь шй парте ѣ ѣй традуѫ, сау деслушаск чева, сау ѫ чѣ дупъ уърмъ се силеск ъ мъстрѣ грешалеле ълтора (1).

(1) Пентрѫ ъчаста нйчй нѫ не ѣсте нош грижъ ъйчѣ де кукинте Сатурїчещй, Поеме, Комедїй, Трагедїй. Факе ле плъсмуиторе, шй де ълтеле ъсемене, регулиле кърора ълт оундева съ кукине ъверкъ.

§. 247. Ѧ кáте фéлюрй сар скрй Їсторíа.

Ѧшà чéй че скрíй Їсторíиле, пре âчéстѣ сáв Ѧ нúце кáпете ле âдóк, сáв цéс Ѧпрéвнъ тоáтъ концинéрѣ Їсторїéй кв рѧндýáла хронологїчéскъ; âкóм дар къ чéл âдóилѣ фéлю ĕсте шй май фолосúторю, шй май потрúвúт кв рѧндýáла фúрéскъ, тóцй пот квноáце, âшà май вѧртóс кѫзѧнд сóпт ѡкй шúрвл шй âл сфѫтвúрилвр, шй âл чéлвр че съ Ѧтѧмплъ, шй кв âдевѣрáт прагмáтїкъ âшà фúкáндъ Їсорíа, шй квръцúтъ де сóпцирѫтѫцúле âчéлѣ, кв кáре съ вестéце мвлта мвлцúме â Їстóрїчилвр; дар Ѧсъ мелóдвл Ѧтѧю ĕсте май Ѧтретреквинцáт, пентрв къ пвцúнй Їстóрїчй черчетѣзъ бúне мецешвгвл хронологїчéск, âфáръ де тáблеле лвй Шарáдер.

§. 248. Рéгвле, пре кáре трéбе съ пѫзѣскъ чéй че скрíй Їсторíа.

Дар Ѧсъ нимúк нв ĕсте май стрúн де профéсїа чéлвр че Їсторúсéск, де кѫт â плѫсмвй чéле че нúменѣ ла мемóрїе нав дáт, â кѫгà жвдекѫцй шй характúрй âй персоáнелвр, двпъ нъскочúрѣ съ май вѧртóс, де кѫт квм âв фóст âдевѣрвл; âсеменà шй Ôрáцїй, кáре нúчй ѡдáтъ нв съ ăфлъ съ фй фóст, â мишкà пáтимй, шй прéсте тоáте â мърй пре чéле мúчй двпъ плъчéре. Ѧдевѣрáт âчéстѣ сѫнт дешеквúте мецешвгврй, кв кáре Варїллáсїе шй Маїкврг шй ăлцїй скрїитóрй âл âчéлвѫш гвнóк, кѫтáе де жóк ѡаменилвр пре сúне сав фѫквт. (1)

(1)

(1) Аїнѣ съ кѹвине а чити лемнъриле ноастре де тълкѹирѣ Історічѣскъ ѧ хотъреле тълкѹирей адмъріте: Партѣ. 1. Кап. 2, §, 57.

§. 249. Кѹм съ кѹвине а авъца Догматічѣще адевърърриле чѣле кърате.

Пър чей че вор съ авѣце оун трактат стрѣг, сѧ ѡ парте алтй, адекъ оун фел де авъцътъръ, сѧ адевър доведит, прѣ вине ар фаче, дѣка ачепънд дѣла ачепътърй, шй пре ачестѣ вине стърйндѹле, прочѣд стр' ачест фел де рѫндѹалъ спре скеерй, ѧ кът чѣле де апой дин чѣле де стѫю съ се деслѹшаскъ шй съ се стърѣскъ; пентрѹ каре дин тоате чѣле лалте съ кѹвине а преалѣце мелодѹл малиматічѣск, сѧ пре ачѣла че ѣсте май апроапе де ачѣста. (1)

(1) Аєъ нѧ ѣ нечеситате а нѹмй пре ефѣшкаре дин спѣнерй къ дешцебите нѹмйрй апърърѣ ка Малиматічій, дѣка нѧ де бѣнъ коѣ ачѣста боѣцій афаче; пентрѹ къ ажѣнце а пъзй ачѣстъ рѫндѹалъ кът съ поате май мѹлт дезлъкърший.

§. 250. Кѹм адевърърриле де крезѹт.

Пър децй ва фаче требѹинцъ съ авѣцй адевърърриле де крезѹт, вине ай ачѣпе дин Історіа фенóменилор, ла каре лѹмърате, вей адѹче ѵполѣсїиле чѣлор лалте; каре ѣзерчитате фїїнд, шй нелесній риле че стѧ ас ѹпра лор арътате, вей пѹне шй ѵполѣсїа та, дестѹлъ фїїнд ла тоате фенóмениле, шй ѡ вей арътá.

§. 251. Мефóд Сχоластїчéск, âл причúнилωр, âтребътóрю, Âместекáт.

Âшà дар чéлωр май âподобúцй кỽ âвъцътỽрилe н' âр пỽтѣ съ плáкъ мефóдỽрилe чéле прѣ ю̂бúте лa чéй вéкй, прекỽм чéл Сχоластїчéск, кáре пропỽнѣ тоáте Сυллогїстїчéще шй дỽпъ фїгỽръ; âл причúнилωр, пре кáре оỽрмътóрїй лỽй Рáмо май вæртéс ю̂бїà; чéл âтребътóрю, кáре лa копíй май вæртéс шй лa âчепътóрй, де кът лa цїỽтóрй Éсте фолоситóрю; шй âпóй чéл âместекáт, кáре пре тоáте фъръ рæндỽáлъ, шй дỽпъ кỽм венѣ лa кондéю лe върсá. (1)

(1) Дар чe съ кỽбúне съ âцелéцем де мефóдa Дїалóгїческ, пре кáре Платωн, Ксенофóнт, Сехúнк, Кїкéрωн, мнрáре кът âл ю̂бїà? фъръ нỽмай къ Éсте кỽкїйнцъ оỽне ωрй â лỽà шй пре âчéста âцелепцéще, пре кỽм âм шй âдỽе âмúнте âхотáрелe тæлкỽирей лзмврúте. Парт. 2. Кап. 3. §: 1.

§. 252. Кỽм съ кỽбúне â скрú Éξплїкатїва скрисоáре, âдекъ тæлкỽитоáрѣ скрїéре.

Ĥр боúнд тỽ съ скрíй Éξплїкатїва скрисоáре, съ кỽбúне съ ĥй скóпосỽл тéξтỽлỽй дин прúчина чe й сaỽ дáт спре â скрú, шй дин Íсторíе, âшà âкъ шй дин âтæлкитоáре шй оỽрмътоáре; ĥр пре âлỽш тéξтỽл, де Éсте дрéпт, сæл жỽдечй дỽпъ рéгỽлилe Крїтїчíй, шй âтỽнчѣ сæл деспърцéцй â пърцилe сáле, шй фїешкáре дин пърцй ĥрæш съ ω тæлкỽéцй дỽпъ рéгỽлилe декредúцимей Ỽрминефтїче (Л. 141. ш. ч.); ĥр прéсте тоáте шй порїс-

меле чéле догмáтїче шй мъстрътоáре, áдекъ оумáриле тот дéколо съ ле кáй.

§. 253. Кум пре чé мъстрътоáре Скрїéре.

Пр дупъ тоáте áчéстé, чéй че оумблъ съ сърпе скриселе áлтора, май тáю вор áвé гижъ, дупъ че ва фй пропъс Пънерé шй противънерé, шй áрътáтъ дешебирé амáндорóра, тáю съ сърпе минчюна, áдекъ тепътъра áчéа минчиноáсъ (1), дупъ кáре сав áвътът чéл че áв скрис; пентрв къ áчáста сърпáтъ, кéриле чéле дéспра зидите кв дéспра пипъирисе, ва фй пътинцъ съ ле сърпе, шй съ ле áráте сав неоурмътоáре дупъ тепътъра чéлúй че áв скрис, сав дин тáя минчюнъ йзворáнд, сав противниче ла áлте áдевърърй, кноскъте шй ла тъшй чéл че áв скрис.

(1) Шй áчáста май демáлте орй éсте áскúнс á хотърóрй шй á йзвóме рáв дин трáнселе скоáсе; пентрв кáре съ кúине á áлътора целéцерисе, шй ále черчетá, шй че é причина къ чéл че скрíе не áлкътúите, шй лéсне стрикъчоáсе ле дá? фъръ нимай къ átúнчъ нимúк нв лúцéше, де кът á тадрептъ суллогїсмїй áчéлва дупъ регúлиле логїчїй, шй á мъстрá áбсърдитáтъ лор.

§. 254. Де éсте бúне á требúинцá áчéст нúм де á скрй.

Дар къркáцій чéй цúтóрй шй юкитóрй де лúнище, нв фъръ мúлтъ гáндире съ вор áпúкá ла скрисóрй де áчéст фél де Ідéе, де нв кúмвá профéцїа лор, сав вéстé, сав юкúрé де áдевър áчáста áр чére; шй átúнчъ дар нв съ вор áкáте спре

хúле

хълe шй катжокорúрй шй пърчюнй, чй вър Âтрекъинцà къвънт грéй âл âдевърлъй; ĭър катжокорúриле ăлтъра шй нзпъстъúриле, сав Âтръ нимúк ле вър сокотй, сав войничéце ле вър сърпà; шй âпóй пре чéй фоárте несимцитóрй сав Âй вър фáче сăшй къноáскъ âвъцътъра шй сă се ръшинéзе, сав ле вър âрънкà май мълтъ сáре де кът венúн.

§. 255. Къ че фéл де (стил) ворбúре сă къвúне â скрй.

Ĭър че фéл де ворбúре сă кáде â Âтрекъинцà Âтръ тоáте скрïëриле âчéстк, Âтр' ăлтеле âм âрътáт (1); âкъм дар âчéл май âдъчем, кă нъ сă къвúне â тхà тéзтъл къ нетрéкниче шй нъ нечесáрïе âдъгъцúрй âле скрïтóрилър шй мъртърúй; â фъцй май вър тóс шй де Ĕшúриле чéле че нúмик нъ âдък ла пропъс; пентръ кáре сă кáде â сă пърсй шй де â скрй прин âфорúсмй, â кăръра ла фïешкáре вóркъ сă пъне жóс оўн лъкръ мълт âместекáт де Âсемнърй; Кăчй âчéстк, де шй сăнт врéдниче де лáъдъ чéлър че ĭкéск скъртърк, дар âтънчк нъмай, кînд схóлïиле сăнт, прекъм нóй май сък âм сфътъúт- (Ĵ. 64.)

(1) Читéскъ шй âйчк хотърîриле тълкъúрей лъмърúте. Парт. 1. Кап. 2. §. 56.

§. 256. Ĕпїлог âл Лóгїчїй.

Шй âчéстк дестúле сăнт Âтр' âчáстъ врéме; пентръ къ пъскърт сав зúс, дар Âсъ дúпъ цé-

нїа чéлвр дин врéмѣ нéастръ ла чéй май мвлцй се вор пърѣ ѫкъ прѣ мвлте, âшá нów ни сав първт â трéче мáрѣ âчéствй фрвмóс трактáт, кáре, къ фоáрте кв âспрúме рѣсплътéше чéлвр че ѫ тоáтъ вїáца нвл кáгъ ѫ сѣмъ, ѫсвш лвкрвриле ѫвáцъ, шй ѣксперїéнца ѫвцътóрюл лвкрврилвр.

Я хúче âдевървл кв драгóсте.

*****

Сфършúт âл Логїчїй.

Елементѹрй де Фїлософїа Моралѣ.

КАП 1.

Де фирѣ шй старѣ Фїлософїей Моралѣ.

§. 1. Моралѫ, сав Йаїка ѣ парте а Фїлософїей практїче.

Фїйнд къ Фїлософїа ѣсте кѹноцйнцъ а Йдевърѹлѹй шй а Кѹнѹлѹй, (Іст. §. 1.) шй пártѣ ѣй, кáре съ дделетничéце ла кѹн, съ кїáмъ прáктїкъ, (Іст. §. 7.) шй прáктїка пáрш съ сѹдеспáрте д Йаїкъ, Полїтїкъ, шй Йконóмикъ, (Іст. §. 9.) нóй вом зйче де Йаїкъ, ăдекъ Моралѣ пе скѹрт.

§. 2. Чѣ ѣсте Йаїка?

Йчáста кáѹтъ кѹнѹл шй доѫндйрѣ лѹй д нѣм (Іст. §. 9.) шй съ хотърáце: Кѹноцйнцъ а Кѹнѹлѹй, сав цїйнцъ ърхтѫнд кѹвѫнт ка съ ăжѹнцем ла кѹнѹл чéл прѣ дналт, шй съл доѫндйм.

§. 3. Де ѣсте ăдевърáтъ Цїйнцъ.

Шй фїйнд къ ѣсте кѹноцйнцъ а Кѹнѹлѹй (§. 2.), шй кѹноцйнца рăзимáтъ пре дчепътѹрй ăдевърáте шй нечесáрїе, Цїйнцъ ăдевърáтъ нáце, (Іст.

§. 2.

§. 2.) шй âчéст фéлю де ÿчепътврй нечесáрїе â Й-
лáїкъ претвтиндинк ÿтжмпинжм, оурмкзк къ шй
чéле Йлáїчéцй, сж се свпве ла доведúре. (1)

(1) Тзгздвéск âчéстк Перїпатетічій, шй âлвшій Гроцїе, ÿтра 2. де лéцк разбóюлвй шй â пжчій, 23. §. 1. дар детвл їнв ÿтжмпинáт Корнúгїе, Пвфендóрф, шй Лóк.

§. 4. Медóдвл де â ѡ âвкцà éсте догматїчéск, парадигматїчéск, характирїстїчéск, шй сфътвитóрю.

Шй двпъ квм минтк сж âделетничéце ла Яде-
вжр, шй войрк май бжртóс ла Двн, âшà лéсне
сж вéде, къ лвкрвл Фїлософіей морáле éсте сж ми-
шче войрк, шй сж ѡ плéче спре âлéцерк Двнвлвй;
шй фїйнд къ войрк сж мúшкъ сав де âдевжрáте
ÿцелéцерй âле Двнвлвй, сав де Впїхúриме, сав де
парадúгме, динтр' âчáста пре Йлáїкъ ѡ ÿ пáрт (1)
ÿ Догмáтїкъ, Офътвитсáре, Парадигмáтїкъ, шй
Характирїстїкъ.

(1) Âшà дар чк догмáтїкъ âлкътвúнд ÿкцътврй де Двн шй де Рзв, фáче сúстимъ дрéптъ; їар чк сфътвитóаре дещéптъ плекáрк спре двн кв квúнте, кв сфътвúрй, шй кв Впїхúриме; шй âчéа май жртóс пре мúнте ÿдрептéзъ, їар âчáста пре коúре май жртóс ѡ мúшкъ; їар чк парадигмáтїкъ сж силéце прин парáдигме сж не фáкъ май двнй, прин парáдигме, (модéлврй) шй чк характирїстїкъ ÿкáцъ сж квнóащем пре ѡамені, шй âчéа прин âле фéлюлвй, їар âчáста прин âле нéмвлвй, âдвкúнд модéлвриле оúнвй нéм ла характúрй хотърцій.

§. 5. Йлте медóдврй.

Оúнїй âдáwгъ шй медóдл Мѵфологїчéск, кв
кáре сав ÿгребвинцáт Бєwп, шй ÿкъ Внигмáтїк.

Іеро-

Їероглу́фїк, шй Сумболїк, дин карєле чєл дин тъю плъчѣ лъй Пуѳагóра, чєл ъл дóйлѣ Єгуптє́нилор, шй чєл дупъ оурмъ Ръскритє́нилор шй Євре́илор. (1) Шй ъчѣстє мєдóдурй ъл фóст нъскочи́тє пентру къ нъ тóцй ъскълтъ ъдевъ́рул къ єкърїє де катръ чєй май мичй, цїётє сънт шй ъле лъй Фе́дру дин Проймїй Картѣ 3. стїх 35.

Фїи́нд къ чи́не Ѣ ро́к, съ ѡпрéцє де ѡ рéче фри́къ, пре чéле че воéцє нъ по́атє съ ле зи́къ шй към воéцє, пентру ъчáста спъне пáтимиле ъкопери́тє де фáкълє, шй ле прихънéцє къ глъме плъсмъ́итє.

(1) Ла ъчѣстѣ ъдáѡгъ шй Їероглу́фичиле де медóдул Їероглу́фїк ъле лъй Пїер Валерїа́н, шй моралúа мúетїк ъл лъй Пáкел монáхул де сумболїкъ дин Сумболáврие лъй Пуѳагóра, шй Ърхеологїа де Ѳнигмáтїкъ ълъй Ѳома Бърнéт, фóам 339. ш. ч. л.

§. 6. Деѡсебúре ъ Йлаїчїй де дрéптул натурáле.

Якъм дар Йлаїка прегътúнд кáлѣ катръ къ-нъл чєл прѣ ънáлт, шй катръ ъдевъráта феричúре, че Ѣсте ънжгáтъ къ дънсул (§. 2.), пре ъчáстъ цїúнцъ съ нъ ѡ май ъмéстече чинева къ дрéптул натурáле, кáре прибéцє къ́нул дупъ кът Ѣ дрéпт, чинстúт, ъкъїинцáт. (1)

(1) Шй де ъчáстъ ъместекáре чéй вéкй, ъдекъ Ърїстотéл ъ чéле Йлаїчéщй, шй Кїкéрон ъ чéле де квїúнце пъцúн сав ферúт.

§. 7. Шй ъ полїтїчїй шй ѝконóмїчїй.

Нъмай пъцúн Ѣ лéсне ъ деѡсебúй де Йлаїкъ шй

пре

пре Полїтїкъ шй Їконóмїкъ, ѧтрв кáреле съ дешрисéще че ѣ трéбинчóс дешкще, сав дешсéкй.

§. 8. Кв че рждвáлъ съ се ѧлкътвáсвъ Йаїка.

Динтр' ѧчéлшй хотърáре съ ба ѧрътá, шй кв че рждвáлъ съ се ѧлкътвáскъ Фїлософїа Йаїка, ѧ врéме къ чéй вéкй шй де ѧчáста фóарте тáре съ чертá (1); дар ѧсъ лвкрвриле сйнгвре ѧвáцъ, къ кв ѧчéст фéл де медóд сар деслвшй тóтвл прѣфирéще, дѣка ѧтжю вшм привй че фéл ѣсте фйрѣ ѡмвлвй, кáреле нав къщигáт ѧкъ ввнвл чéл прѣналт; шй ѧпóй не вшм ѧделетничй ла вн, катръ кáре съ ѧдвче, шй ѧ чѣ двпъ оўрмъ, дѣка вшм ѧпревнá май кв ѧмървнтвл шй ѧчéлѣ, прин кáреле трéбе съ ѧжвнцем ла добѧндирѣ лвй.

(1) Ѧтр' ѧчéстъ чéй вéкй съ цинѣ де медóдвл Їналўтїк. Чéл май ѧтжю ав фóст Франчйск Пїколомйн, кáрелѣ ѧ ѧнойт, шй ѧтр' ѧлт кйп ав ѧлкътвйт; ѧчáста ав дáт причинъ кзртичéлїй чéй нвмйте Полїтїк ѧцойт; кезй Óрнéв Фїлософїа Йаїка Картѣ 1. Кап. 2. §. 7. Гáр Вінчен. Плáчїе ав зйс къ Фїлософїа морáле трéбе съ се ѧлкътвáскъ двпъ медóд медичинáл, кáрва оўрмѧнд Їоáн Франч. Бвдéв ѧ Фїлософїа прáктїка, ѧ Йаїкъ, ка нйще пáрцй ѧле Медичйней, ѧдвче Фвзїологїа, Падологїа, Ўгїйна, Симїўтїка, шй Терапéртїка. гар ѧ Дрéптвл натврáле шй ѧ Полїтїкъ, ка ѡ пáрте ѧ медичйней шй ѧ тъмдвйрей свфлетéщй, дѣ пре Дїетéтїкъ. Дар медóдвл ѣсте ѧ пятéрѣ нóастръ, шй ѧчéла съ сокотéще чéл май вн, кáре ѣ чéл маў симплв, шй кáре съ потривéще май бйне кв фйрѣ ѧкцктърей.

§. 9. Требвйнца ѣй.

Шй кѧт де трéбинчóасъ ѣсте Фїлософїа морá-

ле,

ле, шй ѧ вїаца полїтїчѣскѫ, шй ѧ чѣ дѫпѫ Хс̃ (1), дин хотѫрѫрѣ ей лесне сѫ ѫдѫнѫ.

(1) Пентрѫ кѫ нѫ ѣ рѫѕ че ѣсте зйс де чей бѣкй, шй май кѫртос де Климент Алеѯ. Стромате, Картѣ 1. фоам 282. Кѫ Фїлософіа прегътѣще, фѫкѫнд кале челѫй че сѫ сѫкѫршаще де Хс̃, каре шй ной ам доведит ѧ ѫдѫнарѣ Гимнаѕилѫр ностре, Гумн. 5. шй май наинте де ной ачаста ѫѕ фѫкѫт Плачїе, ѧ Кѫртичика де чел прѣѳн род ал Фїлософіей моралѣ, шй Бѫдѣ ѧ Елементѫриле Фїлософіей моралѣ Кап. 6. §. 34. ш. ч. л.

КАП. 2.

Де натѫра моралѣ а ѫмблѫй.

ПАРТЕ 1.

Де Минте.

§. 10. Ѫмбл цїе ѧ синеш ѡ фїинц ѧцелегътоаре.

Ѫмбл спре ѫдевѫрата ферицире продѫс, нѫ нѫмай трѫп ѧ лѫнциме, лциме, шй ѫдѫнциме ѫѕ лѫѧт, чй шй оѫн че ѧцелегъторй ѧтрѫ синешй цїе; каре причепе нѫ нѫмай челе дин афарѫ, прин органеле симцитоаре, шй пре ачестѣ ле дешеѳеще динтр' алтеле, чй ѧкѫ шй їдей астрате ѧшй формѣѯѫ, шиш цїе причѣпериле сале, шй пре ачестѣ ле алътѫрѫ оѫниле кѫ алтеле; шй кѫнд оѫна кѫноаще ѫдевѫратѫ, динтр' ачаста шй алтеле ѫдѫнѫ; шй ѧ чѣ дѫпѫ

оѫрмѫ

оўрмъ чéл че й съ пáре бўн сав матерїáлник, сав нематерїáлник оўрмéзъ, шй де чéл че й съ пáре рáв, фўце.

§. 11. Пърцй âле ѿмвлвй фїинцелниче.

Дин éзперїéнцъ дествл сънтем âкрединцáцй, къ ѿмвл éсте âлкътўит дин Мúнте, шй дин Трўп, âдекъ динтр' ѡ фїúнцъ âцелегътóаре, шй гăнditóаре, шй динтр' оўна âтрéй мăсўрй; (âтúнсъ, âдекъ âл лвнúме, лăцúме, шй âдăнчúме); шй âчéстъ ѡбúндвсъ оўна кв âлта, нечеситáте éсте, къ фїешкáре съ фíе пáрте фїинцéлникъ, шй съ нв се май сокотéскъ трўпвл ка ѡ тéмницъ â мúнцїй. (1)

(1) Âчáста трéбе съ се âцемнéзе âсúпра Вáркарилор, шй â Пудагорїилор, шй лúй Сократ, шй Стóичилор, чéлор че прихънéск пе трўп, пърăндвлúсъ сав тéмницъ â мúнцїй, сав причинвиторю де тóатъ рзвтáтъ. (Ист. §. 33) шй сокотúнд къ нămай мúнтъ éсте сúнгврз фїúнцъ â ѿмвлвй; дар чúне âв ѡбúт крe ѡдáтъ тéмница? Сав ѡ âв âтребвинцáтѡ ка пре оўн ôрган?

§. 12. Нематерїалитáтъ Мúнцїй.

Шй фїúнд къ мúнтъ âцелéце (§. 11.), шй â âцелéце éсте â причéпе лўкрўриле, шй âш шй причéпериле сáле, шй пáтима âчáста нв съ âфлъ âл нúчй оўн трўп де ѿрй че сўпцирзтáте âр фй (1); пентрў âчáста кúне сокотúм пре мúнте нематерїáлникъ, шй динтр' âчéста дўх, âдекъ фїúнцъ сéмплїче.

(1) Пентрв къ трéпвл фїúнд ѡ фїúнцъ лăцúтъ, тóате пáтимиле лвй âтăрнъ дин кúпвл мóрїилор (пзртичéлелор), шй âл позúцїей, шй âл мишкърїй, шй кът âр причéпе чинекà кúпвл, сав позúцїа, сав мишкáръ пърцилор трéпвлвй, âцелéуеръ âшà нúчй ѡдáтъ нв ѡ ка причéпе; дéпъ квкúнцъ

дар

дар сокотѝм кѫ трѣпвл нѫ ѧцелѣце. Вѣзѝ Леѯїкѡнвл Їсторїѫ, шѝ Крїтїѫ ѫл лвѝ Балѣїѣ, ѧ зѝчерѣ Лвкрѣцїа.

§. 13. Шѝ немврѝрѣ.

Шѝ фїѝнд кѫ мѝнтѣ ѣсте дѫх, шѝ дѫхвл ѣсте фїѝнцѫ сѣмплїче, шѝ дин нѝчѝ оѫн ѣлемѣнт ѫлкѫтвѝт (§. 12.), дин ѧсѫш фѝрѣ сѫ н' ѫр пѫтѣ сѫ се стрѝче (1). Чѝ ѫпѫрврѣ рѫмѫне фїѝнцѫ ѧцелегѫтѡаре, шѝ цїѝндѫшѝ причѣпериле сѫле (§. 11.) шѝ де ѫѝчѣ бѝне сѫ жѫдекѫ нестрикѫчѡс шѝ немвритѡрѫ, шѝ дѣка трѫпвл сѫ десфѫче ѧ пѫрциле сѫле.

(1) Пр кѫ Дмнезѣѳ коѣще сѫ стрѝче пре мѝнте, шѝ сѫ ѡ ѫдѫкѫ ла нимѝк, ѫчѫста нѫ нѝчѝ оѫн кѫѣжнт нѡѡ нѫ сѫѳ ѫрѫтѫт.

§. 14. Мѝнтѣ ѣсте маѝ чинстѝтѫ де кѫт трѫпвл.

Яшѫ дар дѣка мѝнтѣ ѣсте немвритѡаре, пр трѫпвл мвритѡрѫ (§. 13.) шѝ ѧсѫ ѫмѫндѡш (*) нечесѫрїе ла фїѝнца ѡмвлвѝ (§. 11.), ѫрѫтѫт ѣсте, кѫ мѝнтѣ ѣсте мѫлт маѝ чинстѝтѫ де кѫт трѫпвл, шѝ пентрѫ ѫчѫста кѫвїѝнцѫ ѣсте ѫ не ѧгрижѝ маѝ мѫлт де ѫдевѫрата феричѝре ѫ мѝнцїѝ, де кѫт де стѫрѣ трѫпвлвѝ, дар нѫ ѧсѫ пентрѫ ѫчѫста ѣсте дрѣпт сѫ не некѫжѝм ѫсѫпра трѫпвлвѝ кѫ сѫлкѫтѫчїе. (1)

(*) Трѣѝ сѫнт нечесѫрїе ла фїѝнца ѡмвлвѝ: трѫп, сѫфлет, шѝ мѝнте. Прин сѫфлет мѝнтѣ ѫцелѣце ѣдѣнле трѫпѣцѝѝ, прин сѫфлет шѝ трѫпвл сѫ мѝшкѫ дѫпѫ кѡм мѝнцїѝ. Нѡта Традѣктѡрюлвѝ.

(1) Пѫкѫтѫѣск дар чѝѝ чѣ кѫ Пвлагѡрїѝ, кѫ Сѡкрат, шѝ кѫ Стѡичїѝ фѡарте кѫзнѣск пре трѫп (§. 11. нѡта), дар нѫ-

маѝ

май пецин пкатвéск шй чéй че дзпре Ярїстїп гжндéск кз сз квкйне â протїмисй пре трéп май мéлт де кжт пре мйнте. Їет. §. 56. Лаéрт. к. 90.

§. 15. Пътерй âле Мйнцїй, âцелéмерк шй фантасîа.

Яшà дар мйнтк шй мжлте цîе, шй чéле че цîе сав ле оурмкзк, сав ле лкпздк; âкжм пре пътéрк, прин кáрк причéпе пре чéле нематерїáлниче шй âстрáте, ждекз, шй квинткзк де дзнселе, ѡ нжмйм âцелемéре; кáр прин кáрк цйне îдéиле чéле май найнте лжáте âле чéлор ,материáлниче, сз сокотéще, âлкатвéще, деспáрте, сз кїáмз Фантасîа.

§. 16. Войре шй симцитóаре Пофтйре.

Яшйждерк дин пътéриле мйнцїй, пре âчéа, прин кáрк мйнтк оурмкзк квнжл нематерїáлник, шй лкпздк рáжл, ѡ нжмйм Войре; кáр пре âчéа, прин кáрк сз пóартз катрз чéле квне, дин чéле материáлниче, шй сз ферéще де чéле рéле, ѡ кїемáм Пофтйре симцитóаре.

§. 17. Фйрк мйнцїй шй â фантасîей ăре дежсебйре.

Шй фїйнд кз мйнтк причéпе, ждекз, квинткзк де чéле нематерїáлниче шй âстрáте, кáр фантасîа, де чéле материáлниче, шй чéле материáлниче причинжéск симцйрй дежсебйте шй скимбáте, оурмкзк, кз мйнтк ла тóцй ѡаменїй éсте âчéаш, кáр фантасîа де мжлте ѡрй â мжлтор ѡамений дїáфорй ăре дежсебйре. (1)

(1) Дз

(1) Де а҃ичѣ то҃цѝ ѡ҃аменїй нѣмай де кор а҃требѫинца кѣкѫнтъл чѣл дрѣпт, а҃целѣг, къ дин до҃ш дрѣпте нѣ съ фа҃че фїгѣрз, къ кѫртѫтѣ ѣ҃ чинстѝтъ, къ трѣпъл стѣ дин пѫрцѝ; дар нѣ то҃цѝ жѫдекъ къ кѫтаре Мѫлцїкъ ѣ҃ дѫлче, къ кѫтаре фа҃цъ ѣ҃ фрмо҃дъ, къ кѫтаре мжнкаре ѣ҃ д' оу҃н гѣст пръдѫлче.

§. 18. Конџїѝнца чѣ ѣ҃сте?

Де кѫте ѡ҃рй мѝнтѣ съ сокотѣще де фа҃птеле са҃ле, ѡ҃аре сѫнт дѫпъ лѣще, сау нѫ, черчетѫнд (1), а҃часта лѫкраре а҃ мѝнцїй, съ нѫмѣще Конџїѝнца.

(1) Пентрѫ къ ѣ҃сте Сѵллогїсм а҃декърат конџїѝнца: оу҃нде а҃ чѣ май маре ѣ҃сте лѣпъ, а҃ чѣ май мѝкъ фа҃пта, а҃р а҃ акеѣре съ а҃тжмпинъ сентѣнца. Динтр' а҃часта ѣ҃сте а҃рътат кѫ че кѣкѫнт Конџїѝнца съ кїамъ А҃дрептъторю а҃л фа҃птелѫр, Пжрши, Мартѵр, Жѫдекторю. Шѝ нѝчй съ кѣкѝне съ не а҃доим, де пъкътѣесъ пъкътѵѝре де рж҃е, чѣй че ка Толанд шѝ а҃лцїй, къѵетъ къ Конџїѝнца ѣ҃сте ѡ҃ момж҃ а҃непѝмжнътътоаре, джндесъ норо҃дѣвѣй де кътръ прѣѡцй.

§. 19. А҃часта ѣ҃сте сау а҃тжитоаре, сау оу҃рмъторе.

Шѝ несокотѝм сау де фа҃птеле трекѫте, сау де чѣле фїѝтоаре. Пентрѫ кѫре шѝ Конџїѝнца чѣлѫр трекѫте съ кїамъ оу҃рмъторе, а҃р а҃чѣлѫр фїѝтоаре, а҃тжитоаре. Шѝ а҃часта ѣ҃сте ѡ҃сѣбѝтъ а҃чѣлѫр а҃целѣпцй, а҃р чѣ лѫлтъ ѣ҃сте де ѡ҃вще а҃чѣлѫр а҃целѣпцй, шѝ не а҃целѣпцй.

§. 20. Шѝ ѣ҃сте сау а҃деварътъ, сау декрезѫт, сау а҃доитоаре.

Дѣчй дар а҃кѫм дѣка чинева, сокотиндѫсъ, деслѫшаще чева шѝ доведѣще, съ кїамъ Конџїѝнц-

ца

цк âдевзрáтк; пáр дéка âдвче чева дин ѵполéс, декрезвт; пáр дéка сав â чé май мáре, сав â чé май мúкк éсте чéва де âмфїволіе, âтвнчé сз кїáмк âмфїволк, сав нелзмврúтк, âсвпра кáрїа нимúк â хотзрè чéй âцелéпцй бúне зúк. (1)

(1) Нв сз âкоéше âйчé оун бзрбáт фóарте âцелегзторю, Готт. Гер. Тїцїе Øеωр. 19. â Картé 1. âлвй Пвфендóрф Кап. 1. §. 6. де квкїйнцзле ѿменилωр шй Полїт. фóаѧ 59. дар Епїхúрима лвй лéсне де âйчé сз стрúкк, кз чéл че фáче чекà, сав дáт âй éсте, сз фáкк чéл че фáче, сав ѿпрúт дела Дмнезéв; дéка пре âчáста тóт оуна ѿ сокотéше, сз âпротикéше âлвшй лвй Дмнезéв, сокотúнд де нимúк, пре Дмнезеéска лéце.

§. 21. Шй Концїйнца éсте сав дрéптк, сав грешúтк, сав кбнк, сав рé.

Шй пк кáт чинеà сз сокотéше дрéпт, сав грешúт де фáптеле сáле, пк âтáта Концїйнца сав дрéптк, сав грешúтк сз зúче, шй âкеéрé че éсе дин Сѵллогісм, кѣм ба фй, âдекк сав éртáре, сав ѿсзндúре âдвче (§. 18. нóта) âшà Концїйнца оунде сз кїáмк кбнк, оунде рé. (1)

(1) Дар сз нв âмéстечй пре Концїйнца дрéптк, кз чé кбнк; пентрв кз âр пвтé чинеà сз се сокотéскк дрéпт, шй сз нв âйкз кбнк Концїйнцк, ка Давúд, ка Їѣда, шй Кáїн. Нúчй нв é тóт оуна Концїйнца кбнк шй линищúтк, шй чé рé шй бúчюл Концїйнцей. Пентрв кз шй де Концїйнца чé грешúтк, кáре сз пóате сз нв фíе â сúне рé, сз âтѫмплз сз се тéркере линищúрé.

§. 22. Цинерémúнте, âдвчерé âмúнте, Жвдекáта, Цéнѣа.

Шй фїйнд кз фантасíа, прекѣм сз кáде, цúне îдéиле лвкрврилωр чéле матерїáлниче, ле сокотéше,

ле

лѣ дежсебѣще, лѣ ънпрѣвнѫ (§. 15,), пѫтѣрѣ, прин карѣ цине прѣ ънчестѣ, ѣсте ла ноѝй Цинерѣминте; ѫр прин карѣ сѫ сокотѣще, ѧдѫчерѣ ъминте (1); ѫр прин карѣ дежсебѣще, ЖѪдекатѫ; ѫр прин карѣ ънпрѣвнѫ, сѫ нѫмѣще Цѣнїе (истециме).

(1) Шѝ фїинд кѫ ъдѫчерѣ ъминте, ъ токма шѝ чѣле лалте пѫтѣрѝ сѫ дешѣптѫ дин ънтуносѝриле ъ кап ъле причѣперилор, прекѣм пѫцин май ъ жос (§. 24.) кѫм доведѝ. кѫ ѝдѣа чѣ лѫатѫ, шѝ ълта ънжгатѫ кѫ джнса ѿбичнѫѣще сѫ се ърате, шѝ ъчаста ѣсте бестита ънсоцире ъ ѝдѣилор, дин карѣ мѫлте дин фенѡмениле паратирисите ъ фантасїа ѿменѣскѫ пот сѫ се дезлѫшаскѫ.

§. 23. Де оунде фирѣ дежсебитѫ ъ ѿаменилор.

Якѫм дар де шѝ дела Дмнезѣ, нѫ фърѫ кѫвѫнт сѫ вѣде чинева кѫ ър фѝ лѫат пърте дин пѫтѣриле чѣле зисе, дар фїинд кѫ дѫпѫ дежсебите трѣпте сѫнт ънпрѣвнате оунеле кѫ ълтеле, шѝ ла оунїй цине май мѫлт жѪдеката, ла ълцїй цѣнїа, динтр' ъчаста фїешкаре вѣде, кѫ дежсебите сѫнт фирале ѿаменилор.

§. 24. Де оунде сѫ рздикѫ кѫнощинца.

Шѝ ѫрѫшѝ фїинд кѫ фантасїа кѫтѫ чѣле матерїалниче, ѫр минтѣ чѣле нематерїалниче, ърѫтат ѣсте кѫ фантасїа сѫ рздикѫ фърѫ мижлочире, ѫр минтѣ дин симцирѝ мижлочинд ъстрацїа (скѫдѣрѣ); шѝ дѫпѫ ъчаста ѣсте ъдевърат, чѣл че зичѣ чѣй вѣкѝ: кѫ нимѝк нѫ ѣсте ъ минте, каре нѫ фост май наинте ъ симцире. (1)

(1) Ѫр чѣле че ънтрѣск Платонїчїй, Картезїанїй, шѝ ълцѝ фїлософѝ де ѝдѣиле ънзестате, ъчестѣ сѫ ъпротивѣск ла ѣзпе-

Ѣ̀сперїѣнцѫ, пре кáреле, кѫт шй Ѣ̀ѧ цíѧ, де сѫкѫршúт лѣѧ сѫрпáт Їѡáн Лóк, Картѣ. 1. Кап. 2. 3. 4. де мúнтѣ ѡ̃менéѣкѫ.

§. 25. Че Ѣ̀сте Симцúрѣ.

Симцúре Ѣ̀сте причéпере де трѹпѹриле шй пáтимиле чéле че стáѹ âфáрѫ де ѻ̀рганеле симцитоáре, фѫкѫндѹсѫ ☩тр' âчéсте ѻ̀ргане, шй прин нéрве, ☩ кап, шй де âúчѣ âжѹнгѫнд ла мúнтѣ.

§. 26. Кѫте сѫнт симцúриле.

Шй фїúнд кѫ симцúрѣ прин ѻ̀рганеле симцитоáре сѫ фáче, шй де âчéст фéл Чúнчй âфлѫм ☩ трѹпѹл нóстрѹ, âтѫтѣ дар вѹр фй шй симцúриле чéлѫр де âфáрѫ, Гѹст, Мироси́ре, Ѧѹзúре, Ведéре, Пипзúре. Дар шй де нѹ ☩шáлѫ âчéстѣ, кѫнд стáѹ де фáцѫ тоáте чéле сѫ чéр спре симцúре; ☩сѫ мúнтѣ пѹцúн ѣ̀гѫд де сѣ́мѫ, шй лиѱúтѫ фїúнд де чéле черѹте, âчéлѣ лéсне сѫ ☩шáлѫ.

§. 27. Боáле âле фантасíей.

Шй пентрѹ âчáста фантасíа лéсне кáде ☩ мѹлте боáле, ằдекѫ ☩ бечисничíе, нѫѹчíе, лѹзíе, небѹніе, ѐнѳѹсїáсмѹ; шй пре кѹм ☩ сóми, кѫнд симцитоáреле стáѹ нелѹкрѫтоáре, мѹлте вúсѹрй сѫ жоáкѫ кѹ фантасíа.

§. 28. Хотáрѹл воúрей.

Шй âчéстѣ де мúнте шй де фантасíе. Ѣ̀р воúре Ѣ̀сте, прин кáрѣ оѹрмѫм кѹнѹл нематерїáлник; шй лепзáм рѫѹл (§. 16.); шй пре кáрѣ, фїúнд кѫ ѡ̃ цúм ☩трѹ ☩шúне, чúне фзрѫ рѹшúне ѡ̃ тѫгѫ-

гъдъéще пре âчáста къ éсте, âчéл фїлософéск âпротúва симициúрей де ъ̆ще. (1)

(1) Спїнóза Венедúкт âз âдрăзнúт âчáста. Епїст. 2. кътрă Ôлденбéрг фоáя 399. âкúрва âтъ̂а минчúюнă дин сúетима сă лéкне сă кéде.

§. 29. Лúбертáтеа âчéщїа.

Де âинчé кúне âдъ̆чем, къ войрé éсте слóкоаă âн сúне, шú дéка къноáще ъ̆аре че кън âчéва дин чéле партїколáре, сăу врéун рăу âпревúнат, ă̆ поáте сă хотърáскă пре сúне, спре â оўрмà пре âчéл кън, сăу âл лепъдà (1); Шú войрé прéсте тот âлéще де нечеситáте кънъл, шú лéпъдă рăул. Дар де мъ̆лте ъ̆рй слъ̆жáще шú фантасúей, шú ла âклїнăриле шú пáтимиле чéле рéле, дéка нъ̆ къ âжъторюл къртъ̆тей сă ка слокозú де âчáстă рокíе.

(1) Черчетáрé âинчé нă не éсте де стъпжнúрé де сúне, сăу де пътéриле фúрей ômенéщій кътрă чéле дъ̆ховничéщй; пентрă кă âчéстă ла Кадедра Феологїчéскă сă кънúн.

§. 30. Фелюримй де лъ̆крърй.

Пăр лъ̆крърй âле войрей сúнт мъ̆лте; пентрă кă оўне ъ̆рй âтрă âкъшй войрé сă ăфлă, ăдекă âклїнáцїе, къ̆ет, âлéщере, âбойре, âтрекъ̆инцáре, докăндúре; шú оўне ъ̆рй сă кїáмă шú дъпă âлéщере; пăр оўне ъ̆рй âфáрă де войре трéк шú âтр' ăлте пъ̆тéрй âле съ̆флетъ̆лъ̆й, сăу âле тръ̆пъ̆лъ̆й, шú âтъ̆ничé сă нъ̆мéск дъпă порънчúре (1).

(1) Дар Дúмнезéу нúчй âз âдъ̆с ăлте пътéрй âн стъпжнúрé коúрей, де кúт пре âчéлé, кáреле сúнт â âдрептà. Шú âшà войрé éсте â зúче мúнцій ка сă черчетéзе лъ̆кръа

май де сѫкършит, дар нѫ шй чѣрк ѫпатрѫ корнярй сѫ причѣпѫ; ѫшиждерѣ шй брацялй, сѫ се ѫтинѯ, дар нѫ шй сѫнцялй, сѫ нѫшй фак чиркулаціа сѫ, нічй Стомахялй сѫ нѫ мистѣаскѫ мжнкѫриле; Дѣнде май бжртос стрлячѣше Дмнезеаска Проніе.

§. 31. Пофтирѣ.

Дѫпѫ кѫм дар боирѣ кѫтѫ пре чѣле непріимитоаре де ѫаре каре матеріе кѫне, сау реле; ѫшѫ пофтирѣ пре чѣле матеріалніче, сау ле оурмѣѯ, сау ле лѣпѫдѫ, прекѫм ѫчестѣ сѫ ѫратѫ ѫ фантасіе, сау ка нищ кѫне, сау ка нищ реле.

§. 32. Патимѫ че ѣсте.

Якѫм дар прекѫм боирѣ, сау пофтирѣ сѫ патимѣше де кѫтрѫ чѣле дин ѫфарѫ ѫ мѫлте фелюрй, динтр' ѫчаста шй мѫлте патимй сѫ нась; прин каре ѫцелѣем тѫрбѫряриле боирей, шй ѫле пофтирей, чѣле че сѫ ѫтрѫтѫ дин ѫрътарѣ кѫнѫлѫй, сау ѫ рѫлѫй, шй сѫнт ѫпревѫнате кѫ мишкарѣ чѣ фѫрдерѫндѫлѫ ѫ сѫнцелѫй, шй ѫ кѫрцерій нѣврилор. (1)

(1) Шй кѫмкѫ сѫнцеле сѫ мишкѫ фѫрѫ рѫндѫлѫ, дин чѣ рѣпеде скимбаре ѫ фѣцій сѫ ѫратѫ, шй кѫмкѫ шй кѫрцерѣ нѣкрилор, дин фігѫра мишкарій, дин тонѫл мѫдѫларелор, ѫпревѫнате кѫ тоатѫ патима.

§. 33. Трѣпта ѫчестора.

Дечй фійнд кѫ патимиле сѫнт тѫрбѫряй, (§. 32.) оурмѣѯ, ка трѣптеле лор нѫ рѫѫ сѫ се нѫмѣскѫ Порнире, Лѫбоире, шй Нѫдѫлире; дин каре ла чѣ дин тѫю, минтѣ ѣсте патимитоаре, ѫар ла чѣле лалте, лѫкрѫтоаре; шй пентрѫ ѫчаста

май

май лѣсне съ ѫпротивѣще ла ѫчѣстѫ, де кѫт ла ѫчѣа.

§. 34. Минтѫ кум съ мишкъ де ѫнселе.

Шй фїїнд къ пътимиле сѫнт дин ѫрхтарѫ кумулуй, сау ѫрхулуй (§. 32.), кър коирѫ фирѣще пофтѣще кумул, шй лѫпъдъ рѫул (§. 29.), минтѫ нумъ сар ѫдой кумъ ѫдевърът съ се мишче ѫпърърѫ кумъ пътимъ дела рѫу спре кум, ѿрй ѫдевърът ѫчѣста, ѿрй шй пърут ѫр фй; ѫшѫ кине хїче Бъдѣу ѫ Елементуриле фїлософїей практїче. (В. 2. §. 35.) шй ч. л.

§. 35. Причина ѫчѣстура шй фѫпта.

Причина пътимилур ѣсте ѫрхтарѫ кумулуй шй ѫрхулуй, кър фѫпта (ѣфѣктул), турбурарѫ ѫфаръ де ръндуялъ ѫ сѫнцелуй шй ѫ спїрturилур де вїѫцъ (§. 32); Дечй чѣл че вине ѫтр' ѫчѣст фѣл де старе, ѫтучѫ нїчй пре минте нум ѿ поате ѫтрекуинцѫ, кум съ кѫде, нїчй пре фантасїе (1), дар шй ѫ-куш трупул съ вѫдѣще пътиминдуъ дупъ фаць, шй дупъ фїгуръ (2), шй дупъ позіцїа мъдулърилур.

(1) Пентрu кърe нu рѫu ѿаре чине дин чѣй кѣкй сфътѫ пре чѣл мънїѳс съ nu факъ нимїк май наинте, де че ка зїче де рост пре чѣле 24. де слоке Елинѣцй; зъбокире негрешит фїїнд требуинць съ се факъ, ка nu фїербѫнд ѫкъ пътима, съ факъ чека дупъ порнире шй недрепт.

(2) Пре ѫчѣсту фїгурй Лебрун франчѣзул фрумос лъu тупърит ѫ 20. де стампе де ѫрамъ.

§. 36. Де сѫнт пáтимиле рéле ѧ сúне.

Дар пентрв âчáста нв трéбе сѫ сокотúм пáтимиле де рéле, нúчй сѫ не силúм ка сѫ ле десрѫдъчинѫм кв тóтвл, кáре цúм кѫ плъчѣ стóичилор (Íст. §. 83.); пентрв кѫ дѣка, â оўрмà квнвл, шй-â лепъдà рѫвл, нв ĕсте пъкáт; нúчй пáтимиле кв âдевърáт дин âрътáрѣ квнвлвй, сав â рѫвлвй рѫдикáндвсѫ, нар пвтѣ сѫ фíе рéле ѧ сúне. (§. 32.)

§. 37. Нѣмвл лор 1.

Шй дин ѧсъш âчáста ĕсте âрътáт шй кáре дин пáтимй сѫнт ѧчепътоáре; пентрв кѫ пофтúрѣ квнвлвй сѫ нвмéще Драгóсте, ѩр лепъдáрѣ рѫвлвй, Оўрънюне.

§. 38. 2.

ѩр квнвл âчéста, сав рѫвл, ĕсте сав треквт, сав стѫнд, сав фїитóрѫ. Дéчй пофтúрѣ квнвлвй треквт сѫ кїáмѫ Дорúре; ѩр âчéлвй стѫнд, Плъчére; ѩр âчéлвй фїитóрѫ, Нъдéжде. Шй ѩрѫш оўрънюнѣ рѫвлвй треквт, сѫ кїáмѫ Кѫинцѫ; ѩр âчéлвй че стѫ, ѧтристáре; ѩр âчéлвй фїитóрѫ, Фрúкѫ.

§. 39. 3.

Шй фїúндкѫ чéл че пофтéще квнвл, кáвтѫ сѫ ăфлѣ âчéле мижлоáче, прин кáре сѫл кáвте шй сѫл âжвнгѫ; ѩр чéл че оўрáще рѫвл, пре âчелѣ, прин кáре сѫл лéпеде дела сúне; оўрмѣзѫ, кѫ де сѫнт âчéстѣ лесните оáре спре âл оўрмà шй âл âжвнце, сѫ се

нáскъ ѧдрѣзнѣ́ла; ѩр де сѫ́нт нелеснитоáре, дѹптáрѣ; шѝ ѩрѫш, дѣ́ка мижлоáчеле спре ѧ лепѣдà рáдѹл, сѫ ѧрáтъ леснитоáре, сѫ нáше Семеція; ѩр дѣ́ка ѧрътáт сѫ вáд нелéсне шѝ непѹтинчоáсе, де ѧйчѣ сѫ нáше Десндѫждѹйрѣ.

§. 40. 4.

Тóт вѹнѹл ѧдевърáт, де шѝ ѣ́сте де ѡдáтъ шѝ плѫкѹт, шѝ чинстúт, шѝ кѹвїинчóс, шѝ требѹинчóс, де мѹлте ѡрй ѫ́сѫ причéперѣ оѹнѹл дíнтрѣ ѧчéстѣ пътимéше пре сѹфлет май мѹлт де кáт ѧчелѹй лáлт; пентрѹ кѫ дѣ́ка вѹнѹл сѫ ѫфѫцишáѳъ ѧрътáт плѫкѹт, сѫ нáше Плѫчéре (1); ѩр дѣ́ка ѧрътáт чинстúт, саѹ кѹвїинчóс, сѫ нáше Юкúре де Чúнсте; ѩр ѫ чѣ́ дѹпъ оѹрмъ, дѣ́ка, требѹинчóс, юкúре де ѧрдúнт; шѝ дин протúвъ де кáте ѡрй сѫ пáре кѫ рáдѹл дѫ рѫзкóю ѫпротúва чинстúтѹлѹй, сѫ нáше Оѹрдíе; ѩр дѣ́ка ѫпротúва кѹвїинчóсѹлѹй, рѹшúне; ѩр дѣ́ка ла плѫкѹт, Неплѫчéре; ѩр дѣ́ка, ла фолóс, Пúсмѹúре рѫсáре.

(1) Дѣ́ка ѳчáста спре Вénере (фѫмее) сѫ ѫдрептѣ́ѫ, сѫ нѣмéше Неѫфрънáре; ѩр дѣ́ка, спре кѫноцúница мѹлтѡр лѹкрърй требѹинчóсе, Пскодúре; ѩр дѣ́ка, спре мънкáре, Лъкомíа.

§. 41. 5.

Сѫ́нт оѹниле пáтимй, кáре сѫ нáск дин вѹнѹл, саѹ рáдѹл че сѫ ѫтѫ́мплѫ ѫлтѹл; пентрѹ кѫ дин вѹнѹл трекѹт, саѹ стѫ́нд ѧл прїетенѹлѹй, рѫсáре Веселíе; ѩр дин чéл фїиторїѡ, Бѹнъвоúнцъ,

шѝ

шй дин рáвл прїетенвлвй, стáнд, сав треквт, сав фїнтóрю, Компътимúре; кар дин квнвл че съ фáче вражмáшвлвй, карѣш Пісмвúре; шй дин рáвл че стѣ âсвпра лвй, рѣсáре Бътáедежóк, сав квквріа де рáв.

§. 42. 6.

Дар нв де пвцúне ѿрй чéле май мвлте дин пáтимй съ ѧтжлнéск оуúле кв ăлтеле, сав съ âлкътвéск. Яшà дар дéка съ ва ѧтжлнй драгостѣ шй тéмерѣ, съ нáше (ζилотупіа) Желоζіа; кар дéка пісмвúрѣ шй квúрѣде чúнсте, де âйчѣ éсе Зéлвл, сав рáвна.

§. 43. Кжнд пáтимиле трéк ѧ нжрáвврй.

Чéй че репéт (фáк) пáтимиле âдéсе ѿрй, лéсне ле ѧрждечинéзѣ ѧ свфлетвл лор пжнѣ ла âджнчúме, ѧ кáт съ кáзѣ éле ѧ нжрáв; шй âшà пáтимиле чéле че венѣ май наúнте дин врéме ѧ врéме, ѿкичнвéск съ се префáкѣ ѧ нжрáвврй.

Пáрѣ. 2.

Де трвп.

§. 44. Оуúнире â мúнцій шй â трвпвлвй.

Мúнтѣ нв нвмай сúнгврѣ лвкрéзѣ, чи шй пре трвп, ка пре оун Орган, ѧтреквинцéзѣ (§. 11.), шй ѧтокмà де кътрѣ трвп ѧ мвлте кúпврй съ пътимúце, кáре âсвпра фантасіей шй â пофтúрей сим-

симцитоáре ѣ̈ѯперїѣнца ѧ̂кáцѫ; дар ѧ̂сѫ ѧ̂чекúп мúнтѣ, *) ăдекѫ фїúнца нематерїáлнїкѫ лѫкрѣ́зѫ ѧ̂ трѫп, шú ѣ̈рѫш кѫм трѫпѫл поáте сѫ лѫкрéзе ѧ̂ мúнте, ѧ̂чáста нѫ цúм (1), де шú фáптеле сѫ́нт прѣ́ ѧ̂девърáте.

(1) Ѧ̂чáста ѧ̂ мъртурúсú нѫ мѫ рѫшинéѯ: цíѳ ѧ̂кѫ шú ѧ̂чéм ѧ̂ Ѧ̂рїстотéлїчилор: Сúстима де ѧ̂флѣ́нцеле фúсїче: цíѳ шú ѧ̂чéм ѧ̂ лúй Малебрáнш шú ѧ̂ ăлторa, де Сúстима причúнилор причинúте: (Сúстима кăзелор ѻ̂кăзїонáле) прéсте ѧ̂чéстѣ шú Сúстима Ѧ̂рмонíей преѧ̂шезáте, ăм черчетáт, кáре пѫнѯ ăкéм ăтѫта сѫ́нет шú гѫлчéкѫ ăѳ причинúт. Дар нѫмай ѵ̂подéсїй кăѯ, кáре пѣсе фїúнд, фенóмениле ăр пѣтѣ сѫ се докедéскѫ, ѿр де сѫ́нт шú ѧ̂девърáте ѧ̂чéсте ѵ̂подéсїй, пѫнѯ ѧ̂кéчй ба фú недрстáт; Ѧ̂íчѣ трéбве сѫ фїлософúм, дар кѫ пяцúне кякúнте; пентрѫ кѫ нѫ плáче де тот.

§. 45. Пăрциле трѫпѫлúй сѫ́нт мѫлте.

Трѫпѫл де шú ѣ̈сте ѧ̂лкътуúт де мѫлте пăрцй тăрй ѧ̂тóкма кăт шú оѵ̆меде, дар ѧ̂сѫ чéле оѵ̆меде слѫжѫ́ск май ѧ̂тúю спре стáрѣ трѫпѫлúй; пентрѫ кѫ фоáрте мѫлт ѧ̂жѫтѫ ла ѣ̈цáцѫ, шú пре мúнте ѡ̂ пътимéск май мѫлт, шú сѫпт чéле тăрй стáѳ тот дѣ́ѳна ка ѡ̂ ѧ̂чепътѫрѫ шú рѫдăчúнѫ.

§. 46. Чирколáцїа сѫ́нцелúй.

Сѫ́нцеле, кáре сѫ фáче дин мѧнкáре шú дин кѫтѫрѫ, кáре тотдѣ́ѳна ѡ̂кичúюм, мѧнтуéше, (цúне) чирколáцїа неѧ̂четáтѫ, кѫргѫ́нд прин бắна чѣ гѫноáсѫ ѧ̂ пѧнтечéлѫл йнимїй чел дрéпт, шú

*) Мúнтѣ прин сѫфлет лѫкрѣ́зѫ ѧ̂трѫп, шú трѫпѫл прин сѫфлет лѫкрѣ́зѫ ѧ̂ мúнте; дар чe ѣ̈сте сѫфлетѫл? кїáца. Нот. Традек.

шй де âйчк прин Ѧртирíа плвмáнилор, Ѧ плвмáний; шй де âйчк прин вáна плвмáнилор, Ѧ пънтечéлвл йнимíй чéл стáнг; шй де âйчк Ѧчк двпз оўрмз прин Ѧóртз Ѧчéле лáлте пáрцй âле трвпвлвй, шй â пврврк репетúнд (май фзкáнд) Ѧтáл чирколáцїе (1); кáре фзкáндвсз, сз пзхéще вїáца ѡмвлвй чк вецетáле, (крескáтоáре).

(1) Гвїлелм. Ѧркéв сз лáвдз де ѡбще, квм кз âв âфлáт шй âв паратиреúт куклофорíа (чирколáцїа) сáнцелвй; дар Ѧтз Єсте âрзтáт кз шй май найнте де дáнсвл Пáкел Сáрпїе шй Ѧндрéю Кесалпín, цїà âчáстз чирколáцїе â сáнцелвй; Вézй Баíл лец. Íстор. Крїтїк. Ѧ Кесалпín; оўнúй гвндéск кз шй Íппокрáт âв цівт ѡаре че ла âчáста, дин кáртк лвй де Дїетз. 2. §. 45.

§. 47. Оўмезкáлз неврíкз.

Ѡр сáнцеле сврцїúндвсз кв трéчерк прин стáрк плвмáнилор чк гзвноáсз, ѡ âтрéм пáрте дин пънтечéлвл йнимíй дк стáнга, âжвнце Ѧ крéирй прин Ѧртирíиле Карвтїде шй Ѧтоáрсе; оўнде прквпцúре оўмезкáлз кврце, кáрк âдвнáтз Ѧ мáдва чк лвнгз, оўмклз прин нéбре (1), шй âжвнгáнд пънз ла Ѻргáнеле симцитоáре шй ла чéле лáлте пáрцй, фáче симцúрк шй мишкáрк; âквм дар âчáстз оўмезкáлз небрíчкескз пвртáндвсз Ѧ нéбре двпз квбúинцз, пзхéще вїáца чк симцитоáре.

(1) Пре чéй че тзгздвéск â фй оўмезкáлз Ѧнéкре Ѧцелепцéще ав мвстрáт прквбúтвл мїéв Íоан Фр. Ѻффмáн. Ѧ лог. Мед. том. 1. фóл. 467.

§. 48. Лѫкрѫриле âчéстїа.

Прекѫм дар мѝнтѣ, ка сѫ фáкѫ мишкáре, ѫтребѫинцѣѫ Мѫшкїй, ăдекѫ легăтѫрй де ѣне, (âцишоáре) рăтѫнде май мóй âдѫнáте; âшà пре âчéстѣ пăрѫ лĕ ш̃ де Органе симцитоáре спре симцúре; шѝ ла âмѫндóш пăрциле ѫтребѫинцáрѣ нéврилѫр Ē прѣ мѫлтѫ, пентрѫ кѫ шѝ пре мѫшкй ѫй ѫтúнде, саѫ ѫй сгѫрчéще, шѝ кїар â причéперилѫр сѫнт âдевърáтѫл темéю (1)

(1) Âшà ла кедéре ôчéтеле дескúсе сѫ âрáтѫ ѫ ѵмéнѫл нéкрѫлвй ôптїк, кáре оўне ѿрй кѫмáшѫ ка мрѣжа сѫ кáмѫ; сѫнетѫл йзбéще ѫ ѵмéнѫл чéа май дин лзѫнтрѫ âл нéкрѫлвй âквéтїк, каре кѫпрúнде пăрциле чéле май дин лзѫнтрѫ âле оўрéкилѫр; âшà шѝ миросúрѣ сѫ фáче мижлочúнд ѵмéнѫл нéкрїк, кáре кѫпрúнде пăрциле чéле май дин лзѫнтрѫ âле нăрилѫр; Гвстáрѣ ѫ мăрúниле лúмбїй чéле пурамоúде шѝ нéкрїче, шѝ пипзúрѣ ѫ чѣ дѫпѫ оўрмѫ сѫ фáче ѫ âцишоáреле чéле нéкрїчéщй шѝ згѫрчоáсе âле ēпїдермúдей; шѝ прúн тоáте âчéсте нéкре причéперѣ трéче ѫ крéирй, де оўнде âпóй ѫ мѝнте.

§. 49. Пăртїчéлеле сѫнцелѫй сѫнт неасéменѣ.

Âместекăтѫра сѫнцелѫй éсте âлкăтѫúтѫ дин фелюрúмй де пăртичéле неасéменѣ, ăдекѫ дин Флéгмѫ, Оўнт, Оáре, шѝ Пѫмѫнт тáре, кáре прúн хúмїкѫ лéсне ēс (1); пăрѫ кѫ пăрциле âчéстѣ нѫ ла тóцй дѫпѫ âчéѫш âналогíе сѫнт âместекáте, лéсне шѝ âчáста прúн хúмїкѫ сѫ причéпе.

(1) Кѫнд сѫнцеле прúн фóквл химїчéск сѫ фїёрбе шѝ сѫ оўсéкѫ, ѫтúй ēсе Флéгма, âпóй оўн Оўнт свпцúре, дѫпѫ кáре май грáс ѫкзпзичóс, кѫ сáре зкѫрѫнд, шѝ май пѫ оўрмѫ пѫмѫнт тáре, ла кáре мăртвріе прѣкрéдникѫ де крéдúнцѫ прѣлзедáтвл Ōффмáн. том. 1. лог. мед. фóм. 93.

§. 50.

§. 50. Дешсебире а пълсълъй ши а васелор.

Преste карele къ ничй пълсъл нъ ѣ ла тоци ачелашй, ничй васеле де ачеаш лърйме, дъсъш ѣкспериенца дестъл нелъкрединцѣзъ.

§. 51. Темпераментъриле де оунде.

Дечй дар темелiе чирколацiей сънцелъй фiинд вiаца вецетале, (органiкъ) (§. 46.), ши сънцеле фiинд компъс дин фелюримй де пърцй неасемънате, каре дъ дешсебицй ъамений стаъ къ дешсебире ашъзате (§. 49.); дешсебицй дъкъ фiинд ши Пълсiй а мълтор ъамений, ши васеле прѣдешсебите фiинд (§. 50.), оурмѣзъ дешсебире съ фie ши ла фелюримѣ пърцилор челор тарй, ши челор оумеде спре съвърширѣ чирколацiей сънцелъй; пентръ ачестѣ сънт ши дешсебите темпераментъриле ъаменилор.

§. 52. Темперамент холерiкос.

Кънд фiбриле сънт май съпцирй ши фоарте дтинсе, васеле май стримте, пълсъл май ют ши май репеде, ши материа оунтроасъ, сав сълфъроасъ оумплънд сънцеле май мълт, атънчѣ темпераментъл съ кiамъ Холерiкос.

§. 53. Меланхолiкос.

Ър де къте ърй фiбриле сънт май аспре, васеле май лърй, пълсъл маре, дар май рар, ши сънцеле аре май мълтъ материе памънтоасъ; де атътѣ ърй темпераментъл съ наше Меланхолiкос.

§. 54.

§. 54. Сѫнцерос.

Пăр кѫнд фїкриле нічій прекласе вор фи, нічій кăт требе стрѫнсе, căселе модерате, (мижлочій) пълсăл нъ-тăре, дар дестăл, ши пърциле чěле съроасе прѣмăлт ă сѫнце ăнотѫнд; ăтъпчѣ ăчест темперамѣнт сѫ кїămѣ сѫнцерос.

§. 55. Флегматїкос.

Ă чѣ дъпѣ оўрмѣ дѣкă чинева ăр ăвѣ фїкре спонгоасе ши рărій, căсе май сърпцирій, пълсăл пъцин рěпеде, лѫнгѣ ăчестѣ сѫнце плин де флегмѣ, ăчестăă ă ій дăм темперамѣнт флегматїкос. (1)

(1) Дефорїа де темперамѣнтъриле ъменещій ĕ дестăл кěке, прекăм Їоăн Франчїск Бъддею ă дефебїтѣ кѣкѫнтăре де Їст: Дефорій мишкърилор ъменещій дăтѣ ă Їлла 1704. ăă ăрътăт; нїменѣ ăсѣ дин чей кěкій нăă дестăшїтъ дестъшїтъ; дар ши чěй май ноій, кѫнд сѣ цин тăре де пъртичěлеле сѫнцероасе, păр де фїкре, ши де кăсе, ши де пăлăрій гѫндěск кѣ требе сѣ нъ грижěскѣ нимік, ăшă нъ бăгѣ ă сěмѣ де капетеле ěй чěле май ăтжю.

§. 56. Пěнтръ че нърăбъриле съфлетълъй, оўрмěѣ темперамѣнтърилор трѣпълъй.

Ши фїінд кѣ мінтѣ ши трѣпъл сѫнт легăте ăтредѫнселе къ ăтăта стрѫмтѣ ъкире, ă кăт оўна дин пърцій ă мълте кипърій сѣ плěче пре чěл лăлтѣ; păр мінтѣ прѣ мълте лъкрърій фаче, мижлочінд кърперѣ невроасѣ (§. 48.); ши ăчаста фїінд кѣ дин сѫнцеле чěл май сърпцире ăкрěирій трěче (§. 46.); пентръ ăчаста ăрътăт ěсте къкăнтъл, пентръ кăреле нърăбъриле съфлетълъй оўрмěѣ ла темперамѣнтъл трѣпълъй (1).

(1)

(1) Пăр пептрв âчáета, кз нзрáквриле сéфлетлвїй оўр мéзк темперамéнтврилор трéпвлвй, Éсте дешгебúтк кáрте âлвй Клáкдїе Галинóс, том. 5. фоáм. 444. Éдїцїа де Парúс; дар âгз пжнк âкóм несзкжршúтк Éсте черчетáрк âлвй Галинóс âчéлвм.

§. 57. Âтжиле âклинáцїй сжнт âжвгáте кв темперамéнтвриле.

Шй âшà, мишкáрк сжнцелвй прк мвлтк фїúнд âтрв чей холерїчй, шй мúнтк лор сз âнáлцз, шй плинз фїúнд де нздéжде, ăре плзчéре де сúне, кзчй âв немерúт прк квн лзкáш; пăр мúнтк сжнцеросвлвй пентрв линйшúта мишкáре â сжнцелвй, âпврврк Éсте вéселз; пăр âчéлвй меланхолїкос, ка квм âр âвк лзкáшвл спáрт, сз тéме шй де тоáте чéле негрешúте; пăр âчк двпз оўрмз âчéлвй флегматїкос, ка квм âр фй âкúсз âтр' ѡ стрáмтз колúкз, ла тоáте Éсте зкáвнїкз шй лéнешз (1).

(1) Âтжта дар лиўéще мúнтк ка сзш формéзе трéпвл, â кжт трéпвл ѡ ржндвéще пре джнса спре дешгебúте нзрáкврй, че Éсте â сз âсемнà âсéпра лвй Генéрт шй âлтора.

§. 58. Характир âл холéричилор.

Яшà дар характúрвл холерїчилор Éсте Нздéжде, Юбúре де чúнсте, Нзрáкврй де чúнсте, Ярцáгвл, Силúнцз спре ѡрй че фél де вїáцз; шй âчк двпз оўрмз Жвдекáтз грáкнїкз шй дрéптз (1)

(1) Пентрв кз мúнтк плúнз де нздéжде фїúнд (57.), гонéще пре чéле май мáрй, шй дин âчáета рзсáре юбúрк де чúнсте; пăр юбитóрюл де чúнсте, âтот кúпвл кжнднвшй чúнстк, лéсне сз мжнíе; шй фїúнд кз дин сжнце май сзпцúрй Éс шй Спúртвриле, нв Ê пятúнцз сз нв âйлз

деш-

дешцебире шѝ ла жѫдекѫтѫ; ѩр чѣл че кѫвтѫ чинстиле шѝ ѧтжѣрилѣ, фїинд ѧтр' ѧчѣѧш шѝ пѫтѣрник ѧ жѫдекѫ, ка ѧтребвинцѫ фѫрѫ ѧдоѫлѫ шѝ пре чѣле че дѣк кѫтрѫ ѧчѣст сфѫршѝт; де ѧйчѣ дар ѣсте шѝ силѝнца шѝ чинстѝмѣ нѫрѫквилор.

§. 59. Ѧл Сѫнцерѡшилор.

Шѝ фїинд кѫ мѝнтѣ сѫнцерѡшилор ѣ веселѫ (§. 57.), де ѧйчѣ характѝрѫл лор ѣсте Негрижѝрѣ, Плѫчѣрѣ, Десфрѫнѫрѣ, Кѫрвїа, Ѡбрѫзнничїа, Нѫдеждѣ, Тѣмерѣ, Плекѫре спре шѫдѣре, Цѣнїе ла тѡате родитѡаре май бѫртѡс де кѫт бѫнѫ. (1)

(1) Пѣнтрѫ кѫ чѣй весели сѫ бѫквр де чѣле ѧвеселитѡаре, де ѧйчѣ дар плѫчѣрѣ; ѩр ла ѧчѫета сѫ ѧпротивѣце чинстѝмѣ нѫрѫквилор, квмпѫтѫрѣ, ѡтенѣлѫ, де ѧйчѣ Десфрѫнѫрѣ, кѫрвїа, плекѫре спре шѫдѣре. Оѹнде сѫнце мѫлт, ѧколѡ мѫлте шѝ спїрїтѫрѝ лѣсне мишкѫтѡаре; де ѧйчѣ цѣнїе, кѫре нефїинд ѧжѫгѫтѫ кѫ жѫдекѫтѫ, нечеситѫте ѣсте ѧ сѫ нѫще негрижире шѝ ѡбрѫзнничїе.

§. 60. Ѧл меланхоликѡшилор.

Шѝ фїинд кѫ сѫфлетѫл меланхолїкѡшилор сѫ тѣме де тѡате (§. 57.) оѹрмѣзѫ ка характѝрѫл лор сѫ фїе ѧтристѫре, ѧзкомїе, Нѫрѫвѫрѝ сѫлкѫтїкѡасе шѝ не ѧподобите, Завїстїе, Ѡстенѣлѫ, шѝ ѧпоѝ Цинѣре де мѝнте. (1)

(1) Пентрѫ кѫ чѣл че сѫ тѣме, сѫ ѧтристѣзѫ; ѩрзш чѣл че сѫ тѣме, ѧпѫрѫ жѫдекѫ кѫ май ѫре требвинцѫ де чекѫ, де ѧйчѣ ѧзкомїа; ѣкомѫл ѫре пѡфтѫ де тѡате, пентрѫ кѫре сѫ шѝ кепежѫце пентрѫ мѫлта келтѫѣлѫ ѧ ѫлтора, де ѧйчѣ завїстїа; ѐл ѩрзш лѣсне кѣде кѫ фѫрѫ ѡтенѣлѫ нимѝк нѫ сѫ кѫпѝнгѫ, де ѧйчѣ ѡтенѣлѫ; ѩр ѣкомѫлѫй шѝ ѡтенитѡрюлѫй пѫцѝн ѧй пѫѣ де плѫче ѫлтора, шѝ завїстнїкѫл пре нѝменѣ

мент ăтрă ăдекăр нă юкéще; де ăйчĕ сълăтъчúа, шй полїтéца нĕкъгáтъ ă сĕмъ де дженвл.

§. 61. Ăл флегмáтїчилър.

Ă чĕ дăпъ оўрмъ, фїйнд къ мйнтĕ флегмáтїчилър ē хъкáвнїкъ шй търхíе (§. 57.), ăрътáт ĕсте къ ĕй сънт дáцй ла леневúре, шй сомнорóшй, шй нă пóт сă ăкáпъ нйчй бăнътáцй, нйчй рăшътáцй марй, нйчй пáтимй тáрй, шй кă нйчй ŭ пътére нă ăтрĕк пре ăлцїй, нйчй ă ăцелéцерїй, нйчи ă фантасíей.

§. 62. Ăместекáре ă темперамéнтърилър.

Дар фїйнд къ сънцеле ĕсте ăлкътăйт дин неасемънáте пăрцй (§. 49.), нйменĕ нар пăтĕ съ се ăфле, кáре съ фй немерйт нămай оўнăл шй ăчéлаш темперамéнт, де шй дин чéле мăлте, че ăм ă нămърáт, оўнăл май мăлт ăр цинĕ. (1)

(1) Шй фїйнд къ чéле че цúн, шй стрънжнéск, пре чéле лáлте май слáбе ле бирвéск, ăр темперамéнтвл флегмáтїк пре чéле лáлте ле ŭпрéще май мăлт, де кăт ле рънджéще спре плекáрĕ сă, де ăйчĕ кăкънтвл съ дă нămай де дóш темперамéнтврй стрънжнитóаре; пентрă къ нйчй ĕсте ŭбнчéю ă черчетă де ăместекáрĕ чéлър лáлте, де кăт ă чéлър трéй дин тжю.

§. 63. Ĕземплърй ăле ăчéстăа.

Де ăйчĕ ŭаменїй чéй холерїко-сънцерóшй ăтрĕк ла чéл май мáре фéл де вăртăте; ăр чéй сънцероholерїкошй, май пăцúн; ăр чéй холерїко-меланхолїкóшй, шй меланхолїко-холерїчй сънт силнїчй шй некрединчóшй, дар май вăртóс ăчéщїа, де кăт ăчéа. Чéй меланхолїко-сънцерóшй, шй сънцеро-ме-

ланхо-

ланхолїкошй съ дацъ ѫ тот фелюл де бїацъ ла ѫрй че нърацърй оурѫте шй де рѫс, нестаторничй шй скимбъчошй фїйнд.

§. 64. Де оунде нърацърриле бѫрстелѫр.

Шй фїйнд къ ла темпераментърй, афарѫ де бѫсе шй де пълс, съ май сокотѣще шй ѫлкътъйрѣ сѫнцелъй, шй фелюримѣ фібрелѫр (§. 52.), де ѫколѫ ѣсте ѫрътат къ темпераментърриле кѫте пъцин съ скимбъ (1); шй де ѫичѣ темпераментъл флегматїк стъпънѣще ѫ прънчіе, ѫр чел сѫнцерос, ѫ тинерйме, ѫр чел холерїкос, ѫ бѫрста бърбатѣскъ, шй ѫпой чел меланхолїкос, ла бътрънѣце стъпънѣще пре чѣле лалте.

(1) Ѫчѫста ѣсте причина де ѫ съ ведѣ май таре, чйне ѫтжю ѣрѫ май слаб, шй чйне май наинте стрълучѣ, акѣм май пъцин съ се ѫрате.

§. 65. Кѫре съ дескрій.

Де ѫичѣ дар ѣсте къ копиїй сѫнт зъбавничй шй сомнорошй, шй де патимй май пъцин прїимиторй, шй де фрѫъ, шй де кѣнтрѫ ѫвѫнд требуінцъ. Ѫр тинерїй, юбиторй де плъчерй, леневошй, келтъиторй де баній, десфрънѣцій, шй ѫшй докънд прїетешъг, шй спре тот фелюл де бїацъ, порніцій. Ѫр чей ѫжънший ла бѫрста бърбатѣскъ сѫнт юбиторй де чинсте, юбиторй де слабъ, чинстіцій шй силиторй. Ѫр бътрънѣциле сѫнт фрикоасе, юбитоаре де ѫрцинт, зъвістнїче, немълцъмите, шй фсарте цїнтоаре де минте чѣлѫр май дин наинте

ѫтъм-

âтѫмпла́те; ѭр âлтми́нтрилѣ, кѫ сѫ́нт прѣвѣйтѫто́аре, ѩсѫшй ѣ҃сперіе́нца лвáцѫ. (1)

(1) Ред́ник де лáвдѫ е́сте âтр' âчéстѣ Ора́ціѣ Фла́к, ка́реле прѣки́не дескрíе карактúрíй копíилор â ка́ртѣ Поет. стíх. 158. шй нзра́квриле тúнерилор стíх. 166. Лѣкрвриле бзрбáцилор, стíх. 169. шй ѩкѫ пáтимиле шй плекáриле бзтрѫ́нилор.

§. 66. Â нѣ́мврилор âтре́цй дешсебúте нзра́врй.

Фíйнд кѫ темпера́ціа сѫ́нцелвй мвлт âжвтѫ ла нзра́врй (§. 51.); ѭр пре сѫ́нце стáрѣ ѣ҃рвлвй шй â че́рюлвй прѣмвлт скúмбѫ, нв ѣ҃ де мира́ре сѫ фíе темпераме́нтврилe дешсебúте â нѣ́мврилор âтре́цй, ка́ре оу҃нде сѫ âда́шгѫ ѩкѫцътвра шй ѡбичéюл, лéсне сѫ префáк â нзра́врй. (1)

(1) Де âйчѣ е́сте кѫ сѫ́нт дешсебúте нзра́квриле Íспанíо́лилор, Францézилор, Нéмцилор, Íталíáнилор, Éнглézилор, Скоцézилор, Ірландézилор; де âйчѣ âв дешсебúре ла тóт фéлюл де кїáцѫ Кїнézїй, Éвропíй, шй Âмерїка́нїй. Éсте кре́дник де лáвдѫ Берклéю ла âчéстѣ, пентрв кѫ прѣкúне âв лвáт сѣ́ма шй âв деслвшúт оу҃неле â Íко́ана сéфлетвлвй. (Ка́рте нвмúтѫ âшà)

§. 67. Éпїло́г âл пъ́рцїй 2.

Ѭр кáте стáв âфáрѫ де ѡ҃м, шй кáт âжвтѫ ла нзра́врй, âтр' ѣ҃лтѫ пáрте май фире́це бѡм âрѫтà.

ПАРТЕ 3.

Де дескеби́те Нзра́вврй шй Рзвтзцй але ѡаменилор.

§. 68. Конциné́ре.

Ми́нтѣ ѡмѣнѣ́скз де шй а́ре нѫ нѫмай ѧцелé-цере, чй шй войре (ſ. 15. 16.). шй войрѣ а́пѫрѫрѣ гонéце кѫнѫл, шй фѫце де рáѫ (ſ. 29.); дар ѧ́ск мѫлте фїйнд кѫнеле, шй ѡ́аменїй ѧкрзцишзнд оу́не ѡ́рй рéлеле ѧ лóк де кѫне, ка Іѫїѡ́н, пре нор, ѧ лóк де Жѫна, де а́йчѣ оу́рмѣ́зз нечеситéце ка шй нзра́вврй дескеби́те сз се на́скз.

§. 69. Чѣ сзнт Нзра́вврй?

Нзра́ввриле па́тимй сзнт ла но́й (ſ. 43.), шй ѧкліна́ціїй е́шите дин темпераме́нтврй (ſ. 47.), шй при ѡ́бичéю нечетáт, а́декз прин лѫкрзрй а́дескѫ́рй репети́те, ѧтзринджсз. (1)

(1) Шй оу́нде сз фáче а́чáста, нзра́квриле а́шáзз, ка кѣм а́лтз фи́ре, прекѣм дрéпт а́в зи́с Ора́ціе Ка́ртѣ 1. Е́пїст. 10. стїх 24. „Шй кéй гонй пре фи́ре кв фѣ́рка, пзнз кзнд ѧ́рзш сз ка ѧтóарче.

§. 70. Де кзте фéлюрй?

Ѧдоите дар сзнт нзра́ввриле; пентрѫ кз дѣ́ка войрѣ сз по́артз кзтрз кѫнѫл чéл а́девзра́т, нзра́ввриле вѫр фй а́ле кѫнѫлѫй (1); ѧ́р дѣ́ка спре чéл пзрѫт, але рáѫлѫй; дин ка́реле пре чéле дин тáю ле нѫми́м Кѫнзтáте; ѧ́р пре чéле а́л дóйлѣ, Рзвтáте.

(1) Дар

(1) Дар аїчѣ нзракърй бѣне нъ ацелѣєм дѣпѫ пзрѣѣ де ѫкще, адекѫ ѧ лок де нзракърй аплїкате ла регълиле бинелуй, чй філософїчѣще ѧ лок де ѧклинзрй але боирей чей сѫвършите прин адекзрата бънзтате.

§. 71. Де єсте ѧнзскътѫ бънзтатѣ.

Якъм дар фїинд кѫ боирѣ де мълте ѫрй слъжаще фантасией шй ѧклинзрилор челор реле шй патимилор (§. 29.); шй нзрăвъриле рзсăр дин ѧклинзриле боирей (§. 69.), ăрзтат єсте кѫ бънзтатѣ нъ єсте ѧнзскътѫ ла ѫм. Аїчѣ дар аплїкындъне ной ла дескрїерѣ фирей ѫмълуй нзрăвник, (моралїческ) нъмай де рзвтате вѫм черчетă.

§. 72. Чѣ є рзвтате?

Кънд рзвтатѣ єсте ѧклинаре ă боирей, пъртăндъсѫ кътрѫ бънъл пърът (§. 70.), шй ѧтзриндъсѫ къ ѫбичеюл дин тоате зилеле (§. 69.), пентрў ăчаста нъ сѫ поате ка ă сѫ нъ фіе де мълте фелурй; дар ѧсѫ ла тоцй деѫще ăстăзй сѫ цине, кѫ трей сфнт капетеле рзвтăцилор.

§. 73. Пентрў чѣ ѫаре трей сфнт капетеле рзвтăцилор.

Пентрў кѫ бънъл чел пърът, кътрѫ каре ăлънекѫ мынтѣ чѣ несъвършитѫ, не зъмбеще ноѫ сав сънт фїгъра челуй де чинсте, сав ăчелуй де плъчере, сав ăчелуй де требуинцѫ. (1)

(1) Де бънъл ăдекзрат чел моралїческ дрепт жъдекă Стоничій, кѫ єсте ăчелаш ѧпревнѫ шй де чинсте, шй де требуинцѫ, шй де плъчере. Вězй Кїкерон де кăкїинце Картѣ 2. Кап. 3. дар ѧез оунде сфнт деспърците ăрзтăриле, ăчєстора, шй

шѝ чѣл де требѹ́инцѣ, сав чѣл де плѣчѣ́ре фѣръ чѣл де чи́нете съ а̂ра́тѣ; сав чѣл де чи́нете дескрїи́т фїи́нд де а̂девъра́та плѣчѣ́ре шѝ фолосѝнцѣ, бѹ́нъл ба фѝ нѹ́май пръ́вт.

§. 74. Ка́ре сѫ́нт а̂че́стѣ?

Кѫ́нд дар ми́нтѣ съ по́артѣ кътръ чѣл че а̂шѫ́лѣ, динтре пръ́вителе бѹ́не, сѹ́пт фїгѹ́ра чѣлуѝ де чи́нсте, съ на́ше Трѹфїа; ѩр кѫ́нд кътръ чѣле а̂крѫка́те кѹ фїгѹ́ра чѣлуѝ де плѣкѹ́т, Плѣчѣ́ре; А̂по́ѝ кѫ́нд съ а̂шѫ́лѣ нѹ́май шѝ нѹ́май кѹ чѣл де требѹ́инцѣ, Ѣкомїа ѝзвора́ше. Шѝ а̂че́стѣ сѫ́нт чѣле трей ка́пете а̂ле рѫтъцилор (1), ка́реле, ка оѹ́н ӑлт Трїкефал Керве́р, тра́г пре ѡ̆ламенѝ а̂ ѩ̆д.

(1) А̂ ѱїѹ́т а̂че́стѣ шѝ Їѡа́н А̂по́столул. Е̂пїст. 1. Кап. 2. 16.

§. 75. Че, шѝ а̂ кѫ́те фе́люрѝ е̂ Трѹфїа (А̂мбїцїа)?

Трѹфїа е̂́сте рѫтъ́те, ка́рѣ пре то́ате ле а̂дѹ́че кътръ чи́нсте шѝ ковѫршѝре. Шѝ фїи́нд къ оѹ́нїѝ пофте́ск съ ковѫршѫ́ск пре ӑлцїѝ а̂ чѣле де нимѝ́к вре́дниче шѝ нефолосито́аре; ѩр ӑлцїѝ, а̂ фа́птеле чѣле оѹ́рѫте; шѝ ӑлцїѝ, ла да́рѹриле трѹпѹлуѝ, сав а̂ле сѹфлетѹлуѝ; де а̂и́чѣ Ювѝ́рѣ де чи́нсте сав Трѹфїа съ по́ате кема́ оѹ́на про́астъ; ѩр ӑлта добиточе́скъ шѝ нерѹшина́тъ; ѩр ӑлта, де бѹ́нъкѹвїи́нцѣ: шѝ а̂ча́ста де́ка стѫ́ а̂трѹ а̂крединца́рѣ а̂целепчюне́ѝ, би́не съ нѹ́мѣще А̂нлїче́скъ; ѩр де́ка а̂трѹ а̂ а̂вцатѹ́рей шѝ а̂ педепси́рей, педепси́тъ; ѩр де́ка а̂трѹ а̂ войничїе́ѝ, ѡ̂стъшаскъ; ѩр де́ка пе оѹ́рмъ, а̂трѹ а̂ бѹнъта́цїѝ шѝ а̂ сфѫцѣнїе́ѝ, фарїсаїче́скъ де оѹ́нїѝ потрибѝ́т съ нѹ́мѣще. (1)

(1) Сѫ́нт

(1) Сжнт оўнїй, карїй пентрв фрмотéце сз плáк пе сúнешй, (пентрв кз ла чéй фрмóшй Éсте фрм фáлник, шй ла фрмотéце сўрмéзк мжндрía); ăр пре ăлцїй богцúа, шй пре ăлцїй ăпóй войничúа ăй оўмфлз; шй фїйнд кз ăчéстк де сúне сжнт ăдїáфоре шй нв ăквнztцéск пре ѡм, сз ăдвк ла ѿбúрк де чúнсте чк прóлтз.

§. 76. Характúрй дешбце ăй ѿбитóрилор де чúнсте, сав трвфáшилор.

Ăквм дар фїйнд кз ѿбúрк де чúнсте пре тóате ле ăдвче ла чúнсте шй ла ковжршúре (§. 75.); оўрмéзк 1. кз ѿбитóрїй де чúнсте (трвфáшїй), сз нв свфере лéсне, сав пре чéй ăсéменк, сав мзкáр пре чéй май квнй; 2. сз гонéскз богцúа, ка оўн ѻргáн ăл пвтéрїй лор; 3. сз фíе стреúнй ла плзчéрй шй десфрънзрй, пънз кáнд вор слвжй ла ăклинзрile лор.

§. 77. Ла чéле Дмнезеéщй.

Дintр' ăчáстз ăчепътврз оўрмéзк 4. кз трвфáшїй ла чéле де релúгїе сз фíе ѿбитóрй фїерквúнци пзрéрилор шй ăквзцътврилор сáле, шй пентрв ăчáста сз се ăплантéзе сав ă Ăлеúсв, сав ă Врéс, сав ă Ўпокрїсíе прквзвтз. (1)

(1) Ла Ăлеíе трвфáшвл фирéще Éсте май порнúт, ăр ăпзрзтóрю де Врéс Éсте, прекзжнд лáвда оўрмáшилор, шй нв тзгздвéще ă лва ăтвпрзшй фїгвра чинстúрей де Дмнезéв, де кáте ѿрй ăчáста сз сокотéще фолоситóаре лвшй. Парáдигмз ăчéствй лвкрв крéдникз де поменúре Éсте ălвй П. Корнúлїе Скїпїѡн ла Лїкїе Картк 26. Кап. 19.

§. 78. Да чѣле къторъ ѫлцїй.

Шй де ѫколѡ оурмѣзъ шй ѫл 5. Къ трѣфѫшїй нѣ ѡѣеск пре ѫлцїй, фъръ нѣмай ѧ кѫт ѧй сокотѣск къ ле бър фй лѫрѣшй требѣинчѫшй; пентрѣ кѫре шй 6. Къ ѫплїкъ прїетенїиле ла чѣл че ле ѣсте лѫрѣшй де требѣинцъ; 7. Пре чѣй май мѫрй ѧй чинстѣск, дѣка ѧй крѣд боиндѣле кине; ѩр пре чѣй че ле гѫндѣск рѫѣ ѧй врѫжмѫшѣск; ѩр пре чѣй ѫсѣмент лѫрѣшй съ силѣск съй съпѣе; пре чей май мічй ѫпой, саѣ кѣ стѫпънірѣ шй кѣ фрика, саѣ кѣ сила шй кѣ крѣзімѣ съ гръѣск съй цїе ѧ чѣл че лисъ кѫде, прекѣм ѣй сокотѣск.

§. 79. Да чѣле къторъ сине.

Прсте кѫре фїїнд къ пре тоате ла ковършире ле ѫдѣк (75), ѫрътѫт ѣсте, 8. Къ ѣй сѫнт ѡкитори де ѡстенѣлъ шй бърбацй, шй 9. Къ съ стрѫдѣск май бъртос ла чѣле че съ кѣбин спре скопосѣл лър, 10. Кѫре ѫтѫт май норочит ле лѣкрѣзъ; кѫт дѣпъ май ѫскѣцітъ жѣдекѫтъ май де мѣлте ѡрй ѧтрѣк пре ѫлцїй.

§. 80. Да чѣле къторъ бине.

ѧ чѣ дѣпъ оурмъ диптр' ѫчѣлшй ѫзїѡмъ дин сине йзвораще, 11. Къ трѣфѫшїй, кѫт трѣеск нечетѫт съ цин де чѣ ѣ бине, шй 12. Мъртѣрисеще ѫчѫста чинстимѣ ѧ кѣбинте, ѧ фїгѣръ, ѧ оѵмлет, ѧ ѣрътъмінте; шй 13. съ скѣмпѣск май мѣлт де кѣбинте, де кѫт де кѫнй (§. 76. 2.)

§. 81.

§. 81. Че, шй ↑ кѫте фелюрй ѣсте Плъчерѣ.

Ѫр Плъчерѣ ѣсте рѫтате, карѣ стѫ ↑ пофтирѣ немъсърате ѫчелор де плъкът (§. 74.); ѫкъм дар фїйнд къ оунїй сокотеск лъкръ май де плъкът чел че гъдилъ гъстъл; ѫр ѫлцїй, чел че порнеще май мълт пофта спре десфрънаре ла Венере (кървїе); ѫр ѫлцїй, чел че дъпъ ведере веселеще съфлетъл; диптр' ѫчаста плъчерѣ съ зїче къ ѣсте сау Вакхїчѣскъ, сау Ѧфродїсїачѣскъ, сау Прїетенѣскъ. (1)

(1) Де ѫчест фелю ѣсте кърїозїтатѣ, фїйнд плъчере, каре стѫ ↑ кънофинца ↑ мълтор лъкърърй де плъкът май кърто́с, де кът де требуинцъ; ѫр пре характирул ѫчещїй рѫтъцїй прѣбине лаз ↑ Демнат Плътърх ↑ Кък. де кърїозїтате Том. 2. фоаѧ 6.

§. 82. Характирй деѫбще ѫй юбиторилор де плъчерй.

Диптр' ѫчастъ хотърърере ѣсте ърътат, 1. Къ юбиторїй де плъчерй прѣмълт съ пѫск къ ѫчелѣ че веселѣск симцирале сау фантасїа. 2. Къ ѣй ѫ нелеснире, сау къртѣск ла тоатъ ѿстенѣла, дърерѣ, примеждїа, шй ла ѿрй че ѫлт че нъ сар прѣпърѣ де плъкът; 3. Къ канїй нъ ле сънт пентръ ѫлт чева пофтицй, де кът ↑ кът лѣр фй Органе але плъчерїй; пентръ каре 4. Къ ѣй сънт порнице май мълт ла кървїе, сау ла лъзърїе де кът ла лъкомїе; де чинсте нїчй прѣпофтиторй, нїчй прѣдестойнїчй сънт. (1)

(1) Де ѫйнѣ кедем къ ѿдре каре ѿкърмънторй прѣюбиторй де плъчерй съ лъсъ де ѿкърмъире, ка ѫша съ се ѫпліне ла плъчерй май бине, слобод шй ↑пъче. Готтфр. коркирѣ лъй

Олеа-

Ѡлеарїе. Де кѫрмвитóрюл че сав липсúт пре сúне де кѫрмвúре. §. 7.

§. 83. Да чéле кътрѫ Дúмнезéв.

Нѫ майпѫцúи де âúчѣ бей âдѫнà 6. Кѫ ла чинстúрѣ де Дúмнезéв éй сѫнт тéпїдй (нúчй рéчй, нúчй кáлзй); шй 7. Кѫ сѫнт май порнúцй спре скептїчїсмѫ, 8. Нúчй де слѫжка лúй Дúмнезéв прѣкмѫлт âгрижáнд, фърѫ нѫмай кáт весéлеще симцúрѣ шй фантасíа. (1)

(1) Нѫ é дар âнекóе â квнóаще кѫ Нѣмвриле дела рѫзврúт, фїйнд фóарте юбитóаре де плъчéрй, сѫвършúск чéле сфйцúте кѫ âтжта гътúре де слѫжбе; ѫар слѫжúрѣ Нѣмврилор деспре âмїáзѫ нóаптеа é мѫлт май сéмплїче, âчéлора âдекѫ, карїй шй пзнѫ âкúм âѫ семплїчитáте шй кїáцѫ цързнéскѫ.

§. 84. Да чéле кътрѫ ѫлцїй.

Динтр' âчáста бей âдѫче 9. Кѫ éй сѫнт гáта â юбй пре ѫлцїй, нестатóрничй ѫсѫ сѫнт, пентрѫ кáре 10. Оѫ вáгѫ спре юбúрй шй ѿвръзничéще, шй лéсне пре âчéстѣ ле стрúкѫ, 11. Шй кътрѫ чéй май мáрй съ пóартѫ, ка нúще слѫцй, ѫар кътрѫ чéй âсéменѣ сѫнт лесничóшй шй нестатóрничй, ѫар кътрѫ чéй май мúчй кѫ скоборáре.

§. 85. Да чéле кътрѫ сúне.

Нúчй нѫ трéбе съ не ѫдоúм 12. кѫ éй тóатѫ ѿстенѣла, кáрѣ нѫ ѫпѫще симцúриле дѫпѫ плъчéре, ѿ оѫрúск прѣкмѫлт, шй де âúчѣ 13. Кѫ éй кáскѫ гѫра добиточéще ла чéле че весéлеск, сав симцúри-

цúриле, сав фантасíа, ân̂трв кáреле шй âтáта май мвлт споréск де мвлте ѡрй, кáт май мвлтъ цéнїе (йстецúме) âв.

§. 86. Да чéле кътрь бвнакввїинцъ.

Ân̂ чѣ двпъ оўрмъ де âйчѣ йзвораúе 14. Къ ѡбиторїй де плъчéрй съ фíе скимбъчóшй ла тóт фéлюл де вїáцъ; шй 15. Пвцúн ѡáре че доритóрй де чинстúме; 16. Съ ân̂требвинцéзе âрзкзмúнтѣ, оўмблетвл, фїгвра сав пвцéце, сав ленешáце; шй май бъртóс 17. Бй съ фíе порнúцй спре лимбвцíе (1), минчюнй, пърчюнй, жврмáнтврй.

(1) Âчáста ѣ деwтебйтъ рзwтáте â ѡбитóрилwр де плъчéрй, шй нвмай де кáт бътáнд ân̂ ѡкїй чéлwр че съ ân̂тáмплъ; характúрїй âчéцїа сúнт ла Ѳеwфрáст Йаїк. Харак. Кап. 4. шй Плвтáрх де лимбвцíе Том. 2.

§. 87. Чѣ, шй де кáте фéлюрй ѣсте лъкомíа?

Лъкомíа ѣсте рзwтáте, кáрѣ стъ ân̂ пóфта чѣ нелъчетáтъ шй несътврáтъ âчéлwр требвинчóасе (74); пър требвинчóс ѣсте лáкомилwр тóт че съ скúмбъ шй де мвлт прéц; дар де шй тóт че съ скúмбъ ѣсте ѳмéт âл лъкомíей: дар ân̂ъ май бúне плáче лакомвлвй ѡ доканди́ре де скéле стрълвчúте, сав де мошíй шй де âвéре, де кáт де бáнй. Пентрв кáре нв фъръ кввїинцъ лъкомíа съ деспáрте ân̂ стрълвчитоáре, ân̂ църчнéскъ, шй ân̂ негоцъторéскъ. (1)

(1) Шй спре чѣ стрълвчитóаре сúнт порнúцй чéй сúнцерóшй; пър спре чѣ негоцъторéскъ, чéй холерїкóшй; пър спре чѣ църчнéскъ, чéй меланхолїкóшй.

§. 88. Характи́рй деѡ́бще а͡й лáкомилѡр.

Де а͡йчѣ бедéм къ е́͡й Сѫ́нт 1. скѹ́мпй, ши́ май лéсне а͡й пѹ́тѣ съ скóцй мъчю́ка дин мѫ́на лѹ́й Бркóле, де кѫ́т бáнй дин мѫ́на лѡр (1); 2. некъзътóрй де сѫ́мъ де плъчéрй пре кáре цiѹ́ къ кѹ бáнй съ доканде́ск; 3. а͡ чѣ дѹпъ оу́рмъ слáвъ пофтéск нѹ пентрѹ мърúмѣ е́͡й, чѝ пентрѹ къщи́гѹл че съ а͡флъ а͡трѫ́нса.

(1) А͡чáстъ сѫмпéте кѫ́нд а͡жѫ́нце а͡ трéпта чѣ май а͡ нáлтъ трéче а͡ некърцéнїе, пре характи́рел кáрїа а͡ Е͡вкалѷ́п пръ́бине лáв тупърúт Флáвт а͡ Ѧулвадрía.

§. 89. Да чéле къ́трѣ Дм̑незéѹ.

Я͡кѹ́м дар лáкомѹл фїи́нд къ съ кѹ́кѹръ де доканди́рѣ чéлѡр требѹинчóасе (§. 87.), лéсне а͡й пѹ́тѣ да кѹбѫ́нт 4. Я͡дебъра́т, къ чинстéще пре Дм̑незéѹ нѹ пентрѹ а͡лт сфършúт, чѝ ка съл а͡требѹинцéзе а͡жѹтóрю спре а͡мѹлци́рѣ къщи́гѹлѹй; шѝ де а͡йчѣ 5. А͡шй пѹ́не тóатъ релігїа а͡слѫжи́рѣ чѣ де а͡фáръ; пентрѹ кáре шѝ 6. Е͡сте прѣмѹлт а͡клїна́т ла сѹперстіцїе (кредúнцъ некѹвїѡ́асъ) (1)

(1) Дзпъ кѹм Я͡деíсмел стъ а͡трѫ оу́рмѡасе тъгъдзи́рѣ а͡лей Дм̑незéѹ, а͡шà Сѫперстіцїа, а͡трѫ чѣ разкрътúтъ а͡целéщере а͡ Дм̑незéйрей, шѝ а͡ фрúка чѣ де рóб. Шѝ фїи́нд къ характи́рїй Сѫперстіцїéй сѫ́нт оу́рмѡ́шй, прекѹ́м кръзúмѣ а͡сѫпра чéлѡр де а͡лтъ релігїе, слъжи́рѣ де їдолй, упокрїїа, нар пѣтѣ фй неарътáт, пентрѫ че а͡ѫ фóст оу́нїй, кáрора Сѫперстіцїа ли сав пърѣт май рѣ де кѫ́т Я͡деїа. Вézй Плътáрх де Сѫперстіцїе, шѝ Лог. лей Баíл де Комит. шѝ чéрей къ́трѣ Епархїóцй.

§. 90. Ла чéле кътрѫ ăлцiй.

Де âичѣ нимíк май пѫцúн âрѫтáт 7. Кѫ лáкомiй сѫнт ѯавúстничй, 8. Нелесничóшй; 9. Шй оўрѫторй де ѿамений, 10. Шй кáрiй нѫ цiѫ нúчй прiетешѫгѫл сѫ чинстéскѫ, нúчй прiетений сѫ се фáкѫ, 11. Шй пентрѫ фрúкѫ, шй чѣ дѣпѫрѫрѣ ѯнѫáлѫ, кѫ кáрѣ сѫ пóартѫ, де тóцй сѫ сѫпѫрѫ, âфáрѫ де âчéïѫ, пре кáрiй сокотéск лѫрѫшй ѧдаторáцй: шй ѧ чѣ дѫпѫ оўрмѫ 12. фiйнд кѫ ѧсѫш Єй сѫнт недрéпцй, 13. Шй гѫлчевитóрй сѫнт, шй 14. Некѫтóрй де сѣмѫ де кѫвiйнцеле тѫтѫрѫр ѿаменилѫр, 15. Пре чéй май мáрй ѧй писмѫéск, пре чéй âсéменѣ лѫр ѧй ѯавистѫéск, пре чéй май мúчй кѫ недрептáтѣ шй кѫ крѫѯúмѣ ѧй ѧстреинѣѯѫ дела сúне десăвăршúт. (1)

(1) Прѣбúне ăре Ѳеофрáст Характ. Кап. 11. Нѫ пóатé лѫсà нúчй смокúне сѫ мънѫнче дин грăдúна сà, нúчи â мéрце чинекà прин цáрина сà, нúчй сѫ âдéне кре ѿ маслúнѯ, сав фиников дин чéле кѫзóте жóс. Ѧсемнéѯѫ шй âчéлѣ âле лăй Плътáрх: „Нѫ трéбе сѫ чéрем, нúчй бóркѫ дела мóрт, нúчй крéвн дар дела скѫмп.

§. 91. Ла чéле кътрѫ сúнешй.

Ятáта де пáрте сѫнт Єй â вой бúнеле ăлтѫра, ѧ кăт шй â 16. Оѯ лѫптѯ шй ѧпротúва фúрiй лѫрѫшй, 17. Шй кѫ ѿстенéле ковăршитóаре сѫгрѫмѯ пре сúнешй, 18. Шй нимúк ăлт нав ѧ мúнте, фѯрѯ нѫмай кăте âжѫтѯ спре âшй сăвăршй трéбиле сáле, спре сăвăршúрѣ кăрѫра âжѫнце Цинéрѣмúнте, кѫ кáрѣ лáкомiй мѫлт ѧтрéк, прекѫм сав ѯúс.

§. 92.

§. 92. Ла чѣле къторъ бунакоувїинцъ.

Л чѣ доуъ оурмъ ажоунг съ се факъ пре сине прекоурѫчошй, 19. Пентроу вїаца лор чѣ липситоръ де тоатъ мулцъмирѣ шй драгостѣ синелуй. 20. Тъчерѣ фъръ време, 21. Воркирѣ де чѣле де нимик вредниче. 22. Оумелетоул фъръ рѫдоуалъ, 23. Л-ръкъминтѣ че ноу ли съ коуине (1), 24. шй Фїгоура пъ оурмъ дестойникъ съ ъратѣ ноумай де кът шй чѣрта софлетоулуй шй пофта канилор.

(1) Прѣбѣне характирїстїче ъа зисе шй де ъчаста Ѳеофраст.

§. 93. Дин рѫвтъцилѣ чѣле зисе карѣ ѣ чѣ май рѣ.

Яша дар юкирѣ де чинсте, Плъчерѣ, шй Лъкомїа оурмѣзъ рѫвтъцилор, дин кареле ничй оуна ноу ѣ май коунъ де кът чѣле лалте; дар Лъкомїа ѣсте чѣ май оурѫчоасъ шй май грозавъ де кът тоате; пентроу каре шй характироул Лакомилор нимик ноу съ потривеше ла соцїетатѣ ѫменѣскъ. (1)

(1) Де оунде фремоасъ ѣсте Аристотелїчѣска ъчѣм повестире де чей ѫпт тълхарй, карїй чертѫндеа пентро прада 1. нѣмърул ъа сказът л патро, ъпой л дой, шй л чѣ доуъ оурмъ л оунул. Дечй дин ъчаста повестире ъдѣнъ, къ ла ѫменїй карїй трѣск къ боирѣ де ъ лъкомй, нимик нъ ѣсте ничй хотърът, ничй кекїоѣ.

§. 94. Причинъ Лчепътоаре ъ рѫвтъцилор.

Причина тоутуроур рѫвтъцилор трѣкуе съ ѫ черкъм сау лтро Лчъшй минтѣ, сау лтро чѣ лтро тоцй Лнъскоутъ рѣ юкире де сине, ъдекъ чѣ немъ-

сурă-

свра́тъ драгосте дѣ сине; дар ѫсъ нимéнѣ нар пвтѣ съ тъгъдвáскъ къ мúнтѣ съ хотъра́ще дѣ темпераментврúле трвпéщй спре âчáста, сав спре âчéа рѫтáте ценерáлъ (§. 56.).

§. 95. Дѣ оунде âместекáрѣ рѫтъцилор.

Дин кáре âчéлѣ оурмѣзъ 1. фїúнд къ нв съ áфлъ ѫфїешкáре ѿм дешевúй фїешкáре темпераментъ, чй кв деосебúре âместекáте (§. 62); пентрв âчáста шй тоáте рѫтъцúле âчéлѣ двпъ дешебúте трéпте съ пóт вéдѣ ѫтóцй ѿаменїй; 2. Шй къ ѫсвшй âчáстъ âместекáре ѿпрéще, ка май пвцúн съ се âráте характúрїй âчéлор рѫтъцúй; 3. Кáр дéка âр фй âместекáте двпъ ѿ трѣптъ ѫтóкма, лéсне сврт кúпвл евнътéцїй âр ѫшлà пре чéй нерѣвцáцй. (1).

(1) Кв âдекерáт âшà юбúрѣ де чúнсте âместекáтъ кв пазчéрѣ де мвлте ѿрй съ ѫкрáкъ кв фїгвра евнътúцїй, шй âтвнчѣ юбúрѣ де чúнсте âдвче пре пазчére ла кѣмпътáре, кáр пазчéрѣ пре юбúрѣ де чúнсте.

§. 96. Йдóилѣ прúчинй âле рѫтъцилор.

Шй спре âчéсте рѫтъцúй лéсне рапéск пре ѿм, ѿ рѣ крéщере, оун ѻбичéю, âдвнáрѣ кв âлцй рáй; шй ѫкъ шй фéлюрй де чиркостáнцїй. (дешевúте ѫтѫмплáрй).

§. 97. Ѫче кúп шй фéлюрй де стврй нáск фéлюрй де рѫтъцúй.

Дар фїúнд къ ѫ фíешкáре стáре съ âráтъ ѿаре кáре евне първте, шй âчéст фéлю дѣ âрътáре дешкéптъ пáтимиле (§. 32.), шй пáтимиле дѣ мвлте ѿрй ѫплúните, шй кв ѻбичéюл дѣ мвлтъ врéме

ме ѧтъринджсѫ, трѣк ѧ нъраѣвърй (ſ. 95.) лѣсне съ вър деслъшѝ фѣлюриле де нъраѣвърй ѣле ѧпъра-цилор, съпъшилор, нокилилор, норо́джлъй, богацилор, съра́чилор, прѣщилор, педеѱицилор, ѡстаѣшилор, негоцѧторилор, зидарилор, плъгарилор.

§. 98. Де ѣ́сте ферича́ре ѧтръ чѣй рѫ́й.

Шѝ фїѝнд къ лъкръл фїлософіей моралѣ ѣ́сте съ ѣджкъ пре ѡ̃м ла ѣдевъра́та ферича́ре, шѝ ѣча́ста стѣ ѧтръ довѧнди́рѣ вънълъй чѣлъй ѧна́лт (ſ. 2.), пентръ ѣча́ста ѣрѧта́т ѣ́сте, къ чѣй къприншѝ де рѫѧтѫцѝй, шѝ къ гъра къскатъ ла вънеле пърътѣ (ſ. 70.), ѣчѣцїѧ шѝ де съ вър сокотѝ пре сѝне ферича́цѝй, ѧтръ ѣдева́р сѫнт прѣ тикълшѝй.

§. 99. Лъкра́рѝ ѣле рѫѧтѫцилор ла кѫ́ѣт.

Шѝ ѧтѫю, фїѝнд къ ѡбитоа́рїѝ де чи́нсте грижѫск маѝ мълт де ла́ъделе партїкола́ре, де ка́т де ѣдева́р (ſ. 77.); ѩр ла́комїѝ, де съперстѫцїе (ſ. 89.); шѝ ѡбитоа́рїѝ де плъчѣрѝ фїѝнд ѣдевъра́т плека́цѝй спре скѣптїкъ (73.); ѧче рѣ ста́ре съ ѣ́флъ шѝ ми́нтѣ шѝ фантасїа ѣчѣлор да́цѝй ла рѫѧтѫцѝй, фїешка́ре лѣсне ва шѝ (1).

(1) Де ѣ́йнѣ ѡбѝрѣ де чи́нсте шѝ плъчѣрѣ лѣсне ѣджк пре ѡ̃м ла десментичїе шѝ ла маніе, (небъніе) ѩр лъкомїа, ла ѣнавсїасмѧ шѝ ла фрика нълъчѝрилор шѝ ла ѧгрижѝрѣ чѣ маѝ небъкїѡѫсѫ ла Магїе (фърмекаторїе).

§. 100. Ла конклю́цѫ.

Ѧпо́ѝ конклю́ѝнца фїѝнд Сълогїсмъ пентръ фа́птеле партїкола́ре ѣле фїешкърѫ (ſ. 18.); шѝ

фї-

фїинд къ чей дъвлъиций къ рътъцире, цїк апъръкъ фаптеле лър дпротивниче леций шй къбънтълъй, чине нъ беде къ къте вичеале концїйнцей съ некъжъск де къте ърй минтъ лър съ дтоарче дпрежърлъ съ; шй че ферицире ар фи, кънд ной сингърй ъсъндим пре дшине?

§. 101. Ла Войре.

Шй прсте ачестъ, фїинд къ минтъ пофтице къвълъ, шй пофтирък немърцитоарей минцй нъ поате съ нъ фие немърцинитъ (§. 13.), чине ар стинце сетъ ачеа къ лъкървиле челе трекътоаре, ъдекъ къ когъциа, слава, шй къ гъдилириле симцирилър? Шй нъ къмва ай пътъ зиче ферициций пре ачеїа, акъръра пофтире съ ничй ъдатъ нъ съ сатъръ (1), съ съ сфършаце днепофтире шй неплъчере.

(1) Я фи ферицит ѣсте ъдобжндй къвъл; дар ъдобжндй къвъл ѣсте а съ оумплъ де джнсъл: ъша дар ачеїа карій апърърък пофтеск, шй ничй ъдатъ сътърждъеск, нъ сар пътъ нъмй ферицийй май мълт де кът Тантал, пре кънд ничиле мънчй але кърва ле плъсмъ поецій къ стъ дтр' ъ некърматъ фоаме шй сете дмижлокъл десфътърій.

§. 102. Ла Патимй.

Шй фїинд къ ла чей рй некърмат съ ърате къвнеле челе първте (§. 70.), шй дин ърътърк къвълъй ѣс патимиле (§. 32.): пентръ ачаста пре минтъ ъбитърюлъй де чинсте апърърък ъ ва пъртъ оурциа (§. 58.); дар пре а ъбитърюлъй де плъчерй, нъдеждъ, фрика, (§. 59,) амъръл, оурячюнъ, зилотупіа; дар пре а лакомълъй, завїстїа

стїа (ſ. 60.) фрика, десндаждуирѣ. Якум ътр' ачесте балурй че линище ар пътѣ фи? сау че феричире?

§. 103. Да Трупъ.

Ши фїинд требуинца а черчета ши де трупъ (ſ. 15.), ведем адевърат къ дин рзътъцй ес прѣ мълте коале, дурерй тямпирй але симцирилор ши але мишкърилор; ши чине ну ще къ ши лъш моартѣ съ грабеще ла чей рзътъцици (1)?

(1) Съ чере айнѣ де Макровїй (де чей къ вїаца адевънгатъ) дела Авкїан, ши пентрв че ѡаре патрїархїй ав ажуне ла атъта батрънеце, ѧ креме че вїаца челор май ноуй двпъ дъншїй нзскуцй нелчетат съ ѧпвцинѣзъ? ши пентрв че ши пре марциниле Пордавей (мїезул нопцїй) ши пзла църь май лунгъ креме трзескъ, сав мъкар докъндеск ѡаменїй май ътрѣгъ сзнтате, де кът прин четъцй. Вези Ѡомасїе Ворбирѣ де дрептул ла спицрїиле четъцилор. (ſ. 25.)

§. 104. Да Неферичирй.

Дар каре неферичирй ну йзборъск дин рзътъцй? Ши пентрв Дмнезеу! де оунде бине нумеле рзу, трѣчерѣ ку беделѣ, темница, казнирѣ, сърчїа, даторїиле, врѣмъшїиле, фърь нумай дин рзътъцй?

§. 105. Чей рзътъцици сунт луцици де тоате мънгъерѣ.

Апъ че минтѣ челор рзътъцици есте прѣ мълт ѳфрикошатъ де тоате ачеле зисе (ſ. 32.), ачеа ѳкъ ши май рзу ѳй ѳтристѣзъ, къ вѣд пре сине луцици де тоатъ адевърата мънгъере,

къ

кѫ стáв кѫ гѫра кѫскáтѫ ла âле лúрѫшй ѧрѫштѫцúрй; пентрѫ кѫ нúчй концїúца нѫй мáнгѫе (§. 100.), нúчй немѫрúрѣ мúнцїй; пентрѫ кѫ âчáста цїúнд кѫ âпѫрѫрѣ рѫмáне (§. 13.) нѫ поáте сѫ нѫ сѫ сѫгрѫме шй ѧвечíе де рѫштѫциле сáле, дар нúчй прóнїа лѫй Дмнезéѫ, пре кáрѣ сав кѫ нѫ éсте крéд, сав, фїúнд кѫй жѫдекѫ концїúница; пѫцúн фолоситоáре лúрѫшй ѿ вѫд (1).

(1) Ла âчáста éсте де лáвдѫ прѣ мáлт глумéцэл кѫ. кѫнт âл 'лѫй Плѫтáрх, кѫ двпре Епíкѫр нúчй âтрэй éсте плкѫт. том. 2.

§. 106. Кѫм сѫ ăфлѫ ла Моáрте.

Чéй пирони́цй ѧкѫ ла рѫштѫциле лѫр, пре âчéстѣ де мѫлте ѿрй пѫцúн ле черчетѣѫ, ка нúчй нѫ прїимéск лéсне â сѫ ѧдѫплекà кѫ сѫнт âша тикѫлóшй; дар ѧсѫ кáнд сѫ âпрóпїе моáртѣ, шй де âчéлѣ, пре кáре прѣ мѫлт прецѫà ѧвечíе деспѫрцúндѫй, âтѫнчѣ ѧчéп нѫ â крéде âчáста, чи â ѿ симцì. (1)

(1) Пентрѫ кѫ мúнтѣ фїúнд шй нестрикѫчóѫ шй немѫритóаре, пентрѫ âчáста рѫмáне фїúнцѫ ѧцелегштоáре, шй цїúндѫшй причéпериле сáле (§. 13.); че дар âр пѫтѣ фй ла дмнеа май тикѫлóс, де кѫт â фй деспѫрцúтѫ де кѫнеле пѫрѫте, шй нúчй пре чúне â юбì âкѫнд, де кѫт пре Дмнезéѫ? пре кáреле ѧсѫ нúчй âл юбì поáте, нúчй â сѫ юбì де дмнеѫ. Шй оўнде нимúк нѫ éсте пре каре âм пѫтѣ юбì, âколю нѫ é пѫтúнцѫ нúчй â нздѫждѫй чека; шй оўнде лиўéше нздéждѣ, сѫ ăфлѫ десндждждúрѣ; âтр' âчáста дар мѫрúнд чéл ѧрѫштѫцúт, шй пре десндждждúре шй пре кéчника âтристáре прекéде стѫндй âлѫпрѫ, шй ѧ фáптѫ ле сúмте, де май áре ѿаре кáре пѫцúнѫ симцúре де стáрѣ сà.

ПАР-

ПÁРТЄ 4.

Де сéмниле шѝ хáрактѝрїй нзрáвѹрилѡр, шѝ âле пáтимилѡр.

§. 107. Сéмниле пáтимилѡр шѝ âле нзрáвѹрилѡр.

Ѩлте сéмне сѫнт âле пáтимилѡр, шѝ ѫлтеле âле нзрáвѹрилѡр, шѝ âле ѧклїнзрилѡр; пентрѹ кз âчéлє де ѡдáтз кѹ пáтима сз трéк, дар ѧсз нѹ лéсне сз âскѹнд; ѩр âчéстє некѹрмáт сз ѩвéск, шѝ нѹ лéсне сз скúмбз (1), дар ѧсз лéсне сз âскѹнд.

(1) Дѧпз кѧкїúнцз дар Мúдїа прихзнéше, ла Єѵрїпíд. ѧ Мид. Стíх. 516.

Сѻ Зéкс, пентрѧ че ѫѧрѧлѧй, кáре âр фѝ некѧрáт,
Сéмне ѡаменилѡр âрзтáте âй дáт,
Ѩр ѧзрбáцилѡр кѧй трéкѧе пре чél рáѧ â кѧноáше,
Нúчй оѵ̑н характер ѧтрѧп â сз ѧ нáше?

§. 108. Че фéл сѫнт сéмниле пáтимилѡр.

Сéмниле пáтимилѡр ѧчепзтоáре прє мѹлт ѧ ѡкúй кáд, шѝ сз âрáтз дѹпз фáцз, фїгѹрз, мúнте, шѝ кїáр дѹпз фáпте (1).

(1) Пентрѧ кз пáтимиле фїúнд кз мúшкз сѫнцеле шѝ спїртѹриле кїецїй (§. 32.), нѧ пот сз нѧ скúмбе шѝ фáца шѝ фїгѹра; шѝ фїúнд кз пáтимиле тѧркѧрз шѝ мúнтє шѝ фантасíа (§. 35.), причинѧéск шѝ ѡприре сѧѧ ѧтоáрчере âфáрз де ржндѧлз, шѝ ѧтр' âчéстє Єле негрешúт сз прúнд.

§. 109. Сéмниле Ѧмóрѧлѧй, сѧѧ Дрáгостїй.

Ѧша сéмниле Ѧмóрѧлѧй сѫнт, рѹшáла, мишкáрє май тáре â спїртѹрилѡр кїецїй, ѡкїй âрзтáт

вестинд пофта, шй кътрѫ оўн ôўет пиронициў, сѫспинѫрй дéсе, ворбе оўрѫ́те, жѫдекѫцй прѣ некѫвїѫ́се де персоáна чѣ ѭбйтѫ, прихънúрй âсѫпра недрептѫцилор âпѫрѫрѣ âле норóкѫлѫй, ѡ рѫшúне, саѫ сфїáлѫ сѫперстїцїѫ́ся де персоáна чѣ ѭбйтѫ, скрисóрй врéдниче де рѫ́с, дѫпѫ âчéстѣ кънѫéлй, лáкрѫмй, оўрцїй, ѭрѫш âпъкáре (1).

(1) Пре характúрїй чéй май дѫпѫ оўрмѫ прѣ бúне ѭя дескрúе Терéнтїе Êунх. Драм. 1. Скин. 1. Стíх. 24.

Âчéсте рѫштѫцй тоáте сѫнт ѧ âмóр,

Оўнде сѫнт ôкѫрй, бѫнéй, шй оўнде врѫжмѫшúй, шй оўнде сферúрй,

Шй оўнде чéртѫрй, шй оўнде ѭрѫшй пáче Сумбоáле âчéстѣ де ôмóр.

§. 110. Âле Оўрѫчюнїй.

Оўрѫчю́нѣ сѫ причéпе дѫпѫ âгѫлбинúре, ѡкїй âторкѫ́ндусѫ де кътрѫ ôўет; дѫпѫ тѫчére де кѫте ѡ́рй грѫéще чинеба бúне, соцéтѫл че сѫ оўráще; шй дѫпѫ грѫúре, де кѫте ѡ́рй âчéста сѫ ворбéще де рѫ́ѕ; жѫдекѫцй дешáрте, фѫ́гѫ де ворбúрй, негрижúре де бúне, бънѫúрй, оўрцїй шй чéртѫрй некѫрмáте.

§. 111. Âле бѫкѫрїéй шй âтрїстѫрїй.

Ѭр пре бѫкѫрíе ѡ вестéще рѫ́сѫл, сѫлтáрѣ, петрéчере де бѫнѫ бóе кѫтáтѫ, повестúрѣ феричúрїй сáле, фѫгѫдéлй лѫминоáсе, дѫрничía (1); шй пре âтристáре, âгѫлбинúрѣ, ѡ́кй посоморѫцй, лáкрѫмй, кáпѫл резимáт пѫ брáц, сингѫримѣ, фѫ́гѫ де мангѫ́ниае прїетїнéщй шй де тоáтѫ плъчéрѣ, âпóй прихънúрѣ де сúне неконтенúтѫ ô âрáтѫ (2).

(1)

(1) Пре характи́рїй веселїéй прѣ кврáт ѩ̀в де скри́ѣ Терéн. ѧ̀херéа Є̀внх. Драм. 3. скин. 5.

(2) Шй пре а̀й ѧ̀тристáрїй а̀чéлаший ѧ̀ Є̀аутóнт. Драм. 1. скин. 1.

§. 112. Áле Нъдéждїй, Тéмерїй, шй а̀ле Десндъждувúрей.

Áша̀ шй чéй плúнй де нъдéжде сѣнт Óсѣрдничй, семéцй, невъзътóрй де сѣмъ де а̀лцїй; ѩ̀р чéй темътóрй, гáлбенй, сфїúцй, кѹ трѹпѹл стрѫ́нс, шй кѹ сѹфлетѹл плекáт, фрикóшй шй бънвитóрй Óкичнѹéск съ фíе; ѩ̀р чéй десндъждувúцй ѧ̀шй а̀рáтъ пáтима лор прин скимбáрѣ фéцїй, прин ѡ̃кй а̀рътáнд манíа, прин вóрбе вестúнд оѹ̈рчю́нѣ де сúне шй де а̀лцїй, ѡ̂ търíе а̀ трѹпѹлѹй нешкичнѹúтъ, шй ѡ̂ ѧ̀дръзнѣлъ де некрезѹт, шй ѡ̂ прѣ мáре порнúре спре а̀ ѧ̀трà ѧ̀тоáтъ прилéждїа.

§. 113. Áле Трѹфíей Лъкомíей, Плъчéрїй.

Пре трѹфáшй ѧ̀й въдéце греймѣ ка де скúнъ, ѡ̂ стáре а̀ трѹпѹлѹй дрѣ́птъ спре а̀рътáре, оѹ̈мблетѹл трѹфáш, фъцърничíа, пóфта подоáбей; ѩ̀р пре лáкомй, а̀шъзáрѣ фéцїй, прин кáрѣ съ а̀рáтъ грúжиле, ѧ̀тристáрѣ, сингѹрúмѣ, хѹ́ле шй прихъни́рй а̀сѹ́пра недрептъцúлор врéмилор шй ѡ̃аменилор, ѡ̂ фѹ́гъ де чéй мѹ́лт ѧ̀требътóрй шй де тоáте плъчéриле, а̀скѹндерѣ богáцией, грúжъ де чéле прѣ мúчй; чертѹ́рй де а̀л мїéѹ шй де а̀л тáѹ, а̀ зúче де лѹ́крѹриле йкономїчéцй кѹвúнтърéцй; ѩ̀р ѧ̀тр' а̀лтеле кѹ тóтѹл прѹ́чй, сѹперстúцїа, пúсма шй а̀пóй негрижúре де бúне (1);

кăр пре юбитсрїй де плъчéрй, ѡ фáцъ бéселъ, глъме шй рăсврй май âскуцúте, ѡ юбúре де бúне кврїѡáзъ, шй ѧгрижúре де скимбъчюне, мúла шй дърничíа, шй май ѧтăю ѧклїнáре спре нелъкрáре шй фъгъ де ѡстенéле.

(1) Пре кáрїй пóфта лъкомíей шй силúт â бенй ла некврцéнїе, пре âчéщїа Плáвт ѧ Âулл. Драм. 1. скúна 2. ѧ Еукліонл. лвй де сăкършúт шй ѧсемнáт.

§. 114. Âле Оўрцíей.

Â нúчй оўнїй пáтимй характúрїй нъ сúнт май âрътáцй, де кáт âй оўрцíей; пентрў къ съ âпринд шй стрълъчéск ѡкїйлор, шй мълтъ ръшáлъ Éсте ѧтоáтъ фáца лор, Éшúнд ѧ със сúнцеле дин чéле май де жóс âле йнимїй (1), трéмвръ къзеле, шй дúнцїй съ ловéск, съ зъврлéск шй съ рădúкъ пéрїй, съ стрúнце ръсфлáрѣ, къ скрăжнúре съ ѧвъртéск ѧкеетвриле, съспúн, мъцúре, бóрбеле âкїа ѧкейндъсъ, кълънтъл съ тáе, мăйниле де мълте ѡрй съ бáт, шй пъмúнтъл съ бáте къ пичоáреле, шй тот тръпъл съ ѧтърáтъ мáрй ѧфрикошáрй âрътúнд, оўрăчоáсъ къвтътвръ, шй ѧфрикошáтъ ведéре ѧторкúндъсъ âчéстѣ шй оўмфлúндъсъ де оўрцíе; âкъм âчáстъ ръштáте, де Éсте ѡаре май скърнáвъ, сав май оўрăчоáсъ нъ съ цíе.

(1) Оўне ѡрй чéй плúнй де оўрцíе съ шй ѧгълбинéск; сав пентрў къ оўрцíа ѡрй âскуцúтъ Éсте, кáре съ кíамъ âрцáг; ѡрй май зъбáкникъ, шй май пнемътáрецъ, кáре съ кíамъ оўрцинéре; ѡрй линищúтъ шй âпрóрѣ поменúтъ, пре кáрѣ кéеск â ѡ нúмй мúнíе, сав кúмпланцíе шй âмърăчюне,

рѫчюне, шй оунѫ Ёсте ла чёй меланхолїкошй, ѣлта ла чёй холерїкёшй, ѩр ѣлта ла чёй сѫнцерошй май деѫсебйтѫ; шй оунѫ причинзёще рѫшѣлѫ фѫрѫ де рѫндѫмѣль, ѣлта, май пѫцинѫ, шй ѣлта, гѫлбинймe.

§. 115. Ѣле Завистїей.

Нѫ май пѫцин шй завистїа сѫ принде дѫпѫ гѫлбинймe, ѿкїй крѫнт оуйтѫндѫсѫ, шй ка кѫм ѣр ѧсѫфлѣ оун че де пїсмѫйре, дѫпѫ секѫчюнѫ трѫпѫлѫй, пѫрѫчюнй, юкйре де пѫстїетѫте, шй фѫгѫ де тоцй, пре карїй чинева ѿаре кѫт юкёще.

§. 116. Ѣле рѫшиней.

Ѩр кѫнд сѫ бѫрсѫ рѫшѣлѫ пѫ ѡкрѣѯ, ѿкїй сѫ ѧкид шй кѣтѫ ѧ жос; ѧтр' ѡ старе ѣтрѫпѫлѫй ѧтоѣрсѫ, шй фѫгѫ де чёй де фѣцѫ, ѣтѫнчѫ ѣчёстѫ сѫнт ѣдеберѣте сумболе ѣле рѫшиней.

§. 117. Ѣле Зилотупїей.

Характирїй зилотупїей сѫнт де рѫс, мїй де сѫспинѫрй, темере, кѫнѫёле, ѿкїй йскодинд ворбирile прїётенилѡр, ла карїй оуне ѿрй оурмѣѯѫ деснѣдѫждѫйре, ѩр невѫнїе ѣ пѫрѫрѫ.

§. 118. Трёчере ла сёмниле нѯрѣвѫрилѡр.

Дар шй чёле лѣлте пѣтимй ѧшй ѣѫ сёмниле лѡр; сёмниле дар ѧсѫ нѫ ѣсёменѫ кѯхѫндѫсѫ. Ноій дар ѣкѫм трёчем кѣтрѫ ѣлте сёмне ѣле ѧклинѯрилѡр (1).

(1) Дела Шѣмѣрѯ ѣѫ скрйс ѡ кѣртичикѯ нѣмеле карїѫ Ёсте (Les caracteres des passions) Характирй де пѣтимй, тупрйтѯ ла Парйс 1543. ѧ 12. оунде ѧтжѡ ѣдѣче мешешѣгѫл де ѣквноѣще пре ѿамений ѧ чйнчй кѣпете, шй 1. ѧ

Харак-

характи́рїй па́тимилор, квнзтъ́цилор, рзвтъ́цилор; 2. ѧ ѣлемзнáрѣ ѡ̈аменилор шй ѧ добитоáчелор; 3. ѧ ѣлемзнáрѣ нѣмврилор; 4. ѧ ѣлемзнáрѣ нѣмврилор лъкви́те сѫ деосебите клúме; 5. пре кáре шй Сулло́гїстїчѣскъ ѡ̑ нѣмéще, ѧ кѫкѫнт, оу̑мблет, шй ѧ ѣлте сéмне май де ѡ̑себúт сз кѫкúне; ѡ̑р пентрѫ ѣлемзнáрѣ феції ѡ̈аменилор, шй пентрѫ ѣлемзнáрѣ ботврилор добитоáчелор сав ѧделетничúт шй Îоан Баптїст Пóрта ѧ фузїогномїчéщй, оу̑нде дескрíе шй фéцеле ѡ̈менéщй; ѣлéменѣ кѫ ѡ̈аре кáре добитоáче хотърѫ́те, дар ѧ̈ъ май ѧдекърáт сѫнт сéмениле кáре сз ѧдѫ́к кътръ кáпъл 1. шй чéл дѫ́пъ оу̑рмз.

§. 119. Áчéстѣ сѫнт сав фузїогномїчéщй, сав моралїчéщй.

Ѡ̑р пре áчéстѣ дрéпт лѣй деспърцй ѧ фузїогномїчéщй, шй моралїчéщй; Кз чéле фузїогномїчéщй нѫ кáд дин áдевъ́р є̑сте прѣáрзтáт; пентрѫ кз шй ѡ̑кичéюл шй мишкáрѣ трѫпълвй ѡ̈менéск фїúнд кз сз áтъ́рнъ дин кѫ́рверѣ неврїчѣскъ (§. 48.), шй темпераме́нтврile сѫнцелвй фїúнд деwсебúте (§. 55.), шй áчéстѣ хотърѫ́ск пре ѡ̑амений спре деwсебúте нърáвврй (§. 56.): пентрѫ áчáста н' áр пѫтѣ чинева сз тъгъдѫ́скъ кз сз дѫ́ сéмне фузїогномїчéщй áле нърáвврилор шй áле ѧклїнъ́рилор ѡ̈менéщй (1)

(1) Є̑врїпїд, ѧ Îоне. стíх. 239.
Фúрѣ ѡ̑мелвй, деѐсте кѫ́нз,
Квзѫ́ндвл, дѫпъ кúп сз áдѫ́нз.

§. 120. Сéмнеле темпераме́нтврилор, (темпера-мéнт сз зúче фéлюл оу̑мезéлелор трѫпълвй).

Де áйчѣ рѫшáла депъ ѡ̑бráз, мишкáрѣ лéснe á сѫпициóрилор, кѫнзтáрѣ трѫпълвй, шй сѫ-

тá-

нѫтáтѣ, âрáтѫ пре темперамéнтѹл сѫнгерóс; пăр фáца ѧфлорúтѫ, мишкáрѣ оўшоáрѫ, ѧжѹгáтѫ кѹ грéймѣ, чѣ вéселѫ кѹнѫстáре â трѹпѹлѹй, дар май оўскѫчоáсѫ шй май секѫчоáсѫ, пре чéл холерїкос; пăр фáца чѣ вѫнѫтѫ шй нѣгрѫ, шй мишкáрѣ чѣ май ѯѫбáвнїкѫ шй май ѧгрешáтѫ, сѫнгéле ѧкегáт, шй ѿáселе май мáрй, пре чéл Меланхолїкóс; пăр фáца чѣ гáлбенѫ, мишкáриле май ѯѫбáвниче, трѹпѹл грáс шй май моáле, вѫдéще темперамéнтѹл флегматїкóс.

§. 121. Сéмне дин оўмблéт де ѿвще.

Шй де âйчѣ лéсне сѫ ѧцелéг шй рéгѹлиле чéле пентрѹ оўмблет, пре кáре ѧтр' âлтѫ пáрте не âдѹчем âмúнте, кѫ май пре лáрг лѣм довединт (1); пентрѹ кѫ динтр' âчéлѣ, кáре âкѹм âм зúс (§. 120.) регѹлиле âчéлѣ де мишкáриле Сѫнгерóшилѡр, Холерїкóшилѡр, Меланхолїкóшилѡр, Флегматїкóшилѡр, кѹ сáлтáре йѫворáск.

(1) ѧ âдѹнáрѣ де скрїéрй âле ноáстре Гумнас. 4. де оўмблет ѧземнáнд пре сéфлет. Кап. 1. §. 7. шй ч. л.

§. 122. ѧ пáрте де оўмблетѹл Трѹфáшилѡр.

Шй кѹвѫнтѹл шй черкáрѣ âдевертѣѯѫ, кѫ 1. Оўмблетѹл ѧчéт кѹ ѿаре кáре йскодúре шй оўрѫчúне, âмéрце Іспанїолéще, âшѫѯáрѣ трѹпѹлѹй мещешцúтѫ спре âрѫтáре, грѹмáѯѹл плекáт, шй кѹтáрѣ ѧтúнсѫ, ѐсте сéмн âл трѹфíей чéй де рáс. 2. Пăр оўмблетѹл чéл ѯѫбáвник шй непотрúвит, шй де ѿдáтѫ ѧ дрѣптѫ мишкáре â трѹпѹлѹй, шй кѹ фáчере дин мáйни мономахїчѣскѫ,

шй

шй кв грвмазвл ънълцат, кв квтътвръ квмплитъ, шй ка квм ътрадинс фъквтъ спре ъпричинвй фрикъ, ѣсте сємн ъл мъндріей чей семѣце. 3. Пър оумблетвл зъбавник ъ дрептъ квмпънире, неплекат, фълос, кв ътокма мишкаре ътрвпвлвй, шй ъмъйнилор прекум шаде бине, ѣсте сємн де трвфіа Іулїчѣскъ шй Сѣстъшаскъ (1).

(1) Пентрв къ де съ ътъмплъ ълт фел, грмазвл плекат немишкат, шй ѡбразвл стрънс, тъчере, сав квжнт май рар, шй ътр' ъчѣлшй слабъ фачере дин дѣцете ъчъста ѣ сємн де Фълничіе шй де Квмпліціе шй Крвзиме. Ъшъ декріе Свѣтѡніе пре оумблетвл лвй Тїверіе, лъїъца лвй Тївер. Пър оумблетвл ъчѣт, ѡбичнвйнцъ ътрвпвлвй ка квм лвжндвшй сѣма, къпвл плекат, ѡкїй квтъндъ фъос, шй ъпой рждикъндвсъ спре чѣрѣ, квтътвра ка квм ъведѣ пъфвриш, свепинврй май таре шй май дес ѣшиндъ, шй ълтеле ъчѣстора ълѣменѣ, ълемнѣзъ трвфіа фарїсаїчѣскъ.

§. 123. Ъл ювитѡрилор де плъчѣрй.

Нѣмай пвцин лѣсне съ ъцелѣце 5. Къ оумблетвл чѣл лѣсне мишкат, моале шй фїгврат спре оушврімѣ скиничѣскъ, ѡкїй ла примбларе оуйтъндвсъ кврвѣце ънрежѣр, ѣсте сємн де плъчѣрѣ Ъфродїсїачѣскъ (1); 6. Пър оумблетвл чѣл лѣсне мишкат, дар потрибит, ътр' ъчѣлшй кв мишкаре фрвмоасъ ътрвпвлвй, нв ѵпокритїчѣскъ, прѣсте ъчѣстѣ ѡ квтътаре лиништѣ шй веселъ, ѣсте сємн ъл плъчѣрїй прїетинѣщй. 7. Пър оумблетвл чѣл оушор, слаб, нерегвлат, шй стрейн де тоатъ чинстимѣ, шй пичоареле слабе шй нетъкрите, ъчѣстѣ сънт сємн де плъчѣрѣ Вакхїчѣскъ.

(1) Ънчѣ съ квбине ъ ънтемнъ локви дела Петрѡніе, Сатир. „Мъ вѣзй? Нічй гъниторіа нв ціе, нічй ка Ма-

дима́тїчїй ѡ́бичнѣ́ск а̂ а̂грижи́ де че́ле чере́щй, а̂лъ дин оўйтзтѣ́рнле ѡ́менѣ́щй семѣ́ск нзра́кѣрнле, шй оўмблжнд нѣмай кзжи́ндѣте, цїѣ че гжндѣ́щй; пентрѣ кз спре че е̂ а̂че́ст оўмблет а̂ша̀ а̂грижи́т, а̂ кжт ни́чй мзкар оўрмеле пичоа́релѡр сз нѣ а̂лъ дин мзсѣ́рз, ѡ̆аре нѣ пентрѣ ка оўржт сзцй ки́нзй фрѣмсе́цъ пз ба́ний?

§. 124. А̂ле Ла́комилѡр, Се́чилѡр, шй Сминти́цилѡр.

А̂ чъ́ дѣпъ оўрмъ нѣ рзѣ́ де а̂и́чъ а̂дѣ́чем 8. Кз оўмблетѣ́л нелесничо́с, шй кѣ а̂грешере́ ѡ̆аре кѣм сили́т, шй а̂четжнд (1) а̂ пѣфѣи́ре шй нефрѣмоа́сз ста́ре шй мишка́ре а̂ трѣпѣлѣй, а̂ра́тъ Лакоми́е, сав по́фтъ де а̂ве́рй шй де богъцие́; 9. Ѣ̆р оўмблетѣ́л фелюри́т, кжнд а̂че́т, кжнд сили́т кѣ ѡ̂ кзѣтзтѣ́рз сзлба́тїкъ, шй кѣ ѡ̆кїй рътъчи́ндѣсъ, ӗсте се́мн де чъ́ а̂трѣ́кгъ секъчю́не шй сминти́ре (2); 10. Прессте а̂че́стъ оўн оўмблет кѣ ѡ̂ си́лникъ а̂прѣ́нъмишка́ре а̂ оўмерилѡр, кѣ ѡ̆ѡ̆кїй кліѡжди́цй, шй кѣ ѡ̂бра́зѣл рзсбрзти́т, ӗсте се́мн де ѡ̂ фи́ре а̂ ѡ̆аменилѡр викли́нъ, писмъта́рецъ шй некрединчоа́сз.

(1) А̂ша̀ Галѣстїе де рзѣбо́ю, де скрїе оўмблетѣ́л лѣй Катїлі́на.

(2) Ѳеофра́ст Харак. „ Шй пентрѣ а̂лт чева̀ ни́чй сз ми́рз, ни́чй сз а̂спи́мжнтѣ́зъ а̂ ка́й, чи кжнд бе́де оўн ко́й, сав оўн цап, стъ шй прике́цие.

§. 125. Де ка́те фе́люрй сжнт се́мниле моралїче́щй.

Сжнт шй ӑлте се́мне фѵсїогномїче́щй, каре сз бжне́зъ дин зсжрчитѣ́риле шй дѣнциле фрѣнцїй;

цій, дин глáс, дин фїгврă шй дин чéле âсéменţ, дар май âдевърáте сжнт чéле моралїчещй, квжнтвл ăдекă шй фáптеле; пентрв кă â сă довединй фáпта дин прічинъ, нименţ семецéще ва тъгъдвй. (1)

(1) Оунде шй Мжнтвитóрюл нóстрв âрáтъ прекéмниле âчéстă моралїчéщй прă де âдекърáте Матеéю. 12. 33. 35. Лвк. 6. 43. Плвтарх. âкїáца лвй Âлеж. „Нічй прин фáптеле чéле май âрътáте сă áфлă негрешйт âрътáре де квнътáте шй де рътáте, чй де мвлтă ѡрй оун мик лвкрв, шй ѡ кóреă шй ѡ глвмъ âв âрътáт нърáквл май мвлт, де кжт бътлій де мій де мóрці, шй чéле прă мáрй âшъърй де ѡщирй, шй âпрецвръй де четъцй.

§. 126. Де дă ѡаре квжнтвл сéмн âл мінцій.

Квжнт éсте глáс âкеáт, прин кáре âпъртăшим оунїй ăлтора âцелéщериле ноáстре. Шй фїйнд кă âчéста дин âцелéщерй ръсáре, пăр âцелéщериле май тотдеóна сă âтокмéск кв пáтимиле, кв порнйриле шй кв âклинъриле ѡамелор, бине дар âв бъгáт де сéмă Діоген Кунїквл, зикáнд, кă мінтă ѡмвлвй нвмай пвцин дин квжнт сă кноáще, де кáт матéрїа ѡалей шй âтрецімă дин сжнетвл éй. (1)

(1) Тот âчáста дар трéбе сă сокотйм шй де квкінтеле чéле скрисе, сав кáре став â скрисóрй; пентрв кă де шй éсте сав нв, май лéсне â сă префáче â характирвл квкжнтвлвй скрис, де кжт прин лймеă; дар âцă май де мвлте ѡрй шй â чéле скрисе фйрă ѡаменилор, ка âтр ѡ ѡглінда сă кéде. Âдекърáт дар шй фрямóс квкинтéзъ Димитрїе Фалирéв, сав ѡрй чине ва фй тáтă âл Кърцій чéй де Ермініе. „Кă май фїешкáре скрїінд скрисоáрте, âшй âрáтă йкоáна сéфлетвлвй сáв. Сă поáте âцă шй дин тот квжнтвл

твл ѫ вѣдѣ ѡбичѣюл чѣлвй че скрїе; дар дин нйчй оуѫвл ѫша ка дин Ѥпїстолїе ѫдекѫ скрисоаре.

§. 127. Ѧ кѫте фѣлюрй сѫнт ѫчѣсте сѣмне?

Ѥр Ѧ кѫвѫнт сѫ привѣще шй фѣл шй матѣрїе; пентрѫ кѫ фѣлю Ѣсте Ѣрминїа(стїл) шй характйрѫл ѫчѣстїа; Ѥр матѣрїе, Ѧцелѣуерѣ, пре кáре ѡ концѣсѣм кѫ зйчериле. Шй фїйнд кѫ Ѣрминїа сѫ ѫтѫрнѫ май вѫртóс дин ѵенїе, дин жѫдекáтѫ, дин мемóрїе, шй ѫчѣстѣ пѫтѣрй сѫнт Ѧпревѫнáте недеслипйт кѫ Ѧклїнáцїиле ѡаменилор, ѫша дѫпѫ кѫвїйнцѫ жѫдекѫм нзрáвѫриле ѡаменилор шй дин Ѣрминїе. (1)

(1) Пентрѫ кѫ темперамéнтвл трѣпвлвй сѫ фáче дин темперамéнтвл шй мишкáрѣ сѫнцелвй (§. 51.), шй ѡрй че фйре ка ѫкѣ сѫнцеле, депѫ дзнса шй спйрювриле кїецїй, сав кѫрцерѣ нкрїчѣскѫ, сав май свпцйрй шй май рѣпезй, сав май гróасе шй май пвцйн рѣпезй сѫ рзкáрѣ (§. 47.), шй дintр' ѫчáстѫ деѳсебйтѫ ѫлкътвйре ѫ кѫрцерїй Ѣс нзрáквриле деѳсебйте (§. 48.), шй дин нзрáкврй сѫ жѫдекѫ характйрїй Ѣрминїей (§. 127.): ѫша дар шй дин Ѣрминїе жѫдекѫм шй темперамéнтвриле, шй пре Ѧклїнáцїиле чѣле кѫ ѫчѣстѣ Ѧпревнáте.

§. 128. Ѣрминїа ювитóрилор де чйнсте, (трѫфáшилор.)

Якѫм дар фїйнд кѫ чéй ювитóрй де чйнсте шй холéричй ѫѵ пáрте де ѫскѫцйтѫ шй дрѣптѫ жѫдекáтѫ (§. 58.), кѫвїйнцѫ Ѣсте ка Ѣй сѫ ювѣскѫ фéлюл Ѧттїчéск де ѫ зйче, сав родїенéск, ѫрхтхтóрю, Ѧнáлт, фхлóс, Ѧтрхтхтóрю, шй дин кáре ѡ пѫтѣре ѡаре кáре де ѫ зйче стрѫвйéще. (1)

(1) Чѫ

(1) Чѣ деwсебире ăв ăчéсте їдéй шй характйрй ăй Ермїнíей, де кáре ăйчѣ шй ѧ чéле лáлте парагрáфърй ăм коркйт, пре ăчéстѣ прин канóане шй парáдигме деслъшйт лѣм спúс ѧ темелíа слъбйтей Ермíнíй Партѣ 1. Кап. Ѣ. §. 37. 63.

§. 129. Ă юбитóрюлwр де плъчéрй.

Шй фїйнд кѫ шй чéй сѫнцерóшй шй юбитóрй де плъчéрй сăв ѧтѫмплáт сѫ ăйкѫ цéнїе (§. 59.), нъ ѣ де мирáре ă фй ѣй май ѧдѫмнáтечй спре фéлюл Ăттїчéск де ă зйче, глъмéц, кърáт, фръмóс, моралїчéск, гъралúв, шй поетїчéск.

§. 130. Ă Лăкомилор.

ѧ чѣ дъпѫ оўрмѫ фїйнд кѫ чéй меланхóлїчй шй пофтитóрй де ă ăвѣ май мълт, ăв пътére май мълт ла мемóрїе де кăт ла жъдекáтѫ шй ла цéнїе, лéсне кáд ѧ немърунйтѫ къвънтáре, шй ѧподобúрѣ къвънтълъй лwр ѣсте недеслъшйтѫ, рéче, непотривйтѫ, шй ăрѫтăндъсѫ прин зйсе нъ прѣ ăскъцúте. (1)

(1) Пентрв кѫ зйсе (сентéнце) прѣдéсе, ăтăта сăнт депáрте де ă ăрѫтă ѡ ѧцелепчюне деwсебйтѫ, ѧ кăт чéй прóцй май вжртóс, де кăт ѡрй чúне дин чéй мълт ѧвѫцáцй, ѡбичнвéск ă ѧтребвинцă вóрбе шй паримíй. Шй ăчăта ам докедйтѡ ѧ темеюл чéй май слъбйте Ермíнíй. Партѣ 1. Кап. 2. §. 35.

§. 131. Ѡăре че ăр фáче ăйчѣ ăместекáрѣ темпераméнтърилwр.

Динтр' ăчáста дар ăр пътѣ кълéце чéй тáрй ла Ермíнíе, ѡăре че фéлю де ăместекáре ă нзрáвърилwр шй ă темпераméнтърилwр ăр пътѣ май бúне сѫ фíе ѧдем-

ѧдемнатикѫ спре ѣрминїа чѣ кѹ ѧдевѫрат фрѹмоасѫ шѝ пентрѹ фирѣска ѣй подоабѫ ѧнзлцатѫ.

§. 132. Кѹбинте але юбиторилѡр де чинсте, шѝ трѹфашѝ.

Яшѫ дин ідѣа кѹвынтѹлѹй, ѫдекѫ дин ѣрминіе шѝ дин стѹл сѫ жѹдекѫ фирѣ ѡаменилѡр; ѝар ачѣа чѣ сѫ кѹбине ла матерїа лѹй, ѧсѫш черкарѣ дестѹл нелкрединцѣѫ, кѫ пре чѣй чѣ ѧй сѹпѫрѫ слаба дешартѫ, борбирѣ ачѣстѡра ѣ кѹ драгосте де лѹкрѹрй марй, шѝ май вѫртос де але сале, шѝ ѧкѫ шѝ де моралїчѣщй шѝ полїтїчѣщй, шѝ нічй ѡ аскѹлтаре нѹ ѣ май дѹлче ла ѧѹзирile лѡр, де кѫт лаѹделе лѡр. (1)

(1) Де аічѣ кей ѫдѣна, кѫ Кїкѣрѡн болѣ де немцевратѫ пофтѫ а лаѹделѡр шѝ а чинстилѡр, шѝ дѣпѫ ачаста Кесарюл аѹ фост мѹлт май мцевратѫ; нічй ѣсте ла ѧдомлѫ кѫ нѹ шѝ ачѣст гралік дин стрънепоцій лѹй Ромѹл, нар фѝ ѧдрѫзнит ачѣа. каКесарюл, дѣка ашѫ ар фѝ сокотит кѫ май лѣсне ка сѹрпа лїбертатѣ Патрїей кѹ фрѹмоаса борбире де кѫт кѹ ѫрмеле. Шѝ ѫдекарѹл ачѣщій бѫгарй де сѣмѫ сѫ ка причѣпе, дѣка ка черчетѫ чинека поменирile Кесарюлуй де рѫзбоюл ѧтре джнший чел Галлїчѣск кѹ кѹбынтеле кѫтрѫ Катїлїна але лѹй Кїкѣрѡн, шѝ динтр' ачѣстѣ кѹ ачѣлѣ чѣ ѧѹ скрис дѣпѫ ѧтоарчере, дар ѧкѫ шѝ кѹ чѣле фїлаїпїчѣщй.

§. 133. Ѧ юбиторилѡр де плъчѣрй.

Нимік май пѹцин ѧсѹш лѹкрѹл ѧбацѫ кѫ чѣй дацй ла плъчѣрй, дин присосинца йнимїй кѹ драгосте борбѣск де чѣле чѣ фолосѣск спре плъчѣре, плъкѹтѣ, кѹрїшѫѕе, май мѹлт де ѧтребѫрй натѹралниче, де кѫт моралниче шѝ полїтїче, ле ѣсте драг

май

май мълт къ чéле де ръшúне шй де рáс, де кáт къ чéле де ѧвцáт, шй фццърничúндъсѫ, ât'áта май некъвïúс съ ѧтúнд кътрѫ плъчérй, дúпѫ кáт кътрѫ âчéстѫ фирéще сáит май порнúцй.

§. 134. Â Лáкомилър.

Ѧ чѣ дúпѫ оўрмѫ Лáкомïй сáў нимúк нъ грѫéск, кáнд борбéск âлцïй, сáў ѧшúрѫ лънцй шй грецóасе къвúнте де векитърй, кѫшúг, îкономïче, ѧфрáре, де нерáндъáла брéмилър шй â âнилър, шй де жъдекáциле лър, шй ѧкѫ шй де магíе шй де слъжкеле дин âфáрѫ, шй хинекъвáнтáцïе Дúнезéскѫ, прекúм éй ю кïáмѫ.

§. 135. Де рáдикѫ îпокрïсíа пре âдевáрúл âчéстър сéмне.

Яúчѣ âў лóк шй чéле âле îпокрïсíей, дар ѧсѫ нъ ѧ кáт брéмѣ, вúнúл, ю̂кичéюл съ нъ пóатѫ рáдикà мáска; пентрў кѫ кáт май мълт съ силéще съ се фццърничéскѫ шй съ се âскънѫ чéл че трéще ѧ рѫштáций, âтáта май пъцúн âскънде ѧклïнáцïа сà. (1)

(1) Де áйчѣ шй Тïбéрïе, де шй âў фóст прємáре îпокрúт, дар ѧсѫ нъ сáў âскéне де чей май мáлцй ѧкцáций, кáрïй дин лáнг ю̂кичéю (лáнцдей сéма) âў зúс, кѫ éл пофтѣ, кáнд кў префáчерѣ тъгъдà, шй кáнд кў префáчерѣ пофтѣ, âтъ́нчѣ съ лепъдà. Пре âчáстѫ къгáре де сéмѫ кърáт âў спéю Тáчит. Хронïк. Картѣ 1. Кап. 3.

§. 136. Трѣбѹе сѫ кѫвтѣм сѣмнилѣ дин фаптѣ ле ѡменѣцїй.

Липсѣще дар ѫ хиче де фаптѣ, дар че фѣлю трѣбѹе сѫ фіе ѫле ѭбитѡрилѡр де чинсте, ѫле ѭбитѡрилѡр де Плъчѣрй, шй ѫле лакомилѡр, лѣсне ѣсте ѫ беде фїешкаре; ѫчаста дар нѹмай сѫ лѹѣм сѣма, кѫ нѹ сѫ кѹбине ѫ жѹдека ѩклїнаця ѡмѹлѹй динтр' оѹна сав ѫдѡша фаптѫ, чй дин лѹнгѹл лор шйр; де оѹнде прѣ ѫдебъратъ сѫ бѣде ѫчѣл, каре де ѫтѫтѣ ѡрй ѡ спѹне Мынтѹитѡрюл нѡстрѹ, че фѣл ва фй Пѡмѹл, де ѫчест фѣл ва ѫдѹче шй роаделе. (1)

(1) Пентрѫ каре кѫ тѡтѫл стрикаций шй кътрѫ тот лѣкрѫл некѫвїѡс плекаций сѫнт ѫчѣя, кътрѫ карій кине мѫртѫріа лѹй Корнилїе Непѡс, зикѫнд де Ялкївїад Кап. 1. кѫ сѫ мѫртѫрисѣще де тоцй, кѫций ѫѫ поменит де фаптеле ѫчѣлуя, кѫ нимйк нѫ фѡст май кокѫршитѡрюде кѫт дѫнсѫл нйчй ѩ кѫнзтатѣ нйчй ѩ рѫштѫций; Ядѫгѫ мѫртѫрінле лѹй Тїмѣѳ, шй Ѳеопѡмп, де дѫнсѫл ла ѫчѣлалтй. Кап. 11.

✣✣✣✣✣

КЯП

КАП 3.

Де мáрцинѣ феричи́рїй спре кáрѣ съ силéце ѡ̑мвл.

ПАРТЕ 1.

Де кв́н ши́ де рзв́ прéсте тóт.

§. 137. Концинére.

Якв́ма дв́пъ че сав̀ ѧ̀ешриси́т фи́рѣ ѡ̑мвлв́й моралé, врéме е̑сте â черчетà ѡ̑аре кв́м май десъвършúт ши́ пре âдевъратà феричи́ре спре кáрѣ дрептáте е̑сте â съ силй е̑л. (§. 8.)

§. 138. Фирѣ́скъ е̑сте плекáрѣ лв́й къ́тръ феричи́ре.

Ши́ къ сфършúтвл ѡ̑мвлв́й е̑сте â съ силй спре мáрцинѣ феричи́рїй, пре кáрѣ пóате пофти́, ши́ ѧ̀свший фи́рѣ âрáтъ; пентрв́ къ боúрѣ âпв́рврѣ пофтéще кв́нвл (§. 29.), ѣ̀ар âдевъратà феричи́ре стà кврáт ѧ̀трв́ докѧндúрѣ кв́нвлв́й âдевърáт, ши́ ѧ̀трв́ липси́рѣ рзв́лв́й; сав̀ кв́м зúче Кикéрон Тв́сквл: зúчер. Картѣ 5. Кап. 10. Феричи́рѣ е̑сте, тóате рéлеле скóасе âфáръ, âдв́нáре плúнъ â кв́нелор.

§. 139. Де кáте фéлюрй е̑сте âчáста?

Дéчй фїúнд къ феричи́рѣ е̑сте â докѧндй кв́нвл âдевърáт, (§. 138.) ши́ мв́лцй де ши́ âв̀ немерúт

мерїт фелюрїй де кѫне шй ачестѫ адевъратѣ, шй кѫ тоатѣ ачестѫ прѫ пъцин съ въдѫ ферїчицй; пентръ ачаста кѫ дрептатѣ ѣсте (1), ка ферїчицй съ се нѫмѣскъ сау чей че докындѣск тоатѣ кѫнътъцилѣ, сау чей че ѫ къцигат пре кѫнѫл чел мналт шй ковършиторю, карѣ лѣсне ар ковършй прецл тътръ чѣлор лалте, сау мъкар ар фй ѫ токма кѫ дѫнселѣ.

(1) Ѫша Платон ѫс хотъръшт пре мналта ферїчире, ла Кикерон черер. Ѫкадим. Картѣ 1. Кап. 6. оунде зїче, къ нѫмай ѫтрѫ кѫнътатѣ стъ ферїчита кѣцъ, дар лъс нѫ ѣсте шй прѫ ферїчитъ, де нѫ сѫнт ѫпрѣнъ шй кѫнеле трѫпѣцй, шй чѣле лалте, карѣ сѫнт ѫдемнатече спре ѫтребуинцѫрѫ кърътѣтеи шй ѫ кѫнътъцїй.

§. 140. Стъ ѫтрѫ доѫндирѫ кѫнлай ковършиторю.

Дар фїїнд къ ѫ доѫнди пре тоатѣ кѫнеле ѫмѫл, цїїнд шй фирѫ съ, нїчй де кѫм нар пътѣ нъдъждй, десткл ар фй лй пентръ ѫдевъратѣ ферїчире съ ѫйѣ кѫнѫл чел мналт шй ковършиторю, карѣ сау ковършаще пре тоатѣ чѣле лалте, сау мъкар ѣсте ѫтокма кѫ дѫнселѣ. (1)

(1) Пентръ нъ прекѫм ѫтѫпъ чѣлор че ѫрѫнкъ сорцй, дин фелюрїмй де кътъцїмй де бани че съ пропѫн, прекѫм 10,000, 1000, 500, 100, 50, 20, 10, 5, 1, фїешкаре персоанъ пофтѣщеѫ съ немерѣскъ пре чѣ май маре кътъцїме, не фїїнд пътїнцъ съ ле нъдъждуѣскъ пре тоатѣ. Ѫша шй ла ѫм, не фїїнд пътїнцъ съ ле доѫндѣскъ пре тоатѣ де тот, съ се чѣрче мъкар ѫ доѫнди кѫнѫл чел май мналт шй чел май десъвършит. Кэвш Мънтуиторюл зїче, Лук. 10. 42. Де оунъ лъкрѫ ѣсте трѣбуинцъ, ѫар Маріа пъртѣ чѣ кѫнъ шлс ѫлѣс.

§. 141. Сѫ зиче дар де бън преспе тот.

Шй ка, дин тоате бънеле, каре Дмнезеў, дѫдѫторюл де тот бънѫл, ăў дат нкмѫлй ѿменеск, сѫ се ăфле чел май маре шй май ковършиторю, вениций сѫ не ѿсърдйм ă зиче чева май десăвършит де фирѣ бънѫлй шй ă рѫдй.

§. 142. Че ĕсте Бънѫл? шй че ĕсте Рѫдл?

Бън сѫ кămѫ тот че цине шй съвършаше. Пентрў каре дѣкѫ ăчеста сѫ ădче кътрѫ ѿм, бън ѿмѫлй ва фй ăчел чел цине пре дмнѫл шил съвършаше; шй рѫў, ăчем чел стрикѫ шил фаче май нетрекник. (1)

(1) Рѫдл дар, каре сѫ ѧпротивеше фирей шй фйинцей ноастре, шй пентрў ăчаста стрикѫ пре ĕстимѣ ноастрѫ, сѫ кămѫ фирĕск (натурале); ѩр каре стѫ ѧпротива Дмнезеещій войрй, шй деле́гѫ легътура стрій чей бне, сѫ немеще нрăкник (морале); ăчăстѫ деспрцире ĕ квйинчоасѫ шй ла бън.

§. 143. Бън ădевърат, шй пръў.

Шй фйинд кѫ оўниле лўкрърй сѫ крéд кѫ цин шй съвършѣск фирѣ ѿмѫлй, ѧ врéме кѫ ў ădевърат ѿ стрикѫ; ѩр ăлтеле ѩръшй сѫ пăр кѫ ѿ стрикѫ шй май рѣ ѿ фак, ѧ врéме кѫ ѿ цин шй ѿ съвършѣск: пентрў ăчăста шй бънѫл шй рѫдл ѧтокма деѡеще сѫ деспăрт ѧ ădевърат шй пръў, де шй бънѫл пръў ĕсте ădевърат рѫў, ѩр рѫдл пръў, ădевърат бън, дин каре шй ăчест фелю де деспрцире нў ĕ сйнгоасѫ. (1)

(1) Ĕсте дар май кърто́е деѡебире, прин каре чере де бън сѫ рдйкѫ че ĕ неалмврит шй кѫ ădоăлѫ, дар ѧѣ ѧ-

рйето-

рїстотелїчилор ли сѫ пърѣ кѫрѫтѫ деспърцирѣ; пентрѫ кѫ ла ачѣщїа кѫнда ера апревнат кѫ шаре каре пофтире. Аристот. Етик. кътръ Ником. Карт. 1. Кап. 1.

§. 144. Абсолѫт шй респектив, адекѫ слобод шй цинѫт ла чева.

Прсте кареле, фїїнд кѫ дин лѫкрърй оѫнѫл не цине шй не съвършаще, фърѫ сѫ ни сѫ причинѫаскѫ бре ѡ вътѫмаре дин кѫшигарѣ ачестѫа; нар алтѫл, (1) дупѫ кѫм ал вом требѫинца кине, сау рѫѕ, ашa сау не цине, сау не стрикѫ. Ярътатѫ есте дар деспърцирѣ ачаста, кѫ дин кѫне оѫнѫл есте адекърат шй слобод ачест фелю; нар алтѫл, а шарешкаре релаціе, шй дупѫ шаре чѣ. (2)

(1) Шй фїїнд кѫ ни сѫ причинзеще кътъмаре, сау кѫнд сѫ стрикѫ естимѣ, сау кѫнд ни сѫ кѫнѫ естимѣ (§. 142. (1), шй нічй оѫна де ачестѣ нѫ сѫ атѫмпла а кѫнѫл абсолѫт, (слобод), афарѫ де ачестѣ шй де требѫинцѫ трѣбѫе сѫ фїе ачѣла, шй де чинсте, шй де плъкѫт прекѫм кѫнътатѣ.

(2) Нар ачѣста сѫ зїче шй адїафор, каре нѫ есте нічй кѫн адекърат нічй рѫѕ, чй поате сѫ се факѫ ачест фелю диntрѫн фѣл, сау алт фѣл де требѫинцаре.

§. 145. Лѫкъторю шй Пътиморю.

Шй фїїнд кѫ ѡмѫл сау лѫкрѫнд чева, цине пре сине шй съвършаще, сау пътимінд, атр' ачѣл кип сѫ нѫмеще кѫн лѫкъторю, нар атр' ачест кип кѫн пътиморю.

§. 146. Липситорю шй Пѫиторю.

Де акол дар есте аратат, кѫ кѫнѫл пре ной не съвършаще, сау цїїндне, адекѫ аторкѫнд пре

оўн рѫ́ дела но́й, сѫ́ сѫвършиндѫне ши́ фолос ѿаре ка́ре не причинѫ́е, ши́ пентрѫ́ а̂часта ѧтр' а̂чел кип сѫ зиче линѳиситорю; ѩр ѧтр' а̂чест кип пѫиторю (1).

(1) Де а̂йчѣ е̂сте а̂рхта́т, кѫ кѫнѫ ка́ре ѧтр' а̂че́ш да́тѫ е̂сте ши́ линѳиторю ши́ пѫиторю, а̂че́ла е̂сте кѫн кокѫршиторю. Аша́ дар фіінд кѫ Мънтиторюл пре но́й нѫ нѫмай нѣ́ѫ їѫзкит де мѫнчиле че́ле кѣ́чниче, чи ши́ де феричи́рѣ чѣ пѫрѫрѣ фіитоа́ре нѣ́ѫ ѧкредничи́т прин а̂скълта́рѣ са, ни́менѣ нѫ сар пѫтѣ ѧдой кѫ а̂часта фа́чере де кѣ́не е̂сте непрецѫи́тѫ.

§. 147. Дєпѫ рѫндѫ́лѫ, ши́ а̂фа́рѫ де рѫндѫ́лѫ.

Е̂сте дар ши́ кѫ́н, ка́ре пре но́й не ци́не ѧфирѣ́ска ста́ре; дар е́сте ши́ а̂лтѫл, каре дин ста́рѣ фирѣ́скѫ гоне́ше а̂фа́рѫ пре стрикѫчю́нѣ но́астрѫ, ши́ пре а̂че́ла ѧл нѫми́м дѫпѫ рѫндѫ́лѫ, ѩр пре а̂че́ста а̂фа́рѫ де рѫндѫ́лѫ.

(1) Аша́ мънка́ре, ши́ кѫтѫ́рѫ ши́ ѧкрѫкми́нте, ши́ лъка́ш ши́ мишка́ре сѫнт кѫ́не ѿмѫлѣй дѫпѫ рѫндѫ́лѫ; ѩр дофторі́й ши́ лъсѣ́рй де сѫнце, ши́ а̂рсѣ́рй ши́ тзѣ́рй, сѫнт кѫ́не а̂фа́рѫ де рѫндѫ́лѫ.

§. 148. Трѫпе́цй ши́ сѫфлете́цй.

Ѧ чѣ дѫпѫ оўрмѫ че́ле че а̂ѫ́тѫ фѫрѫ мижлочи́ре спре цинѣ́рѣ ши́ сѫвършѝ́рѣ трѫпѫлѫй сѫ ка́мѫ кѫ́не трѫпе́цй; ѩр че́ле че ци́н ши́ сѫвършѝ́ск пре сѫфлет, сѫ нѫме́ск кѫ́не сѫфлете́цй: ши́ дѫпѫ а̂часта деспърци́рѣ ле́сне сѫ а̂ѫ́к ши́ кате сѫ зи́к кѫ сѫ кѫ́ни ла їѣ́ца вецета́ле, ши́ симцитоа́рѣ ши́ кѫ́нѫнтъторе. (1)

(1)

(1) Пентрѫ кѫ чѣле че сѫвършѣск пре кїѣца чѣ кеуетатїѣѫ (крескѫтоаре) шї симцитоаре фѫрѫ мижлочїре фолосѣск трѫпвлуй; ѫр чѣле че, пре чѣ кѫкѫнтѫтоаре, фолосѣск сѫфлетвлуй.

§. 149. Ѫдїѫме де бѫн. 1. 2.

Шї фїїнд кѫ бѫн ѫмблѫй ѣсте тот чѣл цїне пре дѫнсѫл шїл сѫвършѫще (§. 142.), оѫрмѣѫ 1. Кѫ дѫпѫ кът ва фї чева май мѫлт, лѫкрѫнд спре цинерѣ ноастрѫ шї сѫвършїрѣ, ѫтѫта трѣбѫе сѫ се сокотѣскѫ май бѫн; 2. Шї дѫпѫ кът ва фї чева фѫкѫндѫне пре ной май несѫвършїцїй, сав стрикѫндѫне, ѫтѫта май рѫѫ трѣбѫе сѫ се сокотѣскѫ.

§. 150. 3. 4. 5.

Шї фїїнд кѫ мїнтѣ ноастрѫ ѣсте май прецїѫсѫ де кът трѫпѫл (§. 14.) ѫрѫтат ѣсте 3. Кѫ бѫнѫл че сѫвършѫще пре мїнтѣ ноастрѫ, сѫ кѫвїне ѫ сѫ преалѣце де бѫнѫл чѣл трѫпѣск; 4. Дар ѫсѫ шї пре чѣле че фолосѣск трѫпѫлуй нѫ трѣбѫе сѫ ле сокотїм ка пре нїще рѣле, сав ка кѫм ѫр фї ѫдїѫфора (1); 5. Ѫр чѣл че цїне шї сѫвършѫще шї пре мїнтѣ ноастрѫ шї пре трѫп, ѫчѫста ѣсте кѫ мѫлт май бѫн де кът тоате.

(1) Пентрѫ каре Курїнаїчїй грешїт гѫндѣ кѫ кїѣца ѣсте оѫн рѫѫ, ѫр моартѣ, оѫн бїне (їстор. §. 51.); дар нѫмай пѫцїн пѫкатѫ шї Стоїчїй, зикѫнд кѫ нѫмай пре бѫнѫтате (кѫртѫте), шї рѫѫ нѫмай пре рѫутате, (сѫвичїюне), ѫр пре чѣле лѫате нїчї бѫне, нїчї рѣле; (їстор. §. 81.) пентрѫ кѫ бѫн ѫмблѫй фїїнд чел че цїне шї десѫвършѫще пре дѫнсѫл, ѫдекѫ пре фїїнца луй (§. 142.), шї ла фїїнца ѫмблуй нѫ нѫмай мїнтѣ сѫ кѫкїне, чи шї трѫпѫл

(§. 11.),

(§. 11.), нечесинтáте дар Éсте â фй квне шй чéле че цйн шй дескжршéск пре трéп.

§. 151. 6. 7. 8.

Шй фїйнд кж чéл че нв Éсте, нйчй ферчйт поáте сж фіе, (лог. §, 15.) оўрмéжж 6. Кж май мвлт фолосéще â не цинé, де кáт â фй де сжкжршйт: пентрв кáре шй 7. Кж квнвл лиўитóрю Éсте май прецвйт де кáт чéл пвитóрю, 8. Йр чéл май прецвйт Éсте, каре ѧтрачеáш шй не лиўéще де рáв, шй не дж квн, áдекж Éсте шй лиўитóрю шй пвитóрю (§. 126.) (1).

(1) Â грешйт дар Éпíквр шй кжцй оўрмжнд лвй сокотéск кж квнвл ѧнáлт âл ѿмвлвй стж ѧнедерéре (їстор. §. 88.), пентрв кж âчéста де шй Éсте лиўитóрю, кáре пж лáнгж чéл пвитóрю Éсте май прецвйт, нв Éсте ѧсж шй чéл май прецвйт.

§. 152. 9. Шй ч. л.

Йр дин хотжрáриле квнвлвй слóкод, шй двпж чевà (§. 144.), лвкрвтóрю шй пвтимитóрю (§. 145.), двпж рындвáлж шй фжрде рындвáлж (§. 147.), йзворéск âзїѽмеле че оўрмéжж. 9. Квнвл пвтимитóрю, фїйнд кж Éсте пентрв чéл лвкрвтóрю, пентрв âчáста шй кв дрептáте ла âчéла сж âдвче; 10. Квнвл âфáрж де рындвáлж ѧ стáрé фирéскж сж фáче рáв, ѧтóма ка шй чéл двпж рындвáлж, ѧ стáрé чé âфáрж де фúре. 11. Квнвл май мúк, кáре не лиўéще пре нóй де доквндúрé чéлвй май мáре, рáв сж фáче; 12. Йр рáвл, кáре пре áлт рáв май мáре, шй пре ѧсвшй стрикáчюнé ноáстрж ѿ гонéще, сж фáче квн; (1) 13. Квнвл âдевжрáт де тот, Éсте âчéст філю, â фй ѧтрачеáшй

чѣлуй шй плъкѫт, шй чинстйт, шй требѫинчóс (§. 144. (1)).

(1) Де âйчѣ сѫнт рѣгвлиле. 1. Кз дин дóш рѣле фирéщй че став âлѣпрз, чéл май пвцйн рз́в Ѣ де â сз преалéце; май бйне âдекз Ѣсте âпїерде оѫн дéцет де кжт бїáца; 2. Кз дин дáш рéле мораличéщй че став âнайнте, нйчй оѫнвл нв Ѣ де â сз âлéце, фзрз нвмай кв причинвйре де нечеситáте силнїкз; преквм дéка чинекà дин Хрїстїáнй âр фй фóст порвнчйт де Нéрон сав сз жертвéскз Їдолилор, сав сз кврвéскз, нйчй оѫна нйчй âлта нв й сар квкенй сз фáкз; 3. Дин дóш рéле, оѫнвл морáл шй âлтвл фирéскѣ чел фирéск Ѣ де â сз âлéце (§. 150.), преквм май де âлéс й сз пзрѣ лвй Їосúф â сфери тéмница, де кжт â âлвнекà âбрáцеле стзпжнесй.

§. 153. Бїáцз шй мóарте, бѫне сѫнт сав рéле?

Дин âчéсте âзїѫме лéсне сз вéде, 1. Кз âтрв нóй бїáца Ѣсте бѫнвл чéл май мáре (§. 150. 5.), фзрз нвмай де нар фй âчéст фéл де бїáцз, â кжт сз кáзз дин нздéждѣ де маймáре феричйре (§. 152. (2), шй 2. Кз мóартѣ сингврз де сúне Ѣсте оѫн рз́в (§. 142.), âфáрз де нв нѣр дѫче бїáца сѫпт май мвлте рéле (1); (§. 152.) (12).

(1) Мóарте âцелéце пре чѣ фирéскз; пентрв кз пре кáрѣ âлвщй ѫмвл ш' ѫ âлéце де бѫнз кóе, âчáста кз нйчй ѫдáтз нв Ѣсте бѫнз, лéне сз вéде; пентрв кз койрѣ ѫмвлвй сз поáртз кзтрз бѫн (§. 28.), шй двпз Дмнезеéска койре кзтрз бѫнвл âдекзрáт; пентрв кз чéл пзрѣт нв Ѣсте бѫн, чи рз́в; (§. 143. пр бѫн âдекзрáт Ѣсте âчéла че нещ шй не сăвржшáце (§. 142.), шй койрѣ нóастрз Ѣ датоáре â сз ѫжрдвй двпз Дмнезеéска койре кзтрз цинéрѣ нóастрз â âшине, шй сăвржшйрѣ. Їшà дар оѫчигáшвл

де

де сѝне, дѣка коѝрѣ лъй съ ѡѣжрдъ́ѣще спре стрикъчю́нѣ съ, ѣл фа́че ѧпротѝка коѝрей чѣй Дмнезеѣ́щій, пентръ ка́ре шй пъкътъ́ѣще оу́н рът моралѝческ (§. 142. (1)): шй фїѝнд къ рът морал ни́чй ѡда́тъ нъ ѣ́ де ѧ съ ѧлѣ́ще (§. 152.) (1) 2. 3.), ѧша́ дар шй оу́чѝдерѣ де сѝне ни́чй ѡда́тъ нъ ѣ́ де ѧ съ ѧлѣ́ще; де оу́нде ѧша́ ни́чй бъ́н нъ поа́те съ фїе.

§. 154. Де сжнт ѧдїа́фора, ѫ́декъ ни́чй бъ́не ни́чй ре́ле.

Дин ка́ре ѫ́къ съ май ѧдъ́нъ 3. Къ ни́чй ѧчѣ́м нъ съ сокоте́ск би́нѣ, ка́рїй гжндѣ́ск къ мо́артѣ ѧ сѝне нъ ѣ́ ни́чй бъ́нъ ни́чй рѣ́ (1); къ не фїѝнд ѧ пъте́рѣ но́астръ ѧ бой съ мъри́м, сав нъ, шй пентръ ѧчѣ́стѣ непъта́нд ѧ ѧтрекъ́винцъ́ пре моа́рте ни́чй би́не ни́чй рът, сжнтем дато́рй ѧ ѡ ѧщепта́ нъмай дела Дмнезе́ъ. (§. 153. (1)).

(1) Оу́нде ѧрътът ѣ́сте къ ѧ парадогїсмъ каде ѧчѣ́ст Суллогїсмъ: Фїѝнд къ кїа́ца ѣ́сте бъ́нъ, шй сфършѝтъл ѣ́й нъ ка фй рът. Марк. Ѧнтонѝн. пентръ сѝне. Карт. 9. §. 21. пентръ къ ѫ́лта ѣ́сте сфършѝтъл, партѣ бъ́нълъй, шй ѫ́лта ѧчѣ́м, че стрѝкъ пре Бъ́н. Ѧша́ дар дѣка ѧш нъмъра́ 100. де га́лбенй, ѧча́стъ нъмъра́ре ѧ сътей нъ ка фй лъ́кръ рът, пжнъ ка́нд сфършѝтъл ѧчѣ́стъй лъ́кръ ка фй де фа́цъ; ѩр ѧ́къ́нд тъ 100. га́лбенй, дѣка ѧтръ къщига́рѣ ѧчѣ́стъра сфършѝт ка пъ́не ѧпрѝндерѣ, сав фъ́ръл, ѧчѣ́ст сфършѝт ѧл къщига́рїй чѝне ѧр тъгъдъ́й къ ѣ́сте рът? шй ѫ́къ де шй ѣ́сте бъ́нъ ѣ́ъш къщига́рѣ.

§. 155. Де сжнт бъ́не Съндта́тѣ, Търїа, Фръмсе́цѣ, Бънафѝре (ценїа.)?

Ѧча́ста дар ѫ́съшй съ се зѝкъ 4. Шй дъ́къ́нъта́тѣ, Търїе, Фръмосе́це, Бъ́нъфѝре, ѫ́декъ це́нїе, шй де ѫ́лтеле че сжнт ѡмъ́лъй фире́ще, ка́нд до-

доканди́рѣ а̂чѣ́стора нꙋ не липсѣ́ще де оу̂н кꙋ́н май ма́ре (ſ. 152. 11.); а̂ши́ждѣ шй коа́ла, дꙋ́рѣ, слъ́бичю́нѣ, нефрꙋмосѣ́цѣ, несимци́рѣ дꙋпъ кꙋвїи́нца съ сокоте́ск ре́ле, не а̂жꙋтъ́нд спре фꙋ́га де май ма́ре рꙋ́ (ſ. 152. 12).

§. 156. Де сфнт кꙋ́не Щїи́нца, Мешешꙋ́гꙋриле, Кꙋнъмишка́рѣ. (сав а̂ерим̂ѣ).

Озвърши́риле пре каре ле къшигъ́м кꙋ ѡ̂спърдꙋи́нца шй кꙋ стрꙋда́нїа, прекꙋ́м щїи́нца, мешешꙋ́гꙋриле, кꙋнъмишка́рѣ трꙋплꙋ́й, шй ч. л. а̂чѣ́стѣ а̂ сине сфнт кꙋ́не; а̂́р щїи́нца шй а̂скꙋцита а̂целѣ́чере сфнт май прецїѡ́асе, де къ́т мешешꙋ́гꙋриле шй леснемишка́рѣ трꙋплꙋ́й (ſ. 150. 3.): дар а̂съ а̂кка чинека рꙋ́ а̂р а̂трекꙋи́нца пре че́ле зи́се да́рдрй спре ръштъ́те, дꙋпъ дрептъ́те а̂тꙋнчѣ ре́ле съ вър нꙋмй (1) (ſ. 152. 11.)

(1) Сврда дар ка лъвда чинека фрмосѣ́цѣ Лайдей. пре щїи́нца лей Спїно́за, пре мешешꙋ́гел че́лей че фа́че ба́ний рай, пре а̂скꙋцита а̂целѣ́чере а̂тр' оу̂н кикле́н минчино́с, пре а̂ерим̂ѣ трꙋплей а̂ Картеш, сав а̂лт тълъ́кърю, а̂къ́рва то́атъ цѣнїа мерце пре де́цете.

§. 157. Де сфнт кꙋ́не вър тꙋ́тѣ шй слъбичю́нѣ, сав кꙋнъта́тѣ шй ръштатѣ.

Шй а̂фа́ръ де а̂чѣ́стѣ, фїи́нд къ вър тꙋ́тѣ е̂́сте кꙋ а̂девъра́т оу̂н кꙋ́н, шй чинсти́т шй плъкꙋ́т, а̂ша а̂къ шй требꙋинчо́с (ſ. 14 4.); оурмъ́зъ ка а̂ча́ста кꙋ а̂девъра́т кꙋнъ съ фїе (ſ. 152.) 13.); а̂ши́ждерѣ шй слъбичю́нѣ, оурмъ́зъ съ фїе слъ́кодъ шй де тот рꙋ́, пентрꙋ каре ни́чй ѡ̂да́тъ нꙋ прїиме́ще тъгъдꙋи́ре (1).

(1)

(1) Шй де аїнѣ їзкоаше аѣатѣ рѣгълѫ: Нѫ сѫ кѫйне а фаче чѣле рѣле, ка сѫ нѣѫ чѣле бѫне. Шй дрепт зїче Апостола, чѣлор че ашà кѫнѣск, кѫ ле Ѣсте шѣждà ждекатѫ, кътрѫ Рѫм. 3. 8. ашà ăѫ пѫкътуйт Саѫл, шй нородѫл, рѫпйнд лѫкрările Амалїкитѣнилор, каре Ѣрà дате анадемей, пентрѫ ка сѫ нѫ лиѱѣскѫ жертвеле, 1. Карте Апрaцй; 15. 21. Арътат Ѣсте шй кътѫ рѫтате колѣше аѣѣ кестйтѫ Ачепътѣрѫ а Їзвйцилор, пре каре ѿ камѫ медѣ де а Адрептà войрѣ (Їстор. §. 101.)

§. 158. Де сфнт бѫне чѣле че сфнт афарѫ де ной фирѣщй саѫ моралниче.

Ѣстймиле чѣле че стаѫ афарѫ де ной, саѫ фирѣщй, прекѫм мѫнкарѣ, кѫтѫра, ăѫр, арѫинт; саѫ моралниче, прекѫм бестѣ, чйнстѣ, бредничїа, кѫ адевърат сфнт адїафора, (Їндїферѣнте) (§. 44. 2.) пентрѫ каре шй чѣлор че бине ле Атребуинцѣзѫ сфнт бѫне, ăар чѣлор че рѫ, рѣле (1).

(1) Ашà бѫне, мѫнкарѣ, шй кѫтѫра, шй тоате чѣле лалте чѣлор че ле Атребуинцѣзѫ спре цинѣрѣ кїѣцїй шй а стърїй; дар Ѧѫ оуѫн шир де рѣле ка адѫче мѫнкарѣ шй кѫтѫра чѣлор лакомй, аѫрѫл шй арѫинтѫл Ѫкалїонилор, чйнстѣ шй бредничїа туранилор шй тътърор чѣлор юбиторй де чйнсте шй трефашй карїй сѫ рѫдикѫ ла нѫлцйме, ка нѫ кѫдере ѿстеничоаѣѫ, сѫ кѫзѫ дрепт Акап.

§. 159. Де сфнт ѿаменїй динтре Бѫне.

Шй кѫ мѫлт май кѫртос ѿаменїй карїй трѣск Асоцїетате кѫ ной, сфнт бредничй де нѫмирѣ кѫнѫлй, дѣка не вом цинѣ де кѫнзтате; шй де а рѫѫлй, дѣка саѫ ачѣа, саѫ нсй не вом Аделетничй ла рѫтъцй (1).

(1) Пентрѫ кѫ ѿаменїй саѫ Арѫтъцирй сѫ тѫкълѣск, саѫ де кѫртате Агрижѣск, шй ашà нѫ пот сѫ не фїе ноѫ

кръжмáшй мергѫнд кѫ кѫртѣтѣ; шй кѫм довєдй ѫ чéле че оѫрмѣзла лóквл сѫ, кѫ прїетенїе ѫдевърáтѫ сѫ фáче нѫмай чéлѫр че сѫ хрънéск кѫ кѫнзтáтѣ; ѫр ѫминтрилѣ, нйчй пот сѫ не кáтѫме пре нóй, нйчй сѫ не стрйче, нйчй сѫ не лиѫкéкѫ де сѫкършийрй: май кѫртóс ѫкѫ пре кѫртѣтѣ нóлтрѫ ѫръштѫцйрѣ ѫчéлѫра ѫ шй ѫскѣтє, шй ѫ гумнастéще, шй ѫ спорéще. Де ѫйчѣ ѫврйтелє ѫчéлѣ кóрбе ѫ лє лвй Сѫкрáт, кѫнд Ерà сѫ се ѫскѫндéкѫ, Епїкт. Енхир. Кап. чéл двпѫ оѫрмѫ. „Ѫр пре мйне Йнѫт шй Мелїт пот сѫ мѫ ѫмóаре, ѫрѫ сѫ мѫ кáтѫме нѫ. Шй дин протйкѫ кѫнд кѫм фй рáй нóй, ѫтѫнчѣ чéй рăи н' ѫр пѫтѣ сѫ нѫ не кáтѫме, де не сѫнт прїетений сăв кръжмáшй; ѫр чéй кѫнй ѫтр' ѫлт кйп нѫ сар ѫпропїà де нóй, фăрѫ нѫмай де кѫм прїими нóй сѫ не ѫдрептѫм де кътрѫ дѫншїй. Де ѫйчѣ Ѣсте ѫдевърáт кѫ кѫ дешгебйре сѫ поáртѫ ѫм ла ѫм, Дѫмнезéѫ, ѫнгел, лвп, Дїáкол.

§. 160. Де Ѣсте кѫн Дѫмнезéѫ.

Прéсте кáре че ѫм пѫтѣ зйче де Дѫмнезéѫ, кáреле шй пре ѫ фй нѣѫ дáт, шй Ѣл сйнгѫр цйне ѫчáста, шй че Ѣ май мáре, кѫ прѣдесăвършйт кѫн фїйнд, пре чéй чéл довѫндéск пре дѫнсѫл нѫ пóате сѫ нăй фáкѫ феричйцй кѫ мій де кѫнзтáцй? Де кáт кѫ Дѫмнезéѫ Ѣсте кѫ ѫдевърáт кѫн слóвод, шй пре нймент кѫ ѫдевърáт нѫ пóате сѫ бáтѫме (1).

(1) Дѫмнезéѫ пóате сѫ стрйче пре ѫм шй сăл пїáрѫ войнд; дар фїйнд кѫ нѫ боéще, нйчй пóате негрешйт. Дар сѫ стрйкѫ ѫчéм че нѫ сѫ сѫпăн войрей лăй, дар Дѫмнезéѫ нăй стрйкѫ пре дѫншїй, чй Ѣй лăвшй ѫтемѫнѫндăсѫ кѫ доквтóачеле, ѫшй причинйéск лóрвшй стрикăчюнѣ. Дела тйне, зйче, пїердéрѣ тà Їсрайл. Шй кѣм ѫр пѫтѣ сѫ фіе ферічйцй чéй че ѫстрейнéзѫ пре сйне де кѫнăл чéл ѫдевърáт? минвнáте сѫнт чéле че де ѫчáста ăв корбйт Сénека Епїкт.

95. „Че ѣ́сте прúчина ла Дм̑незéѳ де ѣфáче бúне? де кѫ́т кѫ ѣ́сте фúрк лѣй. Пѫкътвéще дар чéл че гѫндéще кѫ Дм̑незéѳ коéще сѫ кáтѫме, непѣтѫнд ѣ́л сѫ фáкѫ ѣчáета; шй нúчúй ѣ сѫ недрептцúй нѣ пóате Дм̑незéѳ, нúчúй ѣ недрептцúй. шй ч. л.

§. 161. Нефúйнд пѣтúнцѫ сѫ ѣвéм пре тóате бѫ́неле, трéбѣе сѫ кѫвтѫ́м пре чéл ковѫршитóрю.

Ѣша мѫлте сѫ́нт бѫ́неле че стáѫ ѫпрежѫрѣл ѡ̃мѫлѣй; дар фúйнд кѫ оўнúле дúнтр' ѣчéстк нѫ сѫ́нт ѫпѫтéрк лѣй, пре кѫм сѫнзтáтк, тѫрúа, фрѫмосéцк, бѫнзфúрк, богáцúа, чúнстиле. Шй ѫлтеле фúйнд кѫргѫтóаре шй нестатóрниче, пре кѫм ѣфáрѫ де ѣчéстк тóате шй ѫсѫшй цúйнца, ѣрѫтáт ѣ́сте кѫ нúменк дин чéй мѫритóрй нѫ стѫтѫт ѣ хúче кѫ ѡ̃ѣрѫзничíе, кѫ ѣ́л ѫѫ ѣвѫт пре тóате ѣчéстк грѫмáдѫ шй ѣ пѫрѫк: пентрѫ кáре дин тóате бѫ́неле трéбѣе сѫ ѣлéцем пре чéл ѫнáлт шй ковѫршитóрю (§. 140.); спре ѣлéцерк кáрѫ нѫ ба грешй чéл че ба ѫтрéбѫинцѣ ѣгúѡмеле сфѫтѫитóаре де бѫн шй рáѫ, кáре сѫ́нт май лѫминáте де кѫт лѫмúна че лѫминкѫ ѫ статóрника мїéѫ зй (§. 139.).

Пáрте 2.

Де бѫнѹл чéл ънáлт.

§. 162. Че ѥ́сте бѫнѹл ънáлт.

Якѹм дар бѫнѹл чéл ънáлт ѥ́сте чéл май ковършитóрю де кат тоáте, докѫндúрѣ кáрѹл кѹ тоáте чéле лáлте сав ѥ́сте ънтóкма, сав ле ковършáще (§. 140.). Де ăичѣ пре ѿм, ънлинúндѹиѕ пóфта, кѹ ăдевърáт феричúт шѝ не тѹрбѹрáт ăл фáче. Ячéст бѫн ѥ́сте сфършúтѹл чéл май дѹпѫ оѹ́рмѫ кътрѫ кáре неѡсърдѹúм (1), шѝ пре кáре докѫндúндѹл, ънтрачéлшй докѫндúм шѝ ăдевърáта феричúре.

(1) Нѹ ѥ́сте дар сфършúт май дѹпѫ оѹ́рмѫ феричúрѣ шѝ нетѹрбѹрáрѣ, чѝ докѫндúрѣ бѫнѹлѹй чéлѹй ънáлт, кѹ кáрѣ ă пѹрѹрѣ сѫ ăфлă ънпрезнáтѫ ăдекърáта феричúре шѝ линищúрѣ сѹфлетѹлѹй. Пентрѹ кѫ нѹ пофтúм бѫнѹл чéл ънáлт, ка сѫ фúм феричúцй, чѝ пентрѹ ăчáста сѫнтем феричúцй пентрѹ кѫ докѫндúм бѫнѹл чéл ънáт: пентрѹ кѫ ăчéста нѹ сар пътѣ зúче бѫн ънáлт (кърфѹл бѫнелор), дѣка нѹ пентрѹ сúне, чи пéнтрѹ ăлт бѫн, ăдекѫ пентрѹ феричúре ăр фѝ пофтúт. Пре бѫнѹл чéл прѣ ънáлт прѣ бúне ăл дескрíе Кїкéрѹн де сфърш. Карт. 1. Кап. 4. Кѫ чéл май ънáлт бѫн шѝ май дѹпѫ оѹ́рмѫ, шѝ кътрѫ кáре трéкѹе сѫ се ăдѹкѫ тоáте сфътѹúриле де ă лѹкрă дрéпт шѝ ă кїецѹѝ бúне, ăчéла пóате сѫ фíе пре кáре фúрѣ ăл гонéще, ка пре чéл май ънáлт дин чéле пофтúте, ѿр ăчéла, де кáре сѫ ферéще, ка пре чéл май дѹпѫ оѹ́рмѫ дин рéле. *)

*) Дѹпѫ Дѿнезíе бѫн прѣ ънáлт ѥ́сте Вїáца, ѿрѫ рáзѹл чéл дѹпѫ оѹ́рмѫ, мóартѣ, Нот. трад.

§. 163.

§. 163. Характúр ал âчéствѧ. 1.

Ѧшà дар âкȣм нóй дѣка тóцй фирéще пофтим кȣнȣл (§. 29.), пентрȣ кáре шй дин ѿаменй нúменѣ фїúнд, кáреле нȣ пофтéще сѫ докѫндѣскѫ кȣнȣл чéл прѣ âнáлт, âрѫтáт ѣ́сте 1. Кѫ кȣнȣл âчéста трéбȣе сѫ фíе âчéст фéлю, âкáт тóцй, чéй че нȣ трéк кȣ бедéрѣ мижлоáчеле, сѫ пóатѫ сѫл докѫндѣскѫ (1).

(1) Пентрȣ кѫ Дѿнезéȣ пȣúнд âтрȣ тóцй фирéще пре пóфта кȣнȣлȣй чéлȣй прѣ âнáлт, шй нимúк фѫкúнд âдешáрт, нечеситéще шй коéще ка тóцй ѿаменíй сѫ докѫндѣскѫ âчáста; пентрȣ каре коéще шй пре тóцй ѿаменíй, кáрíй нȣ кȣр трéче кȣ бедéрѣ мижлоáчеле, сѫ пóатѫ докѫндй âчáста. Прѣ бúне âȣ кȣкѫнтáт де âчáста Ѧрїáн âкáл. Ѣпїкт. Кáртѣ 3. Кáп. 3.

„Дин фúре дар ѣ́сте тóатѫ мúнтѣ прекȣм âсѫ плека спре âзúче âдекúрвл. âнȣ сѫ плека спре âзúче минчюнѫ, âсѫ ѿпрй спре че ѣ́сте некȣзȣ́т; âшà âсѫ мишкà кȣ пофтúре спре чéл рȣ: кáр кѫтрѫ чéл че ѣ́сте нúчй кȣн нúчй рȣ âфй кȣ âдїафорíе. Кáре âчáста пȣ́рмѫ фрмóе сѫ âрáтѫ шй прин ѣ́земплȣ де бáн âкѫнд йкóана Кесáрюлȣй.

§. 164. 2.

Шй фїúнд кѫ âчéст кȣн трéбȣе сѫ фíе шй âтóате ковáршитóрю, (§. 124.), кȣвїúнцѫ ѣ́сте 2. Кѫ май âнтáю сѫ цíе шй сѫ десăвáршáскѫ пре мúнте, пентрȣ кѫ кȣнеле сȣфлетéщй ла тóцй кȣ мȣртȣрисúре сúнт май пречинстúте де кáт чéле трȣпéщй (§. 150. 3.), де нар фй чинебà пóрчй дин тȣрма лȣй Ѧрїстíп (їстор. §. 36.).

§. 165. 3.

Ѩржш фїїнд къ ла кѫн съ ѧделетничѣще войрѣ, ѩр ла ѧдекѫр минтѣ (§. 15. 16.), дѫпъ дрептате ѧдѫчем 3. Къ кѫнѫл чѣл прѣѧнѫлт съвършаще войрѣ, шѝ ѧй дърдѣще слокоѕенїа, шѝ ѧкъ кѫалеле шѝ ръштѫциле ѐй ле тъмъдѣще; шѝ де ѧинѣ трѣбѫе съ ръдиче пре мѫрѣ ѧчѣа тикълошїе, де кѫрѣ съ кънтѫеск чѣй ѧфѫндѫций ѧржштѫций. (1)

(1) Шѝ фїїнд къ кѫн кокършиторю ѐсте ѧчѣла кѫре шѝ линѱеще рѣлеле, шѝ пѫне кѫнеле, ѧдекъ шѝ линѱиторю, шѝ пѫиторю (§. 151. 8.), къзѫт ѐсте къ кѫнѫл чѣл прѣ ѧнѫлт трѣбѫе съ тъмъдѫѧскъ шѝ ръштѫциле койрей, шѝ съ кѣме ѧнапои пѫтѣрѣ ѧтреѫймей шѝ ѧ слокоѕенїей.

§. 166. 4.

Шѝ ѧфѫръ де ѧчѣстѣ, фїїнд къ кѫнѫл чѣл прѣ ѧнѫлт, де ѧр фѝ де ноѝ пофтит пентрѫ ѧлтѫл, нар пѫтѣ сѫшѝ цїе ѧчѫстъ нѫмире (§. 162.), ѧрътѫт ѐсте 4. Къ нѫ съ кѫвине нимік съ фіе май пречинстит де кѫт дѫнсѫл, пентрѫ кѫре ѐл сар пърѣ пофтит.

§. 167. 5.

Ѧ чѣ ѩопъ оѱрмъ фїїнд къ ѧдекърата феричире ѧ ѿмѫлѫй стъ ѧтрѫ докѫндирѣ кѫнѫлѫй ѧчѣстѫ чѣл прѣ ѧнѫлт (§. 162.), пентрѫ ѧчѣстѣ нар фѝ май мѫре тикълошїе, де кѫт ѧпѣрде прекѫнѫл чѣл прѣ ѧнѫлт, оѱрмѣкъ. 5. Къ ѐл трѣбѫе съ фіе нелинѱит, шѝ депѫрте де тоатъ примеждїа пердерїй.

§. 168. Кърй съ кърин тоцй характирїй, ачеста ѣ бърнъл чел прѣлнълт.

Якъм дар фїинд къ тоате ачесте ажїѡме де сине йзворъск дин лъсъшй елеврїа бърнълърй челърй прѣлнълт; фъръ ладоълъ ачела требе съ се соктѣскъ л чѣ дъпъ оурмъ бърн прѣлнълт, ла каре съ дъ тоате ачеле атрїбъте фїинцелниче. Якъм дар нъ съ ва пърѣ ашъ де мираре, дѣка ла ачаста пъцин вгънд де сѣмъ чей векй фїлософй, мираре ѣсте кът асъпра лъй ъ фост нелвоицй. (1)

(1) Де ѣсте адекврът ачея че ъдъче Баррон ла Ауґвстин де четътѣ лъй Дъмнезѣ картѣ 19. кап. 1. Дом сѣте шй ѡптзечй шй ѡпт де пърерй але фїлософилор ъ фост ла ачаста де тот лпротивниче, атре карелe лъ челе май мълте фъръ ладоълъ ъ фост ашъ абърде; якът нича де а съ сърпа ъ фост май врединче; нимък май мълт де кът вигърилe колнъвилор де фригърй. (Їстор. §. чел дъпъ оурмъ.)

§. 169. Нъ ѣсте дар плъчѣрѣ.

Пентръ ачестѣ лесне ѣсте а кърноаще лшълъчюнѣ лъй Аристипп Курнеъл, карелe вїсъ, къ бърнъл чел прѣлнълт стъ л тръпѣска плъчере (Їстор. §. 51.); пентръ къ ачаста нефїинд бърн шй съфлетълъй (§. 155.), нича съвършинд пре боире (§. 165.), шй лкъ боълъ фїинд прѣ грѣ, шй рѫтъте а тот пїерзътоаре (§. 81. ш ч. л.), шй чѣ дъпъ оурмъ акъріа нича ѣсте пътинцъ ѡаменилор а ѡ докънди нелипсит (§. 167.): пентръ ачаста нича де нъмирѣ бърнълъй негрешит, къ кът май бъртос нъ съ ва лвредничи де ачея а бърнълъй челърй прѣлнълт.

§. 170.

§. 170. Нічій плъчерѣ сѫфлетълъй, сăѫ веселїа.

Дар ѣпікѫр, де шї ăѫ фїлософит ѫарешкăт май чинстит, сокотінд пре плъчерѣ сѫфлетълъй, ăдекъ веселїа шї недърерѣ ѧ лок де бѫнăл чел прѣднăлт (Істор. §. 88.), дар фїінд къ шї ăчăстъ сѫфлетѣскъ плъчере сăѫ недърере нѫ ѣсте ѧтрачеăшій шї бѫн пѫторѫ (§. 165.), нічій пентрѫ сине поштітъ (§. 166.), шї ѧ чѣ дѫпъ оурмъ нічій нелиштітъ (§. 167.): пентрѫ ăчăста нар пѫтѣ съ се сокотѣскъ бѫнăл чел прѣднăлт. (1)

(1) Шї фїінд къ не ѧпъртъшим де ăдекърăта ферічіре ă сѫфлетълъй, пентрѫ къ добѫндим бѫнăл чел прѣднăлт (§. 162. нот.); ăшă дар ăчăста трѣбѫе съ се сокотѣскъ май кърто̀с лъкрăре ă бѫнълъй челъй прѣднăлт, де кăт ѧлтъ ă бѫнăл чел прѣднăлт.

§. 171. Де ѣсте богъцїа шї чінстиле.

Дар нѫ пѫцине ѫстенѣле ăѫ шї чей че съ причѣск, къ бѫнăл чел прѣднăлт ѣсте богъцїа шї чінстиле; шї чіне ăлтъл, де кăт чел несънъто̀с ла мінте ѧшій ва пѫне лъшій сфършіт май дѫпъ оурмъ ăчѣст фѣлѫ де лъкрърі, де кăре нічій то̀цій пѫт съ добѫндѣскъ, (§. 163.), шї кăре пре мінте прѣпъцін ѫ цін шї ѫ съвършѣск (§. 164.), май кърто̀с къ шї май несъвършітъ ѫ фăк (§. 101. ш. ч. л.) шї нічій пентрѫ сине нѫ сънт поштіте (§. 168.), нічій ăпърърѣ фїінтоăре шї вѣчніче (§. 167.).

§. 172. Де ѣсте Щїінца, Сънътăтѣ, Слободзѣнїа.

Ăр дѣка вей ăпропїа ла пїатра де лъдїа (мехѣнгѫ) шї пре щїінцъ, сънътăтѣ, слободзѣнїа, шї

ăлтеле, пре кáре оўнiй âш сокотúт â фй кънъл чéл прѣднáлт, ѣдъш лъкръриле те ва ѣвъцà, кѫ характирiй кънълъй чéлъй прѣднáлт прѣпъцúн ли сѫ âплíкѫ.

§. 173. Де ĕсте вжртътѣ.

Пърéрѣ чѣ май къ кувáнт ĕсте â чéлър че âш гăндúт кѫ, сăш ŵкичнъúнца вжртътей, сăш лъкрáрѣ чѣ прѣкънѫ шй прѣдесъвършúт дъпѫ вжртъте ĕсте кънъл чéл прѣднáлт (1); пентръ кѫ вжртътѣ, ŵарешкъм тóт ĕсте кън ковършитóрю, дар нъ шй âчéст фéлю, ѣ кáт сѫ нъ сѫ ăфле нимúк май пречинстúт де кáт âчáста. (§. 166.)

(1) Пентрѫ кáре мълцй фїлосóфй âш прїнмúт ŵрй оўна ŵрй ăлта дип âчéсте пърéрй, шй пре чѣ дин тжю âш âпърáтѫ Плътúн Ĕннеáда 1. Картѣ 4. чéрерѣ 10. ĭар пре âдóша Âрїстотéл Йаїк. партѣ 3. кап. 3.

§. 174. Дмнезéй сúнгър ĕсте кънъл прѣднáлт.

Âкъм дéка âчéстѣ âшà сѫ ăфлѫ, трéбе сѫ кăвтăм ăлт кън, кáре сѫ ковършáскѫ пре тóате чéле ѯúсе; чéрчетăнд дар âчáста, нъ прѣ къ нелесníре ŵ вшм âфлà нъмай ѣ Дмнезéй сúнгър къ âдевърáт, нъмаĭ де вшм черчетà пре ѣшине чевà май ѣтрадънк.

§. 175. Нóй ѣтóкма шй чéле âфáрѫ де нóй сăнтем ѣ фїúнцѫ.

Мúнтѣ нóастрѫ цíе причéпериле сáле (§. 10.); пентръ кáре ĕсте прѣ âдевърáт кѫ нóй ѣцелéцем, шй причéпем пре чéле âфáрѫ де нóй; ĭар чéл че нъ ĕсте, шй â ѣцелéце нъ пóате (Дог. §. 15.): âшà

дар

дар де ёстимѣ ноастрѫ а лъшине, шй а чѣлор лалте лъкрърй нъ пътем сѫ не ѣдоим, нъмай де вѫм вой.

§. 176. Встимѣ ёсте сав нечесарїе сав ѣтѫмплътоаре.

Я фй чева сѫ зиче сав нечеситѣще, каре нъ поате сѫ нъ фіе, сав дъпѫ ѣтѫмпларе, каре сѫ поате шй сѫ нъ фіе; аша дар кѫ шй а нъ фй ной сѫ пътѣ, ши де аичѣ шй кѫ дъпѫ ѣтѫмпларе сѫнтем, шй динтръ кѫ наинте де дъу сѫте де ани нименѣ дин ной ёра, ёсте арътат.

§. 177. Ятрїбътърй ачѣлъй че ёсте нечеситѣще.

Якъм дар фїинд кѫ чѣл че ёсте нечеситѣще, ачѣста непътѣрник ёсте а нъ фй (§. 176.), къвїинцѫ ёсте ка ёл 1. Шй апърърѣ сѫ фіе, шй ничй ѫдатѫ сѫ нъ липскѫ, дин каре шй 2. Сѫ нъ фіе съръс ла ничй ѫ скимбаре, 3. Шй сѫ нъ айкѫ афарѫ де дѫнсъл причина ёстимей лъй, пентръ каре шй 4. Сѫ фіе фїинцѫ де сине.

§. 178. Шй ачѣлор че сѫнт дъпѫ ѣтѫмпларе.

Шй дин противѫ фїинд кѫ чѣле че сѫнт дъпѫ ѣтѫмпларе сѫ поате шй сѫ нъ фіе (§. 176.); де ачіашй ёсте арътат, кѫ ачёстѣ сѫ фак шй сѫ десфак, шй де аичѣ 5. Сѫнт съръсе ла фелюрймй де скимбърй, шй 6. Кѫ нечеситѣще ъ ѫаре каре причинѫ, пентръ карѣ сѫнт; пентръ каре шй 7. Нъ сѫнт де сине, 8. Дъпѫ че вор фй пъсе тоате причиниле, трекъе сѫ се пъе шй чѣ дин тѫю, пентръ каре шй 9. Кѫ мірърѣ причинилор нъ ёсте немърцинитѫ.

§. 179. Ачест Тот аре причина съ дежебитъ де дънсъл.

Шй фййнд къ черкарѣ тъацъ, къ ачест Тот есте съпъс ла фелюримй де скимбърй, шй челе че сънт съпъсе ла скимбърй сънт дупъ тъмпларе (§. 178. 5.), шй челе че сънт дупъ тъмпларе нечеситъце ай причина пентръ карѣ сънт (§. акол 6.): пентръ ачаста къййнцъ есте къ ачест Тот требе съ айбъ причина естимей сале, шй ачаста съ айбъ дежебире де Тот, каре есте оун ефект ал ей (ѡ фаптъ); ашъ дар есте причинъ ачестай Тот дежебитъ де дънсъл.

§. 180. Шй ачеа тъа причинъ есте фййнцъ де сине.

Пар ачастъ Причинъ дежебитъ а Тотлай, (§. 179.) сай естиме дупъ тъмпларе ай фост шй ѧ, сай нечесарїе; акум де ар фй фост дупъ тъмпларе, ар фй авът шй ѧ причина съ (§. 178. 6.); дар фййнд къ мерере немърунитъ а причинилър нъ есте (§. 175. 9.), ар фй стътът т чѣ дупъ оурмъ ла ѡаре каре тъа причинъ: шй дека есте нечесарїе, ба фй негрешит шй фййнцъ де сине (§. 178. 4.); шй де айчѣ шй тъа причинъ а тътърѡр челър че сънт; есте дар Причинъ а Тотлай, дежебитъ де дънсъл, карѣ тр ачеаший шй тъа есте, шй пентръ ачаста причинъ еший нъ аре, адекъ есте нечесарїе шй фййнцъ де сине.

§. 181.

§. 181. Шй де аїчѣ естиме прѣдесъвършит, каре есте Дмнезеѹ.

Шй фїинд къ ачаста Причинъ есте естиме нечесаріе, шй фїинца де сине (§. 180.), ва фй дар шй нескимбатъ, (§. 177. 2.); пър дѣка есте нескимбатъ, нѹ ѣ пѹтинца нічй а съ адъвгъ чева ла дъмнса, нічй а съ скадѣ; есте дар естиме прѣ десъвършит: пентрѹ каре шй ачаста Причинъ а ачествй Тот шй дешевитъ де дъмнѹл есте естиме прѣдесъвършит, каре есте Дмнезеѹ.

§. 182. Дмнезеѹ есте естиме симплъ.

Дин каре (§. 181.) оурмѣзъ къ Дмнезеѹ съ нѹ фіе естиме компѹсъ, чй симплъ: пентрѹ къ де арфй фост компѹсъ, пърциле дин каре сар фй компѹс, арфй фост майнаинте де дъмнса, шй ашà арфй авѹт ачепътърѣ а естимей сале, шй нічй арфй фїинцъ де сине. (§. 177. 1.)

§. 183. Дѹх.

Симплѹ дар фїинд (§. 182.), нар пѹтѣ фй трѹп, каре фърѣ пърцй шй лъциме нічй нѹ сар пѹтѣ ачелеце; есте дар дѹх (1); пентрѹ каре шй фїинца прѣдесъвършит ачелегътоаре (§. 11.).

(1) Каре неачелегънд Іоан Клерїк парт. 1. Лец. Кап. 8. §. 5. Шй Пнекматолог. том. 3. Кап. 3. §. 17. дъ лей Дмнезеѹ ачевшйриле нѹ нѹмай але дѣхърилор, чй шй але трѹпърилор, шй ѣкъ але тътърор челор че сънт.

§. 184. Вечник, Неатърнат, Немърцинит, Не дескрис, Претътиндинѣ де фацъ.

Фїинца де сине фїинд Дмнезеѹ (§. 180.), есте шй естиме вечникъ шй неатърнатъ; шй фїинд

и́нд къ нѫ ѣ пѫти́нцъ съ и̂ се а̂да́ѡце чева сав съ и̂ се ска́зъ, ѣ́сте шѝ ѣ́стѝме немърѹини́тъ, шѝ де а̂и́чѣ недескри́с, претѫти́диникѣ де фа́цъ (1), шѝ оўнѫл.

(1) Пентрѫ къ дéка ѣ́сте Дм̂незéѣ ѣ́стѝме немърѹини́тъ, ми́нтѣ но́астръ чѣ мърѹини́тъ нѫл ка а̂къпѣ къ а̂целéерѣ, шѝ де а̂и́чѣ ѣ́сте ѣл ѣ́стѝме недескри́съ. Шѝ фїи́нд къ ѡ̂ ѣ́стѝме немърѹини́тъ нѫ но́атѣ съ се ѡ̂колѣ́ска а̂тр' оўн лок хотърѫ́т, ѣсте шѝ претѫти́диникѣ де фа́цъ; шѝ а̂ чѣ дѣпъ оўрмъ фїи́нд къ ѣ́сте ѣ́стѝме немърѹини́тъ, шѝ а̂ а̂целéце немърѹини́т ѣ́сте къ непѫти́нцъ, а̂фа́ръ де оўнѫл; а̂ша̀ дар нечесите́це оўрмѣ́зъ къ шѝ Дм̂незéѣ съ фіе оўнѫл.

§. 185. Кѫвънтъторю̆, Прѣа̂целéпт, Прѣпїѫторю̆, Стъпа́н десине, Прѣпѫтéрик.

Іде́иле а̂целéерїй шѝ а̂ ѣ́стѝмей чéй прѣдесъвършѝт а̂лътѫрѣндѫсъ оўнисе къ ӑлтеле (§. 183.), дин сѝне оўрмѣ́зъ, къ Дм̂незéѣ ѣ́сте къ непѫтѝнцъ съ нѫ фіе Кѫвънтъторю̆, Прѣа̂целéпт, Прѣпїѫторю̆, Ѧтоатепїѫторю̆, Стъпа́н де сѝне, Прѣпѫтéрник (1).

(1) А̂ша̀ дар чем че коéце, шѝ по́атѣ; дар нимѝк ӑлт, коéце, де къ́т чем че съ а̂токмéце къ а̂целечу́нѣ съ: шѝ де а̂и́чѣ лéсне съ кéде, към съ зи́че, къ нѫ по́атѣ съ фа́къ пре чéле а̂протѝва-зикътóаре съ фіе а̂мънду́ѡ а̂девъра́тѣ, шѝ към ѡм тъгъдѫи́ къ ѣл по́атѣ съ ми́нцъ.

§. 186. А̂девъра́т, Дрепт, Бўн.

Ши фїи́нд къ нимѝк ӑлт, де къ́т а̂чéа че боéце по́атѣ (§. 185.), оўрмѣ́зъ ка ѣл съ фіе А̂девъра́т, Дрéпт, Бўн, шѝ то́атѣ кѫвънтъ́цисе съ се ӑфле а̂ Дм̂незéѣ ла трѣ́пта чѣ майна́лтъ.

§. 187.

§. 187. Дмнезѣѹ дар ѣсте Бѹнѹл чел прѣлнáлт.

Якѹм âчéст фéлїѹ фїїнд Дмнезѣѹ, чúне âр пѹтѣ тъгъдѹй, кѫ ѣл Бѹн немърминúт фїїнд шй кобършитóрїѹ â тóате, нар фй шй Бѹн âксолѹт, ⁂ кът âчáстъ нѹмúре кѹ âдевърáт шй дѹпъ кобършúре сźй фíе лѹй кѹвїинчóасъ. (1).

(1) Де оѹнде ла нéмцй Гóтт, ка кѫм гъа ăдекъ бѫн сź кáмъ Дмнезѣѹ. Дар âрстáтѣ ла тóцй сźнт шй âле Мжнтвитóрюлей Лѫк. кап. 18. 19. „Чéмй зúчй бѫн? нúменѣ нѫ ѣсте бѫн, фźръ нѫмай оѹнúл Дмнезѣѹ.

§. 188. Шй кътрѫ ѹм Ѳеѡрисúндѫсъ.

Шй нѹ нѹмай ⁂ сúне шй слóбод, Дмнезѣѹ ѣсте бѫн, чй шй ѹмблѹй ѣсте бѫн кобършитóрю, шй де âйчѣ сúнгѹр оѹнѹл бѫн ѣсте прѣлнáлт (1); Кáре лéсне ва фй âрстáт, де бѫм черчетà май âдúнк чева пре âтрїбѹтеле фїїнцéлниче âле бѹнѹлѹй чéлѹй прѣлнáлт (ſ. 163. ш. ч. л.), шй ле бѫм âлътърà кѹ Ѳеѡрїа лѹй Дмнезѣѹ, кáрѣ пънъ âйчѣ сѫ деслѹшúт.

(1) Я грешúт дар Ѣпíкѹр сокотúнд пре Дмнезѣѹ, ка ѡ Ѣстúме ⁂ сúне ферічúтъ шй немъритóаре шй â пърърѣ фїїтóаре; дар ⁂ лъ нелъкрътóрю (Їст, §. 84.), шй нúчй ѡ релáцїе кътрѫ дмнезл âкúнд, пентрѫ кáре шй нúчй ѡ слъжúре нѫй да лѹй. Шй чúне âр пътѣ чинетй ѡ Ѣстúме, пърúндѫсъ бѫнъ, дар ⁂ сúне шй слóбод âчéст фéлю, ⁂ нѫ âдъкúндѫсъ кътрѫ ѹмéней? шй чúне дин нóй чинетéще пре ⁂ пърáтъл Їпонéзилѡр, кáреле де шй ѣсте прѣпътéрник, дар щúм кърáт кѫ ѣл нúчй ѡ релáцїе н' âре кѫ нóй? шй май бъртóс нúчй лѹй Ѣпíкѹр ⁂ лъщ нѫ Ѣрà кѫкїинчóс оѹн Дмнезѣѹ нелъкрътóрю, шй доѫндúндѫщй ферічúрѣ сà âтрѫ чéле май пре сźс де лѹме. Якѹм дар оѹн бъркáт ⁂ целéнт дин Ѳеѡрїа фúрей лѹй Дмнезѣѹ ва âдънà, кѫ ѣл нѫ нѫмай слóбод,

чй

чй шй двпъ релаціе ѣсте бѣн; шй апрѣзнъ кѫ Епїкт. Ла Аррїан. Діал. Епїкт. Кăртѣ. 1. кап. 16. съ ка гѫндй. „ Де аш фй фост прикигитоаре, аш фй фзкѫт чѣле але прикигитоарей; дѣка, лѣкздз, чѣле але лѣкздїй: пăр акѣм кѫкѫнтзторїй сѫнт, трѣкѣе дар съ лăзд пре Дмнезѣ; ачăста фак, нѫ коїй пзрзїй ржндзăла, кăт коїй пзтѣ.

§. 189. Че съ жѫдекъ дин характйрѫл 1.

Шй фїїнд кз бѫнѫл чѣл прѣдналт ѣсте ачѣст фѣлїй, ѫ кăт тоцй, чѣй че нѫ трѣк кѫ ведерѣ мижлоачеле, съл поатъ доканди (§. 163.). Кѫ адевзрат ачѣст фѣлїй ѣсте Дмнезѣ, кăреле кѫ аатăтѣ лѫминате фăчерй де бине, кѫ кăреле ăѫ ѫподобит пре ѫамений маймѫлт де кăт пре чѣле лăлте добитоаче, ăѫ ăрзтăт кăтъ дрăгосте ăре кзтрз дѫншїй. Шй фїїнд кз дрăгостѣ ѣстѣ пофтъ а бѫнѫлуй (§. 37.); пăр пофта бѫнѫлуй ѣсте дорйре де а фй оуйнит ѫ фăптъ кѫ дѫнсѫл: оурмѣзъ а нѫ фй нимик ѫпрѣлъ дин партѣ лѫй Дмнезѣ, пентрѫ кăрѣ, чѣй че нѫ трѣк кѫ ведерѣ мижлоачле, съ нѫ поатъ доканди бѫнѫл чѣл прѣдесъвършит.

§. 190. 2.

Пăр дѣка съ чѣре ла бѫнѫл чѣл прѣдналт ă цинѣ шй пре мйнте шй а ѫ съвършй (§. 164.), чйне ăѫ ăрзтăт ачăста май мѫлт де кăт Дмнезѣ, кăреле шй пре ѣстймѣ мйнцїй а дăт, шй чѣл че сйнгѫр ѣсте дзтзторїй де тоатъ ферічйрѣ?

§. 191. 3.

Шй чйне сар пѫтѣ ѫдой, кз Дмнезѣ съвършйнд войрѣ, дзрѫѣще ѣй слокозенїа, шй поате съ ѫ скапе де коале шй де ржтзцй, (§. 165.)?

пăр

тăр войрѣ се сăвършаше, дѣка юкѣше кăнăл чѣл âдевăрат. Шй кă âдевăрат âчаста сар фаче, дѣка юкѣше прѣ Дмнезĕă; тăр чѣл че юкѣше прѣ Дмнезĕă нă май слăжаше âклїнаţїилор шй преалѣчерилор чѣлор рѣле: слобод дар ĕсте, шй де âйчѣ нă сă май сăппăне ла рăщтăцй, чи сă âделетничѣше ла кăнстăте.

§. 192. 4.

Шй âфăрă де âчестѣ, фїйнд кă кăнăл чѣл прѣ-âнăлт âчест фелю трекăе сă фіе, ăдекă пентрă сйне шй нă пентрă ăлтăл сă фіе преалес (§. 166.); шй âчест âтрекăт âл кăнăлăй чѣлăй прѣ-âнăлт негрешйт шй âведерат ла Дмнезĕă сă âплікă; пентрă кă че âрфй май прѣ сăс де Дмнезĕă, пентрă каре âйвой сă те оунещй кă Дмнезĕă?

§. 193. 5.

Ă чѣ дăпă оурмă фїйнд кă кăнăл чѣл прѣ-âнăлт ĕсте вечник, трекăе сă фіе шй фără примеждїе де пердере (§. 167.), нйчй âчест âтрекăт нă ĕсте май потрйвйт âлтăла кăйва, де кът лăй Дмнезĕă, кăреле ĕсте шй ă сйне кăй âпăрăрѣ фїнторю шй нескимбат (§. 185.), шй нă пердe драгостѣ, прин каре ŭдатă фамїлїарисеще прѣ ŭм, дѣка нă âдăш ŭмăл âр траце прѣ сйне дела оунйрѣ âчелăа (§. 160. нот.).

§. 194. Âкеерѣ довединей.

Дин тоате âчечтѣ де сйне йзворăще âчест сулогїсмă: Ăчела, кăрăа сă кăвин ă фїйнцă тоате âтрїкăтеле кăнăлăй чѣлăй прѣ-âнăлт, âчеста ĕсте кăнăл

чѣл

чел прѣдѣлат (ſ. 168.): акъм дар тоате ачелѣ съ къвин лъй Дъмнезеу (ſ. 188. шй ч. л.); Дъмнезеу дар ѣсте къндл чел прѣдѣлат (1).

(1) Шйс ачаста шй философїй нѣмърилор; пентрй къ ла Пытагорїй къндл чел прѣдѣлат ста ѣтрй ачемънарѣ лъй Дъмнезеу (Істо. §. 44.). Тот ачаста мъртърисѣ шй Платонічїй (аколѣ. §. 66.). Ѣр Стоічїй зичѣ къ сфършитъл философіей морале ѣсте а кїецъй дъпъ рындуле фирей (аколѣ. §. 81.); ѣар ачаста чей май мълцй пре Дъмнезеу а фй ав тълкуит, Лїй. ѣтродуч. а фїлос. Стоичилор. карт. 2. Дїал. 19. Ѣсемѣнѣ сънт шй ачелѣ але лъй Клеанд ла Климент Ѣлександрінул.

Дѣка мъ ѣтребй че фелю ѣсте къндл, ачкълтъ дар:
Регълат, дрепт, кекїот, бинекувѣрник,
Щїнд пре сине, требинчос, фрямос, кекїинчос,
Ѣспъ, ѣл ѣвш, апърърѣ фолосітор'ю,
Нефрикос, нетрист, кшигътор'ю, фърдърере,
Фолосітор'ю, бинепъзкът, сигър, юбітор'ю,
Чинстит, мъртърисит, — — — — —
Бинеълзкит, нефълос, грижник, блжнд, таре,
Щїнд мълтъ креме, неприхснит, апърърѣ рямжінд.
Неълобод дар ѣсте тот чел че кътъ спре слъвъ,
Ка кум дела дъмнеа съ добжндѣскъ кре оуѣн бине.

Прѣ ърътате сънт ачестѣ шй нямай доар къ нѣ сънт хрістіанещй, къ каре ѣсемѣнѣ прѣ мълте шй претътіндінѣ съ ѣтимпинъ шй ла філософїй ачеа чей векй ай нѣмърилор.

§. 195. Дъпъ гындире добжндім пре Дъмнезеу.

Шй дин ѣсъш характирїй къндлуй челуй прѣдѣлат лесне съ вѣде къ че легътърѣ не оуним къ Дъмнезеу, ка къ чел че ѣсте къндл ачела чел прѣдѣлат; пентрй къ вечник фїінд къндл чел прѣдѣлат, шй афарѣ де тоатѣ примеждїа пердерій (ſ. 167.), нар пътѣ ста ѣ тръп, ка ѡ фїінцѣ мъ-

мѫритоаре, чи ѧ минте, ка ѡ фїинцъ нестрикъчоасъ ши немѫритоаре (1) (ſ. 13.).

(1) Пентрѫ къ де ши трѣпвл къщигъ прѣмаре фолосинцъ дин оуниреѧ чѣ къторъ Дмнезѣѵ; ѧлъ ѧтжшдатъ къ минтѣ съ оунеще Дмнезѣѵ, ши де аичѣ съ кеде, към ши трѣпвл чѣлор бине чинститорй съ зиче весерикъ алвй Дмнезѣѵ чѣлвй дин трѫншїй. 1. Епїст. къторъ Кор. 6. 19.

§. 196. Шѝ прин боире.

Шѝ фїинд къ пѫтерй але минцїй сѫнт ѧцелѣцерѣ шѝ боирѣ (ſ. 15. 16.); нр ѧцелѣцерѣ съ ѧделетничеще нѫмай ла адевър, черкаре ѧвацъ, къ чѣл че пофтеще съ доѫндѣскъ пре Дмнезѣѵ, къ непѫтинцъ ѣсте съ нѫ причѣпъ кѫноѫинца адевървлвй, шѝ къ нименѣ нѫ доѫндеще пре Дмнезѣѵ, нѫмай качй ѣсте, цїѫторѫ десъвършит де адевър (1).

(1) Пентрѫ каре дрепт къторъ Ѣкр. 11. 6. съ пѣне къ чѣл че пофтеще съ кїе къторъ Дмнезѣѵ, ѣсте даторѫ съ крѣзѣ шѝ къ ѣсте, шѝ къ чѣлор чел каѫтъ пре Дмнезѣѵ ѣсте рѫплътиторѫ: дар ѧлъ фїлософїй, карїй съ причѣ къ кѫноѫинца адевървлвй ѣсте каѫреш каре легътърѣ ѧтре Дмнезѣѵ шѝ ѧтре ѫамений, нвл немерит адевървл. Пѵѳагора ла Стокеи Квк. 11. ѧтребат фїинд че фак ѫамений ѧлеменѣ къ Дмнезѣѵ, ѧ зис: дѣка кор спѣне адевървл. Ѧлеменѣ локврй ла Порфирїе ѧ кїѧца лвй Пѵѳагора, ла Іероклеѵ ѧ ѵпомниме де стїхвриле ѧврите але лвй Пѵѳ. шѝ ѧ алте ѵпомниме але чѣлор кекй ѧѕ ѧдвнат Схеффер; де натѫра шѝ старѣ фїлософїей Італїче кап. 7. фоѧ 47. шѝ ч. л.

§. 197. Нр май къ деѡсебире прин драгосте.

Якѫм дар пре ѧчастъ легътърѣ трекѫе съ ѡ къѫтѧм шѝ ѧтрѫ боире, але карїа доѡ фїинд

лѫ-

лвкрăриле ѧкліна́ціїе шѝ декліна́ціїе (ѧша̀, шѝ нв) (ſ. 28.), фїешчи́не бе́де къ ничѝй де квм нв не оу́ним кв Дмнезе́в прин декліна́ціїе, чи прин ѧкліна́ціїе; ка́рѣ ѡсăрдви́ндвсъ спре че́л бвн, прекъм шѝ ѧпвръ́рѣ негреши́т сăѡсăрдве́ще, ѡбичнве́ще ѧ съ кемà дра́госте (ſ. 37.), дра́гостѣ дар е́сте легътвра ѧче́а, прин ка́рѣ не оу́ним кв Дмнезе́в.

§. 198. Сва̀ре е́ вре ѡ легътвръ ѧтре Дмнезе́в шѝ ѧтре ѡаменѝ?

Шѝ къ не юве́ще пре но́й Дмнезе́в шѝ май сбс сав доведи́т дин че́ле лвмина́те але лвй фа́черй де ви́не катръ нкмвл ѡменѣск (§. 189.); ка̀р дѣка шѝ ѡмвл прин дра́госте сар пвртà катръ Дмнезе́в, кв непвтѝнцъ е́сте съ нв съ на́скъ де аи́чѣ прѣлвмина́та ѧче́а оу́ни́ре, ѧ ка́рѣ ам зи́с къ стъ ѧдевăра́та ферічи́ре.

§. 199. Дра́госте двпъ плăче́ре шѝ пофти́ре.

Ѡбичнвѣ́ск ѧ дешевѣ́ пре ѧча́стъ дра́госте ѧ чѣ двпъ плăче́ре, прекъм ѡ ка́мъ, сав квра́тъ; шѝ ѧ чѣ двпъ пофти́ре: дынтре ка́реле прин чѣ дин тăю́ зи́к къ съ юве́ще Дмнезе́в пентрв съвършѝриле сале; ка̀р прин чѣ де ѧдо́ша, пентрв фа́черіле де ви́не кв ка́ре не ѧдествлкзъ; дар фїи́нд къ Дмнезе́в е́сте ѡ е́стѝме шѝ прѣдесъвършѝт ѧтрачемăй (ſ. 170. 1.), шѝ бвн прѣкѧна́лт (ſ. 194.), кв непвтѝнцъ е́сте нв шѝ двпъ ѧмăндо́ѡ кѝпвриле че́ле зи́се але дра́гостїй съ фїе е́л ювѝт. Шѝ ѧша̀ причѝрѣ ѧче́а съпци́ре де дра́го-

гостѣ чѣ кѹрътъ, нѹ ва ѫкъпѣ ла ѡ деспърцире прѣ тăре (1).

(1) Пре ăчăстъ причире ѡ ăѕ май мишкътѡ Епїкѹрїй шй оѹрмъторїй лор чей тъмай ѫпрежѹр Сѹддъкеїн; дар пре ăчăстъ чартъ ѡ ăѕ съпътѡ Камерăк, ѫ мѣлтъ креме цїйнд кѹ крѫмъшіе. Сăѕ ăрътăт 1. кărт. ăлъй Франг. дин Галигнак. Фенелѡн, нѹмйтъ Тѫлкуйрѣ сокотѣлелор сфйцилор де кїăца чѣ дин лъѹнтрѹ; ѫтрѹ кărѣ скрїторюл ѫкăцъ драгостѣ чѣ кърътъ. Ѫпротива ăчѣстăм ăѕ скоѣ шй ăлцїй ăлте кърцй, шй лѣѕ тупърйт ѫпрезнъ кѹ ăчѣл, ăдекъ Лъд. Йнт. Ърхїеп. Пар. кѹ Богзѣт шй Годѣт. Дѹпъ ăчѣстѣ пъторѣска ѫкъцътъръ ăлъй Фенелѡн шй ăлта пр ăлъй Фенелѡн Ăпологїа де драгостѣ, прин карѣ пофтйм съ добжндйм пре Дмнезѣѕ; шй ăлтеле мѣлте. Дар ка съ лъсăм ăчѣст фѣлѡ де кърцй, читѣск чинекă фăптеле ѫкъцăцилор дела 1701. 1764. 1708. оѹнде сжнт Сакрйн, Плачентйн, Малебрăнш, Поїрѣт, шй ăлцїй.

§. 200. Шй дѹпъ ăскѹлтăре, сăѕ ѭкйре, сăѕ кѹнъбойре.

Шй фїйнд кѣ прин драгосте гонйм чева сăѕ ка ѡ Ѐстймe май десъвършйт, сăѕ ка оѹн лѹкрѹ ѫтокма кѹ нойй, сăѕ ка пре оѹн май мйк шй май несъвършйт; драгостѣ нѣмѹлцй ѫтăѭ съ кămъ Булăвїе шй ăскѹлтăре, чѣлѹй 2. ѭкйре, шй 3. кѹнабойре.

§. 201. Кѹ каре драгосте Дмнезѣѹ пре нойй непрїймеще.

Дынтр' ăчѣсте хотърърй оѹрмѣѕъ кѣ Дмнезїѹ ѭкеще пре чей чѣл ѭкѣск пре дънсѹл прин драгостѣ чѣ дѹпъ кѹнъбойре, карѣ непричинѹйндѹсъ

де

дѣ нúчй ѡ врѣдничíе â нóастрѫ, сѫ нѫмéще Дар ; пăр пофтúнд сѫ не рѫпѣскѫ дин тикълошíиле нóастре, сѫ кїáмѫ Мúлѫ. (1)

(1) Шїà пре âчáста шй фїлóсофїй нѣмврилор. Дѣ бúчѣ шй рѫгчюнѣ âчéа ; Дмне милвéще, кáрѣ нѫ нѫмай ла хрїстїáнй êрà ѧ ѡбичéю ла лїтáнїй ѧ тóате бѣквриле, чй шй ла Âррїáн сѫ ăфлѫ ѧ Дїал. Êпїкт. карт. 2. кап. 7.

§. 202. Кѫ чѣ фéлю дe дрáгосте сфнтем нóй дaтóрй лвй Дмнезéѫ, шй дe оўнде слвжúрѣ чѣ дин лзвнтрѫ âлвй Дмнезéѫ.

Дар ѧсѫ двпѫ кѫм й сѫ кáде ѡмвлвй ; дѣка прїимéще тóатѫ чинстúрѣ чѣ Дмнезеáскѫ, кѫ непвтúнцѫ êстѣ сѫ нѫ фíе пáртѣ лвй дрáгостѣ чѣ двпѫ êвлáвїе, сав âскѫлтáре. Пентрѫ кѫ вѫзѫнд сѫвършúриле лвй Дмнезéѫ шй бвнзтáтѣ, âрзтáт êсте кѫ сфнтем датóрй âл ювй пре дфнсвл. Якѫм ѧпревнфнд бвнзтáтѣ лвй кѫ дрептáтѣ шй кѫ âтóт пвтерничíа лвй, сфнтем датóрй â не тéме де дфнсвл. Ядвкáндвне âмúнте ѧкѫ пе лфнгѫ бвнзтáтѣ шй пвтére шй де прѣцелепциа лвй, сфнтем датóрй сѫ не пвнем нáдéждиле ла дфнсвл. Ѧцелегфнд ѧкѫ шй дрáгостѣ шй ѧцелепчюнѣ лвй, ѧтрѫ воúрѣ лвй рѫмфнд, пвтém сѫ не ѡдихним. Ѧ чѣ двпѫ оўрмѫ лвфнд âмúнте ла дрептáтѣ лвй, шй кѫ нóй де дфнсвл сфнтем âтѫрнáцй, сфнтем датóрй сѫ не свппвнем шй сѫ слвжúм лвй. (1)

(1) Ѧтр' âчéстѣ дар стѫ шй чѣ дин лзвнтрѫ слвжúре âлвй Дмнезéѫ. „Шй ѧцелепцéще дар зúче Ксенофóнт Ăпомнимонéкмате. Карт. 4. кап 3. §. 16. кѫм дар âр пвтѣ чинекă

некѫ сѫ чинстѣскѫ пре Дм҃незѣў май бине шї май кў кѫчерїе, де кѫт фѫкѫнд чѣм че ѣл порвнчѣше.

§. 203. Де оу҃нде ѣсте чѣ дин ѫфарѫ?

Шї фїїнд кѫ пре чине май кў фїеркинцѣлѫ юбим, ѫчестўм шї пре ѫшине шї пре ѫле нóастре ѡбичнўим ѫле сўпўне, шї ка кўм ѫйле хѫрѫзї прѣ слóвод; ѫрѫтѫт ѣсте кѫ шї лїмба нóастрѫ лѫдѫнд преДм҃незѣў ѣсте, шї проповедўінд пре ѫле лўй фачерй де бине (§. 88.), шї кў нїменѣ май дўлче грѫінд, де кѫт кў Дм҃незѣў (1); ѫсемѣнѣ шї чѣле лѫлте мѫдўлѫрй тóате спре ѫнълцарѣ Дм҃незѣещїй слáве сѫ вѫр ѫфїершї (жѫртвй).

(1) Плáтон ѫ Тїмéю „Тóцй кѫцй сѫ ѫпѫртъшѫѣск де пѫцинѫ ѫцелепчюне, ла тóатѫ ѫчéперѣ шї де мúк шї де мáре лúкрѫ, кїѣмѫ пре Дм҃незѣў ѫпéрерѣ; читéще шї 8. Епїст. ѫлвй.

§. 204. Де ѣсте ѫ сѫ слўжй Дм҃незѣў шї кў ѫкинзчюнѣ чѣ дин ѫфарѫ.

Динтр' ѫчáста дар шї ѫтрекáрѣ ѫчéа, де сѫ кўвине ѫ слўжй лўй Дм҃незѣў шї кў ѫкинзчюнѣ чѣ дин ѫфарѫ, лéсне сѫ ва деслегà: пентрў кѫ Дм҃незѣў де шї нў ѫре нúчй ѡ трекўінцѫ де дúнса, прекўм негрешúт нúчй де чѣ дин лѫўнтрў, дар ѫсѫ ѫша оўрмѣзѫ дин фúре сѫ се фáкѫ, кў непўтúнцѫ фїїнд пáтимиле сўфлетўлўй сѫ нў ѫсѫ сăў ѫ кўвинте, сăў ѫ ăлте лўкрúрй дин ѫфáрѫ.

ПАР-

Партѣ 3.

Де Ефéктвриле (сав Родвриле) бѫнвлви чéлвй прѣднáлт.

§. 205. Ефéктвриле бѫнвлвй чéлвй прѣднáлт.

Деслвшúнд пънъ âúчѣ че фéлю ѣ́сте бѫнвл чéл прѣднáлт, âкѫм вом доведú шú къ кѫ непвтúнцъ ѣ́сте съ нѫ фíе кѫ докандúрѣ лвй âпревнáтъ шú âдевърáта феричúре; кáре âчáста, двпъ че вом черчетá ефéктвриле докандúрей лвй, лéсне ѿ вом кѫнóаше.

§. 206. Шú ѣ́сте âчéста âтр' âчéаш плъкѫт, шú чинстúт, шú требвинчóс.

Бѫнвл âдевърáт ăре дешсебúре де чéл първт, кáчй ѣ́сте âтр' âчéашй плъкѫт шú чинстúт шú требвинчóс (§. 144.); âшá дар âчáста съ âттрїквéще шú ла бѫнвл чéл прѣднáлт, кáчй ѣ́сте кѫ âдевърáт бѫн.

§. 207. Дедúчѣ âтжюл ефéкт âл âчéлвй ѣ́сте бѫкврїа.

Шú къ âчéста ѣ̃ плъкѫт лéсне съ вéде; пентрѫ къ дѣ́ка Дúмнезéѫ ѣ́сте пофтúт пентрѫ сúне, нефїúнд ăлт чинева май пре сѫс, пентрѫ кáреле ѣ́л âрфй преâлéс (§. 192.): кѫ непвтúнцъ ѣ́сте ка минтѣ съ нѫ се линищѣ́скъ âтрѫ докандúрѣ âчéлвй; шú оўнде мúнтѣ съ ва линищú, âúчѣ нѫ

съ

съ ва тѹребѹа ѫ нічй де ѧтристаре, нічй де оу-рѧчюне, нічй де фрікъ сав де вре ѡ ѫлтъ патимъ (§. 32.): пентрѹ каре докѫндеще плъчерѣ чѣ прѣдналтъ; каре ѧчаста ла фїлософй съ нѹмеще кѹкѹрїе. (1)

(1) Сенека де кѹкѹрїе кап. 3. „Мій сѫнт ѧтѹшйриле рѫщтъцїй, дар оуѫвл ѣсте ѣфектѹл ѧ ѫкѣ неплъчере де сине. Шй съ фаче ѧчаста шй дин нелфрѫнарѣ сѣфлетѹлѹй, шй дин пофтйриле чѣле нелдрѫнѣще, сав ненорочйте; пентрѹ къ нелдрѫнйнд ла кѫте пофтѣск, сав дѣка нѹ немерѣск, шй кѹ нздѣждиле де тот съ рждйкъ, трѣск ѫпѣрерѣ нестаторничй шй скимбъчошй, каре нечеситеще съ ѧтѫмплъ чѣлор ѧтѫрнаці де пофтеле сале. Пентрѹ къ ѧчещїа ѧ тоатъ кїаца лор сѫнт ѧ кѫнт, шй ѧшй сфътѣск лорѹшй шй ѧшй ѫдѣнъ пре чѣле нечинститте шй нелесничоасе, ѫпой нерѫсплътите кѫзѫндѹшй ѡчтенѣлеле, ѫй мѹнчеще ѡ нефолосітоаре рѹшине, нічй ѫй доаре йнима пентрѹ къ ѧрѫщтъците шлѹ преалѣс, чй пентрѹ кѫчй нѹ лѣѹ докѫндйт; ѧтѣнчѣ дар ѫй кѹпринде пре дѫншїй кзйнца шй де чѣле че ѧѹ фкѹт, шй ленекйре де чѣле че ѧр фй ѧ съ ѧчепе, шй кълтйрѣ ѧчѣл ѧ сѣфлетѹлѹй непѹтѫнд ѧжѹнце ла сфършйт; (пентрѹ къ нѹ пот нічй сѹшй стѫпѫнѣскъ пофтеле сале, нічй съ ле докѫндѣскъ); шй траюл кїецїй скѹрт кѫзѫндѣцъ, шй ѧморцйрѣ пофтелор де каре сав деснждѫждѹйт фкѫндѣцъ ѧ сѣфлетѹл лор, ѫй рпеще пре дѫншїй шй непричѣперѣ.

§. 208. Чѣ ѣсте Кѹкѹрїа?

Якѹм дар кѹкѹрїа ѣсте рспѫнс ѧл сѹфлетѹлѹй пентрѹ докѫндйрѣ лѹй Дмнезѣѹ, прин карѣ ѡмѹл кйрѹе пре тоате чѣле че ѫй тѹребѹ кѹметѹл, шй ѧ мйжлокѹл кълѹрилор рѣлелор ѧтѫмплърй нѹ съ ѧ спрймантѣкъ, чй мѹлцмйндѹцъ де старѣ съ, шй трѣще шй ѧчетѣкъ де ѧ трй.

§. 209. 1. Причинъ а ачещїй есте ѧ Минте.

Пър причиний але атъцей дълчещй сънт прѣмълте; пентръ къ дѣка пре чине кѹ адевърат юким, де ачеста адеск ѿрй шй прѣ кѹ плъчере не адѹчем амінте, 'кът де плъкѹтъ ва фй ѧцелептълуй ѳеѡріа лѹй Дмнезеѹ, (ѧтръ каре беде немърцинйтъ съвършире, бѹнътате, дар, милостивйре, шй ѧ тоате зилеле ѫ черкаре де тоате ачеле май марй), пре карѣ прин мінте сав ѧвредничйт ѿаре кънд а доканди.

§. 210. 2. ѧ Конщїинцъ.

Япой фїйнд къ ла чей нелъцацй мінтѣ радйкъ прѣмарй сѹпърърй кѹноскандѹшй грешалеле сале (ſ. 100.), чей ѧлъцацй шй ѧцелепцй прѣпѹцйн съ вър темѣ де ачестѣ, дѹпъ че вър доканди бѹнѹл чел прѣналт: пентръ къ юйнд пре Дмнезеѹ, шй де дънсѹл юйндѹсъ (ſ. 98.), кѹм сар ѧстреина де дънсѹл кѹ ѡ фрйкъ де рок? чинстйндѹл ѧкъ шй слъвйндѹл пре дънсѹл, шй сѹппѹйндѹсъ лѹй, кѹм ар пѹтѣ съ ѡскандѣскъ пре сине ла пъкат? ѿаре нѹ май бъртос мінтѣ щїйнд дрептатѣ лър, лѣ ва фй причинѹйтоаре де ѡ неконтенйтъ веселїе. (1)

(1) Де айчѣ есте плъкѹта ачѣа нздеждє, пре карѣ Платѡн, шй ачѣ слобозенїе, пре карѣ Перїандръ ав аттрїбѹйт ла дрептѹ конщїинцъ. Де айчѣ Сѡкрат зичѣ къ фъръ търбъраре трѣеск нѹмай ачѣїа, карїй нѹ щіѳ лѡрвшй нйчй оѵн лѹкръ некѹвїѡѕ.

§. 211. 3. Л войре.

Шй фїйнд къ шй войрѣ прѣмѫлт съ тѫрбѫръ, кѫнд пофта нѫ й съ Лплинѣще (§. 101.), нїчй де Ачаста къркатѫл Лцелѣпт шй Лвцат нѫ съ ва тѣме, кареле нѫмай пре Дмнезѣѫ рѫсфлѫнд, оўн еѫн рѫсфлъ немърминит, кареле нѫмай ѣл поате съй Лплинѣскъ негрешит пре Ачастъ пофтъ.

§. 212. 4. Л Патимй.

Вор Лчета Лкъ шй тѫрбѫръриле сѫфлетѫлуй, кареле де къторъ патимй юбѣск съ се рѫдиче; пентрѫ къ Ачѣстѣ съ фак дин Ърътарѣ еѫнѫлуй, саѫ Ърѫлуй (§. 32.); мър чѣл че Ач докяндит пре еѫнѫл чѣл прѣлналт, пре еѫнеле чѣле де пѫцин врѣдниче нѫ ле май сокотѣще Ътѫта де марй, Л кът съ се мъхнѣскъ де пъгѫбирѣ Ачѣстора, нїчй сокотѣще нискарева рѣле Ашà несѫферите, Л кът пентрѫ Ачѣстѣ съ се гяндѣскъ май пѫцин феричит.

§. 213. 5. Л Старѣ ѫмѫлуй чѣлуй Лѫнътъцит.

Мѫлцамит дар ба фй, шй де мър липсй когъція, чинстиле, шй плъчѣриле, Л врѣме къ тоате Ачѣстѣ нїчй Лѫнътъцѣск пре ѫамений, шй Апѫрѫрѣ Лй липсѣск де Адевърата феричире. Ашà дар шй тоатъ нъдеждѣ пѫиндѫшй ла Дмнезѣѫ, шй нѫмай Лтрѫ войрѣ лѫй ѫдихнйндѫсъ (§. 202.), нѫ ва Ачѣ липсъ нїчй де чѣле че Лй трѣкѫе, шй ба фи Лкрединицат; къ нїчй съръчіа шй нечинстѣ шй дѫрѣриле нѫ вор пѫтѣ съл ватъме.

§. 214. 6. Атръ Моарте.

Шй мълт май пъцин съ ва теме де моарте; пентръ къ ачаста де шй есте ун сине оън ръў (§. 153.), целептъл ясъ ва къноаще де съвършит къ челъй оънит къў Дмнезеў ачаста нў поате фй оън ръў: пентръ къ кънъл ачела прекналт есте апъръре фйторйў (§. 193.); аша дар съфлетъл чел немъриторйў нў поате съл пїарзъ пре дънсъл, шй дека съ деслегъ тръпъл ун елементъриле дин карале ăў фост алкътуйт. (1)

(1) Де оънде есте къ тотъл артат, към Аристотел нъмъ пре моарте май фрикошат де кът чеде пре фрикошате. Дар нъмай пъцин фїешчине ва целеце, чї есте ачеа ун Федон ăл лъй Платон къ съ кънине а пофти шй ажътъторйў пентръ мънгерe чї дин фїлософіе. Преste ачестъ нў есте анекое а педе де ар фй фост кре ў моарте бънъ челор че съ доеск де немърирe съфлетълъй; шй пентръ че ўаре карїй Епїскърїй шй кз шй Даей съ роагъ къ ў почитъ крединцаре ка съ се сфършаскъ къ моартe чї май дъпъ оърмъ; май ăдăўеск ла ачестe Петръ Баіл. Леў. Їстор. ун зичер. Лъкреція.

§. 215. Епїлог ăъцътърей де къкърie.

Яша дар целептъл къ къртътe съ съ акопере пре сине, мъкар де шй лъмe сфъръмъндъсъ ăр кадe, пре дънсъл кадериле фъръ фрикъ вър лови, шй ка съ зичем май пе скърт, ăлт Олъмe есте съфлетъл целептълъй, пре каре норїй ăл трек ăлътърe, шй оънде есте неконтенитъ линище.

§. 216.

§. 216. Ѣлт ефект ал бунвлуй пр҃длѣлт, вжртутѣ.

Дар фїинд кѫ шѝ тот бунвл ѫдевърат есте ѫтр' ѫчелшй шѝ чинстит (§. 144.), довндирѣ луй требуе сѫ фіе ѫпревнатѫ негрешит кѫ ѫдевърата вжртутѣ; ѫшà дар ѣлт ефект есте ѫчеста фѫкндусѫ дин довндирѣ бунвлуй пр҃длѣлт.

§. 217. Че есте вжртутѣ?

Ѩр вжртутѣ есте боире курàтѫ шѝ ѫтрит де ѫ ѫдрептà фаптеле дупѫ ѫрътътéрюл (лéцѣ) Дм҃незеецїй боирй. (1)

(1) Ѩр Дм҃незеѣска ѫчéа боире сав дин квѫнт сар квнóаще, сав дин Дескоперире тот оуна есте; шѝ нѣмай пѫцин ѫкем даторіе сѫ оурмѫм ѫчелуа де кѫнт ѫчецїа; шѝ ѫ тóкма пѫкътвéск шѝ чей че грешѣск ѫпротúка квѫнтвлуй чéлуй дрépт, шѝ ѫпротúка Дм҃незеецїй лéцй чей пéсе. Де ѫйчѣ есте ѫрътáт кѫт де неквїóаіѫ Ерà ѫкъцътéра Іезвкúцилор де пкáтвл фїлософїчéск шѝ деологїчéск, кáрѣ лвй Ѧнтóнїе Ѧрнóлд ѫдевърат Ерèс й сав пърéт (Іст. §. 91. нот.)

§. 218. Вжртутѣ есте боире.

Дéка дар вжртутѣ есте боире (§. 217.), оурмéзѫ ѫтáкѫ: Кѫ ѫцелепціа ѫзадáр сѫ сокотѣ вжртутѣ ла фїлосóфїй чей вéкй, пре кáрѣ нúменѣ ѡкрѫзничéще ва тъгъдуй кѫ сѫ ѫнумърѫ ѫтре ѡкичнуúнцеле кунощúнцелор; 2. Кѫ вжртутѣ есте ѫпревнатѫ ѫпурурѣ кѫ ѡсърдїа де ѫ кутà пре Дм҃незеѣска боире.

§. 219. Ѫтрúтѫ.

Ѧкум дар вжртутѣ фїинд шѝ ѫтрúтѫ боире (§. 217.), дупѫ кувїинцѫ 3. Ѫпревнатѫ ва фй кѫ

ѫчест

âчéст фéлю̀ де ѡ̑вичнѹ́ницѫ, ѧ кáт сѫ ѧкрединицéзе пре ѡ̑м, кѫ âр фй кѹ непѹтíницѫ вре ѡ̑ фáптѫ рѣ̀ сав некѫгáре де сѣ́мѫ де бѹн сѫ стѣ̀ ѧпрéвнѫ кѹ âдевѫрáта вѫртѹте: пентрѹ âчáста шй̀ 4. нúчй ѡ̑дáтѫ де бóе шй̀ дин преâлéмере ба пъкатѹ́й ѧпротúва Дм̑незеéщїй войрй̀. (1)

(1) Шй̀ де âйчѣ дрéпт сокотѣ̀ Стóїчїй кѫ тóатѫ вѫртáтѣ стѫ̀ ѧтрз ѧкойрѣ кѣкúнтвлвй шй̀ â неконтенúтей ѧкрединицáрй.

§. 220. Оу̑на.

Де âколѡ̀ дар âдѹнáм шй̀ 5. кѫ тóате вѫртѹтиле сúнт ѧпрéвнате кѹ легáтѹрѫ недеслегáтѫ, шй̀ 6. кѫ нѹмай ѡ̑ вѫртѹте е̑сте, пентрѹ кѫ нѹмай оу̑на е̑сте шй̀ кѹрáта шй̀ ѧтзрúта войре де â трзй̀ дѹпѫ âрхататóрюл Дм̑незеéщїй войрй̀ (1)

(1) Шй̀ âчéстѣ ле щїà шй̀ Стóїчїй, де шй̀ пентрз âчáста рáз, сѫ рзкрáтѣ де âлцй фїлосóфй. Дар че âлт вор шй̀ âчéлѣ âле Ѧпóстолзлвй? Кѫ чине ва пъзй̀ тóатѫ лéцѣ, шй̀ ѧтр' оу̑на ва грешй̀, сав фкéт тятзрúр виновáт. Іаков. 2. 2.

§. 221. Кѹрáтѫ.

Шй̀ âфáрѫ де âчéстѣ фїúнд кѹвїúнцѫ, ка скóпосѹл вѫрвáтѹлвй бѹн сѫ фíе кѹрáт, ѧ врéме кѫ трзéще дѹпѫ Дм̑незеáска войре, (§. 217.), де сúне е̑сте âрхтáт 7. Кѫ вѫртѹтѣ нѹ̑ стѫ̀ нѹмай ѧ фáптеле чéле дин âфáрѫ, чй шй̀ ѧтрѹ̑ ѧдрептáрѣ сѹфлетѹлвй; шй̀ 8. Динтр' âчáста âпóй кѫ фáптеле сѫ се фáкѫ де сúне ѧтокмúте кѹ вѫртѹтѣ. (1)

(1) Шй̀ де âйчѣ âлта е̑сте дрептáциле, шй̀ âлта â трзй̀ кѹ дрептáте; пентрз кáре фрзмóасе сúнт âле лвй Фїлúмѡн ла Стовéю кѣк. 9.

Вѫрвáт

Бзркáт дрéпт éсте нъ чел че нъ недрептъцéще,
чи кáреле пътѫнд съ недрептъцéскъ, нъ коéще;
Нъ чел че сав ферит â лва чéле мичи,
чи кáреле сéфере не лвѫнд пре чéле мáрй,
пътѫнд â ле âвé, шй â ле цинé фзрз пáгвз.
Шй ничй âчéла, кáреле нъмай пре âчéстé тóате пззéще,
чи кáреле âре фúре некикéнз шй кзрáтз,
коéще â фй дрéпт, шй нъ â съ пзрé.

§. 222. Âрзтзтóрю âчéщїа éсте Дм̃незеáска воúре.

Шй фїúнд кз âрзтзтóрю бзртзтей чéй кзрáте éсте Дм̃незеáска воúре (§. 217.), âрзтáт éсте 9. Кз нъ стз â пзтéрé ѿмблúй âшй плъсмзй дела сúне пре âрзтзтóрюл фáптелор сáле; пентрз кáре 10. Кз чéй че оурмéзз дзпз конщїúнца лор ла фáптеле лор нъ âпзрзрé сѫнт éртáцй; шй 11. Кз кз мзлт май пзцúн съ се сокотéскъ âпзртзшúцй де бзртзте чéй че фáк чева, де кáре Дм̃незéз нав черзт ничй ѡдáтз дела нúменé дин ѿамений, ничй прин квѫнт, ничй прин дескоперúре. (1)

(1) Шй де âичé âрзтáт éсте, кз бичюúрилe шй âлте стрздáнїй, пре кáре шй чéй кéкй âцелéпцй шй ѡáре кáрїй нóй лъв сокотúт â фй прéскзртз кáле кзтрз феричúре, шй май бзртóе кзрáтз бзртзте, âчéстé сѫнт âпротúкниче!ле Фїлософїа моралѣ. Везй Боїлѡ Îстор. челор че съ бичюéск, шй Îоан Франц Бвдéю Дїал. де Стрздáнїа фїлософїчéскъ.

§. 223. Â бзртзте съ се пззéскъ мижлочúмé.

Дintр' âчáста дар оурмéзз 12. Кз чéл че éс âпзртзшúт де бзртзте, âшà кáвтз пре Дм̃незеáска воúре, â кáт съ пззéскъ мижлочúмé, шй съ нъ пъкзтзáскъ âпротúва Дм̃незеéщїй воúрй ничй дзпз ковáршúре, ничй дзпз липсúре. (1)

(1) Щїзт

(1) Шѝвт Е̑сте къ Аристотел ав хотърът пре кърт8тѣ къ Е̑сте ѡбичнѧ́инцъ стѫ́нд ѧ мижлочи́ме. Де шѝ Е̑сте нѧмéлникъ хотъръ́рѣ а́чéста, шѝ пѫци́н деслѫша́ше пре фіи́нца кърт8тей, дар ѧцъ Е̑сте а́ратáт, къ ѧлъши́ре а кърт8тей Е̑сте а нѫ пъкътви ни́чѝ дѫпъ кокърши́ре, ни́чѝ дѫпъ липси́ре: пентрѫ къ прекѣ́м чéл че май мѣ́лт чѣ́ркъ, нимѝ́к нѫ чѣ́ркъ, а́шà шѝ чел че фáче май мѣ́лт де кѫ́т чére Дм̑незеáска коѝре, нѫ съ вéде оу̑рмѫ́нд де съкърши́т ла Дм̑незеáска коѝре; шѝ къ мѣ́лт май пѫци́н, чел че май пѫци́н фáче, де кѫ́т чére Дм̑незеи́рѣ. Дар мижлочи́ме а́ичѣ трéбе съ се ѧцелéгъ нѫ а лѣкрълвѣй, чѝ а кѣкѫ́нтълвѣй, кáре нещіи́нд Лактáнціе ѧтрод. Дм̑незеáскъ карт. 6. кап 16. рáѫ пре а́чáстъ а́декърáтъ хотъръ́рe дин кѣкѫ́нтъл чел дрéпт ла ѧдоѝре а́ѫ а́дéѡ, зикѫ́нд: къ чей ѧръѡтъцѝцій а съ кѣкърà оу̑не ѡри пъцѝн ѡаре че кеселѝндвіъ де пазчéре, н' ар фѝ сéпт кѝнъ.

§. 224. Лѣкрълъ кърт8тей Е̑сте нѫ нѫмай а фáче, чѝ шѝ а съ ферѝ.

Шѝ ѧ чѣ́ дѫпъ оу̑рмъ фіи́нд къ чéл ѡбитóрѫ̆ де кърт8тѣ ѧшѝ ѧдрептѣ́къ фáптеле сáле къторъ Дм̑незеáска коѝре (§. 217.), ни́менѣ съ ва ѧдоѝ 13. Къ нѫ нѫмай съ кѫбѝне съ фáкъ чéле че а̑ѫ порѫнчи́т Дм̑незéѫ, чѝ трéбе съ шѝ фѫгъ де а́чéлѣ, пре кáре лѣ́ѫ ѡпри́т: пентрѫ кáре шѝ 14. Де тóате Е̑сте врéдник май кърто́с де кѫ́т де нѫми́рѣ чéлѫй кѫн, а́чéла че а́ратъ мѫ́лте фáпте ѧтокми́те ѧфіи́нцъ къ лéцѣ, дар ѧсъ де а фáче рáѫ нѫ съ ласъ; саѫ 15. Чел че фѫце де ръѡтъцій; дар нѫ фáче ни́чѝй оу̑н кѝне.

§. 225. А ѧтребѫинца шѝ мижлóачеле нечесáрїе.

Дар нѫмай пѫци́н шѝ ѧсѫшѝ лѫкрѫриле ѧва́цъ, 16. Къ пентрѫ а́чéлаш кѫбѫ́нт кърт8тѣ нѫ Е̑сте

ско-

скопос де а вїецюй вине шй дупъ дмнезеѣска воире, де ва липси ѫтребуинцарѣ мижлоачелор, прин карале ар пътѣ аждуце ла ачелаш сфършит.

§. 226. Але оунїй вартуте фелюрите сънт нумирile.

Ачест фелю дар требуе съ фіе вартутѣ, куславъ мынтуинд нумеле; пентру къ де шй есте оуна (§. 220.), дар ѫсъ нименѣ ва тъгъдуй, къ съ ѫделетничеще ла дежебите соуете, шй съ арътъ ѫ тот фелюл де ѫтямплярй, шй де аичѣ поате съшй трагъ асупръ тот фелюл де нумирй. Пентру къ прекум минтѣ оуна фїйнд, дар ѫсъ кынд гонеще кунул, шй фуце де рзу, воире съ нумеще; ашиждерѣ шй оуна вартутѣ ачел фїйнд, пентру кячй съ ѫделетничеще ла тот фелюл де соуете, сау съ беде прин хотърате ѫтямплярй, съ нумеще кынд вървъцїе, кынд дрептате, шй алте ури кусалте нуме.

§. 227. Че есте Бунъчинстѣ, Дрептатѣ, Ѫтръгаѫцелепчюне?

Яша дар нестрямутата ачел шй курата воире де а ѫдрепта тоате фаптеле, челе че съ адук катръ Дмнезеу, дупъ арътътюрюл Дмнезеещїй воирй, съ кїамъ Бунъчинсте (благочестїе); ѭр дѣка сар ѫделетничй ла фаптеле челе че привеск ла кубїинцеле челе катръ алцїй, Дрептате; ѭр дѣка сар апліка ла кубїинцеле че сънтем датори ла ной ѫшине, съ нумеще ѫтръгъ ѫцелепчюне. (1)

(1) Шй

(1) Шй кѫ ѫдекърáт ѫчéстѣ сѫнт кѫпетéнїйле кѫртътелѫр, сав ѫле оунїа кѫртъте ѫчéлїа фéлюриле чéле май ѫтжю, пре кáре шй Ѫпóстолвл ле ѫпрéвнз, пропокедвйнд дáрвл чел мжнтвитóрю кáре сав ѫрхтáт тътврóр ѿаменилѫр, ѫкцжндвне пре нóй, ка съ трзйм кѫ ѫтрéгз ѫцелепчюне, кѫ дрептáте, шй кѫ Бвнзчйнсте ѫ бéквл ѫчéста. катрз Тїт. 2. 12.

§. 228. Рѫтъцй ѫпротивитóаре ла Бвначйнсте.

Йр дéка ѫдекърáта кѫртъте нѫ пѣкътвéще нйчй двпъ ковѫршйре, нйчй двпъ липсйре (§. 223), лéсне съ вéде, къ ла бвначйнсте дъ рѫзкóй деспре ѿ пáрте ѧлоéісмвл, шй нечинстйрѣ, шй деспре ѫлта съперстйцїа; йр дин рѫтъцйле ѫчéстѣ, оуна тъгъдвéще кѫвїйнцеле чéле катрз дмнезéў черждъсъ, йр чéл лáлтъ ѫй ѫтжрнз чйнстѣ чѣ нечервтъ шй стрейнз де фйрѣ лвй.

§. 229. Ла Дрептáте.

Дар нимйк май пвцйн съ пóате пѣкътвй шй ѫпротйва дрептъцїй двпъ ковѫршйре шй липсйре, кжнд оунвл й съ дъ май мвлт, йр ѫлтвл, май пвцйн де кѫт дрéптвл; дар ѫсъ кжнд ѫмждóш мáрунйле съ ѧешрисéск ѫтр' ѿ фáптъ, ѫтвнчѣ ла дрептáте нѫмай ѿ рѫтáте съ ѫпротивéще недрептáтѣ.

§. 230. Ла ѫтрéга ѫцелепчюне.

Йр ла ѫтрéга ѫцелепчюне съ ѫпротивéще деспре ѿ пáрте десфржнáрѣ, кáрѣ ла плъчéрй нѫ сокотéще нйчй хотáр, нйчй мъсврз; йр деспре ѫлта, несимцйрѣ, кáрѣ нѫ сфере съ довждéскъ нйчй чéле слóбоде шй ёртáте. (1)

(1) Де

(1) Де оунде чей че сѫ лѣптѫ кѫ фúрѣ, шй ѫкѫнд ѫдествлáре де тóате, дар прѫзнвйнд ѫ флѫмѫнзíе, шй оумклѫнд голй, темѫндвѫ нѫ кѫмка сѫ ка ѫпвцинà грѫмáда бáнилор, ѫчéщїѫ нѫ сѫнт ѫцелéпцй шй ѫфрѫнáцй май бжртóс, де кѫт прпздитóрй де трвп шй де нимúк крéдничй.

§. 231. Чé éсте ѫфрѫнáрѣ, Дърничíа, шй Марекѫвїйнца.

Ящиждерѣ шй чѣ нестрѫмвтáтѫ шй кѫрáтѫ войре де ѫ ѫтребвинцà дрéпт пре чéле требвинчóасе пóате сѫ добѫндéскѫ дешебúте нѫмúрй; пентрѫ кѫ непофтúнд пре чéле стрейне ящѫнцере, сав ѫфрѫнáре сѫ кїáмѫ; йр ѫжвтѫнд áлтфра, ѫтре чей прóцй, дърничíе; йр ѫтре чéй май мáрй шй слѫвúцй, Марекѫвїйнцѫ, сѫ нѫмéще. (1)

(1) Ксенофѫнт íсторисéще кѫ кѫ ѫчáстѫ кжртéте Ерà ѫподобúт Кúрвл. Ячéст фéлю ѫ фй шй Ялекс. м. сѫ фзлѣ, кáреле ѳбичнѫ сѫ зúкѫ кѫ де нúменѣ нѫ сѫ кирѫ кѫ фáчерѣ де бúне. Дар ѫкѫ шй Тíт éсте цíвт, кáреле гѫндѣ кѫ ѫѫ пердвт зíѫа ѫ кáрѣ нѫшй ѫдвчѣ ѫмúнте сѫ фй фзквт кре оун бúне квúкà. Свет. Тит. кап. 8. Кѫ ѫдекзрáт ѫчáстѫ кжртéте прѣквнц éсте, нѫмай дѣка ар Ешй дин статóрникѫ шй кѫрáтѫ коúре де ѫ ѫдрептà фáптеле дѫпѫ рéгвла Дмнезеéщїй коúрй; йр дѣка ѫчáстѫ Марекѫвїйнцѫ, сав ценероситáте, ар прикй спре бжнáре де слáвѫ, ка ѳаменїй сѫ фíе бирвúцй де дѫнсвл, ѫтвнчѣ н ар фй кжртéте, чй мáскѫ ѫ кжртéтей, лвминáтѫ, дар мáскѫ.

§. 232. Рѫвтáцй ѫпротúвниче ла ѫчéстѣ.

Йр ѫсвпра кжртвтелор ѫчéстора дѣка квѫнтвл нѫ сѫ вéде (1), лéсне ѫчéстѣ сѫ ѫкáт шй спре рѫпúре, шй спре кврїѫхитáтѣ сърчíей Кунічéщй, шй спре скумпéте, сав рисипúре, шй ѫ чѣ дѫпѫ оурмѫ спре лѫх, сав спре некврцéнїе шй мврдарíе.

(1) Йр

(1) Пр квкжнтвл ка фй некзвт 1. дéка нв ком âкѣ квкжнтвл нúчй âл пвтéрилор нóлтре, 2. нúчй âл персóанéй пре кáрѣ трéбве сз âжвтáм, 3. нúчй âл требвúнцей, двпз кáрѣ трéбве сзй âжвтзм, 4. нúчй âл Ефéктвлвй кáре ка âкѣ дзрничíа âчéа; ка квм âм зúче â хрзнй чинека пжнтече нелвкрзтóаре спре кзтзмáрѣ кáгїй, шй â дà лéфй дествле чéлор че сжнт сзрáчй пентрв âрзвтзцúрѣ лор, шй пре челе кв мвлтз сздóаре кзшигáте âле дзрвй рзв чéлор че ле келтвтвéск п' âкжрчюме, шй п' â кврекгзрїй: âчáста нв Ē кре ѡ дзрничíе, чй ржспúре, де шй âр фй требвúт сз фúм нóй май пвцúн бзнвитóрй пентрв âдомз.

§. 233. Чé ĕсте чинстúмѣ шй кáре ржвтзцй сз âпротивéск ĕй?

Скóпосвл чél кврáт шй âтзрúт де â сз пвртà бúне шй квм сз кáде ла чинстúре сз нвмéще Чинстúме, кзрїа сз âпротивéще Трвфía, шй чѣ де тóатз чúнстѣ некзгáре де сѣмз Куничѣска трéчере кв ведéрѣ.

§ 234, âфржнáрѣ, Ржбдáрѣ, Тзрîа, шй Ржвтзциле чéле âпротивниче âчéствра.

Âшиждерѣ шй вжртвтѣ кáрѣ сз пóартз бúне ла плзчére шй ла неплзчére, сз кїáмз пентрв чѣ 1. âфржнáре; 2. Ржбдáре шй Тзрíе, ла кáреле сз âпротивéск деспре ѡ пáрте Десфржнáрѣ, Ержбдáрѣ, Мичúмѣ де свфлет; гр деспре âлта Простíа, сав Несимцúрѣ, де кáре сав зúс май свс (ſ. 230.); Оврячюнѣ де сúне, шй Семецía.

§. 235. Чél âподобúт кв вжртвтѣ ѿаре грижáще де бúне, âдекз де Квнакввїинцз.

Сжнт шй âлте ка âчéстѣ нвмúрй âле вжртвтей;

тей; пентрѫ кѫ шѝ ѫчѣа май бѫртóс ѣ̀сте лѫкрѫл ѫцелѣптѫлуй, ѫчѣле ѫдїáфоре, кѫт сѫ пóате, ѫ сѫ дà дѫпѫ ѿбичѣюриле чѣлор лáлцй. Де ѫйчѣ нáше Гѫстѫл бѝнелуй, кáре нѫ ѣ̀сте ѫлт, де кѫт фелїтáте моралѣ ѫ фáптелор ѫдїáфоре, прин кáрѣ сѫ силѣ́ше чинева сѫшй трáгѫ ла сѝне кѫнѫвоúрѣ чѣлор лáлцй (1).

(1) Пентрѫ кѫ чѣл ѿбитóрю де бѫртáте нѫ трзѣ́ше ѫ пѫстíе, чѝ ѫ соцїетáтѣ ѿменѣ́скѫ; ѫар чѣл че трзѣ́ше ѫ соцїетáтѣ ѿменилор, нар пѫтѣ трзѝ бѝне, ба н' ѫр фѝ нѝчй требѫинчоѫ нѝчй лáвшй нѝчй ѫлтора, некѫшигѫндѫшй бѫнѫкоúрѣ чѣлор лáлцй. Дар нѝчй ѫр пѫтѣ чинека сѫшй кѫшúце бѫнѫкоúрѣ чѣлор лáлцй, недпаїѫнд фáптеле ѫдїáфоре ла пзрéрѣ ѫчѣлора; ѫар чѣл че фáче ѫчáста ѣ̀сте де бѫн гѫст, сав ѿбитóрю де бúне. Ѿбитóрюл де бѫртáте дар ка фѝ шѝ ѿбитóрю де бúне. Де ѫйчѣ ѣ̀сте ѫрхтáт че трéбве сѫ сокотúм де нерѫшинáрѣ Кѫничилор шѝ некѫзáрѣ де сѣ́мѫ де бúне (Їсторíа §. 75.)

§. 236. Де кѫте фéлюрй ѣ̀сте бѝнеле.

Сѫнт оѫ̆нile дин фáптеле ѫдїáфоре кѫ тóтѫл плѫкѫнд, сав неплѫкѫнд ла нѣ́мѫл ѿменéск. Сѫнт шѝ ѫлтеле, каре нѝчй претѫтúндинѣ, нѝчй ѫпѫрѫрѣ плáк, сав нѫ плáк (1); фáптеле нѣ́мѫлуй 1 сѫ ѫдѫк кътрѫ бúнеле дрéптѫлуй натѫрáле, ѫар чéлуй 2- кътрѫ бúнеле Полїтїчéск.

(1) Йдекѫ ѫ оѫ̆мбла гóл, шѝ ѫ скóате рѫшúнѣ фзрѫ Сфїáлѫ, ѫчáста ла тóцй нѫ плáче кáрїй нав пердѫт тóатѫ рѫшúнѣ шѝ симцúрѣ ѿменéскѫ; ѫар ѫ ѫкоперѝ кáпѫл ѫ ѫфзцишáрѣ ѫлтора, шѝ ѫ местекà кѫ дéцетеле лѫптѫчиле дрéце ѫ ченáк, ѫчáста ѫ Германїа некѫїинчóѫ лѫкрѫ сѫ пáре, каре ѫчáста ѫтр' ѫлтѫ пáрте нѫ ѣ̀сте рѫшúне ѫфáче. Кътрѫ фéлюл ѫчéста 2. ѫлбúпелуй прикéше фрмóлеа преквѫнтáре ѫ лúй Корнúлїе Непóт де дешеребúтеле нзрáкврй Грéчéшй шѝ Ромáнéшй.

§. 237.

§. 237. Вартътеле че сѫ фак дин бине.

Оунде дин нѣмъл 1. ал бънълъй гъст, сау ал юбирей де бине сѫ нъше Къчериа, Юбирѣ де адевър, Юбирѣ де ѡамений; ѩр дин ал 2. полїтеца, кърора сѫ ѧпротивеше, деспре ѡ парте ръшинѣ църънѣскъ, Лимбуція, Лингъширѣ, Скиничѣска кърїѫзитате а ворбирей; ѩр деспре алтъ парте, Нерушинарѣ, Минчюна шй Ѵпокрїсія, Нешменія, шй Можячія, сау барваріа.

§. 238. Кътръ каре сѫ адък шй чинстимѣ шй мижлочимѣ.

Дар ѧсѫ ѧцелептъл ѧвъцат де нйчй оун нѣм ал кинелъй нъ ва грижи атята, ѧ кът сѫ се ѧ дъпъ тоатъ ѧрѫтъцимѣ, сау мъкар сѫ лъуде вре оун нърав мишълеск, де шй сѫфере ачаста, цїйнд къ нѣмъл ѡменеск нъмай дин ѧцелепцй адевърацй нъ ѣсте пътинцъ сѫ стѣ; ѩр де айчѣ сѫ нъск алте вартъте нъ май пъцин лъминате. Чинстиме шй ѧ оумелет, шй ѧ ѧрѫкъминте, шй къинте, шй глъме; шй модерацїе, ла каре ле сѫ ѧпротивеск, деспре ѡ парте оурѫчюнѣ де ѡамений, шй Простіа, ѩр деспре алта деприсос бънтате, шй де присос силничіе.

§. 239. Мій де фелюрй але вартътей.

Дар чине ар пътѣ сѫ ѧнъмере пре тоате фелюриле вартътей? ѩр ачел парадоѯ ал Стоичилор, къ нъмай ѧвъцатъл ѧцелепт ар фи ѧ бънътъцинт, богат, слъвод, ѧпърат, прїетен, бун, нобил, четъчѣн, жъдекътърю, гъчитърю, рйтор, шй мій алтеле, адевърат ар фи, дрепт лъат. Дѣка ѡрй ѧ

че

че стáре лаѵ пѵс чел прѣ҂наáлт, âшà сѫ пóартѫ, ҂ кѫт сѫ нѵ се âрáте пре сúне нетребѵинчóс шѝ нефолоситóрй (1); шѝ де âйчѣ ѣ́сте пѵтúнцѫ сѫ се нáскѫ мíй де ѫ́лте нѵмúрй âле вѫртѵтелωр.

(1) Дар âшà трéбе сѫ се ҂целéгѫ âчéле парáдоѯе âле Стоичилωр; прéбéне зúче шѝ Âаинéв картѣ 4. Дипнософ. ҂целéптвл шѝ лúнте ҂целепцéше ва дрéше. Нв цíй âчéлѣ че âв зúс тáта Хрїтїпп âчéла?

Нúчй ѡдáтѫ ҂целéптвл нв шав фкéѵт ѣкълцѵмúнтиле,
Нúчй чорáпй; дар ѣ́ѫ ҂целéптвл ѣ́сте лвкрѵтóрѭ де пїéй.
Дар ҂ че кúп? прекѵм шѝ тѫкѵнд ѣ̂рà кѫнтрéц.
Ермогéн âчéста, шѝ Мѵзик кокѫршúторѭ прѣ вúн;
Âшà дар тот ҂целéптвл ѣ́сте âл тѵтѵрωр лѵкрѵрилωр
фкѫтóрѭ шѝ зидитóрѭ прѣ вúн. Ѻráцїе Карте 1. кѵк. Сат. 4.

§. 240. Ѻáре âр фй чевà ла вѫртѵ́те шѝ пѵтéрѣ темпераméнтвлвй?

Дар де шѝ ѣ́сте оѵ́на вѫртѵ́тѣ (§. 220.) 6), шѝ сѫ âрáтѫ ҂тóате фéлюриле де Ѻкáзїй (§. 236), ѣ́ѫ трéбе сѫ мѫртѵрисúм кѫ шѝ ѡ́аре кáре пѵтéре â темпераméнтвлвй шѝ âйчѣ âжѵ́тѫ, шѝ вѫртѵ́тиле каре сѫ потрибéск ла âчéста, сав ла âчéл темпераméнт май мѵлт стрълвчéск (1)

(1) Де âйчѣ Їѡáн шѝ Пáкел де шѝ ѣ̂рà кокѫршитóрй ҂трв вѫртѵ́тѣ чѣ âдекзрáтѫ; дар ѣ́ѫ ҂ Пáкел кéй âфлà стрълвчúнд май маре фїербинцéлѫ спре ҂тóарчерѣ нѣмврилωр, ѡ́ар ҂ Їѡáн май мáре драгостеа шѝ май кълдвроáѣ юбúре.

§. 241. Ѳфéкт âл вѫртѵ́тей.

Ѡ́ар кѫт фолосéше вѫртѵ́тѣ шѝ кѫтрѫ âдекзрáта феричúре шѝ де âйчѣ ѣ́сте âрѫтáт; пентрѵ кѫ пре ѡ́м ҂л âдвче ла слокоѯенїе, де кóалеле бойрей ҂л йѯкавéше, шѝ мúнте âшáѯѫ линициúтѫ, шѝ ҂демнáтекѫ спре цинéрѣ кѵнѵлвй чéлвй прѣ҂наáлт.

§. 242. 3. Ефéкт ал квнвлвй прк нáлт éсте прїетенía.

Пр ал трéилк ефéкт ал квнвлвй прк нáлт éсте адевзрáта прїетеніе, де кът кáрк нимúк нвїáцз нв ē нúчй май плзквт, нúчй май требвинчóс. Шй фїúнд кз тот квнвл адевзрáт éсте шй требвинчóс тр' ачéлшй, шй чинстúт, шй плзквт (§. 144. нот.), пр лвкрвл чéл требвинчóс нв ювéще сз не вíе нвмай дела Дмнезéв фарк мижлочúре, чи шй дела прїетений прин мижлочúре. Двпз кввїúнцз шй пзртáшїй взртвтей вор нздаждвй требвинчóсвл ачéла атáта май тáре, кв кът май взртóс сúнт квнй спре адевзрáта прїетеніе (1).

(1) Кїкéрон нтрадúнс ав докедúт ачáста н Лéлїе. Сав оурмзнд лвй Хрїстїпп, пре кóм сз кéде. каре ав скрúс де прїетенїе, двпз мзртвріа лвй Лаéрт.

§. 243. Че éсте прїетенía?

Пр прїетенía éсте оунúре а свфлетелор ачéлшй воúнд, шй нв (1), карк привéще спре фолóсвл де ювще ал чéлор че сúнт нприїетенúцй.

(1) Кзтрз каре хоторúре сз адвк шй ачéлк але лвй Кїкéрон; тáре кв адекзрáт éсте прїетенía тот ачéлшй акой шй нв. Шй але прїетенилор тóате сúнт де ювще. Шй але лвй Зúнон; че éсте прїétен? алт éв. Шй але лвй Нрїстотел; че éсте прїétен? оун свфлет лзкуúнд ндóш трúпврй.

§. 244. Стз шй ла чéй че нв сúнт де фáцз.

Шй фїúнд кз прїетенía éсте оунúре асвфлетелор, (§. 233.) оурмéзз 1. Кз нвмай квнощúнца нв ē прїетеніе, шй 2. Кз прїетенía сз пóате сз стк шй ла чéй че нв сúнт де фáцз.

§. 245.

§. 245. Нѫмай ѧтре чѣй ѧкѫнзтзціи.

Шѝ фїінд кз ѫдекзрáтз прїетеніе кѫ ѫдекзрáт ѣсте тот ѫчѣшій ѫвоѝ, шѝ нѫ (§. 243. нот.), оѹрмѣзз 3. Кз ѧтре чей неасѣменѣ нѫ ѣсте прїетеніе статорникз; Деѫнде шѝ 4. нічій ѧдóй ѧрѫтзціи (1), нічій ѧтре ѧкѫнзтзціи шѝ ѧтре ѧрѫтзцій нѫ стѫ; чѝ 5. Нѫмай ѧтре чей че їѧѫ ѫмінте ла бѫртѫте.

(1) Пентрѫ кз сав ла деѫсебíте рѫтзціи сѫнт ѿбичнѫйці, сав ла оѹна шѝ ѫчѣшій; дѣка ла деѫсебíте, сѫнт неасѣменѣ; шѝ пентрѫ ѫчáста нѫ тот ѫчѣшій боѣск шѝ нѫ, шѝ ѫшà нѫ бор фѝ прїетений (§. 243.); їар дѣка сз ѫделѣтнічѣск ла оѹна шѝ ѫчѣшій рѫтáте, шѝ фїешкáре пофтѣск ѫ ѫплінѝ пре ѫ сà, пентрѫ ѫчáста нѫ ѫдзк пре тóате спре фолóсѫл де ѿбще, ѧ кѫт нічій ѫшà ѫдекз бор фѝ оѹній ѫлтора прїетений (§. ѫколѣ); дрéпт дар ѫв зйс Кїнтїліѫн. медїт. 182. Ѫсемнáрѣ нзрáкврилор ѧпрезнз прїетеніле; нѫ цíв кѫм прїетеній кѫд шѝ кѫнóск оѹній ѫлтора дáрврилѣ; пентрѫ кз нічій ѫр пятѣ сз юкѣскз чинекà ѧтр' ѫлтѫл чекà, чи ѫчéа че ѧтрѫ сíне ѿ жѫдекз.

§. 246. Каре шѝ Стоичїй ѫѕ цїѫт.

Шѝ динтр' ѫчéсташій ѣсте ѫрзтáт кз прѣ ѫдекзрáтз ѣрà шѝ ѫчéа, 6. Каре май тѫтѫрѫр фїлософилор ѧтре стоичй сав пърѫт парáдоѯон, кз прїететеніе ѣсте нѫмай ѧтре чей ѧкѫнзтзціи, негрешít пентрѫ ѫсемнáрѣ. Лаѣрт ѧ Зинѡн.

§. 247. Ѫфѣкт ѫл ѫчéцїа.

Ѧ чѣ дѫпз оѹрмз фїінд кз прїетенїа прибéще спре чéа че де ѿбще ѣсте де требѫíнцз (§. 243.), оѹрмѣзз 7. Кз прїетенѫл ѧгрижáще де чéле тре-

квинчóасе прїетенвлвй, нвмай пвцин де кат де âле сáле; 8. Кт прїетенилор тóатт ⁂тамплáрѣ éсте де вкце; шй де âичѣ 9. Кт âжвтт оунїй âлтора ⁂токма ⁂ сфътвúрй шй лвкрврй шй бáний: 10. Кт прїетенвл нв ē датóрю â юбй пре прїетен май мвлт де кат пре сúне (1).

(1) Шй âчáста дрéпт âв кноскéт Кїкéрон. Кáрт. 3. черер. Тескл. Дар Сéнека н' âпзúт мижлочúмѣ âчáста впїст. 9. ⁂ кáрѣ гжндéще кт прїетенїй трéбе сз шй мóарт кв прїетенїй, шй пентрв прїетений.

§. 248. Дълчѣцт де âичѣ рзсáре.

Динтр' âчáста âрътáт éсте 11. Кт прїетенїй чéй âдевърáцй нв лингвшúск пре прїетений, шй ⁂кт шй 12. Кт чéл май рзв вржмáш май квн éсте де кат прїетенвл лингвшитóрю (1), шй 13. Кт кв непвтúнцт éсте сз нв фіе прѣ дълче вїáца ⁂прежвráтт де âша тáрй четáцй.

(1) Де âичѣ бúне ѡкичнвà сз зúкт Діоген, чéлвй че боéще сз се мжнтвáскт, кт трéбе сз âибз сав прїетений прѣ квній, сав вржмáший прѣ рáй; пентрв кт оунїй нелкáцт че трéбе сз фáчем, кар âлцїй нелдзртнéзт, фкжнд вре оун рáз; кзтрт âчáста прикéще шй чéл прѣквн квжнт âл лвй Плвтáрх квм сз квнóаскт чинека пре лингвшитóрю дин прїетен.

КАП

К А П. 4.

Мижлоáче прин каре âр пътѣ чинева сѫ âжънгѫ ла âдевърáта ферични́ре.

П А Р Т Ѣ 1.

Де â тѣ кънóаще пре сúне.

§. 249. Конциné́ре.

Дúпъ че âм черчетáт пънъ âкúм чéле че âдúк спре фúрѣ моралé â ѫмблúй, шú спре кúнúл чéл прѣ-ſнáлт, трекúнца чéре сѫ дескúдем шú кáлѣ прин карѣ âр пътѣ чиневà сѫ вíе ла âдевърáта ферични́ре.

§. 250. Âтжá кáле âдúкътóаре ла ферични́ре éсте â кънóаще чиневà пре сúне.

Âкúм дар фїúнд къ чéй че нú трéк кú ведéрѣ мижлóачеле пот сѫ доканд́ескъ кúнúл чéл прѣ-ſнáлт (§. 143.), шú чéл че нú пофтéще кúнúл чéл прѣ-ſнáлт нúчúй де кúм, нечеситéще трéче кú ведéрѣ мижлóачеле, шú нúчúй âр пътѣ чиневà сѫ вíе ſпофтта кúнúлúй прѣ-ſнáлт, де нар âфлà деспърши́т пре тикълошíа са (1), дрепт дар âú кúноскúт чéй вéкú къ âтжá шú чѣ май кúнъ кáле âдúкътóаре ла ſцелепчúне éсте â кънóаще чиневà пре сúне (2).

(1) Сенéка Епíст 28. ſчепътúл мънтяйрíй éсте кúноſцúнца грешáлéй; âчáста мúсъ пáре къ прѣкúне âú зúс шú Епíкур; пентрú къ чéл че нú цíе пре сúне къ âú пъкътúт,

нв коéще сз се ăдрептéзе. Сз квкúне дар ăнаúнте де ă дрептáре â квноáще пре сúне; пентрв кз сжнт оўнúй карúй сз фалéск ăтрв рзвтзцúле лор; гжндéщй тв дар кз чей чéшй сокотéск рзвтзцúле сóле ă пáртé квнзтзцúлор фак кре ѿ ăгрижúре де тзмздвúрé лор? пентрв кáре кжт пóцй, сингвр тв мвстрéзз пре сúне, шй те черчетéзз, шй 1. фзте пжржш, ăпóй жвдекзторю, двпз кáре ăпóй â пáртé чéлвй че сз ăпзрз, кжте ѿдáтз шй ѿжндéще те пре сúне.

(2) Пентрв ка сз âжвнуем ла âдекзрáта фиричúре, пре âчéст квкжнт âшáзз тóцй фїлóсофїй чéй кéкй. Прéкúне âв скрúс Мврéт. Кáрт. 1. квк. 1. Де âте квноáще пре сúне. Де кжте ѿрй âвзúм пре Âполлон рзспвнзжнд лвй Крúсв кз ферúчúт ка фй, двпз че ка квноáще пре сúне, де кжте ѿрй читúм порвнка де âчáста, кáрé âв фóст скрúсз дéсвпра оўшїй ла бесéрика дин Дéлфй, де âтжтé ѿрй сжнтем датóрй â âцелéще кз máре вв Ёсте â квноáще пре âшúне; пентрв кз âчáста Ёсте Ідéе мзртврисúтз ла тóцй фїлóсофїй дин тоáте вéквриле, кз âтрв âчáста стз темелíа ферúчúрїй. Шй фїешкáре дин нóй нúчй âр пвтé âтр' âлт кúп сз âлвнече â май мвлте сав май грéле рéле, де кжт неквноскжнд пре сúне; трéбве сз читúм шй чéле че оўрмéзз âчéствра, фїúнд десвл минвнóте.

§. 251. Квнощúнца ѿмвлвй тот ê нечесáрїе.

Дар де шй Плáтвн â чéл дин тжю Âлкївїáд, âтрв кáре âтрадúнс тжлквéще рéгвла âчáста, слвжжнд ѵполéсвлвй сзв (Істор. §. 45.), гжндéще кз âте квноáще пре сúне сз кввúне нвмай ла сзфлет, дар фїúнд кз шй трвпвл Ёсте пáрте фїинцéлникз â ѿмвлвй (§. 11.), шй нв пвцúн â сзфлз спре нзрáвврй (§. 56.) пентрв âчáста фїешкáре вéде кз нв прé сз кввúне â нв âгрижй шй де â квноáще пре трвп.

§. 252. Мúнтѣ сѫ се кѫнóаскѫ нѫ нѫмай дѫпѫ âсемѫнáре.

Дéчи дар ѧ̂дóѡ фелюрй прекѫм сѫ кѫвúне кѫнóацем пре мúнте, ѫ̆декѫ дѫпѫ âсемѫнáре, саѫ слóкоѧ; чѣ 1. сѫ фáче де кáте ѡ̆рй âсемѫнѫм пре нóй ѧ̂шúне кѫ добитóачеле, шѝ прúвúм ѧ̂дестѫл кѫ кáт ле кобѫршúм; дар ѧ̂сѫ кáцй сѫ мѫлцѫмéск нѫмай кѫ черчетáрѣ âчáста де ѧ̂шиле, лéсне сѫ сѫрпѫ ѧ̂ мѫлте шѝ побѫрнúте прѫпáстїй (1)

(1) Пентрѫ кѫ чéй че âшà фїлософéск ѧ̂тр' âтѫта мѫндрíе шѝ трѫфíе âжѫнг, ѧ̂ кáт ли сѫ пáре кѫ фїрéце дестл сѫнт âлѫкѫтвúцй спре âтрѫ̀ бúне шѝ ферúчит; шѝ де âúчѣ сѫнт âчéлѣ âле Стоїчилѡр кѫ ѧ̂ пѫтéрѣ нóастрѫ сѫнт пърéрѣ, пофтúрѣ, плекáрѣ, шѝ неплекáрѣ, шѝ тóате фáптеле нóастре; Е̂пїст. Е̂нхирúдїон. кап, 1. Шéрцей фантасíиле ѫ̂дéкѫрй зикѫнд кѫтрѫ сúнецй, ѫ̆кѣм ѧ̂ пѫтéрѣ мѣ Е̂сте, кѫ ѧ̂ сѫфлетл ѫ̂чéста сѫ нѫ фíе нúчй ѡ̂ ѧ̂рѫшѫцúре, нúчй пофтѫ, кѫ тóтл нúчй ѡ̂ тѫрбѫрáре, чй бѫзѫнд пре тóате че фéлю сѫнт ѧ̂требѫинцéѫ пре фїешкáре дѫпѫ кредничíе, ѫ̆дѫцй âмúнте ѫ̂чáстѫ стѫлжнúре дѫпѫ фúре. Марк Âнтѡн ѧ̂пѫрáт ла сúне кáрт. 8. §. 29.

§. 253. Кѫнощúнца âчéѧ Е̂сте ѡ̆ре фолоситóаре чева.

Фолоситóаре кáт ба Е̂сте шѝ âчáстѫ черчетáре ѫ̂ нóастрѫ дѫпѫ âсемѫнáре ѧ̂жѫгáтѫ фїúнд кѫ чѣ слóкоѧ; центрѫ кѫ чéл че вéде пре сúне ѧ̂подокúт кѫ âтѫтѣ пѫтéрй сѫфлетéцй шѝ трѫпéцй май пре сѫс де кáт чéле некѫбѫнтѫтóаре, шѝ кѫ âчéсте пѫтéрй, дéкѫ мúнтѣ нѫ Е̂сте тѫмѫдѫúтѫ кѫ âдекѫрáт де рѫштѫцй, май мѫлтѫ стрикѫчю-

не

не де кът фолóс причинуéск; âчéста лéсне ва причéпе къ воúрѣ шй Офáтул прѣ кúнулуй шй Мáрелуй Дúмнезéу éсте, ка ѹмул сь âгрижáскъ нúмай де тъмъдуúрѣ сúфлетулуй сáу шй де пóфта кúнулуй прѣâнáлт; пентру ка шй ку їáца шй ку нзрáвúриле сь се дешеѣскъ де добитóаче, шй сь нú оúрмézе пофтúрилор симцитóаре; дúпъ кáреле сь комúнїкъ кú чéле некúвънтътóаре, чй кúвънтулуй дрéпт, ка оúнуй повъцúитóрїу (1).

(1) Де âчáста фрумóасе сúнт âле луй Âрріан. Кáрт. 1. Дїалог. Éпїкт. Кап. 6 „Кáр пре ѹм Дúмнезéу лав âдúс âлúме прúвитóрїу луй, шй лúкрúрилор луй шй нú нúмай прúвитóрїу, чй шй âрътътóрїу шй спúнитóрїу âл лор; петру âчáста оúрмт éсте ѹмулуй â сь âчéпе шй â сфúршй оúнде шй чéле некúвънтътóаре, чй май кúртóс â сь âчéпе де âколѡ, дар â сфúршй ла âчéа че шй фúрѣ âв сфúршúт âсúпра нóастрă. ш. ч. л.

§. 254. Дар шй âбсолутéцие, âдекъ слóбод.

Âкúм дар тот лúкрул стъ âтрú âчéет фéлїу де кúноцúнцъ слóбодъ де нóй âшине; пентру кáре лúкрул нóстру éсте â докъндй кúноцúнцъ де сúвършúт âтъ́ю â воúрей, âпóй âша â кúметулуй шй â трúпулуй (§. 251.), шй прéсте тóате â тóатъ стáрѣ нóастрă.

§. 255. Шй ѧкъ шй дúпъ боúре.

Кáр ла боúре âделетничúндúне (кътръ каре сь âдúче шй пофтúрѣ чѣ симцитóаре (§. 16.), сь лúкúм сѣмá че май кúртóс вúм пофти? 2. Кú каре ръштъцúй невúм лúптà? 3. Каре âтре дúнселе éсте чѣ дин тъ́ю? 4. Кúм не âфлúм ла чéле кътръ Дúмнезéу? ла чéле кътръ нóй âшине, ла чéле кътръ

трѫ ѫлцїй. 5. Ѧтръ каре дин хотѫрѫле дрептълъй, чинститълъй, шй кинелъй пѫкътъим май мълт; шй 6. прѣсте ѫчѣстѫ де каре кънѣ ѫдевѫрате май мълт не Ѧстреинѫм?

§. 256. Пре Θеωрїа кѫрїа сѫ ѡ фѫчем кѫ сокотѣлѫ скѫмпѫ.

Шй фїїнд кѫ Ѧтр' ѫчѣстѫ лѣсне ѫр греши чинева шй сар Ѧшѫлѫ, сав лингъшїнд пре сїне шй кръцѫндъсѫ, сав дин Ѧтжѣле рѫвтѫцй джнд ла сїне пре ѫчѣл каре поартѫ Ѧ сїне ѡарекаре мѫскѫ де бѫртъте; пентръ ѫчѫста трей хотѫрѫрй май бѫртос сѫ ѫшѫжѫ, 1. Ка фїеш чїне сѫ черчетѣжѣ кѫ тоатѫ Ѧгрижѫрѫ шй пре Ѧклїнацїїле ѫдїѫфаре, ла карele май бѫртос сѫ сѫппъне; 2. Пре дешекйтеле ѳѫетърй шй причинй, дин карele оѫниле ѫдък спре плѫчерй шй Ѧтристѫрй, ѭр ѫлтеле спре чїнсте шй нечїсте, пре тоате ѫчѣстѫ сѫ ле пъе Ѧнаинтѫ ѡкилѡр, шй сѫ ле сокотѣскѫ Ѧтръ сїне че ѫр пътѫ фй лъй преѫлѣс; 3. Де каре пѫтимй сѫ клътѣше май мълт, ла ѫчѣстѫ ѫдѣсѫ ѡрй сѫ ѫйкѫ мїнтѫ (1).

(1) Пентръ кѫ дѣка спре оѫруїе де мълте ѡрй те сїмцй Ѧфїербжнтжндъте, кей шй кѫ юкїрѫ де чїнсте стѫпжнѣше Ѧ тїне; шй кѫ Ѧтжѣле ѫчепътърй ѫле плѫчерїй сжнт Ѧтръ тїне кей ѫцелѣше, дѣка май мълт де кжт чѣле лѫлте пѫтимй те тѣрѣзѫ ндѣждѫ, фрїка, ѫморѣл, оѫржюнѫ, зилотупїа; шй ѫле юкїрей де ѫбѣрй, дѣка пїсма, тѣмерѫ, десндждждйрѫ. (§. 120.).

§. 257. Дъпѫ кѳѳетѫре.

Ѧкъм ѫшѫ вей Ѧтрѫ фоарте лѣсне шй ѫчѣле май дин лъѳнтръ ѫле кѳѳетълъй, ла каре ѣсте ѫведѫ

1. Пентръ ка пре тоате фо́ррте ви́не съ ле Θеωриѕкъ; 2 Де ка́ре пере́рй май вѫртос ѣ̄ пречинѫт; 3. Кѫм съ а̑флъ жѫдека́та, вѫнзфи́рѣ, (ѧ́нїа) цинерѣми́нте, а̑дѫ̆черѣ ми́нте; шй̀ 4. ⸗ чѣ дѫпъ оўрмъ дѣка ⸗цй компѫй кѫви́нтеле кѫ а̑тѫ́та ⸗целепчю́не, ⸗ кѫ́т съцй скъ́цй кѫвѫ́нт а̑л ферични́рей та́ле чѣй а̑деѫзра́те; дар а̑ча́стъ черчета́ре ѣ̆сте чѣ май а̑небъ́е де кѫ́т тоа́те (1)

(1) Пентръ къ май ле́сне вѣ́й ⸗кредини̑ца̀ пре че́л а̑фѫндя́т ⸗рзѫтъ́цй, къ ѣ̆л ѣ̆сте рзтъчи́ндзъ, де кѫ́т пре че́л неѫзн къ а̑р фй̀ боли́нд де неѫзнїе, ⸗ креме къ кѫ кѫ́т ѣ̄ чинека май неѫзн, кѫ а̑тѫ́та й̀ съ па́ре а̑ фй̀ май ⸗целе́пт.

§. 258. А̑ча́ста кѫ́м съ ва черчета̀.

Шй̀ фїи́нд къ а̑ча́стъ черчета́ре ѣ̆сте а̑ша̀ а̑небо́е (§. 257.), ѭбито́рюл ⸗целепчю́ней 1. ва лъса̀ пре си́не ⸗ жѫдека́та къркѫцилѫр че́лѫр ⸗целе́пцй, шй̀ 2. ва а̑скѫлта̀ сфътѫи́риле лѫр кѫ мѫлцъми́ре (1), шй̀ 3. ⸗преѫнъ кѫ бо́иле са́ле шй̀ кѫ сокоте́леле ла че́ле фїито́аре кѫ ѡ̑съ́рдїе ва лѫа̀ а̑ми́нте.

(1) Шй̀ де а̑йчѣ съ ⸗тѫ́мплъ а̑че́а че а̑ѫ зи́с Пла́тѫн; къ ⸗целе́птѫл прихъни́ндзъ, нѫ съ мѫни́е, шй̀ лзѫдѫ́ндзъ, нѫ съ ⸗на́лцъ; пентръ къ се́мн а̑л а̑деѫзра́тей лѫй кѫнощи́нце шй̀ а̑л спори́рей чѣй дѫпъ кѫртѫ́те ѣ̆сте кѫ а̑деѫзра́т а̑че́ста, дѣка съ́фере чинека кѫ мѫлцъмѫ́ре пре мъстръ́риле а̑лтѫ́ра, каре нѫ сѫ́нт дин пїе́мъ, сав оўржю́не, чй̀ дин драгосте.

§. 259. Дѫпъ трѫ́п.

Ѣ̆р черчета́рѣ трѫпѫлѫй трѣ́бѫе съ се фа́къ май вѫртос ла темпераме́нтѫрй, пре характи́рїй ка́рѫра май съ́с (§. 58.), а̑тѫ́та лъмѫри́т ѣ̆м а̑рътат,

ѧкѫт чѣлъй че съ ва сфътъй дъпъ ачѣл, лѣсне й съ ва пърѣ ачастъ черчетаре.

§. 260. Дъпъ старе.

Шй фїйнд къ ачастъ черчетаре а войрей, шй а къметълъй, шй а трънълъй ѧцй дескопере мїй де коале, каре патимѣцй, лѣсне бей причепе шй старѣ та, (карѣ динтр' ачастъ несъвършире сѫфлетѣскъ шй трънѣскъ шй дин ръутъцй съ фаче кѫ тотъл ърътатъ), къ кѫ непътинцъ ѣсте съ нѫ фіе прѣтикълоасъ; пентръ къ чине съ ва сокоти пре сине ферічіт, кѫнд мъкар шй пъцинъ ѿаре каре симцире ва авѣ де коалеле сале?

§. 261. Ѿмъл ѧлъшй ѣсте причина тикълошіей сале.

Дар мълт ѧцй ва ажъта ціе, ка съ Ѳеорисѣцй бине пре ачастъ тикълошіе, де каре сав Хс къ ръсаре дин ръутъцй (§. 98.), шй ѧкъ съ ѡ черчетѣзй кѫ истечюне, де каре вътъмътоаре ѧтѫмплърй ѣцй май бъртос некъжѫндъте; шй ѧдатъ кѫ ѧтърире съ те сотѣцй къ ѧчепътъл шй причина тътърор ѣсте а ѡ къта ѧтръ сінеший (1).

(1) Чей тикълошій дин фире ѡбичнѣск а гѫнди къ причина тикълошіей лор нѫ стъ ѧтръ дѫнші, чи ѧтр' ѧлцій, шй а пърѣ коѣск а ѧкиноѣцй май бъртос пре ѧлцій, де кѫт пре сине ѧлъшй; пре ачѣст характїр ѧл некънѣй ѡменѣцй прѣ фрѣмос лав ѧкипнѣт, пре кѣм ѡбичнѣ Сенѣка, Епіст. 50. оунде повестѣцне ѡрбїрѣ плъкътей лъи Ѣспастей; „Че ѧлт ѧй фаче, де кѫт съ ѧкънътъцѣцй пре „сінеший ѧ тоате зїлеле, шй кѫте оуна дин пъкътъйрй „кей лепъдъ, шй кѫте гѫндѣцй де грѣшъцй, пре ачѣстѣ „ѧле толе рѣле а фй ле бей причепе; пентръ къ оуниле ла

„ло-

„ лóкърй шй лд крéмй ле ѧтрїѣвúм, дар ѧчéлѣ, ѿрй оѹнде
„ ѧм фй, ѧр вени кѫ нóй, цїй пре нерóада некестїимéле
„ Ѧпáстй, кáрѣ ѧврмáс ѧкáса мѣ сáрчинз клиромоїчéскз
„ - - - - Не кѣна ѧчáста ѧдáтз че сав лиѱúт де лѫмúнз,
„ кътъмѫндзз ла ѿкй; денекрезѣт ѧдекзрáт ѧцй покестéск,
„ ѧдекзрáт ѧлз; ѧ нѫ цíе кз éсте ѿаркз, ѧпóй áре требѫ-
„ úнцз де педагóгвл éй ка сз ѿ мѣте, ѧтр' áлтз пáрте;
„ пентрѫ кз, зúче, кáса éсте ѧтвнекóлз; Дар ѧчéм ѧде-
„ кз де че рѫдем ѧсѣпра ѧчéцїа, ѧчáста сз цїй кз шй ла
„ ной сз ѧтѫмплз ла тóцй; пентрѫ кз нúменѣ нѫ цíе пре
„ сúне ѭбитóрїю де ѧрцúнт, нúчй ѧ дрзцитóрїю; пентрѫ кз
„ чéй ѿркй кáвтз покзцитóрїю, ѧр ной фзрз покзцитóрїю
„ пзкзтвúм, шй зúчем; éѣ нѫ сѫнт ѭбитóрїю де чúнете,
„ Дар нúменѣ ѧлтфéлю н' ѧр пвтѣ кїецвй ѧ рѫма; читéцце
„ шй чéле лáлте, кáре мíе ѧле скрíе мíе лéне, ѧр цíе ѧле
читй нѫ éѣ рвшúне.

§. 262. Де шй сз недрептзцéце де кътрѣ ѧлцїй.

Шй де оѹнде сѫнт тóате рéлеле, де кът дин ѧрѫтзцúриле тáле, ѧкзрѫра педѣ́ча ѧчáста éсте май вѫртóс ѧ те кáте шй кѫ дѫнселе, шй причинѫúре кз ѧлцїй тѣ́ѫ взгáт ѧтр' ѧчáстѣ рѣ́ ѧтѫмплáре; пентрѫ кз ѧдекзрáт сав тѫ пре дѫншїй ѧй ѧтзрáтáт кѫ ѧрѫтзцúриле тáле, сав нѫ пѫтѣ́ сзцй сз ѧтѫмпле рéле, де каре те плѫнцй, дѣ́кз ѧй фй ѧвѫт мúнтѣ ѧгрáдúтз кѫ ѧдекзрáта вѫртѫте (1).

(1) Мѣлте нѫ ци сар фй пзрѣт неплзкѣте, де нѫ трефíа те фзчѣ сз крéзй кз сѫнт ѧчéст фéлю; ѧшà шй май пвцúне ѧкѫнд, н' ѧй рзвцй, нúчй н' ѧй прихúнй пре ѧлцїй кз нѫ коéск сз те ѧбогццéскз, де н' ѧн пофтй май мѣлте, ѧдекз, де н' ѧй болй де лзкомíе; шй кѣм тѣ́й мѫхнй де тóате чéле че сз ѧтѫмплз, де н' ѧй ѧвѣ́ сѣфлетвл рзекзтúт

де

де молитвѣ шѝ де плечѣре; дрепт Епїкт. хиѣ Енхирїд. Кап. 2. „Старѣ шѝ характирэа фїлософэлуй Ѣсте съ ашѣп„ те тот фолосул, сэ съ кътъмарѣ дин причина са; сѣмне „ але челуй че спорѣще сѫнт а нѣ прихнѝ пре нименѣ, а „ нѣ хълѝ пре нименѣ, а нѣ пърѫ пре нименѣ. кѫнд съ ка ѿпри „ ла чека, сэ съ ка зътигни, лэвиш апътѣз. шѝ ч. л.

§. 263. Требуинца ачѣщїй кунощинце.

Дар а зиче пъскурт черчетарѣ та лѣсне те ба акрединца, 1. къ минтѣ та шѝ трупул пътимѣще де мій де рэутацій шѝ несъвърширій; 2. Къ причина ачѣлур рэутацій атруй тине стъ; шѝ 3. Къ атата Ѣсте тикълоша та, ѧ кът а фѝ май съферитъ моартѣ, де кът вїаца дупъ ачѣстѣ, де нѫ аѝ да сѣмн де ѧ тоарчере кът май аграк, шѝ мълт аѝ спорит, фій акрединцат, дупъ че цѣи кънигат вїе пре кунощинца лукрулуй ачѣстуй.

ПАРТЕ. 2.

Кум ар путѣ чинева съ а сфат де адевърата адрептаре.

§. 264. Даменїй ѧшїй юбѣск рэутациле лур.

Боалеле съфлетулуй ѫ пръ маре дешекире де чѣле трупещій; пентру къ пре але трупулуй де мълте ѿрій фоарте лѣсне ле симцим, ѩр пре але съфлетулуй аминтерѣ нѫ лѣм путѣ ѧцелѣце, фърѣ нумай пуинд тоатъ ѿсърдїа; шѝ ѧкъ пре але трупулуй ѧдатъ че ѧчепем але симцѝ, не силим къ тоатъ ѿсърдїа съ ле дескъркъм, шѝ пентру ачаста

ста ни́чий де трѫп, ни́чий де ба́ний не скѫмпи́м; ѫр пре а̂ле сѫфлетѫлѫй а̂та́та а̂чéп а̂ле ю̂кй ѿаменїй, а̂ кáт дáтъ фїи́нд ѿ а̂ле́цере, а̂р пѫтѣ съ преа̂лѣ́гъ май ки́не а̂ле а̂вѣ тотдѣ́на, де кáт съ фіе лиѱи́цй де дѫ́нселе кѫ то́тѫл.

§. 265. Съ кѫви́не а̂съ а̂ лѫа̀ сфáт де а̂дрептáре.

А̂кѫм дар а̂ не а̂пѫка̀ съ скѫтѫрѣ́м боа́леле трѫпѫлѫй но́стрѫ, кѫм съ ба пѫтѣ фáче, нѫ ѳ̄ а̂неbо́е; ѫр а̂ лѫа̀ сфáт а̂ фѫцй де рѫшта́цй ши а̂ а̂дрептà пре сѫфлет а̂трѫ́нселе а̂фѫндáт, а̂ча́ста ѳ̄ фóарте а̂неbо́е. Дар а̂съ е̄сте требѫи́нцъ де а̂чéст пропѫс чéлѫй че рѫсѫфлъ а̂дебърáта ши а̂търи́та феричи́ре.(1)

(1) Прѣвѣ́не зи́че Е̄пїкт. ла Аррїан Карт. 2. кап. 19. Сокоти́ндѫте сфътъ́еще пре оу̂чени́чй съ се а̂кéце чеде че а̂й кѫр а̂кѫнътъцй пре дѫ́ншїй, ши а̂й кѫр фáче ферични́цй, ши оу̂чени́чїй съ се а̂фле ла лéцїй пентрѫ ка съ се фáкъ май кѫ́нй ши ферични́цй: ши къ а̂ доbѫндй ферични́рѣ ши а̂ съ фáче чинева̀ май бѫн нѫ е̄сте дин чéле непѫтинчóасе, чй дин чеде пѫтинчóасе а̂ съ доbѫндй; дар а̂съ дéка кѫ тóате а̂чéстѣ пѫци́нй доbѫндéск пре а̂ча́стъ ферични́ре, кѫ непѫти́нцъ е̄сте съ нѫ лиѱтѣ́скъ пропъ́сва чел а̂декъра́т. „ Че дар боци́цй, зи́че, кени́цй съ а̂чéпем ѿдáтъ съ а̂дъ́чем а̂и́чѣ а̂чéст фéлю де лъ́аре де сѣ́мъ, съ лъсѣ́м чéде пѫнъ а̂кѫ́м, кени́цй съ а̂чéпем, крéдецй мíе нѫмай, ши бéцй бедѣ.

§. 266. Къ нелкрединцѣ́зъ прѣ мѫ́лте е̄пїхи́риме.

Негреши́т е̄сте требѫи́нцъ де е̄пїхи́риме, прин ка́ре ми́нтѣ чѣ а̂фѫндáтъ а̂ша̀ а̂ рѫшта́цй сар рѫдика̀ съ се а̂пѫче де а̂чéст фéлю де пропѫс; Дар бои́рѣ но́астръ фире́це гоне́це че ѳ̄ кѫ́н, ши съ фере́це де чѣ ѳ̄ рѫ́ѫ (§. 28.), а̂ша̀ дар де а̂и́чѣ а̂целе́-

цем

цѣм къ а̑ де а̑пъръ̀рѣ съ стрѣмъ̀тъ дѣла чѣл рѣ̀ спре чѣл бъ̀н (§. 34.), пентрѫ а̑чѣста оу̀рмѣ̀ѫ съ нъ̀ фіе а̑лте ѧдемнѣ́рій май та́рій спре а̑ лъ̀а пропъс де а̑дебъра́та ферічи́ре, де кѫ́т дѣ́ка ѿмъ̀л ѧцеле́це би́не пре ста́рѣ лъ̀й де а̑към чѣ̀ прѣ тикълоа́сѫ, шѝ пре дъ̀лча́ца шѝ кобѫршѝ́рѣ бъ̀нъ̀лъ̀й прѣ ѧна́лт шѝ а̑ ферічи́рей чѣ́й а̑дебъра́те. (1)

(1) Шѝ пентрѫ че а̑тѫ́та съ фълѣ́ск ѿаменїй ѧтрѫ рѫотъ́ціле лѫр? де кѫ́т къ лѫр ли съ па́р плъкъ́те, дъ̀лчій, шѝ фолосито́аре а̑чѣ́ле рѫотъ́ціі. Шѝ пентрѫ че ѿбрѫзничѣ́це нъ бѣ́гъ де сѣ́мъ де кѫртъ́те шѝ де ѣ̀вш бъ̀нъ̀л прѣ ѧна́лт? де кѫ́т къл сокотѣ́ск ѧтристъчо́с шѝ липсѝ́т де то́атъ плъчѣ́рѣ шѝ пентрѫ а̑чѣ́стѣ некре́дник де нъмѝ́рѣ бъ̀нъ̀лъ̀й. Пентрѫ ка́ре ѧдемнѫ́ндѣъ де чинека́ съ трѣ́къ къ бедѣ́рѣ ѧрѫотъціри́ле, шѝ съ кънѣ́зе кѫртъ́тѣ шѝ бъ̀нъ̀л прѣ ѧна́лт, ѧтради́нс съ ѧпротикѣ́ск. Дар сѣ́флетъ̀л съ ка ѧдрепта̀, дѣка нимѝ́к нѫ а̑р къно́аце май грозя́к де кѫ́т рѫотъ́ціле, нимѝ́к май тикълос де кѫ́т ста́рѣ чѣ́лѫр ѧрѫотъціцій, шѝ нимѝ́к май дъ̀лче шѝ май пречинетѝ́т де кѫ́т доѫждѝ́рѣ бъ̀нъ̀лъ̀й прѣ ѧна́лт. Пре а̑чѣ́ст мето́д а̑ ѧтребъинца́т шѝ ѣ̀вш мѫнтъито́рюл, пре чѣй чѣшѝ́й кънощѐ тикълошїа стъ́рїйлѫр кемѫ́ндъй ѿстенѝ́цій шѝ ѧсърчино́цій, ѭр пре доѫждѝ́рѣ, че съ̀ фъгъдъ́ѝт, а̑ ферічи́рей чѣй кобѫршито́аре, ѿ а̑ъ нъмѝ́т ѿдѝхнъ а̑ сѣ́флетѣлѫр, шѝ жъ́г бъ́н, шѝ са́рчинъ оу̀шо́арѫ. Мата. 11. 28.

§. 267. Тикълошїа чѣ́лѫр рѣ̀ чѣ̀ фѣ́л е̑́сте? 1.

Ѭр пре тикълошїа стъ́рїй са́ле нъ̀ а̑р пъ̀тѣ̀ чинева̀ съшѝ ѿ пъ̀е де съвършѝ́т ѧнди́нтѣ ѿкилѫр, де кѫ́т дѣ́ка ба причѣ́пе ѧтрѫ а̑дебъ́р къ а̑ча́ста съ ѧпротивѣ́це ла Дмнезеѣ́ска боѝре, шѝ нъ а̑ре нимѝ́к ѧтъръ́ѝт, шѝ къ е̑́сте ѧпревъна̀тъ къ мій де ре́ле, шѝ къ то́атъ пїёрдерѣ̀ нъ нъмай а̑ трѫпъ̀лъ̀й,

чѝ

чи ши а съфлетълуй, каре есте: атр ной парте че май пречинститъ.

§. 268. Старе ачестора съ апротивеще ла Дмнезеяска войре.

Ши атъю фиинд къ Дмнезеу нъ нке фъкът асемене къ добитоачеле, чи нке аграмат къ къвънтъл чел дрепт, пентръ ачаста а ши войт, ка ной съ нъ оурмъм пофтелор, чи къвънтълуй ши войрей лъй чей сфинте; (§. 253.). Че е май тикълос? спънемй, де кът а бъецъи бъацъ неплъкънд лъй Дмнезеу, лъй Дмнезеу зик челуй претътиндинк де фацъ, (§. 184.) челуй че ние тоате, (§. 185.) ши чел че есте аша дрепт, (1) (§. 186.) ат кът нъ е пътинцъ чей че съ апротивеск войрей лъй съ нъ пътимъскъ пре чеде май греле педепсе? ши че есте май грешит, де кът а тъгъдуи акинзчюнк лъй Дмнезеу? кърва лъй сингър ши естимк ши цинерк ноастрь а ашине сънтем датори? престе ачестк че е май несъферит, де кът съ аъзим атр ашине пре конъйинцъ окърандуне авиновъцїа Мърией окърътъ?

(1) Ав къноскът ши фїлософїй немърилор къ нечестинтате не стъ атъпрз, ка съ тръим къ бънъчинститиме; фиинд къ тръим съпт окїй лъй Дмнезеу челуй че веде тоате ши педепщеще къ асприме. Пентръ къ атребат Оаниє Мїлїтїанъл, де съ аскънде де Дмнезеу ойн ом недрептъцинд, а рзпъне, ка нищй къветънд; ши нимик май адекърат де кът Енаумема ачем ла Димосфн; „Апърърк фолосеще а аскълта де чей че стрпънеск; Аша дар требе съ аскълтъм де Дмнезеу чел че апърърк стрпънеще.

§. 269. Нічй ăре чевà ăтърйт âчéа чѣ съ âрáтъ дин плъчéре.

Âпóй чѣ ăтърйре ăре бїáца чѣлър âфýндáцй ă ăръштъцйриле лър, шй ăкъ слъжйнд пóфтелър лър? пентрý къ плъчéрѣ ĕсте ŵ скýртъ десфътáре фъкáндúсъ ă лýкрýрй прѣ дешáрте, шй неврéдниче де дрáгостѣ нóастрă, шй ăкъ нýмай де кáт прънъдйндúсъ; Вĕзимицидар кáтъ врéме цйне скýрта âчéа десфътáре, пре кáрѣ ръсýфлъ, шй кáтъ мăхнйре сýфере оýнúл мергáнд спре добăндйрѣ ĕй? шй кý кáтъ ръшйре ŵ немерéще? шй кý кáтъ дýрéре пре дăнса ŵ лĕпъдъ дела сйне?

§. 270. Дин чйнсте.

Шй чѣ ĕ чйнстѣ, де кáт ŵ пърéрѣ â ăлтъра де фáптеле нóастре? шй чѣ ĕ май нестатóрник де кáт пърéрѣ? кáт де мйкъ пъртичйкъ â тóтúлúй ĕсте пъмáнтúл, âцïà кúвăнд де оýн сéмн âвăнд къторъ дăнсúл! шй кáт май мйкъ пъртичйкъ дин чéле чѣ тръéск пре пъмáнт некúнóаще пре нóй! дин кáрїй кáт де пúциний сăнт чéй ăцелéпцй, чéй чѣ ц̆íý â чинстй шй â прецúй пре фїешкáре дин лýкрýрй дýпъ вредничіе! шй кáт де ю̈те пърéрѣ кáрѣ âвѣ де нóй, съ ба ръсýфлà кý чéй чѣ ŵ âвѣ! ăр дѣка мїай бъгà де сĕмъ кý май мúлтъ лýáре âмйнте, кý кáтъ ŵстенĕлъ съ къцйгъ чйнстиле, шй кý кáтъ нелеснйре съ пъзéск, шй кáт де лéсне шй кý дýрéре съ пéрд, ŵăре нúци сар пърѣ съ стрйцй? ŵ дешáрте сфáтúрй де ŵăменй, ŵ пїептúрй ŵăрбе!

§. 271.

§. 271. Дин богъціе.

Шй чѣ ѣ богъціа? чѣ ѫлт? де кът ѫбѣре де пъмѫнт, де пѣтре, де бѫлгърй, кáре сѫ немерúт съ ѫикъ ѫ̆аре кáре стрълѫчúре, шй кърора пóфта ѫ̆аменилор прéц ѫ̂ рѫндѫúт; ѫ̆аре чѣл че ѫре май мѫлте де кът ѫлцiй, пентрѫ ѫчáста ѣ шй май ферúчúт? ѫ̆аре ѣстe май вéсел? ѫ̆аре нѫ ѧ тóкма дѫлче трѣéще шй ѫчѣла кърѫа ѧй ѫжѫнце чѣле нечесáрiе, шй чѣл че ѫре де присóс? ѫ̆аре нѫ май кѫ мѫлцъмúре ва мърй ѫчѣла, де кът богáтѫа чѣл че ѧ дмнезéще лѫкрѫриле? шй кѫ кáтъ мѫнкъ съ къщúгъ ѫчѣлѣ че сúнт ѧтърътърй ѫле рéлелор! кáте грúжй шй привигérй де тóатъ нóаптѣ ѫдѫче ѫсѫпръ ѫвérѣ лор! ѧ чѣ десъдъждѫúре ѫдѫче пáпѫба шй пérдерѣ лор! че бúне ѫр фй, де ѫм ѧчéпе ѫ кѫнóаще ѫчѣм че ѭбúм (1), шй кът небрéдник ѣстe де немѫритóрюл сѫфлет ѫ не липй де чéле че съ стрúкъ шй нúчй де кѫм нѫ съ ѧпъртъшáск де ѫдевърáта ферúчúре!

(1) Прѣбúне ѣстe ѫчѣа ѫлвй ѳпïкт. ѳкхирид. кáп. 6. „Ацéпра фïешкърора дин чéле че ѫдѫк мънгъ́ре, сав ѧпли„нéск вре ѿ требúнцъ, сав сúнт ѭбúте ѫдѫцй ѫмúнте съ „зúчй чѣ фéлю ѣстe, ѧчепънд дела чéле прѣмúчй; дéка „ѫлъ ѭбéцй, къ ѫлъ ѭбéцй; пентрѫ къ спъргъндесъ ѫчá„стъ, нѫ те кей тѫрѣвà; дéка пре копúлѫ тáѫ ѭбéцй, сав „мѫрѣ, къ ѿм ѭбéцй; пентрѫ къ мърúнд ѣл, нѫ те кей „тѫрѣвà.“

§. 272. Шй мѫлте рéле ѫдѫк ѫсѫпръ рѫштъцилеѫ.

Ѫр кáте рéле ѫдѫк кѫ сúне рѫштъциле, шй май сѫс ѫм ѫрътáт (§. 98.); чѣ ба фй дар чѣлѫ

чѣ

че нічій де кѹм нѹ ѫѹ вениѓ гѫнд де ѫдрептáрѣ сѹфлетѹлѹй, кѫнд ѣ врéме â ѣшѝ дин вїáцъ, кѫнд âсѹпра стѣ вечничíа, шѝ нестрикъчóсѹл шѝ немѹритóрюл сѹфлет пре тóате, кáте âѹ крезѹт â фѝ кѹне, пе оўрмъ ле ба лъсà? пре оўн âчéст фéлю нѹл ѫкрединцѣзъ конщїíнца къ нічій ѡ нъдéжде нѹй май рѫмѫне де май кѹнъ стáре, шѝ къ ѣсте чѣ май мáре примéждїе де â фѝ мѹнчíт? пентрѹ къ дрéпт фїíнд Дмнезéѹ, пре чéл че ѫ тóатъ вїáца сáѹ ѫпротивíт ла вóл лѹй, нѹ пóате съ нѹл мѹнчѣскъ, сáѹ ѫтр' âчáстъ вїáцъ, сáѹ дѹпъ мéарте. Дмнезеáска Прóнїе ѫсъ ѡбичнѹéще съ ѣрте â съ ѫтѫмплà ѫ вїáца чѣ де âíчѣ кѹне ѫдекъ чéлор рѫй, шѝ рéле чéлор кѹній. (1)

(1) Ѣшà дар âдекърáт прѣмáре пѹтére съ ѫфлъ ѫтр' âчéст сѹллогíсмѹ: Фїíнд къ дрéпт фїíнд Дмнезéѹ, педепсéще пре чéй ѫръѡтъцíцй сáѹ ѫтр' âчáстъ кїáцъ, сáѹ дѹпъ мóарте; дар нѹ ѫпѹрѹрѣ фáче âчáста: пентрѹ къ де мѹлте ѡрí съ ѫтѫмплъ челор кѹній рéле, шѝ челор рѫй кѹне; кà фѝ дар врéме кѫнд пре чéй рѫй кà пефеѱѝ, ѫдекъ дѹпъ мóарте; âшà съ сокотéще Саломѡн Кóхел. 3. 16. шѝ ч. л.

§. 273. Спре ѫдрептáре ѫкрединцѣзъ. 1.

Пре âдекърáтѹл âчéла пропѹс де â ѫдрептà пре сѹфлет âшà ѫл вѡм рѫдикà, черчетáнд пре тикълошíа стърїй нóастре; шѝ âтáта май мѹлт вом ѫпѹтерничѝ пре âчéст скóпос, дéка вом черчетà май десъвършíт пре феричíрѣ чéлор че âѹ докѫндít кѹнѹл прѣ ѫнáлт (§. 268.)

§. 274. Стáрѣ чéлор ăвънатзициĭ доведíндвсз феричíтз. 2.

Якóм дар кз ĕсте ăтзрíтз шй статóрникз ăчáстз феричíре, нúмай рзмáне ăдомлз; пентрú кз довăндíрѣ ĕй ĕсте ăпúрврѣ фĭитóаре (§. 193.); шй кз ăсзшй ĕсте шй прѣмáре, дин ăсúширилe кúнúлúй прѣ ăнáлт (§. 189.), шй дин ĕфéктврилe лúй (§. 205.), десткл ĕсте ăрзтáт; шй чúне ăр пúтѣ сокотй мúк лúкрú ă довăндй пре Дмнезéú? шй ă пúртă оўн сúфлет линищúт, де нúчй оўнилe дин пáтимй, сау грíжй, сау тúркврзрй ăле конщĭíнцей тúрквráт? (1) шй сз ăйкз пре вăртúте фзрз сáцĭú шй фзрз ăгрешéре? шй пре ăлцĭй ăподокúци кú вăртúтѣ ă ăвѣ прĭетений? дар пре тóате ăчéстѣ негрешúт ле ăре чел че ăú довăндúт пре кúнúл прѣ ăнáлт.

(1) Дар шй чел ăподокúт кú вăртúтѣ сз стримторѣзз де рéле ăтзмплзрй, шй челор кúнй рéле нú ăрáре ўрй сз ăтзмплз (§. 262.); ăдекзрóт ăшă; дар тóате ăчéстѣ кăт де пúцин тúрквз пре ѿдíхна чѣ ăтрú Дмнезéска войре, шй пре лúницѣ ăчéа ă сúфлетúлúй, шй де áйчѣ ĕсте ăрзтáт; пентрú кз де сар дă ăлéцере, нú шар скимбă стáрѣ сă пе плзчéрилe чéлор ăрзштзциúй; ăшă май кú мúлцзмúре ăú сúферúт Íосúф роúе шй слúзгрíе, де кăт плзчéрѣ че й сз фзгăдúм соцĭа лúй Пентефрй. Фáчер. 39. 2.

§. 275. Дмнезéска войре. 3.

Шй ăчáста ĕсте, кáре май вăртóс де мúлтз крéме цкр фй дешептáт пре ăчéст пропúс, де нú оўшóр ăр фй фóст кúцетúл. Якóм ăдáшз, кз ăчáста чéре дела тúне шй Дмнезéú, де кáреле кú тóтúл

тѫл ѥцїй ѫтѫрнѫт; ѫчѫста дмнезѣѫ порѫнчѣще, кѫреле пѫтѫнд ѫлтеле май грѣле сѫ порѫнчѫскѫ, дар ѫсѫ чѣм чѣцїй ѥсте цїе фоарте де требѫинцѫ шй кѫ тоътѫл нечесарїе, ѫчѣм ѫ порѫнчѣт (1); ѫѫ нѫ вей ѫскѫлтѫ де дмнезѣѫ чѣл че ѡкичнѫѣще ѫ порѫнчѣ челе требѫинчоасе? шй че ѫлт ѫм зїче, фѫрѫ нѫмай кѫ ѫчѫста манїе ѫр фй?

(1) Пентрѫ кѫ чїне нѫ сѫ ѫдѫплекѫ ла доктор каре порѫнчѣще пре челе мънтвитоаре? ѫкѫм дар ѫчѣст фѣлїѫ сънт ѫчѣлѣ че порѫнчѣще дмнезѣѫ, кънд спре ѫдекѫрата ферічїре те кїѣмѫ; пентрѫ ѫчѫста пре ѫѫнаѵинетѣме Апостолѫл ѡ ѫрѫтѫ нѫ нѫмай кѫчї ѥсте де чїнсте, чї шй кѫчї ѥ фоарте де требѫинцѫ. Де ѫїчѣ Марк Ант. Карт. 7. §. 74. фолосїнцѫ ѥсте фѫпта чѣ дѫпѫ фїре.

§. 276. Сѫ кѫвїне кѫм май ѫграб ѫ ѫлѣце пре ѫчѣст пропѫс.

Шй фїїнд кѫ пѫтимиле шй ѫклїнѫцїїле прин челе десе репетицїй трек ѫ нѫрѫвѫрї, шй ѫчѣстѣ прин ѡкичнѫїнца дин тоате зїлеле, трек ѫ ѫдоѫа фїре (§. 69.), пентрѫ ѫчѫста боѣск, ка сингѫр сѫ те гѫндѣцїй вїне, кѫцїй фаче требѫинцѫ сѫ те ѡсѫрдѫѣцїй шй пре ѫчѣст пропѫс кѫм май ѫ граб сѫл пѫй ѫ лѫкраре; пентрѫ кѫ прѣ ѫдекѫрат ѥсте кѫ кѫт май тѫрзїѫ вей хотѫрѫ сѫ ѫчѣпї, ѫтѫта май нелесничоасѫ ѫцї ва фй ѫдрептарѣ. (1)

(1) Тот ѫчѣа дар сѫ ѫтѫмплѫ чѣлор че ѫтѫрзїѫзѫ пре ѫдрептарѣ сѫфлетѣлуй, каре ѫкѣще сѫ се ѫтѫмпле шй чѣлор болнавї, карїй ѫтѫрзїѫзѫ пре черчетарѣ сѫнѫтцїїй, пѫнѫ кѫнд вїн май кѫтрѫ сфѫршїт; дар ѡ боалѫ де мѣлцї крѣме ѫнекоѣ сѫ тѫмдѣѣще, шй де мѣлте ѡрї причѣперѣ докторїлуй нѫ фолосѣще; кѫ кѫт дар май де граб не ѫпѣкѫм де

лъкрърй, къ ътъта май лесне пре ачестъ лесъкършим. Съ потрикеще айнъ фрямоаса жъдекатъ алъй Генека Епїст. 25. Де дой прїетений оунъл флорынд, шй алтъл бътржнит, карѣ ка ѡ леще требе съ се сокотѣскъ.

§. 277. Шй статорничеще ал цинѣ.

Требе нѫ нѫмай съ преалеем пре ачест сфат, чи шй къ статорничїа сѫфлетълъй съл цинем; пентрѫ къ прекѫм чей че съ алътъръ катръ оун бал противник, дѣка линїеще причеперѣ ѡменѣскъ, нѫ нѫмай инаинте нѫ мерг, чй къ шй инапой съ торк: ашà шй чей че, дупъ че прїимѣск пре ачест пропѫс ал адрептърїй, дътъ ал шй ърѫнкъ, ачеа нѫ нѫмай къ нѫ спорѣск, чй шй мълт май бъртос съ рънѣск ѧ прънъстїиле тикълошіей чей бекй. (1)

(1) Пентрѫ къ войрѣ фїынд къ нічй ѡдатъ нѫ ачетѣза, чй апърърѣ пофтеще бънъл (§. 29.), оурмѣза, ка чел че лѣпъдъ пропѫсъл де а съ адълетничй спре капъл бънълор, съ фіе пъртат спре бънеле пърѫте, шй ътъта май мълт съ ле пофтѣскъ, къта май пъцинъ симцире аре де бънъл адекърат; читѣскъсе Генек. Епїст. 9.

§. 278. Ачѣа че фак рѫгъчюниле шй черчетарѣ де сине дин тоате зилеле.

Ѣр спре ътърирѣ ачестъй пропѫс афаръ де рѫгъчюниле чеде катръ Дмнезеѫ (1), кареле ѣсте прѣгата съ фіе дин прѫнъ къ ной, (§. 189.) прѣмълт ажѫта шй черчетарѣ де ѧшине чѣ дин тоате зилеле, (2) дин каре, шй де спорим, шй ътрѫ кът ачест пропѫс ал нострѫ креще, сав съ ѧпѫцинѣзъ, лесне съ ва кѫноаще.

(1) Де

(1) Де аїнчѣ лъжнд Сωкрáт тъгъдъà къ къртъ́тѣ е́сте дъцáтъ, áдекъ дин дъццътъ́ръ, търъíнд къ áчáста е́сте Дар ал лъй Дмнезе́ѕ; де áчáста съ цíне оу́н Дїал. áлъй е́хín де къртъ́те, тръ кáре, прекъ́м ωкичнъà докедéще къ къртъ́тѣ нíчй дин дъццътъ́ръ е́сте, нíчй дин фíре, чи дъпъ Дмнезеéскъ пърцíре áжънце ла чей че ω áѕ; Йдáωцесъ ла áчéстѣ Квк. 20. áлъй Маѳíм Тїръл скрїíндесъ, Де съ фáче чинекà кън дъпъ Дмнезеéска пърцíре.

(2) Áчéст фéлю де черчетáре, кáре сфътъà Пυлагóра ла áй сăй ѣ Áврúтеле стїх. Нíчй сóмн пре молешúцїй ѿкй съ нъ прїимéскъ.

Май найнте де а черчетà де трéй ѿрй пре фїешкáре дин лъкръриле зúлей;

Нъ къмкà áм грешúт ла чекà? шй чè áм лъкрáт? чéмй требъà, шй нъ сăв фъкъ́т?

Шй áчепънд дела чел дин тъ́ю, пънъмърале; шй апóй,

Дéка чека рéле áй фъкъ́т, пърънтéзите, ѣар дéка бъ́не, веселéщете.

Ла áчéстѣ дар те ѿстенéще, áчéстѣ къ́ѣтъ, áчéстѣ трéбе съ ле юбéцй;

Áчéстѣ те ка пъ́не спре оу́рмеле къртъ́тей чей Дмнезеéцй.

§. 279. Шй ворбúрѣ къ чей бъ́нй:

Дар нимúк май пъцúн ва ѣтърй пре áчéст пропъс шй áдънáрѣ къ чей дъццáцй шй дъбнътъцúцй, (1) шй гъндúрѣ парáдигмелор чéлор пїердъ́цй пентръ къчй е́рà пирóнúцй ла плъчéрй, ши але чéлор че áѕ докънднт пре áдевърáта áчéа феричúре: пентръ къ прекъ́м áчéа сънт феричúцй, пре карїй ѣтъмплъ́риле стрéине пăѕ фъкъ́т къръторй де сéмъ; áшà шй вїáца къркáцилор чéлор дъццáцй шй дъбнътъцúцй е́сте ѿ нефчетáтъ черчетáре, шй дъццътъ́ръ, шй áрáтъ нъ нъмай че трéбе съ фáчем,

фáчем, чй шй кз ёсте кв пвтинцз сз се фáкз âчéлк че сз ѧбáцз.

(1) Пре âчáстз порéнкз ѡ лáвдз Сенéка, кáре брéдникз ёсте â сз пзй ка ѡ лéце. Ёпïст. 11.

§. 280. Шй читúрк кáрцилор чéлор бвне.

Прéсте кáре шй читúрк кáрцилор чéлор бвне, май бзртóс чéлор сфзтвитóаре, ѧтрв âчáста ѧци ба причинвй прк мáре фолосúнцз. (1) Кз Йаïка чк сфзтвитóаре фïйнд кз май бзртóс пре войре ѡ рждúкз, де кáт ѧподобéще пре минте (§. 4.), шй кз âчéст пропвс стз ѧтрв войре, кв непвтинцз ёсте негрешúт, ка читúрк неконтенúтз â кáрцилор âчéлора сз нв цисз фáкз ціе сомéт, ка оун кéнтрв ѧпвргзтóрю, чéлвй че мéрй пре кáлк бзртвтей.

(1) Дин кáре двпз хотзрúрile чéлор ѧпротúвниче оурмéзз, кз âтжта май мáлт трéбе âфвй де кáрцилe чéле рéле, кáре ѧтзржтз пре âчепзтóарele âчéлк рзвтзцй; прекúм сжнт шй оуниле âле Рwманилор, кáре сз кïáмз фáквле, шй âлтеле де âчéст фéлю де гвнóю, кáре ѧфлорúте кв нúще колóрй плзквте, ѧтзрéск рзвтзциле ѧ фантазíе; пентрв кз читúнд âчéстк, чé âлт сз ѧтжмплз ла оун сфлет болнзкúт, де кáт âчéа че покéстéще Терéнцïе кз сав ѧтжмплáт тúнзрвлвй Херéа кзжнд ѧ йкóанз пре Жóе пложнд плóае де âвр ѧ сжнвл Данайдей. ѧ Ёунвх. фáпт. 3.

§. 281. Пропвсвл âчéста трéбе сз фíе лвкрзтóрю.

Йр ѧ чк двпз оурмз трéбе сз те пззéщи кáт вей пвтк, ка âчéст пропвс сз нв фíе нелвкрзтóрю; пентрв кз чé âр фолосú шй чк май мáре пóфтз де â докжндй пре кáпвл феричúрïй, дéка нв

вей

вей хотѣрѣ съ ынтребуинцѣзѣ шѝ органеле, карѣ требуѣск спре добѣндиръ ей. Пентрў карѣ кѣт те вей симци къ ачѣст пропўс а кўнигат ўарѣ карѣ пўтѣре ынтрў тине, ыдатъ съ мѣрцй спре ачѣст лўкрў, шѝ рѣзбоў прѣфрўмос съ стрицй ынпротива рѣщтѣцилор.

ПАРТЕА 3.

Де Рѣзбоюл, спре карѣле юбитоюл де ынцелепчюне шѝ де вѣртўте, есте датоў съ се гѣтѣскъ.

§. 282. Ынтрў ноў есте Оўне ынпротивиндусъ ла ачѣст пропўс.

Дар де шѝ беде минтъ прѣбине пре ковѣрширъ ферициреи чей ядевѣрате, шѝ пре фрўмосецъ вѣртўтей; шѝ войръ ѣкъ фиреще гонеще чѣ е бўн, шѝ пре ферициръ ачѣл кў минўнаре пофтеще, дар ѣсъ вей кўноаще оўйтындўте ынсўфлет оўн нў цій чѣ, карѣ шѝ пре кўбинтеле ачѣстъ тўрбўрынд, шѝ пре сўфлет спре чеде ынпротивниче, сау трѣгынд сау рѣпинд, шѝ вей фѝ силит съ мѣртўрисѣцй ачѣл а Мидїей. „Вѣз пре чѣле май кўне шѝ ле прїимѣск, чѣлор май рѣле ѣсъ оўрмез.

§. 283. Чѣ фелю есте рѣзбоюл чѣл дин лўнтрў.

Чей че юбѣск пре чѣле че плак лўй Ариістотѣл, пре ачѣстъ тўрбўраре ынтрў сўфлет ў нўмѣск рѣзбоў

кóю ал кѹвънтѹлѹй шй ал пофтúрей чей симцитóаре; дар де ай бенй ътрѹ сúнеший, лéсне бей кѹнóаще къ нѹ пѹтéриле мúнцiй съ чúртъ ътре дънселе, чй войрк съ ъвълѹéще ътре кѹнеле челе адевърáте шй ътре чéле пърѹте, дин кáреле пре оўниле ле арáтъ кѹвънтѹл, йр пре áлтеле фантасíа; пентрѹ кáре шй акѹм съ рзпéще ътр' ачáстъ пáрте, акѹм ъ чея лáлтъ пáрте.

§. 284. Съ кѹвúне а съ ъпротивй чинева пóфтелор.

Шй фiйнд къ войрк, дéка нѹ ễ скъпáтъ дерокíа ачáста кѹ ажѹтóрюл бъртѹтей, служáще май бъртóс ла фантасíе шй ла пáтимиле чéле рéле, де кáт ла кѹвънтѹл чéл дрéпт, (§. 29.) негрешúт трéбе съ те скокóрй ла стáдiе, шй съ те бáцй, шй съ те лѹпцй кѹ бръжмáшѹл ачéла дин лъѹнтрѹ (1), пънъ кънд пре войрк тà чễ робúтъ ѡ бей ведễ скóасъ ъ слобозéнiе.

(1) Де рзбóюл ачéста Йрriáн. Дiал. Епiкт. картк 2. кап. 18. ачéстъ зúче: Ачéста ễ кѹ адевърáт стрздвитóрю, кáреле, ъпротúва ачéстор фéл де пзрéрй ашà ъшúй зúче; рáбдъ тикълóсвле, нѹ те ъшгла; мáре ễ лéпта, дѹмнезéеск лѹкрѹл; пентрѹ ъпзрцiе, пентрѹ лiбертáте, пентрѹ феричúре, пентрѹ нетърквáре; ъдвцй ъмúнте де Дѹмнезéѹ, пре дънсѹл кiáмъл ажѹтóрю шй ъдрептзтóрю, прекúм чей де пре мáре, кiтколúндвiъ, пре Дiоскурй.

§. 285. Ъпротúва фантасíей.

Де кáте ѡрй дар фантасíа нễ пропѹне бре оўн рúѹ, ка кѹм ар фй плъкѹт, сав чинстúт, сав де

трекѹ-

требѹ́инцъ, май наинте де то́ате съ не силим 1. ѧ̆ не а̂дѹ́че а̂ми́нте їдеиле че́ле а̂дебъра́те але лѹ́крѹрилор, ши̂ динпрѣ́нъ съ не гандим ши̂ а̂че́лѣ каре а̂м зис май сѹ́с де дешъртъчю́не, ши̂ де е̂фе́ктѹриле ръщтъцїй, ши̂ де ста́рѣ че́лор рѫ́й ѫто́кма ши̂ а̂че́лор ѫподоби́цй кѹ вѫртѹ́тѣ (ſ. 267.); 2. Съ нѹ лъсъ́м ми́нтѣ съ се сѹппѹ́е ла ѫцеле́ъериле а̂че́лѣ, чи̂ съ ѡ̂ мѹтъ́м дела а̂че́стѣ спре че́ле де ѫвъцътѹръ ши̂ требѹинчо́асе; 3. Май ѫтъ́ю съ фѹ́ким де нелѹкра́ре май рѫ́ѹ де ка́т де оўн кѫ́йне ши̂ де оўн ша́рпе (1); пентрѹ къ а̂кка нѹ е̂ вре́ме сло́бодъ, съ дѹк съцеле а̂мо́рлѹй.

(1) Би́не зичѣ чей бе́кй: кѫ́нд стъ чинева̂ фъръ лѹ́крѹ ши̂ ӑ́ре вре́ме сло́бодъ; а̂тѹ́нчѣ де кърїозита́те ѫче́пе а̂ черчета́ фа́птеле ӑ́лтора; чел че нимѝк нѹ фа́че, рѫ́ѹ фа́че: пентрѹ къ ми́нтѣ ни́чй ѡда́тъ стѫ́нд фъръ лѹ́крѹ, де нѹ ка фи ѫделетничи́ндъеъ ла че́ле требѹинчо́асе, негреши́т а̂лѹ́некъ ла ѫцеле́ъериле челе де нимѝк кре́дниче, тикълоша́ше а̂мъци́ндъеъ де пъзчѐрѣ їдеи́лор ръщтъцїй.

§. 286. Ѫпроти́ва па́тимилор а̂чепѫ́ндъеъ.

Ѝр пре а̂че́лаш ръзко́ю тре́бѹе съл май репети́м ши̂ де кѫ́те ѡ̆́рй па́тима ѫтрѹ ти́не сар а̂ръта̀ май та́ре; ши̂ фїи́нд къ ши̂ па́тимиле ӑ́ѹ ѡ̆́аре ка́ре тре́пте, ши̂ ла ѫчепѹтѹ́рй май ле́сне е̂́сте а̂ не ѫпроти́ви ла дѫ́нселе, (ſ. 33.) прѣ ки́не вом фа́че, а̂кка май наинте де а̂ ѫче́пе сѹ́флетѹл а̂ съ десфъта̀ кѹ па́тима а̂че́а, ши̂ а̂ вени́ спре порни́ре, ѫда́тъ нѣкм ѡ̂сърдѹ́й съ ковъръши́м а̂часта.

§. 287. Ши̂ а̂че́лор ѫпѹтерничи́те.

Ши̂ кѫ́нд па́тима е̂́сте ѫпѹтерничи́тъ, ӑ́дѹци а̂ми́н-

âмúнте 1. Сz пвй âпротúвz ѿаре кáре zвбáвz, шú 2. Сz те силéцй пре сúне ка â твребрáрѣ мúнцїй сz нѫ те âпѫчй де нúчй ѡ фáптz, 3. Ѥр дѫпz че ва скzдѣ âфїеркжнтáрѣ чѣ дин тжю, сz черчетéзй прúчина âфїеркжнтzрїй, шú де ѐсте âчáста врéдникz де âтжта твребráре â мúнцїй. (1)

(1) Прѣлвминáте сжнт âчéсте мижлóаче спре â цинѣ пáтимиле â чем че сz кáде; кz пáтимиле фїйнд кz сжнт мишкáрй âфáрz де ржндвáлz, (§. 52.) н' âр пвтѣ негрешúт сz се âтzржте мвлтz врéме, шú де âйчѣ мижлочúнд ѿаре каре âтжрзїёре, сz âблжзéск. Шїй âчáста ѿаре чúне дин чей кéкй, зикжнд чéлор че сz мжнїй сz читéскz âлфавúта Ѐллинéскz (§. 35.), âпóй фїйнд кz кжнд стрпжнéще пáтима, нúчй мúнтѣ, нúчй фантасíа нѫ фáк чем че ли сz кѫбúне, (§. 35.) âдевзрáт кz нар фáче чинекà нимúк дрéпт, â кжтz врéме пáтима май фїербúнте âпрежзрвл йнимїй фїёрке. Сz кѫбúне дар â âтжрзїй фáпта; шú â чѣ дѫпz оўрмz фїйнд кz пáтимиле рzдр дин âрзтáрѣ кѫнѣлвй шú â рzвлвй; (§. 32.) кѫ непвтúнцz ѐсте, ка мúнтѣ сz нѫ се âтóаркz спре лúнище, шú âтр' âчéшй сz кóзz шú чем че й сz пзрѣ кѫн сав рzв кz нѫ ѐрà âчéст фéлю, сав пóате шú фóарте нетрéбник шú небрéдник де âтжта стрзмстáре шú твребráре; кѫ фрзмóалz парáдигмz Ѐпїст. деслвшáше âчáста, Ѐнхир. кап. 19. „Нúчй ѿдáтz ла нúчй оўн лѣкрѫ сz нѫ зúчй кz лам пїёр„ дѫт, чй кz лам дáт âнапóй; копúвл âз мзрúт? сав дáт „âнапóй; цицвл лвáт кжмпвл? âшà дар шú âчéста сав дáт „âнапóй, дар ѐсте рzв чел че ци лав лвáт; шú чéцй пáтz „прин чúне лав черѫт чел че ци лав дáт? ѥр пзнz кжнд âцй „ѐсте âкредúнцат, гриж̀аше де дженвл ка де оўн лѣкрѫ „стрéин, ка де кáса де ѿаспецй чей че трéк пре кáле.

§. 288. Шú âпротúва рzwтzцилwр шú âкліна-цїилwр.

Кѫ âсéменѣ кзрекцíе â сѫфлетвлвй сz кѫбúне â те

â те гъти шѝ ∧протúва ∧клїнáцїилор шѝ рзштáцилор, де къдрз каре сѫфлетѫл сз пóартъ âфáрз де рзндѫáсз; оѫнде май наинте де тóате сз ёй сѣмá къ чéл че сз повестéще де Пáрлаїй ѿарекáнд, къ бирѫà фѫцúнд, сз кѫбúне май бъртóс ла рззбóюл чéл ∧протúва рзштáцилор. Шѝ бéй пѫтѣ скѫртà мѫлт дин ѿстенéлз, фѫцúнд де прúчина каре ∧тзрътз спре рзштáцй май рзѫ декáт де оѫн кáйне шѝ оѫн шáрпе (1).

(1) Âврúте сáнт âле лáй Ёпїкт. пре мзртврíле кáрва бякрóшй ле ∧требвинцáм; Ёкхир. кап. 24. Пекирвúт пóцй сз фíй, дéка нзте бей скоборж спре нúчй ѿ лáптз, пре каре нз ёсте ∧ пзтéрѣ тà сз бирвéщй.

§. 289. Де прúчина кáрора трéбѫе сз фѫцúм.

Пентрѫ кз Пáтимиле, дéка дин âрзтáрѣ кѫнѫлѫй шѝ âрáѫлѫй ёс (§. 32.), шѝ кáнд сз ∧тзрéск, май нелесничóасз ёсте шѝ ∧противúрѣ, шѝ ∧кз прин âдéсе репетúцїй трéк ∧нзрáвърй, (§. 43.) оѫрмёзз кз шѝ сúнгърз нѫмай прúчина де â пзкзтѫй, (кáнд ци сз âрáтз рзштáциле, ка нúще пзкѫте шѝ дѫлчй), сцй дѣ врáнчй ∧ рзштáцй, шѝ сз пóатз сз те цíе ∧тр' âчáстз тикзлóасз стáре.

§. 290. Шѝ ∧протúва чéлор че сз пар â фѝ тáрй.

Шѝ нúчй ёсте âрзтáт, де бéй врѣ ∧традúнс сз те сфзтѫéщй, кѫм сз те депзртéзй де рзштáцй; пентрѫ кз дéка нѫ бéй фѫцѝ нѫмай де кат де прúчина де âпзкзтѫй, сз пóате ка пропѫсѫл тѫѫ âчéла сз се пїáрзз де âмзцúрѣ рзштáци-

цилор; (1) кът де невънеще фък чей че съ ↑крединцѣзъ ла пътерѣ дофторїилор квръцитоаре де ѡтравъ, шй ↑тръ ↑ каса оунде ↑ ловит чюма, фъръ съ фіе силиций де вре ѡ нечеситате.

(1) ↑Ачаста коѧ съ ↑арате шй поецїй, фкжнд пре Ѳдисеѣ фоарте вїтѣз шй минтос бърбат, шй не↑дрзнинд ↑из ↑ ↑ескълта кжнтърите Сирінелор, пжнъ нав къзът пре сине легат, шй ↑къ ↑в порвнчит шй челор ↑прівнъ кълторй ка сѧшй ↑ствпе оурекиле къ чарз. ↑Рътатъ Єсте шй ↑чєм че покестеще ↑нгвстін. Де ↑алупїе прїетенва; пентрв къ ↑торкжндвсъ ла Хс лав сфътвит съ нв ↑тре ↑ Ѳеатрв; дар де мвлтеорй кемжндвсъ де кътръ чей дешкърецъ, ↑ чѣ двпъ оурмъ ↑в хотърът съ ↑тре, дар съ шазъ къ ѡкїй ↑киший; дечй пжнъ ла ѡ врéме Ѣрà рѫмжинд ↑ лецѣ сà; дар двпъ че ↑в стригат мвлцимѣ, ↑в дескис ѡкїй, шй дескизжндвй, ↑й ↑киде ↑рзший сав нав коит; сав нав пътът, шй ↑поой де ведериле ↑чѣлѣ ↑тжта сав ↑пзтимит, ↑ кът де ↑чіа ↑наинте ↑пврврѣ май тот Ѣл Ѣрà ↑тжю ↑ Ѳеатрв.

§. 291. ↑Тжю съ фвцим де локвриле де сминтѣлъ шй де ворбирѣ челор рѫй.

Съ фвцим дар де локвриле, оунде ↑традинс ѡаменїй съ ↑делетническ ла пъкате, съ фвцим де ворбирѣ челор рѫй, съ фвцим де тврбврáре; нічй ѡдатъ съ нвцй май ↑двчй ↑минте де нзрáввриле, пре карéле лѣй скос дин каса; пентрв къ съ ва тврбврà чева оундева дин чéле ↑шззате; съ ва ↑тоарче чева де каре ↑й скапат; нименѣ нв Єсте, карéле нвцй валвдà вре оуна дин рѫтцй, сав ↑цй ва тупзри ↑ минте, сав нецїинд ↑цй вапвне вре оун понос. Сенека Єпїст. 7.

§. 292.

§. 292. Дар сѫ нѫ не дѫ́чем ѧсѫ ѫ пѫстїй.

Нѫ сѫ кѫбине ѧсѫ а сокоти пре ачастѫ фѫгѫ ѫтрѫ анедѫче ѫ пѫстїй, сау ѫтрѫ ане примкла пѫ ла мънъстирй шй пѫ ла скитѫрй, сау ѫтрѫ а фй аскѫнший ѫ тоатѫ вїаца, шй а не ферй де чѣле че трѣбѫе сѫ фачем; пентрѫ кѫ ѣсте пѫстїе шй мънъстирй шй ѫ лѫме, дѣкка характирѫл бърѫтей май лѫминат ѣсте ане ферй де причиний фїинд де фаць, де кът але пофти ѫ пѫстїе, шй анѫле афла пре дънселе.

§. 293. Дар нефїинд пѫтинць а фѫй де причинѫ, че трѣбѫе сѫ фачем.

Пр ѫтъмплъндѫсѫ а нѫ пѫтѣ сѫ фѫѫ́м де причинѫ, сау рѫгъта́тѣ ѫплиндѫсѫ де но́й, фърѫ а да причинѫ, ътѫнчѣ фаче требѫинць де лѫнг ълт рѫзбо́й; пентрѫ кѫ ътѫнчѣ трѣбѫе сѫ не адѫ́чем амінте де дешъртъчюнѣ ѫрѫгъцирилор, (ſ. 269.) де ковършито́арѣ тикълоше, ѫ ка́рѣ пентрѫ ачѣстѣ ѫрънчй кадѣм, (ſ. 272.) шй кѫ Амнезѫ ѣсте претѫтиндинѣ де фаць (ſ. 184), шй кѫ дрептатѣ лѫй ѣсте прѣлъмбрите шй нетъгадѫите, (ſ. 186.), шй кѫ кѫнѫл прѣѫнълт ѣсте ковършито́рю шй прѣдѫлче, (ſ. 174.), шй кѫ мо́артѣ стѫнд ъсѫпрѫ, де граѣ ва порѫнчй ѣширѣ динтр' ачѣст Театрѫ; кѫметарѣ ачѣстора кѫ кѫте ѣпїхиріме по́ате сѫ ѫто́аркѫ пре минтѣ ка́ре сау сѫппѫс ла амъцирѣ рѫгъцилор, дин чѣле май сѫс хи́се лѣсне ѣсте абедѣ (1)

(1) Якѫм дар ѣсте требѫинць а лѫа то́ате пътѣриле шй а ѫкрединца пре минте прин ачѣсте ѣпїхиріме; пентрѫ кѫ не-

непътинцъ ѣсте, фїинд пропъсе бъне шй рѣле, съ алѣгъ пречѣле рѣле чѣл че ѣсте къ адекърат крединцат, къ кърътътиле сжнт бъне, кар ръштъциле, нетребниче; шй ачѣлъ сжнт прълъминате, шй фоарте крѣдниче де юбит, кар ачѣстъ нйчй ѡ статорничїе нъ ав. Якъм дар къ ѡжрдїе трѣбе съ ѣй амйнте ла ачѣсте сокотѣле; пентръ къ къкжт май де мълтеърй бей фаче ачаста, къ кжт май темейник, къ атжта май мълт бей причѣпе атръ синеший пре пжндирале ръштъцилор къ трѣбе съ фѣцй де джнселе; ачаста боа съ арате шй поецїй, фъкжнд пре ѣркъле стжнд а ръспжнтїе.

§. 294. Ачѣст ръзбой прин адѣсе репетицїй май лѣсне съ фаче.

Дар де шй чѣлъй че ачѣпе, май нелесничос ѣсте ръзбойл, дар нъ ѣсте де че съ те деснъдъждуеций, пентръ къ ѡдатъ кирйинд, дѣка кърший те бей гътй, май лѣсне бей кирйй; шй къ кжт май адѣсъ ѡрй бей репетй ръзбойл, атжта май лѣсне бей мъртърисй а фй кирйинца (1).

(1) Пентръ къ прекъм ръштъциле съ апътерничѣзъ къ ѡбичнйинца дин тоате зилеле, шй ка към ар трече атр' адоуа фире (§. 64.), аша шй кжте пъцин май слабе кор фй, ѡдатъ шй ал доилъ бирйите; кръжмашва ѡдатъ шй алдоилъ бирйит, къ мълт май лѣсне съ тржнтеще, де кжт кжнд ал локим атърит къ тоате пътериле лор атреций.

§. 295. Шй кирйинца ѣсте прѣплъкътъ.

Шй ѧкъ пре лъпта съфлетълой, каре ай съферит, ѡстенйндъте кжтъва време спре акирйй ръштъциле, лѣсне ѡ ва оушура чѣ прѣлъминатъ шй минънатъ къкърїе карѣ оурмѣзъ дъпъ ачаста кирйинцъ; де карѣ шй ѡдатъ нъмай гъстжнд, аша де дълче ѡ бей афла, а кат шй нъмай

пен-

пентрѫ доκѫндирѣ ѣй, те вей гѫти май кѫ ѡсѫрдїе спре ачѣ лѫптѫ.

§. 296. Трѣбѫе сѫ не бѫтем шй ѫпротива чѣлѡр динафарѫ.

Шй ѫкѫ нѫ нѫмай ѫпротива рѫштѫцилѡр сѫ не бѫтем, чй ѫпротива тѫтѫрѡр чѣлѡр че пот сѫ тѫрбѫре пре сѫфлет, шй сѫл сѫрпе дин старѣ са, пре кѫм сѫрчїа, нелѫдарѣ, ѫтристѫриле, шй ѫлѫш моартѣ; пре каре лѣсне лѣ вей ѫдѫче ѫтр' ѡ некирѫитѫ ашѫзаре а сѫфлетѫлѫй, дѣка те вей ѫтоарче кирѫиторѫ дела рѫзбоюл чѣл дин тѫю: пентрѫ кѫ пре чине мѫнгѫе конщїїнца, шил ѫкрединцѣѫ кѫ тоате ачѣстѣ сѫ ѫтѫмплѫ нѫ пентрѫ педѣшѫ, чи пентрѫ тѫмѫдѫире, оѫнѫл ка ачѣстѫ че й сѫ ва пѫрѣ несѫферит (1)?

(1) Пентрѫ кѫ прекѫм кѫнд дой тот ачѣлаш фак, нѫ тот ачѣлаш ѣсте, ашѫ шй кѫнд дой тот ачѣлаш пътимеск, нѫ тот ачѣлаш дѫрере сѫфере; несѫферит й сѫ паре челѫй ѫрѫштцит а фй ѡкѫндит доѡ зиле ла лѫкрѫриле пѫблїче, сѫѫ ѫгалере; дар ѫлѫ пре ачѣлѣшй лѫкрѫй ѫлцїй, кѫ плѫтѫ дѫкѫндѫѫ, нѫ кѫ ѫтѫта ѫгрешере сѫ кѫд лѫкрѫнд ѫ мѫлцй ѫнй; шй а сѫ ѫрде декїѳ, каре чѣлѡр конокацй ѣсте кѫ ѫдекзрат ѫфрикошат шй грозак, ѫлѫ нѫ ачѣст фелю сѫ пѫрѣ мѫчеличилѡр; ѫкѫм дар мѫлтѫ дешекире ѫре, дѣка цій пре сине нѫ пѫ дрептате сѫферинд ачѣста.

§. 297. Чей че фак ачѣста прегѫндеск де чѣле че сѫ пот ѫтѫмпла.

Ѫр спре а сѫферй ачѣстѣ кѫ рѫбдаре, маре ажѫторѫ ѫцій ва фй гѫндирѣ де чѣле чесѫ пот ѫтѫмпла чѣлѫй че оѫмблѫ пре калѣ вѫртѫтей; сѫцеци-

ле

ле превъзъндўсъ, май пўцин вътъмъ; нў ътъ-
та несўферите съ вор пърѣ ълелептўлўй ўрй къ-
те й съ ътъмплъ, фъръ нўмай кънд пър вени
есўпръ неъщептът (1), дар ел ва ворбй къпръ
сине : - - Сўфлете, нічй ў ведере а ўстенелелор
нў маў кўтремўрът, ъкўм, ка ў нов шй неъщеп-
тътъ; пре тоате лѣм цїўт май наінте, шй лѣм
трекўт кў арипиле мінцїй. Вїргіл. Енеад. 6.
Стіх. 140.

(1) Съ потрівеск ъічѣ челе прѣделъшите ълемънърй
але лъй Епікт. ъ Енхир. Кап 34. лъате дела чел че пофтѣ
съ кирвъскъ Олімпіїле, шй Кап. 7. дела чел че съ дъче ла
бае. съ ълекълтъм пре ъдова; кънд кей сате ъпъчй де кре
оўн лъкрв, ъдвцй ъмінте че фелю ѣете лъкрва, дѣка те
дъчй съ те спелй, пропънецй челе че съ фак ла бае пре чей че
стропеск, пре чей че съ локеск, пре чей че ўкърческ, пре чей
че фърз, шй ъша май кў сикъранцїе те кей ъпъкъ делъкрв,
шй ч. л.

§. 298. Темъдўире ъ ненорочірей.

Шй ътрънд ътр' ъчъстъ лўптаре, ъдвцй ъ-
мінте де челе май наінте зисе, де ътъмплърile
челе рѣле, каре съ фак шй къркъцилор чѣлор
кўній, шй де тъмъдўирѣ че съ ъдъче ъпротіва
ъчестора (1) (ſ. 252. ш. ч. л.)

(1) Де ъчѣстѣ ътрадіне сав ъпъкат съ скріе Северін
Боецїе ъ картѣ де мънгъріѣ чѣ дин філософіе, де мълте
ўрй тъпърітъ, шй ъ мълте лімкій тъмъчітъ; шй кў дрептъте
тѣй мирѣ Годофрѣд Ърнолд ъ Істор. бесер. сокотінд
къ Боецїе н' ар фй ъдекърат Хрістіан, дѣка ъ чѣ май ма-
ре ненорочіре ъў ълергат кътра філософіе, ка кътра ў сфін-
тъ Ънгира, ка кўм трекънд кў бедерѣ пре скриптўра; Чѣ
ъў доарз н' ар фй Хрістіан чел че спре Сфат пріймецїе шй
пре кънтъл чел дрепт?

ſ. 299.

§. 299. Пънъ аїчѣ мижлоачеле чѣле арътате.

Дар де шї сънт пръвминате тоате ачесте рѣгъле де мишлоачеле, прин каре ар пътѣ чинева съ ажънгъ ла адевърата ферицире, пре каре рѣгъле нічї дескопериръ нъ ле лъпъдъ; дар ъсъ чел че Творисеще чева май къ скъмпътате, лесне ва причепе, къ нъ ажънг ачесте рѣгъле челъї че пофтеще дин тоатъ їнима пре адевърата ферицире (1).

(1) Дин протївъ зїк Натюралїстїї, де карїї атрадинє ав скрїс Тробехоѣ ѫ картѣ де натюралїсмъ.

§. 300. Пентръ къ не липсеще мижлок, при каре съ кърцеск пъкателе чѣле фъкъте.

Къ рътатѣ, фїїнд къ съ ъфлъ ѫфирѣ ѿаменилор, (§. 71.) шї Дъмнезеѣ ка оѫн прѣдрепт, (§. 186.) нъ поате съ нъ оѫрască пре чей ръї, ъртат ѣсте, къ нъ ѣсте надеждѣ къ ва фї Дъмнезеѣ ѫпревънъ къ чей че прин немъсърате пъкате лаѣ нечинстит пре дъмнезъ, дѣка нъ вор фаче ѫдестъларе дрептъцїї лаѣ (1); ѫар пре мижлокъл, прин каре требѣе съ кърцим пъкателе, шї съ фачем ѫдестъларе лаѣ Дъмнезеѣ, пре ачест мижлок зик, кѣвънтъл нічї де кѣм нъл цїе.

(1) Оѫрмътоарїї лаѣ Сочин, шї алцїї ѫтокма тъгъдуеск къ ѣсте требѣинцъ лаѣ Дъмнезеѣ де ачъстъ ѫдестъларе: шї зик къ нъ май пъцин лаѣ Дъмнезеѣ де кът ѫпърацилор ѣсте пътинцъ, шї фърде ачъста, а ѣрта пре чей че пъкътуеск. Дар фїїнд къ Дъмнезеѣ нимик алт, де кът ачеа че коеще ачеа фаче (§. 185.), нъ съ чере че съ кѣвине лаѣ Дъмнезеѣ, чи ачеа че съ потрикеще къ дрептатѣ лаѣ; ѫар лъкръл дрептъцїї чей немърунїте ѣсте ачере дела чей че

пре âчáста ѡ кáлкъ, ѧдестлáре врéдникъ де немърминíта дрептáте; Рвад. Ындáлас. Ѳеол. Фуѣїк. пáрт. 2. Кап. 12.

§. 301. Нелиѱéск пвтéрй, де кáре âвém требвíнцъ спре ѧкинъчюнѣ лвй Дмнезéв шй слъжúрѣ.

Ѧпóй де шй сънт дрéпте шй ѧцелéпте порвнчиле моралниче, къ трéбе съ лвъм пропвс де ѧдрептáрѣ съфлетéск, шй съ не ѧпротивúм ла пáтимиле чéле нетрéбниче шй ла рѫтъцúй, шй чéле âсéменѣ; дар фіінд къ тот дéвна съ ѧтъмплъ ѡмвлвй âчéа че шй ла Мúдїа „вáз пре чéле май вне шй ле прїимéск, чéлор майрéле ѧ-съ оврмéз; оумéзъ къ не требвéск мвлт май мáрй пвтéрй, воúнд â прїимú âчéст ръзвóю кв нъдéжде де âвирвй (1), шй пре âчéсте пвтéрй девнде трéбе съ ле кáвте кввънтвл нв ціе.

(1) Ѧ сфътвй пре чéл Скїѡп съ оумбле, съ се бъкъре де примблáре, шй ѧкъ съ шй сáе, съ се ѡбичнвáскъ кът пвцúн съ шй âлéрце, че фолóс âр фй, дéка нв дóфторвл чéл че й зúче âчéстѣ, нвй ка дà ѧпрéвнъ шй пътéрй ка съ фáкъ âчáста?

§. 302. Нечеситáте дар éсте, ка Дмнезéв съ ѧплинéскъ пре âчáстъ лúѱ.

Ѧквм пентрв âчáста, ѡрй Дмнезéв нúчй ѡдáтъ нав боúт, ка ѡмвл съ âжвнгъ ла мáрминѣ феричúрей, ѡрй къ éсте шй âлтъ лвмúнъ двпъ нечеситáте, прин лвминáрѣ кáрїа бом бедѣ, шй квм съ фáчем ѧдестлáре лвй Дмнезéв, шй девнде бом пвтѣ скóате âчéле пвтéрй; шй фіінд къ чѣ дин тáю â нв фй âдевърáтъ сав доведúт, (189.) негрешúт éсте нечеситáте â фй âлтъ ѡаре

кáрѣ

карѣ лумінъ, каре шй апърърѣ ау фост, прин лукрарѣ карїа ам пътѣ съ дъцъм шй кум дестуларе лой Дмнезеу вом фаче, шй пътерй де ажунс а къщига вом пътѣ.

§. 303. Шй де айчѣ ведем къ ау дат Дескоперирѣ.

Шй лумінъ май пре сус де кунунт нар пътѣ съ фіе алта, де кът Дмнезеяска Дескоперире (1); нечеситате дар есте съ фіе шарекаре дескоперире датъ дела Дмнезеу, карѣ съ не арате ноу ачелѣ, асупра кърора кунунтул есте урѣ, шй съ дплинѣскъ ачѣ липъ.

(1) Шй де ачастъ семнире атъта май пъцин требе съ се мире чинека, къ кът май кърто есте арстат, къ шй дъвш фїлософїй немърилор оунеурй ауа сау сокотит; Сократ адекъ ла Платон дн Федон.

„Де мълтеурй шй мълте корбинд де немърирѣ сафлетъвлй, шй де старѣ чѣ дзпъ моарте, дар дъз ау кънокът къ дтр' ачаста кункнтул есте урѣ; шй зиче къ съ „кункине ла ачаста, оуна съ факъ динтр' ачестѣ кърката „дцелепт; сау съ дкѣце шй съ афле кум сънт ачестѣ, „сау дѣка ачаста е къ непътинцъ, мъкар съ дн пре чел „май бун дин кункинтеле уменещй, шй пре чел май анеко „де сърпат, пре ачеста пътръндезъ, ка пре у скръндърз „къ примеждїе съ трѣкъ марѣ кїецїй; шй аратъ къ пре а„частъ адоуа кале негрешит требе съ оумблум, афарз „де нар пътѣ чинека май къ сикуранцїе шй май фърз при„междїе съ трѣкъ (ачастъ кїацъ) дтр' оун кар май ста„торник, сау дтемеат пре оун кункнт Дмнезеѣск; кункин„те дтр' адекър аврите шй крѣдниче де тоатъ лауда.

§. 304. Дин тоате дескоперириле оунa е адевърате.

Тоате Религиле (Крединциле) кънощ нечесите-те оуний дескоперирй; пентрѫ кă чине нѫ цие традиция профитичѣскă а Ивдеилор, Алкоранѫл Моамеданилор, Христоаселе Нѣмърилор, шй преще ачесте пре Официата Скрипторă дела чей кѫ нѫмеле лѫй Хс нѫмицй, лѫатă а парте шй дела Ивдей? Дар фиинд кă дескоперириле ачесте ла мѫлте противăзнике оуниле ăлтора, шй чеде противăзникатоаре а фй адевърате презнă, есте кѫ непътинцă, (§. лог. 72.) оурмѣзă, ка нѫмай оунa сингърă дин трăнселе că фие адевърată шй Мънезеѣскă, шй пре ачаста кѫ чѣ май маре щкърдие требе că щ кăтъм. (1)

(1) Шй динтрѫ ачаста дар аксърдитате религией Моамеданилор есте артате; пентрѫ кă есте алкътуите дин чепътърй де Ивдаисмѫ, шй Хрістіанисмѫ, шй Исманаисмѫ, ăдекă дин противăзникатоаре прекърате.

§. 305. Сънт дар характирй статорничй ăй Дескоперирей чей адевърате.

Шй ачаста черчетаре нича требе сафие дин чеде непътинчоасе; Пентрѫ кă дескоперирѣ фиинд кѫ тотѫл нечесаріе, (§. 301.) а воит Мънезеѫ фърă чдоалă, ка că фие кѫноскѫтă ла тоцй ѫаменій; дар ар фи кѫ непътинцă а фи кѫноскѫтă, де нѫ сар афла ниче характирй темейничй, прин каре сар деосеби де чеде лалте дескоперирй, каре характирй нѫ чтр' ăлтă парте, чи чтрѫ чесш дескоперирѣ требе că се кăте (1)

(1)

(1) Пентрв кз Дескопери́рѣ, че сз ка́втз, лвми́нз Е́сте ка́ре нѣ лвминѣ́зз пре но́й кзтрз а̂декзра́та ферични́ре. (§. 301.) пре кѣм дар дефлебѝм пре лвми́на чѣ а̂декзра́тз а̂ фо́квлвй де че́а ла́лтз фи́ре а̂ лвми́ней прин черчета́ре. Шѝ а̂лзтвра́ре; шѝ ни́чй а̂в пвте́ре а̂тр' а̂ча́ста мзртвріѝ ѡмене́щй, (мзкар кз шѝ а̂че́ѣтѣ а̂р пвтѣ, по́ате, сз не дѣ прични́нз де а̂ черчета́ ла́крвл май а̂тр' а̂дѫнк), а̂ша̀ Дескопери́рѣ нв сз по́ате кв но́аще а̂тр' а̂ла́т кѝп, де кѫт прикѝнд но́й пре фи́рѣ Е́й, шѝ а̂лзтвря́ндвѡ пре дѫнса кв че́ле ла́лте дескопери́рй; пре-ете ка́реле фїѝнд кз пропѣ́свл но́стрв Е́сте, а̂ лкредиця̀ пре ѡ̂амений де а̂дека́рвл дескопери́рей, а̂рзта́т Е́сте кз а̂и́чѣ нв сз квки́не лтря́нсека а̂че́а мзртвріе а̂ сфӥтѣлвй дх̈, ка́рѣ лкрединцѣ́зз пре чѣ́й че фа́к а̂кѣм бо́м лвй Дмнезе́в. 1. Іоа́н.

§. 306. Динтре ка́рїй 1. Характи́р.

Шѝ негреши́т фїѝнд кз сфлрши́швл а̂че́щїй дескопери́рй Е́сте а̂ не а̂рзта̀ но́ѡ а̂че́а, а̂свпра кзрїа квва́нтвл Е́сте ѿрк, (§. 303.) а̂рзта́т Е́сте 1. Кз ни́чй де кѣм нв Е̄ Дмнезе́ѣскз а̂чѣ Дескопери́ре, ка́ре лва́цз нвмай а̂че́а, каре квно́аще шѝ квва́нтвл че́л дре́пт.

§. 307. 2.

Шѝ фїѝнд кз лтя́иле ка́пете, лтрв ка́реле лиѱе́ще квва́нтвл, сѧнт лдествла́рѣ спре пззи́рѣ Дмнезе́ѣщїй дрептз́цй, шѝ кзшига́рѣ пвте́рилор, де ка́ре Е́сте требѝнцз спре сквлрши́рѣ Дмнезе́ѣщїй войрй, (§. 299.) оѵрмѣ́зз 2. Кз сз квѝне, ка Дмнезе́ѣска дескопери́ре сз а̂ра́те шѝ шѝ ми́жлок де а̂жвнс (1), прин ка́ре вом фа́че лдествла́ре ла немзрини́та дрепта́те а̂лвй Дмнезе́в, шѝ вом добѫнди пре а̂че́ле но́ѡ пвте́рй.

(1) Кѫ нѕ сѫнт дар де ѫжѕне стрѕданіле шй мѕнчйриле трѣпвлвй сѕѕ постйриле, сѕѕ жѫртвеле шй кърнвйриле добитóачелор, ѧвш квкѫнтвл квноаще десквршйт; пентрв кѫ чéле че сѫ оўрмéзѫ, неафлѫндзѫ ѫлт квкѫнт мăи сфйнт, кѫ сѫнт дешáрте шй тупичéщй, ѫчáста де мѕлт шй де ѫлцій сѕѕ добедйт.

§. 308. 3.

Якѕм дар фійнд требѕйнцѫ, ка ѫчáстѫ Дескоперйре сѫ фіе шй Дмнезеáскѫ, (§. 302.) бйне сѫ вéде 3. Кѫ ѫтрѫнса сѫ нѕ фіе ѫлт чевà, де кăт ѫчéл че ар пѕтé сѫ фіе Ядевърáт, Офйт, шй врéдник де Дмнезéѕ (1).

(1) Пентрв кѫ ѫтр' ѫдевър некрéдниче де Дмнезéѕ сѫнт ѿ спѣнере деліка́тѫ, сѕѕ ѫдойтѫ, шй пвртѫнд ѫтрѫнта мăй мѕлт де мешешѕг, шй де дешáртзчюне, де кăт де семплічитáте шй де чинстиціме, шй ѫкѫ шй кѫзноаселе миѕнй шй нѕ нечестáрїе, шй пророчіиле каре нѕ сѫ потрівéск доведйндзѫ дин врéмѣ фїитоáре, шй ѫкѫ ѫкѫзтвріле моралниче, каре сѫ ѫпротивéск ла ѫчепътвріле врéптвлвй квкѫнт, сѕѕ сѫнт кътѫмътоáре ла соціетáтѣ ѿменéскѫ, шй славжйрй шй дóгме дешáрте, шй ѫпротивниче ла бѣна чинстиме шй ла драгостѣ фйрей чей Дмнезеéщй, шй ѫчѣ дѧпѫ оўрмѫ чéле прѣвзтáте контра-зйчерй, шй ѫтóт кйпвл не ѫтокмйте.

§. 309. 4. шй 5.

Шй фійнд кѫ ѿаменій дела ѫтáюл ѫчепѕт ăл нéмѕлвй лѫр, ăвѣ требѕйнцѫ де ѫчáстѫ Дескоперйре, (§. 301.) оўрмéзѫ 4. Кѫ Дескоперйрѣ чѣ ѫдевърáтѫ шй Дмнезеáскѫ сѫ фіе прѣвéке шй динтр' ѫчéаш врéме кѕ нéмѕл ѿменéск, шй ѫкѫ шй 5. Яшà пѫзйтѫ, ѫ кăт сѫ нѕ фй сѕферйт нічй

ѿ

ѡ стрикъчю́нѣ ни́чїй а̂ бре́милор, ни́чїй де вржмъши́ле ѡ̆менилор.

§. 310. Нѫ сѫ́нт дар Дм̑незе́ещїй Хрисмо́аселе Нѣмѫрилор.

А̂че́стѣ пѫи́ндѫсъ, прекадевъра́т ӗ́сте къ Хрисмо́аселе, де къторъ ка́ре съ а̂шъла Нѣмѫриле, сѫ́нт небре́дниче де нѫмеле Дм̑незе́ещїй Дескопери́рй; шѝ 1. Пентрѫ къ ли́ѱеле кѫвѫ́нтѫлѫй нѫ ле а̂плинѣ́, шѝ 2. Нѫ а̂рътъ ни́чїй оу́н ми́жлок де а̂ милостиви́ пре Дм̑незе́ѫ, де къ́т жо́кѫриле, лѫптеле, шѝ жъртвеле де ѡ̆́менї челе май а̂ксѫрде, шѝ ла а̂сѫш нѣмѫриле де оуръчю́не; шѝ а̂фа́ръ де а̂че́стѣ 3. А̂трѫ́нселе нѫ съ пропѫнѣ́ май нимі́к фъръ а̂мфїволіе, нимі́к сфѫ́нт, нимі́к вінечинсти́ѳ, шѝ ка́ре пре а̂шълъчю́нѣ По́пилор нѫ а̂рътъ́т а̂ мѫстра́т. Шѝ пре́сте а̂че́стѣ 4. Нѫ нѫмай а̂чепѫтѫл, чи 5. Шѝ сфършѝтѫл а̂че́стора то́цї а̂л цѝм (1).

(1) Пре Хрисмо́асе кърате а̂шълъчю́нї ле сокоте́ск Кандала а̂ ка́рте де а̂чепѫтъл ши пѫтѣ́рѣ Хрисмо́аселор, шѝ Фонтенел а̂ Їсторіа Хрисмос; ѩр П. Ва́лт ле дъ ла лъкра́риле Де́монилор. Ѩз мъ́лте ѳѳ а̂трат дин а̂шълъчю́нѣ По́пилор, прекѫм Їсторисе́ще Бѫддѣ́. Де Ѳеїсмѳ шѝ Сѫпе́рст.

§. 311. Ни́чїй Ѩлкора́нѫл.

Моамедѳа́нїй н' ѳ̆́ѳ а̂ че съ фъли къ Дм̑незе́ск а̂р фѝ Ѩлкора́нѫл; 1. Пентрѫ къ а̂трѫ́нсѫл че а̂плине́ще пре кѫвѫ́нтѫл че́л дре́пт, шѝ нѫ май къртос а̂л стри́къ? 2. Че ми́жлок а̂ра́тъ де а̂милостиви́ пре Дм̑незе́ѫ, де къ́т мѫнчи́рile трѫпѫлѫй, Пости́риле, спълариле, рътъчи́риле ла Ме́ка? че йѳвор а̂ра́тъ че́лор че оурмѣ́ѳъ лѫй, де оўн-

оўнде âр пътѣ сѫ скóацѫ пътѣриле де âфáче пре чéле бѫне? 3. Че дин чéле дин трáнсѫл врéдник де Дм҃незéѫ? Дар кáте роспй! шй кáт де грецóасе мѫлогій! кáте рéчй шй сълкáтїче! 4. Прéсте âчéстѣ пре нойрѣ лѫй шй ѫ҃сѫш Моамелáнїй нѫ ѡ̂ тѫгъдéск, цїйнд фóарте бúне ăнїй де кáнд âчáстѫ некърáтѫ кáрте сав дат ѧ̂ лѫме (1).

(1) Пре тóате âчéстѣ лъминóт ле âрáтѫ Марáчїе, чéл че пре тот Âлкорáнвл лав тълкрúт кв нóте шй кв сърпéрй ѧ̂ Патáкїа. 1686.

§. 312. Нúчй кáртѣ Талмъдїчéскѫ.

Дар че ăлт éсте шй ѧ̂ Ївдаїчéскѫл Талмъд, де кáт сѫпцúрй чérерй шй кѫ âдевърáт сѫперстїцїóасе де дóгма Ївдаїчéскѫ? 1. Сѫáре âчéстѣ ѧ̂плинéск кѫвáнтѫл ла че éѫ лúпсит? 2. Сѫáре âрáтѫ мижлок де â милостивй пре Дм҃незéѫ, сав пътéрй де âжѫнс де â лѫкрà дрептáтѣ? 3. Дар âколѡ̀ че грецóасе мѫлогій сúнт âместекáте! 4. Шй кáт де нóѡ éсте âчéстѫ скрїére, дѫпѫ, лѫáрѣ Ієрѫсалúмѫлѫй фїйнд фъкѫтѫ! (1) ѧ̂трѫ тóате дар âчéстѣ нúчй оўн Характúр нѫ вей âфлà де âдевърáта Дескопери́ре.

(1) Пре тóате âчéстѣ бърбáцй прѣ̂целéпцй прин дрéпте скрїérй ле дестлъчáск; ѫ҃ар пре тóате пъскърт лѣв тълкрúт Фéїфер ѧ̂ Ѳеологíа Ївдаїчéскѫ. Шй де сѫ ăфлѫ чекà сънзтóс ѧ̂ Мíсхна, пре âчáста сав âв молекúтѡ, сав де тот âв стрикáтѡ Гемáра, ăдекѫ лúмба, каре претвтúндинѣ âрáтѫ сѫперстúцїà ѧ̂кѫцътóрилѡр, нелмцúрѣ, шй âмóрвл âтóатѫ ѵпокрїéїа.

§. 313. Ла сфинцита Скрипт8рѫ сѫ потривеще, характирїй. 1.

Пр ачѐл че ѫтр' алтѫ пàрте ѫдешàрт вей кѫ8тà, пре àчàста, д8пѫ Дмнезеѣскѫ фàчере де вине, но̀й Хрїстїа̀нїй ѡ̀ àвем. Пентр8 кѫ сфинцита Скрипт8рѫ 1. Пре то̀ате, ла кàре кѫвѣнтѫл ѐсте ѡ̀рѫ, кѫ ѫдестѫлàре ле ѫплинѐще; пентр8 кѫ не àратѫ но̀ѡ фàчерѣ тѫтѫрѡ̀р дин нимѝк, *) ѫчепѫтѫл нѣмѫлѫй ѡ̀менѐск, ѫтѣ̀а нерѫѡтà̀те à ѡ̀мѫлѫй, ши кѫдѐрѣ че àѫ оурмà̀т. Ѣчàста пре но̀й не ѫвàцѫ кѫ деамѫрѫнтѫл де фѝрѣ ши де воѝрѣ лѫй Дмнезѐ8, ши де ѫвїѐрѣ мо̀рцилѡр, ши де жѫдекà̀та фїто̀аре, ши де стà̀рѣ чѣ д8пѫ мо̀арте à дрèпцилѡр ши à недрèпцилѡр; àчàста ѫвàцѫ пре фїешкàре àчѐлѣ че нѫ сѫ кѫно̀ск д8пѫ кѫвѣнтѫл чѐл дрèпт; пр̀ кѫ ѫнàлте ши сфѝте, ши прѣкѫрà̀те сѣнт àчѐлѣ фїешкàре лèсне ба причèпе.

§. 314. 2.

Ѣчѐш скрипт8рѫ 2. àрàтѫ пре Хс̄ кѫ àѫ фѫкѫт ѫдестѫлàре лѫй Дмнезѐ8 пентр8 ѡ̀менѝй прѣ деплѝн, кѫ кàреле чей че сàѫ ѫпрѣ8нà̀т прин крединцѫ, сѫ ѫпъртѫшà̀ск де дàрѫл лѫй Дмнезѐ8 прѣ àдевѫрà̀т; àрà̀тѫ пре сфѝтѫл д8х, кѫ пъзѐще àчѐсте фàчерѝ де вѝне àле Мѫнтѫнто̀рюлѫй, ѫноѝнд ѫтрѫ̀нселе пре Дмнезеѣскѫл кѝп, ши дѫ̀нд àлтѣ но̀ѡ пѫтѐрѝ де àжѫнс, пентр8 ка де àл до̀илѣ

нѫскѫцѝй

*) Ѝдевѫрà̀т дин нимѝк àлт, де кѫт дела Дмнезѐ8, кàреле нѫ ѐсте нимѝк, чѝ то̀т че ѐсте, àѫ фо̀ст, ши ва фѝ. Но̀та Трад8кт.

нѧскъцй шй сфѣцицй фїйнд, ка ѡ нѡѡ зидйре, съ фѧкѫ бѡл лъй Дмнезѣѳ, шй тѡт май мълт шй май мълт спре лъкрѫл бѣн съ спорѣскѫ.

§. 315. 3.

Шй ѧтр' ачѣлаш скриптърѫ 3. Нимйк нъ ѣсте невредник де Дмнезѣѳ, шй тѡате привѣск спре ѧ доведй пре Дмнезѣѳ фѧкѫторю. Ермінїа претътйнднк ѣсте сємплїче, ѧсѫ кѫ ѡ прѣмаре ѣмфасїс, ѧдекѫ ѧсемнаре. Шйрѫл Історїей май кърат декѧт ѿрй каре ѧлтъл. Пророчїиле де лъкрърйле прѣмарй прѣ ѧдевърате, порънчй де вїацѫ прѣсфѣнте, шй рѫзймате пре ѣпїхйриме ѧшѫ вестйте, ѧ кѧт йнима съ сфърѧме, шй пре пътерѣ лор ѧ тѡате зйлеле съ ѡ ѧрате. (1)

(1) Пре Ермініе, пентрѫ семплїчитате, шй ѧтъшй фїлѡсофїй нѣмърилор ѧѳ лъдатѡ. Дїонис. Лонг. „Ашѧ шй пънторюл де лѣѵе ѧл Івдѣилор, н' ѧѳ фѡст оѵн кърбат ѿрй кѫм сар фй ѧтѫмплат, фїйнд кѫ пре пътерѣ Дмнезѣйрей дѧпѫ кредничїе ѧѳ ѧрътат, шй ѧдатѫ ѧ цесъ ѧтродъкцїа Лѣцилор, скрїйнд; Ѧ зйс Дмнезѣѳ, зйче: чѣ? фѧкѫсѫ лъмйнѫ, шй сѧѳ фѧкъ; фѧкѫсѫ пѫмѫнт, шй сѧѳ фѧкъ. Дар ѧсѫ чѣлор че читѣск съ пѡате съ ле рѫсърѫ ѧдоѣлй Хронологїчѣщй, Геѡграфїчѣщй, шй чѣле ѧсѣменѣ. Дар ачѣст фѣлю де ѧдоѣлй рѫсър шй ѧтр' ѣлте Історїй прѣѧдекърате; ѩр кѫ ачѣстѣ нъ ѿпрѣск ѧ мъртърисй Скриптъра Дмнезѣѣскѫ ѧ ценерале ѳм доведйт ѧтр' ѣлтѫ пърте. (Лог. §. 96.)

§. 316. 4. шй 5.

Шй престѣ тѡатѣ ачѣстѣ 4. Ячѧстѫ скриптърѫ ѣсте шй прѣвѣке; пентрѫ кѫ ѧтѧ Дескоперире ѧ Раю сѧѳ фѧкът, шй прин тѡате бѣкърйле конциндѫ

тѫ

тѫ прѣ ѫчелепцѣще ѣшинд, пѫнѫ кѫнд дупѫ хотѫрѫриле сале чеде прѣпѫциине ла нѫмѫр сау фѫкѫт деѫкще рѣгълѫ (ѫдрептарїѫ слобод). Ячаста 5. Ѫтре тоатѣ манїиле тѫранилор шї жѫнгѣриле їѫдеилор шї але Хрїстїанилор кѫнтѫитѫ, ѫпѫрѫрѣ сѫ пѫзѣще, шї ѫтрѫ ятѫта пѫртаре а ѫтѫмплѫрїй нїчї ѫѫ лиуит чева дин ѫтрецимѣ трѫпълѫй сѫѫ. (1)

(1) Сѫ поменѣск ѫ Скриптѫрѫ оуниле кѫрцї, прекѫм копилѫрїа Дмнѫлѫй, Епїстолїа чѣ кѫтрѫ Лаодїкенї шї ѫлтеле ѫѫреле кѫреле де ячѣст фелїѫ. Дар ѫѣѫ оуниле сѫ бѫгѫ шї дела поецїй Ярат шї Епїменид; дар нѫ оурмѣѫ але потрикї пре ячѣстѣ дупѫ рѣгълѫ, кѫре сау де сфнцицїй Скрїторї сѫ нѫмѣск, сау де ерѣдацїй чей ѫевлацї де Дмнезѣѫ сѫнт скрисе: пентрѫ кѫ чине сар пѫтѣ ѫдоѫ, кѫ Пакел ѫфѫрѫ де Дмнезѣѣщиле ячѣлѣ Епїстолїй, шї ѫлте май партїколаре ѫ скрис? Чине сар ѫдоѫ кѫ тот ячаста шї тоцї Ѫпостолїй, шї чей лалцї ерѣдацї ѫпостолїчещї ѫѫ фѫкѫт? Дар ѫѣѫ ашѫ ѫ рѫндѫит Дмнезѣѫска Пронїе, ѫ кѫт нѫмай ячѣлѣ сѫ се пѫзѣѣскѫ регълате, пре кѫре ле читим ѫетѫзї, сокотиндѫ ѫ ѫѫнс ячѣстѣ спре сфршитѫл шї скопоѫл чел Дмнезѣѣск.

§. 317, Де оунде нѫмай ячаста сингѫрѫ Ѣ Дмнезѣѫскѫ Дескоперире.

Якѫм дар фїиндѫ кѫ тоцї характирїї Дмнезѣещїй Дескоперирї ла сингѫрѫ нѫмай сфнцита Скриптѫрѫ сѫ потривѣск, ячаста сингѫрѫ нѫмай Ѣ врѣдникѫ де ячѣст нѫме. (1)

(1) Нѣм лѫат дупѫ оурмеле лѫй Вїчѣнцїе Плачїе, кареле ѫ картѣ де чел ѫтѫю род ѫл Фїлософїей моралѣ, шї але лѫй Їѡан Франчиск Бѫддѣю, кареле пе ла сфршитѫл Фїлософїей моралѣ, докедѣск ѫдекѫ ѫмѫндой дин ѫчепътѫрї мораличенї, кѫ Сфнцита Скриптѫрѫ Дмнезѣѫскѫ Ѣсте дупѫ кипѫл Ей.

§. 318. Шй пентрв âчéстъ кв âчáста трéбве съ не сфършúм.

Âкúм дар кв âчáста сфършúндвсъ чéл че пофтéще пре ковършитóарѣ âчéл феричúре, фърѣ ѧдоáлъ къ ва довéнди кв феричúре пре âчéст прѣфрúмос сфършúт; фíе дар лúкрвл скрïерïй нóастре âчéщïа, ка прин трéнса нóй пре âчéл рóд съ âдúчем! пентрв къ дѣка сар ѧплинй âчáста, каре май сúс âм поменúт (§. 9.) дин Стрωмáте Карт. 1- кап. 1. âлвй Климéнт Âлеѯандрúнвл, âр фй, ка Фїлософíа съ прегътѣскъ, фъкéнд ѧнаúнте кáле, пре чéл че съ съвършáще де Хс̃.

Πάντα καλῶς ἔσται.

Тóате кúне вωр фй.

Сфършúт.

ТАБЛА КЪРЦЇЙ А҆ЧЄЩЇА

Фїлософїа кꙋвжнтꙋлꙋй шй а҆нзравꙋрилор Елементаре кꙋпринзынд Історїа Фїлософїка, Логїка шй Йаїка.

Історїа фїлософїка кꙋпринде.

		Фаца.
КАП. 1.	Де фїлософїе а҆генерале, а҆декъ преспе тот..	1
2.	Де фїлософїа чѣ двпъ спънере а҆ каркарилор.	5
3.	Де фїлософїа Елинилор. - - -	15
4.	Де фїлософїа чѣ дин мижлоквл бѣквлуй шй ноѡъ. - - - - - - -	44
Аплинире ла Елементарile де Історїа фїлософїей. -		55

Логїка кꙋпринде.

КАП. 1.	Де фирѣ шй а҆шъзарѣ Логїчїй. - -	70
2.	Де фирѣ минцїй ѡменещй. - - -	72
Партѣ 1.	Де лвкрърile минцїй. - - - -	а҆колѣ
2.	Де причепери, ѡрй їдей. - - -	78
3.	Де хотърърй шй деспърцирй. - - -	85
4.	Де ждекъцй шй спънерй. - - -	92
5.	Де Квжнтаре, ѡрй Сѵллогїсмѳ. - -	102
КАП. 3.	Де а҆декър шй де а҆протикнїка лвй минчюна.	112
Партѣ 1.	Де а҆декър а҆генерале, (преспе тот) -	а҆колѣ
2.	Де а҆декървл кварат, шй минчюна кватъ. -	122
3.	Де а҆декървл декрезът. - - - -	131
КАП. 4.	Де мижлоачеле де а҆ афла а҆декървл, шй алтъра ал комвнїка. - - - - -	143
Партѣ 1.	Квм съ афлъм а҆декървл прин квцетаре. -	а҆колѣ
2.	Квм съ афлъм а҆декървл прин тжлквире. -	153
3.	Квм съ афлъм а҆декървл прин корокире. -	168
4.	Квм а҆декървл афлат алтъра съл спънем. -	183

Ѝ.лїка кѫприндє.

Фа́ца.

КАП. 1. Дє фи́рѣ шѝ ѫ̂шъзъ́рѣ Ѝ.аїчіѝ фїлософі́и. - 197
2. Дє фи́рѣ мора́ле (Ѝ.аїкъ) ѫ̂ ѫ̆аменилѡр. - 201
Па́ртѣ 1. Дє ми́нте, ѫ̆рѝ сѣфлет. - - - -ѫ̂колѣ
2. Дє трѣп. - - - - - - 214
3. Дє фе́люрѝ, дє нзра́кврѝ шѝ рѫштъ́цѝ ѫ̂ле ѫ̆ѫменилѡр. - - - - - - 225
4. Дє се́мниле шѝ характи́рїѝ нзра́кврилѡр шѝ па́тимилѡр. - - - - - 241
КАП. 3. Дє кѫ́рфъл ферични́рей спре ка́ре прикѣ́ще ѫ̆мъл. 256
Па́ртѣ 1. Дє Бѣн шѝ дє Рѣ́в прєсте тот. - -ѫ̂колѣ
Дє Бѣнъл чел ѫ̂на́лт шѝ кокѫршито́рю. - 296
3. Дє Ѣфѣктърилє (ро́дърилє) бѣнълъ ѫ̂на́лт. 288
КАП. 4. Дє мижлоа́челе прин ка́ре ѫ̂жѣ́нцем ла ѫ̂дєкзра́та ферични́ре. - - - - - - 307
Па́ртѣ 1. Дє Кънноа́ще те пре си́не. - - - -ѫ̂колѣ
2. Кѣм сз не ѫ̂пѫкѫ́м дє ѫ̂дєкзра́тъ ѫ̂дрепта́ре. - 315
3. Дє Ла́пта спре ка́рѣ сз гтє́ще фїлософъл, шѝ ѭбито́рюл дє фа́пте бѣне. - - 327

КѪПРИНДЕРѢ ПАРАГРАФѪРИЛѠР

Історі́ей фїлософїчє́щи.

К А П. 1.

Дє фїлософі́є ѫ̂генера́ле.

§. 1. Чє Е́сте фїлософі́а?
§. 2. Чє Е́сте кѫкѫ́нтъл чел дрє́пт?
§. 3. Фїлософі́а Е́сте Догма́тїкъ нѫ скє́птїкъ.
§. 4. Нѝчѝ дѫпъ спѣ́нере, сѫѫ скрипте́рѫ, сѫѫ Е́рєс.
§. 5. Мипчиноа́ге дєспърцѝрѝ ѫ̂ле фїлософі́ей.

§. 6.

§. 6. Сфършѝтѧл фїлософіе́й.
§. 7. Дескрїре́ а̂ о̂рганїкѫ̀ Ѳеѡрети́кѫ, шѝ практїкѫ.
§. 8. Пр̀рциле че́й Ѳеѡрети́че.
§. 9. Шѝ а̂ле чей практи́че.
§. 10. Пентрѫ че съ пѣне а̂наинте І̂сторіа фїлософїка?

КАП 2.

Де фїлософіа чѐ дѫпъ спѫ́нере.

§. 11. Фїлософіа варварїче́скѫ е̂сте пр̀ве́ке.
§. 12. Че фе́лю̀ е̂ра а̂ча́ста?
§. 13. Ва́рварїй е̂ра ѡ̆аре а̂кзцаци́й?
§. 14. А̂целепчю́нѣ е̂крѣилор.
§. 15. Дела дѫ́ншїй ѡ̆аре сав фолосѝт Пѵѳагóра шѝ Пла́тѡн?
§. 16. Е̂рѣсвриле Фарисе́илор, Садвке́илор, шѝ Е̂сѝнилор.
§. 17. Де оўнде ӗ́сте Кабала?
§. 18. Че фе́лю̀ ӗ́сте а̂кѣ́м фїлософіа І̂вдаїче́скѫ?
§. 19. А̂целепчю́нѣ Е̂гуптѣ́нилор.
§. 20. Ла ка́ре цїѝнце сав стрѫдвѝт ӗ́й?
§. 21. А̂целепчю́нѣ Халдѣилор.
§. 22. Шїѝнца лор де а̂чепѣ́тѫл лѣкрѫрилор че́лор че сѫнт.
§. 23. Мецешѣ́врй де гѫчи́т.
§. 24. А̂чепѫто́рюл Персичѣцїй фїлософїй.
§. 26. Сокоте́ла лор де Дѫмнезе́ѣ.
§. 27. Рѫмъшѝце дин Ма́гй.
§. 28. Ма́гїй А̂ра́килор.
§. 29. Че фе́лю̀ е̂ра фїлософіа лор.
§. 30. Шѝ оўржчо́леа сѫперстѝцїе.
§. 31. Фїлосо́фїй І̂ндїа́нилор.
§. 32. Фїлософіа лор.
§. 33. Шѝ Стрѫдвѝриле.
§. 34. Фїлософіа Кинезилор.
§. 35. Шѝ а̂ а̂лтор Ва́рварй.

КАП 3.

Де фїлософїа Ёллинилор.

§. 36. Че фе́лю е̂ра̀ фїлософїа Ёллинилор?
§. 37. Деосебѝте че́те а̂ле ёи.
§. 38. Фїлософїа Поетїка.
§. 39. Кончепто́рюл фїлософїей Їталїче́шй.
§. 40. Кы́рциле че́ле май а̂тжю, каре а̂ра́тъ а̂ча́етъ фїлософїе.
§. 41. Кекъцето́ра шй нескочи́риле лъй Пъдаго́ра.
§. 42. Кекъцето́ра лъй дефїлософїе а̂генера́ле шй де Дмнезе́в.
§. 43. Шй де ле́ме.
§. 44. Де сы́флет шй де ле́кърърй моралїче́шй.
§. 45. Фанатїсмъл лъй Пъдаго́ра.
§. 46. Дарѝе Милїте́нъл, кончепто́рюл Шко́алей Їѡнїче.
§. 47. Ста́рѣ фїлософилор пжнъ ла сокра́т.
§. 48. Ла фїлософїа Пра́ктїка ѡа́ре сав стрдзѝт?
§. 49. Стрдзѝрѣ лор ла фъ́тїкъ.
§. 50. Ѡа́ре че де кекъцето́ра шй де нескочи́риле лор.
§. 51. Віа́ца лъй Сократ.
§. 52. Че а̂в а̂ дрептат ёл а̂ фїлософїе?
§. 53. Кекъцетъриле лъй Метафъ́тїче́шй.
§. 54. Фїлософїа лъй Мора́ле.
§. 55. Де оу́нде сѫ се ка́вте а̂че́а?
§. 56. Ёре́ерй но́ѡ рѫзъри́те дин шко́ала лъй Сократ.
§. 57. Кончепъ́тъл шй їсторїа че́лїй Курїна́їче.
§. 58. Кекъцето́ра а̂че́шїа.
§. 59. Простїа оу́рмъто́рилор ёи.
§. 60. Кончепъ́тъл ёре́ерлъй Їлїа́к.
§. 61. Фїлософїа ёре́ерлъй Їлїа́чилор.
§. 62. Кончето́ра ёре́ерлъй Мега́рик.
§. 63. Фїлософїа Мега́ричилор.
§. 64. Кончето́ра Шко́алей платѡ́нїче.
§. 65. Кекъцето́ра лъй Пла́тѡн де критѝрїиле а̂декъ́рълъй.
§. 66. Метафъ́тїка лъй.
§. 67. Де Дмнезе́й шй де мѝнте.

§. 68. Фїлософ́ıа лъй морáле.
§. 69. Трéй Акадéмїй.
§. 70. Ле не нъ сз ѣкоа́?
§. 71. Платóнїчй май нóй.
§. 72. Ачепзтъ́ра Шкóалей перїпатéтїче.
§. 73. Че фéлю́ е́сте фїлософ́ıа перїпатéтїка.
§. 74. Перїпатéтїчи май нóй.
§. 75. Ачепзтъ́ра фїлосóфилор Кúнїчй.
§. 76. Чéй май ѧтжю́ Кúнїчй фїлосóфй.
§. 77. Темéюл ѣкзцзтъ́рїй лор.
§. 78. Дин Ерéтвл Кунїчéск а рзтзрúт чéл Стоїчéск.
§. 79. Спорúрѣ ачéствл.
§. 80. Лóгїка Стóїчилор.
§. 81. Фúзїка лор.
§. 82. Деологíа лор.
§. 83. Шй фїлософ́ıа морáле.
§. 84. Ачепъ́твл шкóалей Елеáтїче.
§. 85. Реформа ачéщїа де Епїкур.
§. 86. Оурмзтóрїй лъй Епíкур.
§. 87. Лóгїка лъй.
§, 88. Фúзїка лъй.
§. 89. Ачепзтъ́риле лъй де фáчерѣ чéлор че сжнт шй де ѧ-
тъшúрй.
§. 90. Фїлософ́ıа лъй морáле.
§. 91. Фїлосóфїй Еклéктїчй.
§. 92. Еклéктїчй май кéкй.
§. 93. Чúне а фóст Потáмон?
§. 94. Чúне ав оурмáт меаóдвл лъй?
§. 95. Дин пзгжнй.
§. 96. Дин Хрїстїáнй.
§. 97. Де сжнт тоцй ачéщїа Еклéктїчй.
§. 98. Ачепъ́твл фїлософ́ıей скéптїче.
§. 99. Оурмзтóрїй ачéщїа.

КАП

К А П. 4.

Де фїлософїа чѣ дин мижлокѣл вѣкѣлуй шй но́wz.

§. 100. Ачепѣтвл фїлософїей сколастїче.
§. 101. Чей май ѧтжю сколастїчй.
§. 102. Квзцзтвриле ачестwра.
§. 103. Квзцзтвра лвй Аристотел сав ѧрждчинат шй ѧ Шкоалеле протестанцилwр.
§. 104. Фїлософїй ноѝ карїй ав сврпат пре Аристотел.
§. 105. Чине шй че дин Єревриле вѣкй ав ѧноит?
§. 106. Чей че ав ѝзводит Сvстимиле чѣле но́w, каре нв ав спорит.
§. 107. Чей че сав стрждвит ла Єѯперїенце.
§. 108. Лавда лвй Франчїск Бакон Верлами.
§. 109. Їсторїа лвй Картезїе.
§. 110. Оѵрмзто́рїй ачества.
§. 111. Ачепзтвриле лвй Логїчещй.
§. 112. Метафѵзїчещй.
§. 113. Фѵзїчещй.
§. 114. Йаїчещй.
§. 115. Лавда лвй Картезїе.
§. 116. Де ѧ ѝзкоржт Спїкозїемвл дин фїлософїа лвй Картезїе.
§. 117. Фїлосо́фїй мvстїкохимїчй.
§. 118. Ачепзтврй але ачестwра.
§. 119. Ѧ дрептзто́рїй леџїй фирещй.
§. 120. Шй ай Полїтїчїй.
§. 121. Чей май ѧтжю Махїавелїсти, шй Монархома́хй.
§. 122. Ачепзтври але фїешка́рїа Єресїе. —
§. 123. Акеере дин Їсторїа фїлосо́фїчѣскz. —

Фа́ца.

Аплини́ре ла Їстор. фїлософїей - - - 55
§. 1. Йтz Панделїемвл. - - - - - 56
§. 2.

Фа́ца.
§. 2. Че фолóс â фзкéт лóк âфїлософíе? - - 57
§. 3. Че â фзкéт Кондїллак. - - - - 59
§. 4. Чúне â фóст Леїкнúц? - - - âколѣ
§. 5. Чúне âр фóст Вóлф? - - - - 63
§. 6. Че â â дрептáт Геóргїе Берклéю? - - 64
§. 7. Фїлософíа Крїтїка. - - - - - 65

Квприндерѣ Параграфврилор Лóгїчїй.

К А П 1.

Де фúрѣ шì âшзхáрѣ Лóгїчїй.

§. 1. Че ẽсте Лóгїка?
§. 2. Сав фирéскз, сав мешешвцúтз.
§. 3. Сфршúтвл ẽй ẽсте докедúрѣ шì âфлáрѣ âдекáрвлвй, чéлвй кврáт, шì чéлвй де крезáт.
§. 4. Требúнца Лóгїчїй.
§. 5. Нзскочитóрїй âчéцїа.
§. 6. Лéкрвл нóстрв.

К А П 2.

Де фúрѣ мúнцїй ѡменéщи.

П А Р Т Ѣ. 1.

Де лвкрáриле мúнцїй.

§. 7. Пентрв че âúчѣ де мúнте трéбе сз зúчем?
§. 8. Де сзнт Îдéй âнзскáте.
§. 9. Âлктвáрѣ Îдéилор.
§. 10. Трéй сзнт лвкрáриле мúнцїй.
§. 11. Хотáрюл лор.
§. 12. Че ẽсте фантасíа?
§. 13. Че ẽсте жвдекáта, íнтецúмѣ, цинерѣмúнте?
§. 14. Де сзнт тóате кáте нóй причéпем.
§. 15. Чéле че нв сзнт.

§. 16.

§. 16. Че фе́лю а̂р фи́ чѣ̀ май бѣ́нъ фи́ре а̂ фїлосо́фвлуй?
§. 17. Пентрв че ми́нтѣ нв а̂пъ́рврѣ немере́ше а̂декъ́рва?
§. 18. Прежъдїцїиле сѫ́нт при́чина а̂шезъчю́нїй.
§. 19. Че сѫ́нт а̂че́стѣ?
§. 20. Кѣм съ ле зме́лцем дин ми́нте?

П Я́ Р Т Ѣ 2.

Де а̂целе́церй, сав Îде́й.

§. 21. Че е̂́сте Îде́й?
§. 22. Де кѫ́те фе́люрй.
§. 23. Че е̂́сте е̂̆перїе́нца?
§. 24. Де а̂ша́лъ симци́риле.
§. 25. Ѫ кѫ́те фе́люри сѫ́нт Îде́иле?
§. 26. Ка́ре сѫ́нт адеврите, сав нелъмврите?
§. 27. Плине сав непли́не?
§. 28. Ка́ре Си́мпле, шй ка́ре компъ́се?
§. 29. Фи́рѣ лор.
§. 30. Че е̂́сте Îде́и а̂ле фїи́нцелор, а̂ле а̂тъмпла́рилор, реля́цїилор?
§. 31. Съдеспъръци́риле лор.
§. 32. Шй фїи́нца.
§. 33. Че е̂́сте Îде́е Синъгля́ре, партїкоря́ре, шй оу̂нїверса́ле?
§. 34. Каре че́ле оу̂нїверса́ле шй Катигорїче?

П Я́ Р Т Ѣ. 3.

Де хотъръ́рй шй деспъръци́рй.

§. 35. Че е̂́сте хотъръ́ре?
§. 36. Че деекрїе́ре?
§. 37. Пъ́рциле хотъръ́рей.
§. 38. Че е̂́сте хотъръ́ре нъмелнїкъ?
§. 39. Че хотъръ́ре лъкре́лникъ
§. 40. Ъртъ́тиле хотъръ́рей чей съвтоа́ле.
§. 41. Кѣм съ а̂́флъ хотъръ́риле?
§. 42. Де е̂́сте а̂пъ́рврѣ чѣ́м че съ хотъра́ше.

§. 43.

§. 43. Хотъръ́риле, кы́нд сы́нт темéю ăл довединрéй.
§. 44. Че е́сте деспъръцúре?
§. 45. Кэм сэ деспъръцúм?
§. 46. Мэдвлáриле чéле деспъръцúте ăрэш сэ се хотърáскэ.
§. 47. Рéгэле деспъръцúрей чéй сынтóасе.
§. 48. Че сэ ăцелéцем де сэдеспъръцúрй?

ПЯ́РТЕ. 4.

Де жудекáцй шй спы́нерй.

§. 49. Че е́сте жэдекáтэ, че спы́нере?
§. 50. Пáрциле спы́нерїй, áдекэ хотáрзле.
§. 51.. Че е́сте Соцéт, Ăтрїбът, легътъ́рэ?
§. 52. Спы́нерѣ е́сте сэв ăдекеритóаре, сэв тъгэдвитóаре.
§. 53. Шй сэв оўнїкертáле, сэв партїколáре, сэв сингвлáре.
§. 54. Спы́нере кв мóдэ.
§. 55. Спы́нере ăрэтътóаре.
§. 56. Пентрэ че ăрэтътóаре?
§. 57. Кáре дин спы́нерй сы́нт деóбще ăдекэрáте?
§. 58. Че сы́нт ăдїóме шй е́тиме?
§. 59. Ăчéстѣ ъ̆аре ăв требúнцэ де ăрэтáре?
§. 60. Че сы́нт Деóриме шй прóклиме?
§. 61. Ăчéстѣ ăпы́рърѣ ăв требúнцэ де ăрэтáре.
§. 62. Пóрїима.
§. 63. Че е́сте Схолїе?
§. 64. Требúнца ăчéцїй деспъръцúрй ă спы́нерилор.
§. 65. Ѫ кы́те фéлюрй сэ нáще спы́нере дин спы́нере?
§. 66. Че е́сте ăпротúкэ ăтóарчере?
§. 67. Рéгэле ăле е́й.
§. 68. Де нв сэ ăтóрк шй кврáт оўнеóрй чéле оўнїкертáле ăдекеритóаре?
§. 69. Че е́сте ăпротúкспы́нере (Ăнтíдесїс)?
§. 70. Ѫ кы́те фéлюрй?
§. 71. Рéгэле ă фїешкáрїа.
§. 72. Требúнца лор.

ПЯР-

П Я́ Р Т Ѣ. 5.

Де Сѵллогі́смѫ, (кѫвънтáре).

§. 73. Конциné́ре.
§. 74. Кѣм прочéде ми́нтѣ ла кѣвънтáре?
§. 75. Че ѣ̀сте Сѵллогі́смѫ?
§. 76. Хотáрѫле а̂чéстѣа нѫ пóт фѝ пáтрѫ.
§. 77, Че ѣ̀сте хотáрїѫ Маимáре, Маимúк, Мижлочíѫ?
§. 78. Кѫ́те сѫ́нт Спѫнериле Сѵллогі́смѫлуй?
§. 79. Че ѣ̀сте темéюл Сѵллогі́смѫлуй?
§. 80. Кѫ́те фїгѫ́рй сѫ нáск де а̂чía?
§. 81. Дешгебúрѣ лор.
§. 82. Рéгѫле а̂чéстор фїгѫ́рй.
§. 83. Рéгѫле деóбще а̂ле Сѵллогі́смилор.
§. 84. Че сѫ а̂целéще де Сѵллогі́смíй кѫ мóдѫ, а̂нагѡгѝ, шѝ а̂пагѡгѝ.
§. 85. Ендѵ́мима.
§. 86. Сѡри́тѫл.
§. 87. Сѵллогі́смй компѫ́шй.
§. 87. Кондїцїонáл.
§. 89. Деспрезнзтóрю,
§. 90. Апрезнзтóрїѫ.
§. 91. Дїлимма.
§. 92. Кѫ мóдѫ шѝ а̂рзтзтóри

К А П. 3.

Де а̂девѣ́р, шѝ де а̂проти́внїка лѫй минчю́на.

П Я́ Р Т Ѣ. 1.

Де а̂девѣ́р а̂генерáле.

§. 93. Кѣвънтѫл Конциné́рїй.
§. 94. А̂кѫ́те фéлюри ѣ̀ а̂девѣ́рѫл?
§. 95. Че ѣ̀сте ла Ло́гїчи а̂девѣ́рѫл, шѝ че минчю́на?
§. 96. А̂девѣ́рѫл Ідéїй, ждевѣ́цїй, Сѵллогі́смѫлуй.

§. 97.

§. 97. Кѫнд сѫ зи́че а̂деквра́тѫ жѫдека́та?
§. 98. Ѫ кѫ́те фе́люрй сѫ зи́че минчино́аѣ жѫдека́та?
§. 99. Кѫнд е̂́сте а̂деквра́т Сѵллогі́смѫл?
§. 100. Че е̂́сте Паралогі́смѫ?
§. 101. Че е̂́сте Со́фїсма?
§. 102. Ѫ кѫ́те фе́люри сѫ́нт софі́смиле?
§. 103. Софі́смеле зи́черїй.
§. 104. Со́фїсме а̂ лѫкрѫй, а̂че́стора Класе. 1.
§. 105. Кла́се. 2. §. 106. Кла́се. 3.
§. 107. А̂деква́р квра́т шѝ де крезѫ́т.
§. 108. Де е̂́сте чека бре́дник че́л де крезѫ́т?
§. 109. Де кѫ́те фе́люри е̂́ минчю́на?
§. 110. Мѫ́лте тре́пте а̂ле е̂́й.
§. 111. Де е̂́сте ла то́цй а̂чеш а̂рхта́тѫ, де крезѫ́т, а̂деква́р, минчю́нѫ?
§. 112. Тре́чере а̂ че́й ла́тѫ па́рте.

П Я Р Т Ѣ. 2.

Де а̂деквѫ́рѫл кѵра́т шѝ минчю́на а̂рхта́тѫ.

§. 113. Че е̂́сте а̂деква́р квра́т?
§. 114. Крїти́рїѫ лѫй а̂до́йт, оўнѫл а̂декери́рѣ симци́рилор.
§. 115. Че сѫ ведем ла о̂рга́неле симцито́аре?
§. 116. Че фе́лю тре́кѫе сѫ фіе ми́нтѣ, ка сѫ нѫ не а̂ша́ле симци́риле?
§. 117. Че фе́лю тре́кѫе сѫ фіе пѫнерѣ шѝ депѫрта́рѣ лѫкрѫлуй?
§. 118. Тре́кѫе сѫ ведем пре че́ле симци́те сѫ́пт мѫ́лте ста́ри.
§. 119. А̂лт крїти́рїѫ а̂л а̂деквѫ́рѫлуй квра́т кѫкѫ́нтѫл, дин ка́реле докеди́рѣ.
§. 120. Че е̂́сте докеди́рѣ?
§. 121. Де кѫ́те фе́люрй?
§. 122. Трекѫви́нца докеди́рїй дин че́ле дин тѫ́ю. 1.
§. 123. 2. §. 124. 3.
§. 135. 4.

§. 126.

§. 126. Че фе́лю ѣ̀ доведи́рѣ дин че́ле де а̂по́й.
§. 127. Шй чѣ нв де дре́пт.
§. 128. Че сз ведем а̂и́чѣ.
§. 129. Де сз квки́не а̂ да̀ квйба̀ то́ате че́ле че оу̂рмѣ́зъ дин а̂кзцатёра лвй?

Пя́рте. 3.

Де а̂девъ́рвл де крезёт.

§. 130. Темéю а̂л а̂девъ́рвлвй де крезёт ѣ̀сте ѵ̂подéсвл.
§. 131. Че ѣ̀сте ѵ̂подéсвл?
§. 132. Де кѫ́те фе́люрй ѣ̀сте декредини́мѣ?
§. 133. Темéюл че́й тѫлквито́аре.
§. 134. Шй а̂л че́лій Історїе́щій.
§. 135. Пвтёрѣ мзртвріилор нв ѣ̀сте тот оу̂на.
§. 136. Я̂зїю́ме де тре́птеле крединцей ѿмене́щй.
§. Ре́гвле де нѣмзрвл шй фелюри́мѣ мзртвріилор че́лор че спѣн чека̀ преете фи́ре.
§. 138. Де спѣнерѣ че́лор нв ѣ̀прéсте фи́ре, шй пара́доѯе.
§. 139. Де покестирѣ че́лор ке́кй лѣкрври.
§. 140. Де кипвл покестирїй.
§. 141. Де Дѫмнезеéска мзртвріе.
§. 142. Темéюл декрединцимей Йаїче́щй шй полїтїче́щй.
§. 143. Шй а̂л че́лій фгеїче́щй.
§. 144. Тре́пта а̂че́щїа чѣ дапъ оу̂рмъ.
§. 145. Я̂до́ва тре́птъ.
§. 146. Тре́пта чѣ май а̂на́лтъ.
§. 147. Де сз а̂ра́тъ фено́мениле фгеїче дин ѵ̂подéсври Метафгеїче?
§. 148. Деосебирѣ ѵ̂подéсій че́й пвтинчо́асе шй плземёйрей.
§. 149. Че ѣ̀сте пла́емъ, че пвтинцимe.
§. 150. Че сз а̂челéем де ло́квриле діалектїче́щй?
§. 151. Че ѣ̀сте пзре́ре, прецинёре, шй семвйре?
§. 152. Че ѣ̀сте а̂доирѣ?
§. 153. Че сз лвам сѣ́ма ла дѫмнеа?

§. 154.

§. 154. Че ӗ́сте непричéперѣ?
§. 155. Де ѿпрéше а̂чáста пре тóатъ бóирѣ?
§. 156. Ӗпїхи́римъ дѧпъ ѿм.
§. 157. Ӗфе́ктѧл о̂чéщїа.
§. 158. Де мѧлтеѡ́рй де кредиции́мѣ а̂ лóк де докедúре ӗ́сте.

К А П. 4.

Мижло́аче прин ка́ре съ ӑ́флъ а̂девъ́рѧл, ши ӑ́лтѡра съ кому́нїкъ.

П я́ р т ѣ 1.

Кѹм съ ӑ́флъ а̂девъ́рѧл прин кѹцета́ре?

§. 159. Концине́ре.
§. 160. А̂ ка́тѣ фе́люрй съ ӑ́флъ а̂девъ́рѧл, ши ӑ́лтѡра съ спѹ́не.
§. 161. Че ӗ́сте кѹцета́ре?
§. 162. Медо́д Сѵндетї́ческ ши геѡметрї́ческ.
§. 163. Че фелю гътúт съ кїе чинекà ла кѹцета́ре?
§. 164. Кѹм съ фа́че лѹа́рѣ а̂мúнте?
§. 165. Кѹм съ ка́тем прецине́риле прин а̂доúре?
§. 166. Ши а̂тя́ю прецине́рѣ кредничúей.
§. 167. А̂по́й пре о̂ порни́рей.
§. 168. Рѫндѧ́ла че съ кѹпúне а̂ цинѣ ла кѹцета́ре.
§. 169. А̂тя́ю съ черкя́м.
§. 170. А̂по́й съ хотъръ́м.
§. 171. Де сѫнт требѹинчóасе неапъра́т хотъръ́риле прагма́тї́че.
§. 172. А̂по́й съ а̂ле́цем.
§. 173. Дѧпъ ка́ре съ ӑ́флъм ӑѯї́ѡме.
§. 174. Де оу́нде и̂зкорз́ск порúсмеле?
§. 175. Кѹм съ ӑ́флъ Ѳеѡрúмеле ши проклúмеле.
§. 176. А̂чéсте спѹ́нерй а̂фла́те ѿаре ӑ́в требѹ́инцъ де докедúре?
§. 177. Кѹм съ а̂деши́м кѹцета́рѣ?

§. 178.

§. 178. Кѣм съ ӑфлъ че́ле де крезѣт а̂деквра́те?
§. 179. Кѣм че́ле Їсторїче́ще а̂деквра́те.
§. 180. Пентрѫ че оўнїй сѫнт май немерито́рй ла а̂фла́рѣ а̂деквра́вай кра́т, ӑлцїй, ла а̂че́лай де крезѣт.

ПЯРТЕ 2.

Кѣм съ ӑфлъ а̂деквра́л прин тълкѫи́ре.

§. 181. Съ квки́не съ четѝм кѫрцй.
§. 182. Че кѫрцй съ четѝм?
§. 183. Кѣм?
§. 184. Трéбве съ а̂ле́цем.
§. 185. Кѣм?
§. 186. Шѝ ла деще́беѝте Поме́лнїче съ лѫа́м се́ма.
§. 187. Че́й че чите́ск кѫрцнле ӑв требѫи́нцъ а̂ шѝ ре́гъла тълкѫи́рей.
§. 188. Че ӗ́сте тълкѫи́ре.
§. 189. Сфърши́тъл ӗ́й.
§. 190. Ре́гъла 1. Де а̂шъза́рѣ шѝ сфърши́тъл скрїито́рюлай.
§. 191. Де спѫнерй, ре́гъла 2.
§. 192. Шѝ де че́ле че ѿда́тъ съ зѝк.
§. 193. Ре́гъла 3. Де че́ле а̂тъжито́аре шѝ оўрмъто́аре.
§. 194. Ре́гъла 4. Де ло́квнле Пара́ллле.
§. 195. Ре́гъла 5. шѝ 6. де деще́беѝте сокоте́ле а̂ле лай.
§. 196, Шѝ де а̂противъ грѫи́рѣ, (контрадїцїа) Скрїито́рюлай.
§. 197. Ре́гъла 7. шѝ 8. де фа́птъ (ӗффе́кт).
§. 198. Ре́гъла 9. шѝ 10. де а̂ фѫцѝ де а̂бъздрнта́те шѝ де Сѫ́тнма скрїито́рюлай.
§. 199. Ре́гъла. 11. де а̂семна́рѣ хота́рълор, шѝ 12. де семѫи́рй.
§. 200. Де́нде съ се а̂ семѫи́рле.
§. 201. Ре́гъла 13. Де а̂фла́рѣ квѫ́нтълай ле́цїй, шѝ а̂л контрактълай.
§. 202. Ре́гъла 14. Де тълкѫи́рѣ че́ спѫнто́аре, рълтрѫ́нъ, шѝ лъцѝтъ. §. 203.

§. 203. Че дешгебúре ӑв а̂чéiтѣ?
§. 204. Рéгвла 15. де блжндéце.
§. 205. Рéгвла 16. Кз май бéнз ӗсте а̂целéцерѣ чѣ̀ май блжндз.
§. 206. Рéгвле де тжлквúрѣ мúстїкз.
§. 207. Де тжлквúрѣ Грамматїчéскз.

П а́ р т ѣ 3.

Кúм сз ӑфлз а̂девáрвл прин боркúрй (деспутáцїй).

§. 208. Де сз ӑфлз а̂девáрвл прин боркúрй.
§. 209. Че ӗсте боркúрѣ (дїспута) шй̀ че ӗсте сфжршúтвл ӗй?
§. 210. Де че сз не ферúм а̂трв джнсд?
§. 211. Парáдигмз де стóрѣ боркúрей).
§. 212. Квм сз фáче а̂чáiта?
§. 213. Че ӗпїхúримз сз а̂дúче?
§. 214. Ӗпїхúрима сз се май ӑ̃.
§. 215. Фїгúра а̂чéщїа сз се черчетéзе.
§. 216. Кáре дин спúнерй трéбве сз тзгздúм?
§. 217. Квм сз се а̂рáте а̂чáiта а̂протикитóрюлúй?
§. 218. Пжнз оўнде трéбве сз мжнúм а̀рзтáрѣ?
§. 219. Ла че сз не а̂дрептúм, а̂пзрждвне?
§. 220. Кúм сз фáче а̂пзрáрѣ двпз лзтáре шй̀ а̂тóарчере?
§. 221. Квм, двпз дешгебúре шй̀ мзрунúре?
§. 222. Нúчй сз не а̂пзрúм, нúчй сз а̂рзтúм пúнерѣ ѡ̂брзнвéще.
§. 223. А̂лтз рзспúндере а̂ а̂протикитóрюлúй.
§. 324. Квм сз фáче а̂чáiта, кжнд а̂пзрóрѣ сз фáче двпз лзтáре, сав чéрере!
§. 225. Кúм, дéка двпз а̂тóарчере, ѡ̆рй дешгебúре?
§. 226. А̂доúтз лвáре а̂ чéлвй че сз ӑпзрз.
§. 227. Деúнде сз се квнóаскз чéм че сз а̂тжмплз ла дїспутáцїе.
§. 228. Пентрв че нимúк нв зúчем де лвкрвл президенцвлúй?

§. 229.

§. 229. Мєѳо́д а̂нали̇тї́єск.
§. 230. Ка́ре є́сте а̂нали́євл докєди́рей?
§. 231. А̂нали́євл у̂поді́євлй.

П я́ р т ѣ 4.

Кѫм съ комѫнїкъм ӑлтѡра а̂дєкъ́рвл лъмври́т.

§. 232. Конєцинє́ре.
§. 233. Кѫм съ комѫнїкъм ӑлтѡра а̂дєкъ́рвл?
§. 234. Кѫвї́нца а̂кѫцѫто́рилѡр.
§. 235. Кѫм съ а̂кѫцъм лъмври́т.
§. 236. Че сѫнт че́ле че ѡ̂прє́єск пре а̂ча́єтъ лъмври́ре?
§. 237. Кѫм съ се а̂ра́те конєцинє́рѣ а̂кѫцѫтъ́рилѡр.
§. 238. Кѫм съ а̂крединцъ́м пре а̂єкѫлтѫто́рй?
§. 239. Де трє́бѫе съ сѣрпъ́м пърє́рилє ӑлтѡра.
§. 240. Ѣжртъ́тилє а̂кѫцѫто́рюлвй.
§. 241. Де съ кѫкї́не а̂кѫцѫто́рюл съ фа́къ а̂ноі́рй.
§. 242. Де съ кѫкї́не съ а̂пъръ́м грєша́лєле че́лѡр кѣкї.
§. 243. Да́рврй а̂ле а̂кѫцѫто́рюлвй.
§. 244. Пентрѫ чє нѫ съ ка́де а̂не скобо́рѫ спре а̂кѫцѫтъ́рй а̂ па́рте?
§. 245. Ръндъ́лй че́лвй чє скрїе нѫ є́ лє́сне а̂й а̂шъ́ѣ.
§. 246. Че́ле май а̂тѫ́ю нѣ́мврй а̂ле скрїе́рилѡр.
§. 247. К кѫте фе́люрй съ скрїе Їсторі́а?
§. 248. Ре́гъле чє трє́бѫе съ пъзѣ́єкъ чє́й чє скрїѕ Їсторі́а.
§. 249. Кѫм съ кѫкї́не а̂ а̂кѫцѫ̀ догматї́чєщє пре а̂дєкъ́рврилє че́ле къра́те.
§. 250. Кѣ́м, пре а̂дєкъ́рврилє че́ле де крєзѣ́т.
§. 351. Мєѳо́дѣ Сχолаєтї́чєск а̂л причи́нилѡр, а̂трєбѫто́рю, а̂мєєстєка́т.
§. 252. Кѣ́м съ кѫкї́не а̂ скрй тѫлкѫвї́рѣ?
§. 253. Кѫм пре чѣ̀ мєєтрѫто́аре скрїе́ре?
§. 254. Де съ кѫкї́не а̂не а̂пѫкъ́ де а̂чє́єт нѣ́м де скрїе́ре.
§. 255. Кѫ чє фе́лю де деслъвши́ре трє́бѫе съ скри́м!
§. 256. Е̂пїлог а̂л Ло́гїчїй.

Кꙋприндерѣ Параграфꙋрилор Йоїчіи.

Кап 1.

Де фи́рѣ шй а̂шезарѣ філософіей а̂їчѣцій, (моралѣ).

§. 1. Йаїка Ѣсте па́рте а̂ філософіей Пра́ктїче.
§. 2. Че Ѣсте а̂часта?
§. 3. Де Ѣсте а̂декзра́тѣ цїинцѣ?
§. 4. Медо́дел де а̂ ѡ̂ а̂кзцà Ѣсте Догматїчѣск, сфатвито́рїѡ, парадигматїчѣск, шй характирїстїчѣск.
§. 5. Алте медо́аде.
§. 6. Дешгебире а̂ Йаїчій де ле́цѣ чѣ фирѣскѣ.
§. 7. Шй а̂ Полїтїчій шй а̂конóмїчїй.
§. 8. Кѣ че ржидза́лѣ съ се а̂ша́зе Йаїка філософіа?
§. 9. Требуи́нца Ей.

Кап 2.

Де фи́рѣ Йаїчѣскѣ (моралѣ) а̂ ѡ̆мꙋлꙋй.

Пя́ртѣ 1.

Де ми́нте.

§. 10. Ѡ̆мул ціе а̂ сине ѡ̂ фіинцѣ а̂целегзто́аре.
§. 11. Пѣрцій але лꙋй фіинцéлнїче.
§. 12. Нематерїалїта́тѣ ми́нцій.
§. 13. Шй немурирѣ.
§. 14. Ми́нтѣ май прецуи́тѣ Ѣсте де кѫт трупул.
§. 15. Пвтéриле Ей сѫнт а̂целéцерѣ, шй фантазіа.
§. 16. Войрѣ шй пофти́рѣ симцито́аре.
§. 17. Фи́рѣ ми́нцій шй а̂ фантазіей Ѣсте дешгебитѣ.
§. 18. Конціинца че Ѣсте?
§. 19. Ачаста Ѣсте сав а̂тжито́аре, сав оурмзто́аре.
§. 20. Шй сав кварѣ, сав декрезѣт, сав кѣ а̂доа́лѣ.

§. 21. Шѝ сав дрѣптѫ сав грешѝтѫ, ѡ̆рѝ бѣнѫ, ѡ̆рирѣ.
§. 22. Цинерѣмѝнте, а̂двчерѣмѝнте, жъдекáта, шѝ йѣтецѝмѣ.
§. 23. Дезѝнде фѝрѣ ѡ̆аменилор дешцебѝтѫ?
§. 24. Дезѝнде сѫ нáше квношѝнца?
§. 25. Че ѢѢте симцѝрѣ?
§. 26. Кѫте сѫнт симцѝриле?
§. 27. Бóале а̂ле фантазіéй.
§. 28. Хотѫржѝрѣ войрéй.
§. 29. Лібертáтѣ (слобозéнїа) а̂чéщїа.
§. 30. Ѧле ѢѢй фéлюрй де лѣкрѣрй.
§. 31. Шѝ дешцебѝрѣ де пофтѝрѣ симцитóаре.
§. 32. Че ѢѢте пáтимѫ?
§. 33. Трéптеле пáтимїй.
§. 34. Квм сѫ мѝшкѫ де дѫнцеле мѝнтѣ?
§. 35. Прічина шѝ фáпта а̂чéстора.
§. 36. Де сѫнт а̂ сѝне рéле пáтимиле.
§. 37. Нѣмвл лор. 1.
§. 38. 2. §. 39. 3. §. 40. 4.
§. 41. 5. §. 42. 6.
§. 43. Кѫнд пáтимиле трéк а̂нзрáкврй.

Пáрте. 2.

Де трѫп.

§. 44. Оѫнѝре а̂мѝнцїй шѝ а̂ трѣпвлвй.
§. 45. Пзрциле трѣпвлвй сѫнт мѣлте.
§. 46. Кuклофорíа сѫнцелвй.
§. 47. Оѫрмезѣлз нервóазз.
§. 48. Лѣкрвриле а̂чéщїа.
§. 49. Пзртичéлеле сѫнцелвй сѫнт недеéменѣ.
§. 50. Дешцебѝрѣ Пѣлвлвй шѝ а̂ кáелор
§. 51. Дезѝнде сѫнт темпераméнтвриле?
§. 52. Темпераméнт холерїкóс.
§. 53. Меланхолїкóс.

§. 54. Сжнџерóс.
§. 55. Флегматїкóс.
§. 56 Пентрѫ чѳ нзрáквриле сѳфлетѣлвй оѵрмѣзѫ темперамéнтврилѫр трѳпвлвй?
§. 57. Ѫкліна́ціїиле чéле а̂тжитóаре сжнт а̂превнáте кѫ темпераméнтврилѣ.
§. 58. Харѳктúрвл Холéричилѫр.
§. 59. А̂л сжнџерóшилѫр.
§. 60. А̂л меланхолїкóшилѫр.
§. 61. А̂л флегматїкóшилѫр.
§. 62. А̂местекáрѣ темпераméнтврилѫр.
§. 63. Парáдигме а̂чéщїа.
§. 64. Де а̂íчѣ нзрáквриле кѫрстелѫр.
§. 65. Каре сѫ дескрíѳ.
§. 66. А̂ле нѣмврилѫр а̂трéцй дещебúте нзрáкврй.
§. 67. Ѣпїлóг а̂л пѫрцїй а̂дóѫа.

Пáртѣ 3.

Де мѵлте нзрáвѵрй шй рѫвтѣцй а̂ле ѿаменилѫр.

§. 68. Конџинére.
§. 69. Нзрáкврй чѳ сжнт?
§. 70. Де кжте фéлюрй?
§. 71. Вжртѣтѣ де Ѣсте а̂нзекѣтѫ.
§. 72. Рѫвтáте чѳ Ѣсте?
§. 73. Пентрѫ чѳ трéи рѫвтѣцй де кѫпетéнїе?
§. 74. Кáре сжнт а̂чéстѣ?
§. 75. Чѣ шй де кжте фéлюрй Ѣсте трѳфíа?
§. 76. Характúрй дещéще а̂й трѳфáшилѫр.
§. 77. Ла чéле кѫтрѫ Дѵмнезéире.
§. 78. Ла чéле кѫтрѫ а̂лцїй.
§. 79. Ла чéле кѫтрѫ сúне.
§. 80. Ла чéле кѫтрѫ бúне.
§. 81. Чѣ шй де кжте фéлюрй Ѣсте плѫчéрѣ?
§. 82. Характúрй де ѿщще а̂й ѿбитóрилѫр де плѫчéрй.

§. 83. Ла чéле кътрз Дм҃незéв.
§. 84. Ла чéле кътрз а҃лцiй.
§. 85. Ла чéле кътрз сúне.
§. 86. Ла чéле кътрз бúне.
§. 87. Чè шй де кѫ́те фéлюрй Є҃сте Лзкомíа?
§. 88. Характúрй деѡ́бще а҃й Ла́комилор.
§. 89. Ла чéле кътрз Дм҃незéв.
§. 90. Ла чéле кътрз а҃лцiй,
§. 91. Ла чéле кътрз сúне.
§. 92. Ла чéле кътрз бúне.
§. 93. Дин рзшт҃цилє чéле зúсе ка́ре Є҃ май рѣ?
§. 94. Причúнз а҃чепт҃то́аре а҃рзшт҃цилор.
§. 95. Де́внде Є҃сте а҃местеко́рѣ рзшт҃цилор?
§. 96. А҃до́илѣ причúний а҃ле рзшт҃цилор.
§. 97. Л҃ че кúп шй ст҃а́рй деѡсебúте на́ек деѡсебúте рзшт҃цúй.
§. 98. Де Є҃сте ферúчире а҃тр҃ѕ чéй а҃рзшт҃цúцúй.
§. 99. Лѕкр҃а́рй а҃ле рзшт҃цилор а҃тѕ́пра Кѣцетълвй,
§. 100. А҃тѕ́пра Коицiúнцей.
§. 101. А҃тѕ́пра коúрей.
§. 102. А҃тѕ́пра па́тимилор.
§. 103. А҃тѕ́пра трѕ́пълвй.
§. 104. А҃тѕ́пра неко́илор (нека́ѕрилор).
§. 105. Чéй а҃рзшт҃цúцúй сѫ́нт не҃пзрт҃шúцúй де то́а҃т҃ мжнгжрѣ.
§. 106. А҃тѕ́пра мо́рцiй.

Па́рте 4.

Де се́мниле шй характúрiй Нзра́ѕврилор шй Па́тимилор.

§. 107. Се́мниле нзра́ѕврилор шй па́тимилор.
§. 108. Че фéлю сѫ́нт се́мниле па́тимилор?
§. 109. Семниле а҃мо́рълвй, (дра́гостiй).
§. 110. А҃ле оу҃рчю́нiй.

§. 111.

§. 111. Ѧ́ле кѫкрі́ей шѝ ѧ̂тристе́рїй.
§. 112. Ѧ́ле нздеждїй, фри́чїй, шѝ ѧ̂ле десѣздѫждѫи́рей.
§. 113. Ѧ́ле трѫфі́ей, Ѧзкоми́ей, шѝ ѧ̂ле плѫчѐрїй.
§. 114. Ѧ́ле оўрці́ей.
§. 115. Ѧ́ле Пісмей.
§. 116. Ѧ́ле рѫши́ней.
§. 117. Ѧ́ле ѯелозі́ей (ѯилотупі́ей).
§. 118. Трéчере ла сéмниле нзра́кѫрилѫр.
§. 119. Ѧ́чéстѣ сѫ́нт, сав фусїогнѡ́мїче, сав Ѥдїче.
§. 120. Сéмниле темпераме́нтѫрилѫр.
§. 121. Сéмне дин оўмблет деѡ́бше.
§. 122. Дин оўмблетѫл трѫфашилѫр ѧ̂ пáрте.
§. 123. Ѧ́л ѿбито́рилѫр де плѫчѐрй.
§. 124. Ѧ́л Ла́комилѫр, Сéчилѫр, шѝ небѣ́нилѫр (Ѣши́цй дин ми́нте).
§. 125. Де кѫ́те фе́люрй сѫ́нт сéмниле Ѥдїчéцй. (Моралїчéцй).
§. 126. Кѫкѫ́нтѫл ѿаре дѫ̀ сéмн ѧ̂л ми́нцїй?
§. 127. Де кѫ́те фе́люрй сѫ́нт ѧ̂чéсте сéмне?
§. 128. Сти́лѫл (Ѣрминía) Трѫфа́шилѫр.
§. 129. Ѧ́л ѿбито́рилѫр де плѫчѐрй.
§. 130. Ѧ́л Ла́комилѫр.
§. 131. Чѣ фа́че ѧ̂местека́рѣ темпераме́нтѫрилѫр.
§. 132. Кѫки́нтеле трѫфа́шилѫр.
§. 133. Ѧ́ле ѿбито́рилѫр де плѫчѐре.
§. 134. Ѧ́ле Ла́комилѫр.
§. 135. Ѵпокрїсі́а (фццрі́а) ѿаре по́ате ѧ̂ткѫ́нде пре ѧ̂декѫ́рѫл ѧ̂чéлѫр сéмне?
§. 136. Сéмниле ѧ̂чéстѣ сѫ сé кѫ́вте дин фа́птеле ѡ̂менéцй.

КАП 3.

Де бжрфвл феричи́рїй спрє ка́ре съ силе́ще ѿмвл.

ПЯРТЄ. 1.

Де кѣн шѝ де рѣ̀в а̂генера́ле.

§. 137. Конциніре.
§. 138. Фирѣ́скъ е́сте а̂кліна́ція ѿмвлвй спре феричи́ре.
§. 139. Де кѫ́те фе́люрй е́сте а̂ча́ста?
§. 140. А̂ча́стъ феричи́ре стъ а̂тре доежндѝрѣ квндвй пре а̂на́лт.
§. 141. Съ зи́чем дар де кѣ́н а̂генера́ле.
§. 142. Че е́сте кѣ́н? Шѝ че рзв?
§. 143. Кѣ́н а̂декзра́т, шѝ кѣ́н пзрѣ́т.
§. 144. Сло́бод, шѝ ла чека̀.
§. 145. Двкрзто́рїю шѝ пзтимито́рїю.
§. 146. Диѱито́рїю шѝ Пвито́рїю.
§. 147. Двпъ ржндвма̀ъ, шѝ а̂фа́ръ держндвма̀ъ.
§. 148. Кѣ́не трвпе́щій шѝ свфлете́щій.
§. 149. А̂ѯїѿ́ме де кѣ́н. 1. 2.
§. 150. 3. 4. 5. §. 151. 6. 7. 8.
§. 152. 9. шѝ ч. л.
§. 153. Кїа́ца шѝ мо́артѣ кѣ́не сѫ́нт, сав ре́ле?
§. 154. Ѻ́рй а̂дїа́фора (ни́чй кѣ́не, ни́чй ре́ле).
§. 155. Сзнзта́тѣ, тзріа, фрвмосе́цѣ, а̂нтеци́мѣ, кѣ́не сѫ́нт, сав ре́ле?
§. 156. Шти́нца, Мецеивгриле, а̂цери́мѣ, кѣ́не сѫ́нт?
§. 157. Дар кжртѣ́тѣ шѝ рѫштѣ́тѣ?
§. 158. Дар че́ле че сѫ́нт а̂фа́ръ де но́й фире́щй, сав моралїче́щй?
§. 159. Дар ѿмене́й?
§. 160. Дар Дмнезе́в?
§. 161. Не фїи́нд Пвти́нцъ а̂ доежндѝ пре то́ате кѣ́неле, съ квтзм пре кѣ́нва кокржшито́рю.

ПЯР-

Партѣ 2.

Де кѹнѹл Конжршито́рю.

§. 162. Че ѣ́сте кѣ́нѣл Конжршито́рю?
§. 163. Характи́рѣл а҃чѣ́стѣа. 1.
§. 164. 2. §. 165. 3. §. 166. 4.
§. 167. 5. Характи́р.
§. 168. Ла чи́не съ потрикѣ́ск то́цй характи́рїй а҃чѣ́цїа, а҃чѣ́ла ѣ́сте кѣ́н конжршито́рю.
§. 169. Я҃ша҃ дар нѣ ѣ́ плъчѣ́рѣ.
§. 170. Ни́чй кѣкрїа сѣ́флетѣлвй.
§. 171. Ни́чй богъцїа шѝ чи́нстиле.
§. 172. Ни́чй цїи́нца, сънзта́тѣ, шѝ слобозѣ́нїа.
§. 173. Ни́чй кжртѣ́тѣ.
§. 174. Нѣ́май си́нгър Дм҃незѣ́ ѣ́сте кѣн Конжршито́рю.
§. 175. Но́й шѝ чѣ́ле а҃фа́рѣ де но́й сѫ́мтем.
§. 176. Ѣстѝмѣ ѣ́сте сѫ́ нечесарїе, сѫ́ а҃тжмплътоа́ре.
§. 177. Чѣ́ле че съ зи́к а҃тѣ́прѣ чѣ́лвй че ѣ́сте нечеситѣ́це.
§. 178. Шѝ а҃тѣ́прѣ чѣ́лър че сѫ́нт двпъ а҃тжмпла́ре.
§. 179. Я҃чѣ́ст Тот а҃ре причи́на съ Дежесѣки́тѣ де си́не.
§. 180. Я҃чѣ́а ѣ́сте а҃тжа причи́нѣ шѝ фїи́нцѣ де сѝне.
§. 181. Шѝ а҃ша фїи́нцѣ прѣдесѣкжрши́т, ка́ре ѣ́сте Дм҃незѣ́.
§. 182. Дм҃незѣ́ ѣ́сте фїи́нцѣ си́мплѣ.
§. 183. Дѣ́х.
§. 184. Вѣ́чник, нецинѣ́т, немърцини́т, недескри́с, претѣтѝндинѣ, оѹ́нѣл.
§. 185. Кѣкжнтътори́ю, а҃тоа́тѣ цїѣтори́ю прѣ҃целѣ́пт, слобод коинд, а҃ тот пѣтѣ́рник.
§. 186. Я҃дескра́т, дрѣ́пт, кѣ́н.
§. 187. Дм҃незѣ́ дар ѣ́сте кѣ́нѣл конжршито́рю.
§. 188. Шѝ кътрѣ ѡ҃м прикѝндѣтѣ.
§. 189. Че съ докедѣ́це дин а҃тжюл характи́р?
§. 190. Дин 2. §. 191. дин 3.
§. 192. Дин 4. §. 193. дин 5.

§. 194.

§. 194. Ѫкеёрѣ докедиріїй.
§. 195. Прин мінте пре Дмнезёв добжндім.
§. 196. Шй прин койре.
§. 197. Ёр май квдешгебйре прин драгосте.
§. 198. Каре ёсте Легътёрѫ ѫтре Дмнезёв шй ѫтре ѿаменй.
§. 199. Драгосте двпѫ плѫчёче шй двпѫ пофтйре.
§. 200. Шй двпѫ свпёнере, юбйре, ѿй квнкойре.
§. 201. Дмнезёв кв кáре драгосте неюбёще пре ной?
§. 202. Ной кв кáре драгосте сжнтем датóрй ла Дмнезёв, шй девнде ѫтржнсека слжйре ѫлвй Дмнезёв?
§. 203. Девнде чѣ дин ѫфáрѫ?
§. 204. Сѫ квбйне ѿаре ѫслжжи лвй Дмнезёв шй прин сёмниле дин ѫфáрѫ?

Партѣ. 3.

Де ефéктурile (роáделе) бѫнлвй кожршитóрю.

§. 205. Ефéктври ѫле бѫнлвй кожршитóрю.
§. 206. Ѫчёста ёсте деждáтѫ плѫкѣт, чинстйт, шй трекѫинчóе.
§. 207. Пентрѫ ѫчáста ѫтжюл ефект ѫл ѫчёлва ё квкрía.
§. 208. Че ёсте квкрía?
§. 209. Причйна ѫчёщїа ёсте 1. ѫ мінте.
§. 211. 3. Ѫтрѫ койре.
§. 212. 4. Ѫтрѫ пáтимй.
§. 213. 5. Ѫтрѫ стáрѣ ѿмвлвй ѫквнгтцйт.
§. 214. 6. Ѫтрѫ мóарте.
§. 215. Епїлог ѫкццтёрей де квкрíе.
§. 216. Йлт ефект ѫл бѫнлвй кожршитóрю, кжртётѣ.
§. 217. Че ёсте кжртётѣ?
§. 218. Кжртётѣ ёсте койре.
§. 219. Кврáтѫ.
§. 220. Оўна.
§. 221. Йдекврáтѫ.

§. 222. Ѝрхтхто́рюл а̑чѣщїа е̑сте Дмнезеѣ́ска коѝре.
§. 223. А̑тре кжртѣ́те сх се пхтѣ́ска мижлоѝмѣ.
§. 224. Кжртѣ́те е̑сте нѣ нѣмай а̑ фа́че би́не, чѝ шѝ а̑ не ферѝ де ре́ле.
§. 225. Шѝ а̑ а̑требѣинца̀ мижло́ачеле че́ле нечеса́рїе.
§. 226. Мѣ́ате сѫнт нѣмѝриле кжртѣ́тей.
§. 227. Че е̑сте Бѣна чинсти́ре, дрепта́тѣ, а̑тре́га а̑целепчю́не?
§. 228. Рѫшто́циле а̑противито́аре ла бѣна чинсти́ре.
§. 229. Ла дрепта́те.
§. 230. Ла а̑тре́га а̑целепчю́не.
§. 231. Че е̑сте а̑фржна́рѣ, дърничїа, Мареквкїи́нца?
§. 232. Рѫшто́циле а̑проти́ка а̑че́стора.
§. 233. Че е̑сте Кѣкїѫшїа, шѝ ка́ре рѫшто́циле а̑проти́ка е̑ѝ?
§. 234. А̑фржна́рѣ, рѣбда́рѣ, тѫрїа, шѝ рѫшто́циле а̑проти́ка а̑че́стора.
§. 235. Че́л а̑подоби́т кѣ кжртѣ́тѣ ѿаре сх а̑грижа́ще де де бѣна кѣкїи́нцѣ?
§. 236. Де кѫте фе́люрѝ е̑сте би́неле?
§. 237. Кжртѣтиле че сѫна́ск дин бѣна кѣкїи́нцѣ.
§. 238. Ла ка́ре сх а̑дѣ́че сторничїа шѝ кѣмпта́рѣ.
§. 239. Мїѝ де фе́люрѝ а̑ле кжртѣ́тей.
§. 240. Пѣте́рѣ темпераме́нтѣлѣй а̑жѣ́тх ла кжртѣ́те.
§. 241. Е̑фе́ктѣл кжртѣ́тей.
§. 242. А̑тре́нлѣ е̑фе́кт а̑л кжртѣ́тей прїетенїа́.
§. 243. Че е̑сте прїетенїа́?
§. 244. А̑ча́ста стх шѝ а̑тре че́ѝ че нѣ сѫнт де фа́цх.
§. 245. Нѣмай а̑тре че́ѝ а̑кѣнтхцїѝрѝ, шѝ а̑кхцаці́ѝ.
§. 246. Каре шѝ Сто́їчїѝ а̑ѣ кѣноснѣт.
§. 247. Е̑фе́ктѣл а̑че́щїа.
§. 248. Дѣлча́ца че сх на́ще де а̑ѝчѣ.

КАП. 4.

Мижлоачеле прин карале ажунцем ла адевърата феричире.

ПАРТЕ 1.

Де а те куноаще пре сине.

§. 249. Конципере.
§. 250. Кътъа кале спре феричире Есте а те куноаще пре сине.
§. 251. Куноцинца омвлуй атрег Есте нечесарїе.
§. 252. Минте съ се куноаскъ нъ нъмай дупъ ателмънаре.
§. 253. Дар шй ачаста куноцинцъ нъ Есте нефолоситоаре.
§. 254. Дар шй слобод а съ куноаще.
§. 255. Дар шй дупъ коире.
§. 256. Черчетаре карїа съ се факъ лъмурите.
§. 257. Шй дупъ куцетаре.
§. 258. Ачаста кум съ се черчетезе?
§. 259. Дупъ трзи.
§. 260. Дупъ старе.
§. 261. Омул лъш Есте причина тикълошией сале.
§. 262. Шй де съ недрептъцеще де катръ алцїй.
§. 263. Требуинца куноцинцей ачещїа.

ПАРТЕ. 2.

Кум съ не апукъм де адевърат адрептаре.

§. 264. Оаменїй лшй юбеск рзтъциле лор.
§. 265. Дар требе съ лъм сфат де адрептаре.
§. 266. Къ мълте Епїхириме не акрединцезъ.
§. 267. Ктжю адекъ тикълошїа челор рзй.
§. 268. Старе ачестора съ противеще ла Дмнезеяска коире.
§. 269. Нйчй аре статорничїе чел че съ рътъ дин пъзчере.

§. 270.

§. 270. Дин чи́нсте.
§. 271. Дин богъцїе.
§. 272. Шѝ рзвтъ́цилe мѣ́лтe тикълошій тра́г кѫ сѝне.
§. 273. Дѣ́плїкъ спре дрепта́ре.
§. 274. 2. Стáрѣ че́лор пъртъшѝцій де кѫртѣ́тe, доведѝндзъ ферици́тъ.
§. 275. 3. Дм̃незе́ска кои́ре.
§. 276. Ско́посл а̀че́стa кѫм май де гра́б съл а̀пѫкъ́м.
§. 277. Шѝ та́ре съл цинѣ́м.
§. 278. Чѣ фа́к рѣгъчю́нile, шѝ черчета́рѣ де сѝне дин то́атe зѝлele?
§. 279. Шѝ корби́рѣ кѫ чей дѣ́нъцъцѝй.
§. 280. Шѝ чити́рѣ кърцилор че́лор бо́не.
§. 281. А̀че́ст ско́пос трѣ́бе съ се пѫ̀ дѣкра́ре.

Пя́ртѣ. 3.

Де лѫ́пта спре ка́рѣ съ гъте́ще фїлосо́фѫл шѝ ю̆бито́рюл де фа́пте бў́не.

§. 282. Ѣ̃сте ѿ̃аре че а̀тр҃ нѣ́й, а̀протикѝндзъ ла а̀че́ст ско́пос.
§. 283. Чѣ фе́лю Ѣ̃сте лѫ́пта а̀че́а дин лъ́мтр҃?
§. 284. Трѣ́бе съ не лъптѣ́м кѫ по́фтеле.
§. 285. Кѫ фантасїа.
§. 286. Кѫ па́тимile, кѫ́нд а̀чѣ́п а̀ съ й́кѝ.
§. 287. Шѝ кѫ че́ле а̀тр҃и́тe.
§. 288. Шѝ кѫ рзвтъ́цилe шѝ кѫ дклинацїile.
§. 289. Де а̀кърора о̀ка́зїе, (причинъ) съ не ферѝм.
§. 290. Шѝ кѫ че́ле че съ па́р а̀ фѝ та́рѝ.
§. 291. Дтжю съ фѣрѝм де ло́кърile че́ле кѫ бънъ́ълъ, шѝ де корби́рѣ кѫ чей рѫ̆́.
§. 292. Дар съ нѫ̀ не дѣ́чем а̀ пъстѝ.
§. 293. Чѣ съ фа́чем, кѫ́нд нѫ̀ пътѣ́м фѣрѝ де о̀ка́зїе?
§. 294. А̀ча́тъ лѫ́пта, де мѣ́лтe ѿ̃рѝ а̀пѫка́тъ, май ле́сне съ фа́че.

§. 295.

§. 295. Шѝ кирви́нца е̂́сте фо́арте дѣ́лче.
§. 296. Сz не лѧптѣ́м шѝ кѫ че́ле дин а̂фа́рz.
§. 297. А̂протика кѣ́рѫра е̂́сте прегѫндѣ́рѣ де че́ле че по́тz се а̂тѣ́мплe.
§. 298. Шѝ мѫнгѣ́рѣ ненороче́рей.
§. 299. Пѫнz а̂и́чѣ мижло́ачеле че́ле а̂шезъ́те.
§. 300. Пентрѫ кz нелиште́ще ми́жлоквл прин ка́ре сz кѫрцеск пzка́телe.
§. 301. Нелиште́ск пътерй де ка́ре а̂ке́м требви́нцz спре слѫ́жба шѝ а̂кинзчюнѣ́ лвй Дм̃незе́ѫ.
§. 302. Дм̃незе́ѫ дар тре́бве сz а̂плинѣ́скz а̂ча́тz ли́шz.
§. 303. Шѝ пентрѫ а̂ча́та ни сав да́т дескопери́рѣ.
§. 304. Дин то́ате дескопери́риле оўна е̂́сте а̂декzра́тz.
§. 305. А̂шà дар сѫ̀нт характе́рй статорничй а̂й дескопери́рей чей а̂декzра́те.
§. 306. Динтре ка́рїй а̂тѣ́ю е̂́сте.
§. 307. А̂лдо́йлѣ.
§. 308. А̂лтре́йлѣ.
§. 309. А̂лпа́трвлѣ шѝ а̂л 5-лѣ.
§. 310. Нѫ сѫ̀нт Дм̃незе́ещй дар хриемо́аселе пzгѫнилор.
§. 311. Ни́чй а̂лкора́нвл.
§. 312. Ни́чй Ка́ртѣ Талмвдїчѣ́скz.
§. 313. Ла Дм̃незе́ска Скрипто́рz сz потрике́ще характе́рвл а̂тѣ́ю.
§. 314. Шѝ а̂лдо́йлѣ.
§. 315. Шѝ а̂лтре́йлѣ.
§. 316. Шѝ а̂л па́трвлѣ шѝ а̂л 5-лѣ.
§. 317. Пентрѫ ка́ре нѣ́маи а̂ча́та е̂́сте Дм̃незе́ѫскz Дескопери́ре.
§. 318. Шѝ пентрѫ а̂ча́та кѫ дѫ́нса сz не сфътѣ́им.

Сфѫрши́тѫл Та́блей.

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII"